Çukurova Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

GELİBOLULU MUSTAFA ALİ'NİN HİLYETÜ'R- RİCÂL'İ

Metin-Gramer-Dizin

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Mehmet ÖZMEN

Hazırlayan
Muna Yüceol ÖZEZEN

Adana, 1994

İÇİNDEKİLER

1- İÇİNDEKİLER....................................II

2- ÖNSÖZ..III

3- GİRİŞ...IV-VI

4- KISALTMALAR.................................VII-VIII

5- KAYNAKÇA......................................IX-XIV

6- GELİBOLULU MUSTAFA ALİ'NİN HAYATI ve ESERLERİ...XV-XX

7- ESERİN TANITIMI ve NÜSHALARI.................XXI-XXVII

8- METİN...1-71

9- METİNDEKİ ARAPÇA İBARELER, AYETLER ve HADİSLER..72-86

10- İMLA ÖZELLİKLERİ..............................87-94

11- GRAMER NOTLARI...............................95-113

12- DİZİN..114-378

ÖNSÖZ

Bu çalışmamızda *16.* yüzyılın çok yönlü yazarlarından Gelibolulu Mustafa Ali'nin Hilyetü'r-ricâl adlı mensur eseri üzerinde çalıştık. Bizi bu eser üzerinde çalışmaya iten başlıca nedenler, bu eserin henüz yeni yazıya çevrilmemiş ve üzerinde hiç bir dil çalışması yapılmamış olmasıdır. Biz bu çalışma ile, eserin metnini ve dizinini hazırladık, gramer ve imlâ özelliklerini de notlar halinde verdik.

Çalışma konusu olarak Hilyetü'r-ricâl'i seçmemizde, elbette ki başka etkenler de rol oynadı. Bu eser *1577/1578*'de yani *16.* yüzyılda telif edilmiştir. *16.* yüzyıl, Eski Anadolu Türkçesi imlâ özellikleri yerine artık, klâsik Osmanlı Türkçesinin imlâ özelliklerinin yerleştiği bir dönem olarak dikkat çeker. Biz, Osmanlı Türkçesi imlâsının genel özellikleri itibariyle bilindiği, fakat gramer özellikleri ve kelime kadrosu açısından, yeteri kadar incelenmediği görüşünden yola çıkarak, bu konuların daha fazla açıklık kazanmasına az da olsa katkıda bulunabilmeyi amaçladık.

Çalışmamız sırasında, pek çok kişinin bilgi ve tecrübesine gereksinim duyduk, pek çok kişiden destek gördük. Bu bağlamda onlara ve ilgisini hiçbir zaman esirgemeyen Sayın Yrd.Doç.Dr. Mehmet Özmen'e sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Muna Yüceel ÖZEZEN

GİRİŞ

Hilyetü'r-ricâl üzerindeki çalışmamızı, metin-gramer-dizin plânı üzerine kurduk. Bir metnin ortaya konulmasında elbette ki, müellif nüshasının elde edilmiş olması yeterlidir. Ancak biz, Hilyetü'r-ricâl'in, yalnız Türkiye'deki çeşitli kütüphanelerde bile pek çok yazma nüshasını belirledik ve bunlardan bir kısmına da ulaşabildik. Bir eseri yeni yazıya çevirirken tek bir nüshaya bağlı kalmamanın ve metni karşılaştırmalı olarak ortaya koymanın hem eldeki nüshalardan yararlanmak hem de daha sağlam bir metne ulaşmak açılarından daha yerinde olacağını düşünerek, Hilyetü'r-ricâl'i en az iki nüshayı karşılaştırarak ortaya koymaya çalıştık. Nitekim esas olarak aldığımız nüshanın müellif nüshası olduğu konusunda da bazı şüphelerimiz vardı. Çünkü bu nüshada, *48a15-48b1* satırları arasında kalan ve müstensihlerin elinden çıkan nüshaların bir çoğunda bulunan parça eksikti. Bu eksiklik bize, müellif nüshası sandığımız nüshanın, eksik bir istinsah nüsha olabileceğini düşündürdü. Ancak daha sonra, nüshanın, müellif hattı olmasa bile, en azından, eserin telif tarihinde istinsah edilmiş bir nüsha olabileceği sonucuna vardık ve eksikliği buna bağladık.

Karşılaştırmayı Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan Köşkü No: *465'te* kayıtlı nüsha *(*Topkapı nüshası*)* ile, Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde No: *2372*'de kayıtlı nüsha *(*Nuruosmaniye nüshası*)*, arasında yaptık. Ancak şüpheye düştüğümüz durumlarda ve yalnızca iki nüshanın yardımıyla çözümleyemediğimiz sorunlar karşısında, ulaşabildiğimiz başka bazı nüshalardan da yararlandık. Metni ortaya koyarken az ya da çok yararlandığımız diğer nüshalar, Süleymaniye Kütüphanesi Hüsrev Paşa Kitaplığı*'nda* No:*150*'de kayıtlı nüshanın, Milli Kütüphane Mikrofilm Arşivi'ndeki A-*3425* kayıt numaralı mikrofilmi ve Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde *No: 2371*'de kayıtlı

nüshanın,Milli Kütüphane Mikrofilm Arşivi'ndeki A-979 kayıt numaralı mikrofilmidir.

Metni yeni yazıya çevirirken esas alınan Topkapı nüshasının sayfa ve satır numaralarını verdik, Nuruosmaniye nüshasının ise yalnızca sayfalarının başlangıç yerlerine *(**)* işaretini koymakla yetindik. Topkapı nüshasındaki anlaşılmaz bazı kelimeler için, Nuruosmaniye nüshasından yararlandık ve bu durumu apatta " N-M'de " ifadesi ile açıkladık. Sayıları bir hayli fazla olan Arapça ibareler ile ayet ve hadisleri çeviri yazılı olarak verdik. Bunların çok bilinenleri ve herkes tarafından sık sık kullanılabilecek olanları dışındakileri " Metindeki Arapça İbareler, Ayetler ve Hadisler " şeklinde adlandırdığımız bölümde açıkladık.

Karşılaştırdığımız iki nüshada da, sayıları çok olmakla birlikte bazı derkenarlar vardı. Biz Nuruosmaniye nüshasında yer alan derkenarları aparata, Topkapı nüshasındakileri ise metne aldık ve bu durumu " D " harfini kullanarak belirledik.

Metindeki secili okunuşları göz önünde bulundurduk. Bu yüzden, örneğin, "velāyet" kelimesini, *3a5*'teki "diyānet ü vilāyet" terkibinde " vilāyet " , " zaman " kelimesini de *36b5*'teki " zemīn ü zemān " terkibinde " zemān " şeklinde aldık.

İkinci aşamada, metnimizdeki gramer ve imla özelliklerini notlar halinde ve örneklendirerek verdik. Metnimizde ki bazı Eski Anadolu Türkçesi özelliklerine bağlı olarak, yer yer Eski Anadolu Türkçesi gramer ve imla özelliklerine de deeğinme gereği duyduk.

Son aşamada Hilyetü'r-ricâl'in dizinini hazırladık. Çünkü ancak bu şekilde, metindeki söz varlığını bütünüyle ortaya koyabilmek, metnin bütün gramer şekillerini verebilmek, bu eserin, dönemin diğer eserlerinden ve genel gramer özelliklerinden farkını görebilmek mümkün olacaktı.

Dizini hazırlarken anlamını veya alıntı olup da kaynağını belirleyemediğimiz kelimeler de oldu. Bu kelimeleri dizin içerisinde soru işareti *(?)* ile verdik.

Bir kelimenin metindeki farklı şekillerinin her birini, dizinde ayrı madde başları olarak aldık ve sayıca az olan şekli fazla olana gönderdik.

Dizin içerisindeki sıralamada birbirine yakın olan –a/–e istek eki ile –a/–e ulacını ve +ı/+i belirtme durumu eki ile +ı/+i iyelik ekini birbirlerinden ayırmak için istek eki karşısına *(is.)*, ulacın karşısına *(ul.)*, belirtme durumu ekinin karşısına *(bel.)* ve iyelik ekinin karşısına da *(iy.)* şeklindeki kısaltmaları yazdık.

KISALTMALAR

A	Arapça
Bab.	Franz Babinger,Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri
bak.	bakınız
bel.	belirtme durumu
BK, İA	Bekir Kütükoğlu,"Ali Mustafa Efendi" maddesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
BTK	Büyük Türk Klâsikleri, cilt 4
D	derkenar
DA	daire
F	Farsça
H	Hicri
is.	istek eki
iy.	iyelik eki
k.a.	kişi adı
Kit.	Kitaplığı
krş.	karşılaştırınız
M	Milâdi
N	Nuruosmaniye Kütüphanesi, No: 2372 kayıtlı nüsha.
N-M	metin
ÖFA, İA	Ömer Faruk Akün, "Ali Mustafa Efendi" maddesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
s.	sayfa
Süssheim İ.Ans.	K. Süssheim, "Ali" maddesi, İslâm Ansiklopedisi
T	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan köşkü No: 465 kayıtlı nüsha
TDB	Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi

TET	Agâh Sırrı Levend, Türk Edebiyatı Tarihi
Tr.	Türkçe
TSMK	Fehmi Edhem Karatay, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu
ul.	ulaç
vb.	ve benzeri
Y	Yunanca
y.a.	yer adı

KAYNAKÇA

Akün, Ömer Faruk; " Ali Mustafa Efendi ", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, cilt 2, İstanbul 1989, s. 416-421.

Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi " Muhyiddin Arabi " maddesi, cilt 16, s. 286; " Osmanlı Devleti " maddesi, cilt 17, s. 208-225, İstanbul 1989.

Arat, Reşid Rahmeti; Kutadgu Bilig III İndeks, Hazırlayanlar: Kemal Eraslan, Osman F. Sertkaya, Nuri Yüce, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 47, Seri: IV-Sayı: A12, İstanbul 1979.

Babinger, Franz; Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri, Çeviren: Coşkun Üçok, Kültür ve Turizm Bakanlığı Doğumunun 100. Yılında Atatürk Yayınları: 44, Ankara 1982.

Baltacı, Cahit; Tasavvuf Lügati, Elif Neşriyat Lügat ve Ansiklopediler Serisi: 1, Birinci baskı, İstanbul 1981.

Banarlı, Nihat Sami; Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Cilt 1, Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları, İstanbul 1971.

Boratav, Pertev Naili; "Hızır", İslâm Ansiklopedisi, cilt 5/I, Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Devlet Kitapları, İstanbul 1988, s. 462-471

Büyük Türk Klasikleri, cilt 4, Ötüken /Söğüt Yayınları, İstanbul 1986.

Canpolat, Mustafa; Ömer bin Mezid Mecmû'atü'n-Neẓâir, Türk Dil Kurumu Yayınları :500, Ankara 1982.

Çanga, Mahmud; Kur'an-ı Kerim Lugati, Timaş Yayınları, İstanbul 1989.

Devellioğlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Eski ve Yeni Harflerle 8. Ofset Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara 1988.

Ergin, Muharrem; Türk Dil Bilgisi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 785'ten genişletilmiş ikinci baskı, İstanbul 1962.

--------------; Osmanlıca Dersleri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin 785 No.'lu yayınından aynı basım, 9. baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1987.

Güzel, Abdurrahman; "Tekke Şiiri", Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri) Türk Dil Kurumu Yayınları, cilt LVII,sayı 445-450/Ocak-Haziran 1989, Ankara 1989 s. 251-454.

Hançerlioğlu, Orhan; İslam İnançları Sözlüğü, Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları Dizisi; 56, İstanbul 1984.

İzmirli, İsmail Hakkı; Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (Ma'âni-i Kur'an), Eren Yayınları, İstanbul 1977.

Kara, Mustafa; Tasavvuf ve Tarikatler Tarihi, Dergâh Yayınları: 112, İslâmi İlimler Dizisi:3, İkinci baskı, İstanbul 1990.

Karatay, Fehmi Edhem; Topkapı Sarayı Müzesi kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu, cilt 1-2, Topkapı Sarayı Müzesi Yayınları No: 11, İstanbul 1961.

Kazancı, A. Lütfi; Peygamberler Tarihi 1, Nil Yayınları, Yayın NO: 42, İzmir 1993.

Kocatürk, Vasfi Mahir; Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1964.

Kuşeyrî Tasavvufun İlkeleri (Risale-i Kuşeyrî) 1, Çeviren: Tahsin Yazıcı, Tercüman 1001 Temel Eser Serisi 125, İstanbul 1978.

Kütükoğlu, Bekir; "Ali Mustafa Efendi", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, cilt 2, İstanbul 1989, s. 414-416.

Levend, Agâh Sırrı; Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar, Enderun Yayınları: 6, Enderun Kitabevi, 4. basım İstanbul 1984.

Levend, Agâh Sırrı; Türk Edebiyatı Tarihi 1. cilt Giriş; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınlarından, 3. baskı, Ankara 1988.

Meydan-Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi, "Hilye" maddesi, cilt 5, Meydan Yayınevi, İstanbul 1971,s.859-860.

Milli Kütüphane Yazmalar Kataloğu *I*, Hazırlayanlar : Müjgân Cunbur, Altınay Sernikli, Dursun Kaya, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı, Ankara *1987*.

Milli Kütüphane Yazmalar Kataloğu *II*, Hazırlayanlar: Müjgân Cunbur, Altınay Sernikli, Dursun Kaya, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı, Ankara *1988*.

Muallim Naci: Lûgat-ı Naci, Çağrı Yayınları, Lugatler Dizisi: *2*, İstanbul *1987*.

Muhammed Fuad Abdülbaki: Mu'cemü'l-Müfehres Li-Elfazi'l-Kur'anı Kerim, *2*. baskı, Kahire *1988*.

Nicholson, R.A.; "Bayezid", İslâm Ansiklopedisi, cilt *2*, Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları, İstanbul *1979*, s. *398-400*.

Onay, Ahmet Talât; Eski Türk Edebiyatında Manzumlar ve İzahı, Hazırlayan: Cemâl Kurnaz, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları/77, Ansiklopedik Eserler Serisi, Ankara *1992*.

Özmen, Mehmet; Ahmed-i Dâ'î Divanı, Metin-Gramer-Dizin (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya *1985*.

Özön, Mustafa Nihat; Osmanlıca-Türkçe Sözlük, 7. basım, İnkılâp Kitabevi, İstanbul *1987*.

Pala, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, cilt *1-2*, Akçağ Yayınları Kaynak Eserler : *1*, Ankara *1989*.

Süssheim, K.; "Ali", İslâm Ansiklopedisi, cilt 1, Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Devlet Kitapları, İstanbul ----, s. 304-306.

Şemseddin Sami; Kâmus-ı Türki, Çağrı Yayınları, Lugatler Dizisi: 1, 2. baskı İstanbul 1987.

--------------; Kâmusü'l-Alâm Tarih ve Coğrafya Lûgati, cilt I-VI, Mihran Matbaası, İstanbul 1306-1316 (M.1888-1898).

Toparlı, Recep-M.Sadi Çögenli; Osmanlıcada Kullanılan Arapça ve Farsça Edat, Zarf, Deyim ve Terkipler, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını No: 113, Erzurum 1990.

Türkçe Sözlük 1-2, Hazırlayanlar: Hasan Eren, Nevzat Gözaydın, İsmail Parlatır, Talât Tekin, Hamza Zülfikar, Türk Dil Kurumu Yayınları: 549, Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Yayınları: 1, Yeni baskı, Ankara 1988.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler- İsimler- Eserler- Terimler, "Mustafa Ali" maddesi, cilt 6, Dergâh Yayınları, İstanbul 1986,s. 452-456.

Uludağ, Süleyman; Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, Marifet Yayınları, İslâmi Araştırmalar Dizisi: 19, İstanbul 1991.

Wensick, A.J. ; "Hızır", İslâm Ansiklopedisi, cilt 5/I, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Devlet Kitapları, İstanbul 1988, s. 457-462.

Yavuz, Orhan; Ferîdüddin Attar Tezkiretü'l-Evliyâ, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 945, Kaynak Eserler Dizisi: 13, Ankara 1988.

Yeni Tarama Sözlüğü, Düzenleyen: Cem Dilçin, Türk Dil Kurumu Yayınları: 503, Ankara 1983.

GELİBOLULU MUSTAFA ALİ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

Mustafa Ali'nin hayatı hakkında verilen bilgiler, ulaşabildiğimiz kaynakların tümünde hemen hemen aynıdır (BK, İA s. 414-416; Süssheim İ. Ans. s. 304-306; Bab. s. 141-142; BTK s. 73-74; TET s. 390-391): Mustafa Ali 1541 yılında Gelibolu'da doğmuştur. Daha çok doğum yeriyle birlikte anılır ve Gelibolulu Mustafa Ali olarak tanınır. Asıl adı Mustafa bin Ahmed bin Abdullah'tır. Bütün kaynaklar onun asıl adının bu şekilde olduğunu doğrulamakta dedesinin adı olan "Abdullah'ın" "Abdülmevlā" olarak da geçtiğini belirtmektedir. Fakat bir kaynak "Abddülmevlâ" isminin yanlışlıktan başka birşey olmadığını savunmaktadır.(Bab.s.141). Yine bir kaynak da Mustafa Ali'nin devşirme soyundan -büyük bir olasılıkla Boşnak bir aileden- gelmiş olabileceğini belirtmektedir (BTK s.73).

Küçük yaşlarda dönemin ünlü hocalarından ders alan Mustafa Ali, yirmi yaşında medrese eğitimini tamamlamıştır. Yazdığı ilk şiirlerle dikkati çekmesi ve ilk eseri Mihr ü Māh'ı sunduğu Şehzade Selim'e (II.Selim) divan kâtibi olması bu yıllara rastlar. Gelibolulu Ali, asıl olarak müderris veya kadı olmayı amaçlamış, bu amaçla Şehzade Selim'e daha sonra da Kanuni Sultan Süleyman'a başvurmuş, ama Şehzade Selim de, Kanuni de, onda farkettikleri mevki hırsından dolayı onun bu isteğini kabûl etmemişlerdir. Ondaki bu mevki hırsı, pek çok devlet memurluklarına atanmasına ve pek çok kez de atandığı bu görevlerden alınmasına neden olmuştur. Gelibolulu Ali'nin bu çok inişli çıkışlı olan devlet memurluğu hayatı, yukarıda belirttiğimiz gibi, Şehzade Selim'e divan kâtibi olması ile başlamıştır. Ardından uzun süre hizmetinde bulunduğu Şam beylerbeyi Lala Mustafa Paşa'nın çağrısına uyarak Şam'a gitmiş ve Paşa'ya altı yıl divan kâtipliği

yapmıştır. Lala Mustafa Paşa'nın Mısır beylerbeyliğine atanmasıyla birlikte, aynı görevi Mısır'da sürdürmüş, fakat Paşa, Mısır beylerbeyliği görevinden alınınca, Mustafa Ali de, Manisa'da bulunan Şehzade Murat'ın(III.Murat) yanına gitmiştir. Oradan Bosna beylerbeyi Ferhat Paşa'nın divan kâtipliğine atanmış, fakat Şehzade Murat tahta geçince İstanbul'a dönmüştür. O sıralar Gürcistan, Azerbeycan ve Şirvan bölgesi beylerbeylişinde bulunan Lala Mustafa Paşa'nın divan kâtipliği görevine yeniden getirilmiş ve onunla birlikte İran seferine katılmıştır. Buradan Halep Timar defterdarlığına atanan Mustafa Ali, kısa bir süre sonra, başka bir görevle Erzurum'a ve Trabzon'a gitmiştir.

Bundan sonra, Bağdat Mal defterdarlığı, Sivas defterdarlığı, Yeniçeri kâtipliği, Amasya sancakbeyliği, Kayseri sancakbeyliği, Şam beylerbeyliği ve Cidde emirliği görevlerinde bulunan Mustafa Ali, son görevi sırasında Cidde'de ölmüştür. Bütün kaynaklar, onun ölüm tarihini 1599-1600 (H.1008) olarak vermişlerdir. Yalnızca tek kaynakta, 17. yüzyıl tezkirecilerinden Riyazi'nin, Riyazü'ş-şuara adlı tezkiresinde, Mustafa Ali'nin ölüm tarihinin 1602(1011) olarak verildiği, ancak bunun yanlış olduğu belirtilmiştir (TET s.391).

Devlet memurluklarında pek başarılı olmayan ve beklediği ilgiyi göremeyen Mustafa Ali, edebiyat alanında verdiği eserlerle, özellikle tarihçiliği ile büyük bir ün kazanmıştır. Ali, irili ufaklı, manzum mensur pek çok eserin sahibidir. Eser sayısını bazı kaynaklar otuz (Bab. s.142), bazıları elli (BTK s.73), bazıları ise altmış (BK, İA s.414) olarak göstermişlerdir. Verilen bu sayılardan, Gelibolulu'nun çok üretken bir sanatçı olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.

Eserlerinde önceleri Çeşmi, daha sonra ise Ali mahlasını kullanan Mustafa Ali'nin, döneminin şair ve

yazarlarıyla dost olması ve inanılabilirliği, onun eserlerinin tarih ve edebiyat tarihi açısından en güvenilir kaynaklar olarak değer kazanmasını sağlamıştır. Bu eserlerin başlıcalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

A) Tarihle ilgili eserleri

1- Nâdirü'l-mehârib: Tarihle ilgili ilk eseridir. 1567-1569 yıllarında yazılmıştır. II. Selim ile Şehzade Bayezit arasındaki Konya Savaşı'nı (1559) ve II. Selim'in tahta geçmesine kadarki olayları anlatan eser, Farsça şiirlerle süslüdür (Bab. s.147; BK, İA s.414).
2- Heft Meclis: Kanuni Sultan Süleyman'ın Zigetvar Seferi (1566) ve ölümü ile II. Selim'in tahta geçişini anlatan bu eser, Sokollu Mehmet Paşa'nın isteği üzerine yazılmıştır(Bab. s. 145; BK, İA s. 414).
3- Zübdedü't-tevârih: III. Murat'a ithaf edilen bu eser, Adudüddin el-Îcî'nin İşraku't-tevârih adlı eserinin çevirisidir ve Bosna beylerbeyi Ferhat Paşa'nın isteği üzerine yazılmıştır. Eserde peygamberler, sahabeler ve bazı din büyükleri hakkında bilgi verilir.(Bab. s. 147; BK, İA s.414).
4- Nusretnâme: Eser, Lala Mustafa Paşa'nın Gürcistan seferinin ve bu sefer sırasında, 1578-1580 yıllarında geçen olayların ayrıntılı olarak tasviridir. Mustafa Ali, bu eserini, öğrencilere inşa sanatını öğretmek amacıyla yazdığını belirtir (Bab. s. 145; BK, İA 414-415).
5- Fursatnâme: Lala Mustafa Paşa'nın yerine serdar olan Sinan Paşa'nın, 1580'de Tiflis'i desteklemek amacıyla yaptığı Gürcistan seferini anlatan bu eser, Sinan Paşa'nın emriyle yazılmıştır ve Nusretnâme'nin zeyli durumundadır (Bab. s. 147; BK, İA s. 415).
6- Câmiü'l-buhûr der mecâlis-i sûr: III. Mehmet'in sünnet düğününün anlatıldığı bu eserin bir kısmı manzum olarak

yazılmıştır (BK, İA s. 415).

7- Menâkıb-ı hünerverân: Gelibolulu Ali 1587'de yazdığı bu eserinde, Sadeddin, Kutbeddin, Mehmet Yezdi, Kırımlı Abdullah gibi hattatların yardımıyla, dönemin ünlü tespihçi, ciltçi, nakışçı vb. sanatçılarının iki yüz seksen beşinden söz etmiştir (Bab. s. 144; BK, İA s. 415).

8- Mir'âtü'l-evâlim: Dünyanın, evrenin yaratılışından, varlıktan ve peygamber mucizelerinden söz edilen bu eser, Kâtip Çelebi gibi dönemin ünlü şair ve yazarları tarafından küçümsenmiş ve eleştirilmiştir (Bab. sf. 146; BK, İA s. 415).

9- Mirkâtü'l-cihâd fi-târih melik Danişmend Ahmed ve evlâdihi: Gelibolulu Ali, kısaca "Mirkâtü'l-cihâd" olarak bilinen bu eserini, Arif Ali'nin 1360'ta yazmış olduğu eski bir esere dayanarak ve eklemeler yaparak 1586'da yazmıştır. Gelibolulu, bu eserinde Danişmendoğulları'nın efsanevi tarihlerinden söz eder (Bab. s. 146; BK, İA s. 415).

10- Münşâü'l-inşâ: Bu eser Gelibolulu Ali'nin mektuplarından oluşur.

11- Künhü'l-ahbâr: "Genel dünya tarihi" olarak adlandırılabilecek bu eser, Gelibolulu'nun en önemli eseridir. 1591-1599 yıllarında sade, ama edebi bir dille yazılmıştır. Eser "rükün" adı verilen dört bölümden oluşur. Birinci rükünde, evrenin yaratılışından ve bazı coğrafi bilgilerden, ikinci rükünde Arap ve İslâm tarihinden, üçüncü rükünde Türk ve Moğol tarihinden, dördüncü rükünde ise Osmanlı tarihinden söz edilir. Sonuncu rükün, yalnız tarih açısından değil, Osmanlı şair ve yazarları hakkında gerçekçi bilgiler vermesiyle edebiyat tarihi açısından da önemli bir kaynaktır (Bab. s. 143; BK, İA s. 415; TET s. 391).

12- Fusûlü'l-hall ve'l-akd ve usûlü'l-harc ve'n-nakd: 1598'de yazılan ve otuz iki hanedanlığın kuruluşlarını ve

nedenleriyle birlikte yıkılışlarını anlatan bu eser, bozulmaya başlayan Osmanlı devlet düzeni ile ilgili olarak çağdaşlarını uyarı amacıyla yazılmıştır (Bab. s. 146, BK, İA s. 415).

13- Hâlâtü'l-Kahire mine'l-âdâdi'z-zahire: Gelibolulu Ali, ölümünden az önce yazdığı bu eserinde Mısır tarihinden, ülkeye hakim olan sülâlelerden söz eder (BK, İA s. 415).

B) Edebiyatla ilgili eserleri

1- Türkçe divanlar: Gelibolulu Ali, dört divan sahibidir:

a) 1. Divan: 1567'de düzenlenmiştir.

b) 2. Divan: III. Murat tahta çıktığı zaman, 1574'te düzenlenen bu divana, Gelibolulu Ali, Vâridâtü'l-enîka adını vermiştir. Ali, divanına sonradan 1580 yılına kadar yazdığı başka şiirlerini de eklemiştir.

c) 3. Divan: Sanatçı, Lâyihatü'l-hakîka olarak adlandırdığı bu divanında, 1580'den 1591'e kadarki zaman içerisinde yazdığı şiirlerine yer vermiştir.

d) 4. Divan: Sanatçının 1591'den ölümüne kadarki geçen zaman içerisinde yazdığı şiirlerini içine alan bu eseri, dönemin şairlerinden Hısali tarafından düzenlenmiştir (ÜFA, İA s. 417).

2- Mihr ü Mâh: Gelibolulu Ali bu eserini, geçirmiş olduğu bir aşk ilişkisinin etkisiyle, 1561'de yazmıştır. Uzun yıllar kayıp sanılan fakat sonradan ortaya çıkarılan bu eser, Konya'da Şehzade Selim'e sunulmuştur (ÜFA, İA s. 418).

3- Tuhfetü'l-uşşâk: Mecazi aşkı ve aşk ahlâkını işleyen bu eser de, 1562'de Kütahya'da yazılarak Şehzade Selim'e sunulmuştur (ÜFA, İA s. 418).

4- Enîsü'l-kulûb: Gelibolulu Ali'nin, "kıssa" adını verdiği yüz hikâye ve bunların sonunda "hisse" adını verdiği on beyitlik yüz yorum şeklinde düzenlediği bu

eserini, süslü nesire örnek olması amacıyla, 1563'te Şam'da yazmaya başlamıştır.

5- Sadef-i sad-güher: Gelibolulu Ali'nin uzun bir aradan sonra 1593'te yeniden ziyaret ettiği doğum yeri Gelibolu'nun aydın kişilerine hediye etmek üzere, Vâridatü'l-enikâ ve Layihatü'l-hakîka adlı divanlarındaki yüz şiirini biraraya getirerek düzenlediği eseridir.

6- Riyâzü's-sâlikin: Gelibolulu Ali, 2082 beyitten ve bazı kısa mensur parçalardan oluşan bu eserine Şam'da 1563 yılında başlamıştır. 1575'te tekrar eline aldığı bu eseri, 1590'da son şeklini vererek tamamlamıştır. Sanatçı bu eserinde dini yaşayışın esaslarını nefis terbiyesini ve ahlâk açısından tasavvufu konu edinmiştir.

7- Bedîü'r-rukûm: Gelibolulu Ali'nin 1593'te başlayıp 1595'te bitirdiği bu Farsça eseri, ünlü İran Şairi Ömer Hayyam'ın konularına göre sınıflanmış rubailerinden ve Gelibolulu Ali'nin bunlara yazdığı Farsça nazirelerden oluşmuştur

8- Hilyetü'r-ricâl: 1577/1578'de yazılan bu eser, evliya tabakalarından ve bu tabakaların birbirleri ile olan ilişkilerinden söz eder (bak. Eserin Tanıtımı Ve Nüshaları).

ESERİN TANITIMI VE NÜSHALARI

Eserin tam ve gerçek adı "Hilyetü'r-ricâl"dir. Ulaşabildiğimiz bir nüshada (Milli Kütüphane Mikrofilm Arşiv No:A-1976/Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Kit. No: 1400) eserin adı kütüphane memurunun kaydına göre "Hilyetü'r-ricâl ve'l-aktâb"tır. Oysa, nüshanın ilk varağına bakılırsa "heza kitâb-ı hilyetü'r-ricâl" sözleriyle karşılaşılır. Yine bir kaynakta (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler-İsimler-Terimler, "mustafa Ali" maddesi, cilt 6, Dergâh Yayınları, İstanbul 1986, s. 455) belirtilen bir nüshaya (Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi Kit. No: 1146) atfen, eserin adının "Hilyetü'r-ricâl fi-aktâb ve'n-nücebâ ve'l abdâl" olduğu bildirilmiştir. Agâh Sırrı Levend'e göre de, eserin Kayseri'de Fahri Bilge adında birisinin özel kitaplığında bulunan bir nüshasının adı "Hilyetü'r-ricâl fi ahvâli'l-abdâl"dır (Agâh Sırrı Levend, Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar, Enderun Yayınları: 6, Enderun Kitabevi, 4. basım İstanbul 1984, s. 648). Fakat biz bu isimlerin de, en azından müstensihlerin eklemelerinden ibaret olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim bu isimlerde belirtilen evliya grupları, eserde anlatılanların tümünü kapsamadığı gibi, eserdeki bilgilerle de uyuşmamaktadır.

Eserin teklif tarihi bizim elimizdeki müellif nüshasındaki ferağ kaydına göre H. 985'tir. Bu tarih M. 1577/1578'e karşılık gelmektedir. Ulaşabildiğimiz nüshaların bir çoğunda olduğu gibi bazı kaynaklarda da bu tarih doğrulanmaktadır (TSMK s. 52; Vasfi Mahir Kocatürk, Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1964 s. 407). K. Süssheim'e göre ise eser, H. 999 (M.1590/1591) tarihinde telif edilmiştir. (Süssheim, İ. Ans., s. 305). Fakat elimizdeki 1577/1578 tarihli nüshalar, mantıksal

olarak bu tarihi imkânsız kılmaktadır.

Büyük oranda, ünlü İran'lı şair Muhammet Parsa'nın Faslü'l-hitâb adlı kitabındaki bilgilerden derleme olan bu eserin içeriğine gelince, Hilyetü'r-ricâl adından da anlaşılabileceği gibi, eser, tasavvufi-didaktik, mensur bir eserdir. Fakat eserin adı ile içeriği arasında bir uyuşmazlık olduğunu belirtmek gerekir. "Hilye, Hz. Muhammed'in yazı ile tarif ve tavsifidir. Hilyeler, Hz. Muhammed'in vasıflarını ve güzelliklerini anlatan eserlerdir" (Abdurrahman Güzel, "Tekke Şiiri" Türk Dili Aylık Dergisi, Türk Şiiri Özel Sayısı III. (Halk Şiiri) Türk Dil Kurumu Yayınları, cilt LVII, sayı 445-450/Ocak-Haziran 1989, Ankara 1989, s. 307). Hilyetürü "İslâm edebiyatında Hz. Muhammed'in niteliklerini, karakterini, fizik ve ruhsal durumunu anlatan eserlere verilen genel ad" (Meydan-Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedi, "Hilye" maddesi, cilt 5, Meydan Yayınevi, İstanbul 1971, s. 859). İlk hilye, Arap edebiyatında, Hz. Muhammet'in "Ya Ali, hilyemi yaz ki, vasıflarımı görmek, beni görmek gibidir." anlamındaki hadisi üzerine yazılmış, zamanla diğer peygamberler ve dört büyük halife hakkında da hilyeler yazılmaya başlanmıştır (İskender Pala, Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, cilt I-II, Akçağ Yayınları, Kaynak Eserler: 1, Ankara 1989, s. 230). Gelibolulu Mustafa Ali ise, eserine "Hilyetü'r-ricâl" adını vererek, daha en başta bilinen hilye türünün dışına çıktığını, Hz. Muhammet'i veya dört büyük halifeyi anlatmayacağını belirtmiş olmaktadır. Nitekim bu eser, evliya tabakalarından söz etmektedir. Üstelik eserde sözü edilen bu velilerin, fiziksel özellikleri üzerinde hemen hemen hiç durulmamış, onların genel ve işlevsel olarak tanıtımları ile yetinilmiştir.

Eser üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, "kutbü'l-aktâb ve erâik-i kutbiyyete cülûs iden evliyâ-yı

maarif-meâb kaddesa'llâhu esrârarehüme'l-müstetâb zümresinün menâkıb-ı latîfeleri tafsîlinde tahrîr olınmuşdur" sözleri ile başlamaktadır. Kutup, Tanrı'nın, insanları yönetmesi için görevlendirdiği bir büyük velidir, "ricâlu'llâhun evveli"dür. "kutb-ı evvel gavsdur ki zamânında bir şahs olur iki olmaz". Kutup olan kişi, Tanrı tarafından "abdullah" olarak adlandırılır.

Bazı kaynaklar en çok bilinen kutuplar olarak, Abdülkadir Geylanî'yi, Ahmed Rufaî'yi, Ahmed Bedevî'yi, İbrahim Desukî'yi ve Ebu'l-Hasan Şâzelî'yi göstermektedir (Mustafa Kara, Tasavvuf ve tarikatler Tarihi, Dergâh Yayınları: *112*, İslâmi İlimler Dizisi: *3*, ikinci baskı, İstanbul *1990*, s. *252*). Fakat, Hilyetü'r-ricâlde, kutup olarak, Ebubekir, Ömer, Osman, Ali, Hasan, Ömer bin Abdülaziz, Mütevekkil Billah, Ahmed bin Harunürreşid, Bayezid Bestami, Huzeyfe bin Yemani, İsam Karani, Ahmed bin Ata, Abdullah Şami ve İmadeddin Abdülvehhab'ın adları verilmektedir.

Eserde verilen bilgilere göre, Allah kalpleri Adem peygamber üzerine üç yüz, Musa peygamber üzerine kırk, İbrahim peygamber üzerine yedi, Cebrail için beş, Mikail için üç, İsrafil içinde bir kişi yaratmıştır. Bu tek kişi ölürse yerine üç kişiden, üç kişiden biri ölürse, beş kişiden, beşten biri ölürse yedi kişiden, yediden biri ölürse kırk kişiden, kırktan biri ölürse üç yüz kişiden, üç yüzden biri öldüğü zaman da iyi ve salih kullardan birini onun yerine görevlendirir. Ve böylece Allah, bu kişiler aracılığı ile İslâm ümmetini belâlardan uzak tutar ve korur. Bu insanların Allah tarafından görevlendirildiklerini aileleri ve yakınları gibi çoğu zaman kendileri de bilemezler.

Birinci bölümde Hızır ve İlyas'a da geniş yer verilmiştir. Çünkü özellikle Hızır, batını ve gaybı bilmesiyle, mutasavvıflarca çok önemli bir kişilik olarak

görülür. Eserde "kutbü'z-zamân olan zât, keramet-i nişânla hızr ve ilyas aleyhümâ's-selâm ile müsâhabet itmek (...) husûsâ bile namâz kılmak (...) mukarrerdür" sözleri ile, dönemin kutbu olan kişinin keramet göstererek, Hızır ve İlyas'la konuşmasının ve onlarla namaz kılmasının mutlak olduğu belirtilmiştir.

İkinci bölüm, kutbun birinci derecede yardımcıları olan "imâmân"ın, "kutbü'z-zamân bir pâd-şâh-ı âlî-şândur ki bunlar anun iki vezîridür." şeklindeki tanıtımları ile başlamaktadır. Bunlardan biri kutbun sağ yanında, diğeri sol yanında durur. Birinin adı Abdûrrab, diğerininki Abdülmelik'tir. Abdûrrab melekût alemine, Abdülmelik mülk alemine bakar. Bunlar kutbun levh-i mahfuz'dan alarak onlara öğrettiği bilgileri, diğer gayp erenlerine bildirmekle yükümlüdürler. Mülk alemine bakan imam, mertebede diğerinden üstündür. Kutup ve imâmân gayb biliminde üçleri oluştururlar. Üçlerden sonra "evtâd" veya "cibâl" olarak adlandırılan ve üçlerle birlikte yedileri oluşturan erenler gelir. Bunlar dört kişidir. Birisi doğuyu, birisi batıyı, birisi kuzeyi, bir diğeri de güneyi koruyup gözetmekle yükümlüdürler. Doğuya bakanın adı Abdülhay, batıya bakanın Abdülalim, kuzeye bakanın Abdülmurid, güneye bakanın ise Abdülkadir'dir. Bu makamlara yalnızca erkekler değil, kadınlar da gelebilir. Allah dünyayı yedi iklime ayırmıştır. Bunlar, sorumlu oldukları yöndeki iklimi (ülkeleri) de gözetirler. Kalan üç iklimi "evtâd"la birlikte "abdâl"ı oluşturan, Abdüşşukur, Abdüssemi ve Abdülbasir adı verilen veliler yönetir.

Bunlardan sonra on iki kişiden oluşan "nükabâ" gelir. Fakat "nükabâ"ya da, kırk kişiden oluşan "recebiyyûn"a da "abdâl" adı verildiği olur. Nükabâ, on iki burca ve on iki burcun bilimine hakimlerdir. Kimileri bu on iki kişi ile "on iki imam"ın kastedildiğini düşünürler. Ünlü din büyüğü

Muhyiddin Arabi ise, nukabâyı üç yüz kişi olarak belirtmiş, on iki kişilik eren grubunu "rukabâ" olarak adlandırmıştır.

Nukabâdan sonra sayıları sayıları sekiz olan "nücebâ" gelir. Bunların bilgileri sekizinci feleğe kadardır. Dokuzuncu feleğin bilimi nukabâya mahsustur. Nücebâdan sonra, Allah'ın, Hz. Muhammet'ten sonra mucize gösterme özelliğini yalnız kendisine verdiği bir "havari" ile, her yılın yalnız recep ayında ortaya çıkıp etkili olabilen "recebiyyûn" gelir.

Eserin ikinci bölümünde, son olarak toplam sayıları üç yüz altmış altı olan, "ricâlü'l-hannân", "ricâlü'l-heybet", "ricâlü'l-feth", "ricâlü'l-ûlâ", "ricâl-i gınâ", "ricâl-i aynü't-tahkîm ve'z-zevâid", "büdelâ", "ricâl-i eyyâm-ı sitte" vb. evliya grupları hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölüm "(...)melâmiyye muhaddisûn hususâ efrâd-ı mukarribûn olan evliyâ-yı kerâmet-menâb (...) zümresinün letâyif-i garîbeleri tefhîminde tasvîr ü tasdîr olunmışdur" sözleri ile başlamaktadır. Sözü edilen ilk evliya grubu melâmilerdir. Melâmiler "ümenâ" olarak da bilinirler. Bunlar kerametlerini halka göstermeyi sevmezler. İbadetlerini, kerametlerini saklarlar, günahlarını açığa çıkarmaktan çekinmezler. Nefislerine ihanet ederler, ona boyun eğmezler.

"Ricâlü'l-mesâ" denilen evliya grubu, denizlerin dibinde ve nehirlerin içinde ibadet edip namaz kılarlar. Fakat bunları gören yoktur. "Efrâd" meleklerle eşdeğer olan velilerdir. Üçüncü bölümde son olarak adı verilen "muhaddisûn" ise, Allah'ın ve Hz. Muhammet'in sözlerini yorumlayarak bunlara açıklık getirirler.

Eser gayp erenlerinin yönlere göre dağılımını gösterdiğini sandığımız bir daire, ardından gelen dua bölümü ve ferağ kaydı ile sona ermektedir.

ESERİN NÜSHALARI

Eserin, yalnız Türkiye'deki çeşitli kütüphanelerde bile, pek çok yazma nüshası vardır. Bu nüshalardan belirleyebildiklerimiz şunlardır:

1- Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü No: 465: Bu nüshanın mikrofilmi üzerinde çalıştık. Müellif nüshası olarak değerlendirdiğimiz (TSMK s. 52) bu nüsha, müellifihin kaydına göre H. 985'te (M. 1577/1578) telif edilmiş 1b- 64b varaklarındaki bu nüshanın 20,8x13,5 cm. ebadındaki her sayfasında 6,7cm. uzunluğunda 15 satır vardır. Genelde harekesiz olarak yazılmıştır. Ancak Arapça ibarelerde, ayet ve hadislerde düzenli olarak hareke kullanılmıştır.

2- Nuruosmaniye Kütüphanesi No: 2372: 1b-52b varaklarındaki bu nüshanın mikrofilminden öğrendiğimize göre, her sayfasında 15 satır bulunmaktadır. İstinsah tarihi hakkında müstensihin herhangi bir kaydı yoktur. Metin büyük oranda harekesiz olarak yazılmıştır. Ancak yer yer hareke kullanıldığı görülür. Bu nüsha Milli Kütüphane Mikrofilm Arşivi'nde de A-980 kayıt numarasıyla bulunmaktadır.

3- Milli Kütüphane Yz. A. 1967 :20 varaktan oluşan ve fotokopisinden öğrendiğimize göre, her sayfasında 26 satır bulunan bu nüsha harekesiz olarak yazılmıştır. İstinsah tarihi ile ilgili olarak müstensihin herhangi bir kaydı yoktur. Metinde eserin pek çok bölümü eksiktir.

4- Milli Kütüphane Yz. A. 5216---> 32 varaktan oluşan ve fotokopisinden öğrendiğimize göre, her sayfasında 21 satır bulunan bu nüsha da harekesiz olarak yazılmıştır. Müstensih, metnin sonunda, te'lif tarihi olarak H.985'i (M.1578), istinsah tarihi olarak da H. 1028'i (1618/1619) vermiştir.

5- Milli Kütüphane Yz. A. 1171:19 varaktan oluşan ve

fotokopisinden öğrendiğimize göre, her sayfasında genelde 26 satır, yer yer de 21-22 satır bulunan bu nüshada müstensihin herhangi bir tarih kaydı yoktur. Nüsha harekesiz olarak yazılmıştır.

6- Nuruosmaniye Kütüphanesi No: 2371: 1b-42a varaklarındaki bu nüshanın her sayfasında, fotokopisinden de öğrendiğimize göre, 19 satır vardır. Milli Kütüphane Mikrofilm Arşivi'nde de A- 979 kayıt numarasıyla bulunan bu nüshada müstensihin herhangi bir tarih kaydı yoktur. Nüshanın yazımında hareke kullanılmamıştır.

7- Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Kit. No: 1400: 21 varaktan oluşan ve fotokopisinden öğrendiğimize göre, 23-24 satır bulunan bu nüshada müstensihin herhangi bir tarih kaydı yoktur. Aynı nüsha, Milli Kütüphane Mikrofilm Arşivi'nde de A-1976 kayıt numarasıyla bulunmaktadır. Nüshanın yazımında hareke kullanılmamıştır.

8- Süleymaniye Kütüphanesi Reşid Efendi Kit. No: 1146: (1577/1578 tarihli bu nüshaya son anda ulaşabildiğimiz için onu çalışmamıza dahil edemedik, fakat daha sonra değerlendirmeyi düşünüyoruz.)

9- Süleymaniye Kütüphanesi Hüsrev Paşa Kit. No:150: 2a-15a varaklarındaki nüshanın her sayfasında mikrofilminden öğrendiğimize göre, 36 satır bulunmaktadır. Bu nüshada müellif nüshasında olmayan bazı ekler ve açıklama bölümleri vardır. Müstensihin herhangi bir tarih kaydına rastlayamadığımız bu nüsha, Milli Kütüphane Arşivi'nde de A-3425 kayıt numarasıyla bulunmaktadır.

10- Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Kit. No: 288: 20,5x12,5 cm. ebadında 57 varaktan oluşan bu nüshanın her sayfasında 7 cm. uzunluğunda 15 satır vardır. H.1137'de (M.1724/1725) istinsah edilen bu nüshanın yalnızca varlığını belirleyebildik.

11- Kayseri'de Fahri Bilge'nin özel kitaplığında bulunan nüsha: Bu nüshanın yalnızca varlığını belirleyebildik.

METİN

T1b N1b ** kitāb-ı ḥilyetü'r-ricāl (1) bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm[1] (2) ḥamden li-men ḫalaḳa ʿibādehu'l-aḫyāri aḫyāfa ve ḳaddera li'l-evliyāi (3) min ḥilyetü'r-ricāli aḫlāḳen ve evsāfa ve ʿayyena li-maẓāhirihi'l-ḫalā'iḳa (4) ḫalā'ifa ve emlāke ve ḫaṣṣa bi-külli emrin minhüm fi-nüfūẕi'l-emri melāke ve (5) emtāze külli mine'l-aḳṭābi ve'l-e'immeti ve'l-evtādi (6) bi-ḥıfẓi'l-cevānibi ve'l-kevākibi ve'l-ecnādi kemā-beyyenehüma'llāhu teʿālā (7) is̱bāten ve irāde elem necʿali'l-arża mihāden ve'l-cibāle evtāde (8) ve eşāra bi't-tebşīr ilā maḳāmātihim ve menāzilihim ḥays̱u ḳālā s̱ümme (9) li- etiyennehüm min beyni iydihim ve min ḫalfihim ve ʿan eymenihim ve ʿan şimāilihim (10) ve minhümü'l- abdālu ve'n-nüḳabā ve ricālü'l-ġaybi ve'l-ḫatmi ve'n-nücebā (11) ve yuḳālu li-baʿdihimi'l- ḥavāriyyūna ve'l-recebiyyūna ve-hüm maḥfuẓūna (12) mete yaẓharūna ve mete yufḳadūna ve'l-ḥālu ennehüm fi-külli zamānin

T2a N2a (1) lā-yezīdūna ve ** lā-yenḳuṣūna ve minhüm ricālü'l-melāmiyyūne'l- (2) iştiyāḳ ve ricālü'l- mā'i ve'l-efrād ve'l- muḥaddis̱ūna (3) fe-sübḥāna men ẓahara kemālü ḳudretihi bi-aḫyāfi ḫalā'ifi'l- (4) ḫalā'iḳi ve-bedā beydā'u ḥikmetihi bi-asḥābi't-ṭarāyiḳi mine's-sevābıḳi (5) ve'l-levāḥıḳi min-iḥtecābe bi-estāri celālihi şāra meslūben (6) bi-envāri cemālihi ve men inceẕeba bi-esrāri kemālihi dāra mecẕūben (7) bi-edvāri nevālihi ve efżālihi lā-yaʿrifehümü'l-aḫyāru illā (8) bi-meşiyyeti's-settāri ve- lā-yuḳārinuhümü'l-ebrāru illā bi-irādeti'llāhi'l- (9) ġaffāri ve yeḳulu'llāhu teʿālā muḫāṭiben ileyhim lā-tuḫālitu (10) bi-ġayri ve entüm maḫfūfūna bi-ḫayri ve aḫbāra ʿanhüm ḥays̱u ḳāla (11) evliyāi taḥte ḳıbābi lā-yaʿrifihüm ġayri ve ṣalāten ʿalā nebiyyihi'l- (12) kerīm ve ʿalā ālihi ve aṣḥābihi't-teslīm

----

N-M'de kitāb-ı ḥilyetü'r-ricāl: T'de yok

fe-eḳūlü rāciyen (13) mina'llāhi't-tevfīḳa ve bi-yedihi
ezimmetü't- taḥḳīḳi ba'de-ẕālike (14)ba'ḏe evliyāi vāṣılīn
ve 'ulemāi 'ilmi'l-yaḳīn ḳaddesa'llāhu (15) esrārehüm
T2b ve-enāra burhānehüm ve āṡārehüm[2] evliyā-yı kirāmuŋ (1)
tabāḳātını ve ricālu'llāhuŋ maḳāmāt u ḥālātını ḫuṣūṣā (2)
N2b emr-i ḥaḳla me'mūr olduḳları ḫidemātı ve kendülere **
aṣāleten (3) ve niyābeten lāyıḥ olan vāridātı taḥḳīḳ
itdükden mā'adā (4) esmā-yı şerīfelerini ve evṣāf-ı
münīfelerini ve her sınfuŋ (5) 'adedini ve her zümrenüŋ
sa'ādet-i sermedini ba'żı resā'ilde (6) 'ale'l- ḫuṣūṣ
sulṭāni'l-'ārifīn bürhānü'l- muḥaḳḳıḳīn (7) imām muḥammed
parsā ḳaddesā'llāhu sırrahu'l-esnā kitāb-ı faṣlü'l-
ḫitābında (8) tafṣīl ve tasṭīr ve tedḳīḳ ve taḥrīr
buyurmağla bu (9) ḥaḳir keṡīrü't taḳṣīr bende-i esfel
'ālī şehir ol resā'il-i (10) bī-naẓīre diḳḳatle naẓar ve
kitāb-ı faṣlü'l-ḫitābuŋ (11) āfitāb-ı muṭāla'asına nice
günler ṣarf-ı baṣar ḳılup (12) ol mażmūn-ı
müstetāb mānend-i gevher-i nā-yāb her cihetle (13) kem-yāb
olmağın ḳutbu'z-zamān ḫalīfetü'r- raḥmāni'l- müstağni (14)
'ane't-ta'rīf ve'l-beyān[3] pādişāhumuz sulṭān murād ḫan
T3a (15) bin sulṭān selīm ḫan bin sulṭān süleymān ḫan (1)
'aleyhe'd-devlet ve's-sa'ādet ve'l-'ünvān ilā
inḳırāżi's-sā'āt (2) ve'l-aḥyān ve 'aleyhümā'r-raḥmeti
ve'l-'ināyeti ve'l-ġufrān (3) bi-'alā ḳuṣūri'l- cenān
bi-muḳāreneti'l- hūr ve'l-ġılmān[4] (4) her cihetle ṣāliḥ ve
mütedeyyin āl-i osmān ve's-selāṭīn-i cihān (5) mā-beyninde
N3a diyānet ü vilāyeti müte'ayyin ** ḫuṣūṣā ẕāt-ı (6)
şerīfleri ehli's-sülūk ve bunca riyāset ve salṭanatla (7)
leẕā'iẕ-i dünyeviyye ḥużūr-ı pür-ḥubūrlarında metrūk
olmağla (8) ḫazāne-i 'āmirelerine itḥāf ve südde-i
seniyyelerine bu bābdan (9) nice ma'nā is'āf içün terk-i

T3a9'da is'āf: N'de inhāsı

T3a11 evvelki bāb: N'de bāb-ı evvel

ṣan'atle türkī dilde (10) üç bāb üzerine te'līf olındı
ve nām-ı latīfi (11) ḥilyetü'r-ricāl ḳonıldı evvelki bāb
(12) sirdār-ı serā-perde-i velāyet serdār-ı ricāl-i
ṣāḥib-i kerāmet (13) miḥver-i sipihr-i hüviyyet maẓhar-ı
esrār-ı ülūhiyyet meşkūr-ı aṣḥāb (14) manẓūr-ı
rabbe'l-erbāb olan ḳutbü'l-aḳṭāb (15) ve erā'ik-i
T3b ḳuṭbiyyete cülūs iden evliyā-yı ma'ārif-me'āb (1)
ḳaddesā'llāhu esrārehüme'l-müstetāb zümresinüŋ menāḳıb-ı
(2) laṭīfeleri tafṣīlinde taḥrīr olınmışdur imdi (3)
ricālu'llāhuŋ evveli ve maḳāmāt ü aḥvāl ile cümleden (4)
ekmel ü efżali aḳṭābdur ki bunlaruŋ her biri (5) cāmi'ü'l-
aḥvāl ve'l-maḳāmātdur gāh aṣāleten ve gāh (6) niyābeten ve
cemī' zamānda bu ṭā'ife-i celīleden olmaz illā (7) bir
ẕāt-ı şerīf kendü zamānında cemā'atinüŋ serveri ve
dergāh-ı(8) aḥaddiyete muḳarreb olanlaruŋ seyyid-i mehteri
N3b ** olur ki aŋa (9) ġavs̱ ıṭlāḳ iderler nite ki şeyḫ
muḥyi'd-dīn 'arabī (10) ḳuddise sırruhu ḥażretleri
ıṣṭılāhāt-ı ṣūfiyyeyi müştemil olan (11) risālesinde
ḳutb-ı evvel ġavs̱dur ki zamānında bir şaḫṣ olur (12) iki
olmaz ve her ān ḥaḳ celle ve 'alānuŋ naẓar-gāhından
ayrılmaz (13) elbette manżūr-ı ḥaḳ ve meşhūd-ı başīr-i
muṭlaḳ olur ve ḳuṭb (14) olan ẕāt-ı şerīf 'inda'llāh
'abdu'llāh ismi ile müsemmā olur (15) gerekse ismi
T4a 'abdu'llāh olsun gerekse ġayr olsun ḥattā ḳur'ān-ı (1)
'ażīmde server-i enbiyā muḥammed muṣṭafā 'aleyhi's-selāma
lemmā (2) ḳāme 'abdu'llāhi[5] āyeti-y-le işāret olunduğında
bu ma'nāya (3) delālet muḳarrerdür fe-ammā bu ẕikr olınan
aḳṭābuŋ bir ḳısmı (4) ẓāhirü'l-ḥikem olup maḳam cihetinden
ḫilāfet-i bāṭınesi (5) cā'iz olduğı gibi imāret ü
salṭanat ḥays̱iyyeti-y-le velāyet-i (6) ẓāhiresi de mümkin
olur nite ki ebū-bekir ve 'ömer ve 'os̱mān (7) ve 'alī ve

T4a3'te delālet muḳarrerdür fe-ammā: N'de delālet
muḳarrerdür diyü beyan buyurmışdur fe-ammā

ḥasan ve ʿömer bin ʿabdü'l-ʿazīz ve mütevekkil bi'llāh (8) raḥḥemehümaʾllāh bu vech üzere idiler ve bir ḳısmı daḫı
N4a vardur ki (9) ancaḳ ḫilāfet-i bāṭıne ile muḳayyedlerdür ** ve aḳṭabuŋ ekseri (10) bu ḳısımdandur ẓāhirde ulū'l-emr degüllerdür nite ki aḥmed bin (11) hārūnü'r- reşīd-i sebtī bāyezīd besṭāmi ve niçe (12) evliyā-yı kirāmī böyle idiler ve ʿizz ibn mesʿūd rażiya'llāhu (13) ʿanh ḳāl aḫbarena resūlaʾllāhi ṣallaʾllāhu ʿaleyhi ve sellem (14) inne li'llehi teʿālā sālesemi'eti nefsin ḳulūbuhüm ʿalā ḳalbi ādeme ʿaleyhi's-selāmu(15)velehu erbaʿūne nefsin ḳulūbuhüm
T4b ʿalā ḳalbi mūsā ʿaleyhi's-selāmu (1) velehu sebʿatün ḳulūbuhüm ʿalā ḳalbi ibrāhime ʿaleyhi's-selāmu (2) velehu ḫamsetün ḳulūbuhüm ʿalā ḳalbi cebrā'ile ʿaleyhi's-selāmu (3) velehu selāsetün ḳulūbuhüm ʿalā ḳalbi mīkā'ile ʿaleyhi's-selāmu (3D1) velehu vāḥidün ḳalbuhü ʿalā ḳalbi isrāfīle ʿa.m. (4) küllemā māte'l- vāḥidu ebdelaʾllāh mekānehu mine's-selāseti (5) ve küllimā māte vāḥidün mine's-selāseti ebdelaʾllāhu mekānehu (6) mine'l-ḫamseti ve küllimā māte vāḥidün mine'l-ḫamseti ebdelaʾllāhu (7) mekānehu mine's-sebʿati ve küllimā māte vāḥidün mine's-sebʿati (8) ebdelaʾllāh mekānehu mine'l-erbaʿīne ve küllimā māte vāḥidün (9) mine'l-erbaʿīne ebdelaʾllāhu mekānehu mine's-selāsemi'etin (10) ve küllimā māte'l- vāḥidün mine's-selāsemi'etin ebdelāʾllāhu mekānehu (11) mine'l-ʿāmmeti bihim yedfaʿaʾllāhu'l-belā'e ʿan hezihi'l-ummeti[6](12) yaʿnī ṣaḥābe-i güzīnden ibn mesʿūd
N4b rażiyaʾllāhu ** ʿanhümāya (13) ṣulṭānü'l-enbiyā ʿaleyhi's-selām ḫaber virmişlerdür ki (14) taḥḳīḳ ḥaḳ sübḥāna ve teʿālānuŋ ʿibād-ı ʿibbād ü zühhād (15)
T5a ʿināyet-i muʿtādından üç yüz nefer kimesne vardur ki (1) anlar ebū'l-beşer ādem peyġamber ʿaleyhi's-selām ḳalbi

----

T4b1'de ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T4b2'de ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T4b3D1: T'de der-kenar

üzerine (2) maḫlūḳlardur ve ḳırḳ nefer sālik-i hidāyet-rehber daḫı vardur ki (3) mūsā peyġamber ʿaleyhi's-selām ḳalbi üzere ḫulḳ olınmışlardur (4) ve yidi şaḫṣ-ı riyāżet-pīşe ve ʿibādet-endīşe daḫı (5) vardur ki (5D1) ibrāhīme'l-ḫalīl ḳalbi üzere s̱ābitlerdür (5D2) ve biş merd-i vāṣıl daḫı vardur ki anlar (5) cebrā'il ʿaleyhi's-selām ḳalbi üzere ḳāyimlerdür (6) ve üç nefer-i ʿābid bülend- aḫter daḫı vardur ki kalb-i (7) mīkā'il ʿaleyhi's-selām üzere dāyimlerdür ve bir (8) şaḫṣ-ı ʿaliyyü'z̲-z̲āt melekiyyü'ṣ-ṣıfāt daḫı vardur ki (9) pergār-ı ḫilḳati merkez-i celīl ve felek-i devvār cibilleti (10) miḥver-i ḳalb-i isrāfīl üzerine dā'irdür pes her bār ki (11) ol z̲āt-ı büz̲ürg-vāruŋ neyyir-i ʿömri ufūle ve kevkeb-i (12) ḥayātı zevāl ü nüzūle yüz tuta ḥaḳ celle ve aʿlā anuŋ (13) yirini ḫālī ḳomaz bu z̲ikr olınan üçlerden maḳāmına (14) bedel vażʿ itmeyince olmaz kez̲ālik
N5a üçlerden biri (15) vefāt ** itse ve bu hākdān-ı ünsīden
T5b āşiyān-ı (1) ḳudsīye çekilüp gitse yirine ol biş kimseden bedel (2) taḳdīr ider ol daḫı vefāt iden şaḫṣuŋ ḫidmeti-y-le (3) me'mūr ola gider kez̲ālik bunlardan biri kim ölse (4) yaʿnī ecel bedreḳası-y-la sālik-i şāh-rāh-ı ḳurb olup ölse (5) yidilerden virilür ve yidilere ḳırḳlardan bedel virilür ammā (6) ḳırḳlardan biri vefāt itdükde bedeli ol üç yüzden (7) ve üç yüzden biri

---

T5a3'te peyġamber: N'de yok
T5a3'te ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.
T5a5D1, 5D2: T'de der-kenar
T5a7'de ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.
T5a12'de tuta: N'de tutsa
T5b5'te yidilerden virülür: N'de yidilerden bedel virilür
T5b6'da bedeli: N'de bedel
T5b7'de üç yüzden ve üç yüzden: N'de üç yüzden virilür ve üç yüzden

eksildükde ʿāmme-i ṣuleḥādan (8) bedel virilüp ḥaḳ sübḥāna
ve teʿālā ümmet-i muḥammedi (9) bunlarla belādan ṣıyānet
ve şeref-i ḫidmetleri-y-le ḳarīn-i (10) ʿiṣmet ü ʿināyet
buyurduğı muḳarrerdür ammā bu ẕikr (11) olınan evliyā-yı
kibār mālik-i emlāk ü emvāl (12) ve ṣāḥib-i ensāb ü ensāl
olup sā'ir nās gibi yirler (13) içerler ve marażlara
mübtelā olup kendülere müdāvāt (14) iderler ḥattā teğavvuṭ
ü tebevvülleri ve tabaḳa-i abdāla (15) dāhil olmazdan
T6a evvel tezevvüc ü teehhülleri daḫı muḳarrerdür (1) ve
ṭabaḳa-i abdāldan çıḳduḳlarından ṣoŋra anlardan rağbet-i
(2) iẕdivāc ve terk itdükleri māl ü menāle ve evlād (3) ü
N5b ʿayāle tā evvelki gibi ** muḥabbet ü revāc vāḳiʿ
(4) olmaduğı daḫı faṣlü'l-ḫiṭābda mesṭūr ve muḥarrerdür
(5) ammā enbiyā ʿaleyhüme's-selāma vāḳiʿ olduğı üzere (6)
ʿavām-ı nāsuŋ bunlara eẕāları ve ʿadem-i iʿtibārları (7)
ḫuṣūṣā buʿż ü ḥasedleri ve inkārları fevḳa'l-ḫadd (8)
olmağla bir yirde çoḳlıḳ ḳarār itmezler dā'imā
seyāḥati(9) temekkünden tercīḥ iderler illā-mekr ki
emrāża mübtelā (10) olalar ve bunlar resūla'llāh
ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellemden (11) mervī olan
sünnetlerüŋ riʿāyetinde mübālağa ile (12) diḳḳat ve
kemā-yenbaği ṣarf-ı himmet eylerler ve içlerine (13) bir
ergen kimesne dāḫil olsa ol günde (14) ve-yāhūd ol haftada
tedārikini görürler (15) ḫarc-ı lāzımasını yanlarından
T6b virürler n'eylerse (1) eylerler fi'l-ḥāl anı everirler ve
gāh olur ki çār-sūlara (2) varurlar kendülere lāzım olan

T5b8'de virilüp: N'de virilür

T5b10'da ammā: N'de fe-ammā

T5b14'te teğavvuṭ ü tevevvülleri: N'de teğavvuṭ-ı tebevvülleri

T5b15'te tezevvüc ü teehhülleri: N'de tezevvüc-i teehhülleri

T6a12'de eylerler: N'de eylediler

ḥavāyici iştirā (3) ḳılurlar veleh ṭāliblerinden muḥkem iḫtifā iderler (4) ve bunlaruŋ kerāmet-i ʿacībesindendür ki niçe (5) günlik yolı bir anda ḳaṭʿ idüp ṭayy-i mekān
N6a iderler (6) ve köprisi olmayan enhār-ı ʿamīḳanuŋ ** üzerinden (7) ḳuru yirde yürür gibi yüriyürek geçerler (8) ve sefīneye iḥtiyāc çekmeyüp istedükleri yirden (9) deryā-yı ʿummān aşurısına bād-ı vezān gibi giderler (10) ve ḫalḳla ḳarışup gezerler yine kendüleri (11) göstermezler ḥattā gitdükleri yirde gölgeleri görinmez (12) ve meclislerinde ṣavt-ı ʿālī ile ḳur'ān oḳurlar yine (13) ṣadāları işidilmez ve bir ṭar mekān ki şehādet (14) ehli ile memlū ve aṣḥāb-ı mükāşifāt-la ṭoptolu ola (15) bir vechle müctemiʿ olurlar ki bedenleri birbirine
T7a ṭoḳınmaẓ (1) yaʿnī on kişi ṣığacaḳ maḥalle ṭā'ife-i mezbūreden (2) niçe yüz velī cemʿ olmaḳ ve bedenleri birbirine ṭokınmamaḳ (3) müyesserdür ve gāh olur ki semāʿ ḥālinde eşʿār-ı (4) naẓm iderler ve oḳurlar ve baʿżı maḥal düşer ki raḳṣ (5) iderler ve girye ḳılurlar ve bir ḫasīs nesneyi nefīse (6) taḳlīb itmege ḳādirlerdür ve mālik olduḳları māl ü menāli (7) kendü nefslerine ḫarc itmeden ise muḥtāclara (8) ṣarf itmede bahādırlardur ve bi'l-cümle bu maḳūle (9) kerāmetlerine nihāyet ve āṣār-ı velāyetlerine ḥadd ü (10) ġāyet yoḳdur ammā sīret-i
N6b şerīfeleri ** yiyüp içmede (11) ve giyinüp ḳuşanmada ve aḫlāḳ ü edeb ve muṣāḥabetde (12) ve birbirleri-y-le ülfet ü mücālesetde ekṣeriyyā (13) ṣūfiyyūn sīretine müşābihdür zīrā ṭā'ife-i ṣūfiyyūn (14) sīretlerini anlardan almışlardur ve anlara teşbihen (15) ol sīretde
T7b ḳalmışlardur ve bu ẕikr olunan evliyāu'llāh (1) gāh ü

Tb3'te veleh: N'de ammā
T6b3'te muḥkem: N'de ziyāde
T6b13'te ṭar: N'de yok
T7a15'te olunan: N'de olınan

bī-gāh ma'mūre-i arżı gezerler ve bilād-ı rub'-ı (2) meskūnda seyāḥat iderler ve her yıl bir kerre 'arafātda (3) ve bir kerre receb ayında cem' olurlar ve bunlaruŋ būdalāsı (4) daḫı vardur ki anlar būdelāyı bilürler būdelā anları (5) bilmezler ve imām muḥammed pārsā ḥażretleri bunlaruŋ (6) ṭabaḳātını beyān ve maḳam-ı ḳuṭbiyyete kimler vāṣıl olduğını i'lān buyurup ṭabaḳa-i evveli abdāla ṭabaḳa-i ṡāniyye abṭāla ṭabaḳa-i ṡāliṡe seyyāḥa ṭabaḳa-i (9) rābi'e evtāda ṭabaḳa-i ḫāmise efrāda ṭabaḳa-i sādise (10) ḳuṭba maḫṣūṣ olmaḳ üzere tertīb buyurmışlardur (11) pes ṭabaḳāt altıya münḥaṣır olmak yuḳaruda tafṣīl (12) olunan ḥadīs̱-i şerīfüŋ mażmūn-ı laṭīfine (13) muvāfıḳdur ve imām mūmā-ileyh yazduğı üzere
N7a (14) resūl 'aleyhi's-selām zamānında ** ṣahābe-i ẕevī'l-iclālden (15) hilāl rażiya'llāhu 'anh būdelādan idi
T8a ammā būdelāyı (1) ehl-i şehādetden ancaḳ bir kişi görür dā'imā (2) anlaruŋla muṣāḥabet eyler ve ol şaḫṣ vefāt (3) eyledükde yine ehl-i şehādetden bir şaḫs-ı āḫir anuŋ (4) yirine bedel vāḳi' olur kemā-fi'l-evvel anlaruŋla (5) muṣāḥabet eyler bundan mā'adā server-i enbiyā(6) zamānında ṣaḥābeden ḥuẕeyfe bine'l-yemānī bu maḳāma (7) vāṣıl olmışdı dā'imā būdelānuŋ faḫr-ı 'āleme selāmın (8) getürürdi ve sulṭān-ı enbiyādan anlara selām (9) iledürdi ve gāhī resūla'llāh meclisinde anlar (10) cem' olup namāzı bile ḳılurlardı ve şer'-i şerīfinden (11) her biri istifāde iderlerdi ammā anları ṣahābe-i (12) kirāmdan ancaḳ ḥuẕeyfe rażiya'llāhu 'anh görürdi (13) aŋa bināen ṣāḥib-i sırru'n-nebī diyü meşhūr olmışdı (14) ba'de-ẕālik peyġamber 'aleyhi's-selām zamānında üveysü'l-ḳaranī (15)
T8b ḥażretlerinüŋ 'ammīsi olan 'iṣām ḳaranī ḳuṭb (1) olup faḫr-ı 'ālem ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem tecellī-yi (2) ulūhiyyet içün aṣālet ḥaysiyyeti-y-le maẓhar-ı ḫāṣṣ (3) olduğı gibi 'iṣām ḳaranī daḫı tecellī-yi raḥmānī (4) içün
N7b ālet ḥaysiyyeti-y-le ** maẓhār-ı ḫāṣṣ olmışdı (5) ḥattā

seyyid-i enbiyā muḥammed muṣṭafā ʿaleyhi's-selām (6) aŋa
bināen innā lā ciddu nefsi'r-raḥmān min ḳable'l- yemen[7](7)
buyurmışlardı ammā ʿiṣām vefāt itdükden soŋra (8) yirine
aḥmed bin ʿaṭā ḳuṭb olup bu minvāl üzere (9) erīke-i
ḳuṭbiyyete niçeler cülūs eyledi vaḳtā ki (10) imām
muḥammed pārsā zamānı oldı maḳām-ı ḳuṭbiyyete (11)
ʿabdu'llāh şāmī yirine ḳazvīn ḳurbında nāresnī nām (12)
ḳaryeden ʿimade'd-dīn ʿabdü'l-vehhāb ḳuddise
sırruhu'l-müsteṭāb (13) hicret-i nebeviyyeden sene sitte
vü ʿaşar ü sebʿā mi'ye rebiʿü'l- (14) aḫirinde sinn-i
şerīfi yitmiş altıda iken väsıl oldı (15) pes server-i
T9a enbiyā zamānından o tāriḫe gelince (1) vāḳiʿ olan aḳṭābdan
meẕkūr ʿabdü'l- vehhāb (2) nāresnī on ṭokuzıncı ḳuṭb idi
fe-ammā her ḳuṭbü'z- (3) zamān olan ẕāt kerāmet-i nişānla
aḥyānā (4) hıżr ve ilyās ʿaleyhümā's-selām ile muṣāḥabet
itmek (5) ve aŋa kemāl-i ihtirāmla raġbet eylemek ḫuṣūṣā
(6) bile namāz ḳılmaḳ ve anı duʿā-yı ḫayrla yād ḳılmaḳ
muḳarrerdür (7) ve ḫıżr ʿaleyhi's-selām ricālu'llāha ve
ilyās (8) ʿaleyhi's-selāma ve aṣḥābına naḳd-ı aḳçeden ve
N8a s̱iyāb-ı (9) fāḫireden ve bi'l-cümle ** ḥavāyic-i mühimme
ve levāzım-ı külliyeden (10) riʿāyetler eylemek daḫı
vāḳiʿdür zīrā ḫıżr ʿaleyhi's-selām (11) kerāmetle kimyā
ʿilmini bilür ve irādet-i ḥaḳla (12) defīnelere ıṭṭılāʿ
bulur bu ṭarīkle anlardan (13) artuḳ ġınāsı ve anlara bu
vechle iḥsān ü aʿṭāsı (14) lāzım ve mühimm olur baʿde-
ẕālik ḫıżr ve ilyās ʿaleyhümā's- (15) selāmuŋ pīrān-ı

T8b7'de ʿiṣām vefāt itdükden: N'de ʿiṣām ḳarnī vefat itdükden

T9a4'te ḫıżr ve ilyās ʿaleyhümā's-selām muṣāḥabet itmek: N'de ḫıżr ve ilyās ʿaleyhümā's-selām ile muṣāḥabet itmek

T9a7'de ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T9a8'de ʿaleyhi's-selāma: N'de ʿaleyhi's-selām

T9a10'da ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T9b sāl-ḫūrde ve sālikān-ı (1) rūz-dīdeden yaʿnī çoḳlıḳ ʿömür sürmiş ve niçe (2) rūzgār geçürmiş ehlu'llāhdan onar muṣāḥibleri (3) vardur ki anlar abdālı göremezler fe-ammā abdāl (4) anları bilürler ve görürler ḫuṣūṣā ḫıżr (5) ʿaleyhi's-selāma ḫidmet ve ḫaṣṣaten mülāzemet (6) ve marīż olduġı zamānlarda ʿiyādet eylerler ve ilyās (7) ʿaleyhi's-selām ḫıżr ʿaleyhi's-selāmuŋ ceddiniŋ oġlıdur (8) yaʿnī ʿammīsidür ḥālen ki evlād babalarına (9) ḫidmet eyler gibi ḫıżr ʿaleyhi's-selāma ḫidmet (10) üzeredür keẕālik ḫıżr ʿaleyhi's-selām ve (11) aṣḥābı ve ḳuṭbü'l-abdāl şākird üstādına (12) ḫidmet eyler gibi ilyās ʿaleyhi's-selāma iḥtirām (13) ü raġbet üzeredürler pes ilyās ʿaleyhi'-selām (14) ṭavīlü'l-ḳāme kebīrü'l-hāme
N8b ḳalīlü'l-kelām (15) keṡīrü'l-murāḳabe ** ẕü-vaḳār ü
T10a temkīn ve heybet ṣāḥib-i (1) ʿulūm ü maʿārif ve kerāmet-i ʿummāniyye ḫuṣūṣā mütābiʿ-i (2) şerāyiʿ-i nebeviyye ve mübāşir-i riʿāyet-i sünnet-i muṣṭafāviyye (3) olduġı menḳūldür fe-lā-cerem eger ḫıżr ve eger (4) ilyās ʿaleyhümā's-selām tā yevm-i maʿlūma dek (5) nāsı şeīʿat-ı muḥammediyyeye daʿvet üzeredürler (6) bunlaruŋ vücūdını inkār ġāyetle cehldür ve (7) naḳż-ı ḫatem-i nübüvvetden iḥtirāzla nübüvvetlerine ḳā'il (8) olmayanlaruŋ iẕʿānı sehldür zīrā ikisi de (9) emr-i ḥaḳla baʿżı ehlu'llāha

----

T9a10'da ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T9b7'de ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

N-M oġlıdur yaʿnī ʿammīsidür: T9b8'de yaʿnī dedesinüŋ ʿammīsidür

T9b9'da ḫıżr: N'de ilyās

T9b9'da ḫıżr ʿaleyhi'-selāma ḫidmet üzeredür: N'de ḫıżr ʿaleyhi's-selāma iḥtirām ü raġbet üzeredür

T9b10'da ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T9b13'te ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

bulışurlar ve (10) muṣāḥabet ve mücālesetle birbirleri-y-le görişürler (11) ḥattā resūla'llāh ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem tebük (12) ġazāsında iken bir gün ṣalavāt-ı ʿaṣrı ḳılduḳlarından (13) soŋra ḳendüler ve aṣḥāb-ı kirāmı iki beyt istimāʿ (14) eylediler maʿ-hezā o beytleri oḳuyanı ve inşād (15) ideni
T10b göremediler pes aṣḥāb bu ḫuṣūṣı taʿaccüb (1) ü istiġrāb itdüklerinde faḫr-ı ʿālem ṣalla'llāhu (2) ʿaleyhi ve sellem bu beyitleri oḳuyan ve inşād iden (3) ḳarındaşum ḫıżr ʿaleyhi'selāmdur ki sizi vaṣf (4) ideyorır diyü buyurdılar ve ol beyitler bu naẓm (5) idi ki ẕikr olınur naẓm (6)

fevārisü heycāin iẕi'l-yevmi eyvemü
rehānīne ẓalmāin iẕi'l-leyli elyelü
N9a (7) ** ricālün meḥārībin ve ḥarbin fe-kesbehüm
li-dāreyhüm aʿmelühüm ve 't-teneffüli[8]

(8) ḥattā imām muhammed pārsā hażretleri ben bu iki beyti bir (9) kitābuŋ ẓahrına yazmışdum baʿde-zamānin bir gün (10) ḫıżr ʿaleyhi's-selām ẓahr-ı kitābda beyitleri gördi (11) ve baŋa baḳup tebessüm eyledi allāh allāh ḫalḳ mā-beyninde (12) söz nice unudılmazmış diyü söyledi ve bi'l-cümle (13) ḫıżr ʿaleyhi's-selām ṣıfat-ı ʿabdiyye ve raḥmet-i ʿindiyye (14) ve ʿilm-i ledüniyye ḥaṣā'işi-y-le müsellesdür nite ki ḳur'ān-ı (15) mucīdde fe-vecedā
T11a ʿabden min ʿibadinā āteynāhü (1) raḥmeten min ʿindinā ve ʿallemnāhu min ledünnā ʿilmā[9] naṣr-ı şerīfinde (2) bu maʿnā ẓāhir ü bedīddür ve ekserü'z-zamānda marażlara (3) mübtelā olur devāsını yine kendüsi bulur ve (4) ḫātem-i

----

T10a10'da muṣāḥabet ve mücālesetle birbirleri-y-le görişürler: N'de yok

enbiyā ʿaleyhi's-selām zamānından evvel her biş yüz (5) yılda bir ḥaḳ sübḥāna ve teʿālā mübārek dişlerini (6) tecdīd iderdi ve erkān ü aʿżāsı ḳavī (7) ve muḥkem olurdı ammā faḫr-ı ʿālem ṣalla'llāhu (8) ʿaleyhi ve sellem zamānından soŋra nübüvvetini teşrīfen (9) ve ḳuvvet-i risāliyetle ḫıżr ʿaleyhi's-selāmı talṭīfen (10) her yüz yigirmi yılda bir mübārek dişleri yeŋilenür (11) oldı

N9b ** ve aʿṣāb uʿurūḳ ve erkānı tāze (12) civānlar gibi ḳuvvet ü istiḥkām buldı ġālibā (13) bundandur ki ḥükemā-yı aḫyār her yüz yigirmi (14) yıla müddet-i ecel-i ṭabīʿī diyü iʿtibār iderler bundan (15) māʿadā ḫıżr ʿaleyhi'selām

T11b ḫalūḳ u cezīlü'l-ʿaṭā (1) ve müşfiḳ-i keṡīrü's-saḫā olup luṭfını kimseden (2) dirīġ itmez ve ʿaṭā semtini ḳoyup ḫisset vādīlerine gitmez naẓm

(3) ʿaṭāsı seyl olup aḳmaḳdadur ṣaḥrā vü kuh-sāra
(4) ġarīḳ-i baḥre vü gümrāh-ı berre luṭfı şāmildür
(5) ḫalāṣ eyler niçe maẓlūm-ı zārı dest-i ẓālimden
(6) velāyet mülkine açmazdan bir şāh-ı ʿādildür

(7) ḫuṣūṣā tezvīci sever ve evlenenlerüŋ ḫuṭbe-i (8) nikāḥında bulınmaġa ėver egerçi evlād-ı keṡīre (9) ṣāḥibidür ammā ḥālā ḳayd-ı ḥayātda hīç bir (10) veledi yoḳdur ve çoḳ soŋra dünyāya gelen (11) ferzendi altmış yaşında iken vefāt idüp (12) tārīḫ-i vefat sene ḫamsīn ve sitte miyā esnālarında (13) vāḳiʿ olmışdur ve evlād ü ezvācı ki var-idi (14) kendinüŋ ḫıżr idügin bilmezlerdi ve

N10a kerāmetini (15) bir vechle iḫfā ** iderdi ki ẕātını

T12a idrāk (1) idemezlerdi ve ḫuṭbe-i nikāḥ içün ḳāżı (2) ḥużūrına varduḳda kendini bildürmezdi sen kimsin (3) didüklerinde ben bir maġribī kimesneyin diyü esmā-yı (4)

T11a4'te ʿaleyhi'-selām: N'de ʿa.m.

T11a15'te ʿaleyhi'-selām: N'de ʿa.m.

ʿabādileden bir isim beyān iderdi ki ol isim (5) vāḳıʿa muḫālif olmazdı ve ḥāşā kendülerüŋ kelāmı (6) ḫilāf vāḳiʿ olmaḳ lāzım gelmezdi mes̱elā ʿabdu'llāh (7) ve ʿabdü'r-raḥmān ve ʿabdü'l-vehhāb gibi ve gāh olur ki (8) baʿżı kimesnelerle muḫāsama ider ve dellāl nāmı ile (9) çār-sūlarda ḫuṣūṣā minā ve ʿarafāt bāzārlarında (10) ḫalḳuŋ kimine metāʿ alı virür ve kiminüŋ esbābın (11) ṣatı virür gezer ve her ne maḥalde bir ṣavt-ı (12) ḥasen işitse istimāʿ eylemegi sever gāh olur ki (13) bir gün bir gece kendine vecd ü ḥāl ġalebe eyler (14) ve ẕātını tesettüren baʿżı kimesnelerden aḳçe istiḳrāż (15) eyler ve ʿādet-i
T12b nās üzere niçe esbābın aŋa (1) rehin ider gider ve baʿżı evḳātde bir maẓlūmı (2) ẓālim elinde görüp ḫıżr ʿaleyhi's-selām ve ḳutbü'l- (3) abdāl ve bu ikisinüŋ aṣḥābı ḫalāṣ itmek (4) murād idindüklerinde bilmezlikle
N10b nās kendüleri dögmek (5) ḥattā ṣetm-i ** ġalīz idüp nā- maʿḳūl kelimātla (6) sögmek daḫı vāḳiʿ olur zīrā medīne-i münevverede (7) bir gün baʿżı deveciler birbirlerine ṭaşlar (8) atup ceng ü cidāl iderlerken ḫıżr ʿaleyhi's-selām (9) ṣalaḥ içün aralarına girdükde bir ṭaş ṭoḳınup (10) mübārek başını yarup veremler baġlayup üç (11) ay tamām cerāḥati aḳmışdur baʿde-ẕālik vaḥiyden (12) evvel ve soŋra resūla'llāhla buluşup defaʿātle (13) muṣāḥabet eylemişdür ammā kendüyi iẓhār eylemek (14) üzere ölmişdür ve kendüler evlād-ı fārisden (15) olup mevlidleri
T13a şīrāza iki fersaḫ ḳarīb olan (1) beldede vāḳiʿ olmışdur diyü beyān olındı kaddi (2) intehaye'n-naḳl ve't-tafṣīl min kavā'idi fasli'l-ḫiṭābi'l- celīl[10] (3) naẓm

----

T12a5'te ol isim vāḳıʿa: N'de ol isim ḥaḳīḳatde vāḳıʿa
T12a5'te olmazdı: N'de yok
T12a8'de kimesnelerle: N'de kimesneler ile
T12a9'da bāzārlarında: N'de bāzārında
T12b13'te muṣaḥābet eylemişdür: N'de muṣāḥabet itmişdür

budur ol gevher-i yektā ki deryā-yı kemālinden
(4) kelīmu'llāh her bir ḳaṭre kim feyż itdi baḥr oldı
(5) budur ol kāmil ü dānā ki baḥr-ı fażl iken mūsā
(6) bunuŋ her bir sözin kān-ı ledünnüŋ gevherin buldı
(7) budur ol serv-i bālā kim mekānı būstānınuŋ
N11a ** (8) ne ḫākin çeşm-i ser gördi ne ābından dehan ṭoldı

(9) ġıbbeẕālik çünki aḥvāl-i ḫıżr ve ilyās ʿaleyhümā's-selām (10) bu maḥalde nihāyet buldı yine tafṣīl-i maḳāmāt-ı (11) aḳṭāba ʿavdet ve mübāşeret lāzım oldı (12) imdi ḫafī olmaya ki ḳıdvet-i erbābü'ṭ-ṭarīḳat (13) kāşif-i esrārü'l- ḥaḳīḳat rüknü'l-ḥaḳ ve'd-dīn (14) mürşidi'ṭ-ṭalebe ve's-sālikīn[11] yaʿnī imām muḥammed (15) pārsā ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-aʿlā faṣlü'l-ḫiṭāb dimekle
T13b (1) müsemmā kitābında ḥaḳīḳat-i aḳṭābı bu vechle (2) beyān buyurmışdur ki kitābü'l-ʿurve ṣāḥibi (3) imām-ı ʿālim ve ʿārif-i rabbānī ʿalāü'd-devlet şeyḫ (4) aḥmed bin muḥammedi's- semnānī ḳuddise sırruhu ḥażretleri ġayb (5) ʿāleminde vāḳıʿa ṭarīḳi-y-le bir cemāʿat-i şerīfe (6) müşāhede ḳılup envāʿ-ı tebcīlle selām virdükde (7) anlar daḫı redd-i selām ve levāzım-ı muḥabbet olan kelāmı (8) itmām itdükden soŋra mezbūr şeyḫ aḥmed (9) bunlaruŋ nisbetlerini ve ṭabaḳalarını su'āl eyledükde (10) biz ṣūfiyyūn ṭā'ifesindenüz ki ṭabaḳātumuz yididür (11) ve her ṭabaḳamuz envār-ı kerāmet ve āsār-ı velāyetüŋ (12)
N11b mü'eddidür meselā ** evvelki ṭabaḳa-i ṭālibīn içün (13) ikinci ṭabaḳa-i mürīdīn içün üçüncisi sālīkīn içün (14) dördüncisi sā'irīn içün bişincisi ṭā'irīn içün (15)

T13a5'te kāmil ü dānā: N'de kāmil-i dānā

T13b12'dee evvelki ṭabaḳa-i ṭālibīn: N'de evvelki ṭālibīn

T13b13'te ikinci ṭabaḳa-i mürīdīn: N'de ikinci mürīdīn

T13b13'te üçüncisi: N'de üçünci

T13b14'de dördüncisi: N'de dördünci

T14a altıncısı vāṣılīn içün yidincisi aḳṭāb-ı güzīn içündur (1)
diyü cevāb virmişlerdür pes imdi yiryüzinde (2) ḳuṭb
ikidür ki birine ḳuṭbü'l- irşād dirler ḳalb-i pāki (3)
sulṭān-ı enbiyā muḥammed muṣṭafā ʿaleyhi's-selām ḳalbi (4)
üzerinedür ve birine ḳuṭbü'l- abdāl dirler ki (5) isrāfīl
ʿaleyhi's-selām ḳalbi üzerinedür nite ki (6) gökyüzinde
daḫı iki ḳuṭb vardur biri cenūbīdür ki (7) süheyl
didükleri kevkeb sā'ir kevākibden aŋa ḳarībdür (8) ve
biri şimālīdür ki cümleden aŋa cediy yaḳındur (9)
fe-lā-cerem ḳuṭb-ı irşād ḳuṭb-ı cenūbī muḳābili (10) olup
rütbesi süheyl mertebesidür ve ḳuṭbü'l- (11) abdāl ḳuṭb-ı
şimālī menzilesinde olup derecesi (12) cedy menzilesidür
keẕālik ḳuṭb-ı irşāduŋ (13) velāyeti velāyet-i şemsiyye ve
ḳuṭbü'l- abdāluŋ velāyeti (14) velāyet-i ḳameriyyedür ve
N12a bi'l-cümle vāris-i şerʿ-i aḥmedī (15) ** ve sālik-i
T14b mesālik-i rūḥ-ı muhammedī olan aḳṭāb (1) imām muḥammed
pārsā ve baʿżı meşāyiḫ-i evliyā ḳavlince (2) iki nevʿ
üzerinedür nevʿ-i evvelī resūla'llāh (3) ṣalla'llāhu
ʿaleyhi ve sellemüŋ baʿsinden muḳaddem gelen (4) aḳṭābdur
ki anlar üç yüz on üç mürsel peyġamberdür (5)
ṣalavātu'llāhu teʿālā ʿaleyhüm ecmāʿīn yaʿnī faḫr-ı (6)
ʿālemüŋ baʿsinden evvel her nebī-yi mürsel bir ḳuṭb-ı
mükemmel (7) idi tā mertebe-i nübüvvet ber-ṭaraf olmayınca
maḳām-ı ḳuṭbiyyet (8) ehl-i velāyete münḥaṣır olmaḳ vāḳiʿ
olmayup inḳıṭāʿ-ı (9) nübüvvetden evvel mertebe-i
ḳuṭbiyyetle gāh ẓāhiren bir mürsel nebī (10) ḳāyim olurdı
ve gāh bāṭınen bir velīyi naḳī (11) rütbe-i kerāmet ü
velāyet bulurdı ammā nevʿ-i s̱ānī (12) ki faḫr-ı risāletüŋ

T13b15'te altıncısı: N'de altıncı

T14a3'te sulṭān-ı enbiyā: N'de sulṭānü'l-enbiyā

T14a5'te ʿaleyhi's- selām: N'de ʿa.m.

T14a5-6'da ḳalbi üzerinedür nite ki gökyüzünde: N'de ḳalbi üzere maḫlūḳdur

T14b2'de iki ḫatm: N'de ġavs̱

baʿsinden soŋra ümmet-i celîlü'l- himmetinden (13) olup yevm-i ḳıyāmete dek berekāt-ı āsār-ı velāyetle (14) melāẕ-ı ricālu'llāh olan aḳṭābdur ki ʿale'l-ḥesāb (15) on
T15a iki velî-yi müsteṭābdur ve bunlardan ġayrı (1) iki ḫatm daḫı vardur ki maḥallinde ẕikr olunsalar (2) gerekdür pes ḳuṭbü'l-aḳṭāb didükleri ḥaḳîḳat-ı (3) muḥammediyyedür ki
N12b ism-i cāmiʿ ilāhî ṣûretindedür imdi (4) ** ism-i cāmiʿ-i ilāhîden cemîʿ-i esmā üzerine feyz nice (5) muḳarrer ise merkez-i dā'ire-i vücūd olan ṭaḳîḳat-ı (6) muḥammediyye daḫı medār-ı umūr-ı ʿālem idügi ve ḥażret-i (7) ādemden tā kendülere gelince her mürsel peyġamber (8) maẓāhir-i nübüvvetden bir ḫāṣ maẓhar ʿadd olınduğı gün (9) gibi rūşendür baʿde-ẕālik kitāb-ı faṣlü'l-ḫitābda (10) ḳulūb-ı enbiyā üzerine maḫlūḳ on iki (11) aḳṭāb beyān olınmışdur evvelki (12) nūḥ ʿaleyhi's-selām ḳademi üzere maḫlūḳ olup (13) ḳur'ān-ı ʿaẓîmden sūre-i yāsîn tilāvetine meşġūldür (14) ve bu ẕikr olunan aḳṭābuŋ ṣüver-i ḳur'āniyyeden (15) kimi bir süreye ve kimi bir sūre ile bir iki āyet-i
T15b kerîmeye (1) ve baʿżısı bāyezîd bestāmi gibi ḳur'ān-ı ʿaẓîmüŋ (2) cümlesine iştiġāl-i tilāvetle intisāb üzere (3) idügi muḳarrer olmağla ḳuṭb-ı evvelüŋ iḫtiṣāṣı yāsîn (4) sūresine idügi beyān olunmışdur pes bu ḳuṭb (5) ẕikr olunacak on iki ḳuṭbuŋ ekmeli ve kerāmet ü (6) velāyet cihetinden efżalidür zîrā ḥaḳ sübḥāna (7) ve teʿālā bunuŋ mir'āt-ı ẕātında ṣūret-i ẓāhirle (8) bāṭını cemʿ
N13a kılmışdur ** meselā ẓāhiri seyfle mü'eyyed (9) ve bāṭını himmetle müşeyyeddür eger faḫr-ı ʿālem ṣalla'llahu (10) ʿaleyhi ve sellem ḳademi üzere mecbūl bu aḳṭābdan (11) bir ḳuṭb ölürse bu ḳuṭb olur ve bi'l-cümle siyādeti (12) ve ḥükminde irādeti ve ḫıṣāl-i ḥamîde-i cāmiʿe (13) on ḫaṣleti vardur imdi ḫaṣlet-i evvelî (14) ḳudreti ḥālinde

----

T15a1'de iki ḫatm: N'de ġavs

T15a11'de evvelki: N'de ḳuṭb-ı evvel

ḥilmidür ya'nī ḥadd-i ẕātında aṣlā (15) ġażab yoḳdur ve
T16a her ḥükminde rıfḳ (1) u teraḥḥumı ġayetle çoḳdur ḫaṣlet-i
s̱āniye umūrında itdügi te'ennīdür (2) ma'-heẕā ḫayrāta
müsāra'tı daḫı muḳarrerdür ḫaṣlet-i s̱ālis̱e (3) her nesneyi
zamānuŋ iḳtiżāsına göre taṣarrufıdur mes̱elā (4) zamāne
teraḳḳīsini īcāb iden ḫuṣūṣa teraḳḳī ve tedennīsini (5)
lāzım olan ḳażiyyede tedennī iḫtiyār itmesidür (6)
ḫaṣlet-i rābi'e ḥikmete muvāfıḳ olan tedbīridür (7)
ḫaṣlet-i ḫāmise 'ilm-i tafṣīlīdür pes ol tafṣīl bir
'ilmdür ki (8) eşyā mā-beyninde imtiyāz anuŋla vāḳi' olur
ḫaṣlet-i (9) sādise ḥükūmāt ve ḳısmet ve ḳażāyāda ve
ḥuḳūḳı (10) ehline īṣālde vāḳi' olan 'adlidür
N13b kemā-fi-lu'llāhi te'ālā (11) ** a'ṭā külle şey'in ḫalḳahü
s̱ümme hedā[12] ḫaṣlet-i sābi'a mücālese (12) ve şuhūd ve
ḫalvet ve mu'āmelede vāḳi' olan edebidür (13) ḫaṣlet-i
s̱āmine żu'afāya raḥmeti ile ḳuvvet virmesi (14) ve
cabbārlara merḥameti ile meskenet irgürmesidür (15)
ḫaṣlet-i tāsi'a kāẕibüŋ kiẕbinden ḥayāsı ve anuŋ aḳvāl-i
T16b (1) kāẕibesini ṣādiḳa ṣūretinde ıṣġāsıdur ḫaṣlet-i (2)
'āşara ıṣlāḥıdur ki anuŋ a'ẓamı ıṣlāḥ-ı ẕāt-ı beyndür (3)
naẓm

zihī şān-ı mu'allā kim ney-istān-ı ḫayālinde
(4) uṣūl-i nāy-ı 'ışḳ āhengin eyler naġme-i ṣūrı
(5) zihī ẕāt-ı muṣaffā kim gülistān-ı kemālinde
(6) gül-i sūrı açupdur her sevād-ı a'ẓamuŋ sūrı

(7) ammā ikinci ḳuṭb ki ḳadem-i ibrāhīme'l-ḫalīl üzere maḫlūḳ (8) olup sūre-i maḫṣūṣası iḫlās sūresi vāḳi' olmışdur (9) pes bu ḳuṭb ḥüccet ve delīl-i naẓarī ṣāḥibidür ki ma'lūmātında (10) ḫaṭā eylemez elbette iṣābet

----

T16b7'de ammā: N'de yok
T16b7'de ikinci ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı s̱ānī
T16b9'da delīl-i naẓarī: N'de delīl-i naẓar

eyler nite ki ibrāhīme'l-ḫalīl ʿaleyhi's-selām (11) bu vechle idi ve bu ḳutbuŋ meskeni havādadur ki (12) bir
N14a beyt-i maḫṣūṣda ** kürsī üzerinde oturup dāyimü'l-evkāt (13) ḫalḳa naẓar eyler ḫuṣūṣā aḥadiyyet-i ilāhiyyeye müteʿalliḳ (14) olan kelāmınuŋ ḫāṣṣiyyeti li-ebed edille-i naẓarı iledür (15) ve dā'imā ḥuẓūr üzeredür aṣlā
T17a mūcib-i ḥayret (1) olan eşġāli ḥaḳ celle ve ʿalā anuŋ ḫāṭırına (2) lāyıḥ eylemez ve kendüsi eimme zümresinden iken (3) maḳām-ı ḳuṭbiyyete vāṣıl olanlardandur ve bi'l-cümle (4) esrār-ı ʿacībe ve āsār-ı ġarībesine nihāyet yoḳdur naẓm

(5) teʿāla'llāh ne bülbüldür bu mümtāz
k'olur pervāz-gāhı gülşen-i rāz
(6) mekir oldur hümā-yı lā-mekānı
ki olmışdur havāda āşiyānı
(7) ne rīşinde görinür çirk-i teşvīş
ne eyler ḥayret anı lāl ü dil-rīş

(8) ammā üçünci ḳuṭb ki mūsā ʿa.m. ḳademi üzere maḫlūḳdur (9) sūre-i maḫṣūṣası izā cā'e naṣru'llāhi ve'l-fetḥu[13] sūresidür (10) ve evvelā evtāddan olup soŋradan maḳām-ı ḳuṭbiyyete (11) naḳl eylemişdür cehd ü mükāyede ṣāḥibidür pes (12) ḥaḳ sübḥāna ve teʿālā menzil-i nidāda ki aʿẓam-ı menāzildür (13) aŋa on iki biŋ ʿālemüŋ zevḳini iʿṭā
N14b eylemişdür ve ol (14) ʿulūmdan biri ḫāliḳ ü rāzıḳ ** cenābına iftiḳārdur ki (15) ġāyetle şerīf-i ʿilmdür ve
T17b şol esmāü'l- ilāhiyye ki ẓuhūr-ı āsārında (1) sulṭān ve ġırret ve mümkināt ve bunlara muʿādil (2) baʿżı ḥālāt vāḳiʿ olur ve baʿżı emrüŋ ẓuhūrından (3) bir eser ẓāhir

----

T17a8'de ammā: N'de yok
T17a8'de üçünci ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı sālis
N-M'de ḫāliḳ ü rāzıḳ: T17a14'te ḫāliḳ-i rāzıḳ

olur ki anuŋla müteżarrır olur ve gāh (4) olur ki ba'żısı-y-la ṣūret-i intifā' bulur (5) ve bi'l-cümle ḫāṭırı ḫaṭardan ḫālī degüldür eger kendü (6) iḫtiyārına ḥavāle olunsa ḥālet-i 'adem üzere beḳāsı (7) ẕātına cümleden sevgülüdür ve bu ẕikr itdügümüz mertebe (8) anuŋ 'ulūm-ı keẟīresinden yalŋuz bir 'ilmdür naẓm

(9) 'ademden ḥaẓẓ alan 'anḳā-yı ḳāf-ı ḳudret olmaḳdur
(10) iden ẕātını isti'nā hümā-yı himmet olmaḳdur
(11) bu bir ġavvāṣdur 'ilm-i ledünni bir deŋizdür kim
(12) ḫaṭardan her yiri girdāb-ı vecd ü ḥayret olmaḳdur

(13) ammā dördünci ḳuṭb ki 'Īsā 'aleyhi's-selām ḳademi üzere maḫlūḳdur (14) sūre-i maḫṣūṣası ḳul yā eyyühe'l-kāfirūn[14] (15) sūresidür (15D1) ve bunuŋ altı yüz maḳāmı
N15a vardur ki her birinde ḥaḳ celle ve 'alā diledügi ** deŋlü 'ilm ü ḥikmet i'ṭā ḳılmışdur naẓm

her maḳāmında 'ilm ü hikmet çoḳ
(15D2) ḳudretu'llāha hīç nihāyet yoḳ
şol velī k'altı yüz makāmı ola
on sekiz biŋ cihān 'allāmı ola

ammā bişinci ḳuṭb ki dāvud 'aleyhi's-selām (15D3) ḳademi üzere maḫlūḳ olup sūresi iẕā zülzileti'l-arżu zilzālehā[15] sūresidür (15) ve maḳām-ı muḥabbet ve 'ilm-i ẟübūt-ı
T18a muḥabbet-i ilāhiyye (1) ḫuṣūṣā kevniyye bu ḳuṭbuŋdur evvelā eimmeden iken maḳām-ı (2) ḳuṭbiyyete naḳl eylemişdür ve dā'imā kelām-ı muḥabbet niẓāmı (3) bu

----

T17b13'te ammā: N'de yok
T17b13'te dördünci ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı rābi'
T17b15D2'de ammā: N'de yok
T17b15D2'de ikinci ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı ḫāmis

yüzdendür ki muḥabbet oldur ki s̱ābit ola ve şol (4)
muḥabbet ki zā'il ola yā müteġayyir ola ne ol muḥabbet
muḥabbetdür (5) ve ne ol muḥibbüŋ muḥabbeti müs̱ebbetdür
zīrā muḥabbet bir ʿaẓīm (6) sulṭāndur ki hīç bir nesne anı
zā'il idemez ḥattā (7) ġaflet ki insān üzerine ḥākim olan
sulṭānlaruŋ (8) aʿẓamıdur mümkin degüldür ki muḥibden
muḥabbeti izāle ḳıla (9) ve bu maḥāldür ki ʿāşıḳ bir
şey'üŋ vücūdı-y-la muḥabbetden (10) ġāfil ola pes muḥibb
oldur ki muḥabbeti bula muḥkem ve esās (11) beyān-ı
meveddeti bu veçhle müstaḥkem ola ve şol (12) muḥabbet ki
N15b istiḥālesi ** mümkin olmışdur gerek ḥubb-ı ḥaḳdan (13)
gerekse ḥubb-ı kevnden aŋa muḥabbet ıṭlāḳ eylemez belki
(14) irādet diyü taʿbīr eyler naẓm

zihī ʿāşıḳ ki çekmez dāmenin pā-yı muḥabbetden
(15) açar mir'āt-ı ṭabʿın gird-i ṣaḥrā-yı muḥabbetden
T18b (1) zebānın terk ider ẕātındaki iḳrārdan dönmez
(2) vücūdından geçer geçmez temennā-yı muḥabbetden

(3) ammā altıncı ḳuṭb ki süleymān ʿaleyhi's-selām ḳademi
(4) üzere maḫlūḳdur sūreleri vāḳıʿa ve mücādile (5)
sūreleridür ve sūre-i iḫlāṣ ve baʿżı āyātü'l-ḥāḳī daḫı
(6) muḳarrerdür ve bu ḳuṭb ʿilm-i ḥayāt ü ḥayvāna
maḫṣūṣdur (7) ʿale'l- ḫuṣūṣ hidāyeti ulāike'l-leẕīne
hedā'llāhü (8) fe-bi-hüdāyühümuḳtedih[16] naṣṣ-ı şerīfi-y-le
manṣūṣdur (9) ve ol ʿālī naẓarlar zümresindendür ki ḥaḳ
teʿālāyı (10) müşāhedeleri şü'ūnına göredür ve naẓarları
(11) şü'ūnını taḥḳīḳ üzeredür ve bu maḳāmda (12) olan
ḳuṭb elbette mechūlü'l-ḥāl olur kimse (13) anı bilmez ve
görmez zīrā ḥaḳ celle ve ʿalānuŋ mevāṭını (14) ḫafīyyedür

T18a8'de izāle: N'de zā'il

T18b3'te ammā: N'de yok

T18b3'te altıncı ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı sādis

N16a idrāk itmege şü'ūnla ** telebbüs lāzımdur (15) ve bu ḥālüŋ ṣāḥibi emr-i ma'rūf ve nehy-i münker ve iḳāmet-i
T19a (1) ḥudūd itmek üzeredür naẓm

(2) kimseye kendini iẓhār itmez
ẕātını maḥrem-i aġyār itmez
(3) ne ise ḥükmini icrā eyler
yine maḥkūmına güftār itmez

(4) ammā yidinci ḳuṭb ki eyyūb 'aleyhi's-selām ḳademi üzeredür (5) sūre-i maḫṣūṣası sūre-i baḳarādur ve bu ḳuṭbuŋ ḥāli (6) kemāl-i 'aẓametdür ḥattā şöyle görinür ki gūyā 'āleme ṣıġışmaz (7) ve 'ālem buŋa ẓarf olmaġa yaḳışmaz zīrā ẕevḳi (8) budur ki ḳalbi ṣaḥrāsı ḥażret-i ḥaḳḳuŋ tecellīsine (9) bir vesī' beydā vāḳi' olmışdur ḥattā mā-vese'eni arżi (10) ve-lā-semā'i ve lekün vese'eni ḳalbü 'abdi[17] mażmūnı (11) bu ḫuṣūṣa şāhid-i ḥāl ve her cihetle dāll olduġında (12) reyb ü gümān yoḳdur naẓm

(13) tecellī ḳılsa ḥaḳ ẕātında bir ṣaḥrā olur peydā
(14) o ṣaḥrā içre gūyā dāne-i ḫaşḫāş olur dünyā
(15) ḫüdāyā ḫüşk ü terden ves'-i ḳudret gösterüp ḫalḳa
T19b (1) idersin zerre-i dünyā ḳılursın ḳaṭre-i deryā

N16b (2) ** ammā sekizinci ḳuṭb ki ilyās 'aleyhi's-selām ḳademi (3) üzeredür sūresi āl-i 'imrān ve menāzili bu sūrenüŋ (4) 'aded-i āyātında nümāyāndur pes kelāmu'llāhda (5) vāḳi' olan müteşābihāt ki anlaruŋ te'vīlini (6) allāhdan ġayrı bilemez ve vāḳı'a taṭbīḳini (7) 'ulemā

T19a4'te ammā: N'de yok
T19a4'te yidinci ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı sābi'
T19b2'de ammā: N'de yok
T19b2'de sekizinci ḳuṭb-ı sāmin

vāsıṭa-i ʿilmle idrāk ḳılamaz bu ḳuṭbuŋ (8) ḥāli budur ki ḥaḳ celle ve ʿalā ol te'vīlātuŋ (9) ʿilmini ḫāṣṣeten kendine iʿṭā ḳılup yanında her müteşābih (10) muḥkem meşābesinde olur te'vīl-ile hīç (11) bir müteşābihde şübhe iḥtimāli ḳalmayup mehkemligi (12) ḳuvvet-i istiḥkām bulur nite ki faḫrü'l-evliyā (13) imām muhammed pārsā ḳuddise sırruhu ḥażretleri bu maḥalde(14)müteşābihe mişāl īrād idüp ḥadīḳa-i ḥaḳīḳatde (15) mażmūni'n-nisā
T20a şaḳā'iḳü'r-ricāl şüküfelerini (1) tāze ve muṭarrā ḳıldı ve kişt-zār-ı ṭarīḳatinde (2) nisā'üküm ḥarşün leküm fe'tū ḥarşeküm ennā şi'tüm[18] feḥvāsını (3) kemāl-i ḥubb ü vüdd-ile ḥabbet gibi ser-sebz ü ḫażrā (4) ḳıldı yaʿnī ḥavvā rażiya'llāhi ʿanhā ādem ʿaleyhi's- (5) selāmdan ḫulḳ olınup aṣlında żüküret (6) ve żātında ünūşet muḳarrer olup
N17a āṣlī ve ʿārıżī (7) iki ḥükmi var idügini ve müteşābih ** ḳabīlinden (8) olup ḥaḳīḳat-ı insanīye żüküret ü ünūşeti (9) cemʿ ḳılduğını beyān buyurmışdur ḥattā ḥaḳ (10) celle ve ʿalā ṭā'ife-i nisāyı sulṭān-ı enbiyā (11) ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve selleme sevdirüp pes faḫr-ı ʿālem (12) ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem muḥabbet itdügine bināen (13) cins-i nisāya meveddet lāzım olup ve anlara muḥabbet-i (14) bārī ḫüdā cenābına muḥabbet maḳāmında idügi ẓāhir (15) iken ṭarīk-i ṣūfiyyūna ibtidā-yı duḫūlumda tā on (16) sekiz yıla varınca cins-i nisāya
T20b muḥabbet üzere olmadum (1) ve süveydāmda anlaruŋ meveddet-i sevdāsından bir eşer (2) bulmadum baʿde ḳuṭb-ı şāminüŋ maḳāmını müşāhede (3) itdügümde benden anlara buʿż iḥtimāli olup (4) ṭarafından ḫavf-ı maḳt ġalebe eyledi zīrā (5) ṭamām vuḳūf geldi ki bārī ḫüdā faḫr-ı enbiyāya (6) ṭā'ife-i nisāyı sevdürdi ve anlara

----

T20a2'de innā şi'ütüm: N'de yok

T20a4-5'te ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T20a12'de ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem: N'de ṣal. ʿa. s.

muḥabbet (7) lāzım idügini bildirdi pes sulṭān-ı enbiyānuŋ (8) anlara muḥabbeti ṭab'-ı şerīfleri iḳtiżāsı-y-la olmadı (9) belki allāhu te'ālā anları sevdürmesi-y-le (10) vāḳi' oldı bu taḳdīrce benden anlara 'adem-i (11) muḥabbet taṣavvurı mün'adim olup kemāli-y-le kendülere (12)
N17b meveddet ve ḥāllerine merḥamet ü şefḳat ** ve ḥuḳūḳ-ı (13) lāzımalarını ri'āyet üzere oldum ve bunı bildüm ki (14) bunlara olan muḥabbet-i maḥżā ḥubb-ı ṭabī'ī degüldür (15) taḥabbüb-i ilāhī idügi ẓāhirdür naẓm

(16) bu bir baḥr-ı ḥaḳāyıḳdur lisān-ı ḥaḳḳa mālikdür
T21a (1) bu baḥrüŋ her dili te'vīl-i ḳur'ān-ile gūyādur
(2) bunuŋ göŋline girmez degme ġavvāṣ ey göŋül zīrā
(3) bunuŋ her sāḥilinde dürr ü güher başḳa deryādur

(4) ammā ṭokuzuncı ḳuṭb ki lūṭ 'aleyhi's-selām ḳademi üzeredür sūre-i maḫṣūṣası sūre-i kehfdür ki (6) anda 'iṣmet ü i'tiṣām muḳarrerdür ve bu ḳuṭbuŋ (7) ḥāli sū'-i edebe mü'eddī olan nesnelerden kendüyi (8) ṣaḳınmaḳdur ki sū'-i edeb ṣāḥibini besātdan (9) ba'īd eyler kendüsi ise ol besāṭ üzerinde (10) maḥfūẓdur pes ne derecede iḥtiyāṭ lāzım idügi (11) ma'lūmdur ve bu ḳuṭbuŋ 'ilmi 'ilm-i i'tiṣāmdur ki (12) ḥaḳ sübhāna ve te'ālā bunuŋ ẕātını ol 'ilme ta'yīn (13) eyledi keẕālik ol 'ilmi daḫı iki emre ḥaṣr itdi ki (14) biri ve a'teṣamū bi'llāhi[19] feḥvāsınca ẕāt-ı bārīye (15)
T21b i'tiṣāmdur ikincisi ve'teṣimū bi-ḥabli'llāhi[20] (1)
N18a ** mısdāḳınca şer'-i şerīfe i'tiṣām tāmdur ammā (2) bārī ḫüdāya i'tiṣām resūl-i hümām 'aleyhi'ṣ-ṣalavatü (3) ve's-selām isti'āẕe itdüklerinde e'ūẕubike minke[21] (4) buyurduḳlarıdur ki ẕāt-ı bāriyyeye maḫlūḳātdan (5) hīç bir

----

T21a4'te ammā: N'de yok
T21a4'te ṭoḳuzuncı ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı tāsi'

şey mukāvemet idemez pes ẕāt-ı ḥaḳḳa (6) isti'āẕe yine kendüden olmaḳ lāzımdur ve bu (7) ḳuṭb āḫirü'z-zamānda 'İsā 'aleyhi's-selāma yitişüp (8) deccāli ma'an ḳatl eyleseler gerekdür naẓm

(9) edeb deryāsınuŋ bir gevher-i yektāsıdur ẕātı
(10) edebden ḫāric olmaḳ mümteni'dür cümle ḥālātı
(11) besāṭ-ı ḳurbı pāy-endāz idinmiş şāh-ı vāṣıldur
(12) kemāl-i inbisāṭ emrine maẓhardur maḳālātı

(13) ammā onuncı ḳuṭb ki hūd 'aleyhi'selām ḳademi (14) üzeredür sūresi sūre-i en'āmdur ki (15) anda kemāl ü temām
T22a muḳarrerdür ve menāzili sūre-i en'amuŋ (1) āyātı miḳdārıncadur ammā ḥaḳ sübḥāna ve te'ālā (2) kendine 'ulūm-ı külliyye virmişdür cümleden biri (3) 'ilm-i istiḥḳāḳdur ki her maḫlūḳ ḫulḳında neye (4) müsteḥaḳdur
N18b ve ol ** ḫulḳuŋ merātibinden ne mertebeye (5) istiḥḳāḳı vardur pes ḳuṭb-ı müşārün-ileyh bu cümleye (6) 'ālim ü 'ārifdür ve bu 'ilm ġāyetle şerīf 'ilmdür (7) zīrā 'ālim ü 'āḳil olan şaḫsuŋ ġayrılardan (8) imtiyāzı bunuŋladur ki aṣḥāb-ı ḥuḳūḳa ḥaḳların (9) vire ve her kişiye mertebesine göre i'ṭā eyleye (10) mādām ki bu vechle 'ālim olmaya cāhil-i bi'l-ḥaḳ (11) dirler ve şöyle ki 'ālim ola ammā 'amel eylemeye 'āḳil (12) degüldür diyü söylerler fe-lā-cerem bu maḳām ṣāḥibi (13) şāmilü'l-'aḳl ve kāmilü'l-'ilm olmaḳ lāzımdur (14) zīrā ḥıfẓ-ı ilāhī ve 'ināyet-i 'uẓmā ve sülūk-ı ṭarīḳat-ı (15) zülfā bu
T22b maḳāmdadur ve yine bunlar ḳuṭb-ı mümā- (1) ileyhüŋ 'ilmi 'ummānından ḳaṭre ve ma'rifeti (2) büstānından berg-i terreh miḳdārıncadur naẓm

----

T21b13'te ammā: N'de yok
T21b13'te onuncı ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı 'āşir

(3) te'āla'llāh bu ẕāt-ı pāke çoḳ 'ilm ü hüner virmiş
(4) vücūdı naḫlına sırr-ı ma'ārifden s̱emer virmiş
(5) yapışmış zülf-i ma'şūḳa ulaşmış rāh-ı zülfāya
(6) niçe biŋ sālik-i gümrāha menzilden ḫaber virmiş

(7) ammā on birinci ḳuṭb ki ṣāliḥ 'aleyhi's-selām ḳademi
N19a (8) üzeredür ** sūre-i maḫṣūṣası ṭāhādur ve menāzili
sūre-i ṭāhānuŋ āyātı 'adedincedür ammā bu ḳuṭbda şeref
tām ve sā'ir aḳṭābdan ziyāde iclāl ü ikrām bu vechle
muḳarrerdür ki sūre-i ṭāhā ḥaḳ celle (9) ve 'alā cennet-i
a'lāda bi-lā- vāṣıṭain ḳullarına oḳuyacağı (10) sūredür
pes ḳuṭb-ı mümā-ileyh bārī te'ālānuŋ (11) nā'ibi olmış
olur ve 'ulūm-ı kes̱īresinden fażla (12) bu ṭarīḳle daḫı
şeref ü imtiyāz bulur nite ki (13) sūre-i berā'at
tilāvetinde 'alī bin ebi ṭālib kerrem'llāhu (14) vechehu
peyġamber ḥażretlerinüŋ nā'ibi olmışdur (15) zīrā
T23a ebū-bekir ṣıddīḳı rażiya'llāhu 'anh sūre-i berā'at (1)
ile mekke-i müşerrefeye gönderdüklerinden soŋra (2) imām
'alī rażiya'llāhu 'anh ḥażretlerini ardlarınca
gönderdiler (3) ve ehl-i mekkeye berā'at sūresini benüm
cānibümden (4) sen oḳuyasın diyü emr eylediler pes ol
imām-ı (5) hümām bi-lā-te'ḫīr ü ārām ebū-bekir
ḥażretlerine (6) yitişdiler ve mā'an mekke-i müşerrefeye
dāḫil (7) ve nāzil oldılar fe-lā-cerem me'mūr olduḳları
(8) üzere ebū-bekir rażiya'llāhu 'anh nāsla ḥacc-ı
N19b şerīfe (9) meşġul oldı ve 'alī kerrema'llāhu vechehu **
sūre-i (10) mezbūre niyābeten ehl-i mekkeye tilāvet

T22b7'de ammā: N'de yok
T22b7'de on birinci ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı hādī- 'aşar
N-M'de ṭāḫādur ve menāzili sūre-i ṭāhuŋ āyātı 'adedincedür
ammā bu ḳuṭbda şeref tam ve sā'ir aḳṭabdan ziyāde iclāl ü
ikrām bu vechle muḳarrerdür ki sūre-i ṭāhā ḥaḳ celle ve
'ālā: T22b8'de ṭaḫādur ve ḥaḳ celle ve 'ālā

buyurdı (11) ve bu ḫuṣūṣ ebū-bekir sıddīḳla ʿalī bin ebī ṭālibüŋ (12) rażiya'llāhu ʿanhümā ṣıḥḥat-i ḫilāfetlerine ve faḫr-ı ʿālem (13) ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem ḥużūrındaki menziletlerine (14) ve riʿāyetlerine bir delīl-i vāżıḥdur naẓm

(15) kimse fehm eyleyemez dā'iresin bu ḳuṭbuŋ
noḳṭa-i dā'ire-i sırr-ı velāyetdür bu
T23b (1) ṣūretā cilve-ger-i ʿarża ki kevn ü mekān
(2) maʿnāda merkez-i pergār-ı kerāmetdür bu

(3) ammā on ikinci ḳuṭb ki şuʿayb ʿaleyhi's-selām (4) ḳademi üzeredür sūresi tebāreke'lleẕī bi-yedihi'l-mülkü[22] (5) sūresidür ve menāzili bu sūrenüŋ āyātı (6) miḳdārıncadur pes ʿilm-i berāhīn ve ʿulūma müteʿalliḳ (7) mevāzīn ü maʿrifet-i ḥudūd bu ḳuṭba virilmişdür (8) ve bi'l-cümle bir rūḥ-ı mücerred-i laṭīfdür ki ṭabīʿat (9) üzerine ḥükūmetle ve aḳrānı mā-beyninde te'yīd-i (10) şerīʿatle meẕkūrdur ve bir vechle keẟīrü'l- ʿaṭāyā- (11)
N20a -dur ki illerden enʿām ü eṭʿāmını dirīġ (12) itmez ** ammā kendüsi kimsenüŋ enʿām ü eṭʿāmına (13) el uzatmaz ve ẕātında ḳuvvet-i ʿilmiyye ile ḳuvvet-i ʿameliyye (14) cemʿ olmışdur ṣanʿat semtinde daḫı hüner vardur (15) ammā
T24a ṣanʿati fıṭratına müsaḫḫardur ve ʿulūm-ı manṭıḳiyye (1) ve riyāżiyye ve ṭabīʿiyye ve ilāhiyyenün her birinde ẕevḳ-i (2) ilāhīsi muḳarrerdür ammā bu cümle ʿulūm-ı ʿaṭāyā-yı (3) sübḥāniyye ile müyesserdür naẓm

---

T23a12'de ḫilāfetlerine ve faḫr-ı ʿālem: N'de ḫilāfetlerine faḫr-ı ʿālem
T23b3'te ammā: N'de yok
T23b3'te on ikinci ḳuṭb: N'de ḳuṭb-ı ẟānī-ʿaşar

(4) bu bir rūḥ-u mücerreddür ki luṭf-ı ṭabʿı ẓāhirdür
(5) diraḫş-ı gevheri mir'āt-ı ās̱ār-ı maẓāhirdür
(6) bunuŋ ḳadri muʿallādur bunuŋ ḳalbi muṣaffādur
(7) bu bir müşkil muʿammādur müsemmā ismi ḳādirdür

(8) pes aḳṭāb-ı düvāzdeh ẕikri bu maḥālde tamām (9) oldı ve illā bunlaruŋ merātib cihetinden tefāvütleri(10) yazılduḳları tertīb üzere olmaḳ ve evvel ẕikr (11) olunan ḳuṭbuŋ rütbesi ikinciden ve ikincinüŋ (12) üçinciden ber-ter olup bu minvāl üzere (13) ṭabaḳaları taʿayyün bulmaḳ murād olunmışdur zīrā (14) ḥā'izdür ki zamān ḥays̱iyyeti ile ikinci ḳuṭb onuncı (15) ola ve biz
T24b evvel ʿadd itdügümüz evvel olmaya pes (1) bu
N20b tertīb-i ** ezmān üzerine yazılmışdur maḳṣūd (2) tertīb-i ʿadeddür tertīb-i rütbe degüldür diyü faṣlü'l- (3) ḫiṭābda beyān olınmışdur ve bu ẕikr olunan (4) aḳṭābuŋ biri ki ʿadedüŋ vāḥidi anuŋdur (5) ol tevḥīd-i ḫāliṣ ṣāḥibidür keẕālik ʿadedden (6) iki ikinci ḳuṭbuŋdur tā ona varınca bu üslūb (7) üzeredür ammā on birinci ḳuṭb ṣāḥib-i mā'iyye (8) ve on ikinci ṣāḥib-i elf ʿadd olunmışdur diyü (9) işāret ḳılınduğından yaʿlemu'llāh münfehim olan (10) budur ki izdiyād-ı merātib izdiyād-ı aʿdāda göre (11) olup on birinci ve on ikinci ḳuṭbuŋ menzilesi (12) sā'irinden ber-ter olur ola fe-ammā yine de bu vechle (13) rütbeleri üslūb-ı taḥrīrden maʿlūm olmayup (14) taʿyīn-i mertebeleri aṣḥāb-ı mükāşifātuŋ müşāhedelerine (15) mevḳūf
T25a idügi muḳarrerdür ammā (1) ikinci bāb ki (2) miḳdārları aʿdāda maḥṣūr ve efʿāl ü eṭvārları (3) ḫidemāt-ı rabbaniyyeye me'mūr olan sālikān-ı (4) rāh-ı ḥaḳīḳat ve müteʿaṭṭışān-ı bādiyye-i ṭarīḳat (5) zümre-i süʿedā-yı vāṣılīn ve fırḳa-i evliyā-yı ṣāliḥīn (6) enara'llāhu

----

T24b12'de olur: N'de yok
T25a1'de ikinci bāb: N'de bāb-ı s̱ānī

N21a ḳulūbihüm ** bi-envāri'l- yaḳīn[23] menḳabelerinüŋ (7) keşfinde tasṭīr olunmışdur imdi ol (8) fırḳa-i celīleden biri imāmāndur ki bunlar (9) her zamānda iki olur artmaz ve eksilmez fe-lā-cerem (10) ḳuṭbü'z-zamān bir pādişāh-ı ʿālī-şāndur ki (11) bunlar anuŋ iki vezīridür pes birinüŋ adı ʿabdü'r-rab (12) ve birinüŋ ismi ʿabdü'l-mülkdür ki biri ġavs̱üŋ (13) saġ cānibinde ṭurup ʿālem-i melekūt müşāhedesine (14) ve biri sol tarafında ṭurup ʿālem-i mülk müşāhedesine (15) me'mūr ve maḳṣūrdur ve bu maḳāma
T25b vāṣıl (1) olanlar elbette bu iki isimle mevsūm ve meẕkūrdur (2) ve ḳuṭbü'z-zamān levḥ-i maḥfūẓdan aḫẕ itdügi (3) aḥkāmı bunlara bunlar daḫı merātibe göre sā'ir (4) ricālu'llāha iʿlām itmege me'mūrdur ammā (5) ʿālem-i mülke nāẓır olan imām mertebede ol birinden (6) aʿlādur ḥattā ḳuṭb vefāt eyledükde yirine geçüp (7) ḳuṭb olacaḳ ʿālem-i mülk müşāhedesin iden imāmdur (8) ẓāhir budur ki bu taḳdīm insāna melāikeden (9) ziyāde taʿẓīm lāzım idügini taʿlīmdür naẓm

N21b (10) ** birisi sākin-i miḥrāb-ı velāyetdür anuŋ
(11) birisi ḳıble-i aṣḥāb-ı kerāmetdür anuŋ
(12) muḳtedā oldı bular gerçi ricālu'llāha
(13) vüzerā gibidür ammā ikisi bir şāha

(14) ve bu zümre-i ʿāliyyeden birisi daḫı evtāddur ki (15)
T26a her zamān bi-lā-ziyādein ve lā-noḳṣān dört (1) ʿazīz-i ʿaẓīmü'ş-şāndur ki ḥaḳ sübḥāna ve teʿālānuŋ (2) emri-y-le birisi maşrıḳ semtini gözedür ki ismi (3) ʿabdü'l-ḥaydur ve biri maġrib cānibine nāẓırdur ki (4) adı ʿabdü'l-ʿalīmdür ve biri cenūb ṭarafına (5) nigerāndur ki

----

25a8'de imāmāndur ki bunlar:N'de imāmān ıṭlāḳ olınandur ki bunlar

T25a11'de adı: N'de ismi

nāmı ʿabdü'l-ḳādirdür ve biri (6) şimāl vādîlerine
nigeh-bāndur ki ismi ʿabdü'l-mürîddür (7) ve bu vechle
taḳsîm-i kaʿbe-i müşerrefeden vāḳiʿ (8) olur ki yiryüzinüŋ
göbegidür ve baḥr-ı muḥîṭ (9) bir dîde-i cihān-bîndür ki
küre-i ḫāk anuŋ ḳurresi (10) ve kaʿbe-i mükerreme bir
baḳumda bebegidür pes evtāduŋ (11) be vechle cevānib-i
erbaʿayı ṣiyānetleri ve ḳuṭbuŋ (12) yemîn ü şimālinde
N22a ṭurup vezāretleri muḳarrerdür (13) ve evtād olan **
ricāl cibāl ile de taʿbîr (14) olınurlar nite ki ḳur'ān-ı
ʿaẓîmde elem necʿali'l - (15) arża mihāden ve'l-cibāle
T26b evtāden[24] vāḳiʿ olmışdur (1) bundan māʿadā ṡümme
leātiyennehüm min beyni eydîhim (2) min ḫalfihim ve ʿan
eymānihim ve ʿan şemā'ilihim[25] naṣṣ-ı şerîfinüŋ (3) meʿāli
de bunlara her cihetle dāll idügi şuʿūr (4) bulmışdur
fe-lā-cerem bunlar cevānib-i erbāʿayı ḥıfẓ (5) iderler ve
kendüler daḫı ol cevānible mestūr (6) olurlar ki iblîs
ʿaleyhi'l-laʿne anlara duḫūl (7) idemez zîrā cevānib-i
erbaʿadan ḫāric yirden insāna (8) duḫūl itmege ḳādir
olamaz ve bu ẕikr olunan (9) evtād ve sā'ir ricāl-i
kerāmet-i muʿtād egerçi ki (10) ekṡeriyyā ricāl
zümresinden olur ammā (11) gāh olur ki ṣınf-ı nisādan daḫı
niçeler bu (12) rütbelere vüṣūl bulur nite ki recebiyyūn
ḳaç (13) kişidür diyü su'āl olındukda cevābında ḳırḳ (14)
nefisdür didüklerinüŋ vechi budur zîrā nefis (15) ḳaydında
ricāl ve nisā dāḫillerdür naẓm

T27a (1) cihān bir memleketdür oldı bunlar çār erkānı
(2) olupdur her biri zîrā ki bir semtüŋ nigeh-bānı
N22b (3) ** cihān bir cismdür evtād o cisme çār ʿunṣūrdur
(4) daḫı her ḳuṭb olan ẕāt oldı ol cismüŋ meger cānı

N-M'de eydîhim ve min ḫalfihim ve ʿan eymānihim: T26b2'de
eydîhim ve ʿan eymānihim

(5) ve bir ḳısmı daḫı abdāldur ki nigeh-dārān-ı ʿālem-i misāl(6)yidi nefer velī-yi lāzımü'l-iclāl olup her bedelüŋ (7) bir iḳlīmde velāyeti ve eḳālīm-i sebʿanuŋ bunlarla (8) ḥıfẓ ü ḥırāseti muḳarrerdür ve bi'l-cümle bunlar vücūd-ı (9) āsmānuŋ sebʿa-i seyyāresi ve eyyām-ı üsbūʿuŋ (10) netāyic-i rūşen sitāresidür ki envār-ı velāyet ve (11) kerāmetleri-y-le ʿālem münevver ve esmār-ı riyāż-ı (12) riyāżetleri-y-le ḳulūb-ı merġūb-ı benī-ādem mütelezziz ve (13) cān-perver olduḳdan māʿadā her birinüŋ vücūd-ı (14) pür-cūdı bir deryā-yı ʿummān ve dilleri ḥaḳīḳat (15) ʿāleminde heft-i yem gibi cūşan ve ḫurūşān

T27b olup (1) bi-lā-ziyāde in ve lā-noḳṣān ẕikr olunan evliyā-yı (2) ʿaẓīmü'ş-şānuŋ isimleri daḫı ṣıfāt-ı sebʿaya (3) muvāfıḳ olduġı bāʿisden evveli ʿabdü'l-ḥaydur ki (4) ḫalīl ʿaleyhi's-selām ḳademi üzeredür ḫidmet-i (5) lāzıması iḳlīm-i evveli görüp gözetmekdür ikinci (6) ʿabdü'l-ʿalīmdür ki mūsā ʿaleyhi's-selām ḳademi üzere (7)

N23a ** iḳlīm-i sānīye nāẓırdur üçünci ʿabdü'l-mürīddür ki (8) hārūn ʿaleyhi's-selām ḳademi üzere iḳlīm-i sālisüŋ (9) ḥāfıẓıdur dördünci ʿabdü'l-ḳādirdür ki idrīs (10) ʿaleyhi's-selām ḳademi üzere iḳlīm-i rābiʿüŋ ḥārisidür (11) ve bu ẕikr olunan esāmī-yi müteberrike sābıḳu'ẕ-ẕikr (12) evtāduŋ esmā-yı laṭīfeleridür yaʿlemu'llāh (13) evtād fırḳa-i abdāla dāḫildür zīrā ḫidmetleri (14) māniʿatü'c-cemʿ degüldür meselā bu cā'izdür ki maġrib (15)

T28a cānibini ḥırāset iden ol semtde vāḳiʿ olan (1) iḳlīmi daḫı ṣıyānet eyleye ʿale'l-ḫuṣūṣ ḳuvvet-i (2) velāyetle anlara cānibini cemʿ daḫı mümkindür bişinci (3) ʿabdü'ş-şekūrdur ki yūsuf ʿaleyhi's-selām (4) ḳademi üzere

----

T27a13'te māʿadā: N'de soŋra

T27b4'te ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T27b6'da ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

T27b10'da ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.

iklîm-i ḫāmise nigeh-bāndur altıncı (5) ʿabdü'— s-semîʿdür ki ʿÎsā ʿaleyhi's-selām ḳademi (6) üzere iḳlîm-i sādise nigerāndur yidinci ʿabdü'l-baṣîrdür ki (7) ādem ʿaleyhi's-selām ḳademi üzere iḳlîm-i sābiʿüŋ (8) gözçisidür ve bunlar ḥaḳ sübḥana ve teʿālā (9) kevākib-i sā'irede taḳdîr itdügi umūr ve esrāra (10) ʿārifler ve menāzil-i muḳadderasında lāzım olan (11) ḥarekāt ve nüzūl ü edvāra vāḳıflardur (12) fe-lā-cerem abdāl-ı ʿuẓemādan

N23b her şaḫṣa ** bir ṣıfat-ı (13) ilāhiyyenüŋ muḳāreneti ve ol vāsıṭa ile (14) ḥaḳ sübḥāna ve teʿālānuŋ aŋa naẓar-ı ʿināyeti ḫuṣūṣa (15) ol ṣıfat-ı celîlenüŋ āsār-ı cemîlesi

T28b ve muḳārin (1) olduğı şaḫṣı istîʿāb idüp ẕātına (2) ġālib olması ve baʿżı te'sîrāt-ı ʿacîbesi (3) muḳarrerdür ve bi'l-cümle hîç bir şaḫṣ yoḳdur ki (4) esmāu'llāhdan bir isme mensūb olmaya ve ol (5) ism-i ilāhî vāsıṭası-y-la anuŋ üzerine esbāb-ı (6) ḫayrdan vuḳūʿ bulup niçe nesne vüṣūl bulmaya (7) ve'l-ḥāṣıl intisāb itdügi ism-i ilāhînüŋ ḥaḳîḳati (8) ʿilm-i ledünniden ne miḳdār iʿṭā ve ifżāl (9) eylerse ol şaḫṣuŋ iḥāṭası ve şümūli ve ḫadeng-i (10) ʿilm-i yaḳînüŋ kemānı kemāndan ʿayne'l-yaḳîn (11) menziline vüṣūli ol muvāzene üzere vāḳiʿ olur (12) ve bu ṭā'ife-i ẕevî'l-kemāle abdāl tesmiye olınduğına (13) bāʿis budur ki ḳaçan içlerinden biri maḳāmından (14) müfāreḳat itmelü olsa lā-büd me'mūr olduğı (15) meṣāliḥi kendi gibi

T29a edā itmek içün mevżūʿına (1) bir şaḫṣ-ı rūḥānîyi ḫalîfe naṣb idüp kendiden (2) bedel taʿyîn ider pes ḫidemāt-ı lāzıması kemā-yenbağî (3) edā olınur ve hîç bir kimse

----

T28a5'te ʿaleyhi's- selām: N'de ʿa.m.

T28a7'de ʿaleyhi's- selām: N'de ʿa.m.

T28b6'da vuḳūʿ bulup niçe nesne: N'de niçe nesne vuḳūʿ bulmaya

T28b6'da vüṣūl bulmaya: N'de yok

N24a evvel bedel olan (4) ** şaḫṣ-ı rūḥānī anuŋ ġayrı idügin bilmez ve bedel-i (5) evvelden bedel idügini idrāk ḳılmaz fe-lā-cerem (6) her velīde ki bu ḳudret mevcūd ola aŋa bedel ıṭlāḳ (7) olınur ve bir ḳısmı daḫı vardur ki mevżūʿından (8) müfāreḳat itdükde ḥaḳ sübḥāna ve teʿālā anuŋ yirine(9) andan bedel bir şaḫṣ iḳāmet eyler ḥālen ki ol mübeddel-i minhu (10) olan şaḫṣ kendiden bedel vażʿ (11) olınduğını bilmez pes bunuŋ gibiler bu ẕikr (12) olunan abdāldan degüldür belki recebiyyūna (13) ıṭlāḳ olunan evliyādandur zīrā ḳırḳ nefs (14) olan recebiyyūna ve on iki nefs olan (15) nüḳabāya daḫı abdāl

T29b tesmiyesi vardur maʿ-heẕā (1) abdāl ismine muḫtaṣṣ olan ẕevāt-ı kibr idi nefer (2) olan etkḳiyādur eṣaḥḥı budur naẓm

(3) ṣaḳın ẓann itme zāhid çār żarb abdāldur bunlar
(4) tırāş emrinden istiġnā iden ḫōş ḥāldür bunlar
(5) berīdür keyf ü kemden bunlaruŋ esrārı ey ṣūfī
(6) baḳup dīdāra ḥayrān olmaġa meyyāldür bunlar

(7) ve bir ḳısmı daḫı nüḳabādur ki her zamānda on (8)

N24b iki ** kişidür artmaz ve eksilmez ve bunlar on iki (9) burc ʿadedincedür ki her naḳīb burūc-ı felekden (10) bir burcuŋ ḫāṣṣiyetine ve muḳadder olan āṣār u te'ṡīrātına (11) ve kevākib-i seyyāreden ve ṡevābitden anda nāzil (12) olan seyyārenüŋ ḳaṭʿ-ı burūc ve ḥarekātına (13) ve erbāb-ı raṣad niçe zamān müteraṣṣıd olup (14) müşāhedesine ʿömürleri vefā itmeyüp niçe biŋ (15) yılda ẓāhir olacak

T30a aḥkām-ı vāridātına ʿālim ü (1) ʿārifdür pes bu tertīb üzere on iki naḳīb (2) on iki burcuŋ ḫavāṣṣına ve mürūr-ı ezmānla (3) ẓuhūr idecek āṣār-ı ḫaṣṣına külliyetle vāḳıfdur (4) fe-lā-cerem bu gürūh-ı muḥterem gāh miḥrāb-ı kerāmetüŋ (5) düvāzdeh imāmı menzilesinde ve gāh

ser-tāc-ı (6) sulṭān-ı velāyetüŋ on iki terki meṣābesinde (7) ḫuṣūṣā sīt ü ṣadā-yı evrād ü eẕkārları (8) on iki maḳāmuŋ uṣūli ve ṣaḥāyif-i leṭāyif-i (9) esrār ü āṣārları on iki fennüŋ feḥvā-yi lāzımü'l (10) ḳabūli vāḳi' olup 'allāmü'l-ġuyūb celle şānehu 'ane'ş-şibhi ve'l-ġuyūb[26] 'ulūm-ı şerāyi'-i münzileyi bunlaruŋ (12) yed-i müeyyedlerine tefvīz ḳıldı ve nüfūsuŋ ḫabāyā (13) ve künyelerini ve envā'-ı mekr ü ḫud'alarını kendülere ma'lūm

N25a (14) ** eyledi ḥattā bir 'ilme mālik ve bir ma'rifet semtine (15) sālik oldılar ki birisi basīṭ ḫākde bir iz

T30b görse (1) ol izün ṣāḥibi şaḳī midür yoḳsa sa'īd midür (2) bilürdi nite ki āṣāra 'ālim olanlar ḳaçan bir şaḫṣı (3) görseler bu şaḫṣ fülān eserüŋ ṣāḥibidür diyü (4) bilürler ve 'ilmleri vāḳı'a muṭābıḳ olup (5) nüḳabā eṣeri bildükleri gibi bunlar eṣeri ve mü'eṣṣiri (6) künhi ile idrāk ḳılurlar ḥālā ki anlar evliyā (7) ṣınfına dāḫil degüllerdür mücerred 'ulūm-ı āṣāra vāḳıf (8) olan 'ulemā zümresinden maḥsūblardur ve ammā (9) ẕikr itdügümüz nuḳabā ricālu'llāhdan olmaḳla iblīs (10) 'aleyhi'l-la'ne kendülere mekşūf ve ol kendü (11) nefsinde bildügi umūr anlara ma'lūm ü ma'rūfdur (12) egerçi ki faṣlü'l-ḫitābda ve gördügümüz resā'il-i (13) kem-yābda nuḳabānuŋ 'ilmi ve 'adedi bu vechle (14) mesṭūrdur ve-likin şeyḫ muḥyi'd-dīn 'arabī ḳuddise sırruhu (15) ḥaẓretlerinüŋ ıṣṭılāḥāt-ı

T31a ṣūfiyyeyi müştemile (1) olan risālesinde nuḳabā üç yüz kişidür (2) diyü mersūmdur bilmezüz ruḳabā maḥallinde nuḳabā mı (3) yazılmışdur ve-yāḫūd kendüler

N25b müşāhedelerinde (4) ** ruḳabā maḳāmında nuḳabāyı mı bulmışlardur lā- (5) ya'lemühüm illā'allāhu te'ālā[27] naẓm

----

T30b1'de yoḳsa: N'de yoḫsa

N-M'de ṣınfına: T30b7'de ṣınfında

T30b15'te müştemile: N'de müştemil

T30a5'te ser-tāc-ı sulṭān-ı velāyetüŋ:N'de sulṭān-ı velāyetüŋ

(6) ricālü'l-ġaybdur sādātı ehlu'llāhuŋ ey zāhid
(7) naḳībi gibidür bu zümrenüŋ her biri eşrāfuŋ
(8) on iki burca her seyyāre bir āyīnedür gūyā
(9) görinür ṣūret-i ma'nādaki āsārı evṣāfuŋ

(10) ve bir ḳısmı daḫı nücebādur ki her zamānda sekiz şaḫṣ
(11) olur ne artar ve ne eksilür pes aḥvāl-i ehl-i (12)
ḳubūr anlardan ṭuyılur ve iẓhār ü i'lānı (13) kendülere
lāzım olur egerçi ki bu bābda (14) iḫtiyār ellerinde
degüldür ve illā kendülere ḥāl (15) bir mertebede ġalebe
T31b eyler ki beyān olunan ḫuṣūsa (1) her biri bi'ż-żarūrī
'āzim olur ve anlaruŋ (2) bu ḥālini ya'nī aḥvāl-i ḳubūra
ıṭṭılā'ını ve i'lānını (3) rütbede kendülerden yuḳaru
olanlar (4) bilürler mertebede anlardan dūn olanlar (5) bu
aḥvāli bilmezler ve bunlara mādām ki nücebā (6) ıṭlāḳ
olınur maḳāmları kürsīden öte geçmez (7) ve bedreḳa-i
N26a himmetleri ol maḳāmdan öte pīşevā (8) olmaz bundan **
mā'adā teysīr-i kevākib 'ilminde (9) ḳadem-i rāsiḫaları
vardur ki 'inde'l 'ulemā ma'lūm (10) olan ṭarīḳat
cihetinden degüldür belki keşf (11) ve ıṭṭılā'
cihetindendür ve bunlaruŋ 'ulūmı sekizinci (12) felekde
nihāyet bulur ṭoḳuzuncı felegüŋ 'ilmi (13) nukabāya maḫṣūṣ
olur ki nuḳabānuŋ rütbesi (14) nücebādan ber-terdür nite
ki felek-i tāsi'üŋ (15) menzilesi sā'ir feleklerden
T32a bālā-terdür kemā- (1) ḳālu'llāhi'l-ġaffār ve küllü şey'in
'indehü bi-miḳdārin[28] naẓm

(2) maḥrem-i muḥterem sırr-ı ḫüdādur bunlar
(3) küberādur 'uẓemādur nücebādur bunlar
(4) 'ilmi ser-menzilidür her birinüŋ seng-i ḳubūr
(5) nāvek-endāz-ı meyādīn-i ḳażādur bunlar

T32a1'de naẓm: N'de li-münşihi

(6) ve bir ḳısmı daḫı ḥavāriyyūndur ki her zamānda bir
şaḫṣ (7) olur iki olmaz ve ol ḥavārī vefāt eyledükde (8)
yirine āḫir kimesne naṣb olınur maḳāmı ḫālī (9) ḳonmaz
imdi ḥavārī ol vāṣıl-ı mümtāz ve kāşif-i (10) kerāmet-
perdāza dirler ki dīn-i mübīne nuṣretde (11) seyfle
N26b ḥücceti cem' itmiş ola ve ẕāt-ı pākine ** 'ilm ü 'ibādet
(12) ve ḥüccet ve seyf ü ḳalem ve şecā'at virilmiş ola
(13) ya'nī baḥs-ı dīn ve nizā'-ı şer'-i mübīn olunan
mecālisde (14) 'ilm ü 'ibādetle ve ḳalem ve kitābet ve
ḥüccetle dīn ehline (15) mu'īn ve ẓahīr ola ḫuṣūṣā ġuzāt-ı
T32b ẕevīl- iḥtişām (1) ve ḥumāt-ı ḳılā'-i ehl-i islām olan
şīrān-ı peleng- (2) intiḳām gāh pehn deşt-i veġāda ve gāh
(3) tilāl ü cibāl ve ṣaḥrāda küffār-ı nā-sütūde- (4)
kārla ceng-sāz ve tüfeng-endāz olup murādları (5)
a'lā-yı kelīmetu'llāh ve muḳteżā-yı fuādları cāhidū (6)
fi-sebīlu'llāh[29] fermānına iṭa'at ve imtis̱āl oldukda (7)
sābıḳu'ẕ-ẕikr ḥavārī-yi seyf ve şecā'atle tīşe (8)
ġuzātuŋ nuṣretine ve a'dānuŋ kesr ü hezīmetine dürişe
(9) her ḥālle mü'minlere ẓahīr ve ġāzilere dest-gīr ola
(10) ve ḥavārīnüŋ maḳāmı dīn-i meşrū'uŋ ṣıḥḥatine (11)
faḫr-ı 'ālem ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem ḥażretlerinüŋ
(12) mu'cizātı īrād-ile iḳāmet-i ḥüccetde taḥaddīdür ya'nī
(13) baḥs-ı dīn eyledükde resūla'llāhuŋ mu'cizātından şol
(14) vechle delīl ü ḥüccet īrād eyleye ki bi'ż-żarūrī (15)
T33a ḫaṣmına 'acz iẓhār itdüre fe-lā-cerem resū'llāh (1)
N27a ṣallo'llāhu 'aleyhi ve sellem zamānından ** soŋra ṣıdḳ-ı
(2) müdde'aya faḫr-ı 'ālem gibi delīl ṭurġurmaḳ ḥavārī (3)
didükleri velīyu'llāha maḫṣūṣdur ki vāris̱-i mu'cizedür (4)
andan ġayra bu maḳām-ı lāzımü'l-iḥtirām virilmemişdür (5)
nite ki resūl 'aleyhi's-selām zamānında bu maḳām (6)
zübeyr bin 'avām rażiya'llāhu 'anh ḥażretlerine virilmişdi

T32a12'de seyf ü ḳalem: N'de seyfle ḳalem

T32b11'de ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem: N'de ṣal. 'a. sm.

(7) ya'nī ḥavārī anlar idi naẓm

(8) ricālu'llāhuŋ ey zāhid cüvān-merdi ḥavārīdür
(9) şecā'atle 'ibādet mülkinüŋ gencine- dārıdur
(10) bir elde seyf-i ḳāṭı' bir elinde hüccet-i sāṭı'
(11) reh-i da'vāda inkār ehli anuŋ ḫāk-sārıdur

(12) ve bir ḳısmı daḫı recebiyyündur ki dāyimü'l-evḳāt
artmaz (13) ve eksilmez ḳırḳ kişidür imdi bunlar gāh (14)
ḫānḳāh-ı cez̠ebāt-ı ilāhiyyede ġalebāt-ı tecelliyāt-ı (15)
T33b nā-mütenāhiyye ile erba'īn çıḳarurlar ve gāh ḫamsīn (1)
'aşk-ı rabbānī ve nev-rūz-ı muḥabbet-i sübḥānī bahārından
(2) behreler alurlar ve şükūfe-zār ü ezhārından zehreler
(3) çāk iderler ve bi'l-cümle mevsimler olur ki nesā'im-i
N27b (4) enḳās-ı müteberrikeler-ile ** kerāmet ü velāyet
güllerin (5) açarlar ve demler düşer ki reşk-i 'ayn-ı
'ināyetleri-y-le (6) ma'ārif ḥadā'iḳını şād-āb idüp
leṭā'if ġoncelerine (7) şebnemler şaçarlar dilleri
bülbül-i gūyā-yı ve-mā-(8) yenṭıḳu 'ani'l-hevā[30] ḥāṣılları
geşt-zār-ı hidāyet- (9) şi'ār-ı in hüve illā vaḥyün yūḥā[31]
vāḳi' olduḳdan (10) mā'adā ḥālleri 'aẓẓemehu'llāhla
ḳıyām ve güftār-ı (11) pür-me'ālleri innā senulḳī 'aleyke
ḳavlen s̠aḳīlen[32] mażmūnına (12) işāret ve ihāmdur ve
bunlara recebiyyūn dinilmege bā'is̠ budur ki beyān olunan
ḥālleri (14) ve naṣṣ-ı şerīfle s̠ābit olan aḳvālleri sāl-
T34a (15) be-sāl māh-ı recebüŋ ġurresinden ẓuhūr ider (1) ve
ġurre-i şa'bān dāḫil olduḳda ol ḥālleri (2) bī-nişān olur
gider eks̠erinde ol ḥālden (3) baḳiyye ḳalmaz ve ba'żısında
bir lem'ası ḳalup (4) envār-ı kerāmeti bi'l-külliye
mün'adim olmaz ve yine (5) sene-i ātiye recebi geldükde bu

T33a7'de naẓm: N'de li-münşihi

T33b8'de yentiḳu 'ane'l-hevū ḥāṣılları: N'de yentiḳu 'ane'l-hevā ve ḥāṣılları

minvāl (6) üzere ḥāl ü ġalebāt-ı tecelliyāt-ı cemāl mukarrer (7) olur ve bunlar rūy-ı zemīn ve eḳālim-i arażīnde (8) müteferriḳlerdür ol cihetden kendüleri bilür
N28a (9) kimesne azdur ve ammā ba'żısı ba'żısına ** hem-rāzdur (10) ve ekṣer evḳātde mekānları şām ve yemen (11) ve diyār-bekr semtleridür ve ġurre-i receb vāḳi' (12) olup hilāli miyān-ı hālede raḫşān (13) olduġı gibi ġalebe-i ḥāl kendülere bār-ı (14) girān miṣāl olup ḳāmetlerinüŋ māh-ı
T34b nev gibi (15) inhāsı ve kendülerinüŋ küşe-i ṣumt (1) ve ḥayretde inzivāsı muḳarrer olur ḥattā bir derecede (2) ṣıḳlete mübtelā olurlar ki gūyā semavāt birin (3) mānend-i ḥaml-i ṣaḳīl kendülere ḥavāle ve ḳarin (4) olup üzerlerine düşer ve ḳıyām ü ḳu'ūd (5) ve ḥareketden anları men' ider elleri tutmaz ve ayaḳları (6) adım atmaz gözleri açılmaz ve dillerinde tekellüme mecāl ḳalmaz (7) bu ḥāl üzere bir gün bir gece ṭayanurlar ḳalurlar (8) ammā ġurrenüŋ ikinci güni nev'ā ḫıffet bulurlar ve üçünci (9) günden ṣoŋra tekellüme ḳudret bulurlar ve bi'l-cümle (10) ba'żısı ġurre-i recebden iki gün ṣoŋra ve ekṣerī (11) üç günden ṣoŋra tekellüme ḳādir olurlar ve ġalebe-i (12) ḥālle vāḳi' olan bār-ı girāndan bu ṭarīḳle (13) ḫalāṣ ve rehā bulurlar fe-ammā ol üç günden (14) ṣoŋra kendülere
N28b mükāşifāt ** ve envā'-ı tecelliyāt (15) vārid olup
T35a ma'niyyātı bulurlar ve varā'-i (1) ḥicābdaki ḥālātı idrāk ḳılurlar bu minvāl (2) üzere tā āḫir recebe dek mükāşefeleri bāḳiyyedür (3) ve dīdeleri hidāyet çeşme-sārından gūyā ki iki (4) sāḳiyyedür pes ḳaçan ki ġurre-i ṣa'bān dāḫil olur (5) gūyā ki her biri ḳayd ü bendenden ḳurtulur tācir olan (6) ticāretine ve erbāb-ı ṣanāyi'den olan ṣan'atine iştiġāl (7) üzere olur naẓm

----

T34b15'te kendülerinüŋ: N'de kendülerüŋ

T35a7'de naẓn: N'de li-münşihi

recebiyyūn olan ricālu'llāh
(8) cezbe-i ʿaşk-ı ḥaḳ maẓāhiridür
(9) receb ayında bunlar ey zāhid
(10) cümle ḥāl ehlinüŋ ekābiridür

(11) ve imām muḥammed pārsā ḳaddesa'llāhu sırrahu ʿalā-faṣlü'l-ḫiṭābında (12) beyān itmişdür ki bu ṭā'ife-i saʿīdeden birini görmege (13) her cihetle müteşevvik idim ʿacebā ben bunları ne ṭarīḳle (14) görsem diyü söyler yürürdüm āḫirü'l-emr diyār-bekr (15) tevābiʿinden düneysir
T35b nām ḳaryede birisi-y-le mülāḳāt (1) vāḳiʿ oldı ki māh-ı recebde vārid olan ḥālden (2) kendide bir baḳiyye var idi ki anuŋla şiʿādan (3) olan revāfıżı bilürdi behre-ḥāl anları ḫınzir (4) ṣūretinde görürdi ** ḥattā ehl-i sünnet ve cemāʿat (5) sīretinde bir rāfıżī gelse meẕhebini ve ve rafżını (6) inkār eylese mādām ki derūn-ı dilden rücūʿ ve (7) inābet eylemeye elbette ḫınzır ṣūretinde görinürdi (8) rafżı s̱ābit olup ṣūret-i inkārda olduḳça (9) ol ṣūretden ḫalāṣı muḥāl olurdı ve biri (10) daḫı ḫatmdür ki ʿālemde bir vücūd-ı şerīfdür iki (11) olması ve ẕāt-ı şerīfden bedel iḳāmet olunması (12) mümkin degüldür ve bir ẕāt-ı pākdür ki ḥaḳ sübḥāna (13) ve teʿālā velāyet-i muḥammediyyeyi anuŋla ḫatm itmişdür dīn-i (14) muḥammedīdeki evliyā-yı kibāruŋ ekberi ve kerāmetle (15)
T36a cümlesinüŋ seyyid-i mehteridür ve bundan ġayrı (1) bir ḫatm daḫı vardur ki bārī ḫüdā celle şānehu ve ʿalā (2) ādem ʿaleyhi's-selām zamānından dīn-i muḥammedīdeki evliyānuŋ (3) āḫirine varınca vāḳiʿ olan velāyet-i ʿāmmeyi anuŋla (4) ḫatm eylemişdür ki ol ḫatmden murād ʿĪsā ʿaleyhi's-selāmdur (5) naẓm

----

T36a5'te naẓm: N'de li-münşihi

biri ḫatm-i velāyet-i nebevī
(6) ḫātem-i sırr-ı pāk-i muṣṭafavī
(7) birisi ḫatm-i evliyā-yı kibār
(8) baʿdehu leys-i ḫātem-i deyyār

N29b (9) ** bunlardan māʿadā üç yüz nefis daḫı vardur ki (10) ādem ʿaleyhi's-selām ḳalbi üzeredürler artmazlar (11) ve eksilmezler yaʿlemu'llāh nüḳabā didükleri bunlardur ki (12) resula'llāh ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem bunlaruŋ ḫaberlerin (13) virmişdür ve-likīn iḫbār buyurduḳlarında münfehim (14) olan kendü ümmet-i celīlü'l- himmetlerine maḫṣūṣ (15) olmaġı īcāb iderken baʿżı ehlu'llāh keşf-i
T36b ṭarīḳle (1) maʿlūm idinüp bu ẕikr olunan ricāl-i kerāmet- (2) nişān ancaḳ ümmet-i muḥammedden nümāyan olmayup (3) ādem ʿaleyhi's-selām ʿahdinden tā rūz-ı ḳıyāmete (4) varınca her zamān berekāt-ı ās̱ār-ı kerāmet ve reşaḥāt-ı (5) emṭār-ı ʿināyetleri-y-le zemīn ü zemān ve arażīn (6) ü āsmān ser-sebz ü ṣād-āb olmadan ḫālī (7) degüldügini beyān ve iʿlān buyurmışlardur ve (8) bunlar ehl-i īmānuŋ güzīdeleri ve evliyā-yı kirāmuŋ (9) pesendīdeleri olup maḫṣūṣ-ı duʿāları rabbenā (10) ẓalemnā enfüsenā ve in lem taġfirlenā ve terḥamnā lenekünenne (11) mine'l-ḫāsirīn[33] āyet-i kerīmesidür ve
N30a bu ẕikr olunan (12) ehlu'llāhuŋ kimi ḳalb-i ādem ** ve kimi ḳadem-i ibrāhīm (12) ve ʿīsā bin meryem üzeredür dimenüŋ maʿnā-yı (14) laṭīfi budur ki ol peyġamberlere lāyıḥ olan (15) esrārü'l-ilāhiyye velāyet ḳuvveti-y-le
T37a anlara da vārid (1) olur dimekdür fe-ammā riʿāyet-i edeb budur ki (2) melā'ikeden biri īrād olunduḳda ḳalb (3) ẕikr oluna ve enbiyādan birine teşbīh (4) ḳılınduḳda ḳadem diyü taʿbīr ḳılına yaʿnī isrāfīl (5) ḳalbi üzere ve ibrāhīme'l-ḫalīl ḳademi (6) üzere diyü tasṭīr oluna naẓm

(7) egerçi şūretā ẓāhirde hebb-i vīrānedür bunlar
(8) ṭılısm-ı genc-i ẕāt olmış birer dīvānedür bunlar
(9) ten-i ʿuryān-ile baḥr-ı ṣafāya āşināladur
(10) dürr-i maḳsūda zāhid ṣanma kim bī-gānedür bunlar

(11) bunlardan māʿadā ḳırḳ nefer evliyā daḫı vardur ki
(12) nūḥ ʿaleyhi'S-selām ḳademi üzeredür her zamānda (13)
ḳırḳdan ziyāde olmazlar fe-ammā gāh olur ki (14) noḳṣān
üzere olurlar zīrā resula'llāh (15) ṣalla'llāhu ʿaleyhi
T37b ve sellem bunlardan bu vechle (1) ḫaber virmişlerdür ve
N30b bu gürūh-ı kerāmet- şükūhuŋ (2) ṣıfatları dā'imā **
ḳabżdur inbisāṭ degüldür (3) ḥālen ki ḥāl-i ḳabż da tīġ-i
velāyet-i ḳabżalarındadur (4) ve duʿāları rabbe 'ġfirli
ve livālideyye ve li-men daḫale (5) beytiye mü'minan
ve li'l-mü'minīne ve'l-mü'mināt ve lā-tezidi'ẓ-ẓālimīne (6)
illā tebāren[34]āyet-i kerīmesidür maḳāmları(7) ḫōd ġayret-i
dīniyye maḳāmıdur naẓm

(8) ḥaḳāyıḳ-ı baḥr-ı bī-pāyānuŋ sebbāḥı bunlardur
(9) fenā vādīlerinüŋ baş açuḳ seyyāḥı bunlardur
(10) berīdür her biri ḫiz-āb-ı ṭūfān-ı ḥavādiṣden
(11) miṣāl-i nūḥ ḥikmet fülkinüŋ mellāḥı bunlardur

(12) ve bunlardan māʿadā yédi nefer velī-yi mehter daḫı
(13) vardur ki ḫilḳatleri ḫalīl ʿaleyhi's-selām ḳademi
(14) üzere vāḳiʿdür ne artarlar ve ne eksilürler (15) her
T38a zamānda yidi nefer mevcūd bulunurlar ve duʿāları (1)
ḫalīlu'llāh[35]duʿası olup rabbi heb lī ḥükmen(2) ve'l-ḥıḳnī
bi'ṣ-ṣāliḥīn[36] āyet-i kerīmesini vird (3) idinürler ve

N-M'de ḳademi:T37a12' de ḳalbi
T37a12'de üzeredür: N'de üzeredürler
T37a13'te olmazlar: N'de olmaz
N/M'de ḳademi: T37b13'te ḳalbi

bunlaruŋ maḳāmları maḳām-ı (4) selāmetdür ki aṣlā kendülerde reyb ü şekk (5) ve gümān yoḳdur ve ḥaḳ sübḥāna
N31a ve teʿālā (6) anlaruŋ ** ṣudūrında aṣlā ġıll ü ġış ḳomamışdur (7) ḫuṣūṣā cemīʿ nās ol gürūhuŋ sū'-i ẓannından (8) sālimlerdür ve kendülerde ẓann ıṭlāḳ (9) olunacak ḥālet olmayup ʿilm-i ṣaḥīḥ üzere olduḳlarına (10) evliyā-yı kibār ʿārifler ve ʿālimlerdür ṭavā'if-i beşerden (11) şol kimseleri bilürler ki çerāġ-ı cibiletlerinde (12) envār-ı ḫayra muḳarrer olup saʿīd olalar ve ol (13) kimesneleri bilmezler ki dūd-gāh-ı ḫilḳatlerinde şerer-i (14) şerr olup şaḳī ʿadd olunalar ḥattā ḥaḳ celle ve ʿalā (15) zümre-i eşirrā ile anlaruŋ mā-beyninde bir ḥicāb
T38b taḳdīr (1) eylemişdür ki ol vechle rü'yet-i eşirrādan (2) ḫalāṣ bulmışlardur ve bi'l-cümle ṣıfat-ı ḥilmle muttaṣıf (3) ʿālimler ve şeref-i ṣıdḳla mü'telif kāmillerdür (4) ḫuṣūṣā ʿalā sürurin müteḳābilīn[37] mażmūnına her biri (5) mā-ṣadaḳ-ı kerāmet-nümūndur ve kendülere mevhibe-i (6) ilāhiyye olan ḥasenāt-ı maʿneviyyeyi rūḥāniyye ḳılup (7) merġūbelerine bi-ṭarīḳü'l-taʿcīl maʿrūżdur ve ḫulḳī (8) müşāhedeleri anlaruŋ vücūdlarına ḥükm taʿalluḳı ile (9) olmayup mücerred vücūd-ı eşyā müşāhedesi vācibü'l-vücūd (10) müşāhedesine maṣrūf olmaḳ kendülere (11) gūyā ki bir ʿamel-i mefrūżdur yaʿnī her maḫlūḳa ki (12) naẓar iderler murādları ḫāliḳīdür ve her merzūḳa ki (13) ṣarf-ı basar ḳılurlar maḳṣūdları rāzıḳīdür (14) vācibü'l-mevcūddan ġayra vücūd virmezler ve andan (15) özge meşhūde ḳaṣd ile meşhūd irgürmezler naẓm

T39a (1) ṭabaḳāt erlerinde ey zāhid
(2) bunlaruŋ nām-ı pākidür yidiler

T38b4'te müteḳābilīn: N'de müteḳabilūn
T38b15'de ḳaṣd ile: N'de ḳaṣdla
T38b15'te naẓm: N'de li-münşihi

(3) gāh burc-ı kerāmete ülker
(4) geh velāyet sipihrine yėdiger

(5) ba'de biş nefer velī-yi ferḫunde-aḫter daḫı vardur ki (6) cebrā'īl 'aleyhi's-selām ḳalbi üzeredürler (7) artmazlar ve eksilmezler her zamānda biş nefer (8) olurlar ve bunlar ehl-i sülūküŋ mülūki menzilesinde (9) olup cebrā'īl 'aleyhi's-selām ḳanatları şaġışınca (10) 'ilm ü ma'rifetleri vardur ammā şah-bāz-ı 'irfānları (11) rūḥü'l-ḳuds ḳarār-gāhını geçmez ve hümā-yı himmetleri (12) āşiyān-ı cibrīlden ilerü uçmaz ḥattā rūz-ı ḥaşrde (13) bunlar cibrīl 'aleyhi's-selāmla ṭururlar bārī (14) te'ālānuŋ envār-ı cemālini anuŋla bile görürler naẓm

T39b (1) ḥaḳīḳatden şikār olmaḳda yoḳ bunlar gibi şeh-bāz
(2) te'āla'llāh ne 'ālī-pāyeler var evliyādan kim
(3) olurlar mevḳif-i maḥşerde rūḥü'l-ḳuds-ile dem-sāz

(4) bunlardan mā'adā üç velī-yi evlā daḫı vardur ki (5) ḳalb-i mīkā'īl üzerinedür her zamānda üçlerdür (6) ne artarlar ve ne eksilürler ve bunlaruŋ ġālib-i (7) ḥālleri basṭ ü tebessüm ve mülāyemet ü şefḳatdür (8) ya'nī bir müşāhede iderler ki raḥmeti mūcib olur (9) ve bir vechle şefḳat ḳılurlar ki ifrāṭ-ı mülāyemeti (10) müstevcib olur işleri ḫayr-ı maḥż ve raḥmetdür (11) ve 'ilmleri mīkā'īle

----

T39a5'te ba'de: N'de yok
T39a6'da cebrā'īl: N'de cibrīl
T39a8'de olurlar: N'de olur
T39a9'da cebrā'īl: N'de cibrīl
T39a14'te naẓm: N'de li-münşihi
T39b4'te üç velī-yi evlā: N'de üç nefer velī-yi evlā
T39b8'de raḥmeti: N'de merḥameti

virilen ʿilm-i maʿrifetdür naẓm

(12) ne ḥāl olur bu ki her ḥālin ağlayan şaḫṣa
(13) mülāyemetler iderler tebessüm eylerler
(14) bu zümrenüŋ dün ü gün ḫayr-ı maḥż olur ʿameli
(15) ʿuṣāt-ı mücrime bunlar teraḥḥum eylerler

T40a N32b (1) ** baʿde-ẕālik bir ẕāt-ı şerīf ve şān-ı laṭīf daḫı (2) vardur ki her zamānda birdür merkez-i dā'iresi ḳalb-i (3) isrāfīl üzere dāyirdür emri vāḳiʿdür (4) emrinüŋ naḳīżi dāfiʿdür ve bi'l-cümle ṭarafeyni (5) cāmiʿdür ḫuṣūṣā ʿilm-i isrāfīlüŋ māliki (6) ve maʿārif ve leṭāyifü'l- ilāhiyyenüŋ sālikidür (7) ḥattā şeyḫ-i şüyūḫ-ı kirāmī bāyezīd bestāmī ḳuddise (8) sırruhu bu maḳāma vāṣıllardan idi egerçi ki (9) bu ẕāt-ı pākden murād ḳuṭb idügi ẓāhir olup (10) yuḳaruda beyān olınduğı-y-la iktifā (11) ḳābil idi ve illā-ifrād bi'ẕ-ẕikr olunması iki (12) vechle lāzım oldı vech-i evvel ʿadede maḥṣūr (13) olduğı ḥaḳīḳatdür vech-i s̱ānī yuḳaruda (14) ibn mesʿūd rivāyeti-y-le taḥrīr olunan ḥadīs̱-i (15) şerīfüŋ tertībine
T40b riʿāyetdür pes bu maʿnā ehline (1) ḫafī degüldür naẓm

ġālibā ḳuṭbü'z-zamān ġavs̱-i cihān budur bu
(2) merkez-i dā'ire-i kevn ü mekān budur bu
(3) nefes-i himmetidür bāʿis̱-i āsāyiş olan
N33a (4) ** żābiṭ-i kār ki emin ü emān budur bu

T39b11'de naẓm: N'de li-münşihi
T40a1'de ẕāt-ı şerīf: N'de yok
T40a8'de ḳaddise sırrahu bu maḳāma: N'de ḳaddise sırrahu ḥaẓretleri bu maḳama
T40b1'de naẓm: N'de li-münşihi

(5) ve bunlaruŋ bir ḳısmı daḫı ricālü'l-ġaybdur ki (6)
bi-lā-ziyādetin ve-lā-noḳṣān on nefer velī-yi hidāyet- (7)
resāndur dā'imā ḫuşū' üzeredürler ve (8) sözlerini
ġāyetle yap yap söylerler fe-lā-cerem kelām-ı (9)
leyyinlerine bā'iṡ olan ġalebe-i tecellī-yi raḥmāndur (10)
ve ḫaşa'ati'l-eṣvātü li'r-raḥmāni fe-lā-tesme'u illā
hemsā[38] (11) naṣṣ-ı şerīfi bu ḫuşūşa ḳavī bürhāndur ve bir
(12) vechle mestūrlardur ki kimse anları bilmez (13) ve
yüridükleri yirde bir ṭarīḳle yürürler ki (14) izleri
görinmez ve ayaḳları ḳavışdısı işidilmez (15) ḥattā
T41a ḳur'ān-ı 'aẓīmde yumşeūne 'ale'l-arżi hevnen (1) ve iẕā
ḫāṭabehümü'l- cāhilūne ḳālū selāmen[39] feḥvā-yı (2) laṭīfi
bunlaruŋ mā-ṣadaḳ ḥālleri ve delīl-i ḳīl ü (3) ḳālleridür
ḳaçan bir kimesnenüŋ ref'-i ṣavtını işitseler (4) ḥicāb ü
ḥayādan erirler ve kemāl-i ıżṭırābla (5) ditreşürler
bunı taḫayyül iderler ki yanlarında (6) mūriṡ-i ḫuşū' ve
ḥayā olan tecellī anlaruŋ (7) ref'-i ṣavt itmesi-y-le
N33b kendüleri terk eyleye (8) pes bu zikr olunan evṣāfla **
muttaṣıf (9) ve bu maḳūle kerāmet ve aḫlāḳla mü'telif
olanlara (10) ehlu'llāh ricālü'l-ġayb ıṭlāḳ iderler (11)
fe-ammā gāh olur ki ebṣār-ı nāsdan iḥticāb (12) idüp
kimseye görünmeyen vāṣılīne daḫı (13) ricāl-i ġayb dirler
ve ṭā'ife-i cinnüŋ ehl-i īmānından (14) bir fırḳaya da
ıṭlāḳ iderler ve 'ulūm ve rızḳ-ı (15) maḫsūsdan hīç bir
T41b nesne-i ḥis ḥayṡiyeti-y-le aḫaẕ (1) itmeyüp ġayb
cihetinden aḫaẕ iden ṣuleḥāyı (2) daḫı ricāl-i ġayb

T40b5'te budur bu ve bunlaruŋ: N'de budur ve bu neṡr ve bunlaruŋ

T41a10'da ricālü'l-ġayb: N'de ricāl-i ġayb

T41a13'te ricāl-i ġayb:N'de ricālü'l-ġayb

T41a13'te ṭāife-i cinnüŋ ehl-i īmāndan: N'de ṭā'ife-i ehl-i cinnüŋ īmāndan

bilürler belki maḫṣūṣ hemān anlara (3) ricāl-i ġayb ıṭlāḳ ḳılurlar lā-ya'lemü'l-ġaybi(4) illā ḫāliḳu ricālü'l-ġayb[40]
naẓm

(5) ṭarīk-i ḥaḳda ifnā-yı vücūd itmiş durur bunlar
(6) ṭururlar ḥayret-i tāb-ı tecellī birle dem-beste
(7) ḳalup dīdāra ḳarşu mihr-i 'ālem-tāb-veş lerze
(8) yürürler sāye gibi dā'imā āheste āheste

(9) bir ḳısmı daḫı zühhād-ı riyāżet-perver on sekiz nefer (10) evliyā-yı tüvān-gerdür ki artmazlar ve eksilmezler (11) ḥaḳ sübhāna ve te'ālānuŋ emri ile ḥicāb-ı emr-i
N34a sübḥānīden (12) ẓāhir olurlar ẓuhūrları ** allāhla ve ḳıyāmları (13) ḥuḳūḳ-ı ālihledür iṣbāt-ı esbāb iderler ve ḫavārıḳ-ı (14) 'ādātı kendülere 'ādet bilürler ḥattā hādī (15) du'āt-ı zemen şeyḫ ebū medyen ḥażretleri ol
T42a maḳāma (1) vāṣıl olmışlar ricālu'llāh içinde bu vechle de (2) imtiyāz bulmışlardur naẓm

(3) ḥicāb-ı emr-i sübhānīde zāhid gerçek erler vār
(4) o vādīde bilinmez aŋlanılmaz özge yirler var
(5) ẓuhūrı şems-i 'ālem-gīre ṭābi' ẕerre mānendi
(6) vücūdın ẕāt-ı bārī ḳaplamış 'ālī-naẓarlar var

(7) ba'de-ẕālik sekiz şaḫṣ-ı murtāż daḫı vardur ki anlara (8) ricālü'l-ḳuvvet dirler ve ba'żılar ricālü'l-ḳahr ıṭlāḳ (9) iderler ḥattā kitābu'llāhdan eşiddāu 'ale'l-küffāri[41] (10) āyeti anlar ḥaḳḳında nāzildür ve her biri esmā'-yı (11) ilāhiyyeden ẕü'l-ḳuvveti'l-metin ism-i şerīfine

----

T41b3'te ıṭlāḳ ḳılurlar: N'de ıṭlaḳ iderler
T42a1'de vāṣıl olmışlar: N'de vāṣıl olmışlardur
T42a2'de naẓm:N'de li-münşihi
T42a4'te bilinmez: N'de bilmez

müşteğildur (12) hîç bir lā'imüŋ lavmesi ve ehl-i ṭa'nuŋ
ṭanz u ṭa'nası (13) ṭarîḳ-i ḥaḳda anları müteğayyirü'l-hāl
N34b eylemez ve şol deŋlü (14) mü'eṣṣir himmetleri vardur ki **
te'ṣîrinde (15) kimse iştibāh itmez pes şeyḫ ekber
T42b ḳaddesa'llāhu sırrahü'l-ezhār (1) ḳavlince fās şehrinden
şeyḫ ebū 'abdu'llāhi daḳḳāḳ bu (2) zümreden ma'dūd idi
naẓm

(3) anlaruŋ himmetidür himmet-i 'ulyā ṣūfî
(4) anlaruŋ dîdesidür dîde-i bînā ṣūfî
(5) seng-i ṭa'n-ile 'adū anları tağyîr idemez
(6) oldı her birisi bir lücce-i deryā ṣūfî

(7) ğıbbeẓālik biş 'azîz sālik daḫı vardur ki ricālü'l-
ḳuvvet (8) ḳademi üzeredürler ya'ni anlardağı ḳuvvet-i
rāsiḫayı (9) bunlarda iẓhār iderler egerçi ki anlaruŋ
ḳuvvetleri bunlarda (10) daḫı muḳarrerdür ammā bunlaruŋ
mülāyemeti ḳuvvetlerine ser-berdür (11) ve bi'l-cümle
'arż-ı ḳuvvet idecek yérde 'arż-ı ḳuvvet (12) ve kelām-ı
leyyin îcāb iden maḥallerde basṭ-ı mülāyemet üzeredürler
(13) naẓm

kān-ı 'ālemde be zāhid ne güherler var imiş
(14) pāk-rū pāk-güher pāk-naẓarlar var imiş
(15) merd-i vāṣıl ne imiş vāṣıl olan fehm eyler
T43a (1) semt-i inkārda görseŋ ki ne ḫarlar var imiş

N35a (2) ** bunlardan mā'adā on biş velî-yi pāk-ẕāt ve
taḳî-yi (3) kerāmet-simāt daḫı vardur ki anlara ricāl-i

T42a13'te ṭarîḳ-i ḥaḳda:N'de ṭarîḳat-i ḥaḳda
T42b2'de naẓm:N'de li-mümşihi
T42b9'da iẓhār iderler: N'de iẓhār ider
T42b13'te naẓm: N'de li-münşihi

ḥannān (4) dirler ve baʿżılar ricāl-i ʿaṭf daḫı ıṭlāḳ (5) iderler pes ḥaḳ sübhāna ve teʿālānuŋ ḳullarına (6) bunlaruŋ şefḳatleri bir derecede ġālibdür ki (7) merḥamet deminde kāfiri mü'minden ayırmazlar ḥalḳa (8) ʿayn-ı cūd ve dīde-i vücūdla naẓar ḳılurlar ḳażā (9) ve ḥükm gözleri-y-le baḳmazlar zīrā ḥaḳ celle ve ʿalā (10) ḳażā ve imāretden ve bi'l-cümle velāyet-i ẓāhireden (11) ve ḥükūmetden anlara naṣīb eylememişdür yaʿnī (12) ẕevḳleri maḳāmları emr-i ḥaḳla umūr-ı ḫalḳa (13) müteʿalliḳ ḳıyāmlarına māniʿdür bir ẕevḳe vāṣıllardur ki (14) anı ḳoyup maḫlūḳ mā-beyninde ḳāżılıḳ ve beglik ve bunlaruŋ

T43b emŝāli ḥākimlik anlara tenezzüldür ne vālī (1) olurlar ve ne imāret ṣadrına istiḫlāf olınurlar (2) ricālü'l-ḳuvvet daḫı bu ḫuṣūṣda anlaruŋ gibidür yaʿnī (3) ricālü'l-ḥannānuŋ kemāl-i şefḳat ü merḥameti ve ricāl-i (4) ḳuvvenüŋ şiddet-i ġażab ve ḳuvveti ibādu'llāha

N35b ẓāhiren (5) ḥākim olmalarını ** münāfīdür zīrā maḳām-ı ḥükūmet (6) ve mesned-i imāretde oturup ḥākim olanlara (7) ne ifrāṭla ġażab yaraşur ve ne ḥadden ziyāde (8) mülāyemet ve şefḳat yaḳışur belki münāsib olan (9) ḳuvvetle mülāyemeti cemʿ itmeleridür ve ḥākim ʿādil olup (10) ẓālime ʿarż-ı ḳuvvet ve maẓlūma basṭ-ı mülāyemet ve merḥamet (11) ḳılmalarıdur fe-lā-cerem bu iki ṭā'ifeden biri imārete (12) māyil ve ḳażā ve ḥükūmete nā'il olsa mā-beynlerinde (13) meẕkūr ve meşrūḥ olan biş nefsüŋ mertebesine (14) vāṣıl olur baʿde ḥükm ü ḳażā semtinden

----

T43a3'te ricāl-i ḥannān: N'de ricālü'l-ḥannān

T43a4'te ricāl-i ʿaṭf: N'de ricālü'l-ʿaṭf

T43a4-5'te ıṭlāḳ iderler: N'de dirler

T43a7'de kāfiri: N'de kāfirleri

T43a9'da gözleri-y-le: N'de gözleri ile

T43b3-4'te ricāl-i ḳuvvenüŋ: N'de ricālü'l- ḳuvvenüŋ

T43b15'te naẓm: N'de li-münşihi

behremend olur (15) naẓm

şāhıdur her birisi ʿālem-i istiġnānuŋ
T44a (1) bunlara manṣıb-ı dünyāya tenezzül düşmez
(2) bu meseldür ki göŋül lāşeye ḳonmaz şeh-bāz
(3) server-i ʿālem-i ıṭlāḳa tecemmül düşmez

(4) ġıbbezālik dört velī-yi kāmil ve ricāl-i vāṣıl (5) daḫı vardur ki her biri bir merd-i kāmil ve velāyet (6) ü kerāmet maḳāmātına vāṣıldur pes bunlara (7) ricālü'l-heybet ve'l-celāl dirler ne artarlar ve ne
N36a eksilürler (8) ** aḥvāl-i rūḥāniyyelerine ġālib olan evtāda (9) meded-kār olurlar ve bunlaruŋ ḳulūbı semāvīdür (10) yaʿnī göŋüllerde mezkūrlar ve meşhūrlar ve yėr- (11) -yüzinde mechūller ve mestūrlardur ḥattā bu dört (12) nefsüŋ evvelkisi ḥaḳ sübhāna ve teʿāla kitāb-ı (13) kerīminde ve nüfiḫa fi'ṣ-ṣūri fe-ṣaʿiḳa men fi's - semāvati (14) ve men fi'l-arżi illā men şa'a'llāhu[42] āyeti-y-le (15) istisnā buyurduġıdur ikincisi bir maḳām-ı
T44b ʿazīze (1) vāṣıldur ki ḥadd ü ġāyeti ve intihā ve nihāyeti (2) olmayan nesnelere her cihetle ʿālimdür üçüncisi (3) īcādda himmet-i feʿʿāle ṣāḥibidür ammā kendiden (4) bir şey' īcād olunmaz yaʿnī bir nesneye himmeti müteʿalliḳ (5) olmaz dördüncisi çoḳ nesnenüŋ īcādına (6) ve ṣudūrına maẓhar olur ve-likin hiç birine (7) kendinüŋ irādeti taʿalluḳ eylemez yaʿnī anlaruŋ ẓuhūrına (8) himmet müteʿalliḳ olmaz fe-lā-cerem ʿālem-i aʿlā bunlaruŋ (9) ʿulüvv-i merātibine göre muṭabbaḳ u muʿallādur kezālik (10) birisi sulṭān-ı enbiyā ḥażret-i muḥammed muṣṭafā (11) ʿaleyhi's-selām ḳademi üzere

----

T44b10'da birisi: N'de evvelkisi
T44b11'de ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.
N-M'de ḳademi: T44b11'de ḳalbi

ikincisi nebî-yi lā-reyb (12) ḥażret-i şuʿayb
N36b ʿaleyhi's-selām ḳademi üzere (13) ** üçüncisi nebî-yi
ṣāliḥ ḥażret-i ṣāliḥ ʿaleyhi's-selām (14) ḳademi üzere
dördüncisi resūl-i vedūd (15) ḥażret-i hūd ʿaleyhi's-selām
T45a ḳademi üzere mevcūd (1) olup ʿazrā'îl ve cebrā'il ve
mîkāyîl ve isrāfîl (2) ʿālem-i aʿlādan bunlara
nāẓırlardur ve teveccühleri (3) pergārları bunlaruŋ
merkez-i saʿādetleri üzere (4) dā'irlerdür ḥattā şeyḫ-i
ekber ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-enver (5) bu ṭā'ife-i
celîleye bilād-ı endülüsde baʿde dimaşḳı'ş- (6) şām olan
medîne-i ünsde mülāḳāt idüp (7) maḳāmāt-ı ʿāliyyelerine
muṭṭaliʿ oldum diyü beyān buyurmışlardur (8) naẓm

bunlaruŋ mertebesin her kişi idrāk idemez
(9) yüce yirlerde uçar özge hümādur bunlar
(10) bunları bizçileyin dūn ü denîler ne bilür
(11) vāṣıl-ı bār ki sırr-ı ḫüdādur bunlar

(12) bunlardan māʿadā yigirmi dört kişi daḫı vardur ki
(13) ricālü'l-fetḥ dimekle müsemmālar ve ehlu'llāh
mā-beyninde (14) maʿārif ü esrārla müsteṣnālardur yaʿnî
ḥaḳ sübḥāna (14) ve teʿālā ehlu'llāhuŋ ḳulūbına fetḥ ü
T45b N37a ilḳā eyledügi (1) ** maʿārif ü esrār bunlar
vāsıṭası-y-la (2) ẓāhir ü bedîdār olmışdur pes bārî
ḫüdā celle (3) şānehu ve ʿalā bunları yigirmi dört sāʿat
(4) muḳābili ḫulḳ idüp her birini sāʿāt-ı nehār (5) ü
leyālîden bir sāʿate taḫṣîṣ eylemişdür fe-lā-cerem (6)

N-M'de ḳademi: T44b12'de ḳalbi
N-M'de ḳademi: T44b14'te ḳalbi
N-M'de ḳademi: T44b15'te ḳalbi
T45a5'te ṭā'ife-i celîleye bilād-ı endülüsde: N'de
ṭā'ife-i celîleye muḳaddimā bilād-ı endülüsde

ricālü'llāhdan birinüŋ ḳalbine ki ʿulūm ü maʿārifden (7) bir nesne fetḥ ola ol fetḥ her ḳanḳı sāʿatde (8) vāḳiʿ olursa ol sāʿate müvekkil olan velī-yi (9) muṭlaḳ vāsıṭası-y-la vücūd bulmışdur bunlar (10) bellü bir mekānda ve bir şehr ü vilāyetde degüllerdür (11) cümlesi basīṭ arżda müteferriḳlerdür ebedī (12) bir yire gelmezler ve birbirleri-y-le cemʿ olmazlar ve mekānlarından (13) ayrılmazlar ammā ikisi yemen vilāyetinde altısı (14) maġrib semtinde dördi maşrıḳ diyārında (15) ve māʿadāsı
T46a cihāt-ı sittede idügi menḳūl (1) ve meẕkūrdur naẓm

(2) sālikler içre bunlara dirler ricāl-i fetḥ
(3) bunlardadur maʿārife tābiʿ kemāl-i fetḥ
(4) olmış melāẕı her biri ehl-i kerāmetüŋ
N37b (5) ** icrā ider ḳulūba dem-a-dem zülāl-i fetḥ

(6) bunlardan māʿadā yėdi nefer velī-yi ekber daḫı (7) vardur ki anlara ricāl-i ʿulā dirler ki meʿāric-i (8) ʿulā ṣāḥibleridür izdiyād ve noḳṣānları ḳābil (9) degüldür zirā taḥṣīl-i ʿilm-i ḫāṣṣ içün her nefesde (10) cenāb-ı ḥaḳḳa ʿurūc itmeleri ve ol nefs-i ṣāʿidle (11) kendüler bile gitmeleri muḳarrerdür egerçi ki (12) aṣḥāb-ı ṭarīḳden baʿżılar yidi nefs oldukları (13) ḥayṡiyyetle bunları abdāl taḫayyül itmişlerdür (14) ammā bunlar abdāluŋ ġayrıdur naẓm

(15) her birinüŋ başḳa bir miʿrācı var
T46b (1) ʿarşa eylerler duʿā gibi güẕār
(2) müntehādur himmet-i ʿulyāları
(3) sidreden āzādedür ṭūbāları

T45b7'de ola: N'de olsa
T64a1'de naẓm: N'de li-münşihi
T46a14'te naẓm: N'de li-münşihi

(4) ve bunlardan ġayrı yigirmi bir nefer ricāl-i kerāmet-efser (5) daḫı vardur ki anlara ricāl-i taḥt-ı esfel dirler dā'imā (6) nefesleri ḥażret-i ḥaḳḳa müte'alliḳdür kendülerden (7) ġayrı bilmezler ḫuṣūṣā artmazlar ve eksilmezler ve anlar (8) şol nefes-i raḥmānī nüzūli iledür ki ḥayātları (9) ve ġıdāları andandur naẓm

N38a (10) māsivā-y-ile ülfet itmezler
'aşḳ-ı ḥaḳdan ferāġat itmezler
(11) ẕāt-ı bārīyedür nigāhları
nūr-ı muṭlaḳ durur güvāhları

(12) ba'de-ẕālik üç velī-yi vāṣıl daḫı vardur ki (13) artarlar ammā eksilmezler dā'imā ḥaḳdan istimdād (14) iderler ve ḫalḳa feryād-res ve meded-kār olurlar (15)
T47a ḫuṣūṣā mededleri luṭf ü mülāyemet ve raḥmetledür (1) 'unf ü ḳahr ve şiddetle degüldür ve ḥaḳ sübḥāna ve te'ālā (2) cenābına istifāde ile taḳallüb iderler ve dönüp (3) ḫalḳa ifāde semti-y-le tafavvuḳ u taġallüb iderler gāh (4) olur ki bunlara nisā ṭā'ifesi de ḳarışurlar (5) ve 'ibādet ü riyāżetle bu menzilete yitişürler (6) ammā ekseriyyā ricāl olurlar ve bu şeref ve (7) meziyyeti 'avratlardan ziyāde erler bulurlar pes (8) ḥaḳ sübḥāna ve te'ālā

T46b9'da naẓm: N'de li-münşihi

N38aD'de eger su'āl olınursa ki çün bāb-ı ŝānī 'adede maḥṣūr olan evliyā-yı kümmel menāḳıbına münḥaṣırdur bu taḳdīrce ṭā'ife-i mezbūrenüŋ izdiyādı ol ḳā'ideye menāfī degül midür cevāb virürüz ki cānib-i vāḥidüŋ inḥiṣārı kāfīdür ve cihet-i izdiyād ol ḫuṣūṣa ġayr-ı menāfīdür minhu li-muḥarririhi: T47a'da yok

N-M'de 'unf ü ḳahr ve şiddetle degüldür: T47a1'de 'unf ü ḳahr degüldür

T47a6'da olurlar: N'de olur

bunları havāyic-i nāsa saʿy içün (9) ve ḫalḳı birbirlerine
iḥtiyācdan ḳurtarup (10) yüce dergāhında ḥācetlerini ḳażā
itmek içün (11) ḳomışdur ve bunlaruŋ ṣıfatları bu yüzden-
(12) -dür ki ḫalḳa ifāde itseler luṭfla ve ḥüsn-i (13)
N38b te'ennī ile ifāde iderler ḫāricden görenler (14) ** şöyle
ẓann iderler ki ḳuvvet ü ḳudret ḫalḳ (15) cānibinde olup
T47b bunlar ḫalḳdan istifāde (1) iderler ve bunlardan birinüŋ
fetḥi dāyimdür aṣlā (2) münḳaṭıʿ olmaz ve dāyim bir
ḥāldedür ḳaṭʿā (3) maḳāmatı mütenevviʿ olmaz ḫuṣūṣā
ḥażret-i ḥaḳla (4) vāḳıfdur ve ḫilḳatinde allāhla ḳāyim
olur (5) ʿārifdür ikincisi ʿālem-i melekūtda celīs-i (6)
erā'ike enīs-i melā'ike vāḳiʿ olmışdur ammā maḳāmāt ü(7)
aḥvāli mütenevviʿ olur yaʿnī dürlü dürlü (8) maḳāmāt-ı
aḥvāle vüṣūl bulur ve istedügince (9) ṣuver-i ʿālemden her
ṣūretde aŋa taravvıż ḥāṣıl (10) olur üçüncisi ʿālemde
ʿālem-i mülkde (11) nāsla mücālesededür ʿale'l-ḫuṣūṣ (12)
ʿaṭf ü merḥameti mülāyemet üzeredür keẕālik (13) bunuŋ da
maḳāmātı mütenevviʿ olur ve şān-ı (14) ʿacībinde maʿnā-yı
luṭfı ṣūret-i ẓāhirde bulur (15) ḥattā baʿżı ehlu'llāh
T48a ḫuṣūṣā şeyḫ ekber-i haḳīḳat- (1) güvāh bunlara mülāḳāt
itmişler ve işpiliyye nām (2) maḥalde bunlardan mūsā bin
ʿimrān nām kimesneye yitişmişler naẓmiyye

rāh-ı ḥaḳda ne gürbüz erler var
(4) nice ḳuvvetlü şīr-i nerler var
N39a ** ẕerresi kān-ı kün-fe-kāna [43] deger
(5) ne girān-māye ḫoş güherler var

bunlardan māʿadā üç nefer (6) merd-i pāk-bāz ve velī-yi
kerāmet-perdāz daḫı vardur ki anlara (7) ilāhiyyūn
raḥmāniyyūn ʿalem gibi olmışdur artmazlar (8) ve

T47b10'da ʿālemde: N'de yok

T48a3'te naẓmiyye: N'de naẓm

eksilmezler ve ba'żı aḥvālde abdāla beŋzerler (9) hālen ki anlar abdāluŋ ġayrıdur vaḥy-i ilāhī ṣāḥibleridür (10) ammā ol vaḥy-i ilāhīye istimā'ları mermer üzerinde (11) sürinen demir zencīrüŋ ṣadāsın istimā'ları (12) gibi vāḳi' olur ammā ol silsileden peydā (13) olan ṣalṣalanuŋ fehmine bi'ẕ-ẕāt ḳādir (14) olurlar mı ve-yāhūd ġayra iḥtiyāc çekerler mi (15) ma'lūm degüldür naẓm

// her biri vaḥy-i ḥaḳla dem-sāz
güş ider vaḥy-i ḥaḳḳı nite ki sāz
bunları degme kimse farḳ itmez
oldılar rāh-ı ḥaḳda ṣāḥib-i rāz

bir ẕāt-ı pāk bülend- idrāk daḫı vardur ki her zamānda birdür gāh nisādan ve gāh ricālden vāḳi'dür bir vechle muḳdim ve behādur ve ḥużūr-ı ḥaḳda külli da'vālara ḳādirdür ki ḥaḳ celle ve 'alādan ġayrı her şey'e
N39b istiṭālesi ya'nī gerden-dırāzlıḳ ** idüp kimseye boyun virmemesi muḳarrerdür ne söylerlerse ḥaḳ söylerler ne ḥükm eylerlerse 'adlle ḥükm eylerler ve'l-ḥāṣıl leşker öŋinde ṭuran dil-bere beŋzer ki kimseden yüz döndermeye her kimüŋle elleşürse ġālib-i maḥż ola ḥattā şeyḫ ekber ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-ezhar ḥażretleri baġdāddan şeyḫüm şeyḫ ebü'l-ḳādir cīlī ḥażretlerini bu maḳāmda müşāhede itdüm diyü beyān ve i'lān buyurmışlardur //

T48b (1) bu bir 'ālī-naẓardur şānı her maḥfilde ber-terdür
(2) ne dirse emr-i mübrim her ne emr itse muḳarrerdür
(3) ḫüdādan ġayra maġlūb eylemez ẕātını 'ālemde

T48a12'de ol: N'de yok
N-M'de // her biri...... buyurmışlardur //: T48a15-T48b1'de yok
T48a15'te naẓm: N'de li-münşihi

(4) ricālu'llāha ser-tāc olmaġ ister özge serverdür

(5) ve bir ẕāt-ı ʿaẓīmü'ş-şān daḫı vardur ki (6) şīr ü
şekker-vār cins-i beşer ve rūḥ-ı muṣavverden (7) mümtezic
ve mürekkebdür ḫuṣūṣā ḥażret-i (8) ʿĪsā ʿaleyhi's-selāma
müşābeheti mükemmel ve (9) mürettebdür yaʿnī ʿĪsā
ʿaleyhi's-selām rūḥla (10) beşerden ve belḳīs-ı cinle
insden mütevellid olduġı (11) gibi ol daḫı beşerle rūḥ-ı
N40a muṣavverden tevellüd (12) itmişdür her zamānda ** birdür
ve maḳāmı ġayrılara (13) sirāyet itmeyüp kendinüŋ ẕāt-ı
pāki merkezine (14) dā'irdür beşer ḳısmından babası var
idügini (15) kimse bilmez ve ammā birbirine muḫālif iki
T49a cinsden (1) vücūda geldügini inkār itmez bir recül-i
berzaḫīdür ki (2) ḥaḳ celle ve ʿalā ʿālem-i berzaḫı
anuŋla ḫıfẓ eyler (3) yaʿnī menzil-i dünyā-y-la dār-ı
āḫiret mā-beyni ki (34) vaḳt-ı mevtden zamān-ı baʿs̱e
varınca ʿālem-i berzaḫ (5) dimekle müsemmādur ol velī-yi
berzaḫī aŋa müvekkildür naẓm

(6) kemāl-i ḳudretüŋ meydānınuŋ pāyānı yoḳ yā rab
(7) ʿaceb vādīdür anuŋ ḥaddi yoḳ oranı yoḳ yā rab
(8) zülāl-i hikmetüŋ her cinse cārī şīr ü şekker-vār
(9) anı inkāra nevʿ-i ins ü cinnüŋ cānı yoḳ yā rāb

(10) ve bir ẕāt-ı şerīf ve şān-ı laṭīf daḫı vardur ki
(11) ġarībü'l-maḳāmdur ve kendine mevhūd olan (12)
daḳāyıḳ cemiʿ-i ʿāleme mümted-i tāmdur ḥāli baʿżı (13)
ehl-i ṭarīḳ ḥāline uyar ḥattā baʿżılar anı gördükde (14)
ḳuṭb taḫayyül iderler ḥālen ki ḳuṭbuŋ ġayrıdur (15) ve
T49b her zamānda birdür iki olmaz ammā eks̱eriyyā (1) ricālden
N40b ve gāh olur ki nisādan ẓuhūra ** gelür (2) lā-yaʿlemehüm

----

48b14'te idügini: N'de idügin
T49a2'de ḫıfẓ eyler: N'de ḫıfẓ ider

illā'llāhu te'ālā ve'l-vāṣilūn bi-heẕā'l-maḳām[44] (3) naẓm

yā rab ne gizlü bendelerüŋ var ki ehl-i ḥāl
(4) her birinüŋ merātibini aŋlamaḳ muḥāl
(5) pergār gibi dā'iresin devr idüp 'uḳūl
(6) farżā ki her birisini bir ḳuṭb ider ḫayāl

(7) ve bir ẕāt-ı kebīrü'ş-şān daḫı vardur ki maḳāmına (8) saḳīṭ-i refref dirler 'azm-i şānı ve ḥāli ma'rūf (9) ve eşġāli kendü nefsine ve iḥsānına maṣrūfdur (10) ve rü'yeti bir derecede mü'eṣṣirdür ki anı gören (11) kimesneye ḥāl ġalebesi muḳarrerdür ḥattā şeyḫ-i ekber (12) ḳuddise sırruhu ḥażretleri bu maḳāmda olanlardan (13) birini ḳonyada görmişler ḥayāsını ve züll ü inkisārını (14) müşāhede ḳıldum ve söyledügi ma'ārif-i ilāhiyyenüŋ (15) pāyānını bulamadum diyü beyān buyurmışlardur naẓm

T50a (1) anı kim görse ḥāli ġālib olur
(2) semt-i iḥsāna nefsi rāġıb olur
(3) cāy-gāhı saḳīṭ-i refrefdür
(4) pāye-i 'arşla müşerrefdür

(5) bundan mā'adā her zamān iki velī-yi hidāyet-resān (6)
N41a daḫı ** vardur ki anlara ricālü'l-ġınā dirler (7) egerçi ki 'ālemde aġniyā nāmına maḫlūḳ çoḳdur (8) ammā ġınālarındaki şekk ü şübhe ve şā'ibe (9) nuḳūd-ı derāhim ü dīnārlarından artuḳdur ol (10) şā'ibeden zamānede ancaḳ bu iki şaḫṣ ḫalāṣ (11) olmışlardur ve ḫulūṣ-ı ḫāṣ

T49b9'da kendü: N'de kendi
T49b9'da nefsine ve iḥsānına: N'de iḥsānına ve nefsine
T49b13'te birini:N'de birisini
T50a8-9'da şā'ibe nuḳūd-ı derāhim ü dīnārlarından:N'de şā'ibe yoḳtur nuḳūd-ı derāhim ü dinārlarından

bulmışlardur ki (12) bunlaruŋ ibtidā-yı ḥālleri ve
intihā-yı āmālleri (13) ve intihā-yı aḥvālleri ibtidā-yı
eşġālleridür (14) fe-lā-cerem ḥaḳ sübḥāna ve teʿālā
maḳām-ı ġınāyı (15) anlaruŋla ḥıfẓ itmişdür pes bunlaruŋ
T50b biri (1) ḥażret-i ḥaḳḳa mużaf ve muttaṣıldur ki ṭarīḳinde
(2) ġayrısından bu ekmeldür ve ikincisi nefsine (3) mużāf
ve muttaṣıldur ki rütbede bu andan (4) ednādur ve birisi
ʿālem-i şehādetden olup ʿ(5) şehādet ʿālemine imdādı
muḳarrerdür ve biri (6) ʿālem-i melekūtda olup ol ʿāleme
ve anda olan (7) aġniyānuŋ her birine imdādı muḥaḳḳaḳ (8)
ve müyesserdür ammā bu iki şaḫṣ-ı vāṣıl yine (9) bir rūḥ-ı
ʿulvīnüŋ dāmen-i luṭfına teşebbüs idüp (10) ʿālem-i
şehādete müteʿalliḳ olan müşāhedelerini (11) ve ʿālem-i
melekūta maṣrūf olan melekelerini (12) andan istimdād
üzeredürler şöyle ki ol (13) rūḥ-ı ʿulvī daḫı kendülere
mużāf ola (14) ricāl-i ġınā üç nefs olmaḳ lāzım
N41b gelür (15) ammā şöyle ki beşeriyyet ** başḳa iʿtibār
T51a olınup (1) ol rūḥ-ı ʿulvīnüŋ leṭāfet-i rūḥāniyyeti
keṣāfet-i (2) beşeriyyete iżāfet olunmaḳ revā görilmeye
yine (3) ricāl-i ġınā ikidür ve gāh olur ki (4) ricāl-i
ġınā maḳāmına nisā ṭāyifesinde daḫı (5) vāṣıl olurlar ve
sürādiḳāt-ı kerāmet ü velāyete (6) anlar daḫı dāḫil
olurlar imiş naẓm

(7) genc-i ġınāya olmasa bunlar ḫazīne-dār
(8) berg-i ḫazān gibi ṭaġıdur anı rūzgār

T50a11'de ve ḫulūṣ-ı ḫāṣ bulmışlardur: N'de yok
T50b1-2-3'te ṭārīḳinde ġayrısından bu ekmeldür ve ikincisi nefsine mużāf ü muṭṭaṣıldur ki: N'de yok
T50b8'dde yine: N'de yok
T51a6'da da: N'de yok
T51a6'da olurlar imiş: N'de olurlarmış

(9) esrār-ı ḥakka maḥrem olup her biri velī
(10) nakd-ı ġınāya itmediler kılca iʿtibār

(11) baʿde-hezā bir velī-yi evlā daḫı vardur ki (12) her nefesde kalbi mütekerrir olur ammā ʿilm-ile (13) rabbi ve zāt-ı rabbi mā-beyninde iḫtilāf vākiʿ (14) olmaz farżā iki menzilinüŋ birinde görinse (15) ol birinde daḫı
T51b görinür yaʿnī zātı (1) ḥālet-i vāḥidede iki yirde müşāhede olınur (2) birinde ḥużūrı ol birinde ʿadem-i ẓuhūrını (3) īcāb eylemez ve bi'l-cümle ricālu'llāhuŋ aḥvāli (4) mülāhaẓa olunsa bunuŋ ḥāli cümleden (5) ʿacīb ve sā'irlerüŋ aḥvālinden her cihetle (6) ġarīb görinür ve
N42a ḥak celle ** ve ʿalāya maʿrifet (7) taḥṣīl iden ehlu'llāhda bundan ʿaẓīmü'ş-şān (8) bir zāt-ı kerāmet-nişān daḫı yokdur ammā (9) ḫaşyet-i ḥakdan dā'imā lerzede ve binā-yı vücūdı (10) ol ḫavf ü bīmle ṣubḥ ü mesā zelzelede olup (11) edā-yı namāz iderlerken şeyḫ-i ekber ḥażretleri (12) mülākat itmişler ve şemʿ-i cemʿine pervāne olup (13) ifāde-i envār-ı kerāmetine kābil olmışlar ve (14) ʿalāyiminden lerze-i dā'ime ile ḫaber virmişler naẓm

(15) iki mirāta olur çehre-nümā
T52a (1) bir velīdür aŋa s̱ānī yokdur
(2) bulınur ʿilm-i ledünnī anda
(3) kalb-i pākinde maʿānī çokdur

(4) bundan ġayrı bi-lā-ziyadetin ve-lā-nokṣān on (5) nefer velī-yi kebīrü'ş-şān daḫı vardur ki anlara (6) ricāl-i ʿaynü't-taḥkīm ve'z-zevā'id dirler her zamānda (7) artmazlar ve eksilmezler duʿālarında lisān-ı inbisāṭla

----

T51a10'da itmediler: N'de eylediler
T51a12'de ʿilm-ile: N'de ʿilmle

(8) iḫtiṣāṣ-ı küllī iẓhār eylemek maḳāmlarıdur (9) ve bir ġaybüŋ taḥṣīlinde ġayb ü yaḳīne ıṭmi'nānları (10) īmānlarını ziyāde eylemek muvāfıḳ ḥālleridür egerçi ki (11) rütbe-i ġayb yanlarında mertebe-i şehādet bulmaz ve illā (12) ġayb-ı īmānla ** taḥṣīlinde yaḳīn ve ıṭmi'nānla (13) izyād-ı īmānları muḳarrer ü muḥaḳḳaḳ olur naẓm

(14) bunlar besāṭ-ı ḳurba irüp inbisāṭ-ile
(15) ṭayy itdiler menāzil-i keşf ü kerāmeti
T52b (1) bundan büyük velāyet olur mı ki her biri
(2) ṣūretde sırr-ı ġayb-ile kesb itdi ülfeti

(3) ve on iki nefis daḫı vardur ki bunlara büdelā (4) dirler abdāl ıtlāḳ olunan ricāl bunlaruŋ (5) ġayrıdur dā'imā artmazlar ve eksilmezler ve bunlara (6) büdelā dinilmekle bā'iṡ budur ki ḳaçan bunlar ġāyib (7) olsalar yirlerine birisi nā'ib olur ve cümlesi (8) ḳā'im olduḳları ḥālle ol biri yalŋuz ḳāyim olur (9) ya'nī anlaruŋ ġıybetini bildürmeyüp cümlesinden bedel (10) ola bilür ve bunlardan her biri sāiri gibi manẓūr (11) olur ve ba'żı aṣḥāb-ı müşāhedāt isim cihetinden (12) bunları abdāla beŋzedürler ve 'adedi muvāfıḳ olmaġla (13) nuḳabāyı da ṣanurlar ḥālen ki abdāl ve nuḳabā (14) ve büdelā başḳa başḳa ẕevāt-ı kübrā idügi muḳarrerdür naẓm

N43a (15) ** luṭf-ı mevlāya yitişmiş büdelādur bunlar
T53a (1) şübhesiz hem büdelā hem 'uḳalādur bunlar
(2) iḥtiyāt üzre gerek 'ārif olan bunlardan
(3) maḥrem-i ḫidmet-i esrār-ı ḫüdādur bunlar

T53a1'de şübhesiz hem büdelā hem 'uḳalā bunlar: N'de maḥrem- ḫidmet-i esrār-ı ḫüdādur bunlar
T53a3'te maḥrem-i ḫidmet-i esrār-ı ḫüdüdur bunlar: N'de şübhesiz hem büdelā hem 'uḳalādur bunlar

(4) ve biş nefer evliyā-yı kerāmet-rehber daḫı vardur ki
(5) anlara ricāl-i iştiyāḳ dirler pes bunlar aṣḥāb-ı (6)
ḳalaḳdur ki ıżṭırābdan ḫālī olmazlar ʿayn-ı (7) müşāhedede
iken eşvāḳ-ı tecellīden ditreşürler (8) ve bunlar
sālikān-ı ṭarīḳ-i ḥaḳḳuŋ ümerāsı ve her bir (9) vaḳtüŋ
ḥaḳīḳat-ı ṣalavat-ı mefrūżasına muḥtaṣṣ (10) olan
evliyāsıdur ḳaṭʿā ṣalavatdan münḳaṭıʿ (11) olmazlar ve
aṣlā aṣḥāb-ı şehādāt anlarda ihmāl (12) ü müsāhele
bulmazlar ḥattā baʿżı ehl-i keşf (13) böyle ẓann
eylemişlerdür ki bunlar aʿyān olmayup (14) her ṣalavat-ı
mefrūża bunlaruŋla mütecessid ola ḥālen ki (15) böyle
T53b degüldür zīrā ṣāliḥ berberī ve ebū ʿabdu'llāh (1) mehdī
ḳuddise sırruhümā bunlardan idügini şeyḫ-i (2) ekber
N43b ḥażretleri müşāhede itmişler ve meclislerine (3) **
dāḫil olup niçe muṣāḥebetler eylemişler naẓm

(4) vücūdı ḥükmin istīnāf iden bunlardur iy zāhid
(5) alurlar terk-i daʿvā-yı velāyet birle meydānı
(6) ḳadir dīvānına girdükçe bunlar semt-i şekvādan
(7) niçe biŋ vechle tercīḥ iderler şükr-i yezdānı

(6) ve altı nefer şaḫṣ-ı ʿābid ve velī-yi mücāhid daḫı (9)
vardur ki her zamānda altıdur ne artarlar ve ne eksilürler
ve bunlara ricāl-i eyyām-ı sitte dirler (11) zīrā ḥaḳ
sübḥāna ve teʿālā ʿālemi altı günde ḫulḳ eylemişdür pes
bunlar ol altı gün muḳābelesinde (13) ḫulḳ olunmışlardur
ve naẓarları cihāt-ı sitte (14) yaʿnī ṣaġ ṣol öŋ ard üst
alt ki (15) altı cānibdür ol semtlere maṣrūfdur ve
T54a ḳur'ān-ı (1) ʿaẓīmde ve leḳad ḫalaḳnā's-semāvāti
ve'l-arża ve mā- (2) beynehümā fi-sitteti eyyāmin ve
mā-messenā min luġūb[45] (3) bu ḫuṣūṣa naṣṣ-ı kerīm-i
maʿrūfdur ḥattā şeyḫ (4) aḥmedü's-sebtī ḳuddise sırruhu bu

T53b3'te naẓm: N'de li-münşihi

zümreden olup (5) niçe müddet baŋa ḫidmet eyledi ve ta'ẓîm
N44a ü tekrîmümde (6) daḳîḳa fevt ** itmedi diyü şeyḫ ekber
ḥażretleri (7) risālesinde beyān buyurmışdur ve'l-ḥāṣıl
(8) 'ālemde hîç bir emr-i maḥṣūr ve 'aded-i meşhūr (9)
yoḳdur ki ḥaḳ celle ve 'alā anuŋ 'adedince (10) ricāl ḫulḳ
itmiş olmaya ve ol ricāl-i keṡîrü'l-aḥvālle (11) ol
emr-i maḥṣūrı ḥıfẓ eylemeye fe-lā-cerem şol (12)
ricālu'llāh ki her zamānda maḥṣūrlardur artmazlar (13) ve
eksilmezler ve tafṣîlleri bu maḥalle gelince tamām (14)
oldı ba'de-heẕā ḥaṣr u 'adede muḫtaṣṣ (15) olmayup gāh
T54b artup gāh eksilenlerüŋ ṭabaḳāt-ı (1) müte'addide ve
evṣāf-ı mütefāvitelerine ve ol (2) ṣınfuŋ ekābirinüŋ ve
eimmesinüŋ ẕikr ü beyānına (3) mübāşeret olundı naẓm

(4) cihāt-ı sitte-nāẓır bir bölük 'ālî-naẓarlardur
(5) olurlar her cihetden ġarḳa-i envār-ı rabbānî
(6) görürler çeşm-i 'ālem-bîn-ile gün gibi va'llāhi
(7) cihānı altı günde ḫulḳ iden luṭf ıssı sulṭānı

(8) üçünci bāb (9) 'adedleri nā-maḥṣūr ve kerāmāt-ı
N44b 'acîbeleri meẕkūr (10) ü meşhūr ** olan melāmiyye ve
muḥaddiṡūn ḫuṣūṣā (11) efrād-ı muḳarribūn olan evliyā-yı
kerāmet-menāb (12) ṭūbā-lehüm ve ḥüsne me'āb[46] zümresinüŋ
leṭāyif-i (13) ġarîbeleri tefhîminde taṣvîr ü taṣdîr
olunmışdur (14) imdi ol ricāl-i celîlü'l-miḳdārdan biri
(15) zümre-i melāmiyyedür ki 'aded-i mu'ayyenleri yoḳdur
T55a (1) ve rütbe-i 'āliyyelerine şāhid-i müşāhadeleri beġāyet
çoḳdur (2) ve bi'l-cümle bunlar ṭarîḳ-i ḥaḳda olan ricāl-i
güzînüŋ (3) sādātıdur ḥattā ümenā didükleri bunlardur
ḫuṣūsā (4) sened-i enbiyā muḥammed-i muṣṭafā ṣalla'llāhu

T54b3'te naẓm: N'de li-münşihi
T54b8'de ammā: N'de yok
T54b8'de üçünci bāb: N'de bāb-ı sālis ki

(5) ʿaleyhi ve sellem ve ebū bekri'ṣ-ṣıddīḳ ve selmān-ı (6) fāris rażiya'llāhu ʿanhümā ve meşāyiḫ-i kibārdan (7) ḥamdūni'l-ḳaṣṣār ve ebū saʿīdi'l-ḫarrāz ve bāyezīd besṭāmī (8) raḥḥemehüma'llāhu teʿālā bu fırḳa-i celīleye dāḫil (9) olmışlar idi ammā şeyḫ-i ʿālim ü ʿārif ebū (10) ʿabdü'r-raḥman muḥammed bin ḥüseyn bin muḥammed bin mūsā-yı (11) silmī-yi nişābūrī raḥmetu'llāhi ʿaleyh bir risālesinde (12) ṭarīḳ-i ehl-i melāmeti ve bunlardağı aḥvāl (13) ü aḫlāḳ ve kerāmeti bu vechle beyān
N45a buyurmışdur ki (14) ṭā'ife-i melāmiyye şol mertebe-i ** sāmiye ṣāhibleridür ki (15) ḥaḳ sübḥāna ve teʿālā
T55b bunlaruŋ bevāṭınını ḳurbete (1) ve zülfā ve üns ü ittiṣālden envāʿ-ı kerāmetle (2) tezyīn idüp menzilet-i ʿulyālarını ḫulḳdan ṣıḳılmışdur (3) ancaḳ maʿnā-yı iftirāḳda olan ẓevāhirlerini (4) nāsa iẓhār eylemişdür tā ki ḥaḳ celle ve ʿalā-ile (5) ḥālleri sālim ola pes bu ḥāl anlaruŋ aʿẓam-ı (6) aḥvālidür ki bāṭınları ẓāhirlerinde mü'eṡṡir (7) olmaya nite ki faḫr-ı ʿālem ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem (8) leyle-i miʿrācda maḥall-i ḳurb ü dünuvdan maḥall-i (9) aʿlāya vardı ve kāne ḳābe ḳavseyni ev-ednā[47] (10) naṣṣ-ı şerīfine mā-ṣıdḳ-ı ḫāṣṣ oldı baʿde (11) ʿālem-i mülke indi ve aḥvālin ẓāhireden ḫulḳla (12) söylemişdi ḥālen ki ḥāl-i dünuvv ü ḳurbetden ẓāhirinde (13) hīç bir nesne ẓāhir olmadı zīrā ehl-i melāmetüŋ (14) uṣūlindendür ki ẓāhirlerinde ḫulḳ içün mir'āt (15) olmaz
T56a ve bāṭınlarında bārī ḫüdā-ile ṣūret-i (1) daʿvāları ẓuhūr bulmaz ve kendülerüŋ esrārına (2) aḳrabāları ve anlaruŋ ḳulūbı ıṭṭılaʿ ḳılmaz ve dā'imā (3) ḫulḳla tefriḳa ** maḳamın gösterürler ve ḥaḳla (4) ʿayn-ı cemʿde müteḥaḳḳıḳ

T55a6'da ʿanhümā: N'de ʿanhümāya
N-M'de şeyḫ-ı ʿālim ü ʿārif: T55a9'da şeyḫ-i ʿālim-i ʿarif
T55b2'de menzilet-i ʿāliyalarını: N'de menzil-i ʿāliyalarını
T55b11'de aḥvālin ẓāhireden: N'de aḥvāl-i zāhireden

olurlar ḫuṣūṣā (5) ḳażā-yı ḥuḳūḳ ve terk-i
iḳtiżā-yı ḥuḳūḳ kendülere (6) ʿādet olur ve her bār
nefslerine yardım (7) itmeyüp intiḳām iderler ve
nefslerine ihānetde (8) beẕl-i nefs ṭarīḳine giderler ve
duʿāları maḳbūl-i ḥaḳ (9) olduḳda mekr ü istidrāc
iḥtimāli-y-le melūl ü (10) maḥzūn olurlar ve cemīʿ
aḥvālde nefslerine (11) ihānet ü muḫālefeti evlā görürler
ve (12) dā'imü'l-evḳāt ittaḳū ferāsete'l- mü'min[48] ḥadīs̱-i
(13) şerifinüŋ mażmūnı-y-la ʿāmil olup mü'minlerün (14)
ferāsetinden kendülerde nesne ḳalduğın (15) istemezler ve
T56b bir kimsede ki ġayruŋ ferāseti (1) bāḳiye ola ol kendü
nefsi içün nice (2) ferāset daʿvā ide bilür diyü istiġrāb
(3) iderler ve her bār ki ḥaḳ celle ve ʿalā-ile ḥālleri
(4) eṣaḥḥ ü aʿlā ola tevāżuʿlarını arturúrlar (5) ve
nefslerinüŋ ḫavf ü ḫaşyetini ziyāde görürler (6)
ve'l-ḥāṣıl sā'ir müselmānlardan bir ḥālet-i zā'ide (7) ile
kendülere imtiyāz virmezler çār-sūlarda (8) gezerler
N46a maḥall olur ki mü'minīn-ile muṣāḥabet (9) ** daḫı iderler
aṣlā anları kimse bilmez melāmiyyeden (10) idüklerini
idrāk ḳılmaz ve ʿibādet ü ṭāʿatlarında (11) daḫı ʿāmmeden
ziyade bir ʿamel-i mefrūż ve anlardan (12) fażla edā-yı
nevāfil ve riʿāyet-i sünnet itmezler (13) fe-ammā yine
ḥaḳ celle ve ʿalā-ile rüsūḫ üzere (14) münferid olmaları
ve bir göz yumup açınca (15) dā'ire-i ʿubūdiyyetden
T57a çıḳmamaları muḳarrerdür ve (1) kendülerüŋ ḳulūbına
envār-ı rübūbiyyetüŋ istīlāsından (2) ve ol istīlā
taḥtındaki züll ü iftiḳārları (3) iḳtiżāsından aṣlā
riyāsete ṭamaʿ itmezler (4) ve ṭamaʿ-ı riyāset n'idügini
bilmezler pes ḥaḳ sübḥāna (5) ve teʿālā anlara bevāṭını
bildürdi ve aʿmāl (6) ü aḥvālden bevāṭına müsteḥaḳ
olanları daḫı (7) iʿlām eyledi fe-lā-cerem her mavṭında
istiḥḳāḳına (8) göre ʿamel eylediler ve bunlaruŋ mertebesi

T57a5-6'da aʿmāl ü aḥvālden: N'de aʿmāl-i aḥvālden
T57a8'de eylediler: N'de eylerler

ricālu'llāhuŋ (9) ekserinüŋ merātibinden yücedür ve
menzilleri (10) cemī' menāzilden yüksek derecedür ve-likin
(11) gördiler ki ḥaḳ celle ve 'alā dünyāda ḫalḳa (12)
görinmedi ve ḥicāb-ı 'aẓamet ü kibriyā-ile iḥticāb (13)
üzere oldı anlar daḫı efendilerine mütāba'atla (14)
N46b muḥtecib oldılar ** ve ol ḥicāb altında ḳalup (15)
T57b ḫalḳdan kimseye görinmediler ancaḳ seyyid ü mevlāları (1)
olan ḫāliḳ-i kird-gāre görindiler ammā (2) ḳaçan ki ḥaḳ
celle ve 'alā dār-ı āḫiretde ḳullarına (3) tecellī eyleye
bunlaruŋ her birisi ẓuhūr-ı ḥaḳla (4) kendüyi göstere ve
bi'l-cümle umūr-ı şerī'atüŋ (5) küllīsi ṭā'ife-i
melāmiyyeye ḥāl vāḳi' olmışdur (6) zīrā anlar 'ilm-i
ṣaḥīḥ ve ṭabaḳa-i 'ulyā ṣāḥibleri (7) ve 'ilm-i bevāṭında
ve ehlinde ve 'ilm-i mevāzīn ve edā-yı (8) ḥuḳūḳda
mertebe-i 'uẓmā ve yed-i beyżā mālikleridür (9) ḥattā
'ilm-i ḥikmet ve 'ilm-i keşf-i insān ve 'ilm-i āḫiret-i
(10) mu'accelet ve 'ilm-i dünyā-yı mü'eccele bu maḳāmda
(11) olanlara müsaḫḫar ve bunlar şol ḥükemā-yı 'uẓemādur
ki (12) umūrı ve esbābı yirlü yirine vaż' eylediler (13)
ve kemā-yenbaġi muḥkem ü müstaḥkem ḳıldılar ve şol (14)
mevāẓi'deki umūr ü esbābuŋ nefyi lāzım idi (15) anları
T58a nefy üzere oldılar ve ḥaḳ celle ve 'alā (1) tertīb itdügi
eşyādan hīç bir şey' menzilinden (2) geri ḳomadılar
iḳtidārları bu vechledür (3) ammā miḳdārları ancaḳ bārī
ḫüdāya ve bu (4) maḳāma muḫtaṣṣ olanlara ma'lūmdur naẓm

(5) ** melāmiyyūnuŋ ey sālik ne 'ālīdür maḳāmātı
(6) ṭarīḳ-i 'aḳla sıġmaz bunlaruŋ keşf ü kerāmātı
(7) görinmez ṣūret-i bāṭınları mir'āt-ı ẓāhirden
(8) velī ẓāhirde bunlar seyr ider sırr-ı ḫafiyyātı

(9) bunlardan mā'adā ricālü'l- mesā daḫı vardur ki (10)
biḥāruŋ dibinde ve enhāruŋ içinde 'ibādete ve āb-ı (11)
revān gibi kemāl-i ṣafā-ile namāz ü ṭā'ate (12)

meşğullardur egerçi ki ẓāhiren anları görmiş (13) yoḳdur ve illā ebu's-su'ūd bini'ş-şibli ḳuddise (14) sırruhu ebū'l-bedr temāşkī-i baġdādīye rivāyet (15) itmişdür ki
T58b bir gün dicle kenārında ṭururken (1) baŋa ḫāṭıra olup 'acebā ḳa'r-ı biḥarda māhī (2) -vār māhiyyet-i 'ubūdiyyetle senā-kār kimseler (3) var mı ki ve derūn-ı enhārda ḫas ü ḫāşāk-i (4) 'alāyiḳden kendüyi pāk idüp safā-yı (5) ḳalble namāz- güzār olur 'ābidler bulınur mı ki (6) dirken anı gördüm ki nesīm-i irādet-i (7) ḳahhārla nehr-i dicle iki yarıldı ve içinden (8) dürr-i şehvār ve gevher-i tāb-dār gibi bir şaḫṣ-ı (9) nūrānī çıḳa geldi ** gerçek yā ebū's-su'ūd (10) bārī ḫüdānuŋ biḥār ü enhār içinde 'ibādet (11) eyler ḳulları vardur ḥattā ben ol zümredenüm (12) tekrīt şehrinden iken riyāh-ı meşiyyetle bu semte (13) rıḥlet itdüm ve bunca zamāndur ki ḳa'r-ı nehrde (14) 'ibādet ü ṭā'at ṭarīḳine gitdüm gāh ġarīḳ-i
T59a (15) deryā-yı envār-ı kerāmet oldum ve gāh (1) ser-rişte-i 'ibādetümde sa'ādet-i velāyet (2) gevherin buldum diyü ḥālini tafżīl ve serencām-ı (3) aḥvālini icmāl ṣūretinde tafṣīl itdügini (4) şeyḫ ekber ḳuddise sırruhu ḥażretleri beyān (5) buyurmışlardur naẓm

(6) te'āla'llāh ne ḳādirsin ki deryā-yı kemālüŋde
(7) olur geh māhī geh māhiyyet-i cins-i beşer peydā
(8) neler var ġarḳa-i deryā-yı tevḥīd eyleyüp kendin
(9) ser-i mūyındaki her ḳaṭreden eyler güher peydā

(10) biri daḫı fırḳa-i efrāddur ki lisān-ı şer'le (11) muḳarriblerdür ve maḳāmlarında dā'ire-i ḳuṭubdan (12) ḫāriclerdür ve bunlaruŋ naẓīri zümre-i melā'ikeden (13) ervāḥ-ı müheyyemedür ve bir vechle keşf-i ḫāṣṣa (14)

T59a2-3'te ve serencām-ı aḥvālini icmāl ṣūretinde tafṣīl: N'de yok
T59a5'te 'aleyhi's-selām: N'de 'a.m.

mäliklerdür ki anlardan ġayrı ol maḳāma väsıl (15)
N48a olamaz ** ḥatta ḫıżr ʿaleyhi's-selām bunlardandur
T59b (1) ve server-i enbiyā ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem
taḫt-ı risālete (2) ve erā'ike-i nübüvvete bu maḳāmda iken
cülūs buyurmışdur (3) ve imām ʿabdü'l-ḳādir ki bu
ṭarīḳatde ḥākim olup her sözi maʿmūl-bih ola gelmişdür
şeyḫ muḥammed bin ḳā'idü'l- (5) evānī ḳuddise sırruhu bu
rütbeye vāsıl olduğını (6) ve bu maḳāma muʿarbedü'l-ḥażret
tesmiye olınduğını (7) ḫaber virmişdür diyü şeyḫ-i ekber
ḳaddesa'llāhu sırrahu'l- (8) ezher beyān buyurmışdur ve bu
bābda ẕikr olunan (9) efrād ü ümenā yaʿnī zümre-i
melāmiyye egerçi ki ṭabaḳāt (10) erenleri ʿadādında
dāḫillerdür ammā naẓarları (11) ḳuṭbdan ḫāricdür ve
naẓarları ḳuṭba müteʿalliḳ olan (12) ricālu'llāh ki imāmān
ve evtād ve büdelā ve nuḳabā (13) ve nücebā ve ruḳabā
didükleridür eyyām-ı sene ḥesābınca (14) ḳuṭbla üç yüz
altmış altı nefisdür naẓm

(15) açup vaḥdet ḥicābın keşf-i ḫāṣṣa mālik oldukça
T60a (1) ferīd-i evliyādur rütbede her ferdi efrāduŋ
(2) şular kim ḥażret-i ḫıżr-ile hem menzildür ey ṣūfī
(3) berīdür ḫavf u bīminden bu dehr-i vaḥşet-ābāduŋ

(4) bir ṣınfı daḫı ṭā'ife-i muḥaddiṡündur ki zühṛü'l-aṣḥāb
(5) ʿömer bine'l-ḫaṭṭāb rażiyal'llâhu ʿanh bu zümredendür

T59a15'te olmaz: N'de yok
T59a15'te ʿaleyhi's-selām: N'de ʿa.m.
T59b11'de olan: N'de yok
T59b12'de ve: N'de yok
T59b12'de ve: N'de yok
T59b12'de ve: N'de yok
T59b13'de ve: N'de yok

ve bunlar iki ṣınıfdur ve bunlaruŋ (6) bir ṣınfı bārī ḫüdā
celle celālehunuŋ kelāmını ḥicāb ardından (7) eṣfā-yı
kelām eyler yaʿnī nāsuŋ tekellümine muġāyir ṭarīḳle (8)
söyler ḥattā ḳur'ān-ı ʿaẓīmde ve mā-kāne li-beşerin an
yukellimehu'llāhu (9) illā vaḥyen ev-min varā'i ḥicābin[48]
āyet-i kerīmesi (10) bunlar ḥaḳḳındadur ve ṣınf-ı āḫirīnüŋ
gāh ḳulūbına (11) ve gāh ḳulaḳlarına ervāḥ-ı melekiyye
bir ṭarīḳle (12) söyler pes bu ṣınfuŋ ṭarīḳi riyāżet-i
nefsiyye (13) ve mücāhedāt-ı bedeniyyedür her ne vechle
olursa (14) olsun ve şol nüfūs ki keder-i vuḳūfdan
bi'ṭ-ṭabiʿ (15) ṣāfī ola anlara münāsib olan ʿāleme ulaşur
T60b (1) fe-lā-cerem ʿālem-i melekūt ve esrārdan ervāḥ-ı (2)
ʿaliyyin vāṣıl olduġı merātibe vāṣıl olur (3) ve maʿānī-yi
ʿacībeden ʿālemde ne maḳūle maʿānī var ise (4) ol nüfūsda
N49a münteḳış olur ve ol münāsib olan (5) ** ṣınf-ı rūḥānī
ḥasbi ile ʿulūm-ı ġaybdan niçe (6) nesneler ḥāsıl olur
naẓm

(7) yā rab ne ṣınf olur ki gürūh-ı muḥaddiṣūn
(8) vuṣlat görüp muḫātıb ola kendi ẕātuŋa
(9) luṭf-ile söyledükçe varā'-i ḥicābdan
(10) taḥṣīl üns-i tām ide anlar ṣıfātuŋa

(11)heẕā āḫir mā-teyessere ẕikruhu min aṣnāfi ricāli'llāha
(12) ve evṣāfihim ve şerḥi maḳāmātihim ve aḥvālihim (13)
va'llāhu nes'elu an yufiża ʿaleyna min meyāminihim (14)

T60a5'te iki ṣınıfdur ve bunlaruŋ bir ṣınfı: N'de iki
ṣınıfdur ki bir ṣınfı
N-M'de ḫüdā celle celālehunuŋ kelāmını ḥicāb ardından:
T60a6'da ḫüdā celle celālehu anlara ḥicāb ardından
T60a7'de eṣfā-yı kelām eyler: N'de eṣfā eyler
T60a8'de ṭarīḳle söyler: N'de ṭarīḳle anlara söyler
T60a5'te ṣınf-ı rūḥānī: N'de ṣıfat-ı ruḥāniyye

ve berekātihim innehū berrun raḥīm cevvādun kerīm[50]
ġıbbeẕālik (15) ḳuṭbü'l- ʿārifīn ʿumdetü'l-vāṣılīn
T61a mevlānā (1) şeyḫ muḥyi'd-dīn ʿarabī ḳaddes sırrahu
ḥażretleri ricāl-i (2) ġaybüŋ seyr-i celīlini ve ervāḥ-ı
muḳaddesenüŋ bir (3) semtden bir semte naḳl ü taḥvīlini
bu tafṣīl-i (4) bī-ʿadīlle beyān buyurmışdur ki ṭā'ife-i
mezbūre ayuŋ (5) her bir gününde eṭrāf-ı ʿālemden bir
cānibde ḳarār idüp (6) mādām ki felek-i devvār ve
seyyāreler seyyār ola pergār- (7) vār bir semti der-kenār
N49b idüp me'mūr olduḳları (8) ** ḫidemāt-ı ilāhiyyeye
fermān-berdār olmaları muḳarrerdür (9) pes anlara
ṭabaḳāt erenleri dirler ki sebʿa-i seyyāre (10) -vār idi
ṭabaḳadan āşikār ve envār-ı kerāmetle (11) günden güne
tāb-dār olduḳları müsellem-i ebrār ü aḫyārdur (12)
fe-lā-cerem evveli ḳuṭbdur ki ġavṡ ıṭlāḳınuŋ lāyıḳ u (13)
sezāsıdur ikincisi imāmāndur ki ḳuṭbuŋ (14) vüzerāsıdur
içüncisi evtāddur ki maşrıḳ u (15) maġrib ve cenūb ü şimāl
T61b didükleri çār-küşe-i (1) ʿālemüŋ ḥafaẓa-i bī-riyāsıdur
dördüncisi (2) yėdi nefer ẕevāt-ı kübrādur ki
ricālu'llāhuŋ büdelāsıdur (3) bişincisi on iki merd-i
vāṣıldur ki ol zümrenüŋ (4) ruḳebāsıdur altıncısı ḳırḳ
nefer evliyā-yı pāk (5) -gevherdür ki anlara nücebā dirler
yidincisi üç yüz (6) velī-yi rāh-berdür ki anlara nuḳabā
ıṭlāḳ iderler (7) pes bu cümle üç yüz altmış nefs olup (8)
naẓarları ḳuṭba müteʿalliḳ ola gelmişdür ancaḳ (9) efrād ü
ümenā didükleri iki ṭā'ifenüŋ naẓarları (10) ḳuṭbdan
N50a ḫāricedür ammā ricālü'l-ġayb ʿidādında (11) ** dāḫil
idügi muḳarrerdür imdi ḫafī olmaya ki (12) aṣḥāb-ı ḥācāt
ve erbāb-ı mühimmātdan birinüŋ (13) ehemmi ve bir mühim
ḥāceti ve maṭlūbı ve küllī murād u (14) maḳṣūdı vāḳiʿ
olsa gerekdür ki mestur olan (15) dā'ireye naẓar idüp

T61a14-15'te maşrıḳ ü maġrib: N'de maġrib ü maşrıḳ
T61b11'de dāḫil idügi: N'de dāḫil idükleri

T62a evvelā ol gün ayuŋ ḳaçıncı (1) güni idügin göre ve ricālü'l-ġayb ol gün ne (2) cānibde olduğın bile ba'de-zān ābdest alup (3) ve bir tenhā küşeye varup ricālu'llāh olduğı (4) ṭarafa arḳasın vire ve niyyet-i pāk ve i'tiḳād-ı (5) derrākle bu du'ayı ḳādir olduğı deŋlü oḳuyup (6) envā'-ı tażarru' u niyāzla ḥācetin dileye in-şā'a'llāhu (7) te'ālā murādı müyesser ve maḳṣūdı ḫayrla muḳadder (8) olmış ola ḫuṣūṣā da'vā ve ḫuṣūmetde ve (9) ceng ü cidāl ve ḥarb u ḳıtāl vaḳtinde ol (10) cānibe arḳa virüp bu du'āya meşġūl olsa (11) ve ḥāceti her ne ise cenāb-ı ḥaḳdan dilese şübhesiz (12) maḳṣūdı ḥāṣıl ola ve murādına göre maṭlūbına (13) vāṣıl ola ve

N50b bir ṭālib evinden çıḳduğı ḥīnde (14) ricālu'llāh olduğı ** ṭarafa arkasın virüp (15) niyyetine göre du'āsını oḳusa

T62b ve murād istedügi (1) kimsenüŋ meclisine varduḳda arḳasın (2) yine ol cānibe virüp sözi ne ise (3) söylese ve maḳṣūdını ricā eylese (4) in-şā'a'llāh şeksiz şübhesiz murādına (5) irişe melāẕ ü merci' olan kimesne (6) muḫālefete ḳādir olmaya bi-'avnu'llāhi (7) te'ālā ve ol şerḥ olunan du'ā-yı (8) şerīf budur ve dā'ire-i merḳūme (9) andan aşağı yazıludur (10) es-selāmü 'aleyküm yā ricālü'l-ġayb (11) es-selāmü 'aleyküm yā ervāḥü'l- (12) muḳaddese yā nuḳabā yā nücebā (13) yā ruḳabā yā büdelā yā evtād (14) yā imāmān yā ḳuṭb yā efrād (15) yā ümenā

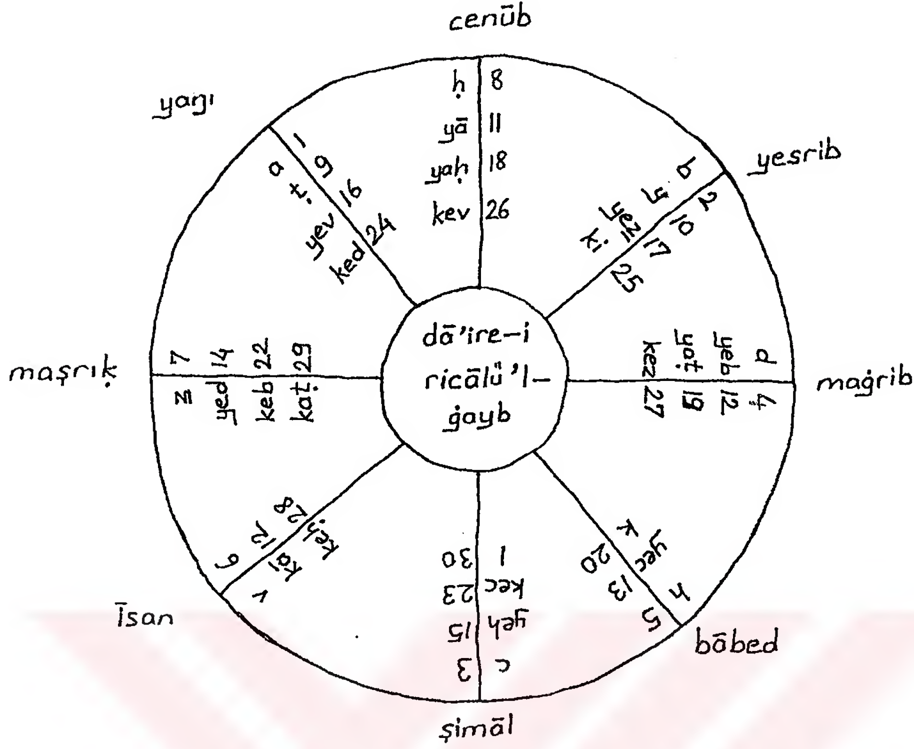
T63a a'yenūnī ve aġyesūnī (1) ve erḥamūnī ve ḥaṣṣilū murādi (2) ve ḳumū 'alā ḥavāyicī bi-ḥürmeti muḥammedin (3) 'aleyhi's-selām sellemekümü'llāhu fī'd-dünyā

N51a ve'l-āḫireti[51] dā'ire-i ricālü'l-ġayb **

T62b1'de kimsenüŋ: N'de kimesnenüŋ

T62b9'da aşağı: N'de aşağa

N-M'de dā'ire-i ricālü'l-ġayb: T63a3'te yok.

(4) iy şoran seyrini ben ḫāke ricālü'l-ġaybüŋ
(5) ṭolaşur ʿālemi bu zümre mis̱āl-i pergār
(6) birde ṭoḳuzda on altıda yigirmi dörtde

T63b (1) cānib-i ḳıbleededür kaʿbe gibi ol aḫyār
(2) ikide on yidide onda yigirmi bişde
(3) gözedür her biri yesrib ṭarafın leyl ü nehār
(4) üçde on bişde ve otuzda yigirmi üçde
(5) iḫtiyār eylediler semt-i şimāli her bār

N51b (6) ** on ṭoḳuz on ikide dörtde yigirmi yidide

T63aDA'da ḥ, yāz yaḥ, kev-b, y, yez, ki- d, yeb, yaṭ, kez-h,, yec, k- c, yeh, kec, l- v, kā, keḥ- z̤, yed, keb, kat-a, t, yev, ked: N'de yok
T63aDA'da dā'ire-i ricālü'l- ġayb: N'de yok
T63aDA'da yengi: N'de ḳıble

(7) gün gibi eylediler maġribe ʿarż-ı dīdār
(8) bişde on üçde yigirmide velī iy zāhid
(9) ġāfil olma hele bābed ṭarafından zinhār
(10) hem yigirmi biri altısı yigirmi sekizi
(11) lā-cerem cānib-i İsāna düşer geşt ü güẕār
(12) yidi on dördi yigirmi iki yigirmi ṭoḳuz
(13) itdiler maşrıḳı gün gibi ġarīḳ-i envār
(14) sekizi on biri ve on sekizi her ayuŋ
(15) hem yigirmi altısıdur semt-i cenūbīde ḳarār
T64a (1) böyledür dā'ire-i ʿālemi seyr itmeleri
(2) arḳa vir bunlara tā olmaya kāruŋ düşvār

(3) ḫātimetü'l-kitāb el-ḥamdüli'llāhi'l-ġaffār bu
risāle-i fevāyid-şiʿār (5) ki cāmiʿ-i evliyā-yı kibār ve
müctemiʿ-i aṣfiyā-yı aḫyārdur (6) ʿināyet-i aḳṭāb ü efrād
N52a ve muʿāvenet-i abdāl ** ü evtādla (7) ġāyete irişdi ve
nihāyete yitişdi murād u maḳṣūd (8) bu risālede mevcūd
olan zümre-i vāṣılīn (9) ve fırḳa-i sālikīnden istiẓhār ü
istimdād (10) ve umūr-ı dünyevīye ve ẕahāyir-i
uḫrevīyemüze müteʿalliḳ (11) olur istiʿānet ü istirşāddur
pes kimesne (12) ehl-i dünyādan birine ḫidmet ve ḥürmet
muḳābelesinde (13) ümmīd-i merḥamet ü şefḳat eylese
fe-lā-cerem maḫdūm olan (14) ehl-i kerem güci yitdükçe
riʿāyet ve ḥiṭām-ı dünyā-y-la mühimmātına (15) beẕl-i
himmet eylemek muḳarrerdür bu ḳanda ḳaldı ki ẕikr olunan
T64b (1) ehlu'llāh gāh ü bī-gāh muḳarribān-ı dergāh-ı ālih (2)
iken kendülere ḫidmet ideni gözetmeyeler ve menāḳıb-ı (3)
ḥamīdeleri tasṭīrinde ṣarf-ı himmet eyleyeni naẓar-ı
ʿināyetlerine (4) manẓūr itmeyeler bu taḳdīrce ḥāşā ki
benüm gibi ḫādim (5) bunca maḫādīmüŋ luṭfına muḳārin
olmaya ve ḥużūr-ı (6) sāmihlerinde bize münsevīdür diyü
yād olunmaya ʿale'l-ḫuṣūṣ (7) ḫidmet-kār bir ola maḫādīm-i

63b10'da hem: N'de her

N52b kibār vāfir ola s̱enā-kār (8) ḳāṣır ola ** kerem-kāruŋ mürüvveti ẓāhir ola muḥāldür ki (9) dār-ı dünyāda muʿīn ve ẓahīr ve ser-menzil-i ʿuḳbāda şefīʿ (10) ü dest-gīr olmayalar allāhümmā nefiʿʿini bi-himmetihim ve cennibni (11) mine'l-mekārihi bi-ḳuvvetihim ve ḥaṣṣıl murādati bi-iʿanetihim (12) ve أنزم * ʿudāti bi-āsāri ḳuvvetihim āmīn s̱ümme āmīn ve'l-ḥamdüli'llāhi (13) rabbe'l-ʿālemīn[52] (14) ḳad vuḳʿü'l-ferāġ min te'līfihi ve tenmīḳıhi fi-şehri şevvāli'l- (15) mübārek li-sene ḫamş ü s̱emānīn ü tisʿami'ya[53] D/ be-maḥrūsa-i ḳosṭantiniyye

----

T64b13'te rabbe'l- ʿālemīn ḳad: N'de rabbe'l-ʿālemīn tem
T64b14'te ḳad vuḳʿü'l- ferāġ min te'līfihi ve tenmīḳihi fi-şehri şevvāli'l- mübārek li-sene ḫams ü s̱emānīn ü tis'ami'ya
T64bD be maḥrūsa-i ḳonṣtantiniyye: N'de yok
*Bu kelimenin nasıl okunduğunu bilemedik.

ARAPÇA İBARELER, AYETLER VE HADİSLER

1- bismi'llāhi'r-raḥmāni'r- raḥīm : " bağışlayan ve esirgeyen Tanrı'nın adıyla" anlamındaki bu söz, Kur'an'da, bütün surelerin başında bulunur ve sonunda başarıya ulaşmak amacıyla bir işe başlarken söylenir.

2- ḥamden li-men ḫalaḳa ʿibadehü'l-aḫyāri aḫyāfa ve ḳadderā li'l-evliyāi min ḥilyeti'r-ricāli aḫlāḳen ve evṣāfa ve ʿayyena li-maẓāhirihi'l-ḫalā'iḳi ḫalā'ifa ve emlāke ve ḫaṣṣa bi-külli mriin minhüm fi-nüfūẕi'l-emri melāke ve'mtāze küllün mine'l-aḳṭābi ve'l-e'immeti ve'l-evtādi bi-ḥıfẓi'l-cevānibi ve'l-kevākibi ve'l-ecnādi kemā-beyyenehüma'llāhu teʿālā is̱bāten ve irāde elem necʿali'l-arża mihāden ve'l-cibāle evtāde ve eṣāra bi't-tebşīr ilā maḳāmātihim ve menāzilihim ḥays̱u ḳāla s̱ümme li- etiyennehüm min beyni eydihim ve min ḫalfihim ve ʿan eymenihim ve ʿan şemāilihüm ve minhümü'l- abdālu ve'n-nüḳabā ve ricālü'l-ġaybi ve'l-ḫatmi ve'n-nücebā ve yuḳālu li-baʿdihimi'l- ḥavāriyyūna ve'l-recebiyyūna ve-hüm maḥfuẓūna mete yaẓharūna ve mete yufḳadūna ve'l-ḥālu ennehüm fi-külli zamānin lā-yezīdūna ve-lā-yenḳuṣūna ve minhüm ricālü'l-melāmiyyūne'l- iştiyāḳ ve ricāli'l- mā'i ve'l-efrād ve'l- muḥaddis̱ūna fe-sübḥāna men ẓahara kemālü ḳudretihi bi-aḫyāfi ḫalā'ifi'l- ḫalā'iḳi ve-bedā beydā'u ḥikmetihi bi-asḥābi'ṭ-ṭarāyiki mine's-sevābıḳi ve'l-levāḥıḳi men-iḥticābe bi-estāri celālihi ṣāra meslūben bi-envāri cemālihi ve men inceẕeba bi-esrāri kemālihi dāra mecẕūben bi-edvāri nevālihi ve efżālihi lā-yaʿrifehümü'l-aḫyāru illā bi-mesiyeti's-settāri ve lā-yuḳārinuhümü'l-ebrāru illā bi-irādeti'llāhi'l- ġaffāri ve yeḳulu'llāhu teʿālā muḫāṭiben ileyhim lā-tuḫāliṭu bi-ġayri ve entüm maḫfūfūna bi-ḫayri ve aḫbāra ʿanhüm ḥays̱u ḳāla evliyāi taḥte ḳıbābi lā-yaʿrifihüm ġayri ve ṣalāten ʿalā nebiyyihi'l- kerīm ve

ʿalā ālihi ve aṣḥābihi't-teslīm fe-eḳūlü rāciyen mina'llāhi't-tevfīḳa ve bi-yedihi ezimmetü't- taḥḳīḳi baʿde-ẕālike baʿḍe evliyāi vāṣılīn ve ʿulemāi ʿilmi'l-yaḳīn ḳaddesa'llāhu esrārehüm ve'n-nāra burhānehüm ve āsārehüm : İyi ve salih kulları yaratan Allah'a şükürler olsun. O ki; Hilyetü'r-ricāl'de, velilerin her birine bir bölüm verdi, onların her birini bir rızkın, bir mülkün varisi, halifesi olarak atadı. İnsanlara emirlerinin nüfuz edebilmesi için, her birine bir melek verdi, herbirine bir meleği mahsus kıldı. Ve aktaptan, imamlardan ve evtattan her birine, yönlerin, yıldızların ve yeryüzünün merkezi olan yerlerin korunması görevini verdi. Ve bize delil olarak şu ayeti verdi: " Biz yeryüzünü onlar için beşik, dağları da birer kazık yapmadık mı? (Bu ayet, Kur'an'ın LXXVIII. suresi olan " En-Nebe " nin 6. ayetidir). " Ve hatta onların derecelerine ve makamlarına en büyük delil olarak şu ayete işaret etti: " - O dedi ki- sonra, elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım (Bu ayet, Kur'an'ın VII. suresi olan " El-Araf " ın 17. ayetinin başıdır. Ayet, ve-lā-tecidu ekserehüm şākirin "ve sen onların çoklarını şükredenlerden bulamayacaksın." şeklinde sona ermektedir.)."

Bu iyi ve salih kullar, abdal, nükaba, gayp erenleri, hatemler ve nücebadır. Ayrıca, diğerlerine havariler ve recebiler adı verilir. Bunlar ortaya çıktıklarında da, yok olduklarında da Allah tarafından korunurlar, onların hamisi herzaman Allah'tır. Gerçekten efratın, melâmilerin, muhaddislerin vb. Tanrı erenlerinin sayıları artmaz ve eksilmez, her zamanda aynı kalır. Allah bu insanları, bu türlü türlü erenleri yarattı ki; bu O'nun yüceliğinin ve kudretinin büyüklüğünün işaretidir. Ve Allah'ın bir sahra gibi geniş olan yüce kudreti ve hikmeti, eski ve yeni tarikat sahiplerinde ve sufilerde ortaya çıkmıştır. Her

kim ki; Allah korkusuyla kötülüklerden kaçınır, Allah'ın nuru karşısında hayret içinde donar kalır. Her kim ki; Allah'ın yüceliğini düşünür ve esrarını çözmeye çalışırsa, Allah'ın kendisine verdiği nimetlerin çokluğu ve çeşitliliği ile dehşet içinde şaşkın şaşkın gezer. Bu kişileri diğer müminler bile ancak Allah isterse bilebilirler. Ebrar bile bunlarla ancak bağışlayıcı olan yüce Allah'ın iradesi ile görüşebilirler, konuşabilirler. Allah der ki; siz kötülüklere karışmayın ve benden başkasını yaratan olarak görmeyin, o zaman benim türlü türlü nimetlerimden yararlanabilirsiniz. Ve O bize haber verir ki; benim gök kubbem, benim kudretim altındaki evliyayı benden başkası bilemez. Salât yüce Peygamberimize ve selâm O'nun aline, ashabına ve Tanrı'ya ermiş velilere olsun. Allah ilmi yakin sahibi olan alimlerin esrarlarını kutsasın ve onların delillerini ve eserlerini nurlandırsın. Dilerim ki, bana yardım etsin ve beni başarıya ulaştırsın.

3- ḫalīfetü'r- raḥmāni'l- müstağni ʿane't-taʿrīf ve'l-beyān: " tarife ve beyana sığmayan, tariften ve beyandan doymuş merhametli halife " anlamında bir söz.

4- ʿaleyhe'd-devlet ve's-saʿādet ve'l-ʿünvān ilā inḳırāżi's-sāʿāt ve'l-aḥyān ve ʿaleyhümā'r-raḥmeti ve'l-ʿināyeti ve'l-ğufrān bi-ʿalā ḳuṣūri'l cenān bi-muḳāreneti'l- ḥūr ve'l-ğılmān: " Saadet, zenginlik, şan ve şeref sonsuza kadar onun üzerine olsun. Ve gönül köşklerinde hurilerin ve gılmanların kavuşabilmeleri için, Allah'ın bağışlayıcılığı, inayeti ve rahmeti onların üzerine olsun. " anlamında söz.

5- lemmā ḳāme ʿabdu'llāhi : " Allah'ın kulu olan Muhammet ibadet etmek için ayağa kalktığı zaman. " anlamındaki

bu söz Kur'an'ın LXXVII . suresi olan " El-Cin " nin 19. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " ve ennehü lemmā kāme abdullāhi yed'uhü ḳādü yekūnūne 'aleyhi libade (Allah'ın kulu Muhammet, ibadet etmek için ayağa kalktığı zaman, O'nun etrafında hemen keçe gibi sımsıkı oluyorlardı.) " şeklindedir.

6- 'izz ibn mes'ūd raẓiya'llāhu 'anh ḳāl aḫbarena resūla'llāhi ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem inne li'llehi te'ālā s̱elās̱emi'eti nefsin ḳulūbuhüm 'alā ḳalbi ādeme 'aleyhi's-selāmu velehu erba'ūne nefsin ḳulūbuhüm 'alā ḳalbi mūsā 'aleyhi's-selāmu velehu seb'atün ḳulūbuhüm 'alā ḳalbi ibrāhīme 'aleyhi's-selāmu velehu ḫamsetün ḳulūbuhüm 'alā ḳalbi cebrā'īle 'aleyhi's-selāmu velehu s̱elās̱etün ḳulūbuhüm 'alā ḳalbi mīkā'ile 'aleyhi's-selāmu velehu vaḥidün ḳalbuhü 'alā ḳalbi isrāfīle 'a.m. küllimā mate'l- vāḥidu ebdela'llāhu mekānehu mine's-s̱elās̱eti ve küllimā māte vāḥidün mine's- s̱āles̱eti ebdela'llāhu mekānehu mine'l-ḫamseti ve küllimā māte vāḥidün mine'l-ḫamseti ebdela'llāhu mekānehu mine's-seb'ati ve küllimā māte vāḥidün mine's-seb'ati ebdela'llāhu mekānehu mine'l-erba'īne ve küllimā māte vāḥidün mine'l-erba'īne ebdela'llāhu mekānehu mine's-s̱elās̱emi'etin ve küllimā māte'l- vāḥidün mine's-s̱elās̱emi'etin ebdela'llāhu mekānehu mine'l-'āmmeti bihim yedfa'allāhu'l-belā'e 'an hezihi'l-ummeti : İzz ibn Mesut (Hz. Muhammet'in sahabelerinden biri) (Allah ondan razı olsun) şöyle dedi: Peygamber (salâvat ve selâm onun üzerine olsun) bize haber verdi ki; Allah, kalpleri Adem (selâm onun üzerine olsun) kalbi üzerine üç yüz kişi, Musa (selâm onun üzeerine olsun) kalbi üzerine kırk kişi, İbrahim (selâm onun üzerine olsun) kalbi üzerine yedi kişi, Cebrail (selâm onun üzerine olsun) kalbi üzerine beş kişi, Mikail (selâm onun üzerine olsun) kalbi üzerine üç

kişi, İsrafil (selâm onun üzeerine olsun) kaalbi üzerine bir kişi yarattı. Bu bir kişi öldüğü zaman üçlerden, üçlerden birisi öldüğü zaman beşlerden, beşlerden birisi öldüğü zaman yedilerden, yedilerden birisi öldüğü zaman kırklardan, kırklardan birisi öldüğü zaman üçyüzlerden, üçyüzlerden birisi öldüğü zaman ise iyi ve salih kullardan birisini bedel olarak verir. Allah, İslâm ümmetini, bu kişiler var oldukça kötülüklerden, belâdan uzak tutar.

7- innī lā-ecidu nefesi'r-raḥmān min ḳıbeli'l-yemen: " Müminlerin Yemen tarafından geldiğini görür gibiyim. " anlamında bir hadis.

8- fevārisü ḥeycāin iẕi'l-yevme eyvemü
rehānine ẓalmain iẕi'l-leyli elyelü
ricālü muḥārībin ve ḥarbin fe-kesbehüm
li-dāreyhüm a'melehüm ve 't-teneffüli : " O insanlar, gündüz olunca atlı olup zafere koşarlar, gecenin karanlığı çökünce de Allah'a ibadet ederler. Bunlar, hem bu dünya hem de öteki dünya için gayret gösterirler.Zafer kazanırlar ve bu zaferleri sonucunda elde ettikleri ganimetlerin üzerine nafile namazlarını kılarlar. " anlamında bir dörtlük.

9- fe-vecedā 'abden min 'ibādinā āteynāhü raḥmeten min 'indinā ve 'allemnāhü min ledünnā 'ilmā: " Kayaya geldiler. Orada kullarımızdan bir kulu buldular ki biz ona nezdimizden bir velâyet (veya nübüvvet) vermiştik. Ona kendimizden de bir ilim öğretmiştik. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın XVIII. suresi olan " El-Kehf " in 65. ayetidir.

10- ḳaddi intehaye'n-naḳl ve't-tafṣīl min kavā'idi faṣli'l- ḫiṭābi'l-celīl: " yüce Faslü'l-hitâp kitabının

kaidelerinden yapılan açıklamaların ve bu kitaptan yapılan aktarmaların bitimi. " anlamında bir söz.

11- rüknü'l-ḥaḳ ve 'd-dīn mürşidi'ṭ-ṭalebe ve's-sālikīn: " dinin ve gerçeğin dayanağı (temel direği) Allah yoluna girmişlerin ve bu yolun isteklilerinin mürşidi, aydınlatıcısı " anlamında bir söz.

12- aʿṭā külle şey'in ḫalḳahü s̱ümme hedā : " Her şeye, haline uygun şeklini veren, istidatlarına göre yol gösterendir. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın XX. suresi olan " Tāha " nın 50. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " ḳāle rabbüne'lleẕī aʿṭā külle şey'in ḫalḳahü s̱ümme hedā (-Musa- dedi ki; rabbimiz herşeye, haline en uygun şeklini veren, istidatlarına göre yol gösterendir.) " şeklindedir.

13- iẕā cā'e naṣru'llāhi ve'l-fetḥu: " Allah'ın yardımı gelip Mekke fethi müyesser olunca. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın CX. suresi olan " En-Nasr " ın ilk ayetidir. Bu ayetin, suretin adı olarak kullanıldığı da görülür.

14- ḳul yā eyyühe'l- kāfirūn: " De ki: Ey kafirler! ." anlamındaki bu söz, Kur'an'ın CIX. suresi olan " El-Kafirun " un ilk ayetidir. Bu ayetin, surenin adı olarak kullanıldığı da görülür.

15- iẕā zülzileti'l-arżu zilzālehā : " yer, kendisine mahsus bir sarsıntıyla sallandığı zaman " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın LXXXIX. suresi olan " El-Zilzāl " ın ilk ayetidir. Bu ayetin, surenin adı olarak kullanıldığı da görülür.

16- ulāike'l-leẕīne hedā'llāhü fe-bi hüdāyühü muḳtedih: " İşte bunlar Allah'ın hidayet ettiği

kimselerdir. Sen de onların hidayetine uy." anlamındaki bu söz, Kur'an'ın VI. suresi olan " El-En'am " ın 90. ayetinin başıdır. Ayetin devamı " ḳul lā-es'eleküm ʿaleyhi ecrā, in hüve illā ẕikrā li'l-ʿālemīn (De ki; ben tevhide davette sizden hiç bir ücret istemem, Kur'an alimlere nasihatten ibarettir.) " şeklindedir.

17- mā-vese'eni arżi ve-lā semā'i ve lekün vese'eni ḳalbü ʿabdi: " Allah der ki; Ben o kadar büyüğüm ki beni ne yer ne de gök sığmaz. Beni ancak müminlerin kalbi sığar. " anlamında bir hadisi kudsi.

18- nisā'üküm ḥarsün leküm fe'tū ḥarseküm ennā şi'tüm: " Kadınlarımız sizin için bir tarladır. Artık tarlanıza dilediğiniz şekilde gidin. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın II. suresi olan " El-Bakara " nın 223. ayetinin başıdır. Ayetin devamı " ve ḳaddimū li-enfüsiküm ve'ṭaḳu'llāhe ve ʿlemū enneküm mülāḳuuh ve beşşiri'l-mü'minīn (ve kendiniz için peşkeş gönderin. Allah'tan sakının, O'na kavuşacağınızı bilin. Sen de müminleri müjdele.) " şeklindedir.

19- ve aʿteṣamū bi'llāhi: " Allah'a sarılsınlar. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın IV. suresi olan " En-Nisā" nın 146. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " ille'l-leẕīne tābū ve eṣleḥū veʿteṣamū bi'llāhi ve aḫleṣş dīnehüm li'llāhi fe-ulā'ike maʿe'l-mü'minīn ve sevfe yü'ti'llāhü'l- mü'minīne ecren ʿaẓīmen (Meğer ki nifaktan tövbe edip hallerini ıslah etsinler, Allah'a sarılsınlar, dinlerini de Allah için halis kılsınlar. İşte bunlar müminlerle beraberdir. Allah müminlere büyük bir mükafat verecektir.) " şeklindedir.

20- vaʿteṣimū bi-ḥabli'llāhi: " Hepiniz Allah'ın ipine sımsıkı sarılın. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın III.

suresi olan " Ali imran " ın 103. ayetinin başıdır. Ayetin devamı " cemî'an ve lā-teferreḳū ve'ẕkürū ni'meta'llāhi 'aleyküm iẕ küntüm a'daen fe-ellefe beyne ḳulūbiküm fe-aṣbaḥtüm bi-ni'metihi iḫvānan ve küntüm 'alā şefā ḥufretin mine'n-nāri fe-enḳaẕeküm minhā keẕālike yübeyyinu'llāhü leküm āyetihi le'alleküm tehtedūn (birbirinizden ayrılmayın, Allah'ın size olan nimetini yadedin. Hani sizler bir diğerinizin düşmanıydınız. Allah hidayet bulasınız diye ayetlerini böyle beyan ediyor.) " şeklindedir.

21- e'ūẕubike minke: " Senden sana sığınırız. " anlamında bir hadis.

22- tebāreke'lleẕi bi-yedihi'l-mülkü: " Her şeyin mülkü elinde bulunan Tanrı son derece hayırlı ve bereketlidir." anlamındaki bu söz, Kur'an'ın LXVII. suresi olan " El-Mülk " ün ilk ayetinin başıdır. Ayetin devamı " ve hüve 'alā külli şey'in ḳadîr (O, her şeye hakkıyla kadirdir.) " şeklindedir.

23- enara'llāhu ḳulūbihüm bi-envūri'l- yaḳîn: " Allah onların ilmi yakinin nurları ile nurlandırsın, aydınlatsın. " anlamında bir söz.

24- elem nec'ali'l-arża mihāden ve'l-cibāle evtāden: " Biz yeri yayılmış döşek ve konak, dağları kazık yapmadık mı? " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın LXXVIII. suresi olan " En-Nebe " nin 6. ve 7. ayetidir.

25- s̱ümme leātiyennehüm min beyni eydîhim min ḫalfihim ve 'an eymānihim ve 'an şemā'ilihim : " (iblis) ben onların önlerinden de geleceğim, arkalarından da; sağ taraflarından da geleceğim sol taraflarından da (dedi). " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın VII. suresi olan

"El-Araf" ın 17. ayetinin başıdır. Ayetin devamı "ve lā-tecidü ekşerehüm şākirīn (Sen onların pek çoğunu şükreder bulamazsın): " şeklindedir.

26- ʿallāmü'l-ġuyūb celle şānehu ʿane'ş-şibhi ve'l-ġuyūb: " gayb alemini bilen, gizlerin sahibi ve gizlerin bilgini olan Allah - benzetmelerden ve gizlerden şanı yüce olsun- " anlamında bir söz.

27- lā-yaʿlemühüm illā'llāhu teʿālā: " Yüce Allah'tan başkası bilmez, bilemez. " anlamında bir söz. Bu söz, " lā-yaʿlemühüm illā'llāh " şeklinde, Kur'an'ın XIV. suresi olan " İbrahim " 'in 9. ayetinde de geçiyor.

28- kemā- ķālu'llāhi'l-ġaffār ve küllü şey'in ʿindehü bi-miķdārin : " Bağışlayıcı olan Allah'ın dediği gibi: Her şey O'nun yanında miktara göredir. " anlamındaki bu sözün " Her şey O'nun yanında miktara göredir." kısmı, Kur'an'ın XIII. suresi olan " Er-Rad " ın 8. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " Allahu yaʿlemü mā taḥmilu küllü enşā ve-mā taġıyżü'l-erḥāmü ve-mā tezdād ve küllü şey'in ʿindehü bi-miķdārin (Allah her dişinin ne taşıdığını, döl yataklarının neyi eksik neyi artık yaptığını bilir. Her şey O'nun yanında miktara göredir.) " şeklindedir.

29- cāhidū fi-sebīlu'llāh:" Allah yolunda cihat edenler " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın II. suresi olan " El-Bakara" nın 218., VIII. suresi olan " El-Enfal" ın 74., IX. suresi olan " Et-Tevbe " nin 20. ayetlerinde geçiyor.

30- ve-mā yenṭıķu ʿani'l-hevā: " O, arzusuna göre söylemez. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın LIII. suresi olan " En-Necm " in 3. ayetidir.

31- in hüve illā vaḥyün yūḥā: " O'nun sözü kendisine vahiy olunan bir vahiyden başka bir şey değildir. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın LIII. suresi olan " En-Necm " in 4. ayetidir.

32- innā senulḳī ʿaleyke ḳavlen s̱aḳīlen : " Sana çetin bir sözü (Kur'an'ı) vahiy ve ilka ediyoruz. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın LXXIII. suresi olan " El-Müzzemmil " in 5. ayetidir.

33- rabbenā ẓalemna enfüsenā ve in lem taǧfirlenā ve terḥamnā lenekünenne mine'l-ḫāsirīn : " Ey rabbimiz, biz kendimize zulüm ettik. Sen bizi yarlıgamaz, esirgemezsen, biz herhalde ziyankârlardan oluruz. " anlamındaki bu söz Kur'an'ın VII. suresi olan " El-Araf " ın 23.ayetinin sonudur. Ayet " ḳālā (onlar dediler ki) " şeklinde başlamaktadır.

34- rabbi'ǧfirli ve livālideyye ve li-men daḫale beytiye mü'minan ve li'l-mü'minīne ve'l-mü'mināt ve lā-tezīdi'ẓ-ẓālimīne illā tebāren : " ya Rab, beni, babamı ve anamı, mümin oldukları halde evime girenleri, gelecek erkek ve kadın müminleri yarlıga. Zalimlerin helâklerinden başka bir şeyi arttırma. " anlamındaki bu söz Kur'an'ın LXXI. suresi olan " Nuh " un 28. ayetidir.

35- ḫalīlu'llāh: " Allah'ın dostu " anlamındaki bu sözle Hz. İbrahim kastedilmektedir. Tanrıtanımaz Nemrut tarafından ateşe atılan İbrahim bir gül bahçesine düşmüş ve bu olaydan sonra O'na " Halilullah " denilmiştir. Metinde " Halilullah duası " ile, Kur'an'ın XIV. suresi olan " İbrahim " de, Hz. İbrahim'in " ya Rab, bu şehri emin kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzaklaştır." şelkinde başlayan duası kastedilmiş

olmalıdır.

36- rabbi heb lî ḥükmen ve'l-ḥaḳnî bi'ṣ-ṣāliḥîn: " ya Rab, bana hikmet bahşeyle, beni sülâhaya, Peygamberler zümresine ilhak et." anlamındaki bu söz, Kuran'ın XXVI. suresi olan " Eş-Şuara " nın 83. ayetidir.

37- ʿalā sürurin müteḳābilîn: " tahtlar üzerinde karşı karşıya gelecekler " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın XV. suresi olan " El-Hicir " in 47. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " ve nezeʿnā mā fi-ṣudūrihim min ḳıllin iḫvānen ʿalā sürurin müteḳābilîn (Biz onların sinelerindeki her türlü kini çıkardık. Onlar kardeş olup tahtlar üzerinde karşı karşıya gelecekler.) " şeklindedir.

38- ve ḫaşaʿati'l- eṣvātü lir-raḥmāni fe-lā-tesmeʿu illā hem s ā:" Muhabbetinden esirgeyen Tanrı'ya karşı sesler duracak. Sen onların ancak yavaş ayak seslerini işitebileceksin. " anlamındaki bu söz Kur'an'ın XX. suresi olan " Taha " nın 108. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " yevmeiẕin yettebiʿune'd-dāʿiye lā-ʿivece leh, ve ḫaşa'ati'l- eṣvātü lir-raḥmāni fe-lā-tesmeʿu illā hemsā (O gün herkes Allah tarafından çağırana tabi olup hiç bir tarafa meyil edemeyecekler. Mehabetinden esirgeyen Tanrı'ya karşı sesler duracak. Sen onların ancak yavaş ayak seslerini işitebileceksin.) " şeklindedir.

39- yumşeūne ʿale'l-arżi hevnen ve iẕā ḫāṭabehümü'l-cāhilūne ḳālū selāmen :" Onlar yeryüzünde tevazu ve vakar ile yürürler, şayet onlara kendini bilmez kimseler söz atacak olurlarsa incitmeyecek cevaplar verirler." anlamındaki bu söz, Kur'an'ın XXV. suresi olan " El-Furkan " ın 63. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " ve ʿibādü'r-raḥmāni'lleẕîne yemşeūne ʿale'l-arżi hevnen ve iẕā ḥaṭābehümü'l-cāhilūne ḳālū selāmen (Esirgeyen Zat'ın

öyle kulları vardır ki; onlar yeryüzünde tevazu ve vakar ile yürürler. Şayet onlara kendini bilmez kimseler söz atacak olurlarsa, incitmeyecek cevap verirler.) " şeklindedir.

40- lā-ya'lemü'l- ġaybi illā- ḫāliḳu ricālü'l-ġayb: " Gaybı, evrenin sırlarını, gayb erenlerini yaratmış olan Allah'tan başkası bilemez. " anlamında bir söz

41- eşiddāu 'ale'l-küffāri: " (Muhammet'in) beraberinde bulunanlar, kafirlere karşı çetindirler. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın XLVIII. suresi olan " El-Fetih " in 29. ayetinden alınmadır. Ayetin tümü " muḥammedün resūla'llāh ve'l-leẕīne ma'ahu eşiddāu 'ale'l-küffāri rüḥamau beynehüm terāhüm rukke'an süccāden yebteğūne fażlan mina'llāhi ve rıżvānan sīmāhüm fi-vücūhihim min eṡeri's-sücūd ẕālike meṡelühüm fi't-tevrāt ve meṡelühüm fi'l-incīl kezer'in aḫrece şaṭ'ahü fe-āzerehu fe's-teğleẓe fe's-tevā 'alā sūḳihi yu'cibu'z-zürrā' li-yaġıẓa bihümü'l-küffār, ve'ada'llāhü'l-leẕīne āmenū ve 'amilū'ṣ-ṣāliḥāti minhüm maġfireten ve ecren 'azīmen (Muhammet, Allah'ın peygamberidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında ise merhametlidirler. Onları rükua varırken, secde ederken görürsün. Onlar Allah'ın inayetini ve hoşnutluğunu ararlar. Yüzlerinde secdelerin izinden nişanları vardır. Bu onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Bir ekin ki filiz çıkarır, filizini besler, filizleri kuvvetlenir, kalınlaşır. Ayakta dik durur, ekincilerin hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelendirir. Allah inanıp iyi işler yapanlara yarlıganma ve büyük mükâfat vadetmiştir.)" şeklindedir.

42- ve-nüfiḫa fi'ṣ-ṣūri fe-ṣa'iḳa men fi's- semāvati ve men fi'l-arżi illā men ṣa'a'llāhu : " Sura üflenince, Allah'ın diledikleri müstesna olmak üzere göklerde ve yerde, kim varsa hepsi düşüp ölmüş olacaktır." anlamındaki bu söz, Kur'an'ın XXXIX. suresi olan " Ez-Zümer " in 68. ayetinin başıdır. Ayetin devamı " ṣümme nüfiḫa fîhi uḫrā fe-iẕāhüm ḳıyāmun yanẕurūn (Sonra ona bir daha üflenince, hemen ayağa kalkıp bakakalacaklardır.) " şeklindedir.

43- kün-fe-kān : " Ol, dedi ve oldu " anlamındaki bu söz, özellikle tasavvufi edebiyatta sıkça kullanılır. Bu söz, " kün-fe-yekūn " şekliyle Kur'an'da bir çok ayette geçer (El-Bakara / 11, Ali imran / 47, 59, El-Enam / 73, El-nahl / 49, Meryem / 35, Yasin / 82, Gafir / 67). Allah bu emri vermeden önce, herkes " Elest " meclisinde idi ve henüz hiçbir maddi varlık yaratılmamıştı. Allah'ın bu emri vermesi, " ol " demesi ile, ruhlar varlık alemine geçmişlerdir.

44- lā-ya'lemehüm illā'llāhu te'ālā ve'l-vāṣılūn bi-heẕā'l-maḳām : " Bu makamdaki vasılları, ermiş kulları Yüce Allah'tan başkası bilmez, bilemez. " anlamında bir söz.

45- ve leḳad ḫalaḳnā's-semāvāti ve'l-arża ve mā-beynehümā fi-sitteti eyyāmin ve mā-messenā min luġūb : " Biz gökleri, yeri ve aralrındakini altı günde yarattık. Hiçbir yorgunluk duymadık. " anlamındaki bu söz, Kur'an'ın L. suresi olan " Kaf " ın 38. ayetidir.

46- ṭūbā-lehüm ḥüsne me'āb : " Onlar için dönecek ne güzel yer vardır. " anlamında bu söz, Kur'an'ın XIII. suresi olan " Er-Rad " ın 29. ayetinin sonudur. Fakat bu kısım, Kur'an'da " ṭūbā-lehüm ve ḥüsnü me'āb " şeklinde geçiyor.

Ayetin tümü " el-leẕîne āmenū ve ʿamilu'ṣ-ṣāliḥāti ṭūbā-lehüm ve ḥüsnü me'āb (İman edip iyi amel işleyenlere ne mutlu! Onlar için dönecek ne güzel yer vardır.) " şeklindedir.

47- ve kāne ḳābe ḳavseyni ev-ednā : " Araları iki yay kadar veya daha az kaldı." anlamındaki bu söz, Kur'an'ın LIII. suresi olan " En-Necim " in 9. ayetidir. Bu ayet eski Arap geleneği üzerine inmiştir. Bu geleneğe göre savaş halindeki insanlar barışırlarsa, yaylarını çıkarır, birbirine yaklaştırırlardı.

48- ittaḳū ferāsete'l- mü'min: " Müminlerin ferasetinden sakının. " anlamında bir hadis.

49- ve mā-kāne li-beşerin an yukellimehu'llāhu illā vaḥyen ev min varā'i ḥicābin : Bu söz Kur'an'ın XLII. suresi olan " Eş-şura " nın 51. ayetinin başıdır. Ayetin tümü " ve mā-kāne li-beşerin an yukellimehu'llāhi illā vaḥyen ev-min varā'i ḥicābin ev-yürsile resūlen fe-yūḥiye bi-iẕnihi mā-yeşā, innehū ʿaliyyün ḥalîm (Vahiyle veya perde ardından olması veya bir elçi gönderip ona kendi izniyle dilediği şeyi vahyetmesi suretlerinden başka hiç bir suretle, Allah'ın konuşması, hiçbir insana müyesser olamaz. Çünkü O, yücedir, işinde hakimdir.) " şeklindedir.

50- heẕā āḫir mā-teyessere ẕikruhu min aṣnāfi ricāli'llāha ve evṣāfihim ve şerḥi maḳāmātihim ve aḥvālihim va'llāhu nes'elu an yufiża ʿaleynā min meyāminihim ve berekātihim innehū berrun raḥîm cevādun kerîm: Bu Tanrı erenlerini, onların sınıflarını, vasıflarını, makamlarını ve durumlarını bilebildiğim son bölümdür. Ben ancak bu kadarını zikredebilirim (Çünkü bendeki bilgiler ancak bu kadardır.). Dilerim ki; Allah bize bereketinden, nimetlerinden bol bol versin. Çünkü O

eli açıktır, rahimdir ve kerimdir.

51- a'inüni ve ağişüni ve erḥamüni ve ḥaṣṣilū murādi ve ḳumū a'lā ḥavāyici bi-ḥürmeti muḥammedin 'aleyhi's-selām sellemekümü'llāhu fi'd-dünyā ve'l-āḫireti: Muhammet'in hürmetine, Muhammet aşkı için, bana yardım edin, bereketinizden verin, rahmet edin, beni isteğime kavuşturun, ihtiyaçlarımı sağlayın. Allah sizi dünyada ve ahirette selâmete erdirsin.

52- allāhümmā nefi''ini bi-himmetihim ve cennibni mine'l-mekārihi bi-ḳuvvetihim ve ḥaṣṣil murādati bi-i'anetihim ve أنزم * 'udāti bi-āṣāri ḳuvvetihim āmīn ṣümme āmīn ve'l-ḥamdüli'llāhi rabbe'l-'ālemīn: " Allahım, beni onların (Tanrı erenlerinin) himmetinden yararlandır, onların ilimleriyle kötülüklerden uzak tut ve onların yardımıyla beni isteğime kavuştur. Onlardan sonra (onlar gibi) beni de yakınına al. Alemlerin rabbi olan Allah'a şükürler olsun. Amin." anlamında bir söz.

53-ḳad vuḳ'ü'l-ferāġ min te'līfihi ve tenmīḳıhi fi-şehri şevvāli'l-mübārek li-sene ḥamṣ ü ṣemānin ü tis'ami'ya : " Bu kitabın telifi ve yazımı mübarek şevvāl ayında dokuz yüz seksen beş yılında tamamlandı." anlamında bir söz.

----

* Bu kelimenin ne anlama geldiğini ve nasıl okunduğunu bilemedik.

İMLÂ ÖZELLİKLERİ

Metnimiz, büyük oranda kalıplaşmış bir imlâyla yazılmıştır. Ancak metnimizde, eserin Eski Anadolu Türkçesinden Klâsik Osmanlıcaya bir geçiş dönemi ürünü olduğunu gösteren bazı yazım özelliklerine de rastlamak mümkündür. Biz bu bölümde, bu yazım özelliklerine kısaca değineceğiz.

1- Ünlü Yazımları

a ünlüsünün yazımı

1- ön ses a: Genellikle elif (ا) ile, bazan da medli elif (آ , آ) ile gösterilmiştir: alup (الوب) 62a2, adı (ادى) 25a11, aŋa (اكا)17a13, alt (آلت) 53b14

2- iç ses a: Genellikle harfsiz ve harekesiz olarak ifade edilmiş, bazan da üstün (ـَـ) ile veya medli veya medsiz elif (آ , ا) ile gösterilmiştir: olan (اولن) 16a5, ābından (آبينْدَنْ) 13a8, olan (اولان) 35b1, olan (اولاٰن) 22a7

3- son ses a: Genellikle he (ه , ـه) ile, bazı örneklerde de medli veya medsiz elif (آ , ا) ile gösterilmiştir: ola (اوله) 6b14, ʿaḳla (عقله) 58a6, aŋa (اكا) 17a13, ola (اولاٰ) 18a3

e ünlüsünün yazımı

1- ön ses e: Genellikle esresiz elif (ا) ile, bazan da esreli elif (اِ) ile gösterilmiştir: eksilür (اكسيلور) 31a11, elde (الده) 33a10, evlenenlerüŋ (اَوْلَنَنْلَرُكْ) 11b7.

2- iç ses e: Genellikle harfsiz ve harekesiz olarak ifade edilmiş, bazan da harekeli veya harekesiz he (ـَه ,ـَة / ـه ,ـة) ile gösterilmiş: degüldür (دكلدر) 17b5, eylemeye (ايلميه) 54a11, neye (نيه) 22a3, ever (اَوَرْ) 11b8, üzeredür (اوزره دُر) 9b10, deveciler (دَوَه جيلَر) 12b7.

Metnimizde yalnızca tek örnekte iç ses e ünlüsü elif (ا) ile gösterilmiş: gelen (كلان) 14b3.

3- son ses e: Genellikle he (ه ,ـة) ile, bazan da esreli he (هِ ,ـةِ) ile gösterilmiş: ne (نه) 22a4, şöyle (شويله) 22a11, nice (نِجه) 10b12.

ı ünlüsünün yazımı

1- ön ses ı: Metnimizde ön sesi " ı " olan bir Türkçe kelime yoktur.

2- iç ses ı: Genellikle harfsiz ve harekesiz olarak ifade edilmiş, bazan da ye (ـيـ) ile gösterilmiş: altmış (التمش) 11b111, yaşında (ياشنده) 11b11, yapışmış (ياپشمش) 22b5, olın- (اولين-) 31b6.

3- son ses ı: Genellikle harekeli ye (ي), bazan da harekesiz ye (ى) ile gösterilmiş: oldı (اولدي) 35b1, olur mı (اولورمي) 52b1, oranı (اورانى) 49a7.

i ünlüsünün yazımı

1- ön ses i : Genellikle elif ye (ايـ) ile, bazan da kesreli elif (اِ) ile gösterilmiştir: içinde (ايچنده) 42a1, iki (ايكى) 51 b1, işitse (اِشِتسه) 12a12.

2- iç ses i : Genellikle harfsiz ve harekesiz olarak ifade edilmiş, bazan da kesreli veya kesresiz ye (ـيـ ,ـيِـ) veya

kesre (ـِـ) ile gösterilmiş: virmiş (ویرمش) 22b3, bir (بِر) 11b9, nice (نِجه) 10b12, üzerinden (اوزریندن) 6b6, bir (بِرْ) 16b12, deveciler (دَوَه جِیلَر) 12b7.

3- son ses i : Genellikle harekesiz ye (ی), bazan da harekeli ye (یِ) ile gösterilmiştir: köprisi (کوپریسی) 6b6, gördi (کوردی) 13a8, ferzendi (فرزندی) 11b8, veledi (وَلَدِی) 11b10.

u ünlüsünün yazımı

1- ön ses u: Genellikle harekesiz elif vav (او) ile, bazan da ötreli elif vav (اُو) ile gösterilmiş: unudılmazmış (اونودلمزمش) 10b12, ulaşur (اولاشور) 60a15, uyar (اُویَرْ) 49a13.

2- iç ses u: Genellikle harekesiz vav (و) ile gösterilmiş, nazan da harfsiz ve harekesiz olarak ifade edilmiş: ṭuyılur (طویلور) 31a12, alup (الوب) 62a2, ṭururlar (طوررلر) 41b6, ḳuru (قرو) 6b7

3- son ses u : Harekesiz vav (و) ile gösterilmiş: ḳuru (قرو) 6b7, ṭopṭolu (طوپطلو) 6b14.

ü ünlüsünün yazımı

1- ön ses ü : Genellikle harekesiz elif vav (او), bazan da ötreli elif vav (اُو) ile gösterilmiştir: üç (اوچ) 3a10, üzeredür (اوزره در) 9b10, üst (اُوسْت) 53b14.

2- iç ses ü: Genellikle harekesiz vav (و) ile gösterilmiş, bazan da harfsiz ve harekesiz olarak ifade edilmiştir: gün (کون) 10a12, dün (دون) 39b14, gürbüz

(كوربز) 48a3, görürler (كوررلر) 56b5, zümrenüŋ (زمره نڭ) 39b14.

3- son ses ü: Harekesiz vav (و) ile gösterilmiş: diyü(ديیو) 8a13, gizlü (كیزلو) 49b3, kendü (كندو) 56b11

o ünlüsünün yazımı

1- ön ses o: Harekesiz elif vav (او) ile gösterilmiştir: olan (اولن) 16a5, on (اون)7a1, oranı (اورانی) 49a7, oturup (اوتوروب) 16b12.

2- iç ses o: Genellikle harekesiz vav (و) ile, bazan da ötreli vav (وُ) ile gösterilmiş. İç ses o bazı örneklerde de harfsiz ve harekesiz olarak ifade edilmiştir: ṭoldı (طولدی) 13a8, ṭopṭolu (طوپطلو) 6b14, sol (صُولْ) 53b14.

ö ünlüsünün yazımı

1- ön ses ö: Genellikle harekesiz elif vav (او), bazan da ötreli elif vav (اوُ) ile gösterilmiş: ölse (اولسه) 5b3, öte (اوته) 31b6, öŋ (اُوڭ) 53b14.

2- iç ses ö: Genellikle ötreli vav (وُ), bazan da harekesiz vav (و) ile gösterilmiş: söz (سُوزْ) 10b12, dögmek (دُوُكْمكْ) 12b4, sögmek (سُوكْمكْ) 12b5, gördi (كوردی) 13a8.

kapalı e (bak. F- Birinci Hecede e/i, i/e Konusu)

2- g, k ve ŋ Ünsüzlerinin Yazımı

Metnimizde geçen k ve ŋ ünsüzleri kef (ك) ile, g ünsüzü ise kef veya üç noktalı kef (ك , ڭ) ile gösterilmiş: kendü (كندو) 56b11, zümrenüŋ (زمره نك) 39b14, gürbüz (كوربز) 48a3, dögmek (دوكمك)12b4.

3- p Sesinin Yazımı

Metnimizdee -up /-üp ulacı dışında p sesi,pe (پ) ile gösterilmiş, -up / -üp ulacındaki p sesi için ise be (ب) harfinden yararlanılmıştır: alup (الوب) 62a2, olup (اولوب) 24a12, köprisi (كوپريسى) 6b6, ṭopṭolu (طوپطلو) 6b14.

4- s Sesinin Yazımı

Metnimizde s ünsüzü, kalın ünlülü Türkçe kelimelerde sad (ص) ile< ince ünlülü kelimelerde ise sin (س) ile gösterilmiş: ṣaġ (صاغ) 53b14, ṣol (صول) 53b14, sögmek (سوكمك) 12b5.

5- tı (ط) İle Yazılan Kelimeler

Bugün Türkiye Türkçesinde, d-'li olan bazı kelimeler, bizim metnimizde tı (ط) ile yazılmıştır: ṭayanurlar (طاينورلر) 34b7, ṭoḳınup (طوقنوب) 12b9, ṭoḳuzda (طقوزده) 63a6, ṭoldı (طولدى) 13a8, ṭolaşur (طولشور) 63a5, ṭurup ( ) 25a13.

7- c / ç Seslerinin Yazımı

Eski Türkçede yalnız ç'li şekilleri olan +ca / +çe, +ça /+çe ve +cı / +ci, +çı/+çi ekleri (TDB, s. 149,

s.158), metnimizde hem c'li, hem de ç'li olarak yazılmıştır. Bu durum, Eski Anadolu Türkçesi döneminde gördüğümüz, ç'lerin c ile de yazılabilmeleri özelliğinden kaynaklanabileceği gibi, ç'li olan bu eklerin, c'li şekillerinin de yaygınlaşmaya başladığını gösteren bir işaret de olabilir: niçe (نیچه) 8b9, 29b13, 54a5, nice (نیجه) 10b12, 15a4, 48a4, taḳdirce (تقدیرجه) 20b10, 64b4, deveciler (دوه جیلر) 12a7, gözçisidür (کوزچیسیدر) 20a8

Arap harfli metinlerde c'ler hiçbir zaman ç ile yazılmamıştır (TDB, s.149). Ancak bizim metnimizde Arapça " vech " kelimesi (وجه), 18a11' de " veçh " (وچه) şeklinde yazılmıştır.

7- Şeddeli Yazılışlar

Metnimizde şedde (ـّـ) nin kullanımı ile ilgili olarak dikkate değer bazı özellikler var. Bu özellikler şunlardır:

a- Belirli geçmiş zaman eki, -t ile biten bir fiil kök veya gövdesine geldiği zaman, -t'nin üzerine şedde (ـّـ) konulmuş. Bu durum -d- ile başlayan diğer eklerin, -t ile biten fiil kök veya gövdelerine geldiği zaman da geçerlidir. Bundan, Eski Anadolu Türkçesi döneminde yalnızca tonlu şekilleri kullanılan -dı/-di, -du/dü, -dan/-den, -duḳ/dük gibi eklerin tonsuz şekillerinin, en azından konuşmada yaygınlaşmaya başladığı sonucunu çıkarmak mümkün olabilir: itdükleri (ایتّدکلری) 13a4, 28b7, 32a10, maḫlūḳātdan (مخلوقاتّدن) 21b4, itdüre (ایتّدره) 32b15.

Ayrıca, metnimizde (البتّه) şeklinde yazılan Arapça " elbette " kelimesinin, (البتّده) şeklinde yazılmış olması da bizim bu varsayımımızı güçlendirmektedir.

b- Yine metnimizde, çoğul eki, 3. çoğul kişi iyelik eki ve ek-fiilin 3. çoğul kişi çekiminde kullanılan

+lardur / +lerdür eki, +l ile biten bir isim kök veya gövdesine geldiği zaman, yan yana yazılan iki " l " den birinin üzerine " Allah " kelimesinin yazımında olduğu gibi şedde (ـّـ) konulmuş. Biz bu yazımın neye işaret ettiğini kestiremedik: illerden (ایللردن) 22b11, vāṣıllardan (واصللردن) 40a8, elleri (اللری) 34b5, ḥāṣılları (حاصللری) 39b7, vāṣıllardur (واصللردر) 43a13.

c- Metnimizde geçen Arapça " ḥavārī " kelimesi de şedde (ـّـ)li olarak yazılmış. Biz bu yazımı da bir nedene bağlayamadık: حواريّ 32a7, 32a9, 33a2, 33a7.

8- Belirtme Durumunun Üstünlü Hemze (ـأـ) ile Gösterilişi

Metnimizde, belirtme durumu eki +ı /+i, ünlü ile biten kelimelerden sonra, bazan üstünlü hemze (ـأـ) ile gösterilmiştir: cevānib-i erbaʿayı (جوانب اربعهٔ) 26b4, rūḥāniyi (روحانئ) 29a1.

9- Aruz Ölçüsü ve İmlâ

Metnimizdeki manzum parçalarda bulunan bazı kelimelerin yazılışlarında ve söylenişlerinde, aruz ölçüsünün etkisiyle bazı değişiklikler olmuştur: ki olur (k'olur) 17a5, ki altı yüz (k'altı uüz) 17b15D1, emn ü emān (emin ü emān) 40b4, ḳadr (ḳadir) 53b6, mekr (mekir) 17a6.

10- Yazımı Kalıplaşan Ekler

1- +da / +de kalma durumu eki: Ek hep dal he (ده) ile yazılmıştır: elde (الده) 33a10, ikide (ایکیده) 63b2, ṭoḳuzda (طقوزده) 63a6

2- +dan/+den çıkma durumu eki: Ek hep dal nun (دن) ile yazılmıştır: illerden (ايللردن)22b11, vāşıllardan (واصللردن) 40a8

3- -dı /-di, -du/ -dü belirli geçmiş zaman eki: Ek hep dal (د) ile yazılmıştır: bildüm (بلدم) 20b13, oldı (اولدي) 8b10

4- -up / -üp ulacı: Ekin ünsüzü hep be (ب) ile ünlüsü ise hep vav (و) ile yazılmıştır: alup (الوب) 62a2, olup (اولوب) 24a12, ṭoḳınup (طوقنوب) 12b9

G R A M E R   N O T L A R I

A- YAPIM EKLERİ

Metnimizde kullanılan yapım ekleri şunlardır:

1- İSİMDEN İSİM YAPMA EKLERİ

+lıḳ / + lik: Bu ek Eski Anadolu Türkçesinin ilk dönemlerinde de +lıḳ / +lik şeklinde idi. Fakat Eski Anadolu Türkçesinin sonuna doğru, ekin ünlü uyumlarına uyum sağlamaya başladığı görülür (TDB, s.148). Metnimizin yazıldığı dönemde, bu ek, ünlü uyumlarına uyum sağlamış olmalıdır. Ancak metinde geçen örneklerde bunu kanıtlayacak herhangi bir işaret olmadığı için, eki düz ünlülü olarak almayı daha uygun gördük: beglik 43a14, bilmezlikle 1264, çoḳlıḳ 6a8, 9b1, günlik 6b5, ḳāżılıḳ 43a14, muḥkemligi 19b11

+ci, + çi: Metinde bu ek için yalnızca iki örnek var: deveciler 12b7, gözçisidür 28a8

+lu / +lü: deŋlü 42a13, dürlü 47b7, gizlü 49b3, sevgülü 17b7

+siz: şeksiz 62b4, şübhesiz 53a1

+ki, +ğı: Bu ek Eski Türkçede +ḳı / +ki şeklindedir (TDB, s.154). Eski Anadolu Türkçesinde +ki yanına +ḳı / +ğı şekilleri de görülür. Metnimizde aitlik eki +ki ve +ğı şekillerinde kullanılmış: anlardağı 42b8, bunlardağı 55a12, evvelki 6a3. Ancak tek bir örnek, bize metnimizin yazıldığı dönemde ekin ince şeklinin (+ki) de " g " li olabileceğini düşündürmektedir: ẕātındaki ذاتندكى 18b1

+daş : Metnimizde bu ek için tek örnek vardır:ḳarındaşum 10b3

+ncı / +nci : bişinci 28a2, ikinci 13b13, ṭoḳuzuncı 21a4, üçünci 54b8

+ar / +er: birer 37a8, onar 9b2

+çileyin : Metnimizde bu ek için tek örnek var: bizçileyin 45a10

+ḳa, + ge: başka 21a3, 46a15, özge 38b15, 45a9

+en : Metnimizde bu ek için tek örnek var: eren 59b10, 61a9

2- İSİMDEN FİİL YAPMA EKLERİ

+la- / +le- : elleş- 48a15, yeŋilen- 11a10

+l-: Metnimizde bu ek için tek örnek var: eksil- 29b8, 31a11

+a- / +e-: beŋze- 48a8, 48a15, dile- 62a6, 62a11

+er-: Metnimizde bu ek için tek örnek var: ever- 6b1

3- FİİLDEN İSİM YAPMA EKLERİ

-maḳ (-maġ) / -mek :Bu ekin ünlüleri Türkçenin bütün dönemlerinde değişmeden kalmış, fakat ünsüzleri iki ünlü arasında kalınca -ġ- / -g-' ye dönüşebilmiştir: dinilmekle 52b16, dögmek 12b5, gözetmekdür 27b5, himmet eylemek 64a15, i'lām itmege 25b4, sögmek 12b6, yād ḳılmaḳ 9a6.

Bizim metnimizde dikkati çeken özellik, -maḳ şeklinin iki ünlü arasında kalmadığı durumda da bazan -ğ-' ye dönüşebilmiş olmasıdır: muvāfıḳ olmağla 52b12

-ma /- me: boyun virmemesi 48a15, dimenüŋ 36b13, ḳuvvet virmesi 16a13, ḳuşanmada 7a11

-m : Metinde bu ek için tek örnek var: baḳımda 26a10

-gen: Metinde bu ek için tek örnek var: ergen 6a13

-gü: Metinde bu ek için tek örnek var: sevgülü 17b7

-uḳ: açuḳ 37b9, artuḳ 9a13, 50a9

4- FİİLDEN FİİL YAPMA EKLERİ

-ma- / -me-: bildürme- 52b9, görünme- 41a12, i'tibār itme- 51a10, ḳādir olma- 62b6, olma- 24a15, ṣanma- 37a10

-n- : Asıl olarak dönüşlülük eki olan -n-, ünlü ile ve -l- ile biten fiil kök veya gövdelerine gelerek edilgenlik anlamı da verebilir.

1- Dönüşlülük işlevinde -n-: bulın- 52a2, evlen- 11b7, sürin- 48a11, ṭayan- 34b7, vird idin- 38a2-3

2- Edilgenlik işlevinde -n-: 'add olun- 24b8, beyān olın- 24b3, bilin- 42a4, görin- 17a7 (görün- 41a12)

-l-: aŋlanıl- 24a4, dinil- 33b12, işidil- 40b15, sıḳıl- 55b2, ṭuyıl- 31a12, unudıl- 10b12

-ş-:

1- Birlikte yapılma, karşılıklı yapılma ifade eder: bulış- 10a10, ditreş- 53a7, elleş- 48a15, göriş 10a10, ḳarış- 47a4

2- Oluş ifade eder: iriş- 62b5, yaraş- 43b7, yitiş- 21b7

-ür-: artur- 56b4, rüzgār geçür- 9b2

-ar- : Metinde bu ek için tek örnek var: çıḳar- 33a15

-t-: beŋzet- 52b12, gözet- 26a2

-dır- / -dir-, -dur- / -dür-, -tür-: bildir- 20b7 (bildür- 57a5), getür- (Eski Türkçedeki keltür-'den) 8a8, iẓhār itdür- 32b15, sevdir- 2a11 (sevdür- 20b6)

-der-: yüz dönder- 48a15, gönder- 23a2

-ġur- / -gür-: irgür- 16a14, ṭurġur- 33a2

B- ÇEKİM EKLERİ
1- İSİM ÇEKİM EKLERİ
a- İYELİK EKLERİ
TEKİL 1. kişi: +m. Ekin bağlayıcı ünlüleri yuvarlaktır: cānibümden 23a3, ibtidā-yı duḫulumda 20a15, ʿibādetümde 59a1, ḳarındaşum 10b3, süveydāmda 20b1, tekrīmümde 54a5

2. kişi: +ŋ. Ekin bağlayıcı ünlüleri yuvarlaktır. kāruŋ 64a1, kemālüŋde 59a6, ṣıfatuŋa 60b10, ẕātuŋ 60b8

3. kişi: +ı / +i, +sı / +si. Ek hep düz ünlüdür: dördi 45b14, ekṡeri 4a9, ḥükmi 20a7, ḳulübı 44a9, menzilesinde 39a8, tesmiyesi 29a15

ÇOĞUL 1. kişi: +muz / +müz. Ekin hem kendi ünlüsü, hem de bağlayıcı ünlüsü hep yuvarlaktır: ʿadd itdügümüz 30b9, gördügümüz 30b12, ṭabaḳamuz 13b11, ṭabaḳātumuz 13b10

2. kişi : Metinde bu ek için örnek yok.

3. kişi: +ları / +leri: dīdeleri 35a3, didükleri 33a3, işleri 39b10, mükāşefeleri 35a2

b- ÇOĞUL EKİ: Çoğul eki Türkçenin bütün dönemlerinde olduğu gibi +lar / +ler şeklindedir: ḳırḳlar 5b5, kimesneleri 38a13, peyġamberlere 36b14, yidiler 39a2

c- HAL EKLERİ

BELİRTME DURUMU: Metnimizde belirtme durum eki, 3 çeşittir.

1- +ı / +i : İsimlerin üzerine gelir ve hep düzdür: birini 35a2, büdelāyı 7b4, kendüyi 21a7

2- +n: 3. kişi iyeliklerden sonra gelir: dā'iresin 23a15, ḫıżr idügin 11b14

3- +nı / +ni: Zamirlere gelir: bunı 20b13, 41a5, anı 6b1, 18b13

YÖNELME DURUMU: Yönelme durumu eki, Eski Anadolu Türkçesinde ve Türkiye Türkçesinde olduğu gibi +a / +e' dir: ʿāleme 60a15, aŋa 8b6, baŋa 58b1, birine 37a3, ḳulūba 46a5, tilāvetine 15a13

KALMA DURUMU: +da / +de: ʿālemde 50b3, bunlarda 42b9, göŋüllerde 44a10, ḫulḳında 22a3, ḳur'ān-ı mucīdde 10b14-15, şikār olmaḳda 39b1, ẓahr-ı kitābda 10b10

ÇIKMA DURUMU: +dan / +den ābından 13a8, bunlardan 45a12, burūc-ı felekden 29b9, ḥālden 35b1, nübüvvetden 10a7

TAMLAYAN DURUMU: metnimizde tamlayan durumu eki, ünlü ile biten isim kök ve göcdelerine +nuŋ / +nüŋ, ünsüzle bitenlere de +uŋ / +üŋ şeklinde gelmiş: aḳṭābuŋ 4a9,

bunlaruŋ 39b6, dimenüŋ 36b13, ġurrenüŋ 29b8

Ancak metnimizde, bir kelimede tamlayan durumu eki dar-düz ünlülü olarak harekelenmiştir: ceddiniŋ 9b7

Metnimizde " bizimle ", " sizinle " kullanımlarına paralel olarak " anlaruŋla 8a2, 8a4, 50a15 ", " bunlaruŋla 53a14 " kullanımları dikkati çekmektedir.

Ayrıca, metnimizde, tamlayan durumunun eksiz olarak ifadesine de sıkça rastlanmaktadır: ḳalbi saḥrası " kalbinin sahrası " 19a8, teveccühleri pergārları " teveccühleri pergarları " 45a2, vücūdı naḫlına " vücudunun nahlına " 22b4

ARAÇ DURUMU: +n araç durumu eki metnimizde sadece bir örnekte kullanılmıştır: olmağın " olmakla " 2b13.

Metnimizde araç durumu ifadesi, daha çok, " ile " edatının ekleşmesi sonucu oluşan +la / +le ile sağlanmıştır: mürūr-ı ezmānla (zamanların geçmesiyle birlikte, zamanların sona ermesi vasıtasıyla) 30a2, ġāyetle (çokça, çok olarak, büyük oranda) 40b8, envāʿ-ı kerāmetle (kerāmetin türlüsünü kullanarak, çeşitli kerametler vasıtasıyla) 55b1.

EŞİTLİK DURUMU: +ca / +ce. Bu ek metnimizde sıkça kullanılmış ve işlekliğini sürdürmüştür: bunca 64b5, ḥesābınca 59b13, istedügince 47b8, miḳdārıncadur 22a1, takdīrce 20b10.

YÖN GÖSTERME EKİ: +ra/ +re, +aru / +erü. Bu ek daha Eski Anadolu Türkçesi döneminde işlekliğini yitirmeye başlamış, Türkiye Türkçesinde de tamamen yapım eki durumuna geçmiştir. Metnimizde sadece sınırlı birkaç kelimede kalıplaşmış olarak kullanılmıştır: içre 19a14, ilerü

39a12, üzere 5a3, yuḳaruda 40a10

ç- SORU EKİ: Hem isimlere hem de fiillere gelen soru eki, metnimizde de Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi mı / mi şekilndedir, ekin ünlüsü hep düzdür: bulınur mı 58b5, nüḳabā mı 31a2 nüḳabāyı mı 31a4, olur mı 52b1, sa'īd midür 30b1, şaḳī midür 30b1, var mı 58b3

2- FİİL ÇEKİM EKLERİ

a- KİŞİ EKLERİ: Metinde zamir kaynaklı kişi ekleri, iyelik kaynaklı kişi ekleri ve emir ekleri kullanılmıştır. Ancak bu eklerin bütün kişileri için örnek yoktur. Bu yüzden eklerin gelişimleri hakkında kesin bir yargıya varmak mümkün olamamaktadır. Yine de metindeki bu sayılı örneklerden yola çıkarak, kişi eklerinin büyük oranda, Eski Anadolu Türkçesi dönemi özelliğini sürdürdükleri söylenebilir.

1- Zamir kaynaklı kişi ekleri

TEKİL 2. kişi: -sın/ -sin: idersin 19b1, kılursın 19b1

3. kişi : 'ādet olur 56a6, bilür 9a11, dirīġ itmez 11b2, ḳādir olamaz 24b8, olmış 46a4, taḥṣīl ide 60b10, virmiş 22b4

ÇOĞUL 1. kişi: -üz: Metinde bu ek için yalnızca bir örnek var: bilmezüz 31a2

3. kişi: -lar / -ler: bulurlar 34b15, cem' olurlar 7b3, ferāġat itmezler 46b10, imyiyāz bulmışlardur 42a2, manẓūr itmeyeler 64b4, mülāḳat itmişler 48a1, virürler 6a15

2- İyelik Kaynaklı Kişi Ekleri:

TEKİL 1. kişi: -m: bildüm 20b13, buldum 59a2, muṭṭali' oldum 45a7, müşāhede itdüm 48a15, rıḥlet itdüm 58b13

2. kişi: -ŋ: görseŋ 43a1

3. kişi: buldı 13a6, emr itse 48b12, fevt itmedi 54a6, ḥaşr itdi 21a13, meşġūl oldı 23a9, vāḳi' olsa 61b14

ÇOĞUL 3. kişi: -lar / -ler: ifade itseler 47a12, i'tibār itmediler 51a10, oldılar 57b15, ṭayy itdiler 52a15

3. Emir ekleri (bak. b- Fiil Çekimi A- 6)

b- FİİL ÇEKİMİ

A- Basit kipler

1-Şimdiki zaman: Metinde müstakil bir şimdiki zaman eki yoktur. Ancak, yalnızca bir örnekte " yorır" şekli şimdiki zamanı da ifade etmektedir: vaṣf ideyorır " vasf ediyor " 10b3-4

Ayrıca yine tek örnekte, geniş zaman eki, şimdiki zamanı da ifade etmektedir: bilmezüz " bilmeyiz, bilmiyoruz " 31a2

2-Geniş zaman: Metnimizde kullanılan geniş zaman ekleri şunlardır: -ur /-ür, -ar /-er ve -r. Geniş zaman çekiminde yine Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi zamir kaynaklı kişi ekleri kullanılmış, olumsuzu - maz / -mez ile yapılmıştır:

TEKİL 2. kişi: idersin 19b1,ḳılursın 19b1

3. kişi: 'ādet olur 56a6, bilmez 56b9, bilür 45a10 ẓuhūr bulmaz 56a1

ÇOĞUL 1. kişi: Metinde tek örneği var: bilmezüz 31a2

3. kişi: bulurlar 34b15, dirler 61b5, girye ḳılurlar

7a5, içerler 5b13, istemezler 56a15, ḳarār itmezler 6a8

3- Belirli geçmiş zaman: Belirli geçmiş zaman için kullanılan ekler, Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan eklerdir: 1. tekil kişi için -du / -dü, 3. kişiler için -dı/-di. Çekimler iyelik kaynaklı kişi ekleri ile yapılmıştır.

TEKİL 1. kişi: bildüm 20b13, bulmadum 20b2, müşāhede ḳıldum 49b14, oldum 20b13, olmadum 20a6, rıḫlet itdüm 58b13

3. kişi: buldı 13a6, fevt itmedi 54a6, kesb itdi 52b2, oldı 8b10, olmadı 20b8

ÇOĞUL 3. kişi: görinmediler 57a15, iʿtibār itmediler 51a10, oldılar 57b15, ṭayy itdiler 52a15, vażʿ eylediler 57b12

4- Belirsiz geçmiş zaman: Belirsiz geçmiş zaman çekiminde, Eski Anadolu Türkçesi döneminde olduğu gibi -mış/-miş eki kullanılmıştır. Çekimler zamir kaynaklı kişi ekleri ile yapılır. Metnimizde belirsiz geçmiş zamanın olumsuz çekimine örnek yoktur. 3. kişi çekimlerinde, anlamı daha belirgin kılmak için ekin üzerine yaygın olarak -dur/-dür eki, tek bir örnekte de "durur" şekli kullanılabilmiştir: ḳılmışdur 17b15D1, bulmışlardur 31a4, itmiş durur 41b5. " itmiş durur" şekli manzum parçadan alınmadır ve büyük olasılıkla vezin gereği kullanılmıştır.

Yine Eski Anadolu Türkçesi döneminde belirsiz geçmiş zaman çekimi -up/-üp ulacı üzerine kişi eki getirilerek de yapılabiliyordu. Ancak bu şekilde de bizim metnimizde yalnızca iki örnekte kullanılmıştır: açuptur " açmıştır " 16b6, olupdur " olmuştur " 27a2

Belirsiz geçmiş zaman çekimi:
TEKİL 3. kişi: geçürmiş 9b2, i'ṭā ḳılmışdur 18b15D1, ḳomamışdur 38a6, olmış 46a4, vücūd bulmışdur 45b9.

ÇOĞUL 3. kişi: bulmışlardur 31a4, ḫaber virmişlerdür 37b1, ḳābil olmışlar 51b13, mülāḳat itmişler 51b12

5. Gelecek zaman: Metnimizde gelecek zaman ifadesi için -acaḳ /-ecek ortacından yararlanılmıştır. Bu durum, 16. yüzyılda, en azından metnimizin dar sınırları içerisinde -ası / -esi ve -ısar- -iser'in büyük oranda kullanımdan düştüğü, fakat -acaḳ /-ecek'in de, ilk aşamada daha çok gelecek zaman ortacı şeklinde yaygınlaşmaya başladığı sonucunu doğurmaktadır. Bu sonuç ise, 16. yüzyılın bir geçiş dönemi olduğu fikrini bir kez daha doğrulamaktadır.

6- Emir: Türkçede emir kipi kendi özel ekleri ile çekilir. Metnimizde emir çekiminin sadece 2. ve 3. tekil kişilerine örnek vardır. 2. tekil kişi çekimi eksiz olarak yapılmış,3. kişide ise -sun /- sün eki kullanılmıştır:

TEKİL 2. kişi: arḳa vir 64a2, ġāfil olma 63b9, żann itme 29b3
3. kişi: olsun 3b15

7- Şart: Metnimizde kullanılan şart eki -sa / -se'dir. Çekimlerde Eski Anadolu Türkçesinin bir devamı olarak iyelik kaynaklı kişi eki kullanılmıştır. Şart çekimiyle ilgili olarak dikkate değer bir nokta, Eski Anadolu Türkçesi döneminde, 1. çoğul kişi çekiminde, kişi eki olarak -vuz / -vüz yanında seyrek olarak -ḳ / -k ekinin de kullanılmış olmasıdır (Mehmet Özmen, Ahmed-i Dai

Divanı Metin-Gramer-Dizin (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya 1985, s. 333). Ancak biz metnimizde 1. çoğul kişi şart çekimine örnek bulamadığımız için bu durumla ilgili gelişmeleri belirleyemedik.

TEKİL 1. kişi: görsem 35a14
2. kişi: görseŋ 43a1
3. kişi: gelse 35b5, gitse 5b1, ḫazîne-dār olmasa 51a7, işitse 12a12, vāḳi' olsa 61b14, vefāt itse 5a15

ÇOĞUL 3. kişi: ġāyib olsalar 52b6-7, ifāde itseler 47a12, ẕikr olunsalar 15a1-2

8- İstek: İstek eki -a /-e'dir. Metnimizde istek ekinin 1. tekil, 1. ve 2. çoğul kişilerine örnek yoktur. Diğer kişilerin çekimlerinde zamir kaynaklı kişi ekleri kullanılmıştır.

TEKİL 2. kişi: oḳuyasın 23a4
3. kişi: bile 62a2, bula 18a10, ḫafî olmaya 13a12, ola 6b14, olmaya 24a15, vüṣūl bulmaya 28b6

ÇOĞUL 3. kişi: manẓūr itmeyeler 64b4, mübtelā olalar 6a9-10

16. yüzyılda henüz tarihi gelişimini tamamlamamış ve işlev olarak durulmamış olan istek eki, metnimizde de geniş zaman ve şart anlamlarında kullanılabilmiştir.
1- İstek ekinin geniş zaman anlatımı: irişe 62b5, ta'bîr ḳılına 37a4, ẕikr oluna 37a3

2- İstek ekinin şart anlatımı: fetḥ ola 45b7, yüz tuta 5a12

9- Gereklilik: Metnimizde gereklilik anlatımı için müstakil bir ek kullanılmamıştır. Bu anlatımı sağlamak için, isimlerden, -sa/-sa şart ekinden veya -maḳ /-mek fiil isminden sonra " gerek " ve "lazım " kelimelerinden biri getirilmiştir: iḥtiyāt üzere gerek 53a2, ḳatl eyleseler gerekdür 21b8, olmak lāzımdur 21b6, vāḳi' olsa gerekdür 61b14, ẕikr olunsalar gerekdür 15a1-2, -malı /-meli gereklilik eki, metnimizde kip eki olarak kullanılmamış, fakat tek bir örnekte bu ekin gereklilik ortacı olarak kullanımına rastlanmıştır: müfāreḳat itmelü ol- 28b14

B- Birleşik kipler

Metnimizde her kipin ve her kişinin birleşik çekimi kullanılmamıştır: Metinde birleşik çekimi olan kipler ve kişiler şunlardır:

1- Hikaye birleşik çekimi

Geniş zamanın çekimi

TEKİL 1.kişi: yürürdüm 35a14

3. kişi: bildürmezdi 12a2, bilürdi 30b2, iledürdi 8a9, görürdi 8a12, muḥāl olurdı 35b9, tecdīd iderdi 11b15

ÇOĞUL 3. kişi: istifāde iderlerdi 8a11, ḳılurlardı 8a10

Belirsiz geçmiş zamanın hikayesi

TEKİL 1. kişi: yazmışdum 10b9

3. kişi: meşhūr olmışdı 8a13, söylemişdi 55b12, vāṣıl olmışdı 8a7, virilmişdi 33a6

ÇOĞUL 3. kişi: buyurmışlardı 8b7, dāḫil olmışlar idi 55a8-9

2- Rivayet birleşik çekimi:
Geniş zamanın rivayeti
ÇOĞUL 3. kişi: dāḫil olurlar imiş 51a6

3- Şart birleşik çekimi
Geniş zamanın şartı
TEKİL 3. kişi: dirse 48b2, ifżal eylerse 28b8-9, olursa 60a13

ÇOĞUL 3. Kişi: ḥükm eylerlerse 48a15

Metnimizde şart birleşik çekimi ile ilgili olarak dikkate değer bir kullanım var: n'eylerse eylerler " mutlaka, kesinlikle " 6a15-6b1 Bugün Türkiye Türkçesinde buna benzer, fakat geniş zamanla yapılan kullanımlara rastlanır: ne yapar yaparlar, ne eder ederler.

c- EK-FİİL: Metnimizde ek-fiilin, geniş zaman, belirli geçmiş zaman, belirsiz geçmiş zaman ve şart çekimleri vardır.

1- Geniş zaman: Üzerinde çalıştığımız metinde ek-fiilin geniş zamanın bütün kişileri için örnek yoktur. Metindeki kişiler ve örnekleri şunlardır:
TEKİL 1. kişi: kimesneyin 12a3, zümredenüm 58b11
2. kişi: Metinde tek örneği var: kimsin 12a2
3. kişi: kişidür 31a1, vardur 42a7, yoḳdur 54b15, ẓāhirdür 24a4

Metinde sadece tek örnekte ek-fiilin 3. tekil kişi geniş zaman çekimi için "durur" şekli kullanılmıştır. Ancak bu kelime manzum parça içerisindedir. Yani büyük

olasılıkla vezin gereği kullanılmıştır: muṭlāḳ durur 46b11

ÇOĞUL 1. kişi: ṭāifesindenüz 13b10
3. kişi: maḥsūblardur 30b8, müteferriḳlerdür 34a8, üzeredürler 36a10

Ek-fiilin geniş zamanının olumsuzu:
TEKİL 3. kişi: ḫāli degüldür 17b5, mümkin degüldür 18a8
ÇOĞUL 3. kişi: dāḫil degüllerdür 30b7, ulū'l-emr degüllerdür 4a10

2- Belirli Geçmiş zaman:

TEKİL 1. kişi: Metinde yalnızca tek örneği var: müteşevvik idim 35a13
3. kişi: anlar idi 33a7, ḳuṭb idi 9a2, var idi 35b2, vāṣıllardan idi 40a8
ÇOĞUL 3. kişi: bu vech üzere idiler 4a8, böyle idiler 4a12

3- Belirsiz geçmiş zaman
TEKİL 1. kişi: ne imiş 42b15, var imiş 42b13, 42b14

4- Şart
TEKİL 3. kişi: muḳarrer ise 15a5, ne ise 62a11, var ise 60b3

Ek-fiilin ulacı: baḥr-ı fażl iken 13a5, dirken 58b6, eimmeden iken 18a1, ṭururken 58a15, ẓāhir iken 20a15

Ek fiilin ortacı: dāḫil idügi 61b11, ḫıżr idügin 11b14, melāmiyyeden idüklerini 56b10, mevḳūf idügi 24b15, muḥabbet-i ilāhi idügi 20b15, lāzım idügi 21a10, n'idügini

57a4, var idügini 20a7

36b7'de, degüldügini " olmadığını " şeklindeki örnekte ek-eylem düşmüştür.

C- ULAÇLAR

Metnimizde kullanılan ulaçlar şunlardır:

-a /-e, -u /-ü, -ı/-i: diyü bil- 30b3-4, me'mūr ola git- 5b3, metā' alı vir- 12a10, müte'allik ola gel- 61b8.

Örneklerden de anlaşılacağı gibi ünlü ulaçların kullanım alanları daha o dönemde daralmaya başlamıştır. Bu ulaçların yalın kullanımları için metnimizde yalnızca tek örnek vardır. Fakat bu örnekte bile bir kalıplaşmadan söz edilebilir. diyü 8a13, 24b2

-up /-üp: Türkiye Türkçesinde en çok kullanılan ulaçlardan biri olan bu ulaç, metnimizde de Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır: karışup 6b10, olmayup 38b9, olup 38a14, tokınup 12b9, vukū' bulup 28b6

-dukda /-dükde: Kalma durumu eki +da /+de'nin -duk/-dük ortacı üzerine gelerek kalıplaşmasından oluşan bu ulaç, Türkiye Türkçesinde kullanımdan düşmüştür: geldükde 34a5, girdükde 12b9, teşbīh kılındukda 37a3-4, vardukda 12a2

-dukça /-dükçe: Eşitlik eki +ça/+çe'nin, -duk/-dük ortacı üzerine gelerek kalıplaşmasından oluşan bu ulaç, Türkiye Türkçesinde de sık olarak kullanılır: girdükçe 53b6, mālik oldukça 59b15, yitdükçe 64a14

-ınca /-ince: Eski Anadolu Türkçesinde -ınça/-inçe şeklinde " ç " li olarak kullanılan bu ulaç, Osmanlı Türkçesinde yerini " c " li şekillere bırakmıştır. Bizim metnimizde de, ekin " ç " li şekilleri yerine " c " li

şekiller kullanılmıştır: ber-taraf olmayınca 14b7, gelince 54a13, varınca 36a3, važ' itmeyince 5a14

-ürek: Metnimizde bu ek için yalnızca tek örnek var: yüriyürek 6b7

-ken: -ken ulacı ek-fiilin ulacıdır ve tek şekillidir. Bugün olduğu gibi metnimizde de sık olarak kullanılmıştır: dirken 58b6, eimmeden iken 18a1, ṭururken 58a15, ẓāhir iken 20a15

Ç- ORTAÇLAR

Metnimizde kullanılan ortaçlar şunlardır:

-an/-en: görünmeyen 41a12, īcāb iden maḥaller 42b12, olanlardan 47a12, olmayan 6b6, ẕikr olunan 27b11

-ur /-ür: Bu ortaç bugün yerini -r ortacına bırakmıştır. berter olur ol- 24b12, bilür kimesne 34a8, yeŋilenür ol- 11a10-11

-duḳ /-dük: me'mūr olduḳları 2b2, olduġı 62a3, tertīb itdügi 58a1

-mış /-miş: görmiş yoḳdur 58a12, olmış ol- 22b11, ʿömür sürmiş (ehlu'llāh) 9b1, rüzgār geçürmiş (ehlu'llāh) 9b2

-acaḳ / -ecek: okuyacağı 22b9, sığacaḳ maḥal 7a1, ẓāhir olacak aḥkām-ı vāridāt 29b15, ẕikr olunacaḳ on iki ḳuṭb 15b5

-melü: Bu ortaç metinde yalnızca bir örnekte kullanılmıştır: müfāreḳat itmelü ol- 28b14

D- BİRLEŞİK FİİLER

Metnimizde hem isimlerle, hem fiillerle yapılan birleşik fiiller sıkça kullanılmıştır.
1- İsimlerle yapılan birleşik fiiler: Bunlar bir isimle, bir yardımcı fiilden oluşurlar. Metnimizde kullanılan yardımcı fiiller şunlardır:

bul-: ıṭṭılāʿ bul- 9a12, nihāyet bul- 31b12, rehā bul- 34b13, şuʿur bul- 26b3-4, vüsūl bul- 26b12, ẓuhūr bul- 9a12

eyle-: fehm eyle- 42b115, ġalebe eyle- 12a13, ḥayret eyle- 17a7, ḥıfẓ eyle- 49a2, muṣāḥabet eyle- 8a2, ricā eyle- 62b3, taʿyīn eyle- 21a12-13

it-: beyān it- 12a4, ıṭlāḳ it- 3b9, idrāk it- 45a8, intiḳām it- 56a7, ḳarār it- 6a8, mülāḳat it- 48a1

ḳıl-: cemʿ ḳıl- 15b8, girye ḳıl- 7a5, ıṭlāḳ ḳıl- 41b3, iştirā ḳıl- 6b2-3, müşāhede ḳıl- 13b6, yād ḳıl- 9a6

ol-: ġāfil ol- 18a10, ḥāṣıl ol- 60b6, ḳādir ol- 48a13-14, lāzım ol- 31a13, maḫṣūṣ ol- 31b13, vāḳiʿ ol- 14b8

2- Tasvir fiilleri: Bunlar, -a/-e, -u/-ü, -ı/-i ulaçlarından birini almış asıl fiil üzerine, bir yardımcı fiilin gelmesi ile oluşan yapılardır: diyü bil- 30b3-4, me'mūr ola git- 5b3, metāʿ alı vir- 12a10, ola bil- 56b2, ṣatı vir- 12a11

Olumsuz yeterlilik: Olumsuz yeterlilik u- yardımcı fiilinin olumsuzu ile yapılır: bulamadum 49b15, bilemez 19b6, idrāk ḳılamaz 19b7, ḳādir olamaz 26b8, zā'il idemez 18a6.

E- HEMZENİN " y " OLUŞU

Metnimizde Arapça hemzeli bazı kelimeler, bazan hemzeli, bazan da hemzesiz olarak iki şekilde kullanılmış. Biz bu durumun hemzenin y'leşmesinden mi, yoksa y kürsüsüne hemzenin konulmasının unutulmasından veya önemsenmemesinden mi kaynaklandığını kestiremedik. Ancak yine de, bu durum, bize, hemzesi unutulan veya yazılmayan bu kelimelerin y'li olarak da söylenmiş olabileceği fikrini vermektedir: dā'im 56a12 (dāyim 16b12), ḳā'im 52b8 (ḳāyim 14b10), ṭā'ife 35a12 (ṭāyife 51a4).

F- BİRİNCİ HECEDE e/i, i/e KONUSU

Eski Anadolu Türkçesinde ilk hecede " kapalı e " ya da " i " olan sesler, metnimizde şu şekilde gösterilmiştir:

dirler (دیرلر) 14a2, 22a2, diyü (دییو) 8a13, 10b4 (دیو) 45a7, didüklerinüŋ (دیدکلرینك) 26b14
didükleri (دیدکلری) 14a7, 15a2, 36a11,
idersin (ایدرسن) 19b1, itdüm (ایتدم) 58b13,
itmez (ایتمز) 11b2, 23b112, idüp (ایدوب) 29a1,
itse (ایتسه) 48b2
yidi (یدی) 5a4, 37b15, 63b12
biş (بش) 5b1, 39a7, 42b7
illerden (ایللردن) 23b11

Örneklerden de anlaşılacağı gibi biz, " ـِ " siz ve " ـَ (üstün) " süz olmadıkça bu sesleri " i " olarak aldık. Fakat bėş (بَشْ) 53a4, ėver " acele eder " (اَوَرْ) 11b8, yėdi (یَدی) 5a4, 37b15, yėdiger " Büyükayı'yı oluşturan yedi yıldız " (یَدیکَرْ) 39a4 benzeri örnekleri " kapalı e " li olarak düşündük. Buna rağmen, bu seslerin " i " mi, yoksa " kapalı e " mi oldukları konusunda bir kesinlik olmadığını belirtmemiz gerekir.

G- KENDU / KENDİ ZAMİRİ

Bugün Türkiye Türkçesinde " kendi " şeklinde kullanılan dönüşlülük zamiri, aslında " kendü " şeklindedir. Ancak Osmanlı Türkçesi içinde " kendi " şekline geçmiştir (TDB, s. 258).

Bizim metnimizde yaygın olarak " kendü " seyrek olarak da " kendi " şekline rastlanmaktadır. Ayrıca " kendü / kendi " zamirinin daha o dönemde, 3. tekil kişi için, iyelikli kullanımları yanında, iyeliksiz kullanımları dikkati çekmektedir: kendüyi 12b13, kendin 59a8, kendide 35b2, kendüden 21b6, kendiden 29a10, kendinüŋ 11b4.

Metnimizdeki bir başka ilginç nokta " kendü / kendi " zamirinin, 3. çoğul kişi iyelik eki yanında, aynı anlamı ifade etmek üzere çoğul eki +ler'i almış olmasıdır: kendüler 46a11, kendüleri (kendüleri göstermezler) 6b10, kendülere 20b11, kendülerde 56a14, kendülerden 31b3, kendülerüŋ 57a1

H-KELİME BAŞINDA d-/t- KONUSU

Bugün Türkiye Türkçesinde, d-'li olan bazı kelimeler, bizim metnimizde t-'lidir: (dayan-) ṭayan- 34b7, (dokun-) ṭoḳın- 12b9, (dokuz) ṭoḳuz 63a6, (dol-) ṭol- 13a8, (dolaş-) ṭolaş- 63a5, (dur) ṭur- 25a13

D İ Z İ N

A

āb (F): su
ā.-ı revān 58a10-11
ā.+ından 13a8

ʿabādile (A) : abdullahlar, Abdullah adında olan kimseler.
a.+den (esmā-yı a.) 12a3-4

abdāl (A): dünya ile ilgisini kesip, Tanrı'ya bağlanmış olan, derviş; sayıları yedi olan ve kutup ile imameynden sonra gelen Tanrı erenleri,ahyar, yediler.
a. 9b3, 28b12, 29a15, 29b1, 46a13, 52b4, 52b13
a.-ı ʿuẓemā 28a12
a. ü evtād (muʿāvenet-i a.) 64a6
a. (ḳuṭbü'l a.) 9b11, 12b2-3, 14a4, 14a10-11
a.+dur 27a5, 29b3
a.+ı (bel.) 9b3
a.+a 7b7, 48a8, 52b12
a.+a (fırḳa-i a.) 27b13
a.+a (ṭabaḳa-i a.) 5b14
a.+dan 29a12
a.+dan (ṭabaḳa-i a.) 6a1
a.+uŋ 46a14, 48a9
a.+uŋ (ḳuṭbü'l-a.) 14a13

ābdest (F): Müslümanların, namaz kılabilmek için el, ağız, burun, yüz, kol, ayak yıkama ve başa enseye ıslak el gezdirme biçiminde yaptıkları arınma, aptes.
ā. al-: aptes yoluyla arınmak 62a2

ʿabdiyye: kulluk.
ʿa. (ṣıfat-ı ʿa.) 10b13

ʿabdu'llāh (A): Abdullah. "Allah'ın kulu" anlamındaki bu isim, Allah tarafından döneminin kutbu olan kişiye verilir.
ʿa. 3b14, 3b15, 12a6

ʿabdu'llāh şāmī (k.a.): döneminin kutbu olarak gösterilen ve 12. yüzyılda yaşamış olan bir mutasavvıf.
ʿa. 8b11

ʿabdü'l-ʿalīm (A): ilm-i ledünne mazhar olan ve imamandan sonra gelen dört büyük veliden batıyı yöneteni.
ʿa.+dür 26a4, 27b6

ʿabdü'l-baṣīr (A): Allah'ın bu ismi kendisinde tecelli eden veli ve yedilerden yedinci iklimi yöneteni.
ʿa.+dür 28a6

ʿabdü'l-ḥay(y) (A): Allah'ın bu ismi kendisinde tecelli eden ve imameynden sonra gelen dört büyük veliden doğuyu yöneteni.
ʿa.+dur 26a3, 27b3

ʿabdü'l-ḳādir (A): Allah'ın bu ismine mazhar olan ve imameynden sonra gelen dört büyük veliden güneyi yöneteni.
ʿa.+dür 26a5, 27b9

ʿabdü'l-melik (A): Allah'ın bu isminin sırrına mazhar olan büyük veli ve imameynden kutbun sağ yanında duranı.
ʿa.+dür 25a12

ʿabdü'l-mürīd (A): Allah'ın bu ismine mazhar olan ve imameynden sonra gelen dört büyük veliden kuzeyi yöneteni.
ʿa.+dür 26a6, 27b7

ʿabdü'l-vehhāb (A): Abdülvehhap. " Vehhap olan Tanrı" nın kulu anlamında bir erkek ismi.
ʿa. 12a7

ʿabdü'l-vehhāb nāresnī (k.a.): aktaptan bir büyük veli.
ʿa. 9a1-2

ʿabdü'r-rab(b) (A): imamandan kutbun sol yanında duranı.
ʿa. 25a11

ʿabdü'r-raḥmān (A): Abdurrahman, " Rahman olan Allah " ın kulu anlamında bir erkek ismi.
ʿa. 12a7

ʿabdü's-semīʿ (A): yedilerden altıncı iklimi yöneteni.
ʿa.+dür 28a5

ʿabdü'ş-şekür (A): yedilerden beşinci iklimi yöneteni.
ʿa.+dur 28a3

ʿābid (A): ibādet eden, tapınan.
ʿā. (nefer-i ʿā.) 5a6
ʿā. (şaḫṣ-ı ʿā.) 53b8
ʿā.+ler 58b5

ʿaceb (A): acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
ʿa. 49a7

ʿacebā (A): şüphe ve tereddüt bildiren acaba.
ʿa. 35a13, 58b1

ʿacîb (A): tuhaf, garip.
ʿa. 51b5
ʿa.+inde (şân-ı ʿa.) 47b13-14

ʿacîbe (A): şaşılacak şey.
ʿa. (esrâr-ı ʿa.) 17a4
ʿa.+den (maʿânî-yi ʿa.) 60b3
ʿa.+si (te'sîrât-ı ʿa.) 28b2
ʿa.+sindendür (kerâmet-i ʿa.) 64b4
ʿa.+leri 54b9

ʿacz (A): beceriksizlik.
ʿa. 32b15

aç-: bir şeyi kapalı durumundan kurtarmak, açmak.
a.-ar 18a15
a.-arlar 33b5
a.-updur 16b6
a.-up 59b15
a.-ınca 56b14

açıl-: açmak eylemi yapılmak, açılmak.
a.-maz 34b6

açmaz: satranç oyununda şahı koruyan taşlardan birinin yerinden oynatılamaması durumu.
a.+dan 11b6

açuḳ: açılmış, kapalı olmayan, açık.
a. 37b9

ad: bir kimseyi, bir şeyi anlatnaya, anımsatmaya yarayan sözcük, isim.
a.+ı (iy.) 25a11, 26a4

aʿdâ (A): adular, düşmanlar.
a.+nuŋ 32b8

aʿdâd (A): sayılar.
a.+a 25a2
a.+a (izdiyâd-ı a.) 24b10

ʿâdât (A): adetler, görenekler, usuller, tabiatler, alışkanlıklar.
ʿâ.+ı (bel.) (ḫavârıḳ-ı ʿâ.) 41b13-14

ʿad(d) (A): sayma, sayılma.
ʿa. it-: saymak. 24a15
ʿa. olın-: sayılmak 15a8
ʿa. olun-: 24b8, 38a14

ʿaded (A): sayı
ʿa.-i āyāt 19b4
ʿa.-i meşhūr 54a8
ʿa.-i muʿayyen 54b15
ʿa.+dür (tertīb-i ʿa.) 24b2
ʿa.+i (iy.) 30b13, 52b12
ʿa.+e 40a12
ʿa.+e (ḥaṣr uʿa.) 54a14
ʿa.+den 24b5
ʿa.+üŋ 24b4
ʿa.+ini 2b5
ʿa.+ince 54a9
ʿa.+incedür 22b8, 29b9
ʿa.+leri 54b9

ādem (k.a.): ilk peygamber, Hz.Adem.
ā. 5a1, 20a4, 28a7, 36a2, 36a10, 36b3
ā. (ḳalb-i ā.) 36b12
ā.+den (ḥażret-i ā.) 15a6-7

ʿadem (A): yokluk, bulunmama.
ʿa.-i iʿtibār 6a6
ʿa.-i muḥabbet 20b10-11
ʿa.-i ẓuhūr 51b2
ʿa. (ḥālet-i ʿa.) 17b6
ʿa.+den 17b9

ʿādet (A): görenek, usul, tabiat, alışkanlık, adet.
ʿā. 41b14
ʿā.-nās 12a5
ʿā. ol- : alışkanlık haline gelmek 56a6

adım: yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri, adım.
a. 34b6

ʿādil (A): adaletli davranan, doğruluk gösteren, doğrucu.
ʿā. ol- 43b9
ʿā.+dür (şāh-ı ʿā.) 11b6

ʿadl (A): doğruluk.
ʿa.+le 48a15
ʿa.+idür 16a10

ʿadū (A): düşman.
ʿa. 42b5

āfitāb (F): güneş, güneş ışığı.
ā.-ı müṭālaʿa 2b11

ağla-: üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık, aldanma gibi duyguların etkisiyle gözyaşı dökmek, ağlamak.

a.-yan 39b12

ağniyā (A): zenginler.
a. 50a7
a.+nuŋ 50b7

ağyār (A): gayrılar, başkalar, yabancılar.
a. it- (maḥrem-i a.):(bak. maḥrem) 19a2

aḥadiyyet (A): birlik, özellikle Allah'ın vahdaniyeti, bir olması.
a.-i ilāhiyye 16b13
a.+e (dergāh-ı a.) 3b7-8

ʿahd (A): devir, zaman, gün.
a.+inden 36b3

āheng (F): uygunluk, düzen.
ā.+in 16b4

āheste (F): yavaş, ağır.
ā. 41b8(2)

āḫir (A): son, sonraki, en sonra.
ā. 32a8, 35a2
āḫirü'l- emr 35a14
āḫirü'z-zamān 21b7
ā. (şaḫş-ı ā.) 8a3
ā.+e (ğayb-ı ā.) 52a12
ā.+ine 36a3

āḫiret (A): öbür dünya, öteki dünya.
ā. (dār-ı ā.): (bak. dār) 49a3
ā.-i muʿaccelet (ilm-i ā.) 57b9-10
ā.+de (dār-ı ā.) 57b2

āḫirī (A): sonrakiyle ilgili; en sonra gelen.
ā.+nüŋ (şınf-ı ā.) 60a10

aḥkām (A): emirler, hükümler.
a.-ı vāridāt 29b15, 25b3
a.+la 41a9

aḫlāḳ (A): insanda bulunan ruhsal ve zihinsel haller.
a. ü edeb 7a11
a. (aḥvāl ü a.) 55a12-13

aḥmed bin ʿaṭā (k.a.): döneminin kutbu olarak gösterilen ve 11.yüzyılda yaşamış bir büyük mutasavvıf.
a. 8b8

aḥmed bin hārūnü'r-reşīd-i sebtī (k.a.): kutuptan bir büyük veli.
a. 4a10-11

aḥmedī (A): Hz. Muhammet'le ilgili, Hz. Muhammede ait.
a. (vāris-i şer'-i a.) 14a14

aḥvāl (A): durumlar, haller.
a.-i ehl-i ḳubūr 31a11-12
a.-i ḫızr ve ilyās 13a9
a.-i ḳubūr 31b2
a.-i rūḥāniyye 44a8
a. ü aḫlāḳ 55a12-13
a.(cāmi'ü'l-a ve'l-maḳāmāt) 3b5
a. (maḳāmāt ü a.) 3b3
a.+i(bel.) 31b5
a.+e (maḳāmāt-ı a.) 47b8
a.+de 48a8, 56a10
a.+den (a'māl ü a.) 57a5-6
a.+le (ricāl-i kesirü'l-a) 54a10
a.+i(iy.) 51b3
a.+i (maḳāmāt ü a.) 47b6-7
a.+idür (a'ẓam-ı a.) 55b5-6
a.+in 55b11
a.+ini (serencām-ı a.) 59a2-3
a.+inden 51b5
a.+leri (intihā-yı a.) 50a13

aḥyānā (A): ara sıra, vakit vakit.
a. 9a3

aḫyār (A): yedi iklimi yönetmekle yükümlü evliya grubu, abdal, yediler.
a. 63b1
a. (ḥükemā-yı a.) 11a13
a.+dur (mücteml'-i aṣfiyā-yı a.) 64a5
a.+dur (müsellem-i ebrār ü a.) 61a11

aḫẕ (A): alma, kabul etme.
a. it-: almak, kabul etmek. 25b2, 41a15, 41b1(2)

aḳ-: (sıvı maddeler ya da çok ince taneli katı maddeler için) bir yerden başka bir yere doğru gitmek veya aşağıya yere düşmek.
a.-mışdur 12b11
a.-maḳdadur 11b3

akçe: küçük, gümüş para.
a. 12a14
a.+den (naḳd-i a.) 9a8

ʿaḳ(ı)l (A):akıl, us.
ʿa. (şāmilü'l-ʿa.) 22a13
ʿa.+a (ṭarīḳ-i ʿa.) 58a6

ʿāḳil (A): akıllı kimse.
ʿa. 22a11
ʿā. ol- (ʿālim ü ʿā.) 22a7

aḳrabā (A): aralarında soy yakınlığı olanlar.
a.+ları 56a2

aḳrān (A): eş ve benzer olanlar, yaşıtlar.
a.+ı(iy.) 23b9

aḳṭāb (A): sahipler, efendiler; azizler, ulular, tarikat kurucuları; dünyayı ve insanları yönetmekle yükümlü olan büyük veliler, kutuplar.
a. 14a15, 15a11
a.-ı düvāzdeh 24a8
a.-ı güzīn 13b15
a. (ḳuṭbü'l-a.) 3a14, 15a2
a. ü efrād (ʿināyet-i a.) 64aż
a.+dur 3b4, 14b4, 14b14
a.+ı(bel.) (ḥaḳīḳat-ı a.) 13b1
a.+a (tafṣīl-i maḳāmāt-ı a.) 13a10-11
a.+dan 9a1, 15b10, 22b8
a.+uŋ 4a3, 4a9, 15a14, 24b4,

aḳvāl (A): sözler, lakırdılar.
a.-i kāẕibe 16a15, 16b1
a.+leri 33b14

āl (A): aile, sülāle.
ā.-i os̱mān ve's-selāṭīn-i cihān 3a4

al-: bir şeyi elde etmek, kazanmak; bir yeri savaşla ele geçirmek, almak.
a.-urlar 33b2, 53b5
a.-mışlardur 7a14
a.-ı (a. vir-) 12a10
a.-up (ābdest a.) (bak. ābdest) 62a2
a.-an (ḥaẓẓ a.): (bak. ḥaẓẓ) 17b9

ʿalā (A): rütbece büyüklük, yükseklik, şeref, şan.
ʿalāü'd-devlet 13b3

aʿlā (A): (daha, en, pek) yüksek.
a.-yı kelīmetu'llāh 32b5
a. (ʿalem-i a.) (bak. ʿālem) 44b8
a. ol- (eṣaḥḥ ü a.) 56b4
a.+dur 25b6
a.+ya (maḥall-i a.) 55b8-9

a.+da (cennet-i a.) 22b9
a.+dan (ʿālem-i a.) 45a2

ʿalāyiḳ (a): alakalar, ilgiler, ilişikler.
a.+den (ḫas ü ḫāṣāk-i ʿa.) 58b3-4
a.+inden 51b14

ʿalā-faṣlü'l-ḫitāb (A): Faslü'l-ḫitāb'a göre.
a.+ında 35a11

ʿale'l-ḥesāb (A): hesaba sayarak.
ʿa. 14b14

ʿale'l-ḫuṣūṣ (A): hele, özellikle, en çok.
ʿa. 2b6, 18b7, 28a1, 47b11, 64b6

ʿalem (A): bayrak, sancak.
ʿa. 48a7

ʿālem (A): dünya, cihan.
ʿā. 27a11, 19a7
ʿā.-i aʿlā: en yüce alem, Tanrının bulunduğu yer. 44b8, 45a2
ʿā.-i berzaḫ: ölülerin ruhlarının kıyamete kadar bulunacakları yer. 49a2, 49a4
ʿā.-i istiġnā 43b15
ʿā.-i melekūt: Tanrı'nın mutlak hükümdar olduğu alem. 25a13, 47b5, 50b6, 50b11, 60b1,
ʿā.-i mülk: ruhların ve meleklerin alemi, 25a14, 25b5, 25b7, 47b10, 55b11
ʿā.-i şehādet 50b4, 50b10
ʿā.(faḫr-ı ʿā.): (bak. faḫr) 8b1, 10b1, 11a7, 15b9, 20a11, 23a12, 32b11, 33a2, 55b7
ʿā. (medār-ı umūr-ı ʿā.) 15a6
ʿā.-i misāl: simgeler alemi (nigeh-dārān-ı ʿā.) 27a5
ʿā.-i ıṭlāḳ:varlığın ilk mertebesi olan alem, lahut alemi (server-i ʿā) 44a3
ʿā+i(bel.) 53b11, 63a5
ʿā.+i (dā'ire-i ʿā.) 64a1
ʿā.+e 19a6, 50b6, 60a15
ʿā.+e (cemiʿ-i ʿā.) 49a12
ʿā.+e (faḫr-ı ʿā.) 8a7
ʿā.+de 35b10, 42b13, 47b10, 48b3, 50a7, 54a8, 60b3
ʿā.+den (eṭrāf-ı ʿā.) 61a5
ʿā.+den (ṣuver-i ʿā.) 47b9
ʿā.+üŋ 17a13
ʿā.+üŋ (çār-küşe-i ʿā.) 61a15, 61b1
ʿā.+üŋ (faḫr-ı ʿā.) 14b5-6
ʿā.+ine 50b5
ʿā.+inde 13b5, 27a15

ʿālem-bīn (F, ʿālem A): ālemi, dünyayı gösteren.
ʿā.+ile (çeşm-i ʿā.) 54b6

ʿālem-gīr (F, ʿālem A): cihanı tutan, dünyayı zapteden, bütün āleme yayılan.
ʿā.+e (şems-i ʿā.) 42a5

ʿālem-tāb-veş (F, ʿālem A): dünyayı aydınlatan güneş gibi.
ʿā. (mihr-i ʿā.) 41b7

ālet (A): vasıta.
ā. 8b4

ʿaleyhi'l-laʿne (A): lanet onun üzerine olsun.
ʿa. 26b6, 30b10

ʿaleyhi'ṣ-ṣalavatü ve's-selām (A): salâvat ve selâm onun üzerine olsun.
ʿa. 21b2-3

ʿaleyhi's-selām (A): selām onun üzerine olsun.
ʿa. 4b13, 5a1, 5a3, 5a5, 5a7, 7b14, 8a14, 8b5, 9a7, 9a10, 9b7, 9b10, 9b13, 10b10, 10b13, 11a4, 11a15, 12b2, 12b8, 14a3, 14a5, 15a12, 16b10, 17b13, 17b15D2, 18b3, 19a4, 119b2, 21a4, 21b7, 21b13, 22b7, 23b3, 27b4, 27b6, 27b8, 27b10, 28a3, 28a5, 28a7, 33a5, 36a2, 36a10, 36b3, 37a12, 37b13, 39a6, 39a9, 44b11, 44b12, 44b13, 44b15, 48b9, 59a15
ʿa.+dur 10b3, 36a4
ʿa.+ı(bel.) 11a9
ʿa.+a 4a1, 9a8, 9b5, 9b9, 9b12, 48b8
ʿa.+dan 20a4-5
ʿa.+la 39a13
ʿa.+uŋ 7b7

ʿaleyhüme's-selām (A): selâm onların üzerine olsun.
ʿa.+a 6a5

ʿaleyhümā's-selām (A): selâm onların ikisinin üzerine olsun.
ʿa. 9a4, 10a4, 13a9
ʿa.+uŋ 9a14-15

ʿālī (A): yüksek, yüce, ulu.
ʿā. 2b9
ʿā. (ṣavt-ı ʿā.) 6b12
ʿā.+dür 58a5

ʿalī (k.a.): (bak. ʿalī bin ebi ṭālib).
ʿa. 4a7, 23a9
ʿa. ʿaliyyü'ẕ-ẕāt (şaḫṣ-ı ʿa.) 5a8

ʿalî bin ebi ṭālib (k.a.): Hz. Muhammed'in damadı ve amcasının oğlu, dördüncü halife, Hz.Ali.
ʿa. 22b13
ʿa.+üŋ 23a11

ālih (A): tapınılan şey, mabut.
ā. (muḳarribān-ı dergāh-ı ā.) 64b1
ā.+ledür (ḥuḳūḳ-ı ā.) 41b13

āl-i ʿimrān (A): Kur'an-ı Kerim'in 200 ayetlik üçüncü suresi.
ā. 19b3

ʿālim (A): okumuş, bilen, bilgin.
ʿā. ol-: bilmek. 22a10, 22a11, 30b2
ʿā. ü ʿāḳil ol-: bilmek ve aklını kullanmak. 22a7
ʿā. ü ʿārif 22a6, 29b15, 30a1
ʿā. (imām-ı ʿā.) 13b3
ʿā. ü ʿārif (şeyḫ-i ʿā.) 55a9
ʿā.+dür 44b2
ʿā.+ler 38b3
ʿā.+lerdür 38a10

ʿālî-naẓar (F, ʿālî, naẓar A): yüce bakışlı; yüce düşünceli.
ʿā.+dur 48b1
ʿā.+lardur 54b4
ʿā.+lar 18b9, 42a6

ʿālî-pāye (F, ʿāli A): rütbesi, makamı, derecesi yüksek olan.
ʿā.+ler 39b2

ʿālî-şān (F, ʿālî, şān A): şanı, şöhreti büyük olan.
ʿā.+dur (pād-şāh-ı ʿā.) 25a10

ʿāliyye (A): (bak. ʿālî)
ʿā. +den (zümre-i ʿā.) 25b14
ʿā.+lerine (maḳāmāt-ı ʿā.) 45a7
ʿā.+lerine (rütbe-i ʿā.) 55a1

ʿaliyyin (A): aliler, yüceler, ulular.
ʿa. (ervāḥ-ı ʿa.) 60b1-2

allāh (A): İslamiyet'te, kāinatta var olan her şeyin yaratıcısı, koruyucusu olduğuna ve tek olduğuna inanılan yüce ve üstün varlık, Tanrı, Rab, Yaradan, Mevlā, Allah.
a. 10b11(2)
a.+dan 19b6
a.+la 41b12, 47b4
a.u teʿālā: yüce Allah 20b9

ʿallām (A): çok bilgin.
ʿa.+ı(iy.) 17b15D2

alt: bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı, alt.
a. 53b14
a.+ında ḳal- (ḥicāb a.):(bak. ḥicāb) 57a14

altı: beşten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 6.
a. 53b8, 53b11, 53b12, 53b15, 54b7
a.+dur 53b9
a.+ya 7b11
a.+sı 45b13, 63b10
a.+ncı 18b3, 28a4
a.+ncısı 13b15, 61b4

altı yüz: beş yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 600.
a.y. 17b15D2, 17b15D1

altmış: elli dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 60.
a. 11b11

ʿa. m.: aleyhi's-selām'ın kısaltılmışı.
ʿa. 17a8

aʿmāl (A): ameller, işler.
a. ü aḥvāl 57a5-6

āmāl (A): emeller, dilekler, istekler.
ā.+leri (intihā-yı ā.) 50a12

ʿamel (A): iş.
ʿa. eyle-: işlemek, iş yapmak, iş görmek. 22a11, 57a8
ʿa.-i mefrūż 38b11, 56b11
ʿa.+i(iy.) 39b14

ʿameliyye (A): işle ilgili, işe ait, ameli.
ʿa. (ḳuvvet-i ʿa.) 23b13

ʿamīḳa (A): derin.
ʿa.+nuŋ (enhār-ı ʿa.) 6b6

ʿāmil (A): etken, etmen.
ʿā. ol- : etkilemek. 56a13

ʿāmire (A): emreden, buyuran, amir.
ʿā.+lerine (ḫazāne- ʿā.) 3a8

ammā (A): ama, fakat, lakin, ancak; şu kadar ki, o kadar ki, öyle ki.

a. 5b5, 5b10, 6a5, 7a10, 7b15, 8a11, 8b7, 11a7, 11b9, 12b13, 14b11, 16b7, 17a8, 17b13, 17b15D2, 18b3, 19a4, 19b2, 21a4, 21b1, 21b13, 22a1, 22a11, 22b7, 22b8, 23b3, 23b12, 23b15, 24a2, 24b7, 24b15, 25b4, 25b13, 26b10, 30b8, 34a9, 34b8, 39a10, 42b10, 44b3, 45b13, 36a14, 46b13, 47a6, 47b6, 48a10, 48a12, 49a15, 50a8, 50b8, 50b15, 51a12, 51b8, 55a9, 57b1, 58a3, 59b10, 61b10

ʿamme (A): genele özgü olan, halktan.
ʿa.-i ṣuleḥā 5b7
ʿa.+yi (velāyet-i ʿā.) 36a3
ʿa.+den 56b11

ʿammī (A): amca.
ʿa.+si 8a15
ʿa.+sidür 9b8

ān (A): en kısa zaman, lahza, an.
ā. 3b12
ā.+da 6b5

aŋa: ona (bak. ol)

ancaḳ: yalnız, sadece; ama, lākin, ancak.
a. 4a9, 8a1, 8a12, 36b2, 50a10, 55b3, 57a15, 58a3, 61b8

anda: onda (bak. ol)

andan: ondan (bak. ol)

anı: onu (bak. ol)

ʿanḳā (A): ismi olup cismi olmayan bir kuş, zümrüdüanka kuşu.
ʿa. 17b9

aŋla-: bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak, yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç niteliğinde başka bir bilgi edinmek, sezmek, takdir etmek, anlamak.
a.-maḳ 49b4

aŋlanıl-: anlaşılmak, sezilmek, takdir olunmak.
a.-maz 42a4

anlar: onlar (bak. ol)

anuŋ: onun (bak. ol)

ara: iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık,aralık, boşluk, mesafe, ara.
a.+larına 12b9

ʿarafāt (A): Mekke'nin doğusunda, hacıların kurban bayramının arefe günü toplandıkları kutsal yer.
ʿa. 12a9
ʿa.+da 7b2

arazīn (A) : yerler.
a. ü āsmān 36b5-6
a.+de (eḳālīm-i ʿa.) 34a7

ard: geri, arka, art.
a. 53b14
a. +ından 60a6
a. +larınca 23a2

ʿārıżī (A): sonradan çıkma, geçici.
ʿā. 20a6

ʿārif (A): bilen, bilgili, irfan sahibi.
ʿā.-i rabbānī 13b3
ʿā. ol-: bilmek, gönül yoluyla bilmek 53a2
ʿā. (şeyḫ-i ʿālim ü ʿā.) 55a9
ʿā.+dür 47b5
ʿā.+dür (ʿālim ü ʿā.)22a6, 29b15, 30a1
ʿā.+ler 28a10, 38a10

ʿārifīn (A): bilenler, arifler.
ʿā. (ḳuṭbü'l-ʿā.) 60b15
ʿā. (sulṭānü'l-ʿā.) 2b6

arḳa: bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, arka.
a. vir-: dönmek. 62a10, 64a2
a.+sın 62b1
a.+sın (a. vir-) 62a4, 62a14

ʿarş (A): dokuzuncu ve en sonuncu gök tabakası; Allah'ın dokuzuncu tabaka gökte var sayılan kudret ve ululuğunun tecelli yeri; taht.
ʿa.+a 46b1
ʿa.+la (pāye-i ʿa.) 50a4

art-: çoğalmak, artmak.
a.-ar 31a11
a.-maz 25a9, 29b8, 33a12
a.-arlar 37b14, 39b6, 44a7, 46b13, 53b9
a.-mazlar 36a10, 39a7, 41b10, 46b7, 48a7, 52a7, 52b5, 54a12
a.-up 54a15

artuḳ: daha çok, daha fazla, artık.
a. 9a13
a.+dur 50a9

artur-: çoğaltmak, arttırmak.
a.-urlar 56b4

ʿarż: gösterme, görünme.
ʿa.-ı dīdār eyle-: yüz göstermek. 63b7
ʿa.-ı ḳuvvet 42b11, 43b10
ʿa.-ı ḳuvvet it-: güç göstermek. 42b11
ʿa.+a (cilve-ger-i ʿa.) 23b1

arż (A): memleket, ülke; yer, toprak.
a.+ı (bel.) (maʿmūre-i a.) 7b1
a.+da 45b11

aʿṣāb (A): sinirler, damarlar.
a. u ʿurūḳ 11a11

aṣālet (A): soyluluk, asalet.
a. 8b2

aṣāleten (A): asıl olarak, kendisi olarak, başka birinin yerine değil.
a. 2b2, 3b5

āẟār (A): eserler, izler, nişanlar.
ā.-ı cemīle 28a15
ā.-ı ġarībe 17a4
ā.-ı ḫaṣ 30a3
ā. u te'ẟīrāt 29b10
ā.-ı velāyet 7a9, 13b11
ā.-ı kerāmet (berekāt-ı ā.) 36b4
ā.-ı maẓāhir (mir'āt-ı ā.) 24a5
ā.-ı velāyet (berekāt-ı ā.) 14b13
ā.+a 30b2
ā.+a (ʿulūm-ı ā.) 30b7
ā.+ı (iy.) 31a9
ā.+ında (ẓuhūr-ı ā.) 17a15

āsāyiş (F): eminlik, barış.
ā. (bāʿiẟ-i ā.) 40b3

aṣfiyā (A): saflar, gerçek dostlar, ermişler.
a.-yı aḫyār (müctemiʿ-i a.) 64a5

aṣḥāb (A): büyük bir mezhep sahibine uyanlar; Hz. Muhammet'e Mekke'de uyan, Medine'de onu çağıran kimseler.
a. 10a15
a.-ı ḥācāt 61b12

a.-ı ḥuḳūḳ 22a8
a.-ı ḳalaḳ 53a5-6
a.-ı kirām 10a13
a.-ı mükāşifāt 6b14, 24b14
a.-ı müşāhedāt 52b11
a.-ı şehādāt 53a11
a.-ı ṭarīḳ 46a12
a.-ı kerāmet (ḳıble-i a.) 25b11
a. (meşkūr-ı a.) 3a13
a. (ẓuhrü'l- a.) 60a4
a.+ı(bel.) 12b3
a.+(iy.) 9b11
a.+ına 9a8
a.+ında 20a5

aṣlā (A): hiçbir zaman, asla.
a. 15b14, 16b15, 38a4, 38a6, 47b1, 53a11, 56b9, 57a3

āṣlī (A): asla mensup, hususi, seçkin.
ā. 20a6

āsmān (A): gök, sema.
ā. (arazīn ü ā.) 36b5-6
ā.+uŋ (vücūd-ı a.) 27a8-9

ʿasr (A): ikindi vakti.
ʿa.+ı(bel.) (ṣalavāt-ı ʿa.) 10a12

aşağı : bir yere veeya vir şeye göre ondan daha alçakta olan, aşağı.
a. 62b9

ʿāşara (A): on sayısı.
ʿā. (ḫaṣlet-i ʿā.) 16b1-2

ʿāşıḳ (A): seven, birine ya da bir şeye tutkun, aşık.
ʿā. 18a9, 18a14

āşikār (F): belli, açık, meydanda.
ā. 61a10

āşinā (F): bildik, tanıdık.
ā.+lardur 37a9

āşiyān (F): mesken, ev.
ā.-ı cibrīl 39a12
ā.-ı ḳudsī 5a15, 5b1
ā.+ı 17a6

ʿaşḳ (A): sevgi, tutku, aşk.
ʿa.-ı ḥaḳ: Allah sevgisi. 46b10
ʿa.-ı rabbānī: Allah'a yöneltilen sevgi. 33b1

ʿa.-ḥaḳ (cezbe-i ʿa.) 35a8

aşurı: öte, aşırı.
a.+sına 6b9

at-: bir şeyi yere doğru bırakmak; bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
a.-maz (adım a.): yürümek için ayağını öne doğru uzatıp basmak. 34b6
a.+up 12b8

ʿaṭā (A): bağışlama, bahşiş, ihsan.
ʿa. 11b2
ʿa. (ḫalūḳ u cezilü'l- ʿa.) 11a15
ʿa.+sı 11b3
ʿa.+sı (iḥsān ü ʿa.) 9a13

ʿaṭāyā (A): hediyeler, armağanlar, bahşişler.
ʿa.-yı sübḥaniyye (ʿulūm-ı ʿa.) 24a2-3
ʿa.+dur (keṣīrü'l-ʿa.) 23b10-11

ʿatf (A): iyilikseverlik, şefkat.
ʿa. ü merḥamet 47b12
ʿa. (ricāl-i ʿa.): (bak. ricāl) 43a4

ātiye (A): gelecek, gelen.
ā. (sene-i ā.) 34a5

ʿavām (A): kaba ve cahil halk, ayak takımı.
ʿa.-ı nās 6a6

ʿavdet (A): geri gelme, dönme, dönüş.
ʿa. 13a11

ʿavrat (A): kadınlar.
ʿa.+lardan 47a7

ay: yılın on iki bölümünden her biri, ay.
a. 12b11
a.+uŋ 61a4, 61b15, 63b14
a.+ında 7b3, 35a9

ayaḳ: bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü, ayak.
a.+ları 34b5, 40b14

ʿayāl: bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler.
ʿa.+e (evlād ü ʿa.) : (bak. evlād) 6a2-3

aʿyān (A): bir memleketin ileri gelenleri.
a. 53a13

āyāt (A): Kur'an'ın cümleleri, ayetleri.
ā. āyātü'l-ḥāḳī 18b5
ā.+ı(iy.) 22a1, 22b8, 23b5
ā.+ında (ʿaded-i ā.) 19b4

āyet (A): Kur'an'ın her bir cümlesi, ayet.
ā.-i kerīme 15a15
ā.-i kerīme 36b11, 37b6, 38a2, 60a9
ā.+i (iy.) 42a10
ā.+iyle 4a2, 44a14

ayır- : farklı davranmak, ayrıcalık gözetmek, ayırmak.
a.mazlar 43a7

āyīne(F): ayna
a.dür 31a8

ʿayn (A) : kaynak, pınar; bir şeyin eşi tıpkısı, aslı, kendisi; göz.
ʿa.-ı cemʿ 56a4
ʿa.-ı cūd 43a8
ʿa.-ı müşāhede 53a6-7
ʿayne'l-yaḳīn: gözle görülerek elde edilen bilgi. 28b10
ʿa.-i ināyet (reşk- ʿa.) 33b5

ʿaynü't-taḥkīm ve'z-zeva'id (A): (bak.ricāl)
ricāl- ʿa.: (bak. ricāl) 52a6

ayrıl-: bir yerden, bir kimseden veya bir şeyden uzaklaşmak, ayrılmak.
a.-maz 3b12
a.-mazlar 45b13

az: alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik, az.
a.+dur 34a9

aʿżā (A): organlar, üyeler.
a.+sı (erḳān ü a.)11a6

āzāde (F): hür, serbest, özgür.
ā.+dür 46b3

aʿẓam (A): (daha, pek, en, çok) büyük.
a.-ı aḥvāl 55b5-6
a.-ı menāzil 17a12
a.+uŋ (sevād-ı a.) 16b6
a.+ı(iy.) 16b2
a.+ıdur 18a8

ʿażamet (A): büyüklük, ululuk.
ʿa. ü kibriyā (ḥicāb-ı ʿa.) 57a12
ʿa.+dür (kemāl-i ʿa.) 19a6

ʿaẓīm (A) büyük, ulu, iri.
ʿa. 18a5
ʿaẓīmü'ş-şān 51b7
ʿaẓīmü'ş-şān (ʿazīz-i ʿa.)26a1
ʿaẓīmü'ş-şān (evliyā-yı ʿa.) 27b1-2
ʿaẓīmü'ş-şān (ẕāt-ı ʿa.) 48b5
ʿa.+de (ḳur'ān-ı ʿa.):(bak. ḳur'ān) 3b15-4a1, 15a13, 26a14, 40b15, 53b15-54a1, 60a8.
ʿa.+üŋ (ḳur'ān-ı ʿa.) 15b1

ʿāzim (A): niyetli, kesin kararını veren.
ʿā. ol-: niyetlenmek, kesin kararını vermek. 31b1

ʿazīz (A): muhterem, sayın.
ʿa. 42b7
ʿa.-i ʿaẓīmü'ş-şān 26a1
ʿa.+e (maḳām-ı ʿa.) 44a15

ʿazrā'īl (A): ölüm meleği, Azrail.
ʿa. 45a1

ʿaẓẓemehu'llāh (A): Allah onu yüceltsin.
ʿa.+la 33b10

B

bāb (A): anlatılan ya da yazılan bir şeyde ana bölüm, ana başlık; konu.
b. 3a10, 3a11, 25a1, 54b8
b.+da 31a13, 59b8
b.+dan 3a8

baba: çocuğa göre kendisinin dünyaya gelmiş olmasında etken olmuş olan erkek, peder, baba.
b.+sı 48b14
b.+larına 9b8

bābed (?): kuzeybatı.(?)
b. 63aDA, 63b9

bād (F): yel, rüzgār.
b. -ı vezān 6b9

baʿde (A): sonra.
b. 20b2, 39a5, 43b14,45a5, 55b10

baʿde-heẕā (A): bundan sonra.
b. 51a11, 54a14

baʿdehu (A): ondan sonra.
b. 36a8

baʿde-ẕālik (A): bundan sonra.
b. 8a14, 9a14, 12b11, 15a9, 40a1, 42a7, 46b12

baʿde-zān (F, baʿde A): ondan sonra, bundan sonra.
b. 62a2

baʿde-zamānin (A): bir zaman geçtikten sonra, bir süre sonra.
b. 10b9

bādiyye (A): çöl, kır.
b.-i ṭarīḳat (müteʿaṭṭışān-ı b.) 25a4

bağdād (y.a.): Bağdat.
b.+dan 48a15

bağla-: oluşmak, tutmak, meydana gelmek, bağlamak.
b.-yup 12b10

bahādır (F): cesur, yiğit.
b.+lardur 7a8

bahār (F): ilkbahar mevsimi, bahar.
b.+ından 33b1

bah(i)r (A): deniz, derya.
b. 13a4
b.-ı fażl 13a5
b.-ı hakāyık 20b16
b.-ı muhīt 26a8
b.-ı safā 37a9
b.-ı bī-pāyān (hakāyık-ı b.) 37b8
b.+e (ġarīk-i b.) 11b4
b.+üŋ 21a1

bah(i)s (A): konuşulan şey, söz; konu.
b.-ı dīn 32a13
b.-ı dīn eyle-: din konusunda konuşmak. 32b13

ba'īd (A): uzak, ırak.
b. eyle-: uzaklaştırmak, uzak tutmak. 21a9

bā'is(A): neden olan, icabettiren; neden.
b. 28b13, 33b13, 52b6
b.-i āsāyiş 40b3
b. ol-: neden olmak. 40b9
b.+den 27b3

bak- : bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.
b.-mazlar 43a9
b.-up 10b11, 29b6

bakarā (A): Kur'an'ın 286 ayetlik ikinci suresi.
b. +dur (sūre-i b.) 19a5

bākiye (A): (bak. bākiyye)
b. ol-: artmak. 56b1

bakiyye (A): artan, geri kalan, artık.
b. 34a3, 35b2
b.+dür 35a2

bakum: görüş açısı, değerlendirme, bakım.
b.+da 26a10

bālā (F): boy.
b. (serv-i b.) 13a7

bālā-ter (F): daha yüksek, pek yüksek.
b.+dür 31b15

baŋa: bana (bak. ben)

bār (F): defa, kere, sefer; yük.
b. 5a10, 56a6, 56b3, 63b5
b.-ı girān 34a13-14, 34b12
b. (vāsıl-ı b.) 45a11

bārī (A): yaratan, yaratıcı.
b. ḫüda: Tanrı, Allah. 20b5, 36a1, 45b2, 60a6
b. teʿālā: Tanrı, Allah.
b. teʿālā +nuŋ 39a13-14, 22b10
b. (muhabbet-i b.) 20a14
b. (ẕāt-ı b.) : Tanrı, Allah. 42a6
b.+ye 21b2, 58a3
b.+ye (ẕāt-ı b.) 21a14, 21b4
b.+yedür (ẕāt-ı b.) 41b11.
b.+nuŋ 58b10
b. 55b15

baʿs̱ (A): gönderme, gönderilme; peygamberlik.
b.+e (zamān-ı b.) 49a4
b.+inden 14b3, 14b6, 14b12

baṣar (A) : göz.
b. (ṣarf-ı b. ḳıl-): bakmak. 2b11, 38b13

baṣīr (A): görüp anlayan.
basīr-i mutlak ol- (meşhūd-ı b.): (bak. meşhūd) 3b13

basīṭ (A): sade, düz, basit.
b. 30a15, 45b11

basṭ (A): rica hali (kabule, rahmete, ünse işaret olarak Allah tarafından tevcihin gelmesine de "bast" denir.)
b.-ı mülāyemet 42b12, 43b10
b. ü tebessüm 39b7

baş : vücudun en üst bölümü, kafa, baş.
b. 37b9
b.+ını 12b10

başḳa: değişik, farklı, başka.
b. 21a3, 46a15, 50b15, 52b14(2)

bāṭın (A): içteki, içyüzdeki, gizli.
b.+ı (bel.) 15b8, 15b9
b.+ları 55b6
b.+ları (ṣūret-i b.) 58a7
b.+larında 55b15

bāṭıne (A): (bak. bāṭın)
b. (ḫilāfet-i b.) 4a9
b.+si (ḫilāfet-i b.) 4a4

bāṭınen (A): dahilen, içyüzünde.
b. 14b10

bāyezīd bestāmī(k.a.): asıl adı Ebū Yezid Tayfur bin İsa bin Surușan olan, İran'ın Bistam kentinde doğan 9.

yüzyılın en büyük sufilerinden biri.
b. 4a11, 15b1, 40a7, 55a7

bāzār (F): çarşı, pazar.
b.+larında 12a9

ba'żı (A): birazı, bir kısmı, kimi.
b. 2b5, 7a4, 10a9, 12a8, 12a14, 12b1, 12b7, 14b1, 17b2(2), 18b5, 28b2, 36a15, 47b15, 48a8, 49a12, 52b11, 53a12
b.+sı 15b1, 34a9, 34b10
b.+sına 34a9
b.+sında 34a3
b.+sıyla 17b4
b.+lar 42a8, 43a4, 46a12, 49a13

be: hey! ey!
b. 42b13

bebek: gözde irisin ortasındaki yuvarlak delik; gözbebeği.
b.+idür 26a10

bedel (A): bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey, karşılık.
b. 5a14, 5b1, 5b5, 5b8, 8a4, 29a2, 29a3, 29a5, 29a6, 29a9, 29a10, 35b11, 52b9
b.-i evvel 29a4-5
b.+üŋ 27a6
b.+i(iy.) 5b6

beden (A): gövde, vücut, cisim, ten, beden.
b.+leri 6b15, 7a2

bedeniyye (A): bedene ait, bedenle ilgili.
b.+dür (mücāhedāt-ı b.) 60a13

bedīd (F): görünür, açık, meydanda (bak. bedīdār).
b.+dür (ẓāhir ü b.) 11a2

bedīdār (F): görünür, açık, meydanda (bak. bedīd).
b. ol- (ẓāhir ü b.): (bak. ẓāhir) 45b2

bedreḳa (F): yol gösteren, kılavuz, delil.
b.-i himmet 31b7
b.+sıyla 5b4

beg: zengin, ileri gelen kimse, bey.
b.+lik 43a14

beġāyet (A): pek çok, aşırı, son derecede.
b. 55a1

behā (A): alışma, sürekli hale getirme.
b.+dur 48a15

behre (F): hisse, pay, kısmet.
b.+ler 33b2

behre-ḥāl (F, ḥāl A): hisseli, nasibi olan.
b. 35b3

behre-mend (F): hisseli, paylı.
b. ol-: pay almak. 43b14

beḳā (A): devam, sebat, önceki durum üzere kalma, bakilik.
b.+sı 17b6

belā (A): gam, keder, afet, ceza.
b.+dan 5b9

belde (A): şehir, kasaba, memleket.
b.+de 13a1

belḳis (A): Müslümanların Saba melikesine (kraliçesine) verdikleri isim.
b.-ı cin 48b10

belki (F): ihtimal, umulur, olabilir, belki.
b. 118a13, 20b9, 29a12, 31b10, 41b2, 43b8

bellü: açık, malum, belli.
b. 45b10

be-maḥrūsa (F, maḥrūsa A): şehirde, şehrinde.
b.-i ḳosṭantiniyye 64bD

ben: ben.
b. 10b8, 12a3, 35a13, 58b11, 63a4
b.+den 20b3, 20b10
b.+üm gibi 23a3, 64b4
baŋa 10b11, 54a5, 58b1

bende (F): kul, köle.
b.+lerüŋ 49b3
b.-i esfel 2b9

benden (F): bağ.
b.+den (ḳayd ü b.) 35a5

benī-ādem (A): Ademoğulları, insanlar.
b. (ḳulūb-ı merġūb-ı b.) 27a12

beŋze-: andırmak, anımsatmak, benzemek.
b.-r 48a15

b.-rler 48a8

beŋzet-: bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak, benzetmek.
b.-ürler 52b12

berā'at (A): Kur'an'ın 129 ayetlik dokuzuncu suresi, " Tevbe " adıyla da geçer.
b. 23a3
b. (süre-i b.) 22b13, 22b15

berāhīn (A): deliller, tanıklar.
b. ('ilm-i b.) 23b6

berekāt (A): bolluklar, saadetler, mutluluklar, hayırlar.
b.-ı āsār-ı kerāmet 36b4
b.-ı āsār-ı velāyet 14b13

berī (A): kurtulmuş, temiz.
b.+dür 29b5, 37b10, 60a3

berg (F): yaprak.
b.-i ḫazān 51a8
b.-i terreh 22b2

ber(r) (A): kara, toprak.
b.+e (gümrāh-ı b.) 11b4

ber-ṭaraf (F, ṭaraf A): bir yana atılan.
b. ol-: bir yana atılmak, dağıtılmak. 14b7

ber-ter (F): en üstün, en yüksek, değerli.
b. ol-: üstün olmak, üstün gelmek. 24a12
b. olur ol- 24b12
b.+dür 31b14, 48b1

berzaḫ (A): ölülerin ruhlarının kıyamete kadar bulunacakları yer.
b. ('ālem-i b.): (bak. 'ālem) 49a4
b.-ı(bel.) ('ālem-i b.) 49a2

berzaḫī (A): berzaha ait, berzahla ilgili.
b.+dür (recül-i b.) 49a1
b. (velī-yi b.) 49a5

besāṭ (A): düz yer; açıklık, genişlik.
b. 21a9
b.+dan 21a8
b.-ı ḳurb 21b11, 52a14

bēş: (bak. biş)
b. 53a4

beşer (A): insan.
b. 48b14
b. (cins-i b.) 48b6
b. (ebū'l-b.): (bak. ebū) 5a1
b. (māhiyyet-i cins-i b.) 59a7
b.+den 48b10
b.+den (ṭavā'if-i b.) 38a10
b.+le 48b11

beşeriyyet (A): insanlık.
b. 50b15
b.+e (kesāfet-i b.)51a1-2

bevāṭın (A): gizli, kapalı şeyler, batınlar.
b.+ı(bel.) 55a15, 57a5
b.+a 57a6
b.+da (ʿilm-i b.) 57b7
b.+ı(iy.) 55a15

beyān (A): anlatma, açık söyleme, bildirme.
b. 7b6, 36b7, 48a15
b. buyur-: anlatmak, açık söylemek, bildirmek 13b2, 20a9, 45a7, 49b15, 54a7, 55a13, 59a4-5, 59b8, 61a4
b. it-: anlatmak, açıkça söylemek, bildirmek. 12a4, 35a12
b. olın-: anlatılmak, açıkça söylenmek, bildirilmek. 13a1, 24b3, 40a10,
b. olun-: (bak. b. olın-) 15a11, 15b4, 31a15, 33b13
b.-ı meveddet 18a11
b.+ına (ẕikr ü b.) 54b2

beydā (A): sahra, çöl.
b. 19a9

bey(i)t (A): aynı ölçüde iki dizeden oluşan söz veya bu şekildeki şiir parçası; hane, ev.
b. 10a13
b.-i maḫṣūṣ 16b12
b.+i(bel.) 10b8
b.+ler 10b4
b.+leri 10a14, 10b2, 10b10

beyn (A): araya, arasında.
b.+dür (ıṣlāḥ-ı ẕāt-ı b.): (bak. ıṣlāḥ) 16b2

beyżā (A): beyaz, daha beyaz.
b. (yed-i b.): (bak. yed) 57b8

beẕl (A): bol bol verme, saçma.
b.-i himmet eyle- : çok çalışmak. 64a15
b.-i nefs 56a8

bî-ʿadîl (F, ʿadîl A): eşsiz, benzersiz.
b.+le (tafṣîl-i b.) 61a3-4

bi-ʿavnu'llāhi teʿāla (A): yüce Allah'ın yardımıyla
b. 62b6-7

bî-gāne (F): yabancı.
b.+dür 37a10

biḥār (A): denizler.
b. ü enhār 58b10
b.+uŋ 58a10
b.+da (ḳaʿr-ı b.) 58b1

bil-: bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak, bilmek.
b.-ür 9a11, 45a10
b.-ür (ola b.) 52b10
b.-ür (daʿvā ide b.) 56b2
b.-ürdi 30b2, 35b3
b.-ürler 7b4, 9b4, 31b4, 38a11, 41b2, 41b14
b.-ürler (diyü b.) 30b3-4
b.-mez 18b13, 29a4, 29a11, 40b12, 48b15, 56b9
b.-mezüz 31a2
b.-mezler 7b5, 31b5, 38a13, 46b7, 57a4
b.-mezlerdi 11b14
b.-düm 20b13
b.-emez 19b6
b.-e (is.) 62a2
b.-ür 34a8
b.-dügi 30b11
b.-dükleri 30b5
b.-mezlikle 12b4

bilād (A): memleketler, şehirler; memleket, şehir.
b.-ı rubʿ-ı meskūn 7b1-2
b.-ı endülüs 45a5

bi-lā-te'ḫîr ü ārām (A, ārām F): sonraya bırakmadan, ara vermeden, durmaksızın.
b. 23a5

bi-lā-ziyādein ve-lā-noḳṣān (A): fazlasız ve eksiksiz, tam.
b. 25b15, 27b1

bi-lā-ziyādetin ve-lā-noḳṣan (A): (bak. bi-lā-ziyādein ve-lā-noḳṣān)
b. 40b6, 52a4

bi-lā-vāsıṭain (A): vasıtasız, araçsız, doğrudan doğruya.
b. 22b9

bi'l-cümle (A): **hep, bütün, toptan, cümleten.**
b. 7a8, 9a9, 10b12, 14a14, 15b11, 17a3, 17b5, 23b8, 27a8, 28b3, 33b3, 34b9, 38b2, 40a4, 42b11, 43a10, 51b3, 55a2, 57b4

bildir-: (bak. bildür-)
b.-di 20b7

bildür-: herhangi bir şeyi haber vermek veya bir konuda bilgi vermek, bildirmek.
b.-mezdi 12a2
b.-di 57a5
b.-meyüp 52b9

bile: birlikte; aynı zamanda ; dahi, da/de.
b. 8a10, 9a6, 39a14, 46a11

bi'l-ḥaḳ(ḳ) (A): hakkıyla, hakikaten, gerçekten.
b. (cāhil-i b.) 22a10

bilin-: anlaşılmak, öğrenilmek, bilinmek.
b.-mez 42a4

bi'l-külliye (A): büsbütün, bütün bütün, tamamiyle.
b. 34a4

bīm (F): **korku.**
b.+le (ḫavf u b.) 51b10
b.+inden (ḫavf u b.) 60a3

bin (A): **oğul.**
b. 2b15(2)

bīnā (F): gören, görücü.
b.-yı vücūd 51b9
b. (dīde-i b.) 42b4

bināen (A):-e dayanarak; -den dolayı.
b. 8a13, 8b6, 20a12

bī-naẓīr (F, naẓīr A): eşsiz, benzersiz.
b.+e 2b9-10

bī-nişān (F): belirsiz, belirtisiz.
b. ol- 34a2

biŋ: dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 1000.
b. 22b6, 29b14, 53b7

bī-pāyān (F): sonsuz, tükenmez.
b.+uŋ (ḥaḳāyıḳ-ı baḥr-ı b.) 37b8

bir: **sayıların ilki ve bu sayıyı gösteren rakam, 1; bu sayı kadar olan ; değer, önem bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer.**
b. 3b7, 3b11, 4a3, 4a8, 5a7, 6a8, 6a13, 6b5, 6b13, 6b15, 7a5, 7b2, 7b3, 8a1, 8a3, 10a12, 10b8, 10b9, 11a4, 11a5, 11a10, 11b6, 11b9, 11b15, 12a3, 12a4, 12a11, 12a13(2), 12b1, 12b7, 12b9, 13a4, 13a6, 13b5, 14b6, 14b9, 14b10, 15a8, 15a15(3), 15b11, 16a7, 16b12, 17b3, 17b8, 17b11(2), 18a5, 18a6, 18a9, 19a9, 19a13, 19b11, 20b1, 20b16, 21b5, 21b9, 23a14, 23b8, 23b10, 24a4, 24a7, 25a10, 25b13, 26a9, 26a10, 27a1, 27a2, 27a3, 27a5, 27a7, 27a14, 28a12, 28b3, 28b4, 29a1, 29a3, 29a7, 29a9, 29b7, 29b10, 30a14(2), 30a15, 30b2, 31a8, 31a10, 31a15, 32a6(2), 33a10(2), 33a12, 34a3, 34b1, 34b7(2), 35b2, 35b5, 35b10, 35b12, 36a1, 38a15, 38b11, 39b8, 39b1, 39b9, 40a1, 40b5, 40b11, 40b13, 41a3, 41a14, 41a15, 41b9, 42a12, 42b6, 43a6, 43a13, 44a5, 44a15, 44b4(2), 45b5, 45b7, 45b10, 45b10, 45b12(2), 46a15, 47b2, 48a15, 48a15, 48b1, 48b5, 49a1, 49a10, 49b6, 49b7, 49b10, 50b9, 51a11, 51b8, 52a1, 52a9, 53a8, 54a8, 54b4, 55a11, 55b13, 56a15, 56b6, 56b11, 56b14, 58a1, 58a15, 58b8, 59a13, 60a4, 60a6, 61a2, 61a3, 61a5(2), 61a7, 61b13, 62a3, 62a13
b. ol-: bir araya gelmek, işbirliği yapmak. 64b7
b.+dür 40a2, 48a15, 48b12, 49a15
b.+de 63a6
b.+i(iy.) 3b4, 5a14, 5b3, 5b6, 5b7, 8a11, 14a6, 14a8, 17a14, 21a14, 22a2, 24b4, 25a8, 25a12, 25a14, 26a3, 26a4, 26a5, 27a2, 28b13, 31a7, 31b1, 35a5, 35b9, 36a5, 37a2, 37b10, 38b4, 42a10, 43b11, 44a5, 46a4, 48a15, 50a15, 50b5, 51a9, 52b1, 52b8, 52b10, 54b14, 59a10, 63b3
b.+in 34b2
b.+ini 35a12, 45b4, 49b13
b.+ine 14a2, 14a4, 37a3, 44b6, 50b7, 64a12
b.+inde 17b15D1, 24a1, 51a14, 51a15, 51b2, 51b2, 25b5
b.+inüŋ 25a11, 25a12, 27a13, 32a4, 39a15, 45b6, 46a15, 47b1, 49b4, 61b12
b.+isi 25b10, 25b11, 25b14, 26a2, 30a15, 36a7, 42a6, 43b15, 44b10, 50b4, 52b7, 57b3
b.+isini 49b6
b.+isiyle 35a15

birbiri: karşılıklı olarak biri değerine, diğeri de ona.
b.+ne 6b15, 7a2, 48b15

birbirleri: karşılıklı olarak birileri diğerlerine ve diğerleri onlara ya da birileri diğerlerini, diğerleri onları.
b.+ne 12b7, 47a9

b.+yle 7a12, 10a10

birer: her biri bir.
b. 37a8

bî-riyâ (F, riyâ A): iki yüzlü olmayan, özü sözü bir olan.
b.+sıdur (ḥafaẓa-i b.) 61b1

birle: ile.
b. 41b6, 53b5

biş: dörtden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 5.
b. 5a5D2, 5b1, 39a7, 39a5, 42b7, 43b13
b.+de 63b8
b.+inci 17b15D2, 28a2
b.+incisi 13b14, 61b3

bi-ṭarîḳ (A): yolla, yoluyla.
bi-ṭarîḳü'l taʿcîl 38b7

bi'ṭ-ṭabiʿ (A): tabiatiyle, doğal olarak.
b. 60a14

biz: biz.
b. 13b10, 24a15
b.+e 64b6

bizçileyin: bizim gibi.
b. 45a10

bi'ż-żarûrî (A): ister istemez.
b. 31b1, 32b14

bi'z̲-z̲ât (A): kendi kendisi, kendi kendine.
b. 48a13

bi'z̲-z̲ikr (A): zikirde, anmada, anışta.
b. olun-: anılmak, zikredilmek. 40a11

boyun: gövdenin başla omuz arasında kalan bölümü, boyun.
b. vir-: buyruk altına girmek. 48a15

bölük: bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım, bölük.
b. 54b4

böyle: bunun gibi, buna benzer, böyle.
b. 4a12, 53a13, 53a15
b.dür 64a1

bu: **bu.**

b. **(zamir)** 15b11, 17a5, 17b11, 20b16, 23a15, 23b2, 24a4, 27b14, 39b12, 40b1, 40b2, 40b4, 44a2, 48b1, 50a2, 50b3, 64a15

b. **(sıfat)** 2b8, 3a8, 3b6, 4a2, 4a3, 4a8, 4a10, 5a13, 5a15, 5b10, 7a8, 7a15, 8a6, 8b8, 9a12, 9a13, 10a15, 10b2, 10b4, 10b8, 11a2, 12b3, 13a10, 13b1, 15a14, 15b4, 15b10, 16b9, 16b11, 16b11, 17b7, 18a3, 18a1, 18a9, 18a11, 18b6, 18b11, 18b15, 19a5, 19a11, 19b3, 19b7, 19b13, 20b10, 21a1, 21a6, 21a11, 21b6, 22a5, 22a6, 22a10, 22a12, 22a15, 22b3, 22b8, 22b8, 22b12, 23a11, 23a15, 23b5, 23b7, 24a2, 24a7, 24a8, 24a12, 24b1, 24b3, 24b6, 24b12, 25a15, 25b1, 25b8, 25b14, 26a7, 26a11, 26b8, 26b11, 27b11, 28b12, 29a6, 29a11, 30a1, 30a4, 30b3, 30b13, 31a7, 31a13, 31b2, 31b5, 33a4, 33a5, 34a5, 34b7, 34b12, 35a12, 35b1, 36b1, 36b11, 37a15, 37b1, 39b14, 40a8, 40a9, 40a15, 40b11, 41a8, 41a9, 42a1, 42b1, 43b2, 43b11, 44a11, 45a5, 47a5, 47a6, 47a11, 48a15, 49b12, 50a10, 50b8, 54a3, 54a4, 54a13, 55a8, 55a13, 55b5, 57b10, 58a2, 58a3, 58b12, 59b2, 59b3, 59b5, 59b6, 59b8, 60a3, 60a5, 60a11, 60a12, 61a3, 61b7, 62a5, 62a10, 63a5, 64a4, 64a8, 64b4

b.+dur 13a3, 13a5, 13a7, 19a8, 19b8, 24b10, 25b8, 26b14, 28b13, 29b2, 33b13, 36b14, 37a1, 40b1, 40b2, 40b4, 52b6, 62b8

b.+nı 20b13, 41a5

b.+ŋa 19a7

b.+ndan ġayrı 35b15, 52a4,

b.+ndan māʿadā 8a5, 11a14, 26b1, 31b8, 50a5, 51b7, 52b1

b.+ndandur 11a13

b.+nuŋ 13a6, 15b7, 15b15D1, 21a2, 21a3, 21a12, 24a6, 24a6, 47b13, 51b4

b.nuŋ gibi 29a11

b.+nuŋladur 22a8

b.nca: bu kadar, bu denli. 3a6, 58b13, 64b5

b.+lar 25b12

b.+nlar 6a10, 22a15, 25a8, 25a11, 25b3, 26b4, 27a1, 27a8, 28a8, 29b3, 29b4, 29b6, 29b8, 30b5, 33a3, 32a2, 32a5, 33a13, 34a7, 35a9, 36b8, 37a7, 37a8, 37a10, 39a13, 39a8, 39b1, 39b15, 41b5, 45a9, 45b1, 45a11, 45b9, 46a14, 47a15, 51a7, 52a14, 52b6, 52b15, 53a1, 53a3, 53a5, 53a8, 53a13, 53b6, 53b12, 55a2, 57b11, 58a8, 60a5, 60a10

b.+ nlardur 36a11, 37b8, 37b9, 37b11, 53b4, 55a3

b.+nları 35a13, 45a10, 45b3, 46a13, 47a8, 58a15, 52b12

b.+nlara 6a6, 17b1, 20b14, 25b3, 26b3, 31b5, 33b12, 44a1, 44a6, 45a2, 46a2, 47a4, 48a1, 52b3, 52b5, 53b10, 64a2

b.+nlarda 42b9(2)

b.+nlardadur 46a3

b.+nlardağı 55a12
b.+nlardan 5b3, 37a15, 47b1, 48a2, 52b10, 53a2, 53b1
b.+nlardan ġayrı 14b15, 46b4
b.+nlardan mā'adā 36a9, 37a11, 37b12, 39b4, 43a2 45a12, 46a6, 48a5,58a9
b.+nlardandur 59a15
b.+nlaruŋ 3b4, 6b4, 7b3, 7b5, 10a6, 13b9, 24a9, 29b5, 30a11, 31b11, 36a12, 38a3, 39a2, 39b6, 40b5, 41a2, 42b10, 43a6, 43a15, 44a9, 44b8, 45a3, 45a8, 47a11, 50a12, 50a15, 55a15, 57a8, 57b3, 58a6, 59a12, 60a5
b.+nlaruŋ ġayrı 52b4
b.+nlaruŋla 53a14
b.+nlarla 5b9, 27a7

bul-: arayarak veya aramadan, bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak; bir şeyi elde etmek; bir şeye erişmek bulmak.
b.-ur 11a3, 47b14
b.-ur (ıṭṭılā' b.): (bak. ıṭṭılā') 9a12
b.-ur (kuvvet-i istiḥkām b.) : (bak. kuvvet) 19b12
b.-ur (nihāyet b.): (bak. nihāyet) 31b12
b.-ur (ṣūret-i intifā' b.): (bak. ṣūret) 17b4
b.-ur (şeref ü imtiyāz b.): (bak. şeref) 22b12
b.-ur (vüṣūl b.): (bak. vüṣūl) 26b12, 47b8
b.-urdı (rütbe-i kerāmet ü velāyet b.) : (bak. rütbe) 14b11
b.-maz (mertebe-i şehādet b.): (bak. mertebe) 52a11
b.-maz (ẓuhūr b.): (bak. ẓuhūr) 56a1
b.-urlar 34b15, 47a7
b.-urlar (ḫıffet b.): (bak. ḫıffet) 34b8
b.-urlar (ḳudret b.): (bak ḳudret) 34b9
b.-urlar (rehā b.): (bak. rehā) 34b13
b.-mazlar (ihmāl ü müsāhele b.): (bak. ihmāl) 53a11 , 53a12
b.-dum 59a2
b.-madum 20b2
b.-dı 13a6
b.-dı (ḳuvvet ü istiḥkām b.) (bak. ḳuvvet) 11a12
b.-dı (nihāyet b.) 13a10
b.-mışdur (şu'ūr b.): (bak. şu'ūr) 26b3-4
b.-mışdur (vücūd b.) : (bak. vücūd) 45b9
b.-mışlardur 31a4
b.-mışlardur (ḫalāṣ b.): (bak. ḫalāṣ) 38b2
b.-mışlardur (ḫulūṣ-ı ḫāṣ b.): (bak. ḫulūṣ) 50a11
b.-mışlardur (imtiyāz b.): (bak. imtiyāz) 42a2
b.-a (is.) 18a10
b.-maya (vüṣūl b.) 28b6
b.-amadum 49b15
b.-up (vuḳū' b.): (bak. vuḳū') 28b6
b.-maḳ (ta'ayyün b.): (bak. ta'ayyün) 24a13

bulın-: herhangi bir durumda olmak; bir şey bir kimsede veya bir yerde var olmak, bulunmak.
b.-ur 52a2
b.-ur mı 58b5
b.-urlar (mevcūd b.): (bak. mevcūd) 37b15
b.-maġa 11b8

bulış-: bir araya gelmek, karşılaşmak, buluşmak.
b.-urlar 10a9
b.-up 12b12

burc (A): güneşin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri; herhangi bir şekil gösteren ve kendisine özel bir ad verilen hareketsiz yıldızlar kümesi, burç.
b. 29b9
b.-ı kerāmet 39a3
b.+a 31a8
b.+uŋ 29b10, 30a2

burūc (A): burçlar.
b.-ı felek 29b9
b.(ḳaṭ'-ı b.) 29b12

būstān (F): gül ve çiçek kokularının çok olduğu yer, bahçe, bostan.
b.-ından 22b2
b.+ınuŋ 13a7

buyur-: söylemek, demek, düşüncesini bildirmek; "etmek, eylemek" anlamında yardımcı fiil olarak da kullanılır.
b.-dı (tilāvet b.) : (bak. tilāvet) 23a10
b.-dılar 10b4
b.-mışdur (beyān b.): (bak. beyān) 13b2, 20a9, 54a7, 55a13, 59b8, 61a4
b.-mışdur (cülūs b.): (bak. cülūs) 59b2
b.-mışlardur (beyān b.) 45a7, 49b15, 59a4-5
b.-mışlardur (i'lān b.): (bak. i'lān) 36b7, 48a15
b.-mışlardur (tertīb b.) : (bak. tertīb) 7b10
b.-mışlardı 8b7
b.-up (i'lān b.) 7b7
b.-duġı (ḳarīn-i 'ismet ü 'ināyet b.): (bak. ḳarīn) 5b9-10
b.-duġıdur (istis̱nā b.): (bak. istis̱nā) 44a15
b.-duḳlarında (iḫbār b.): (bak. iḫbār) 36a13
b.-duḳlarıdur (e'ūẕubike minke b.): (bak. Arapça İbareler, Ayetler, Hadisler 21) 21b3-4
b.-maġla (taḥrīr b.):(bak. taḥrīr) 2b8

bu'ż (A): kin, nefret, kötü niyet.
b. 20b3
b. ü ḥased 6a7

büdelā (A):bir evliya zümresi.Bunlar, "abdal"dan farklıdır. Bunlardan her biri gözden kaybolur, bir anda çok uzak mesafelere giderler. Gözden kayboldukları zaman, yerlerine her yönden kendilerinin tıpkısı olan canlı bir beden bırakırlar. Bu bedene "bedel" veya "bedil" denir. Bedel bırakma gücüne sahip veliler de "büdela" olarak adlandırılır.
b. 7b4, 52b3, 52b6, 52b14, 53a1, 49b12, 62b13
b.+dur 52b15
b.+yı 7b4, 7b15
b.+dan 7b15
b.+nuŋ 8a7
b.+sı 7b3
b.+sıdur 61b2

bülbül (F): bülbül.
b.-i gūyā-yı ve-mā-yenṭıḳu ʿani'l-hevā 33b7-8
b.+dür 17a5

bülend-aḫter (F): yüce talihli.
b. 5a6

bülend-idrāk (F, idrāk A): yüce anlayışlı, anlayışı yüksek.
b. 48a15

bürhān (A): kanıt, delil.
b. (burhānü'l-muḥaḳḳıḳīn) 2b6
b.+dur 40b11

büyük: çok, ortalamayı aşan, büyük.
b. 52b1

büzürg-vār (F): büyük, ulu, saygıdeğer.
b.+uŋ (ẕāt-ı b.) 5a11

C

cabbār(A): cebredici, zorlayıcı, zorba.
c.+lara 16a14

cāhil (A): bilimsiz, bilgisiz.
c.-i bi'l-ḥaḳ 22a10

cā'iz (A): işlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur.
c. ol-: olması mümkün olmak, uygun olmak. 4a5
c.+dür 27b14

cāmiʿ (A) : içine alan, içinde bulunduran; tüm bütün.
c.-i evliyā-yı kibār 64a5
cāmiʿü'l-aḥvāl ve'l-maḳāmāt 3b5
c. (ism-i c.) 15a3
c.-i ilāhi (ism-i c.) 15a4
c.+dür 40a5

cāmiʿe (A): (bak. cāmiʿ)
c. (ḫıṣāl-ı ḥamīde-i c.) 15b12

cān (F): can, ruh.
c.+ı (iy.) 27a4, 49a9

cānib (A): taraf, cihet, yan, yön.
c.-i ḳıble 63b1
c.-i īsān 63b11
c.+dür 53b15
c.+e 62a10, 62b2
c.+de 61a5, 62a2
c.+ümden 23a3
c.+ini 27b15, 28a2
c.+ine 26a3
c.+inde 25a13, 47a15

cān-perver (F): ruh besleyen, iç açan, gönül açan.
c. ol-: gönül açmak, ferahlık vermek. 27a13

cārī (A): cereyan eden, akan, geçen, yürüyen.
c. 49a8

cāy-gāh (F) : yer, mevki, türbe.
c.+ı (iy.) 40a3

cebrā'il (k. a.) : peygamberlere emir ve vahye aracı ve memur olan dört büyük melekten biri, Cebrail.
c. 5a5, 39a6, 39a9, 45a1

ced(d) (A): dede, büyük baba, annenin veya babanın babası.
c.+iniŋ 9b7

ced(i)y (A) : on iki burçtan biri, oğlak burcu.
c. 14a8, 14a12

cehd (A): çalışma, çabalama.
c. ü mükāyede 17a11

ceh(i)l (A): cahillik, bilmezlik.
c.+dür 10a6

celāl (A): ululuk, büyüklük.
c.(ricāl-i heybet ve'l c.): (bak.ricāl) 44a7

celīl (A) : büyük, ulu.
c.(merkez-i c.) 5a9
celīlü'l-miḳdār (ricāl-i c.) 54b14
celīlü'l-himmet (ümmet-i c.) 14b12, 36a14
c.+ini 61a2

celīle (A): (bak. celīl)
c.+ye (fırḳa-i c.) 55a8
c.+ye (ṭā'ife-i c.) 45a5
c.+den (fırḳa-i c.) 25a8, 3b6
c.+nüŋ (ṣıfat-ı c.) 28a15

celīs (A): birlikte oturan, arkadaş.
c.-i erā'ike 47b5-6

celle celālehu (A) : Celil ve aziz olan Allah büyüktür, uludur.
c.+nuŋ 60a6

celle şānehu ve ʿalā (A): Şanı büyük olan Allah, yücedür, uludur.
c. 36a1, 45b2-3

cemʿ (A): toplama, yığma, bir araya getirme.
c. 28a2
c. it-: toplamak, bir araya getirmek. 43b9
c. itmiş ol- 32a11
c. ḳıl-: toplamak, bir araya getirmek. 15b8, 20a9
c. ol-: toplanmak, bir araya gelmek. 7a2, 7b3, 8a10, 23b14, 45b12
c. (māniʿatü'c-c.) 27b14
c.+de (ʿayn-ı c.) 56a4
c.+ine (şemʿ-i c.) 51b12

cemāʿat (A): insan topluluğu.
c. 35b4
c.-i şerīf 13b5
c.+inüŋ 3b7

cemāl (A) : yüz güzelliği.
c. (ḥāl ü ġalebāt-ı tecelliyāt-ı c.) 34a6
c.+ini (envār-ı c.) 39a14

cemī' (A): cümle, hep, bütün.
c. 3b6, 38a7, 56a10, 57 a10
c.-i esmā 15a4
c.-i 'ālem 49a12

cemīle (A): güzel.
c.+si (āṡār-ı c.) 28a15

cenāb (A): " Şeref, onur ve büyüklük " terimi olarak kullanılır, hazret.
c. ḥaḳ: Allah. 46a10, 62a11
c.+ına 17a10, 20a14, 47a2

ceng-sāz (F): savaş yapan, savaş düzen.
c. 32b4

ceng (F): savaş, vuruşma.
c. ü cidāl 62a9
c. ü cidāl it- : savaşmak 12b8

cennet (A): İslamiyete göre, iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, cennet.
c.-i a'lā 22b9

cenūb (A): güney.
c. 26a4, 63aDA
c. ü şimāl 61a15

cenūbī (A): cenuba ait, güneyde bulunan.
c. (ḳuṭb-ı c.) 14a9
c.+dür 14a6
c.+de (semt-i c.) 63b15

cerāḥat (A): irin, yara.
c.+i 12b11

cevāb (A): sorulan şeye verilen karşılık, yanıt.
c. vir-: yanıtlamak, cevaplamak. 14a1
c.+ında 26b13

cevānib (A): taraflar, yanlar, yönler.
c.-i erba'a : dört ana yön: doğu, batı, kuzey ve güney. 26a11, 26b4, 26b7
c.+le 26b5

cezbe (A): ruhun hayret ve sevince kapılarak sanki cesetten hariç bulunuyormuş gibi olması, heyecana

gelmesi.
c.-i ʿaşḳ-ı ḥaḳ 35a8

cez̲ebāt (A): kendinden geçmeler, cezbeler.
c.-ı ilāhiyye (ḫānḳāh-ı c.) 33a14

cezīl (A): çok, bol.
cezīlü'l-ʿaṭa (ḫalūḳ u c.) 11a15

cibāl (A): bir evliya grubu, evtat, yediler; dağlar.
c. 26a13
c. (tilāl ü c.) 32b3

cibillet (A): huy, yaratılış.
c.+i (iy.) 5a9
c.+lerinde (çerūġ-ı c.) 38a11

cibrīl (A): (bak. cebrā'il)
c. 39a13
c.+e 39a15
c.+den (āşiyān-ı c.) 39a12

cidāl (A): karşılık kavga, savaş.
c. (ceng ü c.) 62a9
c. (ceng ü c. it-): (bak. ceng) 12b8

cihān (F): dünya, alem.
c. 17b15D2, 27a1, 27a3
c. (ġavs̲-i c.) 40b1
c. (āl-i os̲mān ve's-selāṭīn-i c.) 3a4
c.+ı (bel.) 54b7

cihān-bīn (F): cihanı, dünyayı gören.
c.+dür 26a9

cihāt (A): taraflar, yönler, cihetler.
c.-ı sitte: altı taraf: ön, arka, sağ, sol, üst, alt.
45b15, 53b13
c.-ı sitte-nāzır 54a4

cihet (A): neden, vesile, bahane, ilgi.
c.+den 34a8, 54b5
c.+le 2b12, 3a4, 19a11, 26b3, 35a13, 44b2, 51b5
c.+inden 4a4, 15b6, 24a9, 31b10, 41b1, 52b11
c.+indendür 31b11

cilve-ger (F): cilve eden, cilve yapan, cilveli.
c.-i ʿarż 23b1

cin(n) (A): gözle görünmez cisimlerden ibaret bir yaratık,
mahluk.
c.+üŋ (nevʿ-i ins ü c.) 49a9

c.+üŋ (ṭā'ife-i c.) 41a13
c.+le (belḳis-ı c.) 48b10

cins (A): nev, tür, çeşit; soy.
c.-i beşer 48b6
c.-i nisā 20a13, 20a16
c.-i beşer (māhiyyet-i c.) 59a7
c.+e 49a8
c.+den 48b15

cis(i)m (A): madde; beden, gövde.
c.+dür 27a3
c.+e 27a3
c.+üŋ 27a4

civān (F): genç.
c.+lar 11a12

cūd (A): cömertlik, elaçıklığı.
c. ('ayn- c.) 43a8

cūşān (F): coşan, kaynayan, coşkun.
c. 27a15

cülūs (A): oturma, tahta çıkma.
c. buyur-: oturmak, tahta çıkmak, cülūs etmek. 59b2
c. eyle-: oturmak, tahta çıkmak. 8b9
c. it-: oturmak, tahta çıkmak. 3a15

cümle (A): bütün, hep.
c. 21b10, 24a2, 35a10, 61b7
c.+ye 22a5
c.+den 3b3, 14a8, 17b7, 22a2, 51b4
c.+si 45b11, 52b7
c.+sine 15b2
c.+sinden 52b9
c.+sinüŋ 35b15

cüvān-merd (F): cömert, eliaçık.
c.+i (iy.) 33a8

Ç

çaḳ: tam
ç. 11b10

çāk (A): yarık, yırtık.
ç. it-: yırtmak, parçalamak. 33b3

çār (F): dört.
ç. 27a1, 27b3, 29b3

çār-küşe (F): dört köşe, dört bucak; her yer.
ç.-i ʿālem 61a15, 61b1

çār-sū (F): dört taraf, dört tarafı olan şey; çarşı, pazar.
ç.+lara 6b1
ç.+larda 12a9, 56b7

çehre-nümā (F): yüz gösteren.
ç. ol- :yüz göstermek. 51b15

çek-: (güç durumlara) uğramak, dayanmak, katlanmak; bir şeyi tutup kendine ya da başka bir yöne doğru yürütmek, çekmek.
ç.-mez 18a14
ç.-erler mi (iḥtiyāc ç.): (bak.ihtiyac) 48a14
ç.-meyüp (iḥtiyāc ç.) 6b8

çekil-: bir yere, bir duruma geçmek, çekilmek.
ç.-üp 5b1

çerāġ (F): fitil, mum, ışık.
ç.-ı cibillet 38a11

çeşm (F): göz; çeşme, pınar.
ç.-i ʿālem-bīn 54b6
ç.-i ser 13a8

çeşme-sār (F): çeşmesi bol olan yer.
ç.+ından 35a3

çıḳ-: içinden dışarıya varmak, gitmek; ayrılmak, ilgisini kesmek, çıkmak.
ç.-a (ç. gel-) 58b9
ç.-duġı 62a13
ç.-duḳlarından 6a1
ç.-mamaları 56b15

çıḳar-: birinin ya da bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına neden olmak, çıkarmak.
ç.-urlar (erbaʿīn ç.) : (bak. erbāʿīn) 33a15

çirk (F): kir, pas, pis.
ç.-i teşviş 17a7

çoḳ: sayı, nicelik, derece ve güç bakımından büyük ve aşırı olan, çok.
ç. 17b15D1, 22b3, 44b5
ç.+dur 16a1, 50a7, 52a3, 55a1

çoḳlıḳ: çoğunlukla, çoğu kez, çokça.
ç. 6a8, 9b1

çünki (F): şundan dolayı ki, şu nedenden ki, zira, çünkü.
ç. 13a9

D

da: da dahi (edat) (bak. de).
d. 36b15, 37b3, 41a14, 47b13, 51a6, 52b13

dāfi' (A): defeden, savan, iten ; Allah.
d.+dür 40a4

daḫı: da/de; bile; aynı zamanda.
d. 4a8, 5a2, 5a4, 5a5D2, 5a6, 5a8, 5b2, 5b15, 6a4, 7b4, 8b3, 9a10, 12b6, 13b7, 14a6, 15a1, 15a6, 16a2, 18b5, 21a13, 22b12, 23b14, 25b3, 25b14, 26b5, 16b11, 27a4, 27a5, 27b2, 28a1, 28a2, 29a7, 29a15, 29b7, 31a10, 32a6, 33a12, 35b10, 36a1, 36a9, 37a11, 37b12, 39a5, 39b4, 40a1, 40b5, 41a12, 41b2, 41b9, 42a7, 42b7, 42b10, 43a3, 43a4, 43b2, 44a5, 45a12, 46a6, 46b5, 46b12, 48a6, 48a15, 48b5, 48b11, 49a10, 49b7, 50a6, 50b13, 51a4, 51a11, 51a15, 51b8, 52a5, 52b3, 53a4, 53b8, 56b9, 56b11, 57a6, 57a13, 58a9, 59a10, 60a4

dāḫil (A): iç, içeri, içinde, içeri girmiş.
d. 23a6, 30b7, 61b11
d. ol- : katılmak, girmek; içinde olmak. 5b15, 6a13, 34a1, 35a4, 51a6, 53b3, 55a8-9
d.+dür 27b13
d.+lerdür 26b15, 59b10

dā'im (A): devamlı, sürekli.
dā'imü'l-evḳāt: her vakit, her zaman. 16b12, 33a12, 56a12,
d.+dür 47b1

dā'ime (A): (bak. dā'im)
d. (lerze-i d.) 51b14

dā'imā (A): bir düziye, sürekli olarak, her vakit, her zaman.
d.6a8, 8a1, 8a7, 16b15, 18a2, 37b2, 40b7, 41b8, 46b5, 46b13, 51b9, 52b5, 56a2

dā'ir (A): devreden, dönen.
d.+dür 5a10, 48b14
d.+lerdür 45a4

dā'ire (A): çember, daire.
d.-i 'ālem 64a1
d.-i ḳuṭub 59a11
d.-i merḳūme 62b8
d.-i ricālü'l-ġayb 63aDA
d.-i 'ubūdiyyet 56b15
d.-i kevn ü mekān (merkez-i d.) 40b2

d.-i vücūd (merkez-i d.) 15a5
d.-i sırr-ı velāyet (noḳṭa-i d.) 23a15
d.+ye 61b15
d.+si (merkez-i d.) 40a2
d.+sin 23a15, 49b5

daḳāyıḳ (A): ince ve anlaşılması güç ve dikkat gerektiren şeyler.
d. 49a12

daḳīḳa (A): bir saatlik zamanın altmışta biri, dakika.
d. 54a6

dāl(l) (A): delālet eden, gösteren, işaret eden; işaret.
d.26b3
d. ol-: delalet etmek, göstermek. 19a11

dāmen (F): etek.
d.-i luṭf 50b9
d.+in 18a14

dānā (F): bilen, bilici, bilgiç.
d. (kāmil ü d.) 13a5

dāne (F): tane, tohum.
d.-i ḫaşḫāş 19a14

dār (F): yer, ev; kapı.
d.-ı āḫiret: öteki dünya, ahiret. 49a3, 57b2
d.-ı dünyā: dünya. 64b9

daʿvā (A): mesele; şikāyetçi olarak mahkemeye başvurma; bir mesele üzerinde özel bir fikir sahibi olma, iddia.
d. 62a8
d. ide bil-: şikayetçi olunan konu için mahkemeye başvurmak. 56b2
d.-yı velāyet (terk-i d.) 53b5
d.+da 33a11
d.+ları (ṣūret-i d.) 56a1
d.+lara 48a15

daʿvet (A): çağırma, çağrı.
d. 10a5

dāvud (k .a.): İsrailoğullarının güzel sesli ve şair hükümdarı ve peygamberi, Hz. Davut.
d. 17b15D2

dāyim: (bak. dā'im).
d.47b2
d.+lerdür 5a7

dāyir: (bak. dā'ir)
d.+dür 40a3

de: de; dahi (edat) (bak. da).
d. 4a6, 10a8, 24b12, 26a13, 26b3, 42a1, 47a4

deccāl (A): kıyametten az önce ortaya çıkacak ve Hz. İsa tarafından öldürülecek olan yalancı ve zararlı şahıs, yalancı Mesih.
d.+i(bel) 21b8

defa'āt (A): birçoklar, kereler, kezler.
d.+le 12b12

defīne (A): yere gömülmüş altın, gümüş vb. değerli eşya.
d.+lere 9a12

deg-: değerinde olmak.
d.-er 48a4

degme: beğenilmiş, seçilmiş; herhangi bir, gelişigüzel, rastgele.
d. 21a2, 48a15

degül: değil.
d.+dür 17b5, 18a8, 20b14, 22a12, 24b2, 27b14, 29a12, 31a14, 31b10, 35b12, 37b2, 40b1, 46a9, 47a1, 48a15, 53a15
d.+lerdür 4a10, 30b7, 45b10
d.+dükini 36b7

dehān (F): ağız.
d. 13a8

ḍehr (A): dünya.
d.-i vaḥşet- ābād 60a3

dek: değin, kadar.
d. 10a4, 14b13, 35a2

delālet (A): gösterme, yol gösterme, kılavuzluk, işaret olma.
d. 4a3

delīl (A): şahit, belge, tanık; yol gösteren, kılavuz.
d. 33a2
d. ü ḥüccet 32b14
d.-i ḳīl ü ḳāl 41a2-3
d.-i naẓarī 16b9
d.-i vāzıḥ 23a14

dellāl (A): satılacak şeyi satan veya alıcı ile satıcı arasında vasıta olan kimse, tellāl.
d. 12a8

dem (F): an, vakit, zaman, saat.
d.+inde 43a7
d.+ler (d. düş-): yeri gelmek, zamanı gelmek. 33b5

dem-a-dem (F): her vakit, sık sık.
d. 46a5

dem-beste (F): nefesi bağlanmış, susmuş, soluğu kesilmiş.
d. 41b6

demir: mavimtırak esmer renkte, çelik, döküm ve alaşımlar halinde özellikle sanayide kullanılan bir element, demir.
d. 48a11

dem-sāz (F): arkadaş, dost, sırdaş.
d. 48a15
d. ol-: arkadaşlık etmek, refakat etmek. 39b3

denī (A): alçak, rezil, soysuz.
d.+ler (dūn ü d.) 45a10

deŋiz: yerkabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi, derya, deniz.
d.+dür 17b11

deŋlü: " kadar" anlamında üstünlük derecesi belirtir.
d. 17b15D1, 42a13, 62a5

derāhim (A): akçeler, paralar.
d. ü dīnār (nuḳūd-ı d.) 50a9

derece (A): basamak, kerte rütbe, miktar, derece.
d.+dür 57a10
d.+de 21a10, 34b1, 43a6, 49b10
d.+si 14a11

dergāh (F): oturulan yer, kat, makam.
d.-ı aḥaddiyet 3b7-8
d.-ı ālih (muḳarribān-ı d.) 64b1
d.+ında 47a10

der-kenār (F): kucaklama, kucağa alma.
d. it-: tümüyle elde etmek: bir şeyi tümüyle almak, bir yeri tümüyle gezmek vb. 61a7

derrāk (A): çabuk anlayan, anlayışlı.
d.+le (iʿtiḳād-ı d.) 62a4-5

derūn (F): iç, içeri.
d.-ı enhār 58b3
d.-ı dil: kalbin içi, gönül. 35b6

deryā (F): deniz.
d.+dur 21a3
d.-yı kemāl: olgunluk denizi. 13a3, 59a6
d.-yı ʿummān: umman denizi, açık deniz, okyanus. 6b9, 27a14
d.-yı envār-ı kerāmet ol- (ġarīḳ-i d.): (bak. ġarīk) 58b14-15
d.-yı tevḥīd eyle- (ġarḳa-i d.): (bak. ġarḳa) 59a8
d. (ḳaṭre-i d.) 19b1
d. (lücce-i d.) 42b6
d.+sınuŋ 21b9

deyyār (A): biri, bir kimse, bir fert.
d. (leys-i ḫātem-i d.) 36a8

dest (F): el.
d.-i ẓālim 11b5

dest-gīr (F): elinden tutan, yardımcı.
d. ol-: elinden tutmak, yardımcı olmak 32b9
d. ol- (şefīʿ ü d.) 64b9-10

deşt (F): bozkır, çöl, kır, ova.
d.-i veġā 32b2

devā (A): ilaç, çare, deva.
d.+sını 11a3

deve: hörgüçlü bir yük ve binek hayvanı, deve.
d.+ciler 12b7

devlet (A): bir hükümet yönetiminde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk, devlet.
d. (ʿalāü'd- d.) 13b3

devr (A): dönme, bir şeyin etrafını dolaşma.
d. it- : dönmek, birşeyin etrafını sonunda aynı noktaya gelecek şekilde dolaşmak. 49b5

devvār (A): devreden, dönen.
d. (felek-i d.) 5a9, 61a6

di-: söylemek, söz söylemek, demek.
d.-rler 14a2, 14a4, 22a11, 32a10, 41a13, 42a8, 43a4, 44a7, 46a2, 46a7, 46b5, 49b8, 50a6, 52a6, 52b4, 53a5, 53b10, 61a9, 61b5
d.-rse 48b2
d.-rken 58b6

d.-yü 8a13, 10b4, 10b12, 111a14, 12a3, 13a1, 14a1, 18a14, 22a12, 23a4, 24b2, 24b8, 26b13, 31a2, 35a14, 37a6, 37a4, 45a7, 48a15, 49b15, 54a6, 56b2, 59a2, 59b7, 64b6
d.-yü (d. bil-) 30b3-4
d.-dükleri 14a7, 15a2, 36a11, 55a3, 61a15, 61b9, 33a3
d.-dükleridür 59b13
d.-düklerinde 12a3
d.-düklerinüŋ 26b14
d.-menüŋ 36b13
d.-mekdür 37a1
d.-mekle 13a15, 45a13, 49a5

dicle: Dicle nehri.
d. 58a15
d. (nehr-i d.) 58b7

dīdār (F): görme, görüş; yüz, çehre.
d. eyle- (ʿarż-ı d.): (bak. ʿarż) 63b7
d.+a 29b6, 41b7

dīde (F): göz.
d.-i bīnā 42b4
d.-i cihān-bīn 26a9
d.-i vücūd 43a8
d.+sidür 42b4
d.+leri 35a3

diḳḳat (A): dakiklik, incelik, ehemmiyet verme, ince eleme, ince arama.
d. 6a12
d.+le 2b10

dil: insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için sözcüklerle ya da işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban, dil.
d.+de 3a9
d.+i(iy) 21a1
d.+leri 27a14, 33b7
d.+lerinde 34b6

dil (F): gönül, yürek, kalp.
d.+den (derūn-ı d.) 35b6

dil-ber (F): gönlü alıp götüren, güzel, sevgili.
d.+e 48a15

dile-: birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arz etmek, dilemek.
d.-se 62a11
d.-ye 62a6
d.-dügi 17b15D1

dil-rīş (F): yüreği yaralı, dertli.
d. (lāl ü d.) 17a7

dimaşḳ (y.a.): Şam.
d. (dimaşḳı'ş-şām) 45a5-6

dīn (A): inanç, din.
d. 32a14
d.-i meşrū' 32b10
d.-i muḥammedī 35b13-14, 36a2
d.-i mübīn: açık, meydanda olan din: İslam dini. 32a10
d. (baḥs̱-ı d.) 32a13
d. eyle- (baḥs̱-i d.): (bak. baḥs̱) 32b13

dīnār (A): eski zamanın çeyrek lirası değerinde bulunan bir çeşit altın parası.
d.+larından (nuḳūd-ı derāhim ü d.) 50a9

dinil-: söylenmek, denilmek.
d.-meke 33b12, 52b6

dīniyye (A): dine ait, dinle ilgili.
d. (ġayret-i d.) 37b7

dip: oyuk ya da çukur bir şeyin ya da bir yerin en alt bölümü, taban, dip.
d.+inde 58a10

diraḫş (F): nur, ziya, ışık, parıltı.
d.-ı gevher 24a5

dirīġ (F): esirgeme.
d. it-: esirgemek. 11b2, 23b11-12

diş: çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya yarayan sert, beyaz organlardan her biri, diş.
d.+leri 11a10
d.+lerini 11a5

ditreş-: tir tir titremek, titreşmek.
d.-ürler 41a5, 53a7

dīvān (A): büyük meclis.
d.+ına 53b6

dīvāne (F): deli, budala, alık.
d.+dür 37a8

diyānet (A): dindarlık, din duygusu.
d. ü vilāyet 3a5

diyār (A): memleket, ülke.
d.+ında 45b14

diyār-bekr (y.a.) : Diyarbakır.
d. 34a11, 35a14

dög-: vurarak canını acıtmak, dövmek.
d.-mek 12b4

dön-: geri gelmek, geri gitmek; yönelmek.
d.-mez 18b1
d.-üp 47a2

döndür-: dönmesini sağlamak, döndürmek.
d.-meye (yüz d.): (bak. yüz) 48a15

dört: üçten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 4.
d. 25b15, 44a4, 44a11
d.+de 63b6
d.+i(iy) 45b14
d.+ünci 17b13, 27b9
d.+üncisi 13b14, 44b5, 44b14, 61b1

du'ā (A): Allah'a yalvarma, niyaz, dua.
d. 46b1
d.-yı ḫayr 9a6
d.-yı şerīf 62b7-8, 62a5
d.+ya 62a10
d.+sı 38a1
d.+sını 62a15
d.+ları 37b4, 37b15, 56a8
d.+ları (maḫṣūṣ-ı d.) 36b9
d.+larında 52a7

du'āt (A): davet edenler.
d.-ı zemen 41b15

dūd-gāh (F): duman yeri, ocak, baca.
d.-ı ḫilḳat 38a13

duḫūl (A): içeri girme, içine girme.
d. it-: içine girmek, geçmek. 26b6-7, 26b8
d.+umda (ibtidā-ı d.) 20a15

dūn (A): alçak, soysuz (krş. denī).
d. 31b4
d. ü denī 45a10

durur: ek-eylemin 3. tekil kişi bildirme çekiminde kullanılan bir kelime.
d. (ifnā-yı vücūd itmiş d.) 41b5

d. (muṭlāḳ d.) 46b11

dün: gece, tün.
d. ü gün 39b14

düneysir (y.a.): Mardin'in 12 km güneybatısında bir kasaba. Kasabanın adı daha sonra sırasıyla Koç-Hisar ve Kızıl-Tepe olarak değiştirilmiştir.
d. 35a15

dünuv(v) (A): denilik, alçaklık; yakınlık.
d. ü ḳurbet (ḥāl-i d.) 55b12
d.+dan (maḥall-i ḳurb ü d.) 55b8

dünyā (A): içinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı, cihan, dünya.
d. 19a14
d.-yı mü'eccele (ʿilm-i d.) 57b10
d. (zerre-i d.) 19b1
d.+ya (d. gel-): doğmak. 11b10
d.+ya (mansıb-ı d.) 44a1
d.+da 57a11
d.+da (dār-ı d.) 64b9
d.+dan (ehl-i d.): (bak. ehl) 64a12
d.+yla (ḥitām-ı d.) 64a14
d.+yla (menzil-i d.) 49a3

dünyevī (A): dünyayla ilgili, dünyaya ait.
d.+ye (umur-ı d.) : (bak. umur) 64a10

dünyeviyye (A): (bak. dünyevī).
d. (leẕā'iẕ-i d.) 3a7

düriş-: çalışmak, çabalamak.
d.-e(is) 32b8

dür: çeşit, nev, tür.
d.+lü 47b7(2)

dür(r) (A): inci, cevher.
d.-i maḳsūd 37a10
d.-i şeh-vār 58b8
d. ü güher 21a3

düş-: vurmak, değmek, rastlamak; yakışmak, uygun gelmek.
d.-er 34b4, 63b11
d.-er (demler d.): (bak. dem) 33b5
d.-er (maḥal d.): (bak. maḥal(1)) 7a4
d.-mez 44a1, 44a3

düşvār (F): güç, zor.
d. ol- : güç görünmek, zor gelmek. 64a2

düvāzdeh (F): on iki.
d. imām: Hz. Muhammet'ten sonra, İslâmiyet'te etkili olan ve Hz. Ali'nin soyundan gelen on iki imam. 30a5
d. (aḳtāb-ı d.) 24a8

E

ebedī (A): sonsuz, ebedi.
e. 45b11

ebrār (A): hayır sahipleri, iyiler, dindarlar, özü sözü doğru olanlar.
e. ü aḫyār (müsellem-i e.) 61a11

ebṣār (A): gözler.
e.-ı nās: insanların gözleri, bakışları, ilgileri. 41a11

ebū (A): baba.
ebū'l-beşer: ilk peygamber olan ve tüm insanların babası sayılan Adem peygamber. 5a1

ebū ʿabdu'llāh mehdī (k.a.): Şeyḫ-i Ekber döneminde yaşamış bir evliya.
e. ʿa. m. 53a15, 53b1

ebū ʿabdü'r-raḥmān muḥammed bin hüseyn bin muḥammed bin mūsā-yı silmī-yi nişābūrī (k.a.): Nişaburlu Ebu Abdurrahman Muhammet bin Hüseyin bin Muhammet bin Musa Silmi
e. 55a9-10-11

ebū bekir (k.a.): Hz.Muhammet'in ölümünden sonraki ilk halife, Ebu Bekir.
e. 4a6, 23a5, 23a8,

ebū bekir ṣıddīḳ (A): güvenirliği ve Hz. Muhammet'in her dediğine kesinlikle inanması dolayısıyla Ebu Bekir'e verilen lakap.
e.+ı 22b15
e.+la 23a11

ebū bekri'ṣ-ṣıddīḳ : (bak. ebū bekir ṣıddīḳ)
e. 55a5

ebū'l-bedr temāşkī-i baġdādī (k.a.): Bağdatlı Ebulbedr Temaşki.
e.+ye 58a14

ebū saʿīdi'l-ḫarrāz (k.a.) 890 yılında Bağdat'ta ölmüş olan bir mutasavvıf.
e. 55a7

ebū's-suʿūd (k.a.): (bak. ebū's-suʿūd bini'ṣ-ṣiblī)
e. 58b9

ebū's-su'ūd bini'ş-şiblī (k.a.): Ebussuut bin Şibli.
e. 58a13

ecel (A): ömrün sonu, hayatın son demi, ecel.
e. 5b4
e.-i ṭabī'ī (müddet-i e.) 11a14

edā (A): borç veya borç gibi olan bir şeyi ödeme; yerine getirme.
e. it- : yerine getirmek, yapmak. 28b15
e. olın-: yerine getirilmek, yapılmak. 29a3
e.-yı ḥuḳūḳ 57b7-8
e.-yı namāz it-: namaz borcunu ödemek, namaz kılmak. 51b11
e.-yı nevāfil 56b12

edeb (A): iyi terbiye, naziklik, ululuk, zariflik, edep.
e. 21b9
e. (aḫlāḳ ü e.) 7a11
e. (ri'āyet-i e.) 37a1
e. (sū'-i e.) : (bak. sū') 21a8
e.+e (sū'-i e.) 21a7
e.+den 21b10
e.+idür 16a12

edille (A): işaretler, deliller, kılavuzlar.
e.-i naẓar 16b14

ednā (A): aşağı, alçak; daha aşağı, daha alçak.
e.+dur 50b4

edvār (A): devirler, zamanlar, asırlar.
e.+a (nüzūl ü e.) 28a11

ef'āl (A): işler, ameller, fiiller.
e. ü eṭvār 25a2

efendi (Y): buyruğu yürüyen, etkili, sözü geçen kimse, şeyh, pir, efendi.
e.+lerine 57a13

efrād (A): kutbun gözetimi dışında kalan gayp erenleri.
e. 61b9, 62b14
e.-ı muḳarribūn 54b11
e. ü ümenā 59b9
e. ('ināyet-i aḳṭāb ü e.) 64a6
e.+dur (fırḳa-i e.) 59a10
e.+a 7b9
e.+uŋ 60a1

efżal (A): meziyetler, lutuflar, iyilikler; ziyadeler, fazlalar.
e.+i (ekmel ü e.) 3b4
e.+idür 15b6

eger (F): şayet, hem, eğer.
e. 10a3(2), 15b9, 17b5

egerçi (F): her nekadar..., olsa da, ise de, gerçi.
e. 11b8, 26b9, 30b12, 31a13, 37a7, 40a8, 42b9, 46a11, 50a7, 52a10, 58a12, 59b9

ehem(m) (A): mühim, önemli.
e.+i 61b13

ehl (A): sahip, malik; bir yerde oturan.
e.-i dünyā: dünya adamları, ahireti düşünmeyenler. 64a12
e.-i ḥāl: cezbe sahipleri, Tanrı tarafından kalplerine mana gönderilenler. 49b3
e.-i imān: iman sahipleri, inananlar, doğru yolda olanlar. 36b8, 41a13
e.-i kerāmet: keramet sahipleri, evliyalar. 46a4
e.-i kerem: (bak. e.-i kerāmet). 64a14
e.-i keşf: Allah hakkında keşf yoluyla bilgi sahibi olanlar, kalp gözü açılanlar. 53a12
e.-i mekke: Mekke'de oturanlar, Mekke ahalisi. 23a3, 23a10
e.-i melāmet: (bak. ehl-i ṭaʿn) 55b13
ehli's-sülūk: salikler, Tanrı yoluna girenler. 3a6
e.-i sülūk: (bak. ehli's-sülūk) 39a8
e.-i sünnet: görünüşle yetinenler, şeriate bağlılar. 35b4
e.-i şehādet: Allah'a Allah olduğu için kulluk eden, sürekli onu temaşa eden arif ve kamil kimseler. 8a1, 8a3
e.-i ṭaʿn: ehl-i tarikat'ı kınayanlar. 42a12
e.-i ṭarīḳ: tarikate girenler, şeyhe bağlananlar. 39a13
e.-i velāyet: velayet sahipleri, veliler, evliya. 14b8
e. ḳubūr: kabirde olanlar, ölüler. (aḥvāl-i e.) 31a11-12
e.-i islām (ḥumāt-ı ḳılāʿ-i e.): İslam topluluğu 32b1
e.-i melāmet (ṭarīḳ-i e.) 55a12
e.+i 6b14, 33a11
e.+ine 16a10, 32a14, 40a15
e.+inde 57b7
e.+inüŋ 35a10

ehlu'llāh (A): Tanrı adamı, veli; Tanrı adamları, evliya.
e. 36a15, 41a10, 45a13, 47b15, 64b1
e.+a 10a9
e.+da 51b7
e.+dan 9b2
e.+uŋ 31a6, 36b12, 45a15

eimme (A): Allah'ın " hay, alim, mürid, kadir, semi, basir, müteekellim " isimlerini tecelli ettirdiği kimseler, imamlar.
e. 17a2
e.+den 18a1
e.+sinüŋ 54b2

ekābir (A): rütbece, görgü ve faziletçe büyük olanlar.
e.+idür 35a10
e.+inüŋ 54b2

ekālīm (A): iklimler, memleketler, diyarlar.
e.-i arazīn 34a7
e.-i sebʿa : yedi iklim. 27a7

ekber (A): en büyük.
velī-yi e. 46a6
e.+i 35b14

ekmel (A): (daha, en) olgun, mükemmel.
e. ü efżal 3b4
e.+dür 50b2
e.+i 15b5

ekṡer (A): en çok, daha ziyade.
e. 34a10
e. (ekserü'z-zamān) 11a2
e.+i 4a9
e.+inde 34a2
e.+inüŋ 57a9

ekṡerī (A): çok defa, çoğu.
e. 34b10

ekṡeriyyā (A): çok defa olarak, çok zaman.
e. 7a12, 26b10, 47a6, 49a15

eksil-: azalmak, az duruma gelmek, eksilmek.
e.-ür 31a11
e.-mez 25a9, 29b8, 33a13,
e.-ürler 37b14, 39b6, 44a7, 53b10
e.-mezler 36a11, 39a7, 41b10, 46b7, 46b13, 48a8, 52a7, 52b5, 54a13
e.-dükde 5b7
e.-enlerüŋ 54a15

el: kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü, el.
e. uzat-: birinden bir şeyi almaya kalkışmak. 23b13
e.+de 33a10
e.+inde 12b2, 33a10
e.+leri 34b5
e.+lerinde 31a14

elbette (A): kati olarak, mutlaka; önünde sonunda.
e. 3b13, 16b10, 18b12, 25b1, 35b7

elf (A): bin sayısı.
e. (ṣāḥib-i e.): Allah'ın binbir ismine sahip, Allah'ın binbir ismini bilen. 24b8

el-ḥamdüli'llāhi'l-ġaffār (A): 'Gaffar olan Allah'a hamd olsun.
e. 64a4

elleş-: el sıkaʿak selâmlaşmak, elleşmek.
e.-ürse 48a15

emān (A): eminlik, korkusuzluk.
e. (emin ü e.) 40b4

em(i)n (A): eminlik, korkusuzluk, rahatlık.
e. ü emān 40b4

emlāk (A): ev, tarla, bağ, bahçe gibi sahip olunan mal, mülk.
e. ü emvāl (mālik-i e.) 5b11

emr (A): buyruk, emir; iş, husus, hadise.
e. eyle-: buyurmak, emretmek. 23a4
e.-i ḥaḳ: Allah'ın emri; ölüm. 2b2, 10a9, 43a12
e. it-: (bak. e. eyle-) 48b2
e.-i maḥṣūr 54a8, 54a11
e.-i maʿrūf 18b15
e.-i mübrim 48b2
e. (āḫirü'l-e.) : nihayet, en sonunda. 35a14
e.-i sübḥānī (ḥicāb-ı e.) 41b11, 42a3
e. (ulū'l-e) 4a10
e.+i (bel.) 40a3, 41b11
e.+e 21a13
e.+üŋ 17b2
e.+ine 21b12
e.+inden 29b4
e.+inuŋ 40a4
e.+iyle 26a2

emrāż (A): illetler, hastalıklar.
e.+a 6a9

emsāl (A): eş, benzer.
e.+i 43a15

emtār (A): yağmurlar.
e.-ı ʿināyet (reşahat-ı e.) 36b4-5

emvāl (A): mülkler, para ile alınan şeyler.
e. (mālik-i emlāk ü e.) 5b11

enʿām (A): at, deve, koyun gibi hayvanlar; yiyekler; Kur'an'ın 165 ayetlik altıncı sureesi.
e. ü etʿām 23b11, 23b12
e.+dur (sūre-i e.) 21b14
e.+uŋ (sūre-i e.) 21b15

enbiyā (A): peygamber; Hz. Muhammet.
e. 6a5
e. (ḫātem-i e.) : (bak. ḫātem) 11a4
e.(ḳulūb-ı e.) 15a10
e. (sened-i e.) : (bak. sened) 55a4
e. (server-i e.): (bak. server) 4a1, 8a5, 8b15, 59b1,
e. (seyyid-i e.): (bak. seyyid) 8b5
e. (sulṭān-ı e.): (bak. sulṭān) 14a3, 20a10, 44b10
e. (sulṭānü'l- e.) : (bak. sulṭān) 4b13
e.+ya (faḫr-ı e.) : (bak. faḫr) 20b5
e.+dan 37a3
e.+dan (sulṭān-ı e.) 8a8
e.+nuŋ (sulṭān-ı e.) 20b7

endülüs: Pirene yarımadasına Arapların verdiği isim.
e.+de (bilād-ı e.) 45a5

enhār (A) : ırmaklar, nehirler.
e.-ı ʿamīḳa 6b6
e. (bihār ü e.) 58b10
e.+uŋ 58a10
e.+da (derūn-ı e.) 58b3

enīs (A): dost, arkadaş.
e.-i melā'ike 47b6

enḳās (A): (daha, en, çok) eksik.
e.-ı müteberrike (nesā'im-i e.) 33b3-4

ensāb (A): soylar, sülaleler.
e. ü ensāl (ṣāḥib-i e.) 5b12

ensāl (A): evlatlar, soylar.
e. (ṣāḥib-i ensāb ü e.) 5b12

envāʿ (A): çeşitler, türlüler.
e.-ı kerāmet 55b1

e.-ı mekr ü ḫud'a 30a13
e.-ı tażarru' u niyāz 62a6
e.-ı tebcīl 13b6
e.-ı tecelliyāt 34b14

envār (A): ışıklar, nurlar.
e.-ı cemāl 39a14
e.-ı ḫayr 38a12
e.-ı kerāmet 13b11, 34a4, 61a10
e.-ı rübūbiyyet 57a1
e.-ı velāyet 27a10
e.-ı rabbānī ol- (ġarḳa-i e.) 54b4
e.-ı kerāmet ol- (ġarīḳ-i deryā-yı e.) 48b14-15
e. it- (ġarīḳ-i e.) 63b13
e.-ı kerāmet (ifāde-i e.) 51b13

er: kahraman, yiğit; Tanrı adamı; erkek.
e.+ler 42a3, 47a7, 48a3
e.+lerinde 39a1

erā'ik (A): taht, makam.
e.-i ḳuṭbiyyet 3a15

erā'ike (A): (bak. erā'ik)
e.-i nübūvvet 59b2
e. (celīs-i e.) 47b5-6

erba'a (A): dört sayısı.
e.+dan (cevānib-i e.): (bak. cevānib) 26b7
e.+yı (cevānib-i e.) 26a11, 26b4

erbāb (A): sahipler, malikler; muktedir.
e.-ı mühimmāt 61b12
e.-ı raṣad 29b13
e.-ı ṣanāyi' 35a6
erbābü't-ṭarīḳat (ḳıdvet-i e.) 13a12
e. (manẓūr-ı rabbe'l- e.) 3a14

erbā'īn (A): kırk sayısı.
e. çıkar-: dervişlerde çile için, kırk gün hücreye kapanmak. 33a15

eren: ermiş, eren.
e.+leri 59b10, 61a9

ergen: bekar, evli olmayan.
e. 6a13

eri-: yok olmak, bitmek, tükenmek, erimek.
e.-rler (ḥicāb ü ḥayādan e.) : (bak. hicāb) 41a4

erîke (A): taht, makam.
e.-i kuṭbiyyet 8b9

erkân (A): organlar, vücudun her bir bölümü; reisler, ileri gelenler.
e. ü a'żā 11a6
e.-ı 11a11, 27a1

ervāḥ (A): hayatın cevherleri, canlar, ruhlar.
e.-ı 'aliyyin: yüce ruhlar. 60b1-2
e.-ı melekiyye: melekler. 60a11
e.-ı muḳaddese: meleküt alemindeki soyut ruhlar. 61a2
e.-ı müheyyeme : kutsal ruhlar. 59a13
ervāḥü'l- muṭaddese: (bak. e.-ı muḳaddese) 62b11-12

eṣaḥ(ḥ) (A): (daha, çok, en) doğru, essah.
e. ü a'lā ol- : doğrulanmak, doğruluğu ve yüceliği kanıtlanmak. 56b4
e.+ı 29b2

esāmî (A): namlar, adlar, simler.
e.-yı müteberrike : ilahi isimler, kutsal isimler. 27b11

esās (A): asıl, temel, doğru, gerçek.
e. 18a10

esbāb (A) :vasıtalar, lazımalar, sebepler, nedenler.
e.-ı ḫayr 28b5-6
e. it- (iṡbāt-ı e.) 41b13
e.+uŋ (umūr ü esbāb) 57b14
e.+ı 57b12

esbāb (A. esvāb'dan bozulma): giysi, giyinecek şeyler.
e.+ın 12a10, 12a15

eṡer (A): nişan, alamet, iz; etki; telif eser.
e. 17b3, 20b1
e.+i 30b5(2)
e.+üŋ 30b3

eṣfā (A): en saf, en temiz.
e.-yı kelām eyle-: temiz, doğru söz söylemek. 60a7

esfel (A): eṇsefil, çok bayağı; aşağı [da olan].
e. (bende-i e.) 2b9
e. (ricāl-i taḥt-ı e.) 46b5

esmā (A): adlar, isimler, namlar.
e.-yı 'abādile: adı Abdullah olanlar (bak. 'abādile) 12a3-4
e.-yı ilāhiyye: Allah'ın adları. 42a10-11

e.-yı laṭīfe 27b12
e.-yı şerīfe : Allah'ın adları 2b4
esmāü'l-ilāhīyye: (bak. esmā-yı ilāhiyye) 17a15
e. (cemī'-i e.) 15a4

esmār (A): meyveler. (Tasavvufta ana isimler denilen asli isimlerin birleşmelerinden diğer bir takım isimler ve manalar ortaya çıkar ki bunlara esmar denir.
e.-ı riyāż-ı riyāżet 27a11-12

esmā'ullāh (A): Allah'ın isimleri.
e. +dan 28b4

esnā (A): zaman, sıra.
e.+larında 11b12

esrār (A) : bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği işler, gizler.
e.-i 'acībe 17a4
e.-ı ḥaḳ 51a9
e. (esrāri'l- ilāhiyye) 36b15
e. (ḳāşif-i esrārü'l- ḥaḳīḳat) 13a13
e. (ma'ārif ü e.) 45b1
e. (maḥrem-i ḫidmet-i e.-ı ḫüdā) 53a3
e. (maẓhar-ı e. ülūhiyyet) 3a13
e. (ṣaḥāyif-i leṭāyif-i e. ü āsār) 30a8-9
e.+a 28a9
e.+dan 60b1
e.+la (ma'ārif ü e.) 45a14
e.+ı 29b5
e.+ına 56a1

es-selāmü 'aleyküm (A): Allah'ın selamı üzerinize olsun.
e. 62b10, 62b11

eş'ār (A): vezinli ve kafiyeli sözler, şiirler.
e.-ı naẓm it-: şiir düzmek, şiir söylemek, şiir okumak. 7a3-4

eşġāl (A): işler, güçler.
e.+i 17a1, 49b9
e.+leridür (ibtidā-yı e.) 50a13

eşirrā (A): azılılar, kötülük yapanlar, kötüler.
e. (zümre-i e.): (bak. zümre) 38a15
e.+dan (ru'yet-i e.) 38b1

eşrāf (A): şeref sahibi kimseler, saygınlar, ileri gelenler.
e.+uŋ 31a7

eşvāḳ (A): şiddetli arzular, istekler.
e.-ı tecellī 53a7

eşyā (A): nesneler, şeyler.
e. 16a8
e.+dan 58a1

eṭʿām (A): yiyecek.
e.+ını (enʿām ü e.) 23b11
e.+ına (enʿām ü e.) 23b12

etḳiyā (A): Allah korkusuyla günah işlemekten çekinenler.
e.+dur 29b2

eṭrāf (A): yanlar, uçlar, taraflar.
e.-ı ʿālem 61a5

eṭvār (A): hal ve hareketler, tavırlar.
e.+ları (efʿāl ü e.) 25a2

ev: barınak, ev.
e.+inden 62a13

ėv-: acele etmek, çabuk davranmak.
e.-er 11b8

ever-: evlendirmek.
e.-irler 6b1

evḳāt (A): zamanlar, vakitler.
e. (dā'imü'l-e): (bak. dā'im) 16b12, 33a12, 56a12
e.+de 12b1, 34a10

evlā (A): daha uygun; daha üztün, daha iyi.
e. gör-: daha uygun bulmak, tercih etmek, üstün tutmak. 56a11
e. (velī-yi e.) 39b4, 51a11

evlād (A): çocuk; sülale, nesil.
e. 9b8
e.-ı fāris 12b14
e.-ı keṣīre 11b8
e. ü ʿayal: çoluk çocuk. 6a2-3
e. ü ezvāc) 11b13

evlen-: izdivaç etmek, evlenmek.
e.-enlerüŋ 11b7

evliyā (A): keramet sahibi olanlar, erenler, veliler.
e. 30b6, 37a11
e.-yı ʿażīmü'ş-şān 27b1-2
e.-yı kerāmet-menāb 54b11

e.-yı kerāmet-rehber 53a4
e.-yı kibār 5b11, 35b14, 38a10
e.-yı·kirām 2b1, 36b8
e.-yı kirāmī 4a12
e.-yı maʿārif-me'āb 3a15
e.-yı pāk-gevher 61b4-5
e.-yı tüvān-ger 41b10
e.-yı kibār (cāmiʿ-i e.) 64a5
e. (faḫrü'l- e.) 19b12
e. -yı ṣāliḥīn (fırḳa-i e.) 25a5
e.-yı kibār (ḫatm-i e.) 36a7
e. (meşāyiḫ-i e.) 14b1
e.+dur (ferīd-i e.) 60a1
e.+dan 39b2
e.+dandur 29a13
e.+nuŋ 36a2
e.+sıdur 53a10

evliyāu'llāh (A): Allah yolunda olanlar, velayet sahipleri, Allah'ın velileri.
e. 7a15

evrād (A): okunması adet olunan dini dualar.
e. ü ẕkār (ṣīt ü sadā-yı e.) 30a7

evṣāf (A): özellikler, sıfatlar.
e.-ı münīfe 2b4
e.-ı mütefāvite 54b1
e.+uŋ 31a9
e.+la 41a8

evtād (A): biri doğuda, diğeri batıda, üçüncüsü kuzeyde, dördüncüsü güneyde bulunan dört büyük veli.
e. 26a13, 26b9, 27a3, 27b13, 59b12, 62b13
e.+dur 25b14, 61a14
e.+a 7b9, 44a8
e.+dan 17a10
e.+uŋ 26a10, 27b12
e.+la (muʿāvenet-i abdāl ü e.) 64a6

evvel (A): önce, ilk, birinci; eski, geçmiş zamanda.
e. 5b15, 11a4, 12b12, 14b6, 14b9, 24a10, 24a15(2), 29a3
e. (iḳlīm-i e.) 27b5
e.(ḳuṭb-ı e.) 3b11
e. (vech-i e.) 40a12
e.+den (bedel-i e.) 29a4-5
e.+üŋ (ḳuṭb-ı e.) 15b3
e.+i 3b3, 27b3, 61a12
e.+ki 3a11, 6a3, 13b12, 15a11
e.+kisi 44a12

evvelā (A): birinci olarak, ilk önce.
e. 17a10, 18a1, 61b15

evvelī (A): en önce, en önce olan, ilk zamanlarla ilgili.
e. (ḫaṣlet-i e.) 15b13
e. (nev'-i e.) 14b2
e. (ṭabaka-i e.) 7b7

ey: ey! hey!
e. 21a2, 29b5, 31a6, 33a8, 35a9, 39a1, 58a5, 60a2

eyle-: yapmak, etmek, eylemek.
e.-r 16b4
e.-r (ba'īd e.): (bak. ba'īd) 21a9
e.-r (eṣfā-yı kelām e.(: (bak. eṣfā) 60a7
e.-r (fehm e.): (bak. fehm) 42b15
e.-r (ġalebe e.): (bak ġalebe) 12a13, 31a15
e.-r (ḫalāṣ e.): (bak. ḫalāṣ) 11b5
e.-r (ḥayret e.): (bak. ḥayret) 17a7
e.-r (ḥıfẓ e.) : (bak. ḥıfẓ) 49a2
e.-r (ḫidmet e.): (bak. ḫidmet) 9b9, 9b12
e.-r (icrā e.): (bak. icrā) 19a3
e.-r (iḳāmet e.): (bak. iḳāmet) 29a9
e.-r (iṣābet e.): (bak. iṣābet) 16b10
e.-r (istiḳrāż e.): (bak. istiḳrāż) 12a14-15
e.-r (muṣāḥabet e.): (bak. muṣāḥabet) 8a2, 8a5
e.-r (naẓar e.(: (bak. naẓar) 16b13
e.-r (peydā e.): (bak. peyda) 59a9
e.-r (ta'bir e.): (bak. ta'bir) 18a14
e.-rse (ifżāl e.): (bak. ifżāl) 28b8-9
e.-rse (n' e.): (bak. ne) 6a15
e.-mez (ḫaṭā e.): (bak. ḫaṭā) 16b10
e.-mez (ıṭlāḳ e.): (bak. ıṭlāḳ) 18a13
e.-me, (īcāb e.) : (bak. īcāb) 51b3
e.-mez (lāyıḥ e.): (bak. lāyıḥ) 17a2
e.-mez (maġlūb e.): (bak. maġlūb) 48b3
e.-mez (müteġayyirü'l-ḥāl e.): (bak. müteġayyir) 42a13
e.-mez (ta'alluḳ e.): (bak. ta'alluḳ) 44b7
e.-rler 6b1
e.-rler (güẕār e.): (bak. güẕār) 46b1
e.-rler (ḥükm e.): (bak. ḥük(ü)m) 48a15
e.-rler ('iyādet e.): (bak. 'iyādet) 9b6
e.-rler (ṣarf-ı himmet e.): (bak. ṣarf) 6a12
e.-rler (tebessüm e.): (bak. tebessüm) 39b13
e.-rler (teraḥḥum e.): (bak. teraḥḥum) 39b15
e.-rlerse (ḥükm e.) 48a15
e.-di (cülūs e.): (bak. cülūs) 8b9
e.-di (ġalebe e.) 20b4
e.-di (ḫidmet e.) 54a5
e.-di (i'lām e.): (bak. i'lām) 57a7
e.-di (ma'lūm e.): (bak. ma'lūm) 30a13-14

e.-di (ta'yin e.):(bak. ta'yin) 21a12-13
e.-di (tebessüm e.) 10b11
e.-diler ('amel e.):(bak.'amel) 57a8
e.-diler ('arż-ı dīdār e.): (bak. 'arż) 63b7
e.-diler (emr e.): (bak. emr) 23a4
e.-diler (iḫtiyār e.): (bak. iḫtiyār) 63b5
e.-diler (istimā' e.): (bak. istima') 10a13-14
e.-diler (važ' e.): (bak. važ') 57b12
e.-mişdür (ḫatm e.): (bak. ḫatm) 36a4
e.-mişdür (ḫulḳ e.): (bak. ḫulḳ) 53b11-12
e.-mişdür (i'ṭā e.): (bak. i'ṭā) 17a13
e.-mişdür (iẓhār e.): (bak. izhār) 55b4
e.-mişdür (muṣāḥabet e.) 12b13
e.-mişdür (naḳl e.): (bak. naḳl) 17a11, 18a2
e.-mişdür (taḫṣīṣ e.):(bak. taḫṣīṣ) 45b5
e.-mişdür (taḳdīr e.): (bak. taḳdīr) 38b1
e.-memişdür (naṣīb e.): (bak. naṣīb) 43a11
e.-mişler (muṣāḥabetler e.) 53b3
e.-mişlerdür (ẓann e.): (bak. zan(n)) 53a13
e.-se (inkār e.): (bak. inkār) 35b6
e.-se (ricā e.): (bak. ricā) 62b3
e.-se (ümmīd-i merḥamet ü şefḳat e.): (bak. ümmīd) 64a13
e.-seler (ḳatl e.): (bak. ḳatl) 21b8
e.-ye 32b14
e.-ye (i'ṭā e.) 22a9
e.-ye (ṣıyānet e.): (bak. sıyānet) 28a1
e.-ye (tecellī e.): (bak. tecellī) 47b3
e.-ye (terk e.) : (bak. terk) 41a7
e.-meye ('amel e.) 22a11
e.-meye (ḥıfẓ e.) 54a11
e.-meye (inābet e.): (bak. inābit) 35b7
e.-yemez (fehm e.) 23a15
e.-yüp (ġarḳa-i deryā-yı tevḥīd e.): (bak. ġarḳa) 59a8
e.-dükde 32b13
e.-dükde (su'āl e.): (bak. su'āl) 13b9
e.-dükde (vefāt e.): (bak. vefāt) 8a2-3, 25b6, 32a7
e.-r ('ibādet e.): (bak. 'ibādet) 58b10-11
e.-yeni (ṣarf-ı himet e.): (bak. ṣarf) 64b3
e.-düġi (fetḥ ü ilḳā e.): (bak. fet(i)ḥ) 45a15
e.-mek (beẕl-i himmet e.): (bak. beẕl) 64a15
e.-mek (iẓhār e.) 12b13, 52a8
e.-mek (rağbet e.): (bak. rağbet) 9a5
e.-mek (ri'āyetler e.): (bak. ri'āyet) 9a10
e.-mek (ziyāde e.): (bak. ziyāde) 52a10
e.-meġi (istimā' e.): (bak. istimā') 12a12

eyyām (A): günler.
e.-ı sene 59b13
e.-ı üsbū' 27a9
e.-ı sitte (ricāl-i e.): (bak. ricāl) 53b10

eyyūb (A): Kur'an'da adı geçen, sabırlı insan örneği olarak gösterilen, israiloğulları peygamberlerinden biri.
e. 19a4

eẕā (A): incitme, can yakma, eziyet.
e.+ları 6a6

ezhār (A): çiçekler.
e.+ından (şükūfe-zār ü e.) 33b2

eẕkār (A): anmalar, zikirler (bak. evrād)
e.+ları (ṣīt ü ṣadā-yı evrād ü e.) 30a7

ezmān (A): vakitler, zamanlar, çağlar.
e. (tertīb-i e.) 24b1
e.+la (mürūr-ı e.) 30a2

ezvāc (A): kocanın eşleri, zevceler.
e.+ı (evlād ü e.) 11b13

F

fāḫire (A): kıymetli, değerli.
f.+den (siyāb-ı f.) 9a8-9

faḫr (A): öğünme, şeref.
f.-ı ʿālem: dünyanın öğüncü: Hz. Muhammet. 8a7, 8b1, 10b1, , 11a7, 14b5-6, 15b9, 20a11, 23a12, 32b11, 33a2, 55b7
f.-i enbiyā: peygamberlerin öğüncü: Hz. Muhammet. 20b5
f.-ı risālet 14b12
faḫrü'l-evliyā: velilerin öğüncü: İmam Muhammet Parsa. 19b12

fāris (y.a.): İran'ın güneyindeki Şiraz ili.
f.+den (evlād- f.) 12b14

farḳ (A): ayrılık, başkalık.
f. it-: ayrımına varmak, seçmek, fark etmek. 48a15

farżā (A) : farzedelim ki, diyelim ki.
f. 49b6, 51a14

fās (y.a.) : Afrika'nın kuzeybatısında bir ülke, Fas.
f. 42b1

faṣlü'l-ḫiṭāb (A): ünlü İran şairi Muhammet Parsa'nın Farsça eseri.
f. 13a15
f.+da 6a4, 24b2-3, 30b12
f.+da (kitāb-ı f.) 15a9
f.+uŋ (kitāb-ı f.) 2b10
f.+ında 2b7

fażl (A): iyilik, fazilet, erdem.
f. (baḥr-ı f.) 13a5

fażla (A): artık, ziyade, çok.
f. 22b11, 56b12

feʿʿāle (A): çok iş yapma.
f. (himmet-i f.) 44b3

fe-ammā (A): ama; kaldı ki.
f. 4a3, 9a2, 9b3, 24b12, 34b13, 37a1, 37a13, 41a11, 56b13

fehm (A): anlama, anlayış.
f. eyle-: anlamak, kavramak. 23a15, 42b15
f.+ine 48a13

fehvā (A): anlam, kavram.
f.-yı latīf 41a1-2
f.-yı lāzımü'l-kabūl 30a9-10
f.+sını 20a2
f.+sınca 21a14

fe-lā-cerem (A): muhakkak, şüphesiz.
f. 10a3, 14a9, 22a12, 23a7, 25a9, 26b4, 28a12, 29a5, 30a4, 32b15, 40b8, 43b11, 44b8, 45b5, 50a14, 54a11, 57a7, 60b1, 61a12, 64a13

felek (A): gökyüzü, sema; alem, dünya.
f.-i devvār: devreden, dönen gök. 5a9, 61a6
f.-i täsi': dokuzuncu gök, felek-i eflak, felek-i a'zam, arş. 31b14
f.+de 31b12
f.+den (burūc-ı f.) 29b9
f.+uŋ 31b12
f.+lerden 31b15

fenā (A): maddesel varlıktan sıyrılıp. Allah'a ulaşma; yokluk.
f. 37b9

fen(n) (A): sanat, bilim.
f.+üŋ 30a9

ferāġat (A): vazgeçme, el çekme.
f. it-: vazgeçmek, el çekmek. 46b10

ferāset (A): anlayışlılık, çabuk seziş.
f. 56b2
f.+i(iy.) 56a15
f.+inden 56a14

ferd (A): birey, fert.
f.+i 60a1

ferḫunde-aḫter (F): yıldızı kutlu, yıldızı uğurlu.
f. (velī-yi f.) 39a5

ferīd (A): eşi olmayan, eşsiz, tek.
f.-ı evliyā 60a1

fermān (F): emir, buyruk.
f.+ına 32b6

fermān-berdār (F): fermana uyma, emri yerine getirme.
f. ol-: fermana uymak, emri yerine getirmek. 61a8

fersaḫ (A): yaklaşık beş kilometrelik bir uzunluk ölçüsü birimi.
f. 12b15

feryād-res (F): yardım isteyenin yardımına koşan.
f. 46b14

ferzend (F): çocuk, oğul.
f.+i 11b11

fet(i)ḥ (A): açma, açılma; başlama.
f. 45b7
f. ol-: açılmak. 45b7
f. ü ilḳā eyle-: bırakmak, vermek, birisinin soyut bir fikre, bir duyguya sahip olmasını sağlamak. 45a15
f. (kemāl-i f.) 46a3
f. (ricāl-i f.): (bak. ricāl) 46a2
f. (ricālü'l- f.) :(bak. ricāl) 45a13
f. (zülāl-i f.) 46a5
f.+i(iy.) 47b1

fevāyid-şiʿār (A): fayda veren, faydalı.
f. (risāle-i f.) 64a4

fevḳa'l-ḫad(d) (A): haddinden fazla, pek çok .
f. ol-: haddini aşmak, fazlalaşmak. 6a7

fevt (A) : geçirme, elden kaçırma.
f. it-: geçirmek, elden kaçırmak. 54a6

fey(i)ż (A): bolluk, çokluk, gürlük, fazlalık.
f. 15a4
f. it-: bolca vermek. 13a4

fırḳa (A): insan kalabalığı, insan grubu.
f.-i abdāl 27b13
f.-i celīle 25a8, 55a8
f.-i efrād 59a10
f.-i evliyā-yı ṣāliḥīn 25a5
f.-i sālikīn 64a9
f.+ya 41a14

fıṭrat (A): yaratılış, huy, mizaç.
f.+ına 23b15

fi'l-ḥāl (A): bu anda, hemen, şimdi.
f. 6b1

fuād (A): kalp, yürek, gönül.
f.+ları (muḳteżā-yı f.) 32b5

fülān (A): herhangi bir şey, belirsiz bir şey.
f. 30b3

fülk (A): gemi, sandal, kayık.
f.+inüŋ 37b11

G

ġāfil (A): gaflette olan, dalan, ihmal eden.
ġ. ol-: dalmak, ihmal etmek. 18a10, 63b9

ġaflet (A): dalgınlık, ihtiyatsızlık, ihmal.
ġ. 18a7

gāh (F): zaman zaman, ara sıra.
g. ol-: yeri gelmek, zamanı gelmek. 6b1, 7a3, 12a7, 12a12, 17b3, 26b11, 37a13, 41a11, 47a3, 49b1, 51a3

gāh....gāh (F): zaman zaman, ara sıra, bazen.
g. 3b5, 14b9-10, 30a4-5, 32b2, 33a13-15, 48a15, 54a15, 58b14-15, 60a10-11

gāh....geh (F): (bak. gāh... gāh).
g. 39a3-4

gāhī (F): ara sıra, bazen.
g. 8a9

gāh ü bī-gāh (F): zaman zaman, ara sıra, bazen.
g. 7b1, 64b1

ġalebāt (A): galebe halleri, Hak yoluna girmiş kimsenin amacına ulaşmak için şiddetli bir istek duyması.
ġ.-ı tecelliyāt-ı nā-mütenāhiyye 33a14-15
ġ.-ı tecelliyāt-ı cemāl (ḥāl ü ġ.) 34a6

ġalebe: Tasavvufta saliki etkisi altına alan bir haldir. Salik bu hal içinde bulunduğu sürece nedeni düşünemez, terbiye kurallarına uyamaz, karşılaştığı şeyleri ayırt edemez.
ġ. eyle-: galebe halinin etkisine girmek. 12a13, 20b4, 31a15
ġ.-i ḥāl: hal galebesi, vecd hali. 34a13, 34b11-12
ġ.-i tecellī-yi raḥmān 40b9
ġ.+si 49b11

ġālib (A): galebe eden, üstün gelen.
ġ.-i ḥāl: halin galib olması, vecd halinin üstün gelmesi. 39b6-7
ġ.-i maḥż ol-: saf bir galebe, vecd halinin etkisi altına girmek. 48a15
ġ. ol-: galebe, vecd halinin etkisi altına girmek. 28b2, 44a8, 50a1
ġ.+dür 43a6

ġālibā (A): görünüşe göre, galiba.
ġ. 11a12, 40b1

ğalīẓ (A): kaba, nezaket dışı, çirkin.
ğ. it- (şetm-i ğ.) : kötü ve çirkin küfürler, sözler söylemek. 12b5

ğarīb (A): bambaşka, tuhaf, garip; memleketinden dışarıda bulunan.
ğ. 51b6
ğarībü'l-maḳām: makamından ayrılmış, ruhlar aleminden geçici olarak dünyaya gelmiş, asıl vatan olan Allah'ın yanından uzakta kalmış. 49a11

ğarībe (A): önceden görülmemiş, tuhaf.
ğ.+leri (leṭāyif-i ğ.) 54b12-13
ğ.+sine (āsār-ı ğ.) 17a4

ğarīḳ (A): su içine dalmış, suya batmış.
ğ.-i baḥr 11b4
ğ.-i deryā-yı envār-ı kerāmet ol-: keramet ışığının denizine batmak. 58b14-15
ğ.-i envār it-: ışıkla donatmak,, aydınlatmak. 63b13

ğarḳa (A): suya batmak.
ğ.-i deryā-yı tevḥīd eyle-: birlik denizine batmak, birlik fikri ile dolmak. 59a8
ğ.-i envār-ı rabbānī ol- : kutsal ışıkla donanmak. 54b5

ğavs (A):sufilerin darda ve sıkışık durumlarda kaldıklarında, kendisine sığındıkları kutup, yardımcı veli.
ğ. 3b9, 61a12
ğ.-i cihān 40b1
ğ.+dur 3b11
ğ.+üŋ 25a12

ğavvāṣ (A): dalgıç.
ğ. 21a2
ğ.+dur 17b11

ğayb (A): gizli olan, göze görünmeyen, bilinmeyen şeyler.
ğ. 13b4, 41b1
ğ.-ı āḫir 52a12
ğ. ü yaḳīn 52a9
ğ. (dā'ire-i ricālü'l-ğ.) 63aDA
ğ. (ricāl-i ğ.) (bak. ricāl) 41a13, 41b2, 41b3
ğ. (ricālü'l-ğ.): (bak. ricāl-i ğ.) 41a10, 61b10, 62a1, 62b10
ğ. (rütbe-i ğ.) 52a11
ğ.+dur (ricālü'l-ğ.) 31a6, 40b5
ğ.+dan ('ulūm-ı ğ.) 60b5
ğ.+uŋ 52a9
ğ.+uŋ (ricāl-i ğ.) 61a1-2

ġ.+uŋ (ricālü'l-ġ.) 63a4
ġ.+ile (sırr-ı ġ.) 52b2

ġāyet (A): nihayet, uç, son; çok, fazla, son derece.
ġ. (ḥadd ü ġ.): (bak. ḥad(d)) 7a9-10
ġ.+e (ġ. iriş-) 64a7
ġ.+le 10a6, 16a1, 17a15, 22a6, 40b8
ġ.+i(iy.) (ḥadd ü ġ.) 44b1

ġāyib (A): görünmeyen, yok olan, kayıp.
ġ. ol-: görünmemek, yok olmak. 52b6-7

ġayr (A): ayrı, başka.
ġ. 2b15
ġ.+a 33a4, 38b14, 48a14, 48b3
ġ.+uŋ 56a15
ġ.+ı(iy.) 19b6, 46b7, 29a4, 59a14
ġ.+ıdur 46a14, 48a9, 49a14, 52b5

ġayret (A): çalışma, çabalama.
ġ.-i dīniyye: din uğruna didinme. 37b7

ġayrı (A): (bak. ġayr)
ġ. 14b15, 35b15, 46b4, 48a15, 52a4
ġ.+sından 50b2
ġ.+lara 48b12
ġ.+lardan 22a7

ġazā (A): din uğruna savaş.
ġ.+sında 10a12

ġażab (A): dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma hiddet, öfke.
ġ. 15b15, 43b7
ġ. (şiddet-i ġ.) 43b4

ġāzi (A): savaşan, savaştan sağ dönen.
ġ.+lere 32b9

geç-: bırakmak, vazgeçmek; bir yandan girip öte yandan çıkmak; aşmak; bir yerden başka bir yere gitmek.
g.-er 18b2
g.-mez 18b2, 31b6, 39a11
g.-erler 6b7
g.-üp 25b6

geçür-: geride bırakmak, aşmak, geçirmek.
g.-miş (rüzgār g.) 9b2

geh (F): (bak. gāh)
g. 39a4

geh....geh (F): (bak. gāh....gāh)
g. 59a7

gel-: ortaya çıkmak, doğmak; bir yere gitmek; ulaşmak; sürmek; bulunmak.
g.-ür (lāzım g.) : (bak. lāzım) 50b14
g.-ür (ẓuhūra g.): (bak. ẓuhūr) 49b1
g.-mezler 45b12
g.-mezdi (lāzım g.) 12a6
g.-di 20b5
g.-di (çıḳa g.): (bak. çıḳ-) 58b9
g.-mişdür (müteʿalliḳ ola g.): (bak. müteʿalliḳ) 61b8
g.-mişdür (maʿmūl-bih ola g.): (bak. maʿmūl-bih) 59b4
g.-se 35b5
g.-ince 8b15, 15a7, 54a13
g.-dükde 34a5
g.-en 14b3
g.-en (dünyāya g.): (bak. dünyā) 11b10
g.-düġini (vücūda g.): (bak. vücūd) 49a1

genc (F): hazine, define.
g.-i ġınā 51a7
g.-i ẕāt(ṭılısm-ı g.) 37a8

gencine-dār (F): hazineyi yöneten ve koruyan kimse.
g.+ıdur 33a9

gerçek: hakiki, sahi, gerçek.
g. 42a3, 58b9

gerçi (F): (bak. egerçi)
g. 25b12

gerek: lazım, gerek.
g. 53a2
g.+dür 15a2, 21b8, 61b14

gerek.... gerekse: ister öyle ister böyle, gah... gah.
g. 18a12-13

gerekse....gerekse: (bak: gerek....gerekse)
g. 3b15

gerden-derāz (F): bıynu uzun.
g.+lık (g. it-): boynunu uzatmak. 48a15

geri: bir şeyin sonra gelen bölümü, arka, geri.
g. ḳo-: yapmamazlık etmek. 48a2

geşt (F): gezme, dolaşma.
g. ü güẕār: gezme, gezip tozma. 63b11

geşt-zār (F): gezme yeri, bahçe.
g.-ı hidāyet-şi'ār-ı in hüve'l-evḥīyuvḥī 33b8-9

getür-: iletmek, bildirmek, getirmek.
g.-ürdi 8a8

gevher (F): elmas, inci.
g.-i tāb-dār 58b8
g.-i yektā 13a3, 21b9
g.-i nā-yāb (mānend-i g.) 2b12
g.+i(iy.) (diraḫş-ı g.) 24a5
g.+in 13a6, 59a2

gez-: bir yerde dolaşmak, gezmek.
g.-er 12a11
g.-erler 6b10, 7b1, 56b8

ġıbbezālik (A): bundan dolayı.
ġ. 13a9, 42b7, 44a4, 60b14

ġıdā (A): insanı besleyen şeyler, besin.
ġ. +ları 46b9

ġıl(ı) (A): gizli kin ve garez, düşmanlık.
ġ. ü ġış: kin ve hile. 38a6

ġınā (A): zenginlik, bolluk.
ġ. (ricāl-i ġ.): (bak. ricāl) 50b14, 51a3, 51a4
ġ. (ricālü'l-ġ.): (bak. ricāl) 50a6
ġ.+yı (maḳām-ı ġ.) 50a14
ġ.+ya (genc-i ġ.) 51a7
ġ.+ya (naḳd-i ġ.) 51a10
ġ.+sı 9a13
ġ.+larındaki 50a8

ġırret (A): büyüklük, gururluluk.
ġ. 17b1

ġış(ş) (A): karışıklık hile.
ġ. (ġıll ü ġ.): (bak. ġıl(l)) 38a6

ġıybet (A): kaybolma.
ġ.+ini 52b9

gibi: benzer, gibi.
g. 4a5, 5b12, 6a3, 6b7, 6b9, 8b3, 9b9, 9b12, 11a12, 12a7, 15a9, 15b1, 20a3, 27a15, 28b15, 30b5, 33a2, 34a13, 34a14, 39b1, 41b8, 46b1, 48a7, 48a12, 48b11, 49b5, 51a8, 52b10, 54b6, 58a11, 58b8, 63b1, 63b7, 63b13, 64b4
g.+dür 25b13, 31a7, 43b2
g.+ler 29a11

gice: gece.
g. 12a13, 34b7

gir-: dışarıdan içeriye geçmek.
g.-mez (göŋline g.): bak. göŋ(ü)l) 21a2
g.-dükçe 53b6
g.-dükde 12b9

girān (F): ağır.
g. (bār-ı g.) 34a13-14
g.+dan (bār-ı g.) 34b12

girān-māye (F): pahası ağır, kıymetli, değerli.
g. 48a5

gird (F): yuvarlak, çevre.
g.-i ṣaḥrā-yı muḥabbet 18a15

girdāb (F): suların döndüğü ve çukurlaştığı yer, anafor, burgaç.
g.-ı vecd ü ḥayret 17b12

girye (F): ağlama, ağlayış.
g. ḳıl-: ağlamak. 7a5

git-: bir yere doğru yönelmek; sürmek, devam etmek, gitmek.
g.-er 12b1, 34a2
g.-er (me'mūr ola g.) 5b3
g.-mez 11b2
g.-erler 6b9, 56a8
g.-düm 58b14
g.-se 5b1
g.-dükleri 6b11
g.-meleri 46a11

giyin-: örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek, giymek, giyinmek.
g.-üp 7a11

giz: esrar, sır, giz.
g.+lü 49b3

ġonce (F): açılmamış çiçek, tomurcuk, gonca.
ġ.+lerine 33b6

göbek: (şehir, ülke vb. için) orta kısım, göbek.
g.+idür 26a8

gökyüzi: sema, gökyüzü.
g.+nde 14a6

gölge: silüet, gölge.
g.+leri 6b11

gönder-: yollamak, göndermek.
g.-diler 23a2
g.-düklerinden 23a1

göŋül: duyguların kaynağı olan yer, kalp, yürek, gönül.
g. 21a2, 44a2
g.+ine (g. gir-): sevmek, anmak.
g.+lerde 44a10

gör-: göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek; tanık olmak; bir şeye erişmek; gözetmek, görmek.
g.-ür 8a1
g.-ürdi 8a12, 35b4
g.-mez 18b13
g.-ürler 9b4, 39a14, 54b6
g.-ürler (evlā g.): (bak. evlā) 56a11
g.-ürler (tedārikini g.): (bak. tedārik) 6a14
g.-ürler (ziyāde g.): (bak. ziyāde) 56b5
g.-düm 58b6
g.-di 10b10, 13a8
g.-diler 57a11
g.-mişler 49b13
g.-sem 35a14
g.-seŋ 43a1
g.-se 30a15, 50a1
g.-seler 30b3
g.-e(ul.) 62a1
g.-emezler 9b3
g.-emediler 10a15
g.-üp 12b2, 27b5
g.-üp (vuṣlat g.): (bak. vuṣlat) 60b8
g.-dükde 49a13
g.-en 49b10
g.-enler 47a13
g.-miş 58a12
g.-düǵümüz 30b12
g.-meǵe 35a12

göre: (bir şeye) uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince; bakılırsa, göz önüne tutulunca; nazaran, göre.
g. 16a3, 22a9, 24b10, 25b3, 44b9, 57a8, 62a12, 62a15
g.+dür 18b10

göril-: seçilmek, algılanmak, görülmek.
g.-meye (revā g.): (bak. revā) 51a2

görin-: görülür duruma gelmek, görülür olmak; izlenim uyandırmak; benzemek, görünüşünde olmak, görünmek.
g.-ür 17a7, 19a6, 31a9, 51a15, 51b6
g.-ürdi 35b7
g.-mez 6b11, 40b14, 58a7
g.-medi 57a12
g.-diler 57b1
g.-mediler 57a15
g.-se 51a14

göriş-: buluşup konuşmak, sohbet etmek, görüşmek.
g.-ürler 10a10

görün-: (bak. görin-)
g.-meyen 41a12

göster-: görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak; belirtmek, anlatmak, yol göstermek.
g.-ürler 56a3
g.-mezler 6b11
g.-e(is.) 57b4
g.-üp (vesʿ-i ḳudret g.): (bak. vesʿ) 19a15

göz: görme organı; iyi veya kötü nitelikler, tutkular, duygular anlatan bakış, göz.
g. 56b14
g.+leri 34b6
g.+leriyle 43a9

gözçi: bekçi, gözcü.
g.+sidür 28a8

gözet-: korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek; ayrı tutmak, önem vermek, gözetmek.
g.-ür 26a2, 63b3
g.-meyeler 64b2
g.-mekdür 27b5

ġurre (A): Arap aylarının ilk günleri ve ilk geceleri; ayın ilk görünümü.
ġ.-i receb 34a11, 34b10
ġ.-i şaʿbān 34a1, 35a4
ġ.+nüŋ 34b8
ġ.+sinden 33b15

gūş (F): işitme, dinleme.
g. it-: işitmek, dinlemek. 48a15

gūyā (F): sanki, diyelim ki, güya; söyleyen, konuşan.
g. 19a6, 19a14, 31a8, 34b2, 35a3, 35a5, 38b11
g.+dur 21a1
g. (bülbül-i g.-yı ve-mā-yenṭiḳu ʿane'l-hevā) 33b7-8

ġuzāt (A): gaziler.
 ġ.-ı zevi'l-iḥtişām 32a15
 ġ.+uŋ 32b8

güç: kuvvet, güç.
 g.+i(iy.) (g. yit-): gücü yeterli gelmek, elinden gelmek.
 64a14

güftār (F): söz.
 g. it-: söylemek, söz söylemek. 19a3
 g.-ı pür-me'āl 33b10-11

güher (F): elmas, inci, gevher.
 g. 59a9
 g. (dürr ü g.) 21a3
 g.+ler 42b13, 48a5

gül (F): gül.
 g.-i sūr 16b6
 g.+lerin 33b4

gülistān (F): gül bahçesi.
 g.-ı kemāl 16b5

gülşen (F): gül bahçesi.
 g.-ı rāz 17a5

gümān (F): zan, sanma, sezme, şüphe.
 g. 38a5
 g. (reyb ü g.) 19a12

gümrāh (F): yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış; bol, geniş.

gün: gündüz; zaman, gün.
 g. 10a12, 10b9, 12a13, 12b7, 15a8, 34b7, 34b10, 53b12, 54b6, 58a15, 61b15, 62a1, 63b7, 63b13
 g. (dün ü g.): (bak. dün) 39b14
 g.+e (günden g.) 61a11
 g.+de 6a13, 53b11, 54b7
 g.+den 34b9, 34b11, 34b13
 g.+den (g. güne): gün geçtikçe, zamanla. 61a11
 g.+i(iy.) 34b8, 62a1
 g.+inde 61a5
 g.+ler 2b11
 g.+lik 6b5

gürbüz: güçlü, iyi gelişmiş, iri, gürbüz.
 g. 48a3

gürūh (F): cemaat, bölük, takım.
g.-ı kerāmet-şükūh 37b1
g.-ı muḥaddiṡūn 60b7
g.-ı muḥterem 30a4
g.+uŋ 38a7

güvāh (F): şahit, delil, tanık.
g.+ları 46b11

güẕār (F): geçme, gezme.
g. eyle-: geçmek, gezmek. 46b1
g. (geşt ü g.) : (bak. geşt) 63b11

güzīde (F): seçkin, seçilmiş.
g.+leri 36b8

güzīn (F): seçilmiş, beğenilmiş.
g. (aḳṭāb-ı g.) 13b15
g.+den (ṣaḥābe-i g.) 4b12
g.+üŋ (ricāl-i g.) 55a2

H

ḫabāyā *(A)*: gizli şeyler, gizli işler.
ḫ. *30a12*

ḥabbet *(A)*: buğday, arpa gibi küçük ve yuvarlak şeyler, taneler.
ḥ. *20a3*

ḫaber *(A)*: son ve yeni olay, bilgi, heber.
ḫ. vir-: bilgilendirmek, haberdar etmek. *4b13, 22b6, 37b1, 51b14, 59b7*
ḫ.+lerin (ḫ. vir-) *36a12*

ḥācāt *(A)*: istekler, dilekler, hacetler.
ḥ. (aṣḥāb-ı ḥ.) *61b12*

ḥac(c) *(A)*: İslam'ın beş şartından biri olan, Müslümanlarca belirli bir zamanda Mekke'de yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf töreni.
ḥ.-ı şerīf *23a8*

ḥācet *(A)*: istek, dilek, ihtiyaç.
ḥ.+i(iy.) *61b13, 62a11*
ḥ.+in *62a6*
ḥ.+lerini *47a10*

ḥadā'iḳ *(A)*: bahçeler.
ḥ.+ını *33b6*

ḥad(d) *(A)*: sınır, hudud; derece.
ḥ. ü ġāyet: son, sınır. *7a9-10, 44b1*
ḥ.-i ẕāt: zaten, aslında *15b14*
ḥ.+den *43b7*
ḥ.+i(iy.) *49a7*

ḫadeng *(F)*: kayın ağacından yapılmış ok.
ḫ.-i ʿilm-i yaḳīn *28b9-10*

hādī *(A)*: yenilene yardım eden, yardımcı.
h. *41b14*

ḥadīḳa *(A)*: bahçe.
ḥ.-i ḥaḳīḳat *19b14*

ḫādim *(A)*: hizmet eden, hizmetçi.
ḫ. *64b4*

ḥadīs̱ *(A)*: Hz. Muhammet'in kutsal sözlerinden her biri.
ḥ.-i şerīf *7b12, 40a14-15, 56a12-13*

ḫafaẓa (A): bekçiler.
ḫ.-i bî-riyā 61b1

ḥāfız (A): koruyan, himaye eden, bekçi.
ḥ.+ıdur 27b9

ḫafî (A): gizli, saklı.
ḫ. 40b1
ḫ. ol-: gizlenmek, saklanmak. 13a12, 61b11

ḫafiyyāt (A): gizler, sırlar, gizliler.
ḫ.+ı(bel.) (sırr-ı ḫ.) 58a8

ḫafiyye (A): (bak. ḫafî).
ḫ.+dür 18b14

hafta (F hefte'den): yedi gün, hafta.
h.+da 6a14

ḥā'iz (A): malik, sahip.
ḥ.+dür 24a14

ḫāk (F): toprak, yer.
ḫ. (küre-i ḫ.) 26a9
ḫ.+e 63a4
ḫ.+de 30a15
ḫ.+in 13a8

ḥaḳāyıḳ (A): gerçekler, hakikatler.
ḥ. 37b8
ḥ.+dur (baḥr-ı ḥ.) 20b16

ḫākdān (F): dünya, yer.
ḫ.-ı ünsî 5a15

ḥāḳî (A): orta, fazla ağır olmayan.
ḥ. (āyātü'l- ḥ.) 18b5

ḥaḳîr (A): değersiz, adi, bayağı.
ḥ. 2b9

ḥaḳ(ḳ) (A): Allah, Tanrı; doğruluk ve insaf; bir insana ait olan şey, hak.
ḥ. 19a14, 48a15
ḥ. (cezbe-i ʿaşḳ-ı ḥ.) 35a8
ḥ. (ḥażret-i ḥ.): (bak. ḥażret) 50b1
ḥ.(maḳbūl-i ḥ. ol-): (bak. maḳbūl) 56a8-9
ḥ. (manżūr-ı ḥ.) 3b13
ḥ.+ı(bel.) (vaḥy-i ḥ.) 48a15
ḥ.+a (cenāb-ı ḥ.): (bak. cenāb) 46a10
ḥ.+a (esrār-ı ḥ.) 51a9
ḥ.+a (ḥażret-i ḥ.) 46b6

ḥ.+a (lisān-ı ḥ.) *20b16*
ḥ.+a (ẕāt-ı ḥ.) *21b5*
ḥ.+da (ḥużūr-ı ḥ.) *48a15*
ḥ.+da (rāh-ı ḥ.) *48a3, 48a15*
ḥ.+da (ṭarīḳ-i ḥ.) *41b5, 42a13, 55a2*
ḥ.+dan *46b10, 46b13*
ḥ.+dan (cenāb-ı ḥ.) *62a11*
ḥ.+dan (ḫaşyet-i ḥ.) *51b9*
ḥ.+dan (ḥubb-ı ḥ.) *18a12*
ḥ.+uŋ (ḥażret-i ḥ.) *19a8*
ḥ.+uŋ (sālikān-ı ṭarīḳ-i ḥ.) *53a8*
ḥ.+la *56a3*
ḥ.+la (emr-i ḥ.): (bak. emr) *2b2, 10a9, 43a12*
ḥ.+la (ḥażret-i ḥ.) *47b3*
ḥ.+la (irādet-i ḥ.) *9a11*
ḥ.+la (vaḥy-i ḥ.) *48a15*
ḥ.+la (ẓuhūr-ı ḥ.) *57b3*
ḥ.+ların (ḥ. vir-): bir insana, kendisine ait olan maddi veya manevi şeyleri iade etmek. *22a8-9*
ḥ. celle ve ʿalā: yüce ve ulu olan Allah. *5a12, 17a1, 17b15D1, 19b8, 20a9-10, 22b8-9, 38a14, 43a9, 49a2, 54a9, 57a11, 57b2, 57b15*
ḥ. celle ve ʿalā +ya *51b6*
ḥ. celle ve ʿalā +dan *48a15*
ḥ. celle ve ʿalā +nuŋ *3b12, 18b13*
ḥ. celle ve ʿalā +ile *55b4, 56b3, 56b13*
ḥ. sübḥāna ve teʿālā: yüce ve ulu olan Allah. *5b8, 11a5, 15b6-7, 17a12, 21a12, 22a1, 28a8, 29a8, 35b12-13, 38a5, 44a12, 45a14-15, 47a1, 47a8, 50a14, 53b11, 55a15, 57a4-5*
ḥ. sübḥāna ve teʿālā +nuŋ *4b14, 26a1, 28a14, 41b11, 43a5*
ḥ. teʿālā +yı : yüce Allah. *18b9*

ḥaḳīḳat (A): bir şeyin aslı ve esası, gerçek, hakikat.
ḥ. *27a15*
ḥ.-ı aḳṭāb *113b1*
ḥ.-i insānī *20a8*
ḥ.-ı muḥammediyye: Muhammet gerçeği. Bütün güzel isimleri kendisinde barındıran Hz. Muhammet beliren, vücut bulan ilk kişidir. Herşey bu gerçekten ve bu gerçek için yaratılmıştır. *15a2-3, 15a5-6*
ḥ.-ı ṣalavat-ı mefrūża *53a9*
ḥ. (kāşif-i esrarü'l-ḥ.) *13a13*
ḥ. (sālikān-ı rāh-ı ḥ.) *25a3-4*
ḥ.+dür *40a13*
ḥ.+de (ḥadīḳa-i ḥ.) *19b14*
ḥ.+den *39b1*
ḥ.+i(iy.) *28b7*

ḥaḳīḳat-güvāh *(F, ḥaḳīḳat A)*: gerçeğin tanığı, gerçeğin kanıtı.
ḥ. *(şeyḫ ekber-i ḥ.)* *47b15, 48a1*

ḥākim *(A)*: hükmeden; dava yargılama işiyle görevli, yargıç, hakim.
ḥ. *43b9*
ḥ. ol-: hükmetmek, buyurmak. *18a7, 43b5, 43b6, 59b3*
ḥ.+lik *43a15*

ḥaḳḳında *(Tr, ḥaḳḳ A)*: dair, ilgili.
ḥ. *42a10*
ḥ.+dur *60a10*

ḫāk-sār *(F)*: ter toprak içinde kalmış, hali perişan.
ḫ.+ıdur *33a11*

ḥāl *(A)*: insanın iradesi ve çabası olmadan sırf Allah'ın bir lutfu olmak üzere kalbe gelen anlamlar; suret, durum.
ḥ. *31a14, 34b7, 35a10, 39b12, 49b11, 55b5, 57b5*
ḥ.-i dünuvv ü ḳurbet *55b12*
ḥ. *(ġalebe-i ḥ.)*: *(bak. ġalebe)* *34a13*
ḥ.-i ḳabż *37b3*
ḥ. ü ġalebāt-ı tecelliyāt-ı cemāl *34a6*
ḥ. *(ehl-i ḥ.)*: *(bak. ehl)* *49b3*
ḥ. *(mechūlü'l-ḥ. ol-)*: *(bak. mechūl)* *18b12*
ḥ. *(müteġayyirü'l-ḥ. eyle-)*: *(bak. müteġayyir)* *42a13*
ḥ. *(şāhid-i ḥ.)* *19a11*
ḥ. *(vecd ü ḥ.)*: *(bak. vecd)* *12a13*
ḥ.+dür *29b4*
ḥ.+dedür *47b2*
ḥ.+den *34a2, 35b1*
ḥ.+üŋ *18b15*
ḥ.+le *32b9, 52b8*
ḥ.+le *(ġalebe-i ḥ.)* *34b11-12*
ḥ.+i(iy.) *19a5, 19b8, 21a7, 49a12, 49b8, 50a1, 51b4*
ḥ.+in *39b12*
ḥ.+ini *31b2, 59a3*
ḥ.+ine *49a13*
ḥ.+inde *6b3, 15b14*
ḥ.+leri *33b10, 33b13, 34a1, 41a2, 55b5, 56b3*
ḥ.+leri *(ġālib-i ḥ.)* *39b6-7*
ḥ.+leri *(ibtidā-yı ḥ.)* *50a12*
ḥ.+leridür *52a10*
ḥ.+lerine *20b12*

ḥālā *(A)*: şimdi, henüz.
ḥ. *11b9, 30b6*

ḫalāṣ *(A)*: kurtulma, kurtuluş.
ḫ. *34b13*

ḫ. bul-: kurtulmak. *38b2*
ḫ. eyle-: kurtarmak. *11b5*
ḫ. it-: kurtarmak. *12b3*
ḫ. ol-: kurtulmak. *50a10-11*
ḫ.+ı(iy.) *35b9*

ḥālāt *(A)*: suretler, nitelikler, haller.
ḥ. *17b2*
ḥ.+ı(bel.) *35a1*
ḥ.+ı(iy.) *21b10*
ḥ.+ını (maḳāmāt u ḥ.) *2b1*

hāle *(A)*: ayın ve güneşin çevresinde görülen parlak daire.
h.+de (miyān-ı h.) *34a12*

ḥālen *(A)*: şimdiki halde, daha, şu anda; ama, oysa, hala.
ḥ. *9b8, 29a9, 37b3, 48a9, 49a14, 52b13, 53a14, 55b12*

ḥālet *(A)*: nitelik, hal.
ḥ. *38a9*
ḥ.-i ʿadem *17b6*
ḥ.-i vāhide *51b1*
ḥ.-i zā'ide *56b6*

ḫālī *(A)*: boş, sahipsiz.
ḫ. *17b5, 36b6*
ḫ. ḳo-: boş bırakmak. *5a13*
ḫ. ḳon-: boş bırakılmak. *32a8*
ḫ. ol-: ayrı olmak, boşalmak. *53a6*

ḫalīfe *(A)*: birinin yerine geçen kimse.
ḫ. *29a1*

ḫāliḳ *(A)*: yaratan: Allah.
ḫ.-i kird-gār *57b1*
ḫ. ü rāzıḳ *17a14*

ḫāliḳī *(A)*: yaratanla ilgili, Allah'la ilgili, ilahi.
ḫ.+dür *38b12*

ḫalīl (k.a.): Hz. İbrahim'in lakabı (bak. ibrāhīme'l-ḫalīl)
ḫ. *27b4, 37b13*

ḫāliṣ *(A)*: katışıksız, saf, halis.
ḫ. (tevḥīd-i ḫ.) *24b5*

ḫalḳ *(A)*: insanlar, halk.
ḫ. *10b11, 47a14*
ḫ.+ı(bel.) *47a9*
ḫ.+a *16b13, 19a15, 43a7, 46b14, 47a3, 47a12, 57a11*
ḫ.+a (umūr-ı ḫ.) *43a12*

ḫ.+dan *47a15, 57a15*
ḫ.+uŋ *12a10*
ḫ.+la *6b10*

ḫalūḳ *(A)*: iyi huylu, insaniyetli.
ḫ.u cezīlü'l-ʿaṭā *11a15*

ḫalvet *(A)*: yalnızlık, Allah'la yalnız kalmak.
ḫ. *16a12*

ḥamdūni'l-ḳaṣṣār *(k.a.)*: *884* yılında ölen ve ilk tasavvuf ekolllerinden olan Melametiye ve Kassariye'*nin* kurucusu, Nişaburlu bir din büyüğü.
ḥ. *55a7*

ḥamīde *(A)*: övülmeye değer.
ḥ.-i cāmiʿe *(ḫıṣāl-ı ḥ.) 15b12*
ḥ.+leri *(menāḳıb-ı ḥ.) 64b2-3*

ḫāmis *(A)*: beş, beşinci.
ḫ.+e *(iḳlīm-i ḫ.) 28a4*

ḫāmise *(A)*: *(bak.* ḫāmis*)*.
ḫ. *(ḫaṣlet-i ḫ.) 16a7*
ḫ. *(ṭabaḳa-i ḫ.) 7b9*

ḥaml *(A)*: yük.
ḥ.-i ṣaḳīl *(mānend-i ḥ.) 34b3*

ḫāme *(A)*: kalem.
ḫ. *(kebīrü'l- ḫ.) 9b14*

hamsīn *(A)*: elli sayısı.
h. *33a15*

ḫamsīn ve sitte miyā *(A)*: altı yüz elli sayısı.
ḫ. *11b12*

ḫānḳāh *(Farsça ḫān-gāh'tan Arapçalaşmış)*: tekke, dergāh.
ḫ.-ı cez̠ebāt-ı ilāhiyye *33a14*

ḥannān *(A)*: çok acıyan, çok acıyıcı: Allah.
ḥ. *(* ricāl-i ḥ.*)*: *(bak.* ricāl*) 43a3*
ḥ.+uŋ *(*ricāl-i ḥ.*) 43b3*

ḫar *(F)*: eşek.
ḫ.+lar *43a1*

ḥarb *(A)*: savaş, kavga, dövüş.
ḥ. u ḳıtāl *62a9*

ḫarc *(A)*: sarf, gider.
ḫ. it-: sarf etmek, harcamak. *7a7*
ḫ.-ı lāzıma *6a15*

ḥarekāt *(A)*: *(bak.* ḥareket*)*
ḥ. *28a11*
ḥ.+ına *29b12*

ḥareket *(A)*: davranma, kımıldama, hareket.
ḥ.+den *34b5*

ḫāric *(A)*: dış, dışarı, dışarıda; başka.
ḫ. *26b7*
ḫ. ol-: dışında olmak, ayrı durmak. *21a10*
ḫ.+dür *59b11*
ḫ.+lerdür *59a12*
ḫ.+den *47a13*

ḫārice *(A)*: *(bak.* ḫāric*)*
ḫ. *61b10*

hārūn *(k.a.)*: Musa peygamberin büyük kardeşi.
h. *27b8*

ḫas *(F)*: ot kırıntısı, çerçöp.
ḫ. ü ḫāşāk-ı ʿalāyiḳ *58b3-4*

ḫaṣā'iṣ *(A)* : nitelikler, özellikler.
ḫ.+iyle *10b14*

ḥasan *(k.a.)*: Hz. Ali'nin, Hz. Muhammet'in kızı Hz. Fatıma'dan olan oğlu, Hz. Hasan.
ḥ. *4a7*

ḥasb *(A)*: cihet, özellik.
ḥ.+i*(iy.)* *60b5*

ḥased *(A)*: kıskançlık, çekememezlik.
ḥ.+leri *(*buʿż ü ḥ.*)* *6a7*

ḥasen *(A)*: güzel, iyi.
ḥ. *(*ṣavt-ı ḥ.*)* *12a11-12*

ḥasenāt *(A)*: güzellikler, iyilikler.
ḥ.-ı maʿneviyye *38b6*

ḥāṣıl *(A)*: olan, hüsul bulan, ortaya çıkan.
ḥ. ol-: ortaya çıkmak, türemek. *47b9-10, 60b6, 62a12*
ḥ.+ları *33b8*

ḫasīs *(A)*: değersiz, kıymetsiz, basit.
ḫ. *7a5*

ḫaṣlet *(A)*: insanın yaratılışındaki özellikleri, huyu, tabiatı.
ḫ.-i ʿāşara *16b12*
ḫ.-i evvelī *15b13*
ḫ.-i ḫāmise *16a7*
ḫ.-i rābiʿa *16a6*
ḫ.-i sābiʿa *16a11*
ḫ.-i sādise *16a8-9*
ḫ.-i s̱āliṣe *16a2*
ḫ.-i s̱āmine *16a13*
ḫ.-i s̱āniye *16a1*
ḫ.-i tāsiʿa *16a15*
ḫ.+i(iy.) *15b13*

ḫaṣm *(A)*: düşman.
ḫ.+ına *32b15*

ḥaṣr *(A)*: mahsus kılma, tahsis etme; sıkıştırma.
ḥ. it-: mahsus kılmak, tahsis etmek. *21a13*
ḥ. u ʿaded *54a14*

ḫāṣ(ṣ) *(A)*: özel; saf, has.
ḫ. *15a8*
ḫ. *(taḥṣīl-i ʿilm-i ḫ.)* *46a9*
ḫ. bul- *(ḫulūṣ-ı ḫ.)*: *(bak. ḫulūṣ)* *50a11*
ḫ. ol- *(mā-ṣadaḳ-ı ḫ.)*: *(bak. mā-ṣadaḳ)* *55b10*
ḫ. ol- *(maẓhar-ı ḫ.)*: *(bak. maẓhar)* *8b2-3, 8b4*
ḫ. +a *(keşf-i ḫ.)* *59a13, 59b15*
ḫ.+ına *(ās̱ār-ı ḫ.)* *30a3*

ḫaṣṣeten *(A)*: özellikle.
ḫ. *9b5, 19b9*

ḫāṣṣiyyet *(A)*: kuvvet, etki.
ḫ.+i(iy.) *16b14*
ḫ.+ine *29b10*

ḥāşā *(A)*: asla, Allah göstermesin.
ḥ. *12a5, 64b4*

ḫāşāk *(F)*: çöp, süprüntü.
ḫ.-i ʿalāyiḳ *(ḫas ü ḫ.)* *58b3-4*

ḫaşḫāş *(A)*:afyon, haşhaş.
ḫ. *(dāne-i ḫ.)* *19a14*

ḥaş(i)r *(A)*: ölüleri diriltip mahşere çıkarma.
ḥ.+de *(rūz-ı ḥ.)*: *(bak. rūz)* *39a12*

ḫaşyet *(A)*: korku, korkma.
ḫ.-i ḥaḳ *51b9*
ḫ.+ini *(ḫavf ü ḫ.)* *56b5*

ḫaṭā (A): yanlış, yanılma, hata.
ḫ. eyle-: yanlışa düşmek, yanılmak. *16b10*

ḫaṭar (A): tehlike.
ḫ.+dan *17b5, 17b12*

ḫāt(e)m (A): mühür.
ḫ.-i sırr-ı pāk-i muṣṭafāvī *36a6*
ḫ.-i deyyār (leys-i ḫ.) *36a8*

ḫat(e)m (A): bitirme, mühürleme; en son.
ḫ. *15a1, 36a1*
ḫ.-i enbiya: son peygamber: Hz. Muhammet. *11a4*
ḫ.-i evliyā-yı kibār *36a7*
ḫ.-i velāyet-i nebevī *36a5*
ḫ.-i nübüvvet (naḳż-ı ḫ.) *10a7*
ḫ. eyle-: bitirmek. *36a4*
ḫ. it-: bitirmek. *35b13*
ḫ.+den *36a4*
ḫ.+dür *35b10*

ḫāṭır (A): zihin, fikir; gönül, hatır.
ḫ. +ı(iy.) *17b5*
ḫ.+ına *17a1*

ḫāṭıra (A): hatıra gelen, akılda kalan şey, anı.
ḫ. ol-: hatıra gelmek, akla gelmek. *58b1*

ḫātimet (A): bitirme, son.
ḫ. (ḫātimetü'l-kitāb) *64a3*

ḥattā (A): bundan başka, fazla olarak, bile üstelik de.
ḥ. *3b15, 5b14, 6b11, 8b5, 10a11, 10b8, 12b5, 18a6, 19a6, 19a9, 20a9, 25b6, 30a14, 34b1, 35b4, 38a14, 39a12, 40a7, 40b15, 41b14, 42a9, 44a11, 45a4, 47b15, 48a15, 49a13, 49b11, 53a12, 54a3, 55a3, 57b9, 58b11, 59a15, 60a8*

havā (A): boşluk, hava.
h.+da *17a6*
h.+dadur *16b11*

ḥavādis̱ (A): haber, söz, hadise.
ḥ.+den (ḫīz-āb-ı ṭūfān-ı ḥ.) *37b10*

ḥavāle (A): bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma.
ḥ. *34b3*
ḥ. olun-: bir iş veya bir şey başka birine bırakılmak. *17b6*

ḫavārıḳ *(A)*: **olağanüstü şeyler, harikalar.**
ḫ.-ı ʿādat *41b13-14*

ḥavārī *(A)*: **peygamberlerin fikirlerini yaymada yardımları dokunan kimslerden her biri, yardımcı.**
ḥ. *32a7, 32a9, 33a2, 33a7*
ḥ.-yi seyf *32b7*
ḥ.+dür *33a8*
ḥ.+nün *32b10*

ḥavāriyyūn *(A)*: **havariler, yardımcılar.**
ḥ.+dur *32a6*

ḫavāṣ(ṣ) *(A)*: **özellikler, keyfiyetler.**
ḫ.+ına *30a2*

ḥavāyic *(A)*: **gerekli şeyler, ihtiyaçlar.**
ḥ.-i mühimme *9a9*
ḥ.-i nās *47a8*
ḥ.+i *6b2*

ḫavf *(A)*: **korku, korkma.**
ḫ.-ı maḳt *20b4*
ḫ. u bīm *51b10, 60a3*
ḫ. ü ḫaşyet *56a5*

ḥavvā *(k.a.)*: **tüm insanların annesi sayılan ve Adem'den sonra yaratılan ikinci insan, Hz. Havva.**
ḥ. *20a4*

ḥayā *(A)*: **utanma; Allah korkusuyla günahtan kaçınma.**
ḥ. ol-: Allah korkusuyla günahtan kaçınmak. *41a6*
ḥ.+dan (ḥicāb ü ḥ. eri-): (bak. ḥicāb) *41a4*
ḥ.+sı *16a15*
ḥ..+sını *49b13*

ḫayāl *(A)*: **insanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey, hayal.**
ḫ. it-: canlandırmak, tasarlamak. *49b6*
ḫ.+inde (ney-istān-ı ḫ.) *16b3*

ḥayāt *(A)*: **dirilik, canlılık, yaşam, hayat.**
ḥ. ü ḥayvān (ʿilm-i ḥ.) *18b6*
ḥ:+da (ḳayd-ı ḥ.) *11b9*
ḥ.+ı(iy.) (kevkeb-i ḥ.) *5a11-12*
ḥ.+ları *46b8*

ḫay(ı)r *(A)*: **iyilik; iyi iş, hayır.**
ḫ. -ı maḥż *39b10, 39b14*
ḫ.+a (envār-ı ḫ.) *38a12*
ḫ.+dan (esbāb-ı ḫ.) *28a5-6*
ḫ.+la *62a7*

ḫ.+la (du'ā-yı ḫ.) *9a6*

ḥayrān (A): şaşmış, şaşırmış.
ḥ. ol-: şaşırmak, şaşakalmak. *29b6*

ḫayrāt (A): hayırlı işler, iyilikler.
ḫ.+a *16a2*

ḥayret (A): şaşma, şaşırma.
ḥ.-i tāb-ı tecellī *41b6*
ḥ. (girdāb-ı vecd ü ḥ.) *17b12*
ḥ. eyle-: şaşırmak, şaşmak. *17a7*
ḥ. ol (mūcib-i ḥ.): (bak. mūcib) *16b15, 17a1*
ḥ.+de *34b1*

ḥayṣiyyet (A): değer; onur.
ḥ.+le *46a13*
ḥ.+i(iy.) *24a14*
ḥ.+iyle *4a5, 8b2, 8b4, 41a15*

ḥayvān (A): insanı da içine alan bütün canlılar.
ḥ.+a ('ilm-i ḥayāt ü ḥ.) *18b6*

ḫazān (F): sonbahar, güz.
ḫ. (berk-i ḫ.) *51a8*

ḫazāne (A): hazine; kalp, gönül.
ḫ.-i 'āmire *3a8*

ḫazīne-dār (F., ḫazīne A): hazinelerin korunması ve yönetilmesi işiyle sorumlu kimse.
ḫ. ol-: hazine yönetmek ve hazineyi korumak. *51a7*

ḫażrā (A): yeşil.
ḫ. ḳıl- (ser-sebz ü ḫ.): (bak. ser-sebz) *20a3-4*

ḥażret (A): saygıdan ötürü büyüklere verilen san.
ḥ.-i ādem *15a6-7*
ḥ.-i ḥaḳ: Allah *19a8, 46b6, 47b3, 50b1*
ḥ.-i ḫıżr *60a2*
ḥ.-i hūd *44b15*
ḥ.-i 'īsā *48b7-8*
ḥ.-i muḥammed *44b10*
ḥ.-i ṣāliḥ *44b13*
ḥ.-i şu'ayb *44b12*
ḥ. (mu'arbedü'l- ḥ.) *59b6*
ḥ.+leri *3b10, 7b5, 10b8, 13b4, 19b13, 41b15, 48a15, 49b12, 51b11, 53b2, 54a6, 59a4, 61a1*
ḥ.+lerini *23a2, 48a15*
ḥ.+lerine *23a5, 33a6*
ḥ.+lerinüŋ *8a15, 22b14, 30b15, 32b11*

ḥaẓ(ẓ) *(A)*: hoşlanma, zevklenme.
    ḥ. al-: hoşlanmak, zevk duymak. *17b9*

heb(b) *(A)*: uykudan uyanma.
    h.-i vīrāne *37a7*

heft *(F)*: 7 sayısı.
    h.-i yem *27a15*

hele: özellikle, her şeyden önce, hele.
    h. *63b9*

hem *(F)*: özellikle, zaten, bir de, hem.
    h. *63b10, 63b15*

hemān *(F)*: derhal, o anda, hemen.
    h. *6a14, 41b2*

hem....hem: ister....ister, hem...hem.
    h. *53a1*

hem-menzil *(F*, menzil A*)*: aynı menzilde olan.
    h.+dür *60a2*

hem-pervāz *(F)*: birlikte uçan.
    h. *39a15*

hem-rāz *(F)*: sır arkadaşı, dost, arkadaş.
    h.+dur *34a9*

her *(F)*: hep, bütün, hepsi; her bir, her.
    h. *2b4, 2b5, 2b12, 3a4, 3b4, 3b12, 5a10, 7b2, 8a11, 9a2, 11a4, 11a10, 111a13, 12a11, 13a4, 13a6, 13b11, 14b6, 15a7, 15b15, 16a3, 16b6, 17b12, 17b15D1, 17b15D1, 19a11, 19b9, 21a1, 21a3, 22a3, 22a9, 24a1, 25a9, 25b15, 26b3, 27a2, 27a4, 27a6, 27a13, 28a12, 29a6, 29b7, 29b9, 31a7, 31a8, 31a10, 31b1, 32a4, 32a6, 32b9, 35a5, 35a13, 36b4, 37a12, 37b10, 37b15, 38b4, 38b11, 38b12, 39a7, 39b5, 39b12, 39a15, 40a2, 42a10, 42b6, 43b15, 44a5, 44b2, 45a8, 45b4, 45b7, 46a4, 46a9, 46a15, 47b9, 48a15, 48a15, 48a15, 48a15, 48b1, 48b2, 48b12, 49a8, 49a15, 49b4, 49b6, 50a5, 50b7, 51a9, 51a12, 51b5, 52a6, 52b1, 52b10, 53a8, 53a14, 53b9, 54a12, 54b5, 56a6, 56b3, 57a7, 57b3, 59a9, 59b3, 60a1, 60a13, 61a5, 62a11, 63b3, 63b5, 63b14*

ḥesāb *(A)*: sayma, hesap.
    ḥ.+ınca *59b13*

heybet *(A)*: korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş, heybet.

h. *9b15*
h. ve'l-celāl *(*ricāl-i h.*)* : *(*bak. ricāl*) 44a7*

hezīmet *(*A*)*: bozgun.
h.+ine *(*kesr ü h.*) 32b8*

ḫıffet *(*A*)*: hafifleme, hafiflik.
ḫ. bul-: *(*bak. ḫıffet*) 34b8*

ḥıfẓ *(*A*)*: koruma, saklama.
ḥ.-ı ilāhī *22a14*
ḥ. eyle-: korumak, saklamak. *49a2, 54a11*
ḥ. it-: korumak, saklamak. *26b4-5, 50a15*
ḥ. ü ḥırāset *27a8*

ḫınzīr *(*A*)*:*domuz.*
ḫ. *35b3, 35b7*

ḥırāset *(*A*)*: koruma, bekleme.
ḥ. it-: korumak, beklemek. *27b15*
ḥ.+i*(*iy.*) (*ḥıfẓ ü ḥ.*) 27a8*

ḫıż*(*ı*)*r *(*k.a.*)*: içenlere ölmezlik veren ab-ı hayatı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman yardıma yetişmekle ünlü olan peygamber.
ḫ. *9a4, 9a7, 9a10, 9a14, 9b4, 9b7, 9b9, 9b10, 10a3, 10b3, 10b10, 10b13, 11a9, 11a15, 11b14, 12b2, 12b8, 59a15*
ḫ. ve ilyās *(*aḥvāl-i ḫ.*) 13a9*
ḫ.+ile *(*ḥażret-i ḫ.*) 60a2*

ḫıṣāl *(*A*)*: tabiatler, huylar, ahlaklar.
ḫ.-ı ḥamīde-i cāmiʿe *15b12*

ḥicāb *(*A*)*: utanma, sıkılma, perde.
ḥ. *38a15, 60a6*
ḥ. altında ḳal-: gizlenmek. *57a14*
ḥ.-ı ʿażamet ü kibriyā *57a12*
ḥ.-ı emr-i sübḥānī *41b11, 42a3*
ḥ. ü ḥayādan eri-: çok utanmak. *41a4*
ḥ.+daki *(*verā'-i ḥ.*) 34b15, 35a1*
ḥ.+dan *(*varā'-i ḥ.*) 60b9*
ḥ.+ın *59b15*

hicret *(*A*)*: Hz. Muhammet'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi. Bu olay İslam takviminnin başı kabul edilir.
h.-i nebeviyye *8b13*

hīç *(*F*)*: hiçbir, hiç.
h. *11b9, 17b15D2, 18a6, 19b10, 21b5, 28b3, 29a3, 41a15, 42a12, 44b6, 54a8, 55b13, 58a1*

hidâyet *(A)*: doğru yolu gösterme; doğru yol.
h. *35a3*
h.+i*(iy.) 18b7*

hidâyet-resân *(F, hidâyet A)*: doğru yola erişenler, doğru yolda olanlar.
h. *(velî-yi h.) 50a5*
h.+dur *(velî-yi h.) 40b6-7*
h. *(sâlik-i h.) 5a2*

hidâyet-şi'âr *(F, hidâyet, şi'âr A.)*: doğru yol sahibi, doğru yolda giden.
h. *(güşt-zâr-u h. in hüve illâ vaḥyün yûhâ) 33b8-9*

ḫidemât *(A)*: hizmetler, işler.
ḫ.-ı ilâhiyye *61a8*
ḫ.-ı lâzıma *29a2*
ḫ.-ı rabbaniyye *25a3*
ḫ.+ı*(bel.) 2b2*

ḫidmet *(A)*: iş, hizmet.
ḫ. *9b5, 9b9, 64a12*
ḫ. eyle-: birinin işini görmek, hizmet etmek. *9b9, 9b12, 54a5*
ḫ.-i lâzıma *27b4-5*
ḫ. it-: birinin işini görmek. *64b2*
ḫ.-i esrâr-ı ḫüdâ *(maḥrem-i ḫ.) 53a3*
ḫ.+iyle *5b2*
ḫ.+leri *27b13*
ḫ.+leriyle *(şeref-i ḫ.) 5b9*

ḫidmet-kâr *(F, ḫidmet A)*: hizmetli, hizmetçi, hizmetkar.
ḫ. *64b7*

ḥikem *(A)*: hikmetler.
ḥ. ol- *(ẓâhirü'l-ḥ.) 4a4*

ḥikmet *(A)*: felsefe, düşünce, hikmet.
ḥ. *37b11*
ḥ. *('ilm-i ḥ.) 57b9, 17b15D1(2)*
ḥ.+e *16a6*
ḥ.+üŋ *(zülâl-i ḥ.) 49a8*

hilâl *(k.a.)*: Hz. Muhammet'in sahabelerinden biri.
h. *7b15*

hilâl *(A)*: ay.
h.+i*(iy.) 34a12*

ḫilâf *(A)*: yalan, yanlış.
ḫ. *12a6*

ḫilāfet *(A)*: birinin yerini tutma.
ḫ.-i bāṭıne *4a4, 4a9*
ḫ.+lerine *(sıḥḥat-i ḫ.) 23a12*

ḫilḳat *(A)*: yaratılış.
ḫ.+i*(iy.) (*pergār-ı ḫ.*) 5a9*
ḫ.+inde *47b4*
ḫ.+leri *37b13*
ḫ.+lerinde *(*dūd-gāh-ı ḫ.*) 38a13*

ḥilm *(A)*: yumuşaklık.
ḥ.+le *(*ṣıfat-ı ḥ.*) 38a2*
ḥ.+idür *15b14*

ḥilyetü'r-ricāl *(A)*: *16.* yüzyıl tarihçi ve bilginlerinden Gelibolulu Mustafa Ali'nin, *1578*'de yazdığı ve evliya tabakalarından söz ettiği mensur eseri.
ḥ. *3a11*

himmet *(A)*: gayret, çalışma; yüksek irade; ermiş kimsenin etkisi.
h. *44b8*
h.-i feʿʿāle *44b3*
h.-i ʿulyā *42b3, 46b2*
h. *(*hümā-yı h.*) 17b10*
h. eyle- *(*bez̲l-i h. *)*: *(*bak. bez̲l*) 64a15*
h. eyle- *(*ṣarf-ı h. *)* : *(*bak. ṣarf*) 6a12, 64b3*
h.+le *15b9*
h.+i*(iy.) 44b4*
h.+i *(*hümā-yı h.*) 39a15*
h.+inden *(*ümmet-i celīlü'l-himmet *) 14b12*
h.+idür *42b3*
h.+idür *(*nefes-i h.*) 40b3*
h.+leri *42a14*
h.+leri *(*bedreḳa-i h.*) 31b7*
h.+leri *(*hümā-yı h.*) 39a11*
h.+lerine *(*ümmet-i celīlü'l-ḥ.*) 36a14*

ḥīn *(A)*: vakit, zaman, sıra.
ḥ.+de *62a13*

ḥis(s) *(A)*: duyma kuvveti, duygu.
ḥ. *(*nesne-i ḥ.*) 41a15*

ḫisset *(A)*: tamahkarlık, cimrilik.
ḫ. *11b2*

ḫitām *(A)*: son, nihayet.
ḫ.-ı dünyā *64a14*

ḫīz-āb *(F)*: dalga.
ḫ.-ı ṭūfān-ı havādis̲ *37b10*

ḫōd *(F)*: kendi.
  ḫ. *37b7*

ḫōş *(F)*: güzel, iyi, hoş.
  ḫ. *29b4, 48a5*

ḥub(b) *(A)*: sevgi.
  ḥ.-ı ḥaḳ *18a12*
  ḥ.-ı kevn *18a13*
  ḥ.-ı ṭabīʿī *20b14*
  ḥ. ü vüd *(kemāl-i ḥ.) 20a3*

hūd *(k.a.)*: Ad ulusunun peygamberi, Hz. Hud.
  h. *21b13*
  h. *(ḥażret-i h.) 44b15*

ḫudʿa *(A)*: hile, oyun, aldatma.
  ḫ.+larını *(envāʿ-ı mekr ü ḫ.) 30a13*

ḥudūd *(A)*: sınırlar, uçlar.
  ḥ. *(mevāzīn ü maʿrifet-i ḥ.) 23b7*
  ḥ. it- *(iḳāmet-i ḥ.)* : *(bak. iḳāmet) 18b15, 19a1*

ḥuḳūḳ *(A)*: haklar.
  ḥ.-ı ālih *41b13*
  ḥ.-ı lāzıma *20b12-13*
  ḥ. *(ḳażā-yı ḥ.) 56a5*
  ḥ. *(terk-i iḳtiżā-yı ḥ.) 56a5*
  ḥ.+ı*(bel.) 16a9*
  ḥ.+a *(aṣḥāb-ı ḥ.) 22a8*
  ḥ.+da *(edā-yı ḥ.) 57b7-8*

ḫulḳ *(A)*: yaratma; huy, doğa.
  ḫ. *55b14*
  ḫ. eyle-: yaratmak. *53b11-12*
  ḫ. it-: yaratmak. *45b4, 54b7*
  ḫ. itmiş ol-: yaratmış olmak, yaratmak. *54a10*
  ḫ. olın-: yaratılmak *20a5*
  ḫ. olun- *5a3, 53b13*
  ḫ.+dan *55b2*
  ḫ.+uŋ *22a4*
  ḫ.+la *55b11, 56a3*
  ḫ.+ında *22a3*

ḫulḳī *(A)*: yaratma, yaratılışla ilgili.
  ḫ. *38b7*

ḫulūṣ *(A)*: halislik, saflık, gönül temizliği.
  ḫ.-ı ḫāṣ bul-: gönlü temizlenmek. *50a11*

ḥumāt *(A)*: koruyanlar, himaye edenler.
  ḥ.-ı ḳılāʿ-i ehl-i islām *32b1*

ḫurūşān *(F)*: coşan, çağlayan.
ḫ. ol-: coşmak, çağlamak. *27a15*

ḫuşūmet *(A)*: kıskançlık, düşmanlık.
ḫ.+de *62a8*

ḫuşūş *(A)*: konu; bakım.
ḫ.+ı(bel.) *10a15*
ḫ.+a *16a4, 19a11, 31a15, 40b11, 54a3*
ḫ.+da *43b2*

ḫuşūşā *(A)*: başkaca, ayrıca.
ḫ. *2b1, 3a5, 6a7, 9a5, 9b4, 10a1, 11b7, 12a9, 16b13, 18a1, 28a14, 30a7, 32a15, 38a7, 38b4, 40a5, 46b7, 46b15, 47b3, 47b15, 48b7, 54b10, 55a3, 56a4, 62a8*

ḫuşū' *(A)*: alçakgönüllülük.
ḫ. *40b7*
ḫ. (müriş-i ḫ.) *41a6*

ḫuṭbe *(A)*: kız isteme, dünürlük.
ḫ.-i nikāh: nikah töreninde nikah memurunun söylediği sözler. *11b7-8, 12a1*

ḥuẕeyfe *(k.a.)*: (bak. ḥuẕeyfe bine'l-yemānī)
ḥ. *8a12*

ḥuẕeyfe bine'l-yemānī *(k.a.)* Hz. Muhammet'in sahabelerinden biri.
ḥ. b. *8a6*

ḥużūr *(A)* : hazır bulunma; rahatlık; kat, huzur.
ḥ. *16b15*
ḥ.-ı ḥaḳ *48a15*
ḥ.-ı pür-ḥubūr *3a7*
ḥ.-ı sāmih *64b5-6*
ḥ.+ı(iy.) *51b2*
ḥ.+ına *12a2*
ḥ.+ındaki *23a13*

ḥüccet *(A)*: delil, kanıt.
ḥ. *16b9, 32a12*
ḥ.-i sāṭı' *33a10*
ḥ. (delīl ü ḥ.) *32b14*
ḥ.+i(bel.) *32a11*
ḥ.+de (iḳāmet-i ḥ.) *32b12*
ḥ.+le *32a14*

ḫüdā *(F)*: tanrı, Allah.
ḫ.+dur (maḫrem-i ḫidmet-i esrār-ı ḫ.) *53a3*
ḫ.+dur (sırr-ı ḫ.) *32a2, 45a11*
ḫ.+dan *48b3*

ḫüdāyā *(F)*: ey Hüda*!* ey Tanrı *!*
ḫ. *19a15*

ḥükemā *(A)*: hakimler, bilginler.
ḥ.-yı aḫyār *11a13*
ḥ.-yı ʿuẓemā *57b11*

ḥükūmāt *(A)*: hükümler.
ḥ. *16a9*

ḥükūmet *(A)*: devlet; hakim olma.
ḥ. *(*maḳām-ı ḥ.*)* *43b5*
ḥ.+e *43b12*
ḥ.+den *43a11*
ḥ.+le *23b9*

ḥük*(*ü*)*m *(A)*: emir; düşünce, hüküm.
ḥ. *38b8, 43a9*
ḥ. ü ḳażā *43b14*
ḥ. eyle-: emretmek, buyurmak. *48a15(2)*
ḥ.+i*(*iy.*)* *20a7*
ḥ.+in *53b4*
ḥ.+ini *19a3*
ḥ.+inde *15b12, 15b15*

hümā *(F)*: kuş, devlet kuşu.
ḥ.-yı himmet *17b10, 39a11, 39a15*
h.-yı lā-mekān: mekansız hüma, Allah
h.+dur *45a9*

hümām *(A)*: azimli, himmetli.
h. *(*imām-ı h.*)* *23a4-5*
h. *(*resūl-i h.*)* *21b2*

hüner *(F)*: marifet, yetenek, hüner.
h. *23b14*
h. *(*ʿilm ü h. *)* *22b3*

ḥürmet *(A)*: saygı.
ḥ. *64a12*

ḥüsn *(A)*: güzellik, iyilik.
ḥ.-i te'ennī *47a12-13*

ḫüşk *(F)*: çerçöp, çöp.
ḫ. ü ter *19a15*

hüviyyet *(A)* : mahiyet, hakikat, asıl.
h. *(*miḥver-i sipihr-i h.*)* *3a7*

I

ışġā *(A)*: söylenilen sözü dinleyip kabul etme ve yerine getirme.
ı.+sıdur *16b1*

ışlāḥ *(A)*: iyi bir hale koyma, iyileştirme,, düzeltme.
ı.-ı ẕāt-ı beyn: aralarındaki soğukluğu kaldırarak iki kişiyi uzlaştırma. *16b2*
ı+ıdur *16b2*

ıṣṭılāḥāt *(A)*: bilim sözleri, terimler.
ı.-ı ṣūfiyye *3b10, 30b15*

ʿışḳ *(A)*: *(bak.* ʿaşḳ*)*
ʿı. *(*uṣūl-ı nāy-ı ʿı.*)* *16b4*

ıṭlāḳ *(A)*: salıverme, kuyuverme.
ı. eyle-: vermek, var olmasını sağlamak. *18a13*
ı. it-: adlandırmak, adını vermek. *3b9, 41a10, 41a14, 42a8-9, 43a4-5, 61b6*
ı. ḳıl-: adlandırmak, adını vermek. *41b3*
ı. olın-: *(bak.* ıṭlāḳ olun-*)* *29a6-7, 31b6*
ı. olun-: ad verilmek, adı olmak. *29a13, 38a8-9, 52b4*
ı.+a *(*server-i ʿālem-i ı.*)* *44a3*
ı.+ınuŋ *61a12*

ıṭmi'nān *(A)*: emin olma, kesin olarak bilme.
ı.+la *52a12*
ı.+ları *52a9*

ıṭṭılāʿ *(A)*: öğrenme, tanıma, bilme, haberli olma.
ı. *31b11*
ı. bul-: bikmek, haberli olmak. *9a12*
ı. ḳıl-: öğrenmek, bilmek, tanımak, haberli olmak. *56a2*
ı.+ını *31b2*

ıżṭırāb *(A)*: acı, azap, sıkıntı.
ı.+dan *53a6*
ı.+la *(*kemāl-i ı. *)* *41a4*

İ

i-: imek *(isim-fiil)*
i.-dim *35a13*
i-di *7b15, 9a2, 9b15, 10b5, 14b7, 16b11, 29b1, 33a7, 35b2, 40a8, 40a11, 42b2, 57b14, 61a10*
i-diler *4a8, 4a12*
i-miş *42b13, 42b14, 42b15, 43a1, 7a7*
i-se *15a5, 19a3, 21a9, 60b3, 62a11, 62b2*
i-ken *8b14, 10a12, 11b11, 13a5, 17a2, 18a1, 20a15, 53a7, 58b12, 59b2, 4b2, 15a6*
i-dügi *15b3, 15b4, 20a14, 20b15, 21a10, 24b15, 26b3, 40a9, 45b15, 52b14, 61b11*
i-dügin *11b14, 29a4, 62a1*
i-dügini *20a7, 20b7, 25b9, , 29a5, 48b14, 53b1, 57a4*
i-düklerini *56b10*

ʿibād *(A)*: kullar, ibadet edenler.
ʿi.-ı ʿibbād ü zühhād *4b14*

ʿibādet *(A)*: Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapmak, tapınmak.
ʿi. *33a9*
ʿi. ü riyāżet *47a5*
ʿi. ü ṭāʿat *56b10, 58b14*
ʿi. *(ʿilm ü ʿi.)* *32a11*
ʿi. eyle-: Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapınmak. *58b10-11*
ʿi.+e *58a10*
ʿi.+le *(ʿilm ü ʿi.)* *32a14*
ʿi.+ümde *(ser-rişte-i ʿi.)* *59a1*

ʿibādet-endīşe *(F, ʿibādet A)*: ibādeti düşünen.
ʿi. *5a4*

ʿibādu'llāh *(A)*: Allah'ın kulları.
ʿi.+a *43b4*

ʿibbād *(A)*: ibadet edenler, tapınanlar.
ʿi.ü zühhād *(ʿibād-ı ʿi.)* *4b14*

iblīs *(A)*: şeytan.
i. *26b6, 30b9*

ibn mesʿūd *(k.a.)*: (bak. ʿizz ibn mesʿūd)
i. *4b12, 40a14*

ibrāhīm *(k.a.)*: (bak. ibrāhīme'l-ḫalīl).
i. *(ḳadem-i i.)* *36b12*

ibrāhīme'l-ḫalīl *(k.a.)*: Babil'in zalim hükümdarı Nemrut döneminde yaşamış, Azer adlı bir putperestin oğlu oğlu ve Hz. İsmail'in babası olan peygamber.
i. *5a5D1, 16b10, 37a5*
i. (ḳadem-i i.) *16b7*

ibtidā *(A)*: başlama, başlangıç.
i.-i duḫūl *20a15*
i.-yı eşġāl *50a13*
i-yı ḥāl *50a12*

īcāb *(A)*: lazım gelme, gerekli olma.
ī. eyle-: lazım gelmek, gerekli olmak. *51b3*
ī. it-: lazım gelmek, gerekli olmak. *16a4, 36a15, 42b12*

īcād *(A)*: yeni bir şey ortaya koyma, icat.
ī. olun-: yeni bir şey ortaya koyma. *44b4*
ī.+da *44b3*
ī.+ına *44b5*

iclāl *(A)*: büyütme, ağırlama, ikram; büyüklük; ululuk.
i.(velī-yi lāzımü'l-i.) *27a6*
i ü ikrām *22b8*
i.+den (ṣaḥābe-i zevī'l-e.) *7b14*

icmāl *(A)*: kısaltma, özetleme.
i. *59a3*

icrā *(A)*: yapma, yerine getirme, bir işi yürütme.
i. eyle-: yapmak, yerine getirmek. *19a3*
i. it-: yapmak, yerine getirmek. *46a5*

iç : herhangi bir durumun, cismin ya da alanın sınırları arasında bulunan yer, dahil, iç.
i.+inde *42a1, 58b10*
i.+inden *58b7*
i.+lerine *6a12*
i.+lerinden *28b13*

iç-: bir sıvıyı ağza alıp yutmak, içmek.
i.-erler *5b13*
i.-mede *7a10*

içre: içinde.
i. *19a14, 46a2*

içün: amacıyla, maksadıyla, için.
i. *3a9, 8b2, 12a1, 12b9, 13b12, 13b13(2), 13b14(2), 13b15, 28b15, 46a9, 47a8, 47a10, 55b14, 56b1*
i.+dür *13b15*

ᶜidād *(A)*: sayı, hesap.
ᶜi.+ında *59b10, 61b10*

idin-: kendini bir şeye sahip kılmak, kendine sağlamak, edinmek.
i.-ürler *(vird i.)* : *(bak.* vird.*) 38a2-3*
i.-miş *(*pāy-endāz i.*)*: *(bak.* pāy-endāz*) 21b11*
i.-üp *(*maᶜlūm i.*)*: *(bak.* maᶜlūm*) 36b1*
i.-düklerinde *(*murād i.*)* : *(bak.* murād*) 12b4*

idrāk *(A)*: anlama, anlayış.
i. it-: anlamak. *11b15-12a1, 18b14, 45a8*
i. ḳıl-: anlamak. *19b7, 29a5, 30b6, 35a1, 56b10*

idrīs *(k.a.)*: Hz. Adem'den sonra ve Hz. Nuh'tan önce gönderilen ve kur'an'da adı geçen yirmi beş peygamberden biri, Hz. İdris.
i. *27b9*

ifāde *(A)*: anlatma, anlatım, ifade.
i. *47a3*
i.-ı envār-ı kerāmet *51b13*
i. it-: anlatmak. *47a12, 47a13*

ifnā *(A)*: yok etme, tüketme.
i.-yı vücūd itmiş durur *41b5*

ifrāṭ *(A)*: ileri gitme, aşırılık, coşkunluk.
i.-ı mülāyemet *39b9*
i.+la *43b7*

iftiḳār *(A)*: alçakgönüllülük; fakirlik gösterme.
i.+dur *17a14*
i.+ları *(*züll ü i.*) 57a2*

iftirāḳ *(A)*: ayrılma, dağılma.
i.+da *(*maᶜna-yı i.*) 55b3*

ifżāl *(A)*: lutuf, bağış.
i. eyle-: lutfetmek, bağışlamak. *28b8-9*

ihām *(A)*: çokanlamlı kelimelerden, en az bilinenini kullanma, ipucu.
i.+dur *33b12*

ihānet *(A)*: kötülük, hayinlik.
i. ü muḫālefet *56a11*
i.+de *56a7*

iḥāṭa *(A)*: tam kavrayış, geniş bilgi.
i.+sı *28b9*

ıḫbār *(A)*: haber verme, bildirme.
i. buyur-: haber vermek, bildirmek. *36a13*

ıḫfā *(A)*: saklama, gizleme.
i. it- : *11b15*

ıḫlāṣ *(A)*: Kur'an'ın dört ayetlik *112.* suresi.
i. *16b8*
i. (sūre-i i.) *18b5*

ihmāl *(A)*: boş verme, önemsememe.
i. ü müsāhele bul-: önemsenmemek, kolay sanılmak. *53a11-12*

iḥsān *(A)*: bağış, lutuf, iyilik.
i. ü ʿaṭā *9a13*
i.+a (semt-i i.) *50a2*
i.+ına *49b9*

ihticāb *(A)*: saklanma, gizlenme.
i. *57a12*
i. it-: saklanmak, gizlenmek. *41a11-12*

iḫtifā *(A)*: yok etme.
i. it-: yok etmek. *6b3*

ihtilāf *(A)*: farklılık, ayrılık.
i. *51a13*

iḥtimāl *(A)*: olasılık, ihtimal.
i.+i(iy.) *19b11, 20b3*
i.+iyle *56a9*

iḥtirām *(A)*: saygı, hürmet.
i. ü rağbet *9b12-13*
i. maḳām-ı lāzımü'l- i. *33a4*
i.+la (kemāl-i i.) *9a5*

iḥtirāz *(A)*: sakınma, çekinme.
i.+la *10a7*

iḫtiṣāṣ *(A)*: uzmanlık, ihtisas.
i.-ı küllī *52a8*
i.+ı(iy.) *15b3*

iḥtiyāc *(A)*: muhtaçlık, yokluk.
i. çek-: yokluğunu hissetmek *6b8, 48a14*
i.+dan *47a9*

iḫtiyār *(A)*: seçilme, seçme.
i. *31a14*
i. it-: seçmek *16a5*

i. eyle-: seçmek *63b5*
i.+ına *17b6*

iḫtiyāt *(A)*: ilerisini görerek davranma, sakınma.
i. *21a10, 53a2*

iḳāmet *(A)*: oturma; ayakta durdurma; ortaya koyma.
i. eyle-: oturmak *29a9*
i. olun-: ortaya konulmak *35b11*
i. -i ḥudūd it-: sınırda durmak *18b15,19a1*
i.-i ḥüccet *32b12*

iki: birden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, *2.*
i. *3b12, 10a13, 10b8, 12b15, 14a6, 14b2, 15a1, 15a15, 20a7, 21a13, 24b6, 25a9, 25a11, 25b1, 32a7, 34b10, 35a3, 35b10, 40a11, 43b11, 48b15, 49a15, 50a5, 50a10, 50b8, 51a14, 51b1, 51b15, 58b7, 60a5, 61b9*
i.+dür *14a2, 51a3*
i.+de *63b2*
i.+si *10a8, 25b13, 45b13*
i.+sinüŋ *12b3*
i.+nci *13b13, 16b7, 24a14, 24b6, 25a1, 27b5, 34b8*
i.+nciden *24a11*
i.+ncinüŋ *24a11*
i.+ncisi *21a15, 44a15, 44b11, 47b5, 50b2, 61a13,*

iḳlīm *(A)*: memleket, ülke, iklim.
i.-i evvel *27b5*
i.-i ḫāmis *28a4*
i.-i rābi' *27b10*
i.-i sābi' *28a7*
i.-i sādis *28a6*
i.-i s̱ālis̱ *27b8*
i.-i s̱ānī *27b7*
i.+i(bel.) *28a1*
i.+de *27a7*

ikrām *(A)*: ağırlama, saygı gösterme.
i. *(iclāl ü i.) 22b8*

iḳrār *(A)*: karar, kararlılık.
i.+dan *18b1*

iḳtidār *(A)*: güç, kuvvet, kudret.
i.+ları *58a2*

iktifā *(A)*: yeter bulma, yetinme.
i. *40a10*

iḳtiżā *(A)*: gerekme; ihtiyaç, gereklilik.
i.-yı ḥuḳūḳ *(terk-i i.) 56a5*

i.+sına *16a3*
i.+sından *57a3*
i.+sıyla *20b8*

il *(F)*: yabancı, el.
i.+lerden *23b11*

ilā *(A)*: ...ye, ...ye kadar, ...ye dek.
i. *35a11*

ilāhī *(A)*: Allah'la ilgili, tanrısal. *(*krş. ilāhiyye*)*
i. *15a3*
i. *(*ḥıfẓ-ı i.*)* *22a14*
i. *(*ism-i i.*)* *28b5*
i. *(*taḥabbüb-i i.*)* *20b15*
i. *(*vaḥy-i i.*)* *48a9*
i.+yi *(*vaḥy-i i.*)* *48a10*
i.+den *(*ism-i cāmiᶜ-i i.*)* *15a4*
i.+nüŋ *(*ism-i i.*)* *28b7*
i.+si *(*ẕevḳ-i i.*)* *24a1-2*

ilāhiyye *(A)*: Allah'la ilgili, tanrısal; tanrıcılık *(*krş. ilāhī*)*.
i. *(*esmāü'l-i.*)* *17a15*
i. *(*esrāri'l-i.*)* *36b15*
i. *(*ᶜilm-i s̱übūt-ı muḥabbet-i i.*)* *17b15*
i. *(* mevhibe-i i.*)* *38b5-6*
i.+de *(*ḫānḳāh-ı cez̠bāt-ı i.*)* *33a14*
i.+ye *(*aḥadiyyet-i i.*)* *16b13*
i.+ye *(*ḫidemāt-ı i.*)* *61a8*
i.+den *(*esmā'-yıi.*)* *42a10-11*
i.+nüŋ *24a1*
i.+nüŋ *(*leṭāyifü'l-i.*)* *40a6*
i.+nüŋ *(*māᶜārif-i i.*)* *49b14*
i.+nüŋ *(*ṣıfat-ı i.*)* *28a12-13*

ilāhiyyūn *(A)*: Allah'ın varlığına ve birliğine inanan kimseler.
i. *48a7*

iᶜlām *(A)*: bildirme, bildirilme, anlatma.
i. eyle-: bildirmek, anlatmak *57a7*
i. it-: bildirmek, anlatmak *25b4*

iᶜlān *(A)*: açığa çıkarma, belli etme; yayma.
i. buyur-: açığa çıkarmak; yaymak *7b7, 36b7, 48a15*
i.+ı(iy.) *(*iẓhār ü i.*)* *31a12*
i.+ını *31b2*

ile: ile.
i. *3b3, 4a9, 6a11, 6b12, 6b14, 9a4, 12a8, 15a15, 16a13, 16a14, 23a1, 24b13, 24a3, 24a14, 26a13, 28a13,*

30b6, 33a15, 38a15, 38b8, 38b15, 41b11, 47a2, 47a13, 51b14, 56b7, 60b5
i. müsemmā ol- (ismi i.): (bak. is(i)m) *3b14*
i.+dür *16b14, 46b8*

ilerü: öne doğru, ileri.
i. *39a12*

ilet-: götürmek, ulaştırmak, iletmek.
i.-ürdi *8a9*

ʿil(i)m (A): bilme, biliş, bilim; okuyarak öğrenilen bilgi.
ʿi. *22a6, 32a4*
ʿi.-i āḫiret-i muʿaccelet *57b9-10*
ʿi.-i berāhīn *23b6*
ʿi.-i bevāṭın *57b7*
ʿi.-i dünyā-yı mü'eccele *57b10*
ʿi.-i ḥayāt ü ḥayvān *18b6*
ʿi. ü ḥikmet *17b15D1(2), 57b9*
ʿi.-i isrāfīl *40a5*
ʿi.-i istiḥḳāḳ *22a3*
ʿi.-i iʿtiṣām *21a11*
ʿi.-i keşf-i insān *57b9*
ʿi.-i ledün *17b11*
ʿi.-i ledünnī *28b8, 52a2*
ʿi.-ı ledünniye *10b14*
ʿi.-i maʿrifet *39b11*
ʿi.-i mevāzin *57b7*
ʿi.-i ṣaḥīḥ *38a9, 57b6*
ʿi.-i ṣübūt-ı muḥabbet-i ilāhiyye *17b15*
ʿi.-i tafṣīl *16a7*
ʿi. ü hüner *22b3*
ʿi. ü ʿibādet *32a11, 32a14*
ʿi. ü maʿrifet *39a10*
ʿi.-i yaḳīn (ḫadeng-i ʿi.) *28b9-10*
ʿi. ol- (kāmilü'l- ʿi.) : (bak. kāmil) *22a13*
ʿi.-i ḫāṣṣ (taḥṣīl-i ʿi.) *46a9*
ʿi.+dür *16a7, 17b8, 22a6*
ʿi.+dür (şerīf-i ʿi.) *17a15*
ʿi.+i(bel.) *21a13*
ʿi.+e *21a12, 30a14*
ʿi.+ile *51a12*
ʿi.+le (vāsıṭa-i ʿi.) *19b7*
ʿi.+i(iy.) *21a11, 22b1, 30b13, 31b12*
ʿi.+ini *9a11, 19b9*
ʿi.+inde *31b8*
ʿi.+leri *30b4, 39b11*

ilḳā (A): bulma.
i. eyle- (fetḥ ü i.) : (bak. fet(i)ḥ) *45a15*

illā (A): meğer; mutlaka, ille.
  i. *3b6, 24a9, 31a14, 52a11, 58a13*

illā-ifrād (A): ayırmadan, ayrım yapmadan.
  i. *40a11*

illā-mek(i)r (A): hilesiz, aldatmacasız, doğrudan.
  i. *6a9*

ʿilmiyye (A): ilimle ilgili, ilmi, bilimsel.
  ʿi. (ḳuvvet-i ʿi.) *23b13*

ilyās (k.a.): Allah yolundan çıkan ve putlara tapan İsrafiloğullarını doğru yola çekmek için mucizeler göstermiş olan yahudi peygamberi, Hz. İlyas.
  i. *9a4, 9a7, 9a14, 9b6, 9b12, 9b13, 10a4, 19b2*
  i. (aḥvāl-i ḫıżr ve i.) *13a9*

ʿimāde'd-dīn ʿabdü'l-vehhāb (k.a.): İmadettin Abdülvehhap.
  ʿi. *8b12*

imām (A): İslamiyet'te önde bulunan, önayak olan kimse.
  i. *7b13, 25b5*
  i.-ı ʿālim *13b3*
  i.-ı hümām *23a4-5*
  i.+dur *25b7*
  i.+ı(iy.) *30a5*

imām ʿabdü'l-ḳādir (k.a.): asıl adı Abdülkadir Cili (Geylani) olan ve vaazları ile ünlü İranlı bir din büyüğü.
  i. ʿa. *59b3*

imām ʿalī (k.a.): (bak. ʿalī bin ebi ṭālib)
  i.ʿa. *23a2*

imāmān (A): kutbun sağ ve sol yanında duran iki büyük yardımcı veli.
  i. *59b12, 62b14*
  i.+dur *25a8, 61a13*

imām muḥammed pārsā (k.a.): ünlü İranlı şair.
  i. m. p. *2b7, 7b5, 8b10, 10b8, 13a14-15, 14b1, 19b13, 35a11*

īmān (A): inanma, inanç; İslam dinini kabul etme.
  ī.+uŋ (ehl-i ī.): (bak. ehl) *36b8*
  ī.+la *52a12*
  ī.+ından (ehl-i ī.) *41a13*
  ī.+ları (izyād-ı ī.) *52a13*
  ī.+larını *52a10*

imāret *(A)*: bayındırlık.
i. *43b1*
i. ü salṭanat *4a5*
i.+e *43b11*
i.+de (mesned-i i.) *43b6*
i.+den *43a10*

imdād *(A)*: yardım.
i.+ı(iy.) *50b5, 50b7*

imdi: şu anda, şimdi.
i. 3b2, 13a12, 14a1, 15a3, 15b13, 25a7, 32a9, 33a13, 54b14, 61b11

imtis̱āl *(A)*: alınan emre boyun eğme.
i. ol-: emre boyun eğmek *32b6*

imtiyāz *(A)*: başkalrından ayrı olma; ayrıcalık.
i. *16a8*
i. bul-: ayrıcalık verilmek *42a2*
i. vir-: ayrı tutmak. *56b7*
i. bul- (şeref ü i.) : (bak. şeref) *22b12*
i.+ı(iy.) *22a8*

in-: bir yerden aşağıdaki bir yere doğru yönelmek ve o yere basmak, inmek.
i.-di *55b11*

inābet *(A)*: günahlara tövbe edip, Allah yoluna dönme.
i. eyle-: günahlara tövbe edip, Allah yoluna dönmek. *35b7*

ʿināyet *(A)*: lutuf, ihsan, iyilik; dikkat.
ʿi.-i aḳṭāb ü efrād *64a6*
ʿi.-i muʿtād *4b15*
ʿi.-i ʿuẓmā *22a14*
ʿi. buyur- (ḳarīn-i ʿismet ü ʿi.) : (bak. ḳarīn) *5b9-10*
ʿi.+i(iy.) (naẓar-ı ʿi.) *28a14*
ʿi.+lerine (naẓar-ı ʿi.) *64b3*
ʿi.+leriyle *36b4-5*
ʿi.+leriyle (reşk-i ʿayn-ı ʿi.) *33b5*

inbisāṭ *(A)*: yayılıp genişleme, ferahlık.
i. *37b2*
i. (kemāl-i i.) *21b12*
i.+ile *52a14*
i.+la (lisān-ı i.) *52a7*

ʿinda'llāh *(A)*: Allah'ın indinde, Allah katında.
ʿi. *3b14*

ʿinde'l-ʿulemā *(A)*: alimlerin, bilginlerin yanında, bilginlerin nazarında, bilginlere göre.
ʿi. *31b9*

ʿindiyye *(A)*: indi olarak, bir kimsenin kendi inanışına göre, kendince.
ʿi. *(*raḥmet-i ʿi.*) 10b13*

inhā *(A)*: ulaştırma, yetiştirme.
ʿi.+sı *34a15*

inkār *(A)*: reddetme, kabul etmeme, tanıma.
i. *10a6, 33a11*
i. eyle-: reddetmek, tanımamak, kabul etmemek *35b6*
i. it-: reddetmek, tanımamak, kabul etmemek *49a1*
i.+a *49a9*
i.+da *(*semt-i i.*) 43a1*
i.+da *(*ṣūret-i i.*) 35b8*
i.+ları *6a7*

inḳıṭāʿ *(A)*: sekteye uğrama, kesilme.
i. *14b8-9*

inkisār *(A)*: kırılma, gücenme.
i.+ını *(*züll ü i.*) 49b13*

ins *(A)*: insan.
i. ü cin *(*nevʿ-i i.*) 49a9*
i.+den *48b10*

insān *(A)*: kişi, insan.
i. *18a7*
i. *(*ʿilm-i keşf-i i.*) 57b9*
i.+a *25b8, 26b7*

insānī *(A)*: insana ait, insanla ilgili.
i.+ye *(*ḥaḳīḳat-ı i.*) 20a8*

in-şā'a'llāh *(A)*: Allah isterse, Allah nasip ettiyse.
i. *62b4*

in-şā'a'llāhu teʿālā *(A)*: Yüce Allah isterse, yüce Allah nasip ettiyse.
i. *62a6-7*

inşād *(A)*: şiir söyleme, şiir okuma.
i. it-: şiir söylemek, şiir okumak *10a14-15, 10b2*

intifāʿ *(A)*: faydalanma, yarar görme.
i. bul- *(*ṣūret-i i.*) (*bak. ṣūret*) 17b4*

intihā (A): son bulma, bitme.
i. *44b1*
i.-yı āmāl *50a12*
i.-yı aḥvāl *50a13*

intiḳām (A): öc alma.
i. it-: ters, kötü davranmak *56a7*

intisāb (A): geçme, bir yere veya bir kimseye bağlanma.
i. *15b2*
i. it-: bir yere veya bir kimseye bağlanmak *28b7*

inzivā (A): dünya işleriyle ilgisini kesme.
i. +sı *34b1*

ir-: varmak, yetişmek, ermek.
i.-üp *52a14*

īrād (A): söyleme, getirme.
i. eyle-: söylemek *32b14*
i. it-: söylemek *19b14*
i. olun-: getirilmek *37a2*
i.+ile *32b12*

irādet (A): irade, dileme; gönül isteği.
i. *18a14*
i.-i ḥaḳ *9a11*
i.-i ḳahhār (nesīm-i i.) *58b6-7*
i.+i(iy.)*2, 44b7*

ʿirfān (A): gönül yoluyla, sezerek bilme.
ʿi.+ları (şāh-bāz-ı ʿi.) *39a10*

irgür-: göndermek, ulaştırmak.
i.-mezler *38b15*
i.-mesidür *16a14*

iriş-: varmak, ulaşmak, erişmek.
i.-di (ġāyete i.): (bak. ġāyet) *64a7*
i.-e(is.) *62b5*

irşād (A): irfan sahibi bir kimsenin bir kimseye tarikatı ve Tanrı yolunu göstermesi.
i. (ḳuṭb-ı i.) *14a9*
i. (ḳutbü'l-i.) *14a2*
i.+uŋ (ḳuṭb-ı i.) *14a12*

ʿīsā (k.a.): dört büyük peygamberden biri, Hz.İsa.
ʿī. *17b13, 21b7, 28a5, 36a4, 48b9*
ʿī. (ḥażret-i ʿī.) *48b7-8*

işābet *(A)*: hedefe varma, yerini bulma, doğru söyleme.
i. eyle-: doğru söylemek *16b10*

ʿİsā bin meryem *(k.a.)*: Meryem oğlu İsa *(bak.* ʿİsā*)*.
ʿi. *36b13*

isʿāf *(A)*: birinin isteğini kabul edip yerine getirme.
i. *3a9*

İşāl *(A)*: ulaştırma, vardırma.
i.+de *16a10*

ʿisām *(k.a.)*: *(bak.* ʿisām ḳaranī*)*
i. *8b7*

ʿisām ḳaranī *(k.a.)*: ünlü din büyüğü Veysel Karani'nin amcası.
ʿi. *8a15, 8b3*

İsān *(?)* : kuzeydoğu *(?)*
İ. *63aDA*
İ.+a *(*cānib-i İ.*) 63b11*

işbāt *(A)*: bir şeyi delil göstererek ortaya koyma.
i.-ı esbāb it-: bir şeyi nedenleriyle birlikte ortaya çıkarmak *41b13*

is(i)m *(A)*: nam, isim, ad.
i. *12a4(2), 52b11*
i.-i cāmiʿ *15a3*
i.-i cāmiʿ-i ilāhī *15a4*
i.-i ilāhī *28b5, 28b7*
i.-i şerīf *42a11*
i.+e *28b4*
i.+le *25b1*
i.+i(bel.) *3b15, 24a7, 25a12, 26a2, 26a6,*
i.+i(iy.) *(*i. ile müsemmā ol-*)*: kendisine verilem ismin anlamına uygun bir kişiliğe sahip olmak, isminin anlamına uygun davranmak *3b14*
i.+ine *29b1*
i.+leri *27b2*

islām *(A)*: Hz. Muhammet'in Allah tarafından tebliği ile sorumlu kılındığı din.
i. *(*ḥumāt-ı ḳılāʿ-i ehl-i i.*) 32a1*

ʿişmet *(A)*: masumluk, temizlik.
ʿi. ü iʿtisām *21a6*
ʿi.ü ʿināyet buyur- *(*ḳarīn-i ʿi.*)*: *(bak.* ḳarīn*)* *5b9-10*

israfîl *(k.a.)*: dört büyük melekten, kıyametin kopacağına öttüreceği boru ile haber verecek olanı, İsrafil.
i. *14a5, 37a4, 45a1,*
i. *(ḳalb-i i.) 40a2-3*
i. *(miḥver-i ḳalb-i i.) 5a10*
i. +üŋ *(ʿilm-i i.) 40a5*

issi: sahip, sahibi.
i. *54b7*

iste-: arzu etmek, dilemek, istemek.
i.-r *48b4*
i.-mezler *56a15*
i.-dügi *62a15*
i.-dügince *47b8*
i.-dükleri *6b8*

istîʿāb *(A)*: içine alma.
i. it-: içine almak *28b1*

istiʿānet *(A)*: yardım isteme.
i. ü istirşāf *64a11*

istiʿāẕe *(A)*: Allah'a sığınma.
i. *21b6*
i. it-: Allah'a sığınmak *21b3*

istidrāc *(A)*: hakkı olmadığı halde şansı rağbet gidip ilerleme.
i. *(mekr ü i) 56a9*

istifāde *(A)*: yarar görme, yararlanma, faydalanma.
i. *47a2*
i. it-: yarar görmek, yararlanmak *8a11, 47a15-47b1*

istiġnā *(A)*: çekinme; kanaat, tokgözlülük.
i. *17b10*
i. it-: çekinmek *29b4*
i.+nuŋ *(ʿālem-i i.) 43b15*

istiġrāb *(A)*: garip bulma, şaşma.
i. it-: garip bulmak, şaşmak *56b2-3*
i. it- *(taʿaccüb ü i.)* : *(bak. taʿaccüb) 10a15-10b1*

istiḥāle *(A)*: mümkün olmayış, imkansızlık.
i.+si *18a12*

istiḥḳāḳ *(A)*: hakkı olma, hak kazanma.
i.+dur *(ʿilm-i i.) 22a3*
i.+ı*(iy.) 22a5*
i.+ına *57a7*

istiḥkām (A): sağlamlık, kuvvet.
i. bul- (kuvvet-i i.): (bak. kuvvet) *19b12*
i. bul- (ḳuvvet ü i.): (bak. kuvvet) *11a12*

istiḫlāf (A): birinin yerine geçme.
i. olın-: birinin yerine geçirilmek *43b1*

istiḳrāż (A): ödünç para alma.
i. eyle-: ödünç para almak *12a14-15*

istīlā (A): bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme.
i. *57a2*
i.+sından *57a1*

istimā' (A): kulak verip dinleme, duyma.
i. eyle-: duymak, dinlemek *10a13-14, 12a12*
i.+ları *48a10, 48a11*

istimdād (A): yardım isteme, meded.
i. *50b12*
i. it-: yardım istemek, meded ummak *46b13-14*
i. (istiẓhār ü i.) *64a9*

istīnāf (A): verilen bir hükmün feshini isteme.
i. it-: verilen bir hükmün feshini istemek *53b4*

istirşād (A): doğru yola gitmek isteme.
i.+dur (isti'ānet ü i.) *64a11*
i. buyur-: ayırmak, ayrı tutmak *44a15*

istitāle (A): uzama.
i.+si *48a15*

istiẓhār (A): yardım isteme, arka olmasını isteme.
i. ü istimdād *64a9*

iş: amel, iş.
i.+leri *39b10*

işāret (A): iz, alamet, nişan, belirti, işaret.
i. *33b12*
i. ḳılın-: belirtilmek *24b9*
i. olın-: belirtilmek *4a2*

işidil-: duyulmak, işitilmek.
i.-mez *6b13, 40b14*

işit-: duymak, işitmek.
i.-se *12a12*
i.-ler *41a3*

işpiliyye (y.a.): İspanya'nın en büyük şehirlerinden olan Sevil'e Avrupalıların verdiği isim. Şehrin en eski adı İspalis'tir.
i. *48a1*

iştibāh (A): şüphe etme, şüphelenme, kuşku duyma.
i. it-: şüphelenmek, kuşkulanmak *42a15*

iştiġāl (A): meşgul olma, bir şeyle uğraşma.
i. *35a6*
i.-i tilāvet *15b2*

iştirā (A): satın alma.
i. ḳıl-: satın almak *6b2-3*

iştiyāḳ (A): göreceği gelme, özleme.
i. (ricāl-i i.): (bak. ricāl) *53a5*

it-: yapmak, etmek.
i.-eyorır (vaşf i.): (bak. vaşf) *10b3-4*
i.-ersin *19b1*
i.-er (ẓuhūr i.): (bak. ẓuhūr) *33b15*
i.-er (gūş i.): (bak. gūş) *48a15*
i.-er (ḫayāl i.) : (bak. ḫayāl) *49b6*
i.-er (icrā i.): (bak. icrā) *46a5*
i.-er (men' i.): (bak. men') *34b5*
i.-er (muḫasama i.): (bak. muḫasama) *12a8*
i.-er (rehin i.): (bak. rehin) *12b1*
i.-er (seyr i.): (bak. seyr) *58a8*
i.-er (taḳdīr i.): (bak. taḳdīr) *5b2*
i.-er (ta'yīn i.): (bak. ta'yīn) *29a2*
i.-er (terk i.): (bak. terk) *18b1*
i.-erdi (beyān i.): (bak. beyān) *12a4*
i.-erdi (iḫfā i.): (bak. iḫfā) *11b15*
i.-erdi (tecdīd i.): (bak. tecdīd) *11a6*
i.-erken (īcāb i.): (bak. īcāb) *36a15*
i.-erler (eş'ār-ı naẓm i.): (bak. eş'ār) *7a3-4*
i.-erler (çāk i.): (bak. çāk) *33b3*
i.-erler (ḥıfẓ i.): (bak. ḥıfẓ) *26b4-5*
i.-erler (ıṭlāḳ i.): (bak. ıṭlāḳ) *3b9, 41a10, 41a14, 42a8-9, 43a4-5, 61b6*
i.-erler (idāde i.): (bak. ifāde) *47a13*
i.-erler (iḫtifā i.): (bak. iḫtifā) *6b3*
i.-erler (intiḳām i.): (bak. intiḳām) *56a7*
i.-erler (işbāt-ı esbāb i.): (bak. işbāt) *41b13*
i.-erler (istifāde i.): (bak. istifāde) *47a15-47b1*
i.-erler (istiġrāb i.): (bak. istiġrāb) *56b2-3*
i.-erler (istimdād i.): (bak. istimdād) *46b13-14*
i.-erler (i'tibār i.): (bak. i'tibār) *11a14*
i.-erler (izhār i.): (bak. izhār) *42b9*
i.-erler (muṣāḥabet daḫı i.): (bak. muṣāḥabet) *56b8-9*

i.-erler (müdāvāt i.): (bak. müdāvāt) 5b13-14
i.-erler (mülāyemet i.): (bak. mülāyemet) 39b13
i.-erler (müşāhede i.): (bak. müşāhede) 39b8
i.-erler (nazar i.): (bak. nazar) 38b12
i.-erler (raks i.): (bak. raks) 7a4-5
i.-erler (seyāhat i.): (bak. seyāhat) 7b2
i.-erler (tafavvuk u tağallüb i.): (bak. tafavvuk) 47a3
i.-erler (tahayyül i.) : (bak. tahayyül) 41a5, 49a14
i.-erler (takallüb i.): (bak. takallüb) 47a2
i.-erler (tayy-ı mekān i.): (bak. tay(y)) 6b5
i.-erler (tercīh i.): (bak. tercīh) 6a9, 53b7
i.-erler (zann i.): (bak. zann) 47a14
i.-erlerdi (istifāde i.) 8a11
i.-erlerken (ceng ü cidāl i.): (bak. ceng) 12b8
i.-erlerken (edā-yı namāz i.): (bak. edā) 51b11
i.-mez (dirīğ i.): (bak. dirīğ) 11b2, 23b11-12
i.-mez (fark i.): (bak. fark) 48a15
i.-mez (güftār i.): (bak. güftār) 19a3
i.-mez (inkār i.): (bak. inkār) 49a1
i.-mez (iştibāh i.): (bak. iştibāh) 42a15
i.-mez (izhār i.): (bak. izhār) 19a2
i.-mez (mahrem-i ağyār i.): (bak. mahrem) 19a2
i.-mezler (ferāğat i.): (bak. ferāğat) 46b10
i.-mezler (karār i.): (bak. karār) 6a8
i.-mezler (ri'āyet-i sünnet i.): (bak. ri'āyet) 56b12
i.-mezler (tama' i.) (bak. tama') 57a3
i.-mezler (ülfet i.): (bak. ülfet) 46b10
i.-düm (müşāhede i.): (bak. müşāhedee i.) 48a15
i.-düm (rıhlet i.): (bak. rıhlet) 58b13
i.-di (feyż i.): (bak. feyż) 13a4
i.-di (haşr i.): (bak. haşr) 21a13
i.-di (kesb i.): (bak. kesb) 52b2
i.-medi (fevt i.): (bak. fevt) 54a6
i.-diler (ğğarīk-i envār i.): (bak. ğarīk) 63b13
i.-diler (tayy i.): (bak. tay(y)) 52a15
i.-mediler (i'tibār i.) 51a10
i.-miş (cem' i. ol-): (bak. cem') 32a11
i.-miş (hulk i ol-): (bak. hulk) 54a10
i.-miş durur (ifnā-yı vücūd i.): (bak. ifnā) 41b5
i.-mişdür (beyān i.) 35a12
i.-mişdür (hatm i.): (bak. hatm) 35b13
i.-mişdür (hıfz i.) 50a15
i.-mişdür (rivāyet i.): (bak. rivāyet) 58a14-15
i.-mişdür (tevellüd i.): (bak. tevellüd) 48b11-12
i.-mişler (mülākat i.): (bak. mülākat) 48a1
i.-mişler (mülākāt i.) 51b12
i.-mişler (müşāhede i.) 53b2
i.-mişlerdür (tahayyül i.) 46a13
i.-se (emr i.): (bak. emr) 48b2
i.-se (vefāt i.) 5a15
i.-seler (ifāde i.) 47a12

i.-e(is.) (taḥṣīl i.): (bak. taḥṣīl) *60b10*
i.-e bil- (daʿvā i.): (bak. daʿvā) *56b2*
i.-meyeler (manẓūr i.): (bak. manẓūr) *64b4*
i.-melü ol- (müfāreḳat i.): (bak. müfāreḳat) *28b14*
i.-mez (duḫūl i.): (bak. duḫūl) *26b6-7*
i.-emez (idrāk i.) *45a8*
i.-emez (muḳāvemet i.): (bak. muḳavemet) *21b5*
i.-emez (taġyīr i.): (bak. taġyīr) *42b5*
i.-emez (zā'il i.): (bak. zā'il) *18a6*
i.-emezlerdi (idrāk i.): (bak. idrāk) *11b15-12a1*
i.-üp (der-kenār i.): (bak. der-kenār) *61a7*
i.-üp (devr i.): (bak. devr) *49b5*
i.-üp (gerden-derāzlıḳ i.): (bak. gerden-derāz) *48a15*
i.-üp (ḫulḳ i.) *45b4*
i.-üp (iḥticāb i.): (bak. ihticāb) *41a11-12*
i.-üp (īrād i.): (bak. īrād) *19b14*
i.-üp (istīʿāb i.): (bak. istiʿāb) *28b1*
i.-üp (ḳarār i.) *61a5*
i.-üp (ḳaṭʿ i.): (bak. ḳaṭʿ) *6b5*
i.-üp (mülāḳāt i.): (bak. mülāḳat) *45a6*
i.-üp (naṣb i.): (bak. naṣb) *29a1*
i.-üp (naẓar i.): (bak. naẓar) *61b15*
i.-üp (pāk i.): (bak. pāk) *58b4*
i.-üp (ṣād-āb i.): (bak. ṣād-āb) *33b6*
i.-üp (şetm-i ġalīẓ i.): (bak. şetm) *12b5*
i.-üp (teşebbüs̱ i.): (bak. teşebbüs̱) *50b9*
i.-üp (tezyīn i.): (bak. tezyīn) *55b2*
i.-üp (vefāt i.) *11b11*
i.-meyüp (aḫaẕẕ i.): (bak. aḫaẕ(ẕ)) *41a15-41b1*
i.-meyüp (sirāyet i.): (bak. sirāyet) *48b13*
i.-meyüp (vefā i.): (bak. vefā) *29b14*
i.-meyüp (yardım i.): (bak. yardım) *56a6-7*
i.-meyince (vażʿ i.): (bak. vażʿ) *5a14*
i.-en *17b10, 25b7*
i.-en (aḫaẕẕ i.) *41b1*
i.-en (cülūs i.): (bak. cülūs) *3a15*
i.-en (ḥirāset i.): (bak. ḥirāset) *27b15*
i.-en (ḫulḳ i.) *54b7*
i.-en (īcāb i.) *16a4, 42b12*
i.-en (inşād i.): (bak. inşād) *10b2*
i.-en (istiġnā i.) *29b4*
i.-en (istīnāf i.): (bak. istināf) *53b4*
i.-en (taḥṣīl i.): (bak. taḥṣīl) *51b7*
i.-en (vefāt i.) *5b2*
i.-eni (ḫidmet i.): (bak. ḫidmet) *64b2*
i.-eni (inşād i.) *10a14-15*
i.-dükde (müfāreḳat i.) (bak. müfāreḳat) *29a8*
i.-dükde (vefāt i.) *5b6*
i.-dükden (itmām i.) : (bak. itmām) *13b8*
i.-dükden (taḥḳīḳ i.): (bak. taḥḳīḳ) *2b3*
i.-dükden (vefāt i.) *8b7*
i.-düğümde (müşāhede i.) *20b2-3*

i.-düġi *16a1*
i.-düġi (taḳdir i.(: (bak. taḳdir) *28a9*
i.-düġi (aḫẕ i.): (bak. aḫẕ) *25b2*
i.-düġi (intisāb i.): (bak. intisāb) *28b7*
i.-düġi (tertib i.): (bak. tertib) *58a1*
i.-düġini (tafṣil i.): (bak. tafṣil) *59a3*
i.-düġine (muḥabbet i.): (bak. muḥabbet) *20a12*
i.-düġümüz (ʿadd i.): (bak. ʿadd) *24a15*
i.-düġümüz (ẕikr i.): (bak. ẕik(i)r) *17b7, 30b9*
i.-dükleri (terk i.) *6a2*
i.-düklerinde (istiʿāẕe i.): (bak. istiʿāẕe) *21b3*
i.-düklerinde (teʿaccüb ü istiġrāb i.): (bak. teʿaccüb) *10a15-10b1*
i.-ecek (ʿarż-ı ḳuvvet i.): (bak. ʿarż) *42b11*
i.-ecek (ẓuhūr i.) *30a3*
i.-me (ẓann i.) *29b3*
i.-mede (ṣarf i.): (bak. ṣarf) *7a8*
i.-meden (ḫarc i.): (bak. ḫarc) *7a7*
i.-mesiyle (refʿ-i ṣavt i.): (bak. refʿ) *41a7*
i.-mesidür (iḫtiyār i.): (bak. iḫtiyār) *16a5*
i.-meleri (seyr i.): (bak. sey(i)r) *64a1*
i.-meleri (ʿurūc i.): (bak. ʿurūc) *46a10*
i.-meleridür (cemʿi.) *43b9*
i.-mek (edā i.): (bak. edā) *28b15*
i.-mek (ḫalāṣ i.): (bak. ḫalāṣ) *12b3*
i.-mek (iḳāmet-i ḥudūd i.): (bak. iḳāmet) *19a1*
i.-mek (ḳażā i.): (bak. ḳażā) *47a10*
i.-mek (muṣāḥabet i.) *9a4*
i.-meġe (duḫūl i.) *26b8*
i.-meġe (idrāk i.) *18b14*
i.-meġe (iʿlām i.): (bak. iʿlām) *25b4*
i.-meġe (taḳlib i.): (bak. taklib) *7a6*

iʿṭā *(A)*: verme, verilme.
i. *28b8*
i. eyle-: vermek *17a13, 22a9*
i. ḳıl-: vermek *19b9, 17b15D1*

iṭaʿat *(A)*: boyun eğme, emre göre davranma.
i. *32b6*

itdür-: ettirmek.
i.-e (iẓhār i.): (bak. iẓhār) *32b15*

ithāf *(A)*: hediye gönderme, manen sunma.
i. *3a8*

iʿtibār *(A)*: önem verme; saygı gösterme.
i. it-: önem vermek *11a14, 51a10*
i. olın-: önem verilmek *50b15*
i.+ları (ʿadem-i i.) *6a6*

i'tiḳād *(A)*:inanma.
i.-ı derrāk *62a4-5*

i'tiṣām *(A)*: günahtan sakınma; temiz olma.
i. *21b1, 21b2*
i. ('iṣmet ü i.) *21a6*
i.+dur *21a15*
i.+dur ('ilm-i i.) *21a11*

itmām *(A)*:tamamlama.
i. it-: tamamlamak *13b8*

ittiṣāl *(A)*: yakınlık.
i.+den (üns ü i.) *55b1*

iy: (bak. ey)
i. *53b4, 63a4, 63b8*

'iyādet *(A)*: kuvvetlendirme, güçlendirme.
'i. eyle-: kuvvetlendirmek, güç vermek *9b6*

iz: belirti,işaret, iz.
i. *30a15*
i.+üŋ *30b1*
i.+leri *40b14*

iżāfet *(A)*: iki şey arasındaki bağ, ilgi.
i. olun-: bağ, ilgi kurmak *51a2*

izāle *(A)*: giderme, yok etme.
i. ḳıl: gidermek, yok etmek *18a8*

iẕ'ān *(A)*: itaat, söz dinleme, boyun eğme.
i. +ı(*iy.*) *10a8*

iẕdivāc *(A)*: evlenme.
i. (rağbet-i i.) *6a1-2*

izdiyād *(A)*: artma, çoğalma.
i. *46a8*
i.-ı i'dād *24b10*
i.-ı merātib *24b10*

iẓhār *(A)*: ortaya çıkarma, gösterme.
i. eyle-: göstermek *12b13, 52a8, 55b4*
i. it-: ortaya çıkarmak, göstermek *19a2, 42b9*
i. itdür-: ortaya çıkartma, gösterme *32b15*
i. ü i'lān *31a12*

izyād *(A)*: artma, çoğalma.
i.-ı īmān *52a13*

K

ka'be *(A)*: Müslümanların hacı olmak üzere belirli bir zamanda ziyaret ettikleri, Mekke'de bulunan kutsal bina, Kabe.
k. *63b1*
k.-i mükerreme *26a10*
k.-i müşerrefe *(taḳsîm-i k.) 26a7*

ḳabîl *(A)*: tür, çeşit, sınıf.
ḳ.+inden *20a7*

ḳābil *(A)*: olan, olabilir; kabul eden, kabul edici.
ḳ. *40a11, 46a8*
ḳ. ol-: kabul etmek *51b13*

ḳabūl *(A)*: içine alma, alma.
ḳ.+i(iy.) *(fetvā-yı lāzımü'l-ḳ.) 30a9-10*

ḳabż *(A)*: avuç içine alma, kavrama; kapanma.
ḳ. *(ḥāl-i ḳ.) 37b3*
ḳ.+dur *37b2*

ḳabża *(A)*: tutamak yeri, sap.
ḳ.+larındadur *(tîġ-i velāyet-i ḳ.) 37b3*

ḳaç: ne kadar, kaç.
ḳ. *26b12*
ḳ.+ıncı *61b15*

ḳaçan: nasıl, nasıl ki; ne zaman, ne zaman ki.
ḳ. *28b13, 30b2, 35a4, 41a3, 52b6, 57b2*

ḳaddesa'llāhu esrārehüme'l-müstetāb *(A)*: Allah onun sahip olduğu güzel sırlarını kutsasın.
ḳ. *3b1*

ḳaddesa'llāhu sırrahu *(A)*: Allah onun sırlarını kutsasın.
ḳ. *35a11*

ḳaddesa'llāhu sırrahu'l- a'lā *(A)*: Allah onun yüce sırlarını kutsasın.
ḳ. *13a15*

ḳaddesa'llāhu sırrahu'l- aẓher *(A)*: Allah onun bilinen açık sırlarını kutsasın.
ḳ. *59b7-8*

ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-enver *(A)*: Allah onun parlak, güzel sırlarını kutsasın.
ḳ. *45a4*

ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-esnā *(A)*: Allah onun övülen sırlarını kutsasın.
ḳ. *2b7*

ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-ezhār *(A)*: Allah onun güzel ve parlak sırlarını kutsasın.
ḳ. *42a15, 48a15*

ḳadem *(A)*: uğur.
ḳ. *37a4*
ḳ.-i ibrāhīm *36b12*
ḳ.-i ibrāhīme'l-ḫalīl *16b7*
ḳ.-i rāsiḫa *31b9*
ḳ.+i*(iy.)* *15a12, 15b10, 17a8, 17b13, 17b15D3, 18b3, 19a4, 19b2, 21a4, 21b13, 22b7, 23b4, 27b4, 27b6, 27b8, 27b10, 28a4, 28a5, 28a7, 37a5, 37a12, 37b13, 42b8, 44b11, 44b12, 44b14, 44b15*

ḳad*(i)*r *(A)*: onur, şeref, haysiyet; değer itibar.
ḳ. *53b6*
ḳ.+i*(iy.)* *24a6*

ḳādir *(A)*: kudret sahibi, kudretli, güçlü.
ḳ. ol-: gücü yetmek *26b8, 34b11, 48a13-14, 62a5, 62b6*
ḳ.+dür *24a7, 48a15*
ḳ.+lerdür *7a6*
ḳ.+sin *59a6*

ḳāf *(A)*: masallarda anka kuşunun yaşadığı rivāyet edilen ve dünyanın çevresini kuşattığına inanılan dağ.
ḳ.-ı ḳudret *('anḳā-yı ḳ.)* *17b9*

kāfir *(A)*: Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.
k.+i*(bel.)* *43a7*

ḳahhār *(A)*: kahredici, yok edici: Allah.
ḳ.+la *(nesīm-i irādet-i ḳ.)* *58b6-7*

ḳah*(ı)*r *(A)*: zorlama, üstün gelerek mahvetme.
ḳ. *(ricālü'l- ḳ.)*: *(bak: ricāl)* *42a8*
ḳ. *('unf ü ḳ.)* *47a1*

ḳā'il *(A)* : razı olmuş, boyun eğmiş.
ḳ. ol-: razı olmak, boyun eğmek *10a7-8*

ḳā'im *(A)*: *(bak. kāyim)*
ḳ. ol-: birinin yerini tutmak, birinin yerine geçmek. *52b8*

ḳāl *(A)*: laf, söz.
ḳ.+leri *(delīl-i ḳīl ü ḳ.)*: *(bak. ḳīl)* *41a2-3*

ḳal-: olduğu yeri ve durumu korumak; oturmak, yaşamak, eğleşmek, bulunmak, kalmak.
ḳ.-urlar *34b7*
ḳ.-maz *34a3, 34b6*
ḳ.-dı *64a15*
ḳ.-mışlardur *7a15*
ḳ.-up *34a3, 41b7*
ḳ.-up (ḥicāb altında ḳ.): (bak. hicāb) *57a14*
ḳ.-mayup *19b11*
ḳ.-duḳın *56a14*

ḳalaḳ (A): iç sıkıntısı, gönül darlığı.
ḳ.+dur (aṣḥāb-ı ḳ.) *53a5-6*

ḳalem (A): yazı yazmaya veya bir şeyi yontmaya yarayan alet, kalem.
ḳ. *32a12, 32a14*

ḳalb (A): yürek, kalp.
ḳ. *37a2*
ḳ.-i ādem *36b12*
ḳ.-i isrāfīl *40a2-3*
ḳ.-i mikā'īl *5a6-7, 39b5*
ḳ.-i pāk *14a2, 52a3*
ḳ.-i isrāfīl (miḥver-i k.) *5a10*
ḳ.+le (ṣafā-yı ḳ.) *58b4-5*
ḳ.+i(iy.) *5a1, 5a3, 5a5D1, 5a5, 14a4, 14a5, 19a8, 24a6, 36a10, 37a5, 39a6, 51a12*
ḳ.+ine *45b6*

ḳalīl (A): çok olmayan, az.
ḳ. (ḳalīlü'l-kelām) *9b14*

ḳāme (A): (bak. ḳāmet)
ḳ. (ṭavīlü'l-ḳ.) *9b14*

ḳameriyye (A): aya mensup, ay ile ilgili.
ḳ. (velāyet-i ḳ.) *14a14*

ḳāmet (A): boy.
ḳ.+lerinüŋ *34a14*

kāmil (A): tam, olgun, bilgisi ve görgüsü eksiksiz.
k. ü dānā *13a5*
kāmilü'l-ʿilm ol-: tam ve eksiksiz bir bilgi sahibi olmak. *22a13*
k. (merd-i k.) *44a5*
k. (velī-yi k.) *44a4*

kān (F): bir şeyin kaynağı.
k.-ı ʿālem *42b13*
k.-ı kün-fe-kān *48a4*

k.-ı ledün *13a6*

ḳanat: kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ, kanat.
ḳ.+ları *39a9*

ḳanda: nerede.
ḳ. *64a15*

ḳanḳı: hangi.
ḳ. *45b7*

ḳapla-: (soyut şeyler için) doldurmak.
ḳ.-mış *42a6*

kār (F): iş, güç, kazanç.
k. (żābiṭ-i k.) *40b4*
k.+uŋ *64a2*

ḳa'r (A): bir şeyin, bir yerin bitimi, dip.
ḳ.-ı bihār *58b1*
ḳ.-ı nehr *58b13*

ḳarār (A): durma, devamlılık, devamlı olma.
ḳ. *63b15*
ḳ. it-: sabit kalmak, durmak. *6a8, 61a5*

ḳarār-gāh (F, ḳarār A): bir yerde oturup karar kılınacak yer, merkez.
ḳ.+ını *39a11*

ḳarīb (A): yakın.
ḳ. *12b15*
ḳ.+dür *14a7*

ḳarīn (A): bir şeye sahip olan; yakın.
ḳ.-i 'ismet ü 'ināyet buyur-: iyilik, temizlik ve namus sahibi olunmasını istemek. *5b9-10*
ḳ. ol-: yakın olmak, yakınlaşmak *34b3-4*

ḳarındaş: aynı batından olan, kardeş.
ḳ.+um *10b3*

ḳarış-: iki şey birbirine girmek, karışmak.
ḳ.-urlar *47a4*
ḳ.-up *6b10*

ḳarşu: bir yerin, bir şeyin önü, huzuru, karşı.
ḳ. *41b7*

ḳarye (A): köy.
ḳ.+de *35a15*

ḳ.+den *8b12*

ḳaṣd *(A)*: bile bile yapma.
ḳ. *38b15*

ḳāṣır *(A)*: kusurlu.
ḳ. ol-: tam olmamak, kusurlu olmak *64b8*

kāşif *(A)*: bulun, ortaya çıkaran, keşfeden.
k.-i esrārü'l-ḥaḳīḳat *13a13*
k.-i kerāmet-perdāz *32a9-10*

ḳaṭᶜ *(A)*: kesme, sona erdirme, bitirme.
ḳ.-ı burūc *29b12*
ḳ. it- *6b5*

ḳaṭᶜā *(A)*: asla, kesinlikle, katitten.
ḳ. *47b2, 53a10*

ḳāṭıᶜ *(A)*: kesen, keskin.
ḳ. *(seyf-i ḳ.) 33a10*

ḳaṭl *(A)*: öldürme.
ḳ. eyle-: öldürmek *21b8*

ḳaṭre *(A)*: zerre, damla.
ḳ. *13a4, 22b1*
ḳ.-i deryā *19b1*
ḳ.+den *59a9*

ḳavışdı: ses, gürültü.
ḳ.+sı *40b14*

ḳavī *(A)*: sağlam, güvenilir; güçlü, kuvvetli.
ḳ. *40b11*
ḳ. ve muḥkem ol-: güçlenmek, güçlü olmak *11a6-7*

ḳavl *(A)*: söz, söyleme, deyiş.
ḳ.+ince *14b1, 42b1*

ḳayd *(A)*: bağlama, bağ; bir kağıda bir şeyyle ilgili notlar alma ve böylece elde edilen bilgi, kayıt.
ḳ.-ı ḥayāt *11b9*
ḳ. ü benden *35a5*
ḳ.+ında *26b15*

ḳāyim *(A)*: durmak, ayakta durmak, birinin yerine geçmek, birinin yerini tutmak, bulunmak.
ḳ. ol-: bulunmak; ayakta durmak, yaşar olmak *14b10, 47b4, 52b8*
ḳ.+lerdür *5a5*

ḳażā (A): olacağı en önceden Allah tarafından bilinen şeylerin, vukua gelmesi, olması; davaları görme işi, hüküm, tehlike.
ḳ. *43a8, 43a10, 43b12*
ḳ. it-: yapmak, yerine getirmek *47a10*
ḳ.-yı ḥuḳūḳ *56a5*
ḳ. (ḥükm ü ḳ.) *43b14*
ḳ.+dur (nāvek-endāz-ı meyādīn-i ḳ.) *32a5*

ḳażāyā (A): işler, davalar, meseleler.
ḳ.+da *16a9*

ḳāżı (A): şeriat hakimi, kadı.
ḳ. *12a1*
ḳ.+lıḳ *43a14*

kāẕib (A): yalan söyleyen, yalancı.
k. +üŋ *16a15*

kāẕibe (A): yalan, yanlış.
k.+sini (aḳvāl-i k.) *16a15-16b1*

ḳażiyye (A): iş, dava, mesele.
ḳ.+de *16a5*

ḳazvīn (y.a.): İran'da, Tahran'ın *150* km. kuzeybatısında bir şehir.
ḳ. *8b11*

kebīr (A): büyük, ulu.
k. (kebīrü'l-hāme) *9b14*
k. (velī-yi kebīrü'ş-şān) *52a5*
k. (ẕāt-ı kebīrü'ş-şān) *49b7*

keder (A): tasa, kaygı, gönül üzüntüsü.
k.-i vuḳūf *60a14*

kehf (A): Kur'an'ın *110* ayetlik on sekizinci suresi.
k.+dür (sūre-i k.) *21a5*

kelām (A): söz, söyleyiş.
k.-ı leyyin *40b8-9, 42b12*
k.-ı muḥabbet *18a2*
k. eyle- (eşfā-yı k.) *60a7*
ḳalīlü'l- k. *9b14*
k.+ı(bel.) *13b7*
k.+ı(iy.) *12a5*
k.+ını *60a6*
k.+ınuŋ *16b14*

kelāmu'llāh (A): Allah'ın sözü: Kur'an-ı Kerim.
k.+da *19b4*

kelimāt *(A)*: kelimeler, sözler.
k.+la *12b5*

kelimetu'llāh *(A)*: Allah'ın kelimeleri: ayetler, Kur'an-ı Kerim.
k. (aʿlā-yı k.) *32b5*

kelīmu'llāh *(A)*: Allah'la konuşan: Hz. Musa.
k. *13a4*

kem *(F)*: fena, kötü, bozuk.
k.+den (keyf ü k.): (bak. keyf) *29b5*

kemā-fi'l-evvel *(A)*: önceki gibi, önceden olduğu üzere.
k. *8a4*

kemāl *(A)*: olgunluk, tamlık, eksiksizlik; değer; en yüksek değer.
k.-i ʿaẓamet *19a6*
k.-i fetḥ *46a3*
k.-i ḥubb ü vüd *20a3*
k.-i ıẓṭırāb *41a4*
k.-i ihtirām *9a5*
k.-i inbisāṭ *21b12*
k.-i ḳudret *49a6*
k.-i ṣafā *58a11*
k.-i şefḳat ü merḥamet *43b3*
k. ü temām *21b15*
k.+e (ṭā'ife-i ẕevī'l- k.) *28b12*
k.+üñde (deryā-yı k.) *59a6*
k.+inde (gülistān-ı k.) *17b5*
k.+inden (deryā-yı k.) *13a3*
k.+iyle *20b11*

kemān *(F)*: yay, kavis.
k.+ı(iy.) *28b10*
k.+dan *28b10*

kemā-yenbaġī *(A)*: gereği gibi, layık olduğu gibi.
k. *6a12, 29a2, 57b13*

kemyāb *(F)*: nadir, az bulunan.
k. ol-: az bulunmak *2b13*
k. (resā'il-i k.) *30b12-13*

kenār *(F)*: kıyı, kenar.
k.+ında *58a15*

kendi: kendi (krş. kendü).
k. *28b15, 60b8*
k.+n *59a8*
k.+ni *12a2, 19a2*

k.+ne *12a13, 19b9, 22a2, 49a11*
k.+de *35b2*
k.+den *29a1, 29a10, 44b3*
k.+nüŋ *11b14, 44b7, 48b13*

kendü: kendi (krş. kendi).
k. *3b7, 7a7, 17b5, 30b10, 36a14, 49b9, 56b1*
k.+ni *12b13, 21a7 , 57b4, 58b4*
k.+den *21b6*
k.+si *11a3, 17a2, 21a9, 23b12*
k.+lerinüŋ *34a15*
k.+ler *10a13, 12b14, 26b5, 31a3, 46a11*
k.+leri *6b10, 12b4, 34a8, 41a7*
k.+lere *2b2, 5b13, 6b2, 15a7, 20b11, 30a13, 10b10, 31a13, 31a14, 34a1334b3, 34b14, 38b5, 38b10, 41b14, 50b13, 56a5, 56b7, 64b2*
k.+lerde *38a4, 38a8, 56a14*
k.+lerden *31b3, 46b6*
k.+lerüŋ *12a5, 56a1, 57a1*

kerāmāt (A): kerametler.
k.-ı ʿacībe *54b9*
k.+ı (keşf ü k.) *58a6*

kerāmet (A) :velilerin gerektiğinde gösterdikleri olağanüstü durum; ermişçesine yapılan iş, hareket veya ermişçesine söylenen söz.
k. *41a9*
k.-i ʿacībe *6b4*
k.-i nişān *9a3*
k.-ı ʿummāniyye *10a1*
k. ü velāyet *15b5-6, 33b4*
k. (berekāt-ı āsār-ı k.) *36b4*
k. (envār-ı k.) *13b11*
k. ol- (ġarīk-i deryā-yı envār k.): (bak. ġarīk) *58b14-15*
k.ü velāyet bul- (rütbe-i k.): (bak. rütbe) *14b11*
k. (serdār-ı ricāl-i ṣāḥib-i k.) *3a12*
k. ü velāyet (sürādiḳāt-ı k.) *51a5*
k. (velāyet ü k.) *44a5-6*
k.+dür (ḳıble-i aṣḥāb-ı k.) *25b11*
k.+dür (merkez-i pergār-ı k.) *23b2*
k.+e (burc-ı k.) *39a3*
k.+üŋ (ehl-i k.): (bak. ehl) *46a4*
k.+ün (miḥrāb-ı k.) *30a4*
k.+le *9a11, 35b14*
k.+le (envāʿ-ı k.) *55b1, 61a10*
k.+i(bel.) *55a13*
k.+i(bel.) (menāzil-i keşf ü k.) *52a15*
k.+i(iy.) (envār-ı k.) *34a4*
k.+ini *11b14*
k.+ine (ifāde-i envār-ı k.) *51b13*

k.+lerine *7a9*
k.+leriyle *27a11*

kerāmet-efser *(F. kerāmet A)*: başında keramet tacı olan, keramet gücüyle taçlanan.
k. *(ricāl-i k.) 46b4*

kerāmet-menāb *(F. kerāmet, menāb A)*: birisinin yerine, vekaleten gösterilen keramet.
k. *(evliyā-yı k.) 54b11*

kerāmet-nişān *(F, kerāmet A)*: keramet gösteren.
k. *(ricāl-i k.) 36b1-2*
k. *(z̲āt-ı k.) 51b8*

kerāmet-nümūn *(F, kerāmet A)*: keramet gösteren.
k.+dur *(mā-ṣadaḳ-ı k.) 38b5*

kerāmet-rehber *(F, kerāmet A)*: kerametleriyle diğer insanlara kılavuz olan.
k. *(evliyā-yı k.) 53a4*

kerāmet-perdāz *(F, kerāmet A)*: keramet düzenleyen, keramet gösteren.
k. *(velī-yi k.) 48a6*
k. *(kāşif-i k.) 32a9-10*

kerāmet-simāt *(F, kerāmet, simāt A)*: kerametleri yüce olan.
k. *(taḳī-yi k.) 43a2-3*

kerāmet-şükūh *(F, kerāmet A)*: kerametleri ulu olan.
k.+uŋ *(gürūh-ı k.) 37b1*

kerem *(A)*: asillik; cömertlik.
k. *(ehl-i k.)*: *(bak. ehl) 64a14*

kerem-kār *(F, kerem A)*: kerem eden, eliaçık olan, verimli, bağışlayıcı.
k.+uŋ *64b8*

kerīm *(A)*: ulu, büyük *(bak. kerīme)*.
k.-i maʿrūf *(naṣṣ-ı k.) 54a3*
k.+inde *(kitāb-ı k.)*: *(bak. kitāb) 44a12-13*

kerīme *(A)*: ayet.
k.+ye *(āyet-i k.) 15a15*
k.+si *(āyet-i k.) 60a9*
k.+sini *(āyet-i k.) 38a2*
k.+sidür *(āyet-i k.) 36b11, 37b6*

kerre *(A)*: defa, kez, kere.
k. *7b2, 7b3*

kerrema'llāhu vechehu *(A)*: Allah yüzünü ululaştırsın, bütün kusurlardan uzak tutsun. Bu söz, Hz. Ali için söylenir.
k. *22b13-14, 23a9*

keşāfet *(A)*: sıklık, yoğunluk.
k.-i beşeriyyet *51a1-2*

kesb *(A)*: çalışıp kazanma.
k. it-: kazanmak *52b2*

keşīr *(A)*: çok, çok olan, bol.
k. *(keşīrü'l-ʿaṭṭāyā) 23b10-11*
k. *(keşīrü'l-murakabe) 9b15*
k. *(keşīrü't-takṣīr) 2b9*
k. *(müşfiḳ-i keşīrü's-saḫā) 11b1*
k. *(ricāl-i keşirü'l-aḥvāl) 54a10*

keşīre *(A)*: *(bak. keşīr)*
k. *(evlād-ı k.) 11b8*
k.+sinden *(ʿulūm-ı k.) 17b8, 22b11*

kesr *(A)*: bozma, halel getirme.
k. ü hezīmet *32b8*

keş(i)f *(A)*: gizli bir şeyi bulma, ortaya çıkarma; Allah tarafından gizli sırlar ilham olunma.
k. *31b10*
k.-i ḫāṣ *59a13, 59b15*
k.-i ṭarīḳ *36a15*
k. ü kerāmāt *58a6*
k. *(ehl-i k.(: (bak. ehl) 53a12*
k.-i insān *(ʿilm-i k.) 57b9*
k. ü kerāmet *(menāzil-i k.) 52a15*
k.+inde *25a7*

kevākib *(A)*: yıldızlar.
k.-i sā'ire *28a9*
k.-i seyyāre *29b11*
k. *(teysīr-i k.) 31b8*
k.+den *14a7*

kevkeb *(A)*: yıldız.
k. *14a7*
k.-i ḥayāt *5a11-12*

kevn *(A)*: var olma, varlık, vücut.
k. ü mekān: varlık, kainat *23b1*
k. ü mekān *(merkez-i dā'ire-i k.) 40b2*

k.+den (ḥubb-ı k.) 18a13

kevniyye (A): varlık, varlıkla ilgili şeyler.
k. 18a1

keyf (A): hoşlanma, memnunluk, gönül açıklığı.
k. ü kem: iyilik ve kötülük 29b5

keẕālik (A): keza, bu da öyle.
k. 5a14, 5b3, 9a10, 14a12, 21a13, 24b5, 44b9, 47b12

ḳıble (A): darlıkta başvurulan kişi; güney.
ḳ.-i aṣḥāb-ı kerāmet 25b11
ḳ.+dedür (cānib-i ḳ.) 63b1

ḳıdvet (A): bir sınıfın veya topluluğun başında olan kimse.
ḳ.-i erbābü'ṭ-ṭarīḳat 13a12

ḳıl: tüy, kıl.
ḳ.+ca 51a10

ḳıl-: yapmak, etmek; yerine getirmek, kılmak.
ḳ.-ursın 19b1
ḳ.-urlar (girye ḳ.): (bak. girye) 7a5
ḳ.-urlar (ıṭlāḳ k.): (bak. ıṭlāḳ) 41b3
ḳ.-urlar (idrāk ḳ.): (bak. idrāk) 30b6, 35b1
ḳ.-urlar (iştirā ḳ.): (bak. iştirā) 6b2-3
ḳ.-urlar (naẓar ḳ.): (bak. nazar) 43a8
ḳ.-urlar (ṣarf-ı basar ḳ.): (bak. sarf) 38b13
ḳ.-urlar (şefḳat ḳ.): (bak. şefḳat) 39b9
ḳ.-urlardı 8a10
ḳ.-maz (ıṭṭıla' ḳ.): (bak. ıṭṭıla') 566a2
ḳ.-maz (idrāk ḳ.) 29a5, 56b10
ḳ.-dum (müşāhede ḳ.): (bak. müşāhede) 49b14
ḳ.-dı (ser-sebz ü ḫażrā ḳ.): (bak. ser-sebz) 20a4
ḳ.-dı (tāze vü muṭarrā ḳ.): (bak. tāze) 20a1
ḳ.-dı (tefvīż ḳ.): (bak. tefvīż) 30a12
ḳ.-dılar (muḥkem ü müstahkem ḳ.): (bak. muḥkem) 57b13
ḳ.-mışdur (cem' ḳ.): (bak. cem') 15b8
ḳ.-mışdur (i'tā ḳ.): (bak. i'tā) 17b15D1
ḳ.-sa (tecellī ḳ.): (bak. tecellī) 19a13
ḳ.-a(is.) (izāle ḳ.): (bak. izāle) 18a8
ḳ.-amaz (idrāk ḳ.) 19b7
ḳ.-up (i'ṭā ḳ.) 19b9
ḳ.-up (müşāhede ḳ.) 13b6
ḳ.-up 38b6
ḳ.-up (ṣarf-ı baṣar ḳ.) 2b11
ḳ.-duğını (cem' ḳ.) 20a9
ḳ.-duḳlarından 10a13
ḳ.-malarıdur (merḥamet ḳ.): (bak. merḥamet) 43b10-11

ḳ.-maḳ *(namāz ḳ.)*: *(bak. namāz) 9a6*
ḳ.-maḳ *(yād ḳ.)*: *(bak. yād) 9a6*

ḳılın-: yapılmak, edilmek, kılınmak.
ḳ.-a*(is.)* *(ta'bīr ḳ.)*: *(bak. ta'bīr) 37a4*
ḳ.-duḳda *(teşbīh ḳ.)*: *(bak. teşbīh) 37a3-4*
ḳ.-duġından *(işāret ḳ.)*: *(bak. işāret) 24b9*

ḳılā' *(A)*: kaleler, surlar.
ḳ.-ı ehl-i islām *(ḥumāt-ı ḳ.) 32b1*

ḳırḳ: otuz dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, *40*.
ḳ. *5a2, 26b13, 29a13, 33a13, 37a11, 61b4*
ḳ.+dan *37a13*

ḳırḳlar: dünyayı yöneten kırk eren. Bunların başında kutup bulunur *(bak.* ḳuṭ*(u)*b*)*.
ḳ.+dan *5b5, 5b6*

ḳıs*(ı)*m *(A)*: bölük, parça, takım, kısım.
ḳ.+dandur *4a10*
ḳ.+ı*(iy.) 4a3, 4a8, 27a5, 29a7, 29b7, 31a10, 32a6, 33a12, 40b5, 41b9*
ḳ.+ından *48b14*

ḳısmet *(A)*: talih, nasip, kader.
ḳ. *16a9*

ḳıtāl *(A)*: vuruşma, savaş.
ḳ. *(ḥarb u ḳ.) 62a9*

ḳıyām *(A)*: kalkma, ayağa kalkma; durma; bir işe başlama.
ḳ. *33b10*
ḳ. ü ḳu'ūd *34b4*
ḳ.+ları *41b12*
ḳ.+larına *43a13*

ḳıyāmet *(A)*: dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
ḳ.+e *(rūz-ı ḳ.)*: *(bak. rūz) 36b3*
ḳ.+e *(yevm-i ḳ.)*: *(bak. yevm) 14b13*

ki *(F)*: ki.
k. *3b4, 3b8, 3b11, 4a8, 4b13, 4b15, 5a2, 5a5, 5a5D2, 5a6, 5a8, 5a10, 6a9, 6b1, 6b4, 6b13, 6b15, 7a3, 7a4, 7b4, 8b9, 9b3, 9b8, 10b3, 10b5, 11a13, 11b13, 111b15, 12a4, 12a7, 12a12, 13a3, 13a5, 13a12, 13b2, 13b10, 14a2, 14a4, 14a6, 14a8, 14b4, 14b12, 14b14, 15a1, 15a3, 16a7, 16b2, 16b7, 16b9, 16b11, 17a5, 17a6, 17a8, 17a12, 17a14, 17a15, 17b3, 18b4, 17b13,*

17b15D1, 17b15D2(2), 18a3(2), 18a4, 18a6, 18a7, 118a8, 18a9, 18a10, 18a12, 18a14, 18b3, 18b9, 19a4, 19a6, 19a8, 19b2, 19b5, 19b8, 20b5, 20b13, 21a4, 21a5, 21a8, 21a11, 21a13, 21b4, 21b13, 21b14,22a3, 22a8, 22a11, 22b7, 22b8, 23b1, 23b3, 23b8, 23b11, 24a4, 24a14, 24b4, 24b10, 25a1, 25a8, 25a10, 25a12, 25b8, 25b14, 26a1, 26a2, 26a3, 26a5, 26a6, 26a8, 26a9, 26b6, 26b9, 26b11, 27a2, 27a5, 27a10, 27b3, 27b6, 27b7, 27b9, 27b14, 28a3, 28a5, 28a6, 28b3, 28b13, 29a6, 29a7, 29a9, 29b7, 29b9, 30a15, 30b6, 30b12, 31a10, 31a13, 31a15, 31b9, 31b13, 32a6, 32a10, 32b14, 33a3, 33a12, 33b3, 33b5, 33b13, 34b2, 35a3, 35a4, 35a5, 35a12, 35b1, 35b2, 35b10, 35b12,36a1, 36a4, 36a9, 36a11, 36b14, 37a1, 37a11, 37a13, 37b3, 37b13, 38a4, 38a11, 38a13, 38b1, 38b11, 38b12, 39a5, 39b4, 39b8, 39b9, 39b12, 40a2, 40a8, 40b4, 40b5, 40b12, 40b13, 41a5, 41a11, 41b10, 42a7, 42a14, 42b7, 42b9, 43a1, 43a3, 43a6, 43a13, 44a2, 44a5, 44b1, 45a11, 45a12, 45b6, 46a7(2), 46a11, 46b5, 46b8, 46b12, 47a4, 47a14, 48a6, 48a9, 48a15(3), 48b5, 49a1, 49a3, 49a10, 49a14, 49b1, 49b3, 49b6, 49b7, 49b10, 50a6, 50a7, 50a11, 50b1, 50b3, 50b12, 50b15, 51a3, 51a11, 52a5, 52a10, 52b1, 52b3, 52b6, 52b13, 53a4, 53a6, 53a13, 53a14, 53b9, 53b14, 54a9, 54a12, 54b15, 55a13, 55a14, 55b4, 55b6, 55b12, 55b114, 56a15, 56b3, 56b8, 57a11, 57b2, 57b11, 58a9, 58a12, 58a15, 58b3, 58b5, 58b6, 58b13, 59a6, 59a10, 59a14, 59b3, 59b9, 59b12, 60a4, 60a14, 60b7, 61a4, 61a9, 61a12, 61a13, 61a14, 61b2, 61b3, 61b5, 61b6, 61b11, 61b14, 64a5, 64a15, 64b4, 64b8

kibār *(A)*: **büyükler, ulular.**
 k. *(***cāmiʿ-i evliyā-yı k.***)* *64a5*
 k. *(***evliyā-yı k.***)* *5b11, 38a10,*
 k. *(***ḫatm-i evliyā-yı k.***)* *36a7*
 k. *(***muḫādim-i k.***)* *64b7*
 k.+dan *(***meşāyiḫ-i k.***)* *55a6*
 k.+uŋ *(***evliyā-yı k.***)* *35b14*

kib(i)r *(A)*: **büyüklük, ululuk.**
 k. *(***ẕevāt-ı k.***)* *29b1*

kibriyā *(A)*: **büyüklük, ululuk.**
 k.+yla *(***ḥicāb-ı ʿażamet ü k.***)* *57a12*

ḳīl *(A)*: **söz.**
 ḳ. ü ḳāl: dedikodu *(***delīl-i ḳ.***)* *41a2-3*

kim: kim *(***zamir***)***.**
 k. *50a1*
 k.-sin *12a2*
 k.+üŋle *48a15*

k.+i(iy.) *15a15(2), 36b12(2)*
k.+ine *12a10*
k.+inüŋ *12a10*
k.+ler *7b6*

kim: ki *(edat).*
k. *5b3, 13a4, 13a7, 16b3, 16b5, 17b11, 37a10, 39b2, 60a2*

kimesne: kimse *(krş.* **kimse***).*
k. *4b15, 6a13, 32a8, 34a9, 62b5, 64a11*
k.+yin *12a3*
k.+ye *48a2, 49b11*
k.+nüŋ *41a3*
k.+leri *38a11, 38a13*
k.+lerden *12a14*
k.+lerle *12a8*

kimse: kimse *(krş.* **kimesne***).*
k. *18b12, 23a15, 29a3, 40b12, 42a15, 48a15, 48b15, 56b9*
k.+ye *19a2, 41a12, 48a15, 57a15*
k.+de *56a15*
k.+den *5b1, 11b1, 48a15*
k.+nüŋ *23b12, 62b1*
k.+ler *58b2*

kimyā *(A)*: **maddelerin temel yapılarını, bileşimlerini, dönüşümlerini inceleyen bilim, kimya.**
k. *9a11*

kirām *(A)*: **soyu temizler, ulular, şerifler.**
k.+dan *(***ṣaḥābe-i k.***)* *8a11-12*
k.+uŋ *(***evliyā-yı k.***)* *2b1, 36b8*
k.+ı(*ıy.***)** *(***aṣḥāb-ı k.***)* *10a13*

kirāmī *(A)*: **soyu temiz, cömert kimseler.**
k. *(***evliyā-yı k.***)* *4a12*
k. *(***şeyḫ-i şüyūḫ-ı k.***)* *40a7*

kird-gār *(F)*: **Allah.**
k.+e *(***ḫālik-i k.***)* *57b1*

kişi: insan, şahıs, kişi.
k. *7a1, 8a1, 45a8, 45a12*
k.+ye *22a9*
k.+dür *26b13, 29b8, 31a1, 33a13*

kişt-zār *(F)*: **ekinlik, tarla.**
k.-ı ṭarīḳat *20a1*

kitāb *(A)*: yazılı bilgilerin bulunduğu yapıt, kitap.
k.-ı faṣlü'l-ḫiṭāb *2b7, 2b10, 15a9*
k.-ı ḥilyetü'r- ricāl*) 1b*
k.-ı kerīm: kutsal kitap: Kur'an *44a12-13*
kitābu'llāh: Allah'ın kitabı: Kur'an *42a9*
k. *(*ḫātimetü'l-k. *) 64a3*
k.+da *(*ẓahr-ı k.*) 10b10*
k.+uŋ *10b9*
k.+ında *13b1*

kitābet *(A)*: yazı yazma.
k. *32a14*

kitābü'l-ʿurve *(A)*: Şeyh Ahmet bin Muhammet Semnanî'nin bir eseri.
k. *13b2*

kiẕb *(A)*: yalan.
k.+inden *16a15*

ḳo-: bir şeyi bir yere bırakmak; alı koymak; katmak, eklemek, koymak.
ḳ.-maz *(*ḥālī ḳ.*)*: *(bak.* ḥāli*) 5a13*
ḳ.-madılar *(*geri ḳ.*)*: *(bak.* geri*) 58a2*
ḳ.-mışdur *47a11*
ḳ.-mamışdur *38a6*

ḳon-: bırakılmak, konulmak; uçup bir yere inmek, konmak.
ḳ.-maz *(*ḥāli ḳ.*)*: *(bak.* ḥāli*) 32a9*
ḳ.-maz *44a2*

ḳonıl-: konmak eylemi yapılmak, koyulmak.
ḳ.-dı *3a11*

ḳonsṭantiniyye *(y.a.)*: İstanbul.
ḳ. *(*be-maḥrūsa-i ḳ.*) 64bD*

ḳonya *(y.a.)*: Konya.
ḳ.+da *49b13*

ḳoy-: bırakmak, terketmek, komak.
ḳ.-up *11b2, 43a14*

köprü: herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan yapı, üstgeçit, köprü.
k.+si *6b6*

ḳubūr *(A)*: kabirler, mezarlar.
ḳ. *(*aḥvāl-i ehl-i ḳ.*)*: *(bak.* ehl*) 31a11-12*
ḳ. *(*seng-i ḳ.*) 32a4*
ḳ.+a *(*aḥvāl-i ḳ.*) 31b2*

ḳuddise sırruhu *(A)*: sırrı kutsansın.
ḳ. *3b10, 13b4, 19b13, 30b14, 40a7-8, 49b12, 54a4, 58a13-14, 59a4, 59b5, 61a1.*

ḳuddise sırruhu'l-müstetāb *(A)*: onun güzel sırları kutsansın.
ḳ. *8b12*

ḳuddise sırruhümā *(A)*: onların ikisinin sırları kutsansın.
ḳ. *53b1*

ḳudret *(A)*: kuvvet, güç, kudret; varlık, zenginlik.
ḳ. *29a6*
ḳ. bul-: güç bulmak, gücü yetmek *34b9*
ḳ. (ʿanḳā-yı ḳāf-ı ḳ.) *17b9*
ḳ. (ḳuvvet ü ḳ.) *47a14*
ḳ. göster- (vesʿ-i ḳ.): (bak. vesʿ) *19a15*
ḳ.+üŋ (kemāl-i ḳ.) *49a6*
ḳ.+i(iy.) *15b14*
ḳudretu'llāh+a: Allah'ın ezeli gücü *17b15D2*

ḳudsī *(A)*: kutsal.
ḳ.+ye (āşīyān-ı ḳ.) *5a15- 5b1*

ḳud(ü)s *(A)* (y.a.): Filistin'se bulunan ve tektanrılı dinler için kutsal sayılan bir şehir.
ḳ. (rūḥü'l- ḳ.): (bak. rūḥ) *39a11*
ḳ.+ile (rūḥü'l- ḳ.) *39b3*

kūh-sār *(F)*: dağlık, dağ tepesi.
k.+a *11b3*

ḳul: Tanrı'ya göre insan.
ḳ.+ları *58b11*
ḳ.+larına *22b9, 43a5, 57b2*

ḳulaḳ: işitme organı, kulak.
ḳ.+larına *60a11*

ḳulūb *(A)*: gönüller, kalpler.
ḳ.-ı enbiyā *15a10*
ḳ.-ı merġūb-ı benī-ādem *27a12*
ḳ.+a *46a5*
ḳ.+ı(iy.) *44a9, 56a2*
ḳ.+ına *45a15, 57a1, 60a10*

ḳur'ān *(A)*: Hz Muhammet'e inen kutsal kitap.
ḳ. *6b12*
ḳ.-ı ʿaẓīm: büyük, ulu Kur'an *3b15-4a1, 15a13, 15b1, 26a14, 40b15, 53b15- 54a1, 60a8*
ḳ.-ı mucīd: düşünce ve anlam yoğunluğu yaratan kur'an *10b14-15*

ḳ.+ile (te'vīl-i ḳ.): (bak. te'vīl) *21a1*

ḳur'āniyye (A): Kur'an'la ilgili, Kur'an'a ait.
ḳ.+den (şüver-i ḳ.) *15a14*

ḳurb (A): yakınlık, alçaklık, enginlik.
ḳ. ü dünuv (maḥall-i ḳ.) *55b8*
ḳurb ol- (sālik-i şāh-rāh-ı ḳ.) : (bak. sālik) *5b4*
ḳ.+ı (bel.) (beṣāṭ-ı ḳ.) *21b11*
ḳ.+a (beṣāṭ-ı ḳ.) *52a14*
ḳ.+ında *8b11*

ḳurbet (A): yakınlık.
ḳ.+e *55a15*
ḳ.+den (ḥāl-i dünuvv ü ḳ.) *55b12*

ḳurre (A): göz nuru.
ḳ.+si *26a9*

ḳurtar-: kurtulmasını sağlamak, kurtarmak.
ḳ.-up *47a9*

ḳuru: ıslak olmayan, kuru.
ḳ. *6b7*

ḳuşan-: vücudu herhangi bir şeyle örtmek, giyinmek, kuşanmak.
ḳ.-mada *7a11*

küşe (F): köşe.
k.-i şumt *34a15*
k.+ye *62a3*

ḳuṭbiyyet (A): kutup mertebesine erme ayrıcalığı, kutupluk.
ḳ. (maḳām-ı ḳ.) *14b7*
ḳ.+e (erīke-i ḳ.) *8b9*
ḳ.+e (erā'ik-i ḳ.) *3a15*
ḳ.+e (maḳām-ı ḳ.) *7b6, 8b10, 17a3, 17a10, 18a1-2*
ḳ.+le (mertebe-i ḳ.) *14b9*

ḳuṭ(u)b (A): bir tarikatın, bir grubun ulu kişisi; Allah'ın dünyayı ve insanları yönetmekle sorumlu kıldığı ulu kişi, büyük veli.
ḳ. *3b13, 8a15-8b1, 8b8, 9a2, 14a2, 14a6, 15b4, 15b11(2), 16b7, 16b9, 17a8, 17b13, 17b15D2, 18b3, 18b6, 18b12, 19a4, 19b2, 21a4, 21b7, 21b13, 22b7, 23b3, 24a14, 24b7, 25b6, 25b7, 27a4, 40a9, 49a14, 49b6, 62b14*
ḳ.-ı cenūbī *14a9*
ḳ.-ı evvel *3b11, 15b3*
ḳ.-ı irşād *14a9, 14a12*

ḳ.-ı mūmā-ileyh *22a15-22b1, 22b10*
ḳ.-ı mükemmel *14b6*
ḳ.-ı müşārün-ileyh *22a5*
ḳ.-ı s̱āmin *20b2*
ḳ.-ı şimālī *14a11*
ḳ. *(*ḳuṭbü'l-abdāl*)* *9b11, 12b2-3, 14a4, 14a10-11, 14a13*
ḳ. *(*ḳuṭbü'l-aḳṭāb*)* *3a14, 15a2*
ḳ. *(*ḳuṭbü'l-ʿārifīn*)* *60b15*
ḳ. *(*ḳuṭbü'l-irşād*)* *14a2*
ḳ. *(*ḳuṭbü'z-zamān *)* *2b13, 9a2-3, 25a10, 25b2, 40b1*
ḳ.+dur *61a12*
ḳ.+a *7b10, 23b7, 59b11, 61b8*
ḳ.+da *22b8*
ḳ.+dan *59b11, 61b10*
ḳ.+dan *(*dā'ire-i ḳ.*)* *59a11*
ḳ.+uŋ *15b5, 16b11, 19a5, 19b7, 21a6, 21a11, 23a15, 24a11, 24b11, 26a11, 49a14, 61a13*
ḳ.+uŋdur *18a1, 24b6*
ḳ.+la *59b14*

ḳuʿūd *(A)* :oturma.
ḳ. *(*ḳıyām ü ḳ.*)* *34b4*

ḳuvve *(A)*: *(*bak. kuvvet*)*.
ḳ.+nüŋ *(*ricāl-i ḳ.*)* *43b3-4*

ḳuvvet *(A)* .güç, kuvvet.
ḳ.-i ʿameliyye *23b13(2)*
ḳ.-i istiḥkām bul-: sağlamlaşmak, güçlenmek *19a12*
ḳ.-i rāsiḫa *42b8*
ḳ.-i risāliyet *11a9*
ḳ.-i velāyet *28a1-2*
ḳ. ü istiḥkām bul- *11a12*
ḳ. ü ḳudret *47a14*
ḳ. vir-: güçlenmesini sağlamak, güç vermek. *16a13*
ḳ. *(*ʿarż-ı ḳ.*)* *42b11, 43b10*
ḳ. it- *(*ʿarż-ı ḳ.*)* : *(*bak: ʿarż*)* *42b11*
ḳ. *(*ricālü'l-ḳ.*)*: *(*bak. ricāl*)* *42a8, 42b7, 43b2*
ḳ.+le *42a14, 43b9*
ḳ.+i(iy.*)* *43b4*
ḳ.+iyle *36b15*
ḳ.+leri *42b9*
ḳ.+lerine *42b10*
ḳ.+lü *48a4*

küberā *(A)*: büyükler, ulular.
k.+dur *32a3*

kübrā *(A)*: *(*daha, pek, en*)* büyük.
k. *(*ẕevāt-ı k.*)* *52b14*
k.+dur *(*ẕevāt-ı k.*)* *61b2*

küffār *(A)*: Allah'ı inkar edenler, kafirler.
k.-ı nā-sütüde-kār *32b3-4*

küllī *(A)*: bütün, genel.
k. *48a15, 61b13*
k. *(ihtisās-ı k.)* *52a8*
k.+si *57b5*

külliye *(A)*: çokluk, bütünlük; bolluk; bütün, genel *(krş. küllī)*
k. vir- *('ulūm-ı k.)*: *(bak. 'ulūm)* *22a2*
k.+den *(levāzım-ı k.)* *9a9*

külliyet *(A)*: *(bak. külliye)*.
k.+le *30a3*

künh *(A)*: bir şeyin aslı, temeli, gerçeği.
k.+i*(iy.)* *30b6*

künye *(A)*: bir kimsenin adı, soyadı, doğumu, memleketi, mesleği ve işi gibi özelliklerini gösteren kayıt.
k.+lerini *30a13*

küre *(A)*: yuvarlak, toparlak.
k.-i ḫāk: yeryüzü *26a9*

kürsī *(A)*: oturulacak yüksekçe yer, taht; arşın altında bir düzlükte olan, levh-i mahfuz'un bulunduğu yer.
k. *16b12*
k.+den *31b6*

L

lā-büd *(A)*: gerekli, gerek.
l. *28b14*

lā-cerem *(A)*: şüphesiz, elbette.
l. *63b11*

lā'im *(A)*: yüze karşı çekiştiren.
l.+üŋ *42a12*

lāl *(A)*: dilsiz.
l. ü dil-rīş *17a7*

lā- mekān *(A)*: mekansız, yersiz.
l.+ı*(iy.)* *(*hümā-yı l.*)*: *(*bak. hümā*)* *17a6*

lā-reyb *(A)*: şüphesiz.
l. *(*nebī-yi l.*)* *44b11*

lāşe *(F)*:leş.
l.+ye *44a2*

laṭīf *(A)*: yumuşak, hoş, güzel; nazik.
l. *(*şān-ı l.*)* *40a1,, 49a10*
l.+dür *(*rūḥ-ı mücerred-i l.*)* *23b8*
l.+i*(iy.)* *(*feḥvā-yı l.*)* *41a1-2*
l.+i*(iy.)* *(*maʿnā-yı l.*)* *36b13-14*
l.+i*(iy.)* *(*nām-ı l.*)* *3a10*
l.+ine *(*māżmūn-ı l.*)* *7b12*

laṭīfe *(A)*: *(*bak. laṭīf*)*.
l.+leri *(*menāḳıb-ı l.*)* *3b1-2*
l.+dür *(*esmā-yı l.*)* *27b12*

lavme *(A)*: yüze karşı çekiştirme.
l.+si *42a12*

lāyıḥ *(A)*: hatıra gelen; açık, meydanda.
l. eyle-: hatıra getirmek; açık olmak, meydana çıkmak *17a2*
l. ol-: hatıra gelmek *2b3, 36b14*

lāyıḳ *(A)*: yakışan, yaraşır, yakışık.
l. u sezā *61a12-13*

lāzım *(A)*: gerek.
l. *9l4, 20b7, 21a10, 25b9, 57b14*
l. gel-: gerekmek *12a6, 50b14*
l. ol-: gerekmek *6b2, 13a11, 16a5, 20a13, 28a10, 31a13, 40a12*
lāzımü'l-ḳabūl *(*feḥvā-yı l.*)* *30a9-10*

lāzımü'l-iclāl (velī-yi l.) *27a6*
lāzımü'l-ihtirām (maḳām-ı l.) *33a4*
l.+dur *18b14, 21b6, 22a13*

lāzıma (A): gerekli olan şey, gerekli.
l.+sı (ḫidemāt-ı l.) *29a2*
l.+sı (ḫidmet-i l.) *27b4-5*
l.+sını (ḥarc-ı l.) *6a15*
l.+larını (ḥuḳūḳ-ı l.) *20b12-13*

ledün(n) (A): Allah'ın sırlarıyla ilgili bilgi, gayp alemi ile ilgili bilgi.
l.+üŋ (kān-ı l.) *13a6*
l.+ī(iy.) (ʿilm-i l.) *17b11*

ledünnī (A): Allah bilgisine ve sırlarına ait, Allah'la ilgili.
l. (ʿilm-i l.) *52a2*
l.+den (ʿilm-i l.) *28b8*

ledünnīye (A): (bak. ledünnī).
l. (ʿilm-i l.) *10b14*

lemʿa (A): parıltı, parlayış.
l.+sı *34a3*

lerze (F): titreme, titreyiş.
l. *41b7*
l.-i dā'ime *51b14*
l.+de *51b9*

leşker (F): asker.
l. *48a15*

leṭāfet (A): latiflik, hoşluk, yumuşaklık.
l.-i rūḥāniyyet *51a1*

leṭā'if (A): (bak. leṭāyif).
l. *33b6*

leṭāyif (A): güzel sözler ve hikayeler.
l.-i ġarībe *54b12-13 54b12-13*
leṭāyifü'l-ilāhiyye *40a6*
l.-i esrār ü ās̱ār (ṣaḥāyif-i l.) *30a8-9*

levāzım (A): lazım olan şeyler, gerekli şeyler, gerekenler.
l.-ı külliye *9a9*
l.-ı muḥabbet *13b7*

levh (A): yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.

l.-i maḥfūẓ: Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha, ilahi bilgi *25b2*

leyālī *(A)*: geceler.
l.+den *(*sā'āt-ı nehār ü l.*) 45b4-5*

leyl *(A)*: gece.
l. ü nehār *63b3*

leyle *(A)*: bir tek gece, gece.
l.-i mi'rāc: mirac gecesi: Hz. Muhammet'in göğe yükselişi *55b8*

leys *(A)*: yokluk.
l.-i ḫātem-i deyyār *36a8*

leyyin *(A)*: yumuşak.
l. *(*kelām-ı l.*) 42b12*
l.+lerine *(*kelām-ı l.*) 40b8-9*

leẕa'iẕ *(A)*: tatlı şeyler, zevk alınacak şeyler.
l.-i dünyeviyye: dünya lezzetleri, dünya zevkleri, geçici lezzetler *3a7*

li-ebed *(A)*: sonsuza kadar.
l. *16b14*

lisān *(A)*: konuşulan dil.
l.-ı ḥaḳ *20b16*
l.-ı inbisāṭ *52a7*
l.-ı şer' *59a10*

lūṭ *(k.a.)*: Hz. İbrahim'in yeğeni olan ve Sodom ve Gomorrah halkını doğru yola çağıran peygamber, Hz. Lut.
l. *21a4*

luṭ*(u)*f *(A)*: hoşluk, güzellik; iyilik, iyi davranış.
l. *54b7*
l.-ı mevlā *52b15*
l.-ı ṭab' *24a4*
l. ü mülāyemet *46b15*
l.+ı*(*bel.*) (*ma'nā-yı l.*) 47b14*
l.+ı*(*iy.*) 11b4*
l.+ını *11b1*
l.+ına *64b5*
l.+ına *(*dāmen-i l.*) 50b9*
l.+ile *60b9*
l.+la *47a12*

lücce *(A)*: engin su.
l.-i deryā *42b6*

M

mā'adā *(A)*: -den başka, başka.
m. *2b3, 8a5, 11a15, 26b1, 27a13, 31b8, 33b10, 36a9, 37a11, 37b12, 39b4, 43a2, 45a12, 46a6, 48a5, 50a5, 58a9*
m.+sı *45b15*

ma'an *(A)*: beraber, birlikte.
m. *21b8, 23a6*

ma'ānī *(A)*: anlamlar, manalar.
m. *52a3, 60b3*
m.-yi 'acībe *60b3*

ma'ārif *(A)*: bilgiler, marifetler.
m. *33b6, 40a6*
m.-i ilāhiyye *49b14*
m. ü esrār *45a14, 45b1*
m. *(*ṣāḥib-i 'ulūm ü m.*)* *9b15-10a1*
m.+e *46a3*
m.+den *(*sırr-ı m.*)* *22b4*
m.+den *(*'ulūm ü m.*)* *45b6*

ma'ārif-me'ab *(A)*: bilgilerin biriktiği yer, kimse.
m. *(*evliyā-yı m.*)* *3a15*

mā-bey(i)n *(A)*: iki şeyin arası, aradaki şey, ara.
m.+i*(iy.)* *49a3*
m.+inde *3a5, 10b11, 16a8, 23b9, 38a15, 43a14, 45a13, 51a13*
m.+lerinde *43b12*

mādām ki *(mādām A, ki F)*: madem, değil mi ki.
m. *22a10, 31b5, 35b6, 61a6*

ma'dūd *(A)*: sayılı, sayılmış.
m. *42b2*

maġlūb *(A)*: kendine üstün gelinmiş, yenilmiş, mağlup.
m. eyle-: yenilmmek *48b3*

maġrib *(A)*: batı.
m. *26a3, 27b14, 45b14, 63DA*
m. *(*maşrıḳ u m.*)* *61a14-15*
m.+e *63b7*

maġribī *(A)*: Fas halkından, Mısır ötesi kuzey Afrika halkından olan kimse, mağripli.
m. *12a3*

māh *(F)*: dünyanın uydusu, kamer; yılın on iki bölümünden her biri, ay.
m.-ı nev: yeni ay, hilal *34a14*
m.-ı receb *33b15, 35b1*

maḫādim *(A)*: kibar kimselerin çocukları.
m.-i kibār *64b7*
m.+üŋ *64b5*

maḥal(l) *(A)*: yer.
m.-i aʿlā *55b8-9*
m. düş-: yeri gelmek, zamanı gelmek *7a4*
m.-i ḳurb ü dünuv *55b8*
m. ol: yeri gelmek, zamanı gelmek *56b8*
m.+dür *18a9*
m.+e *7a1, 54a13*
m.+de *12a11, 13a10, 19b13, 24a8, 48a2*
m.+inde *15a1, 31a2*
m.+lerde *42b12*

maḫdūm *(A)*: hizmet edilmiş.
m. ol-: hizmet edilmek, hizmet görmek *64a13*

maʿ-hezā *(A)*: bununla beraber, bununla birlikte.
m. *10a14, 16a2, 29a15*

maḥfil *(A)*: oturulacak, görüşülecek yer.
m.+de *48b1*

maḥfūẓ *(A)*: korunmuş, gözetilmiş; ezberlenmiş.
m.+dur *21a10*
m. (levh-i m.) : (bak. levh) *25b2*

māhī *(F)*: balık.
m. *59a7*

māhiyyet *(A)*: bir şeyin aslı, esası, içyüzü.
m.-i cins-i beşer *59a7*
m.-i ʿubūdiyyet *58b2*

māhī-vār *(F)*: balık gibi, balığa benzer.
m. *58b1-2*

maḥkūm *(A)*: birisinin hükmü altında bulunan, kendisine hükmolunan.
m.+ına *19a3*

maḫlūḳ *(A)*: hulk olunmuş, yaratılmış, yaratık.
m. *15a10, 22a3, 43a14, 50a7*
m. ol-: yaratılmak *15a12, 16b7-8, 17b15D3*
m.+dur *17a8, 17b13, 18b4*
m.+lardur *5a2*

m.+a *38b11*

mahlūkāt *(A)*: yartılmışlar, canlılar.
m.+dan *21b4*

mahrem *(A)*: gizli olan, herkese söylenmeyen, gizli.
m.-i ağyār it-: başkalarından gizlemek *19a2*
m.-i hidmet-i esrār-ı hüdā *53a3*
m. ol-: gizlenmek, saklanmak *51a9*
m.-i muhterem *32a2*

mahsūb *(A)*: addedilmiş, sayılmış.
m.+lardur *30b8*

mahṣūr *(A)*: hasredilmiş, sınırlanmış, belli edilmiş.
m. *25a2*
m. ol- *40a12-13*
m. (emr-i m.) *54a8*
m.+lardur *54a12*
m.+ı(bel.) (emr-i m.) *54a11*

mahsūs *(A)*: belli, meydanda, açık.
m.+dan (rızk-ı m.) *41a14-15*

mahṣūṣ *(A)*: özellikle, bile bile; birine ayrılmış olan, müstakil; başkasında bulunmayan, yalnnız birine ait (bak. mahṣūṣa).
m. *41b2*
m.-ı du'ā *36b9*
m. ol-: bir şey birine özgü olmak, bir şey birine ayrılmış *7b10, 31b13, 36a14-15*
m.+dur *18b6, 33a3*
m.+da (beyt-i m.) *16b12*

mahṣūṣa *(A)*: hususi, özel (bak. mahṣūṣ).
m.+sı (sūre-i m.) *16b8, 17a9, 17b14, 19a5, 21a5, 22b8*

mahşer *(A)*: kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer.
m.+de (mevkif-i m.) *39b3*

mahż *(A)*: saf, sade; tam.
m. (ġālib-i m. ol-): (bak. ġālib) *48a15*
m. (hayr-ı m.) *39b10, 39b14*

mahżā *(A)*: saf, sade; tam.
m. (muhabbet-i m.) *20b14*

mahzūn *(A)*: hüzünlü, üzgün.
m ol- (melūl ü m.): (bak. melūl) *56a9-10*

mā'iyye *(A)*: yüz sayısı.
m. (ṣāhib-i m.) *24b7*

maḳālāt *(A)*: sözler.
m.+ı(iy.) *21b12*

maḳām *(A)*: yer, mevki, makam.
m. *4a4, 22a12, 33a5*
m.-ı ʿazīz *44a15*
m.-ı ġınā *50a14*
m.-ı ḥükūmet *43b5*
m.-ı ḳuṭbiyyet *7b6, 8b10, 14b7, 17a3, 17a10, 18a1-2*
m.-ı lāzımü'l-iḥtirām *33a4*
m.-ı muḥabbet *17b15*
m.-ı selāmet *38a3-4*
m.+dur (ġarībü'l-m.) *49a11*
m.+a *8a6, 25a15, 40a8, 41b15, 58a4, 59a14, 59b6*
m.+da *18b11, 48a15, 49b12, 57b10, 59b2*
m.+dadur *22a15*
m.+dan *31b7*
m.+uŋ *30a8*
m.+ı(iy.) *17b15D1, 17b15D2, 32a8, 32b10, 48b12*
m.+ıdur *37b7*
m.+ın *56a3*
m.+ını *20b2*
m.+ına *5a13, 49b7, 51a4*
m.+ında *17b15D1, 20a14, 31a4*
m.+ından *28b13*
m.+ları *31b6, 37b6, 38a3, 43a12*
m.+larıdur *52a8*
m.+larında *59a11*

maḳāmāt *(A)*: yerler, mevvkiler, makamlar.
m.-ı aḥvāl *47b8*
m.-ı ʿāliyye *45a7*
m. u ḥālāt *2b1*
m. ü aḥvāl *3b3, 47b6-7*
m.-ı aḳṭāb (tafṣīl-i m.) *13a10-11*
m.+dur (cāmiʿü'l-aḥvāl ve'l- m.) *3b5*
m.+ı(iy.) *47b3, 47b13, 58a5*
m.+ına *44a6*

maḳbūl *(A)*: kabul edilmiş.
m.-i ḥaḳ ol-: dileği Allah tarafından kabul olunmak *56a8-9*

maḳṣūd *(A)*: istenilen şey, istek, amaç.
m. *24b1*
m. (murād u m.) *64a7*
m.+a (dürr-i m.) *37a10*
m.+ı(iy.) *62a7, 62a12*
m.+ı (murād u m.) *61b13-14*
m.+ını *62b3*
m.+ları *38b13*

maḳṣūr *(A)*: alıkonulmuş, bir şeye ayrılmış.
m.+dur *25a15*

maḳt *(A)*: kin, hiddet.
m. (ḫavf-ı m.) *20b4*

maḳūle *(A)*: takım, çeşit.
m. *7a8, 41a9, 60b3*

māl *(A)*: mülk, servet, mal.
m. ü menāl *6a2, 7a6*

mālik: *(A)*: bir şeyi olan, sahip.
m. *30a14*
m.-ı emlāk ü emvāl *5b11*
m. ol-: sahip olmak *7a6, 59b15*
m.+dür *20b16*
m.+lerdür *59a14*
m.+i(iy.) *40a5*
m.+leridür *57b8*

maʿlūm *(A)*: bilinen, belli.
m. *48a15*
m. eyle-: bildirmek *30a13-14*
m. idin-: öğrenmek *36b1*
m. ol-: bilinmek *24b13, 31b9-10*
m. ü maʿrūf *30b11*
m.+dur *21a11*
m.+dur *58a4*
m.+a (yevm-i m.) *10a4*

maʿlūmāt *(A)*: bilinenler, bilgiler.
m.+ında *16b9*

maʿmūl-bih *(A)*: kendisiyle iş yapılan, yürürlükte olan.
m. ola gel-: yürürlükte olmak ve bu durum sürmek *59b4*

maʿmūre *(A)*: insan bulunan, bayındır yer.
m.-i arż *7b1*

maʿnā *(A)*: anlam, mana.
m. *3a9, 11a2, 40a15*
m.-yı iftirāḳ *55b3*
m.-yı laṭīf *36b13-14*
m.-yı luṭf *47b14*
m.+ya *4a2*
m.+da *23b2*
m.+daki (ṣūret-i m.) *31a9*

mānend *(F)*: benzer, eş.
m.-i gevher-i nā-yāb
m.-i ḥaml-i s̱aḳīl *34b3*

m.+i *(iy.) 42a5*

ma'neviyye *(A)*: madde dışı olan, manaya ait, manevi.
m.+yi *(ḥasenāt-ı m.) 38b6*

māni' *(A)*: engel olan, engel *(bak. māni'a)*.
m.+dür *43a13*

māni'a *(A)*: meneden şeey, engel *(bak. māni')*.
m. *(māni'atü'c-cem') 27b14*

ma'niyyāt *(A)*: anlamlar, manalar.
m.+ı*(bel.) 34b15*

manṣıb *(A)*: devlet hizmeti, memuriyet.
m.-ı dünyā *44a1*

manṣūṣ *(A)*: Kur'an'da açıkça anlatılmış, hakkında ayet bulunan.
m.+dur *18b8*

manṭıḳiyye *(A)*: mantıkla ilgili, mantığa ait.
m. *('ulūm-ı m.) 23b15*

manẓūr *(A)*: nazar olunan, bakılan, bakılmış, görünen, görülmüş.
m.+ı ḥaḳ *3b13*
m. it-: bir şeye bakılmasını sağlamak *64b4*
m. ol-: görülmek, dikkat çekmek *52b10-11*
m.-ı rabbe'l-erbāb *3a14*

maraż *(A)*: hastalık.
m.+lara *5b13, 11a2*

ma'rifet *(A)*: bilme, biliş.
m. *30a14, 51b6*
m.-i ḥudūd *(mevāzīn ü m.) 23b7*
m.+dür *('ilm-i m.) 39b11*
m.+i*(iy.) 22b1*
m.+leri *('ilm ü m.) 39a10*

marīż *(A)*: hasta.
m. ol-: hasta olmak, hastalanmak *9b6*

ma'rūf *(A)*: herkesçe bilinen, belli; ünlü.
m. *49b8*
m. *(emr-i m.) 18b15*
m.+dur *(ma'lūm ü m.) 30b11*
m.+dur *(naṣṣ-ı kerīm-i m.) 54a3*

ma'rūż *(A)*: verilmiş, sunulmuş.
m.+dur *38b7*

mā-ṣadaḳ *(A)*: tastik edilen, onaylanan, uygun, tıpkı.
m. *41a2*
m.-ı ḫāss ol-: bir şeye özgü gibi olmak, bir şeyi özel olarak onaylamak *55b10*
m.-ı kerāmet-nümūn *38b5*

māsivā *(A)*: dünya ile ilgili olan şeyler.
m.+yile *46b10*

maṣrūf *(A)*: çevrilmiş, döndürülmüş; sarf olunmuş.
m. ol-: çevrilmek, döndürülmek *38b10, 50b11*
m.+dur *49b9, 53b15*

maşrıḳ *(A)*: doğu.
m. *26a2, 45b14, 63aDA*
m. u mağrib *61a14-15*
m.+ı(bel.) *63b13*

ma'şūḳ *(A)*: sevilen, sevgili.
m.+a (zülf-i m.) *22b5*

maṭlūb *(A)*: talebedilen, istenilen, aranılan şey.
m.+ı(iy.) *61b13*
m.+ına *62a12*

mavṭın *(A)*: yurt edinilen yer, vatan.
m.+da *57a7*

māyil *(A)*: meyleden, istekli.
m. *43b12*

maẓāhir *(A)*: nail olmalar, şereflenmeler; bir şeyin göründüğü çıktığı yerler.
m.-i nübüvvet *15a8*
m.+dür (mir'āt-ı āṣār-ı m.) *24a5*
m.+idür *35a8*

maẓhar *(A)*: nail olma, şereflenme.
m. *15a8*
m.-ı esrār-ı ülūhıyyet *3a13*
m.-ı ḫāṣṣ ol-: nail olmak, şereflenmek *8b2-3, 8b4*
m. ol-: nail olmak, şereflenmek *44b6*
m.+dur *21b12*

maẓlūm *(A)*: zulüm gören.
m.-ı zār *11b5*
m.+ı(bel) *12b1*
m.+a *43b10*

mażmūn *(A)*: anlam, kavram.
m.-ı laṭīf *7b12*
m.-ı müstetāb *2b12*

m. (mażmūni'n-nisā) *19b15*
m.+ı(iy.) *19a10*
m.+ına *33b11, 38b4*
m.+ıyla *56a13*

me'āl (A): mana, anlam.
m.+i(iy.) *26b3*

me'āric (A): merdivenler.
m.-i 'ulā *46a7-8*

mecāl (A): güç, kuvvet, takat, mecal.
m. *34b6*

mecālis (A): toplantılar.
m.+de *32a13*

mecbūl (A): yaratılmış.
m. *15b10*

mechūl (A): bilinmeyen, meçhul.
mechūlü'l-ḥāl ol- : hali bilinmemek *18b12*
m.+ler *44a11*

meclis (A): görüşülecek bir konu için bir araya gelmiş insan topluluğu ve bu toplantıların yapıldığı yer.
m.+ine *62b1*
m.+inde *8a9*
m.+lerine *53b2*
m.+lerinde *6b12*

medār (A): bir şeyin döneceği, devredeceği, üzerinde hareket edeceği yer, etrafında dönülen nokta.
m.-ı umūr-ı 'ālem *15a6*

meded (A): yardım, imdat.
m.+leri *46b15*

meded-kār (F, meded A): yardımcı.
m. ol-: yardım etmek *44a9, 46b14*

medīne (y.a.): Hz. Muhammet'in Mekke'den göç ettiği ve ölümüne kadar oturduğu şehir, Medine; şehir.
m.-i münevvere *12b6*
m.-i üns *45a6*

mefrūż (A): farz kılınmış, farz olunmuş.
m. ('amel-i m.) *56b11*
m.+dur ('amel-i m.) *38b11*

mefrūża (A): (bak. mefrūz)
m. (ṣalavat-ı m.) *53a14*

m.+sına (ḥaḳīḳat-ı ṣalavat-ı m.) *53a9*

meger (F): oysa ki, meğer.
m. *27a4*

mehter (F): yüksek rütbeli.
m. (velī-yi m.) *37b12*
m.+i(iy.) (seyyid-i m.) *3b8*
m.+idür (seyyid-i m.) *35b15*

mekān (A): yer, mahal, mekan.
m. *6b13*
m. (kevn ü m.) *23b1*
m. (merkez-i dā'ire-i kevn ü m.) *40b2*
m. it- (ṭayy-ı m.): (bak. ṭay(y)) *6b5*
m.+da *45b10*
m.+ı(iy.) *13a7*
m.+ları *34a10*
m.+larından *45b12*

mek(i)r (A): hile, düzen.
m. *17a6*
m. ü ḫud'a (envā'-ı m.) *30a13*
m. ü istidrāc *56a9*

mekke (y.a.): Hicaz'da Hz. Muhammet'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu yer, Mekke.
m.-i müşerrefe *23a1, 23a6*
m.+ye (ehl-i m.): (bak. ehl) *23a3, 23a10*

mekşūf (A): açılmış, açık, belli.
m. *30b10*

melā'ike (A): melekler.
enīs-i m. *47b6*
m.+den *25b8, 37a2*
m.+den (zümre-i m.) *59a12*

melāmet (A): ayıplama, kınama.
m.+i(bel.) (ṭarīḳ-i ehl-i m.) *55a12*
m.+üŋ (ehl-i m.) : (bak. ehl) *55b13*

melāmiyye (A): kınayanların, kınamasından çekinmeden doğru yolda yürümeyi benimseyen ve Nişabur'da Hamdun Kassar'ın yaydığı şeriata bağlı bir düşünce akımı, melamilik, melametilik.
m. *54b10*
m. (ṭa'ife-i m.): (bak. ṭa'ife) *55a14*
m. (zümre-i m.): (bak. zümre) *59b9*
m.+ye (ṭā'ife-i m.) *57b5*
m.+den *56b9*
m.+dür (zümre-i m.) *54b15*

melāmiyyūn *(A)*: melamiyye tarikatından olanlar.
m.+uŋ *58a5*

melāẕ *(A)*: sığınacak yer.
m.-ı ricālu'llāh *14b14*
m. ü merci' *62b5*
m.+ı(iy.) *46a4*

meleke *(A)*: alışkanlık.
m.+lerini *50b11*

melekiyye *(A)*: meleğe ait, melekle ilgili.
m. (ervāḥ-ı m.) *60a11*

melekiyyü's-ṣıfāt *(A)*: melek sıfatlı
m. 5a*8*

melekūt *(A)*: ruhların ve meleklerin alemi.
m. ('ālem-i m.): (bak. 'ālem) *25a13, 60b1*
m.+a ('ālem-i m.) *50b11*
m.+da ('ālem-i m.) *47b5, 50b6*

mellāḥ *(A)*: gemici, denizci.
m.+ı(iy.) *37b11*

melūl *(A)*: üzgün.
m. ü maḥzūn ol-: üzülmek *56a9-10*

memleket *(A)*: ülke, şehir, memleket.
m.+dür *27a1*

memlū *(A)*: dolu.
m. *6b14*

me'mūr *(A)*: emir almış olan ve bir işle sorumlu tutulan kimse.
m. *25a15*
m. ol-: emir almak, yapmakla sorumlu olmak *2b2, 23a7, 25a3, 28b1, 61a7*
m. ola git-: emir almak, yapmakla sorumlu olmak ve bu durum sürmek *5b3*
m.+dur *25b4*

men' *(A)*: yasak etme, durdurma, engel olma.
m. it-: engel olmak, durdurmak *34b5*

menāḳıb *(A)*: övülecek özellikler, menkıbeler.
m.-ı ḥamīde *64b2-3*
m.-ı latīfe *3b1-2*

menāl *(A)*: sahip olunan şey: varlık, mal mülk.
m.+i(bel.) (māl ü m.) *7a6*

m.+e (māl ü m.) 6a2

menāzil (A): duraklar, menziller.
m.-i keşf ü kerāmet 52a15
m.-i muḳaddera 28a10
m.+dür (a'ẓam-ı m.) 17a12
m.+den 57a10
m.+i(iy.) 19b3, 21b15, 22b8, 23b5

menḳabe (A): tanınmış ve tarihe geçmiş kimselerin durumlarını, başlarından geçenleri anlatan hikaye.
m.+lerinüŋ 25a6

menḳūl (A): nakledilmiş, ağızdan ağıza taşınmış.
m. 45b15
m+dür 10a3

mensūb (A): bir şeyle ya da bir kimseyle ilgisi bulunan.
m. ol-: bir şeyle ya da bir kimseyle ilgisi bulunmak 28b4

menzil (A): varılan nokta, mesafe.
m.-i dünyā 49a3
m.-i nidā 17a12
m.+den 22b6
m.+ine 28b11
m.+inden 58a1
m.+inüŋ 51a14
m.+leri 57a9

menzile (A): derece, rütbe, yükseklik derecesi.
m.+si 24b11, 31b15
m.+sidür 14a12
m.+sinde 14a11, 30a5, 39a8

menzilet (A): (bak. menzile)
m.-i 'ulyā 55b2
m.+e 47a5
m.+lerine 23a13

merātib (A): rütbeler, dereceler, mertebeler.
m. 24b9
m. (izdiyād-ı m.) 24b10
m.+e 25b3, 60b2
m.+ini 49b4
m.+ine ('ulüvv-i m.) 44b9
m.+inden 22a4, 57a9

merci' (A): dönülecek, başvurulacak kimse.
m. (melāẕ ü m.) 62b5

merd (F): adam, insan.
m.-i kāmil 44a5
m.-i pāk-bāz 48a6
m.-i vāṣıl 5a5D2, 42b15, 61b3

merġūb (A): beğenilmiş, herkesçe sevilip aranmış.
m.-ı benī-ādem (ḳulūb-ı m.) 27a12

merġūbe (A): (bak. merġūb)
m. 38b7

merḥamet (A): şefkat gösterme, acıma.
m. 43a7
m. ḳıl-: acımak,, şefkat göstermek 43b10-11
m. ü şefḳat 20b12
m. ü şefḳat eyle- (ümmid-i m.): (bak. ümmīd) 64a13
m.+i(iy.) 16a14
m.+i(iy.) (kemāl-i şefḳat ü m.) 43b3
m.+i(iy.) (ʿaṭf ü m.) 47b12

merkez (A): odak, merkez.
m.-i celīl 5a9
m.-i dā'ire 40a2
m.-i dā'ire-i kevn ü mekān 40b2
m.-i dā'ire-i vücūd 15a5
m.-i pergār-ı kerāmet 23b2
m.-i saʿādet 45a3
m.+ine 48b13

merḳūme (A): yazılmış, adı geçmiş.
m. (dā'ire-i m.) 62b8

mermer (A): mermer.
m. 48a10

mersūm (A): yazılmış, çizilmiş.
m.+dur 31a2

mertebe (A): derece, rütbe, basamak, mertebe.
m. 17b7
m.-i ḳuṭbiyyet 14b9
m.-i nübüvvet 14b7
m.-i sāmiye 55a14
m.-i şehādet bul-: görülmek 52a11
m.-i ʿuzmā 57b8
m.+ye 22a4
m.+de 25b5, 31a15, 31b4
m.+si 57a8
m.+sidür 14a10
m.+sin 45a8
m.+sine 22a9, 43b13
m.+leri (taʿyin-i m.) 24b14

mervī (A): rivayet olunan.
m. ol-: rivayet edilmek 6a11

merzūḳ (A): rızkı verilmiş, mutlu.
m.+a 38b12

mesā (A): akşam.
m. (ricālü'l-m.): (bak. ricāl) 58a9
m. (subḥ ü m.) 51b10

mes̱ābe (A): derece, miktar.
m.+sinde 19b10, 30a6

mesālik (A): suluk edilen, tutulan yerler.
m.-i rūḥ-ı muḥammedī (sālik-i m.) 14a15

meṣāliḥ (A): işler.
m.+i(bel.) 28b15

mes̱el (A): anlamlı ve dokunaklı söz, atasözü.
m.+dür 44a2

mes̱elā (A): misal olarak, söz gelişi, mesela.
m. 12a6, 13b12, 15b8, 16a3, 27b14

mesken (A): sakin olunan, oturulan, yaşanan yer.
m.+i(iy.) 16b11

meskenet (A): fakirlik, yoksulluk.
m. 16a14

meskūn (A): içinde insan bulunan, insan oturan.
m.+da (bilād-ı rufᶜ-ı m.) 7b1-2

mesned (A): rütbe, derece, makam.
m.-i imāret 43b6

mesṭūr (A): yazılmış, çizilmiş.
m. 6a4
m. ol-: yazılmak, çizilmek 26b5-6, 61b14
m.+dur 30b14
m.+lardur 40b12, 44a11

meşāyiḫ (A): şeyhler.
m.-i evliyā 14b1
m.-i kibār 55a6

meşġūl (A): bir işe uğraşan, bir iş görmekte olan.
m. ol-: bir işle uğraşmak, bir iş görmek 23a9, 62a10
m.+dür 15a13
m.+lerdür 58a12

meşhūd (A): gözle görülmüş, görülen.
m. 38b15
m.-ı başīr-i muṭlaḳ ol-: mutlak gözle görülmek, Allah tarafından görülmek 3b13
m.+a 38b15

meşhūr (A): ün salmış, tanınmış, ünlü.
m. ol-: ünlenmek, tanınmak 8a13
m. (ʿaded-i m.) 54a8
m. ol- (mezkūr ü m.): (bak. mezkūr) 54b9-10
m.+lar 44a10

meşiyyet (A): arzu, dilek; yürüyüş.
m.+le (riyāh-ı m.) 58b12

meşkūr (A): teşekküre değer, beğenilmiş, övülmüş.
m.-ı aṣḥāb 3a13

meşrūʿ (A): şeriate, kanuna uygun.
m.+uŋ (dīn-i m.) 32b10

meşrūḥ (A): şerh olunmuş, açıklanmış.
m. ol-: şerh olunmak, uzun uzadıya açıklanmak 43b13

metāʿ (A): satılacak mal, eşya.
m. 12a10

metīn (A): sağlam, dayanıklı, metanetli.
m. (zü'l-ḳuvveti'l-m.) 42a11

metrūk (A): terk edilmiş, bırakılmış.
m. ol-: terk edilmek, bırakılmak 3a7

mevātın (A): bulunulan yerler, vatanlar.
m.+ı(iy.) 18b13

mevāżiʿ (A): yerler, mevziler.
m.+deki 57b14

mevāzīn (A): ölçüler.
m. ü maʿrifet-i ḥudūd 23b7
m. (ʿilm-i m.) 57b7

mevcūd (A): vücut bulmuş, var olmuş, var.
m. bulun-: var olmak 37b15
m. ol-: var olmak 29a6, 44b15, 64a8
m.+dan (vācibü'l-m.): (bak. vācib) 38b14

meveddet (A): sevme, sevgi.
m. 20a13, 20b12
m.-i sevdā 20b1
m.+i (beyān-i m.) 18a11

mevhibe (A): ihsan, bağış.
m.-i ilāhiyye 38b5-6

mevhūb (A): ihsan edilmiş, hibe edilmiş, verilmiş.
m.ol-: ihsan edilmek, hibe edilmek, verilmek 49a11

mevḳif (A): duracak yer, durak.
m.-i maḥşer 39b3

mevḳūf (A): vakfedilmiş, tutulmuş, hapsedilmiş.
m. 24b15

mevlā (A): efendi; Allah.
m.+ya (luṭf-ı m.) 52b15
m.+ları (seyyid ü m.) 57a15

mevlānā (A): "efendimiz, hazret" anlamlarındadır.
m. 60b15

mevlid (A): doğma, doğum.
m.+leri 12b15

mevsim (A): yılın dört bölümünden her biri.
m.+leri 33b3

mevsūm (A): isimlendirilmiş, ad verilmiş.
m. 25b1

mevt (A): ölme, ölüm.
m.+den (vaḳt-ı m.) 49a4

mevżuʿ (A): konu, mevzu.
m.+ına 28b15
m.+ından 29a7

meyādīn (A): alanlar, meydanlar.
m.-i ḳażā (nāvek-endāz-ı m.) 32a5

meydān (A): alan, meydan.
m.+ı(bel.) 53b5
m.+ınuŋ 49a6

meyyāl (A): meyleden, istekli.
m.+dür 29b6

mezbūr (A): adı geçen, yukarıda adı geçmiş veya söylenmiş
olan (bak. mezbūre).
m. 13b8
m.+e (sūre-i m.) 23a9-10

mezbūre (A): (bak. mezbūr)
m. (ṭā'ife-i m.) 61a4

m.+den (ṭā'ife-i m.) 7a1

mezheb (A): gidilen, tutulan yol.
m.+ini 35b5

meziyyet (A): üstünlük özelliği, meziyet.
m.+i 47a7

mezkūr (A): adı geçmiş, anılmış.
m. 9a1, 43b13
m. ü meşhūr ol-: ünlenmek, tanınmak 54b9-10
m.+dur 23b10, 25b1, 46a1
m.+lar 44a10

mıṣdaḳ (A): bir şeyin doğru olduğunu ispat eden şey.
m.+ınca 21b1

mihr (F): güneş.
m.-i ʿālem-tāb-veş 41b7

miḥrāb (A): ümit bağlanan yer.
m.-ı kerāmet 30a4
m.-ı velāyet 25b10

miḥver (A): durduğu yerde dönmekte olan bir şeyin dolayında döndüğü varsayılan doğru çizgi, eksen.
m.-i ḳalb-i isrāfīl 5a10
m.-i sipihr-i hüviyyet 3a13

mikā'il (k.a.): dört büyük melekten insanlara rızklarını paylaştırmakla yükümlü olanı, Mikail.
m. (ḳalb-i m.) 5a6-7, 39b5
m.+e 39b11

mīkāyīl: (bak. mikā'īl) .
m. 45a1

miḳdār (A): derece, kısım, miktar.
m. 28b8
m.+dan (ricāl-i celīlü'l-m.) 54b14
m.+ıncadur 22a1, 22b2, 23b6
m.+ları 25a2, 58a3

minā (y.a.): Mekke'nin kuzeyinde, şeytanın taşlandığı kutsal yer.
m. 12a9

minhu (A): ondan.
m. (mübeddel-i m.) 29a9

minvāl (A): tarz, yol, şekil.
m. 8b8, 24a12, 34a5, 35a1

miʿrāc (A): merdiven; göğe yükselme.
m.+ı(iy.) 46a15
m.+da (leyle-i m.) 55b8

mir'āt (A): ayna.
m. 55b14
m.-ı āsār-ı mazāhir 24a5
m.-ı ṭabʿ 18a15
m.-ı ẓāhir 58a7
m.-ı ẕāt 15b7

mirāt (A): (bak. mir'āt)
m.+a 51b15

misāl (A): örnek; benzer, andırır.
m. 19b14
m. ol-: benzemek, örnek olmak 34a14
m.-i nūḥ 37b11
m.-i pergār 63a5
m.- (nigeh-dārān-ı ʿālem-i m.) 27a5

miyān (F): orta.
m.-ı hāle 34a12

muʿaccelet (A): acele olunmuş, çabuk gelen.
m. (ʿilm-i āḫiret-i m.) 57b9-10

muʿādil (A): eş, benzer.
m. 17b1

muʿallā (A): makamı, rütbesi yüksek, yüce.
m. (şān-ı m.) 16b3
m.+dur 24a6
m.+dur (muṭabbaḳ u m.) 44b9

muʿāmele (A): davranma, davranış.
m.+de 16a12

muʿammā (A): yanıltmaca, bilmece.
m.+dur 24a7

muʿarbed (A): (?)
muʿarbedü'l- ḥażret 59b6

muʿāvenet (A): yardım, yardımlaşma.
m.-i abdāl ü evtād 64a6

muʿayyen (A): belli, belirli.
m.+leri (ʿaded-i m.) 54b15

mūcib (A): neden, vesile; lazım gelen, gereken.
m.-i ḥayret ol-: hayrete neden olmak, şaşkınlık yaratmak 16b15-17a1
m. ol-: lazım gelmek, gerekmek 39b8

mucīd (A): fikir yaratan, anlamı derin.
m.+de (ḳur'ān-ı m.): (bak. ḳur'ān) 10b14-15

mu'cizāt (A): mucizeler.
m.+ı(iy.) 32b12
m.+ından 32b13

mu'cize (A): olğanüstü şey ya da olay, mucize.
m.+dür (vāris̱-i m.) 33a3

muġāyir (A): aykırı, uymaz, başka.
m. 60a7

muḥabbet (A): sevgi.
m. 18a3, 18a4(2), 18a5, 18a12, 18a13, 20a14, 20a16, 20b6
m.-i bārī ḫüdā 20a13
m.-i maḥżā 20b14
m. it-: sevmek, sevgi duymak 20a12
m. ü revāc 6a3
m. ('adem-i m.) 20b10-11
m.-i ilāhiyye ('ilm-i s̱übūt-ı m.) 17b15
m. (kelām-ı m.) 18a2
m. (levāzım-ı m.) 13b7
m. (maḳām-ı m.) 17b15
m.-i sübḥānī (nev-rūz-ı m.) 33b1
m.+dür 18a4
m.+i(bel.)18a8, 18a10
m.+den 18a9
m.+den (gird-i ṣaḥrā-yı m.) 18a15
m.+den (pā-yı m.) 18a14
m.+den (temennā-yı m.) 18b2
m.+i(iy.) 18a5, 20b8

muḥaddis̱ūn (A): hadislerle uğraşanlar, Hz. Muhammet'in ve Allah'ın sözlerini yorumlayıp bunlara açıklık getiren evliya grubu.
m. 54b10
m. (gürūh-ı m.) 60b7
m.+dur (ṭā'ife-i m.) 60a4

muḥaḳḳaḳ (A): gerçekliği, doğruluğu belli olmuş.
m. 50b7
m. ol- (muḳarrer ü m.): (bak. muḳarrer) 52a13

muḥaḳḳıḳīn (A)[: gerçeeği arayıp ortaya çıkaran.
m. (burhānü'l- m.) 2b6

muḫāl (A): olamaz, olmayacak, boş.
m. 49b4
m. ol-: mümkün olmamak 35b9
m.+dür 64b8

muḫālefet (A): uygunsuzluk, aykırılık, düşmanlık.
m.+i(bel.) (ihānet ü m.) 56a11
m.+e 62b6

muḫālif (A): aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan.
m. 48b15
m. ol-: aykırılık göstermek, uymamak 12a5

muḥammed (A) (k.a.): (bak. muḥammed muṣṭafā)
m.+i(bel.) (ümmet-i m.) 5b8
m.+den (ümmet-i m.) 36b2

muḥammedī (A): (bak. muḥammediyye)
m. (sālik-i mesālik-i rūḥ-ı m.) 14a15
m.+deki (dīn-i m.) 35b13-14, 36a2

muḥammed-i muṣṭafā : (bak. muḥammed muṣṭafā)
m. 55a4

muḥammediyye (A): muhammet'le ilgili, Muhammet'e ait.
m. (ḥaḳīḳat-ı m.) 15a5-6
m.+dür (ḥaḳīḳat-ı m.) 15a2-3
m.+yi (velāyet-i m.) 35b13
m.+ye (şerī'at-ı m.) 10a5

muḥammed muṣṭafā (k.a.): son peygamber Hz. Muhammet.
m. 4a1, 8b5, 14a3, 44b10

muḥarrer (A): yazılmış, yazılı.
m.+dür 6a4

muḫāsama (A): düşmanlık, husumet.
m. it-: düşmanlık etmek, düşmanca davranmak 12a8

muḫāṭıb (A): birine söz söyleyen.
m. ol-: birine söz söylemek 60b8

muḥib(b): seven, sevgi besleyen, dost.
m. 18a10
m.+den 18a8
m.+üŋ 18a5

muḥīṭ (A): etrafını kuşatan, çeviren.
m. (baḥr-ı m.) 26a8

muḥkem (A): ziyade, çok; sağlam, kuvvetli.
m.6b3, 18a10, 19b10

m. ü müstaḥkem ḳıl-: sağlam olmak, sağlamlaştırmak 57b13
m. ol- (ḳavī ve m.): (bak. ḳavī) 11a6-7
m.+liki 19b11

muḥtāc (A): ihtiyacı olan, yoksul, muhtaç.
m.+lara 7a7

muḫtaṣ(ṣ) (A): bir kimseye veya bir şeye özgü olan.
m. ol-: bir kimseye veya bir şeye özgü olmak 29b1, 53a9-10, 54a14-15, 58a4

muḥtecib (A): örtünmüş, saklanan, gizlenen.
m. ol-: saklanmak, gizlenmek 57a14

muḥterem (A) :saygıdeğer, ihtiram olunmuş.
m. (gürūh-ı m.) 30a4
m. (maḥrem-i m.) 32a2

mu'īn (A): yardım eden, yardımcı.
m. 32a15, 64b9

muḳābele (A): karşılık.
m.+sinde 53b12, 64a12

muḳābil (A): karşılık.
m.+i 14a9, 45b4

muḳaddem (A): önce gelen, önceki.
m. 14b3

muḳadder (A): değeri, kadri bilinmiş, beğenilmiş; alında yazılı.
m. ol-: değeri, kadri bilinmek, beğenilmek 29b10
m. olmış ol- 62a7-8

muḳaddera (A): takdir olunmuş, alında yazılı, Allah tarafından bilinen.
m.+sında (menāzil-i m.) 28a10

muḳaddese (A): mübarek, temiz kutsal.
m. (ervāḥü'l- m.) 62b11-12
m.+nüŋ (ervāḥ-ı m.) 61a2

muḳārenet (A): uygunluk.
m.+i(iy.) 28a13

muḳārin (A): ulaşmış, yaklaşmış, yakın; uygun.
m. ol-: ulaşmak, yakınlaşmak; uygun olmak 28a15-28b1, 64b5

mukarreb (A): yaklaşmış, yakın.
m. ol-: yaklaşmak 3b8

mukarrer (A): kararlaşmış; şüphesiz, sağlam; anlatılmış, bildirilmiş.
m. 15a5
m. ol-: sağlam olmak 15b3, 20a6, 34b1, 34a6-7, 38a12
m. ü muhakkak ol-: şüphesiz olmak, kesin olmak, sağlam olmak 52a13
m.+dür 4a3, 5b10, 5b15, 9a6, 16a2, 18b6, 21a6, 21b15, 22b8, 24a2, 24b15, 26a12, 27a8, 28b3, 42b10, 46a11, 48a15, 48b2, 49b11, 50b5, 52b14, 56b15, 61a8, 61b11, 64a15

mukarrib (A): yaklaştıran, yakınlaştıran.
m.+lerdür 59a11

mukarribān (F, mukarrib A): yaklaştıranlar, yakınlaştıranlar.
m.-ı dergāh-ı ālih 64b1

mukarribūn (A): (bak. mukarribān)
m. (efrād-ı m.) 54b11

mukāvemet (A): karşı koyma, dayanma.
m. it-: karşı koymak, dayanmak 21b5

mukayyed (A): kayıtlı, bağlı.
m.+lerdür 4a9

mukdim (A): çabalayan, işine düşkün.
m. 48a15

muktedā (A): önde bulunan, kendisinden örnek alınan.
m. ol-: örnek almak 25b12

muktežā (A): gerekmiş, gereken, gerekli.
m.-yı fuād 32b5

mūmā-ileyh (A): adı geçen, yukarıda anılan.
m. 7b13
m. (kutb-ı m.) 22b10
m.+üŋ (kutb-ı m.) 22a15-22b1

murād (A): istek, amaç.
m. 36a4, 40a9, 62a15
m. idin-: amaç edinmek, amaçlamak 12b4
m. olun-: amaçlanmak 24a13
m. u maksūd 61b13-14, 64a7
m.+ı(iy.) 62a7
m.+ına 62a12, 62b4
m.+ları 32b4, 38b12

murāḳabe (A): kontrol, denetim.
m. (keṡīrü'l- m.) 9b15

müriṡ (A): getiren veren, kazandıran.
m.-i ḫuşū' 41a6

murtāż (A): talimli, eğitimli.
m. (şaḫṣ-ı m.) 42a7

mūsā (k.a.): Tur dağında Allah'la konuşan ve "on emir" adı altında kavmine ahlak kurallarını bildiren peygamber, Hz. Musa.
m. 5a3, 13a5, 17a8, 27b6

mūsā bin 'imrān (k.a.): bir din büyüğü, Musa bin İmran.
m. 48a2

muṣaffā (A) :süzülmüş, yabancı maddelerden arınmış, saf.
m. (ẕāt-ı m.) 16b5
m.+dur 24a6

muṣāḥabet (A): sohbet etme, konuşma, görüşme.
m. 10a10
m. eyle-: sohbet etmek, konuşmak, görüşmek 8a2, 8a5, 12b13
m. it-: sohbet etmek, konuşmak, görüşmek 9a4
m. daḫı it- 56b8-9
m.+de 7a11
m.+ler (m. eyle-) 53b3

muṣāḥib (A): bir biyiğün yanında bulunarak, onu sözleriyle, sohbetiyle eğlendiren kimse.
m.+leri 9b2

muṣavver (A): tasarlanmış, düşünülmüş, tasvirli.
m.+den (rūḥ-ı m.): (bak. rūḥ) 48b6, 48b11

muṣṭafāvī (A): Muhammet'le ilgili, Muhammet'e ait
m. (ḫātem-i sırr-ı pāk-i m.) 36a6

muṣṭafaviyye (A): (bak. muṣṭafāvī)
m. (mübāşir-i ri'āyet-i sünnet-i m.) 10a2

muṭabbaḳ (A): uydurulmuş, uygun hale getirilmiş.
m. u mu'allā 44b9

muṭābıḳ (A): birbirine uygun, uyan.
m. ol-: birbirine uymak 30b4

mu'tād (A): adet olunmuş, alışılmış.
m.+ından ('ināyet-i m.) 4b15

mutala'a (A): okuma, düşünce.
m.+sına (āfitāb-ı m.) 2b11

mutarrā (A): taze.
m. kıl- (tāze ve m.) : (bak. tāze) 10a1

mutlak (A): tek, salt.
m. (velī-yi m.) 45b8-9
m. ol- (meşhūd-ı başīr-i m.): (bak. meşhūd) 13b13
m.+durur (nūr-ı m.): (bak. nūr) 46b11

muttali' (A): öğrenmiş, bilgili, heberli.
m. ol-: haberini almak, öğrenmek 45a7

muttaşıf (A): vasıflanan, kendisinde bir özellik bulunan.
m. 38b2, 41a8

muttaşıl (A): kavuşan, ulaşan.
m.+dur 50b1, 50b3

muvāfık (A): uygun, yerinde.
m. 52a10
m.+dur 7b13
m. ol-: uygun olmak, uymak 16a6, 27b3, 52b12

muvāzene (A): uygunluk, kıyas, ölçü.
m. 28b11

mūy (F): kıl.
m.+ındaki (ser-i m.) 59a9

mużāf (A): bağlanmış, bağlı.
m. 50b1, 50b3
m. ol-: bağlanmak 50b13

mübālağa (A): bir şeyi çok büyütme, abartma.
m. 6a11

mübārek (A): uğurlu, kutlu, kutsal.
m. 11a5, 11a10, 12b10

mübāşeret (A): bir işe başlama, girişme.
m. 13a11
m. olun-: başlanmak, girişilmek 54b3

mübāşir (A): geçici olarak bir merkezden bazı emirler alan, bu emirleri gereken yerlere götüren ve uygulayan kimse.
m.-i ri'āyet-i sünnet-i muştafaviyye 10a2

mübeddel (A): değişmiş, değiştirilmiş.
m.-i minhu 29a9

mübīn (A): iyiyi kötüyü ayıran, açık, belli.
m. (nizā'-ı şer'-i m.) 32a13
m.+e (dīn-i m.): (bak. dīn) 32a10

mübrim (A): zorlayan, zorlayıcı.
m. (emr-i m.) 48b2

mübtelā (A): tutkun, tutulmuş.
m. ol-: tutulmak 5b13, 6a9-10, 11a3, 34b2

mücādile (A): Kur'an'ın 22 ayetlik elli sekizinci suresi.
m.18b4

mücāhedāt (A): benesel zevkleri yenmek için verilen çaba.
m.-ı bedeniyye 60a13

mücāhid (A): din düşmanları ile savaşan.
m. (velī-yi m.) 53b8

mücālese (A): (bak. mücāleset)
m. 16a11
m.+dedür 47b11

mücāleset (A): beraber oturma, toplanıp söyleşme.
m.+de (ülfet ü m.) 7a12
m.+le 10a10

mücerred (A): tek, yalnız; katışuk olmayan, saf.
m. 30b7, 38b9
m.-i laṭīf (rūḥ-ı m.) 23b8
m.+dür (rūḥ-ı m.) 24a4

mücrim (A): suçlu.
m.+e ('usāt-ı m.) 39b15

müctemi' (A): toplanan, toplanmış.
m.-i aṣfiyā aḫyār 64a5
m. ol-: toplanmak 6b15

müdāvāt (A): deva arama.
m. it-: deva aramak 5b13-14

müdde'ā (A): dava olunan şey.
m.+ya (ṣıdḳ-ı m.) 33a1-2

müddet (A): zaman, süre, müddet.
m. 54a5
m.-i ecel-i ṭabī'ī 11a14

mü'eccele (A): ileriye bırakılmış, ertelenmiş.
m. ('ilm-i dünyā-yı m.) 57b10

mü'eddī (A): neden olan, doğuran, meydana getiren.
m. ol-: neden olmak 21a7
m.+dür 13b12

mü'essir (A): iz bırakan, etki eden; eser sahibi.
m. 42a14
m. ol- 55b6-7
m.+dür 49b10
m.+i(iy.)30b5

mü'eyyed (A): kuvvetlendirilmiş, sağlam.
m. 15b8
m.+lerine (yed-i m.) 30a2

müfārekat (A): uzaklaşma, ayrılma.
m. it-: uzaklaşmak, ayrılmak 29a8
m. itmelü ol- 28b14

müheyyeme (A): Allah'ın güzelliğini görmekten başka bir şey bilmeyen.
m.+dür (ervāh-ı m.) 59a13

mühim(m) (A): önemli; gerekli.
m. 61b13
m. ol-: gerekli olmak, gerekmek 9a14

mühimmāt (A): önemli şeyler, önemli kimseler.
m.+dan (erbāb-ı m.) 61b12
m.+ına 64a14

mühimme (A): (bak. mühim(m))
m. (ḥavāyic-i m.) 9a9

mükāşefe (A): keyf yoluyla bilme, Allah'ın sırlarının ermişlerin gönüllerine doğması.
m.+leri 35a2

mükāşifāt (A): Allah'ın sırlarının ermişlerin gönüllerine doğması, keşf yoluyla elde edilen bilgi.
m. 34b14
m.+uŋ (aṣḥāb-ı m.) 24b14
m.+la (aṣḥāb-ı m.) 6b14

mükāyede (A): (din düşmanlarına karşı yapılan) hile, düzen.
m. (cehd ü m.) 17a11

mükemmel (A): kemal bulmuş, tam, olgun, mükemmel.
m. 48b8
m. (ḳuṭb-ı m.) 14b6

mükerreme (A): aziz, saygıdeğer.
m. (ka'be-i m.) 26a10

mülāhaẓa (A): iyice düşünme.
m. olun-: iyice düşünülme 51b4

mülāḳāt (A): buluşma, görüşme.
m. 35a15
m. it-: buluşmak, görüşmek 45a6, 48a1, 51b12

mülāyemet (A):yumuşak huyluluk, yumuşaklık.
m. 43b8, 47b12
m. it-: yumuşak davranmak 39b13
m. ü şefḳat 39b7
m. (basṭ-ı m.) 42b12, 43b10
m. (luṭf ü m.) 46b15
m.+i(bel.) 43b9
m.+i(bel.) (efrāṭ-ı m.) 39b9
m.+i(iy.) 42b10

mülāzemet (A): bir yere veya bir kimseye sımsıkı bağlanma.
m. 9b5

mülk (A): şehadet alemi, görünen alem; ülke.
m. ('ālem-i m.): (bak. 'ālem) 25a14, 25b7
m.+e ('ālem-i m.) 25b5, 55b11
m.+de ('ālem-i m.) 47b10
m.+ine 11b6
m.+inüŋ 33a9

mülūk (A): hükümdardan.
m.+i(iy.) 39a8

mü'min (A): iman etmiş, islam dinine inanmış.
m.+den 43a7
m.+lere 32b9
m.+lerüŋ 56a13

mü'minīn (A): müminler.
m.+ile 56b8

mümkin (A): olabilir, mümkün.
m. 18a8, 35b12
m. ol-: olabilmek 4a6, 18a12
m.+dür 28a2

mümkināt (A): olabilen, olabilir şeyler.
m. 17b1

mümtāz (A): üstün tutulmuş, seçilmiş.
m. 17a5
m. (vāṣıl-ı m.) 32a9

mümted(d) (A): uzama.
m.-i tām 49a12

mümteni' (A): mümkün değil, olamaz.
m.+dür 21b10

mümtezic (A): kaynaşmış, bağdaşmış.
m. 48b7

mün'adim (A): yok olan, olmayan.
m. ol-: yok olmak, olmamak 20b11, 34a4

münāfī (A): aykırı zıt.
m.+dür 43b5

münāsib (A): uygun, yerinde.
m. ol-: uymak, uygun olmak, yerinde olmak 43b8, 60a15, 60b4

münevver (A): aydınlatılmış, ışıklı.
m. 27a11

münevvere (A): (bak. münevver)
m.+de (medīne-i m.) 12b6

münfehim (A): anlaşılan, kavranılan.
m. ol-: anlaşılmak, kavranılmak 24b9, 36a13-14

münferid (A): yalnız, tek, tek başşına, ayrı.
m. ol-: ayrılmak 56b14

münḥaṣır (A) :sınırlanan; bir şeye mahsus olan.
m. ol-: sınırlanmak; bir şeye mahsus olmak 7b11, 14b8

münīfe (A): yüksek, ulu, büyük.
m.+lerini (evṣāf-ı m.) 2b4

münḳaṭı' (A): kesilen, kesilmiş.
m. ol-: kesilmek 47b2, 53a10-11

münker (A): inkar edilen, kabul edilmeyen.
m. (nehy-i m.) 18b15

münsevī (A): unutulan.
m.+dür 64b6

müntehā (A): nihayet bulan, sona eren.
m.+dur 46b2
münteḳış (A): oluşan, nakşolunan.
m. ol-: oluşmak, nakşolunmak 60b4

münzile (A): gökten indirilmiş.

m.+yi (ʿulūm-ı şerāyiʿ-i m.) 30a11

mürekkeb (A): iki ya da daha çok parçanın karışmasından meydana gelen, oluşan.
m.+dür 48b7

müretteb (A): tertip edilmiş, dizilmiş.
m.+dür 48b9

mürīdīn (A): bir şeyhe bağlı olan kimseler, müritler.
m. (ṭabaḳa-i m.) 13b13

mürsel (A): yollanmış, gönderilmiş.
m. 14b4, 14b9, 15a7
m. (nebī-yi m.) 14b6

mürūr (A): sona erme.
m.-ı ezmān 30a2

mürüvvet (A): cömertlik, iyiliksever.
m.+i(iy.) 64b8

müsāhele (A): kolay sanma.
m. bul- (ihmāl ü m.): (bak. ihmāl) 53a11-12

müsaḫḫar (A): büyülenmiş, büyülü; itaat etmiş, boyun eğmiş.
m. 57b11
m.+dur 23b15

müsāraʿat (a): teşebbüs etme, girişme.
m.+ı(iy.) 16a2

müs̱ebbet (A): tespit olunmuş, sabit kılınmış.
m.+dür 18a5

müsellem (A): doğruluğu, gerçekliği herkesçe kabul edilmiş olan.
m.-i ebrār ü aḫyār 61a11

müs̱elles̱ (A): üçleştirilen, üçlü.
m.+dür 10b14

müselmān (A): İslam dinini kabul etmiş, Müslüman.
m.+lardan 56b6

müsemmā (A): adlanmış, adlandırılmış.
m. 13b1, 24a7
m. ol- (ism ile m.): (bak. is(i)m) 3b14
m.+dur 49a5
m.+lar 45a13

müstaḥaḳ(ḳ) (A): hak etmiş, kazanmış.
m. ol-: hak etmek, kazanmak 57a6
m.+dur 22a4

müstaḥkem (A): salamlaştırılmış, sağlam.
m. ol-: sağlamlaştırılmak 18a11
m. ḳıl- (muḥkem ü m.): (bak. muḥkem) 57b13

müsteṣnā (A) :ayrı tutulan, ayrı.
m.+lardur 45a14

müstetāb (A): hoş, güzel seçkin.
m. (mażmūn-ı m.) 2b12
m.+dur (velī-yi m.) 14b15

müstevcib (A): icap eden, gereken.
m. ol-: icap etmek, gerekmek 39b10

müşābehet (A): benzeyiş, benzeme.
m.+i(iy.) 48b8

müşābih (A): benzeyen, benzer.
m.+dür 7a13

müşāhedāt (A): eşyayı "birlik" kanıtıyla görmeler, müşāhedeler.
m. (asḥāb-ı m.) 52b11

müşāhede (A): eşyayı "birlik" kanıtıyla görme; görme, bakma, görüş, bakış.
m. (ʿayn-ı m.): (bak. ʿay(n)) 53a6-7
m. it-: görmek 20b2-3, 39b8, 48a15, 53b2
m. ḳıl-: bakmak 13b6, 49b14
m. olın-: görülmek 51b1
m.+si 38b9
m.+sin 25b7
m.+sine 25a13, 25a14, 29b14, 38b10
m.+leri 18b10, 38b8
m.+leri (şāhid-i m.) 55a1
m.+lerini 50b10
m.+lerine 24b14
m.+lerinde 31a3

müşārün-ileyh (A): kendisine işaret edilen, adı geçen, anılan.
m. (ḳuṭb-ı m.) 22a5

müşerref (A): (bak. müşerrefe)
m.+dür 50a4

müşerrefe (A): şereflendirilmiş, şerefli.
m.+den (taḳsīm-i kaʿbe-i m.) 26a7

m.+ye (mekke-i m.) 23a1, 23a6

müşeyyed (A): saşlamlaştırılmış, sağlam.
m.+dür 15b9

müşfiḳ (A): seven.
m.-i keşirü's-saḫā 11b1

müşkil (A): zor, müşkül.
m. 24a7

müşteğil (A): iştigal eden, uğraşan.
m.+dur 42a11

müştemil (A): iştimal eden, kavrayan.
m. ol-: iştimal etmek, kavramak 3b10

müştemile (A): (bak. müştemil)
m. ol- 30b15-31a1

mütābi' (A): tabi olan, uyan.
m.-i şerāyi'-i nebeviyye 10a1-2

müte'addide (A): çok, birçok, türlü türlü.
m. (ṭabaḳāt-ı m.) 54a15-54b1

müte'alliḳ (A): başlı, ilgili, ilişiği olan.
m. 23b6, 43a13
m. ol-: bağlanmak, ilgili olmak 16b13-14, 44b4-5, 44b8, 50b10, 59b11, 64a10-11
m. ola gel-: ilgili olmak ve bu durum sürmek 61b8
m.+dür 46b6

müte'aṭṭışān (F, müte'attış A): susayanlar, susamışlar.
m.-ı bādiyye-i ṭarīḳat 25a4

müte'ayyin (A): meydanda olan, belli.
m. 3a5

mütāba'at (A): birine tabi olma, uyma.
m.+la 57a13

müteberrike (A): mübarek sayılan, uğurlu, bereketli.
m. (esāmī-yi m.): (bak. esāmī) 27b11
m.+lerile (nesā'im-i enḳās-ı m.) 33b3-4

mütecessid (A): vücut bulma, ortaya çıkma.
m. ol-: vücut bulmak, ortaya çıkmak 53a14

mütedeyyin (A): dine bağlı.
m. 3a4
müteferriḳ (A): dağınık, ayrı ayrı.

m.+lerdür 34a8, 45b11

müteğayyir (A): bozulmuş, başkalaşmış, bozuk.
m. ol-: bozulmak, başkalaşmak, değişmek 18a4
müteğayyirü'l-ḥāl eyle-: durumunu değiştirmek, bozulmak, başkalaşmak 42a13

müteḥaḳḳıḳ (A): doğruluğu ortaya çıkan.
m. ol-: doğruluğu ortaya çıkmak 56a4

mütekerrir (A): tekerrür eden, tekrarlanan.
m. ol-: tekerür etmek, tekrarlanmak 51a12

mütelez̲z̲iz̲ (A): lezzet bulan, hoşlanan.
m. 27a12

mü'telif (A): alışılan, alışık.
m. 38b3
m. ol-: alışmak, alışık olmak 41a9

mütenevvi' (A): çeşitlenen, türlü türlü olan.
m. ol-: çeşitlenmek, türlü türlü olmak 47b3, 47b7, 47b13

müteraṣṣıd (A): bekleyen, kollayan, gözetleyen.
m. ol-: beklemek, kollamak, gözetlemek 29b13

müteşābih (A): Kur'an'ın mecazi anlama elverişli ayeti.
m. 19b9, 20a7
m.+e 19b14
m.+de 19b11

müteşābihāt (A): Kur'an'ın mecazi anlama elverişli ayetleri, müteşabihler.
m. 19b5

müteşevviḳ (A): şevkli, çok istekli.
m. 35a13

mütevekkil bi'llāh (k.a.): bir Abbasi halifesi.
m. 4a7

mütevellid (A): meydana gelmiş, doğmuş.
m. ol-: meydana gelmek, doğmak 48b10

müteżarrir (A): zaran gören, zarara uğrayan.
m. ol-: zarar görmek, zarara uğramak 17b3

mütevekkil (A): işi oluruna bırakan, boyun eğen.
m. ol-: boyun eğmek 45b8
m.+dür 49a5

müyesser (A): kolay gelen, kolaylıkla olan.
m. 62a7
m.+dür 7a3, 24a3, 50b8

N

nağme (A): ahenk, ezgi.
n.-i şūr 16b4

naḫl (A): hurma ağacı.
n.+ına 22b4

nā'ib (A): birinin yerine geçen, vekil.
n. ol-: birinin yerine geçmek, vekil olmak 52b7
n.+i(iy.) 22b14
n.+i (n. olmış ol-) 22b11

nā'il (A): amacına ulaşan, ulaşmış.
n. ol-: amacına ulaşmak 43b12

naḳī (A): temiz, pak.
n. (velī-yi n.) 14b10

naḳīb (A): bir topluluğun başı veya vekili.
n. 29b9, 30a1
n.+i(iy.) 31a7

naḳ(i)d (A): para; para olarak bulunan servet.
n.-ı aḳçe 9a8
n.-ı ġınā 51a10

naḳ(i)l (A): aktarma, geçirme, taşıma; bir şeyi başka yere götürme.
n. eyle- : aktarmak, geçirmek 17a11, 18a2
n. ü taḥvīl 61a3

naḳīż (A): zıt, karşı.
n.+i(iy.) 40a4

naḳż (A): bir şeyi, bir sözleşmeyi bozma, yok sayma.
n.-ı ḫatm-i nübüvvet 10a7

nām (F): adlı, adında; ad.
n. 8b11, 35a15, 48a1, 48a2
n.-ı latīf 3a10
n.-ı pāk 39a2
n.+ı(iy.) 12a8, 26a5
n.+ına 50a7

nā-maḥṣūr (F, maḥṣūr A): sonu olmayan, sonsuz.
n. 54b9

nā-maʿḳūl (F, maʿḳūl A): makul olmayan, akla uygun gelmeyen.
n. 12b5

namāz (F): namaz.
n. ḳıl-: namaz ibadetini yerine getirmek 9a6
n. ü ṭāʿat 58a11
n. it- (edā-yı n.): (bak. edā) 51b11
n.+ı(bel.) 8a10

namāz-güzār (F): namazını kılan,, namazını esa eden.
n. ol-: namazını kılmak, namazını eda etmek 58b5

nā-mütenāhiyye (F, mütenāhiyye A): sonsuz, sınırsız.
n. (ġalebāt-ı tecelliyāt-ı n.) 33a14-15

nāresnī (y.a.): İran'da, Tahran yakınında bir köy adı.
n. 8b11

nās (A): insanlar, halk, herkes.
n. 5b12, 12b4, 38a7
n. (ʿādet-i n.) 12a15
n.+ı(bel.) 10a5
n.+a 55b4
n.+a (ḥavāyic-i n.) 47a8
n.+dan (ebṣār-ı n.) 41a11
n.+uŋ 60a7
n.+uŋ (ʿavām-ı n.) 6a6
n.+la 23a8, 47b11

naṣb (A): bir yere, bir memurluğa atama.
n. it-: bir memurluğa atamak 29a1
n. olın-: bir memurluğa atanmak 32a8

naṣr (A): bir olayı açıklama, bir durumun çözümüne yardım etme.
n.-ı şerif: bir durumu çözümleyen, bir olaya açıklık getiren ayet 11a1, 18b8

naṣīb (A): Allah'ın kısmet ettiği şey.
n. eyle-: kısmet etmek, vermemek. 43a11

naṣ(ṣ) (A): anlamında açıklık ve kesinlik bulunan Kur'an ayetinin kanıt olarak gösterileni.
n.-ı kerīm-i maʿrūf 54a3
n.-ı şerīf 26b2, 33b14, 40b11, 55b10

nā-sütüde-kār (F): beğenilmeyen, hoş olmayan iş yapan.
n.+la 32b3-4

nāvek-endāz (F): ok atıcı, okçu.
n.-ı meyādīn-i ḳażā 32a5

nāy (F): kamıştan yappılan bir çalgı, ney.
n.-ı ʿışḳ (uṣūl-i n.) 16b4

nā-yāb (F): bulunmaz.
n. (mānend-i gevher-i n.) 2b12

naẓar (A): bakma, bakış; düşünme.
n. 2b10
n. it-: bakmak 38b12, 61b15
n.-ı ʿināyet 28a14, 64b3
n. ḳıl-: bakmak 43a8
n. eyle-: bakmak 16b13
n.+ı(iy.) (edille-i n.) 16b14
n.+ları 18b10, 53b13, 59b10, 59b11, 61b8, 61b9

naẓar-gāh (F, naẓar A): bakılan, bakılacak olan yer.
n.+ından 3b12

naẓarī (A): uygulanmamış, yalnız görüş halinde olan.
n. (delīl-i n.) 16b9

nāzır (A): bakan, gözeten.
n. ol-: bakmak, gözetmek 25b5
n.+dur 27b7, 26a3
n.+lardur 45a2

nāzil (A): yukarıdan aşağıya inen, inici.
n. ol-: inmek 23a7, 29b11-12
n.+dür 42a10

naẓīr (A): benzer, eş.
n.+i(iy.) 59a12

naẓm (A): ölçülü, uyaklı söz, şiir.
n. 10b4, 10b5, 11b2, 13a3, 16b3, 17a4, 17b8, 17b15D1, 18a14, 19a1, 19a12, 20b15, 21b8, 22b2, 23a14, 24a3, 25b9, 26b15, 29b2, 31a5, 32a1, 33a7, 35a7, 36a5, 37a6, 37b7, 38b15, 39a14, 39b11, 40b1, 41b4, 42a2, 42b2, 42b13, 43b15, 45a8, 46a1, 46a14, 46b9, 48a15, 49a5, 49b3, 49b15, 51a6, 51b14, 52a13, 52b14, 53b3, 54b3, 58a4, 59a5, 59b14, 60b6
n. it- (eşʿār-ı n.): (bak. eşʿār) 7a3-4

naẓmiyye (A): (bak. naẓm)
n. 48a3

ne: nasıl, ne biçim, ne gibi, nereden, ne.
n. (isim) 48a15(2), 48b2(2)
n. (sıfat) 12a11, 17a5, 21a10, 22a4, 28b8, 35a13, 39b2, 39b12, 42b13, 43a1, 43b7(3), 48a3, 48a5, 49b3, 58a5, 59a6, 60a13, 60b3, 52a1
n. (n'eyle-) 6a15
n.(n'idügini) 57a4
n.+ye 22a3
n.+ler 59a8

n. (zamir) 19a3, 42b15, 62a11, 62b2
n. (zarf) 45a10, 60b7

ne....ne: ne....ne.
n. 13a8, 17a7, 18a4-5, 31a11, 37b14, 39b6, 43a15-43b1, 44a7, 53b9

nebevī (A): (bak. nebeviyye)
n. (ḫatm-i velāyet-i n.) 36a5

nebeviyye (A): peygambere ait, peygamberle ilgili.
n. (mütābiʿ-i şerāyiʿ-i n.) 10a1-2
n.+den (hicret-i n.) 8b13

nebī (A): peygamber.
n. 14b9
n.-yi lā-reyb 44b11
n.-yi mürsel 14b6
n.+yi ṣāliḥ 44b13
n. (ṣāḥib-i sırru'n-n) 8a13

nefer (A): bir adam, tek kişi.
n. 4b15, 5a2, 27a6, 29b1, 37a11, 37b12, 37b15, 39a5, 39a7, 40b6, 41b9, 46a6, 46b4, 48a5, 52a5, 53a4, 53b8, 61b2, 61b4
n.-i ʿābid 5a6

nefes (A): soluk, nefes.
n. raḥmānī 46b8
n.+de 46a9, 51a12
n.+leri 46b6

nef(i)s (A): ruh, can; şahıs, kişi, insan; kendi.
n. 26b14, 29a13, 29a14, 36a9, 46a12, 50b14, 52b3, 61b7
n.-i himmet 40b3
n.-i ṣāʿid 46a10
n. (beẕl-i n.) 56a8
n.+dür 26b14, 59b14
n.+üŋ 43b13, 44a12
n.+i(iy.) 50a2, 56b1
n.+ine 49b9, 50b2
n.+inde 30b11
n.+lerine 7a7, 56a6, 56a7, 56a10
n.+lerinüŋ 56b5

nefīs (A): çok beğenilen, pek hoş.
n.+e 7a5

nef(i)y (A): sürme, sürgün etme.
n. 57b15
n.+i(iy.) 57b14

nefsiyye (A): nefesle ilgili, nefse ait.
n. (riyāżet-i n.) 60a12

nehār (A): gündüz.
n. (leyl ü n.) 63b3
n. ü leyālī (sā'āt-ı n.) 45b4-5

neh(i)r (A): akarsu, ırmak, nehir.
n.-i dicle 58b7
n. (ḳa'r-ı n.) 58b13

nehy (A): yasak etme, yasak.
n.-i münker 18b15

ner (F): er, erkek.
n.+ler (şīr-in) 48a4

nesā'im (A): hafif rüzgarlar, esintiler.
n.-i enḳās-ı müteberrike 33b3-4

nesīm (A): hafif rüzgar, esinti.
n.-i irādet-i ḳahhār 58b6-7

nesne: şey, nesne.
n. 18a6, 28b6, 45b7, 55b13, 56a14
n.-i ḥis 41a15
n.-i zamān 16a3
n.+yi 7a5
n.+ye 44b4
n.+nüŋ 44b5
n.+ler 60b6
n.+lere 44b2
n.+lerden 21a7

netāyic (A): sonuçlar, neticeler.
n.-i rūşen-sitāre 27a10

nev (F): yeni.
n. (māh-ı n.): (bak. māh) 34a14

nev' (A): çeşit, tür.
n. 14b2
n.-i evvelī 14b2
n.-i s̱ānī 14b11
n.-i ins ü cin 49a9

nev'ā (A): bir derece, nispeten.
n. 34b8

nevāfil (A): farz ve vacipten oluşan namaz ibadetleri
n. (edā-yı n.) 56b12

nev-rūz (F): yeni gün: yılbaşı.
n.-ı muḥabbet-i sübḥānī 33b1

ney-istān (F): kamışlık, sazlık.
n.-ı ḫayāl 16b3

neyyir (A): nurlu, parlak.
n.-i ʿömr 5a11

nice: (bak. niçe)
n. 10b12, 15a4, 48a4, 56b1

niçe: ne kadar, ne kadar çok, birçok, nice.
n. 2b11, 3a9, 4a11, 6b4, 7a2, 9b1, 11b5, 112a15, 22b6, 28b6, 29b13, 29b14, 53b3, 53b7, 54a5, 60b5

niçeler: nice kimseler, çok kimseler, birçoklar.
n. 8b9, 26b11

nidā (A): ses verme, seslenme.
n.+da (menzil-i n.) 17a12

nigāh (F): bakma, bakış.
n.+ları 46b11

nigeh-bān (F): gözcü, bekçi.
n.+dur 26a6, 28a4
n.+ı(iy.) 27a2

nigeh-dārān (F): gözcüler, bekçiler.
n.-ı ʿālem-i mis̱āl 27a5

nigerān (F): bakan, bakıcı.
n.+dur 26a5, 28a6

nihāyet (A): son, uç.
n. 7a9, 17a4, 17b15D2
n. bul-: bitmek, son bulmak 13a10, 31a12
n.+i(bel.) 44b1
n.+e (n. yitiş-): bitmek, son bulmak 64a7

nikāḥ (A): yasal evlenme töreni, nikah.
n. (ḫuṭbe-i n.): (bak. ḫuṭbe) 12a1
n.+ında (ḫuṭbe-i n.) 11b7-8

nisā (A): kadınlar.
n. 26b15, 47a4, 51a4
n. (mażmūni'n- n.) 19b15
n.+yı (ṭā'ife-i n.) 20a10, 20b6
n.+ya (cins-i n.) 20a13, 20a16
n.+dan 48a15, 49b1
n.+dan (ṣınf-ı n.) 26b11

nisbet (A): kıyas, ölçü.
n.+lerini 13b9

nişān (F): iz, işaret.
n.+la (kerāmet-i n.) 9a3

nite ki: gerçekten, zira, nitekim.
n. 3b9, 4a6, 4a10, 10b14, 14a5, 16b10, 19b12, 22b12, 26a14, 26b12, 30b2, 31b14, 33a5, 48a15, 55b7

niyābeten (A): vekil olarak, vekāleten.
n. 2b3, 3b6, 23a10

niyāz (F): yalvarma, yakarma, dua.
n.+la (envā'-ı tażarru' u. n.) 62a6

niyyet (A): namazdan, oruçtan önce başlama duasını okuma, niyet.
n.-i pāk 62a4
n.+ine 62a15

nizā' (A): çekişme, kavga.
n.-ı şer'-i mübīn 32a13

niẓām (A): zamanın gereklerine göre konulan esalar, düzen.
n.+ı(iy.) 18a2

noḳṣān (A): eksik, noksan.
n. 37a14
n.+ları 46a8

noḳṭa (A) : nokta.
n.-i dā'ire-i sırr-ı velāyet 23a15

nūḥ (k.a.): Kur'an'da adı geçen peygamberlerden üçüncüsü, Hz. Nuh.
n. 15a12, 37a12
n. (miṣāl-i n.) 37b11

nuḳabā (A): batımı bildikleri için halkın içlerine bakıp ve ruhlarını okuyup oradaki en gizli şeyleri açığa çıkaran Tanrı erenleri üç yüzler.
n. 30b5, 30b9, 31a1, 36a11, 52b13, 59b12, 61b6, 62b12
n.+mı 31a2
n.+dur 29b7
n.+yı 52b13
n.+yımı 31a4
n.+ya 29a15, 31b13
n.+nuŋ 30b13
n.+nüŋ 31b13

nuḳūd (A): paralar, nakitler.
    n.-ı derāhim ü dīnār 50a9

nūr (A): aydınlık, parlaklık, ışıltı, ışık, nur.
    n.-ı muṭlaḳ : Allah'a ait olan ve devamlı olan nur 46b11

nūrānī (A): parlak, nurlu.
    n. (şaḫṣ-ı n.) 58b8-9

nuṣret (A): yardım, Allah'ın yardımı; başarı, üstünlük.
    n.+de 32a10
    n.+ine 32b8

nübüvvet (A): peygamberlik, nebilik.
    n. (mertebe-i n.) 14b7
    n.+e (erā'ike-i n.) 59b2
    n.+den (inḳıṭā'-ı n.) 14b8-9
    n.+den (maẓāhir-i n.) 15a8
    n.+den (naḳż-ı ḫatm-i n.) 10a7
    n.+ini 11a8
    n.+lerine 10a7

nücebā (A): halka taşıyamadıkları yüklerle ilgili olarak yardımda bulunan, halkla ilgili konuları düzenleyen Tanrı erenleri, kırklar.
    n. 31b5, 59b13, 61b5, 62b12
    n.+dur 31a10, 32a3
    n.+da 31b14

nüfūs (A): ruhlar, canlar.
    n. 60a14
    n.+a 42a14
    n.+dan 60b4
    n.+uŋ 30a12

nümāyān (F): görünen, meydanda.
    n. ol-: görünmek 36b2
    n.+dur 19b4

nüzūl (A): inme, konaklama.
    n. ü edvār 28a11
    n.+e (zevāl ün.) 5a12
    n.+i(iy.) 46b8

O

o: o (sıfat) (krş. ol)
o. 8b15, 10a14, 19a14, 27a3, 42a4

oğul: evlat, oğul.
o.+ıdur 9b8

oḳu-: (şarkı, şiir vb. için) sesli olarak veya ezgi ile söylemek; akılda olan, ezberde olan bir metni seslere çevirmek, okumak.
o.-rlar 6b12, 7a4
o.-sa 62a15
o.+yasın 23a4
o.+yup 62a5
o.+yan 10b2
o.+yanı 10a14
o.+yacağı 22b9

ol: o (krş. o, bak, anı, ana, anda, andan, anlar)
o. (zamir) 5b2, 30b10, 48b11, 56b1
o. (sıfat) 2b9, 2b12, 5a11, 5b1, 5b6, 6a13, 6a14, 7a15, 8a2, 10b4, 12a4, 13a3, 13a5, 13a7, 16a7, 17a13, 18a4, 188a5, 18b9, 19b8, 21a9, 21a12, 21a13, 22a4, 23a4, 24a5, 25a7, 26b5, 27a4, 27b15, 28a13, 28a15, 28b4, 28b9, 28b11, 29a9, 30b1, 31b7, 32a7, 32a9, 34a1, 34a2, 34a8, 34b13, 35b9, 36a4, 36b14, 38a7, 38a12, 38b1, 41b15, 45b7, 45b8, 46a10, 48a10, 48a12, 49a5, 50a9, 50b6, 50b12, 51a1, 51b10, 53b12, 53b15, 54a10, 54a11, 54b1, 54b14, 57a2, 57a14, 58b11, 59a14, 60b4(2), 61b3, 61b15, 62a1, 62a9, 62b2, 62b7, 63b1
o. biri: diğeri, öbürü 52b8
o. birinde 51a15, 51b2
o. birinden 25b5
o.+dur 17a6, 18a3, 18a10
anuŋ: onun 5a12, 8a3, 16a15, 16b2, 17a1, 17b8, 25a11, 25b10, 25b11, 26a9, 29a4, 29a8, 33a11, 49a7, 54a9
anuŋ üzerine 28b5
a.+dur 24b4
a.+la 16a8, 17b3, 35b2, 35b13, 36a3, 39a14, 49a2
anı: onu 6b1, 9a6, 17a7, 18a6, 18b13, 43a14, 49a9, 49a13, 49b10, 50a1, 511a8, 58b6
aŋa: ona 3b8, 8a13, 8b6, 9a5, 12a15, 14a7, 14a8, 17a13, 18a13, 28a14, 29a6, 47b9, 49a5, 52a1
anda: onda; orada 21a6, 21b15, 29b11, 50b6, 52a2
andan: ondan 29a9, 50b3, 50b12, 62b9
a. ġayr 33a4
a. özge 38a14
a.+dur 46b9
anlar: onlar 5a1, 5a5D2, 7b4, 8a9, 9b3, 13b7, 14b4, 30b6, 33a7, 42a10, 46b7, 48a9, 51a6, 57a13, 57b6, 60b10

a.+ı 7b4, 8a11, 9b4, 10b9, 34b5, 35b3, 40b12, 42a13, 42b5, 56b9, 57b15, 58a12, 7a14
a.+a 8a8, 9a13, 20a13, 20b3, 20b6, 20b8, 20b10, 26b6, 28a2, 30b11, 36b15, 41b2, 42a7, 43a3, 43a11, 43a15, 46a7, 46b5, 48a6, 50a6, 52a5, 53a5, 57a5, 60a15, 61a9, 61b5, 61b6
a.+da 53a11
a.+dağı 42b8
a.+dan 6a1, 7a14, 9a12, 31a12, 31b4, 56b11
a.+dan (a. ġayrı) 59a14
a.+uŋ 19b5, 20b1, 31b1, 38a6, 38a15, 38b8, 41a6, 42b3, 42b4, 42b9, 43b2, 44b7, 52b9, 55b5, 56a2
a.+uŋla 8a2, 8a4, 50a15

ol-: vuku bulmak, meydana gelmek, olmak.
o.-ur 3b8, 3b11, 15b11, 17a5, 19a14, 19b10, 25a9, 26b10, 31a11, 32a7, 33b3, 35a7, 39b12, 39b14, 60b7, 52b1
o.-ur (ʿādet o.): (bak. ʿādet) 56a6
o.-ur (ʿāzim o.): (bak. ʿāzīm) 31b1
o.-ur (behremend o.): (bak. behremend) 43b14
o.-ur (bī-nişān o.): (bī-nişān) 34a2
o.-ur (çehre-nümā o.): (bak. çehre-nümā) 51b15
o.-ur (dāḫil o.): (bak. dāḫil) 35a4
o.-ur (gāh o.): (bak. gāh) 6b1, 7a3, 12a7, 12a12, 17b4, 26b11, 37a13, 41a11, 47a4, 49b1, 51a3
o.-ur (ġālib o.): (bak. ġālib) 50a1
o.-ur (ḥāṣıl o.): (bak. ḥāṣıl) 47b9-10, 60b6
o.-ur (ismi ile müsemmā ol-): (bak. is(i)m) 3b14
o.-ur (ḳāyim o.): (bak. ḳāyim) 47b4, 52b8
o.-ur (lāzım o.): (bak.lāzım) 31a13
o.-ur (maḥall o.) : (bak. maḥal(1)) 56b8
o.-ur (maḫṣūṣ o.): (bak. maḫṣūṣ) 31b13
o.-ur (manẓūr o.): (bak. manẓūr) 52b10-11
o.-ur (maẓhar o.): (bak. maẓhar) 44b6
o.-ur (mechūlü'l-ḥāl o.): (bak. mechūl) 18b12
o.-ur (meşhūd-ı başīr-i muṭlaḳ ol-): (bak. meşhūd) 3b13
o.-ur (mūcib o.): (bak. mūcib) 39b8
o.-ur (muḳarrer o.): (bak. muḳarrer) 34a6-7, 34b1
o.-ur (muḳarrer ü muḥaḳḳaḳ o.): (bak. muḳarrer) 52a13
o.-ur (mübtelā o.): (bak. mübtelā) 11a3
o.-ur (mühim o.): (bak. mühim(m)) 9a14
o.-ur (mümkin o.): (bak. mümkin) 4a6
o.-ur (münteḳış o.): (bak. münteḳış) 60b4
o.-ur (müstevcib o.): (bak. müstevcib) 39b10
o.-ur (müteʿalliḳ o.): (bak. müteʿalliḳ) 64a10-11
o.-ur (mütekerrir o.): (bak. mütekerrir) 51a12
o.-ur (mütenevviʿ o.): (bak. mütenevvi) 47b7, 47b13
o.-ur (müteżarrir o.): (bak. müteżarrir) 17b3
o.-ur (nā'ib o.): (bak. nā'ib) 52b7
o.-ur (nā'ibi olmış o.) 22b11

o.-ur (peydā o.): (bak. peydā) 19a13, 59a7
o.-ur (rāġıb o.): (bak. rāġıb) 50a2
o.-ur (vāḳiʿ o.): (bak. vāḳiʿ) 8a4, 12a6, 16a8, 17b2, 26a7-8, 28b11, 48a12
o.-ur (vārid o.): (bak. vārid) 36b15-37a1
o.-ur (vāṣıl o.): (bak. vāsıl) 43b14, 60b2
o.-ur (ẓāhir o.): (bak. ẓāhir) 17b3
o.-urdı (ḳavī ve muḥkem o.): (bak. ḳavī) 11a6-7
o.-urdı (ḳāyim o.): (bak. ḳā'im) 14b10
o.-urdı (muḥāl o.): (bak. muḥāl) 35b9
o.-ursa 60a13
o.-ursa (vāḳiʿ o.) 45b8
o. -maz 3b6, 3b12, 5a14, 32a7, 49a15, 55b15
o.-maz (münḳaṭıʿ o.): (bak. münḳaṭıʿ) 47b2
o.-maz (münʿadim o.): (bak. münʿadim) 34a4
o.-maz (müteʿallik o.) 44b4-5, 44b8
o.-maz (mütenevviʿ o.) 47b3
o.-maz (pīşevā o.): (bak. pīşevā) 31b7-8
o.-maz (vāḳiʿo.) 51a13-14
o.-mazdı (muḥālif o.): (bak. muḥālif) 12a5
o.-urlar 37a14, 39a8, 43b1, 47a6
o.-urlar(cemʿ o.) 7b3
o.-urlar (dem-sāz o.): (bak. dem-sāz) 39b3
o.-urlar (ġarḳa-i envār-ı rabbānī o.): (bak. ġarḳa) 54b5
o.-urlar (ḳādir o.): (bak. ḳādir) 34b11
o.-urlar (meded-kār o.): (bak. meded-kār) 44a9, 46b14
o.-urlar (melūl ü maḥzūn o.): (bak. melūl) 56a9-10
o.-urlar (mestūr o.): (bak. mestūr) 26b5-6
o.-urlar (mübtelā o.) 34b2
o.-urlar (müctemiʿ o.): (bak. müctemiʿ) 6b15
o.-urlar (müteḥaḳḳıḳ o.): (bak. müteḥaḳḳıḳ) 56a4
o.-urlar (vāṣıl o.) 51a5
o.-urlar (ẓāhir o.) 41b12
o.-urlarmı (ḳādir o.) 48a13-14
o.-urlar imiş (dāḫil o.) 51a6
o.-mazlar 37a13
o.-mazlar (cemʿ o.): (bak. cemʿ) 45b12
o.-mazlar (ḥālī o.): (bak. ḥālī) 53a6
o.-mazlar (münḳaṭıʿ o.) 53a10-11
o.-amaz (ḳādir o.) 26b8
o.-amaz (vāṣıl o.) 59a14-15
o.-dum 20b13
o.-dum (ġarīḳ-i deryā-yı envār-ı kerāmet o.): (bak.. ġarīḳ) 58b14-15
o.-dum (muṭṭaliʿ o.): (bak. muṭṭaliʿ) 45a7
o.-madum 20a16
o.-dı 8b10, 13a4, 27a1, 27a4, 42b6, 57a13
o.-dı (lāzım o.) 13a11, 40a12
o.-dı (mā-ṣadaḳ-ı ḫāṣṣ o.): (bak. mā-ṣadaḳ) 55b10
o.-dı (neşğūl o.): (bak. meşğūl) 23a9
o.-dı (muḳtedā o.): (bak. muḳtesā) 25b12

o.-dı (tamām o.): (bak. tamām) 24a8-9, 54a13-14
o.-dı (vāḳi' o.) 20b10, 35b1
o.-dı (vāṣıl o.) 8b14
o.-dı (yeŋilenür ol-): (bak. yeŋilen-) 11a10-11
o.-madı 20b8
o.-madı (ẓāhir o.) 55b13
o.-dılar 48a15, 57b15
o.-dılar (muḥtecib o.): (bak. muḥtecib) 57a14
o.-dılar (nāzil o.): (bak. nāzil) 23a7
o.-dılar (sālik o.): (bak. sālik) 30a15
o.-mış 46a4
o.-mışdur 17a6, 48a7
o.-mışdur (cem' o.) 23b14
o.-mışdur (mümkin o.) 18a12
o.-mışdur (nā'ibi o.): (bak nā'ib) 22b14
o.-mışdur (vāḳi' o.) 11b13, 13a1, 16b8, 19a9, 26a15, 47b6, 57b5
o.-mışdur (ẓāhir ü bedīdār o.): (bak. ẓāhir) 45b2
o.-mışdı (maẓhar-ı ḫāṣṣ o.): (bak. maẓhar) 8b4
o.-mışdı (meşhūr o.): (bak. meşhūr) 8a13
o.-mışdı (vāsıl o.) 8a7
o.-mışlar (ḳābil o.): (bak. ḳābil) 51b13
o.-mışlar (vāṣıl o.) 42a1
o.-mışlardur (ḫalāṣ o.): (bak. ḫalāṣ) 50a10-11
o.-mışlar idi (dāḫil o.) 55a8-9
o.-updur 27a2
o.-sa (dāḫil o.) 6a13
o.-sa (meşġūl o.) 62a10
o.-sa (müfāāreḳat itmelü o.): (bak. müfāreḳat) 28b14
o.-sa (nā'il o.): (bak. nā'il) 43b12
o.-sa (vāḳi' o.) 61b14
o.-masa (ḫazīne-dār o.): (bak. ḫazīne-dār) 51a7
o.-salar (ġāyib o.): (bak. ġāyib) 52b6-7
o.-a(is.) 6b14, 17b15D2(2), 24a15
o.-a ('ālim o.): (bak. 'ālim) 22a11
o.-a (bāḳiye o.): (bak. bāḳiye) 56b1
o.-a (berter olur o.): (bak. berter) 24b12
o.-a (bir o.): (bak. bir) 64b7
o.-a (cem' itmiş o.) 32a11
o.-a (dest-gīr o.): (bak. dest-gīr) 32b9
o.-a (eṣaḥḥ ü a'lā o.): (bak. eṣaḥ(ḥ)) 56b4
o.-a (fetḥ o.): (bak. fetḥ) 45b7
o.-a (ġāfil o.): (bak. ġūfil) 18a10
o.-a (ġālib-i maḥż o.): (bak. ġālib) 48a15
o.-a (ḥāṣıl o.): (bak. ḥāṣıl) 62a12
o.-a (ḳāṣır o.): (bak. ḳāṣır) 64b8
o.-a (mevcūd o.): (bak. mevcūd) 29a6
o.-a (muḫāṭıb o.): (bak. muḫāṭıb) 60b8
o.-a (muḳadder olmış o.): (bak. mmuḳadder) 62a7-8
o.-a (mużāf o.): (bak. mużāf) 50b13
o.-a (müstaḥkem o.): (bak. müsteḥkem) 18a11
o.-a (mütecessid o.): (bak. mütecessid) 53a14

o.-a (müteġayyir o.): (bak. müteġayyir) 18a4
o.-a (s̱ābit o.): (bak. s̱ābit) 18a3
o.-a (ṣāfī o.): (ba. ṣāfī) 60a15
o.-a (sālim o.): (bak. sālim) 55b5
o.-a (şecāʿat virilmiş o.): (bak. şecāʿat) 32a12
o.-a (seyyār o.): (bak. seyyār) 61a6
o.-a (vāfir o.): (bak. vāfir) 64b7
o.-a (vāṣıl o.) 62a13
o.-a (āhir o.) 32a15, 64b8
o.-a (zā'il o.): (bak. zā'il) 18a4
o.-maya 24a15
o.-maya (ʿālim o.) 22a10
o.-maya (düşvār o.): (bak. düşvār) 64a2
o.-maya (ḫafī o.): (bak. ḫafī) 13a12, 61b11
o.-maya (ḫuḳ itmiş o.) 54a10
o.-maya (ḳādir o.) 62b6
o.-maya (mensūb o.): (bak. mensūb) 28b4
o.-maya (muḳārin o.): (bak. muḳārin) 64b5
o.-maya (mü'es̱s̱ir o.): (bak. mü'es̱s̱ir) 55b6-7
o.-alar (mübtelā o.) 6a9-10
o.-alar (saʿīd o.): (bak. saʿīd) 38a12
o.-mayalar (şefīʿ ü dest-gīr o.) 64b9-10
o.-ma (ġāfil o.): (bak. ġāfil) 63b9
o.-sun 3b15(2), 60a14
o.-maġın (kem-yāb o.): (bak. kem-yāb) 2b13
o.-mazdan evvel (dāḫil o.) 5b15
o.-a(ul.) (o. bil) 52b10
o.-a gel- (maʿmūl-bih o.): (bak. maʿmūl-bih) 59b4
o.-a git- (me'mūr o.) 5b3
o.-a gel- (müteʿalliḳ o.) 61b8
o.-up 5b12, 8a15-8b1, 8b8, 11b1, 12b15, 14a10, 14a11, 14b13, 17a10, 20a8, 20b3, 24b11, 36b9, 38a1, 38a1, 39a9, 47a15, 50b4, 50b6, 51b10, 51b12, 54a4, 61b7
o.-up (ʿādil o.): (bak.ʿādil) 43b9
o.-up (ʿāmil o.): (bak. ʿāmil) 56a13
o.-up (berter o.) 24a12
o.-up (cemʿ o.) 8a10
o.-up (dāḫil o.) 53b3
o.-up (ḥākim o.): (bak. ḥākim) 59b3
o.-up (ḫāṭıra o.): (bak. ḫātıra) 58b1
o.-up (ḫurūşān o.): (bak. ḫurūşān) 27a15
o.-up (ḳarīn o.) 34b3-4
o.-up (lāzım o.) 20a13
o.-up (maḫlūḳ o.): (bak. maḫlūk) 15a12, 16b7-8, 17b15D3
o.-up (maḥrem o.): (bak. maḥrem) 51a9
o.-up (émevcūd o.): (bak. mevcūd) 45a1
o.-up (mis̱āl o.): (bak. mis̱āl) 34a14
o.-up (muḳarrer o.) 20a6, 38a12
o.-up (muṭābıḳ o.): (bak. muṭābık) 30b4
o.-up (mübtelā o.) 5b13
o.-up (münʿadim o.): (ak. münʿadim) 20b11

o.-up (müteraṣṣıd o.): (bak. muteraṣṣıd) 29b13
o.-up (s̱ābit o.): (bak. s̱ābit) 35b8
o.-up (sālik-i şāh-rāh-ı ḳurb o.): (bak. sālik) 5b4
o.-up (seyl o.): (bak. seyl) 11b3
o.-up (tüfeng-endāz o.): (bak. tüfeng-endāz) 32b4
o.-up (vāḳiʿ o.) 30a10, 34a11-12
o.-up (vārid o.): (bak. vārid)) 34b15
o.-up (ẓāhir o.) 40a9
o.-up (ẓāhirü'l-ḥikem o.): (bak. ẓāhir) 4a4
o.-mayup 38a9, 38b9, 53a13
o.-mayup (maʿlūm o.): (bak. maʿlūm) 24b13
o.-mayup (muḫtaṣṣ o.): (bak. muḫtaṣ(ṣ)) 54a14-15
o.-mayup (nümāyān o.): (bak. nümāyān) 36b2
o.-mayup (vāḳiʿ o.) 14b8
o.-duḳda (dāḫil o.) 34a1
o.-duḳda (imtis̱āl o.): (bak. imtis̱āl) 32b6
o.-duḳda (maṭbūl-i ḥaḳ o.): (bak. maḳbūl) 56a8-9
o.-duḳça 35b8
o.-duḳça (mālik o.): (bak. mālik) 59b15
o.-mayınca (ber-ṭaraf o.): (bak. ber-ṭaraf) 14b7
o.-an 3a14, 3b14, 8a15, 9a3, 12b15, 13b7, 14a15, 14b14, 15a5, 18b12, 20b14, 26a13, 27a4, 29a3, 29a10, 29a14(2), 29b2, 32b1, 35a5, 35a6, 35a7, 35b3, 38b6, 40b3, 45a6, 50b6, 54b11, 55a2, 55b3, 57b1, 62b5
o.-an (ʿālim ü ʿāḳil o.): (bak. ʿālim) 22a7
o.-an (ʿārif o.): (abk.ʿārif) 53a2
o.-an (bāʿis̱ o.): (bak. bāʿis̱) 40b9
o.-an (ġālib o.) 44a8
o.-an (ḥākim o.) 18a7
o.-an (ḥayā o.): (bak. ḥayā) 41a6
o.-an (lāyıḥ o.): (bak. lāyıḥ) 2b3, 36b14
o.-an (lāzım o.) 6b2, 16a5, 28a10
o.-an (maḫdūm o.): (bak. maḫdūm) 64a13
o.-an (maʿlūm o.) 31b9-10
O.-an (maṣrūf o.): (bak. maṣrūf) 50b11
o.-an (me'mūr o.) 25a3
o.-an (mervī o.): (bak. mervī) 6a11
o.-an (mestūr o.): (bak. mestūr) 61b14
o.-an (meşrūḥ o.): (bak. meşrūḥ) 43b13
o.-an (mevcūd o.): (bak. mevcūd) 64a8
o.-an (mevhūb o.): (bak. mevhūb) 49a11
o.-an (meẕkūr ü meşhūr o.): (bak. meẕkūr) 54b9-10
o.-an (mūcib-i ḥayret o.): (bak. mūcib) 16b15-17a1
o.-an (muḫtaṣṣ o.) 29b1, 53a9-10
o.-an (muḳadder o.): (bak. muḳadder) 29b10
o.-an (muvāfıḳ o.): (bak. muvāfıḳ) 16a6
o.-an (mü'eddī o.): (bak. mü'eddi) 21a7
o.-an (münāsib o.): (bak. münāsib) 43b8, 60a15, 60b4
o.-an (münfehim o.): (bak. münfehim) 24b9, 36a13-14
o.-an (müştemil o.): (bak. müştemil) 3b10
o.-an (müştemile o.): (bak. müştemile) 30b15-31a1
o.-an (müteʿalliḳ o.) 16b13-14, 50b10, 59b11

o.-an (müvekkil o.): (bak. müvekkil) 45b8
o.-an (nāzır o.): (bak. nāzır) 25b5
o.-an (nāzil o.) 29b11-12
o.-an (peydā o.) 48a12-13
o.-an (s̱ābit o.) 33b14
o.-an (vāḳıf o.): (bak. vāḳıf) 30b7-8
o.-an (vāḳiʿ o.) 9a1, 16a10, 16a12, 19b5, 27b15, 34b12, 36a3
o.-an (vārid o.): (bak. vārid) 35b1
o.-an (vāṣıl o.): (bak. vāṣıl) 42b15o.-anlar 31b3, 31b4
o.-anlar (ʿālim o.) 30b2
o.-anlar (vāṣıl o.) 25a15-25b1
o.-anları (mmüstaḥaḳḳ o.): (bak. müsteḥaḳ(ḳ)) 57a6
o.-anlara 57b11
o.-anlara (ḥākim o.) 43b6
o.-anlara (muḫtaṣṣ o.) 58a4
o.-anlara (mü'telif o.): (bak. mü'telif) 41a9
o.-anlardan 49b12
o.-anlardandur (vāṣıl o.) 17a3
o.-anlaruŋ (muḳarreb o.): (bak. muḳarreb) 3b8
o.-mayan 6b6, 44b2
o.-mayanlaruŋ 10a7-8
o.-ur (berter o. ol-) 24b12
o.-ur (namāz-güẕār o.): (bak. namāẕ-güẕār) 58b5
o.-duḳdan maʿadā (cān-perver o.): (bak. cān-perver) 27a13
o.-duḳdan maʿadā (vāḳiʿ o.) 33b9
o.-duğı 10a3, 62a3, 62a14
o.-duğı (cā'iz o.): (bak. cā'iz) 4a5
o.-duğı (ḳādir o.) 62a5
o.-duğı (maḥṣūr o.): (bak. maḥsūr) 40a12-13
o.-duğı (marīz o.): (bak. marīz) 9b6
o.-duğı (maẓhar-ı ḫāṣṣ o.) 8b2-3
o.-duğı (me'mūr o.) 28b14
o.-duğı (muḳārin o.) 28a15-28b1
o.-duğı (muvāfıḳ o.): (bak. muvāfıḳ) 27b3
o.-duğı (müteveilid o.): (bak. müteevellid) 48b10
o.-duğı (raḫṣān o.): (bak. raḫṣān) 34a12-13
o.-duğı (vāḳiʿ o.) 6a5
o.-duğı (vāṣıl o.) 60b2
o.-duğın 62a2
o.-duğını (vāṣıl o.) 7b6-7
o.-duğını (vāṣıl o.) 59b5
o.-duğında (dāl o.): (bak. dāl) 19a11
o.-maduğı (vāḳiʿ o.) 6a3-4
o.-duḳları 46a12
o.-duḳları (ḳā'im o.) 52b8
o.-duḳları (mālik o.) 7a6
o.-duḳları (me'mūr o.) 2b2, 23a7, 61a7
o.-duḳları (tāb-dār o.): (bak. tāb-dār) 61a11
o.-duḳlarına 38a9

o.-mış (muḳadder o. ol-): (bak. muḳadder) 62a7-8
o.-mış 37a8
o.-mış (nā'ibi o. ol-) 22b11
o.-acaḳ 25b7
o.-acaḳ (ẓāhiro.) 29b15
o.-madan (sersebz ü şād-āb o.): (bak. ser-sebz)
o.-ması 35b11
o.-ması (ġālib o.) 28b2
o.-maları (fermān-ber-dār o.) 61a8
o.-maları (münferid o.)": (bak. münferid) 56b14
o.-malarını (ḥākim o.) 43b5
O.-maḳ 21b6, 24a10, 50b14
o.-maḳ (cem[o.) 7a2
o.-maḳ (ḫāric o.): (bak. ḫāric) 21b10
o.-maḳ (kāmilü'l-ʿilm o.): (bak. kāmil) 22a13
o.-maḳ (maḫṣūṣ o.): (bak. maḫṣūṣ) 7b10
o.-maḳ (maṣrūf o.): (bak. masrūf) 38b10
o.-mak (münḥaṣır o.): (bak. münḥaṣır) 7b11
o.-maḳ (münḥaṣır o.) 14b8
o.-maḳ (ser-tāc o.): (bak. ser-tāc) 48b4
o.-maḳ (vāḳiʿ o.) 12a6
o.-maġı (maḫṣūṣ o.) 36a14-15
o.-maġa 19a7
o.-maḳa (ḥayrān o.): (bak. ḥayrān) 29b6
o.-maḳda (şikār o.): (bak. şikār) 39b1
o.-maġla (fevḳa'l-ḫad o.): (bak. fevḳa'l-ḫad(d)) 6a7-8
o.-maġla (metrūk o.): (bak. metrūk) 3a7
o.-maḳla 30b9
o.-maḳla (muḳarrer o.) 15b3
o.-maḳla (muvāfıḳ o.) 52b12
o.-maḳdur 17b9, 17b10, 17b12

olın-: (bak. olun-)
o.-ur (edā o.): (bak. edā) 29a3
o.-ur (ıṭlāḳ o.): (bak. ıṭlāḳ) 29a6-7, 31b6
o.-ur (müşāhede o.): (bak. müşāhede) 51b1
o.-ur (naṣb o.): (bak. naṣb) 32a8
o.-ur (ẕikr o.): (bak. ẕik(i)r) 10b5
o.-urlar (istiḫlaāf o.): (bak. istiḫlāf) 43b1
o.-urlar (taʿbīr o.): (bak. taʿbīr) 26a13-14
o.-dı (beyān o.): (bak. beyān) 13a1
o.-dı (te'līf o.): (bak. te'lif) 13a10
o.-mışdur (beyān o.) 24b3
o.-mışdur (taḥrīr o.): (bak. taḥrīr) 3b2
o.-salar (ẕikr o.) 15a1
o.-up (ḫulḳ o.): (bak. ḫulḳ) 20a5
o.-up (iʿtibār o.): (bak. iʿtibār) 50b15
o.-duḳda (su'āl o.): (bak. su'āl) 26b13
o.-an (ẕikr o.) 4a3, 5a13, 5b10-11
o.-duġı (ʿadd o.): (bak. ʿad(d)) 15a8
o.-duġını (tesmiye o.): (bak. tesmiye) 59b6

o.-duğını (vaż' o.): (bak. vaż') 29a10-11
o.-duğına (tesmiye o.) 28b12
o.-duğında (işāret o.): (bak. işāret) 4a2
o.-duğıyla (beyān o.) 40a10

olun-: olmak fiiline konuı olmak, olunmak (bak. olın).
o.-maz (īcād o.): (bak. īcād) 44b4
o.-dı (mübāşeret o.): (bak. mübāşeret) 54b3
o.-mışdur ('add o.) 24b8
o.-mışdur (beyān o.) 15a11, 15b4
o.-mışdur (murād o.): (bak. murād) 24a13
o.-mışdur (tasṭīr o.): (bak. tasṭīr) 25a7
o.-mışdur (taṣvīr ü taṣdīr o.): (bak. taṣvīr) 54b13
o.-mışlardur (ḫulḳ o.) 5a3, 53b13
o.-acaḳ (ẕikr o.) 15b5
o.-sa (ḥavāle o.): ëbak. ḥavāle) 17b6
o.-sa (mülāhaẓa o.): (bak. mülāhaẓa) 51b4
o.-a(is.) (tasṭīr o.) 37a6
o.-a (ẕikr o.) 37a3
o.-maya (yād o.): (bak. yād) 64b6
o.-alar ('add o.) 38a14
o.-duḳda (īrād o.): (bak. īrād) 37a2
o.-an 32a13
o.-an (beyān o.) 31a15, 33b13
o.-an (ıṭlāḳ o.) 29a13, 52b4
o.-an (şerḥ o.): (bak. şerḥ) 62b7
o.-an (tafṣīl o.): (bak. tafṣīl) 7b11-12
o.-an (taḥrīr o.): (bak. taḥrīr) 40a14
o.-an (ẕikr o.) 7a15, 15a14, 24a10-11, 24b3, 26b8, 27b1, 29a11-12, 36b1, 36b11, 41a8, 59b8, 64a15
o.-acaḳ (ıṭlāḳ o.) 38a8-9
o.-ması (bi'ẕ-ẕikr o.): (bak. bi'ẕ-ẕikr) 40a11
o.-ması (ikāmet o.): (bak. ikāmet) 35b11
o.-maḳ (iżāfet o.): (bak. iżāfet) 51a2

on: dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 10.
o. 7a1, 15b13, 40b6, 52a4
o.+a 24b6
o.+da 63b2
o.+uncı 21b13, 24a14

on altı: on beşten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 16.
o.+da 63a6

onar: her birine on.
o. 9b2

on bir: ondan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 11.
o.+i(iy.) 63b14

o.+inci 22b7, 24b7, 24b11

on biş: on dörtten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 15.
o. 43a2
o.+de 63b4

on dört: on üçten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 14.
o.+i(iy.) 63b12

on iki: on birden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 12.
o. 14b15, 15a10, 15b5, 29a14, 29b7-8, 29b8, 30a1, 30a2, 30a6, 30a8, 30a9, 31a8, 52b3, 61b3
o.+de 63b6
o.+nci 23b3, 24b8, 24b11

on iki biŋ: on bir bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 12.000
o. 17a13

on sekiz : on yediden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 18.
o. 20a15-16, 41b9
o.+i(iy.) 63b14

on sekiz biŋ : on yedi bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 18.000.
o. 17b15D2

on ṭoḳuz: on sekizden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 19.
o. 63b6
o.+ıncı 9a2

on üç: on ikiden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 13.
o.+de 63b8

on yidi: on altıdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 17.
o.+de 63b2

oran: Miktar, derece, sınır.
o.+ı(iy.) 49a7

ʿos̱mān (k.a.): Osmanlı Devleti'nin kurucusu, I. Osman.
āl-i ʿo.: Osmanılı Devleti (āl-i o. ve's-selāṭin-i cihān) 3a4

ʿos̱mān (k.a.): Hz. Muhammet'in damadı, üçüncü halife.

*o. 4a6

otur-: bir yere, vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde yerleşmek; yaşamının bir dönemini belli bir yerde yaşayarak geçirmek, oturmak.
o.-up 16b12, 43b6

otuz: yirmi dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 30.
o.+da 63b4

öl-: yaşamı sona ermek, can vermek, ölmek.
ö.-ürse 15b11
ö.-mişdür 12b14
ö.-se 5b3, 5b4

ʿömer (k.a.): (bak.ʿömer bine'l-ḫaṭṭāb)
ʿö. 4a6

ʿömer bin ʿabdü'l-ʿazīz (k.a.): 682-720 yılları arasında yaşamış, Hicaz valiliği de yapmış olan yumuşaklığı ve adaleti ile ünlü Emevi halifesi.
ʿö. 4a7

ʿömer bine'l-ḫaṭṭāb (k.a.): ikinci halife Hz. Ömer.
ʿö. 60a5

ʿöm(ü)r (A): yaşama, yaşayış, hayat, ömür.
ʿö. sür-: yaşamak 9b1
ʿö.+i(iy.) (neyyir-i ʿömr) 5a11
ʿö.+leri 29b14

öŋ: bir kimsenin ilerisi, ön.
ö. 53b14
ö.+inde 48a15

öte: konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer ya da şey, öte.
ö. 31b6, 31b7

özge: başka, ayrı, özge.
ö. 38b15, 42a4, 45a9, 48b4

P

pā (F): ayak.
    p.-yı muḥabbet 18a14

pādişāh (F): hükümdar, padişah.
    p.-ı ʿālī-şān 25a10
    p.+umuz 2b14

pāk (F): temiz; kutsal, mübarek.
    p. it-: temizlemek 58b4
    p.-ı muṣṭafāvī (ḫātem-i sırr-ı p.) 36a6
    p. (niyyet-i p.) 62a4
    p. (ẕāt-ı p.) 48a15
    p.+dür (ẕāt-ı p.) 35b12
    p.+e (ẕāt-ı p.) 22b3
    p.+den (ẕāt-ı p.) 40a9
    p.+i(iy.) (ḳalb-i p.) 14a2
    p.+i (ẕāt-ı p.) 48b13
    p.+idür (nām-ı p.) 39a2
    p.+ine (ẕāt-ı p.) 32a11
    p.+inde (ḳalb-i p.) 52a3

pāk-bāz (F): "temiz oynayıcı", mecaz olarak sadık aşık.
    p. (merd-i p.) 48a6

pāk-gevher (F): temiz inci [gibi olan].
    p. 61b4-5

pāk-güher (F): (bak. pāk-gevher)
    p. 42b14

pāk-naẓar (F): temiz bakışlı.
    p.+lar 42b14

pāk-rū (F): temiz yüzlü.
    p. 42b14

pāk-ẕāt (F, ẕāt A): temiz asıllı, özü temiz.
    p. (velī-yi p.) 43a2

pāyān (F): son, nihayet, sınır.
    p.+ı(iy.) 49a6
    p.+ını 49b15

pāye (F): rütbe, derece.
    p.-i ʿarş 50a4

pāy-endāz (F): büyük kimselerin geçeceği yerlere serilen
    halı vb. şeyler.

p. idin-: bir şeyi kendine "pāy-endaz" gibi düşünmek 21b11

pehn (F): enli, geniş.
p. 32b2

peleng-intiḳām (F, intiḳām A): intikamı panter gibi olan, yırtıcı.
p. (şīrān-ı p.) 32b1-2

pergār (F): pergel.
p. 49b5
p.-ı ḫilḳat 5a9
p.-ı kerāmet (merkez-i p.) 23b2
p. (misāl-i p.) 63a5
p.+ları 45a3

pergār-vār (F): pergel gibi.
p. 61a6-7

pervāne (F): geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.
p. 51b12

pervāz-gāh (F): uçacak, uçulan yer.
p.+ı(iy.) 17a5

pes (F): öyle ise, o halde, şimdi, şu durumda.
p. 5a10, 7b11, 8b15, 9b13, 10a15, 14a1, 15a2, 15b4, 16a7, 16b9, 17a12, 18a10, 19b4, 20a11, 20b7, 21a10, 21b5, 22a5, 22b10, 23a4, 23b6, 24a8, 24a15, 25a11, 26a10, 29a2, 29a11, 30a1, 31a11, 35a4, 40a15, 41a8, 42a15, 43a5, 44a6, 45b2, 47a7, 50a15, 53a5, 53b12, 55b5, 57a4, 60a12, 61a9, 61b7, 64a11

pesendīde (F): beğenilmiş, seçilmiş.
p.+leri 36b9

peydā (F): hazır, mevcutz, var.
p. eyle-: var etmek 59a9
p. ol-: var olmak 19a13, 48a12-13, 59a7

peyġamber (F):Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini insanlara haber veren, peygamber.
p. 5a1, 5a3, 8a14, 15a7, 22b14
p.+dür 14b4
p.+lere 36b14

pīrān (F): yaşlılar, ulu erenler, ermişler.
p.-ı sāl-ḫurde 9a15

pīşevā (F): önde olan, geçen, reis, başkan.

p. ol-: geçmek 31b7-8

pür-cūd (F, cūd A): cömertlik dolu.
p.+ı(iy.) (vücūd-ı p.) 27a13-14

pür-ḥubūr (F, ḥubūr A): sevinç dolu.
p.+larında (ḥużūr-ı p.) 3a7

pür-me'āl (F, me'āl A): anlam dolu, çok anlamlı, derin anlamlı.
p.+leri (güftār-ı p.) 33b10-11

R

rab(b) (A): Tanrı, Mevlā, Allah.
r. 49a6, 49a7, 49a9, 49b3, 60b7
r. (manẓūr-ı rabbe'l-erbāb) 3a14
r.+i(iy.) 51a13
r.+i (ẕāt-ı r.) 51a13

rabbānī (A): kendini olanca gücüyle Allah'a veren; Allah'la ilgili, Allah'a ait.
r. (ʿārif-i r.)[13b3
r. (ʿaşḳ-ı r.) 33b1
r. ol- (ġarḳa-i envār-ı r.): (bak. ġarḳa) 54b5

rabbāniyye (A): (bak. rabbānī)
r.+ye (ḫidemāt-ı r.) 25a3

rābiʿ (A): dördüncü.
r.+uŋ (iḳlīm-i r.) 27b10

rābiʿe (A): (bak. rābiʿ)
r. (ḫaṣlet-i r.) 16a6
r. (ṭabaka-i r.) 7b8-9

rāfıżī (A): Ebubekir ile Ömer'in halifeliğini kabul etmeyen, rafıza tarikatına mensup kimse.
r. 35b5

rafż (A): rafızilik.
r.+ı(iy.) 35b8
r.+ını 35b5

rağbet (A): istekle karşılama; arzu, istek.
r. eyle-: istekle karğılamak, bir şeyin olmasından memnun olmak, rağbet etmek 9a5
r.-i iẕdivāc 6a1-2
r. (iḥtirām ü r.) 9b12-13

rağıb (A): isteyen, rağbet eden.
r. ol-: istemek, istekle karşılamak, rağbet etmek 50a2

rāh (F): belli bir amaç doğrultusunda tutulan yol.
r.-ı ḥaḳ 48a3, 4815
r.-ı zülfā 22b5
r.-ı ḥaḳīḳat (sālikān-ı r.) 25a3-4

rāh-ber (F): yol gösteren kılavuz, rehber.
r.+dür (velī-yi r.) 61b6

raḥḥemehüma'llāh (A): Allah ona rahmet eylesin.
r. 4a8

raḫḫemehüma'llāhu te'ālā (A): yüce Allah ona rahmet eylesin.
r. 55a8

raḥmān (A): dünyada her canlıya merhamet eden: Allah.
r.+dur (ġalebe-i tecellī-yi r.) 40b9

raḥmānī (A): Allah'a ait, Allah'tan gelen ve hayırlı olan.
r. (nefs-i r.) 46b8
r. (tecellī-yi r.) 8b3

raḥmāniyyūn (A): Alla'a ait, Allah'tan gelen şeyler, ilahi şeyler.
r. 48a7

raḥmet (A): acıma, esirgeme, koruma.
r.-i 'indiyye 10b13
r.+dür 39b10
r.+ledür 46b15
r.+i(iy.) 16a13, 39b8

raḥmetu'llāhi 'aleyh: Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.
r. 55a11

raḫşān (F): parlayan, parlak.
r. ol-: parlamak, ışıldamak 34a12-13

raḳṣ (A): oynama, dans etme.
r. it-: oynamak, dans etmek 7a4-5

raṣad (A): gözetme, bekleme.
r. (erbāb-ı r.) 29b13

rāsiḫa (A): din bilgisi çok geniş olan kimse; temeli kuvvetli, sağlam.
r.+yı (ḳuvvet-i r.) 42b8
r.+ları (ḳadem-i r.) 31b9

rāz (F): gizlenilen şey, sır.
r. (gülşen-i r.) 17a5
r. (ṣāhib-i r.) 48a15

rāzıḳ (A): rızık verenn: Allah.
r. (ḫāliḳ ü r.) 17a14

rāzıḳī (A): rızk veren Allah'la ilgili, Allah'a ait.
r.+dür 38b13

rażiya'llāhu 'anh (A): Allah ondan razı olsun (erkek için).
r. 7b15, 8a12, 22b15, 23a2, 23a8, 33a6, 60a5

raẓiya'llāhi ʿanha (A): Allah ondan razı olsun (kadın için).
r. 20a4

raẓiya'llāhu ʿanhümā (A): ALlah onların ikisinden razı olsun.
r. 23a12, 55a6
r.+ya 4b12

rebiʿü'l-āḫir (A): Araplarda kameri ayların dördüncüsü.
r.+inde 8b13-14

receb (A): Araplarda kameri ayların yedincisi ve kutsal üç ayların ilki.
r. 7b3, 35a9
r. (ġurre-i r.) 34a11
r.+e 35a2
r.+den (ġurre-i r.) 34b10
r.+de (māh-ı r.) 35b1
r.+uŋ (māh-ı r.) 33b15
r.+i(iy.) 34a5

recebiyyūn (A): kerametlerini ve velayetlerini yalnız recep ayında gösterebilen ve kırk kişiden oluşan bir ermiş grubu.
r. 26b12, 33b12, 35a7
r.+dur 33a12
r.+a 29a12, 29a14

recül (A): kadın ya da erkek olsun, Allah'ın dostluğunu kazanmış, adil, faziletli kişi, manevi olarak yücelmiş kamil insan.
r.-i berzaḫī 49a1

red(d): geri çevirme, dönderme.
r.-i selām: verilen selamı alma, selama karşılık verme 13b7

refʿ (A): yüksek.
r.-i ṣavt 41a3
r.-i ṣavt it-: yüksek ses çıkarmak, yüksek sesle konuşmak 41a7

refref (A): mirac gecesi, Hz. Muhammet'i Allah'ın huzuruna çıkaran efsanevi kuş.
r. (saḳīṭ-i r.) 49b8
r.+dür (saḳīṭ-i r.) 50a3

reh (F): yol (bak. rāh)
r.-i daʿvā 33a11

rehā (A): kurtulma, kurtuluş.
r. bul-: kurtulmak 34b13

rehn (A): bir şeye garanti olarak tutma veya bırakma.
r. it-: bir şeye garanti olarak tutmak veya bırakmak, rehin etmek 12b1

resā'il (A): mektuplar; küçük kitaplar, risaleler.
r.-i kem-yāb 30b12-13
r.-i bī-naẓīr 2b9-10
r.+de 2b5

resūl (A): Hz. Muhammet; Allah'ın elçisi, peygamber.
r. 7b14, 33a5
r.-i hümām 21b2
r.-i vedūd 44b14

resūla'llāh: Hz. Muhammet.
r. 6a10, 8a9, 10a11, 14b2, 32b15, 36a12, 37a14
r.+uŋ 32b13
r.+la 12b12

reşaḥāt (A): damlalar.
r.-ı emṭār-ı ʿināyet 36b4-5

revā (F): yakışır, uygun.
r. göril-: uygun olduğu, layık olduğu düşünülmek 51a2

revāc (A): kıymet, değer.
r. (muḥabbet ü r.) 6a3

revāfıż (A): rafızi tarikatından olanlar, rafıziler.
r.+ı 35b3

revān (F): akar, akan.
r. (āb-ı r.) 58a10-11

reyb (A): şüphe.
r. ü gümān 19a12
r. ü şekk 38a4

rıfḳ (A): tatlılık, yumuşaklık.
r. u teraḥḥum 15b15- 16a1

rıḥlet (A): göç, göçme.
r. it-: göç etmek 58b13

rızḳ (A): Allah'ın herkese verdiği nimet.
r.-ı maḥsūs 41a14-15

riʿāyet (A): sayma, saygı, uyma; gereklilik.
r. 20b13, 64a14

r.-i edeb 37a1
r.-i sünnet it-: sünnet olan şeyler yerine getirmek, sünnetlere uygun davranmak 56b12
r.-i sünnet-i muṣṭafāviyye (mübāşir-i r.) 10a2
r.+dür 40a15
r.+inde 6a11
r.+lerine 23a14
r.+ler (r.eyle-): uygun davranışı yapmak, uymak, riayet etmek 9a10

ricā (A): istek, dilek, rica.
r. eyle-: istemek, dilemek, rica etmek 62b3

ricāl (A): Allah'ın dostluğunu kazanmış, manevi yönden yücelmiş kamil insanlar; erkekler.
r. 26a13, 26b10, 26b15, 47a6, 52b4, 54a10
r.-i ʿaṭf: iyilikseverlik özelliğine sahip bir abdal grubu, (bak. ricāl-i ḥannān) 43a4
r.-i ʿaynü't-taḥkīm ve'z-zevā'id: bir abdal grubu 52a6
r.-i celīlü'l miḳdār 54b14
r.-i eyyām-ı sitte: bir abdāl grubu 53b10
r.-i fetḥ: kalp gözleri açılmış, evrendeki sırları gönül yoluyla sezebilen bir abdal grubu 46a2
r.-i ġayb:(bak. ricālü'l-ġayb) 41a13, 41b2, 41b3, 61a1-2
r.-i ġınā: Allah'ın varlığını bilmek ve O'nun yolunda olmakla kendini zengin sayan bir abdal zümresi 50b14, 51a3, 51a4
r.-i güzīn 55a2
r.-i ḥannān: iyiliksever ve yumuşak huylu bir abdal grubu, (bak. ricāl-i ʿaṭf) 43a3
r.-i iştiyāḳ: sürekli olarak Allah'ı özleyen, O'nu görmek isteyen bir abdal grubu 53a5
r.-i kerāmet-efser 46b4
r.-i kerāmet-nişān 36b1-2
r.-i keṡīrü'l-aḥvāl 54a10
r.-i ḳuvve: (bak. ricālü'l-ḳuvvet) 43b3-4
r.-i taḥt-ı esfel 46b5
r.-i ʿulā: şan ve şeref sahibi kimselerden oluşan bir abdal grubu 46a7
r.-i vāṣıl: Allah'a ulaşmayı dileyen ve bu dileğine kavuşmuş bir abdāl grubu, (bak. vāṣılīn) 44a4
ricālü'l-fetḥ: (bak. ricāl-i fetḥ) 45a13
ricālü'l-ġayb: her devirde bulunan, ancak herkes tarafından görülemeyen ve Allah'ın emirlerine göre insanları ve dünyayı yönetmeye çalışan kutsal kimseler 31a6, 40b5, 41a10, 61b10, 62a1, 62b10, 63a4
ricālü'l-ġınā: (bak. ricāl-i ġınā) 50a6
ricālü'l-ḥannān: (bak. ricāl-i ḥannān) 43b3
ricālü'l-heybet ve'l-celāl: halk üzerinde, heybetli görüntülerinden yararlanarak etkili olan bir abdal

grubu 44a7
ricālü'l-ḳahr: Allah'ın "kahr" sıfatını, "lutf" sıfatı gibi ve aynı derecede gönül rızasıyla karşılayan ve bu yüzden "vahada sahra hayatı" yaşayan bir abdal grubu, (bak. ricālü'l- ḳuvvet) 42a8
ricālü'l-ḳuvvet: güç sahibi ve gerektiğinde bu güçlerini kullanan bir abdal grubu, (bak. ricālü'l-ḳahr) 42a8, 42b7, 43b2
ricālü'l-mesā: denizlerin dibinde ve akarsuların içinde, sürekli olarak ibadet eden ve hiç kimseye görünmeyen bir abdal grubu 58a9
ricālü'l-ġayb (dā'ire-i r.) 63aDA
r.-i ṣāḥib-i kerāmet (serdār-ı r.) 3a12
r. (ṣaḳā'iḳü'r- r.) 19b15
r.+den 48a15, 49b1

ricālu'llāh: Allah yolunda olanlar, veliler, erenler, ermişler.
r. 2b1, 3b3, 35a7, 42a1, 54a12, 59b12, 62a3, 62a14
r. (melāz-ı r.) 14b14
r.+a 9a7, 25b4, 25b12, 48b4
r.+dan 30b9, 45b6
r.+uŋ 33a8, 51b3, 57a8, 61b2

risāle (A): küçük kitap, risale.
r.-i fevāyid-ṣiʿār 64a4
r.+de 64a8
r.+sinde 3b11, 31a1, 54a7, 55a11

risālet (A): peygammberlik.
r.+e (taḫt-ı r.) 59b1
r.+üŋ (faḫr-ı r.) 14b12

risāliyet (A): (bak. risālet)
r.+le (ḳuvvet-i r.) 11a9

rīş (F): sakal.
r.+inde 17a7

reşk (F): kıskanılmış.
r.-i ʿayn-ı ʿināyet 33b5

rivāyet (A): dilden dile dolaşan söz ya da olay, söylenti.
r. it-: söylemek, dilden dile dolaşan bir haberi iletmek 58a14-15
r.+iyle 40a14

riyāḥ (A): rüzgarlar.
r.-ı meşiyyet 58b12

riyāset (A): başkanlık, reislik.
r. 3a6

r. (ṭama'-ı r.) 57a4
r.+e 57a3

riyāż (A): ağaçlık yerler, bahçeler.
r.-ı riyāzet (esmār-ı r.) 27a11-12

riyāżet (A): dünya lezzetlerinden sakınma, kanaatle yaşama.
r.-i nefsiyye 60a12
r.+le 47a5
r.+leriyle (eṣmār-ı riyāz-ı r.) 27a11-12

riyāzet-perver (F, riyāżet A): riyazet ile yetişmiş, riyazeti seven.
r. (zünhād-ı r.) 41b9

riyāzet-pīşe (F, riyāzet A): riyazet peşinde olan, riyazete alışmış.
r. (şaḫṣ-ı r.) 5a4

riyāżiyye (A): matematik.
r. 24a1

rub' (A): dörtte bir, çeyrek.
r.-ı meskūn (bilād-ı r.) 7b1-2

rūḥ (A): can, nefes, ruh.
rūḥü'l-ḳuds: Cebrail 39a11, 39b3
r.-ı muṣavver: tasarlanmış, tasavvur edilmiş vücut, ruh 48b6, 48b11
r.-ı mücerred 24a4
r.-ı mücerred-i laṭīf 23b8
r.-ı 'ulvī 50b9, 50b13, 51a1
r.-ı muḥammedī (sālik-i mesālik-i r.) 14a15
r.+la 48b9

rūḥānī (A): gözle görülmeyen, cismi olmayan; ahiretle ilgili.
r. (ṣınf-ı r.) 60b5
r.-(şaḫṣ-ı r.) 29a4
r.+yi (şaḫṣ-ı r.) 29a1

rūḥāniyye (A): (bak. ruḥānī).
r. ḳıl-: ahiretle ilgisini kurmak, öteki dünya içinmiş gibi düşünmek 38b6
r.+lerine (aḥvāl-i r.) 44a8

rūḥāniyyet (A): ruhtan ibaret olanın durumu, ruhanilik.
r.+i (letāfet-i r.) 51a1

ruḳabā (A): bekçiler: sıralamada üçyüzlerden sonra gelen, ricāl-i gayb'ṭan bir abdal grubu.

r. 31a2, 31a4, 59b13, 62b13
r.+sıdur 61b4

rūşen (F): parlak, aydınlık.
r.+dür 15a9

rūşen-sitāre (F): parlak örtü.
r.+sidür (netāyic-i r.) 27a10

rūy (F): yüz, çehre.
r.-ı zemīn: yeryüzü, dünya 34a7

rūz (F): gün.
r.-ı ḥaşr: mahşer günü, kıyamet günü 39a12
r.-ı ḳıyāmet: kıyamet günü 36b3

rūz-dīde (F): gün görmüş, olgun.
r.+den (sālikān-ı r.) 9a15-9b1

rūzgār (F): rüzgar; zaman.
r. 51a8
r. geçür-: zaman geçirmek, yıllar atlatmak 9b2

rübūbiyyet (A): tanrılık.
r.+üŋ (envār-ı r.) 57a1

rücū' (A): dönme, geri dönme.
r. 35b6

rüsūḫ (A): bir bilimin derinliğine, inceliğine varma.
r. 56b13

rütbe (A): derece, mertebe, makam, mevki, rütbe.
r.-i 'āliyye 55a1
r.-i ġayb 52a11
r.-i kerāmet ü velāyet bul-: keramet ve velayet mertebesine ulaşmak, keramet ve velayet göstermek 14b11
r. (tertīb-i r.) 24b2
r.+ye 59b5
r.+de 31b3, 50b3, 60a1
r.+lere 26b12
r.+si 14a10, 24a11, 31b13
r.+leri 24b13

rü'yet (A): bakma, yönetme.
r.-i eşirrā 38b1
r.+i(iy.) 49b10

S

sa'ādet (A): mutluluk.
s.-i sermed 2b5
s.-i velāyet 59a1
s.+leri (merkez-i s.) 45a3

sā'at (A): zaman, saat.
s. 45b3
s.+e 45b5, 45b8

sā'āt (A): saatler.
s.-ı nehār ü leyālī 45b4-5
s.+de 45b7

sābıḳ (A): geçen, geçmiş.
sābıḳu'ẕ-ẕikr : zikri geçmiş, yukarıda söylenilmiş, anılmış 27b11, 32b7

sābi' (A): yedinci.
s.+üŋ (iḳlīm-i s.) 28a7

sābi'a (A): (bak. sābi')
s. (ḫaṣlet-i s.) 16a11

s̱ābit (A): yerinde duran, devam eden, değişmeyen; ispat edilmiş, kanıtlanmış, anlaşılmış.
s̱. ol-: yerinde durmak, sürmek, değişmemek; ispatlanmak, kanıtlanmak, anlaşılmak 18a3, 33b14, 35b8
s̱.+lerdür 5a5D1

ṣaç-: dağıtmak, saçmak.
ṣ.-arlar 33b7

ṣadā (A): ses.
ṣ.-yı evrād ü eẕkār (ṣīt ü ṣ.) 30a7
ṣ.+sın 48a11
ṣ.+ları 6b13

sādāt (A): ulular, seyitler.
s.+ı(iy.) 31a6
s.+ıdur 55a3

ṣādıḳa (A): doğru, gerçek.
ṣ. 16b1

sādis (A): (bak. sādise)
s. (iḳlīm-i s.) 28a6

sādise (A): altıncı.
s. (ḫaṣlet-i s.) 16a8-9

s. (ṭabaḳa-i s.) 7b9

ṣadr (A): başkanlık.
s.+ına 43b1

ṣafā (A): saflık, temizlik; gönül şenliği, kedersizlik.
ṣ.-yı ḳalb 58b4-5
ṣ.+ya (baḥr-ı ṣ.) 37a9
ṣ.+ile (kemāl-i ṣ.) 58a11

ṣāfī (A): temiz, karışık olmayan, katışıksız.
ṣ. ol-: temizlenmek, arınmak 60a15

saġ : sağ taraf, sağ.
s. 25a13, 53b14

ṣaġış: miktar, sayı.
ṣ.+ınca 39a9

saḫā (A): cömertlik, el açıklığı.
s. (müşfiḳ-i keṡīrü's- s.) 11b1

ṣaḥāyif (A): yapraklar, sayfalar.
ṣ.-i leṭāyif-i esrār ü āṡār 30a8-9

ṣaḥābe (A): Hz. Muhammet'i görmüş ve sohbetinde bulunmuş olan mümin kimse.
ṣ.-i güzīn 4b12
ṣ.-i kirām 8a11-12
ṣ.-i ẕevī'l-eclāl 7b14
ṣ.+den 8a6

ṣāḥib (A): herhengi bir niteliği olan kimse; bir iş yapmış veya bir eser ortaya koymuş kimse, iye, sahip.
ṣ.-i elf 24b8
ṣ.-i ensāb ü ensāl 5b12
ṣ.-i mā'iyye 24b7
ṣ.-i rāz 48a15
ṣ.-i sırru'n-nebī 8a13
ṣ.-i ʿulūm ü maʿārif 9b15-10a1
ṣ.-i kerāmet (serdār-ı ricāl-i ṣ.) 3a12
ṣ.+i(iy.) 13b2, 18b15, 22a12, 30b1
ṣ.+idür 11b9, 16b9, 17a11, 24b5, 30b3, 44b3
ṣ.+ini 21a8
ṣ.+leri 57b6
ṣ.+leridür 46a8, 48a9, 55a14

sāḥil (A): deniz, nehir, göl kenarı, kıyı.
s.+inde 21a3

ṣaḥīḥ (A): gerçek, doğru.
ṣ. (ʿilm-i ṣ.) 38a9, 57b6

ṣaḥrā (A): büyük çöl.
ṣ. 11b3, 19a13, 19a14
ṣ.-yı muḥabbet (gird-i ṣ.) 18a15
ṣ.+da 32b3
ṣ.+sı 19a8

sa'īd (A): mutlu, uğurlu.
s. ol-: mutlu olmak, uğurlu olmak 38a12
s.+midür 30b1

ṣā'id (A): yukarı çıkan, yükselen.
ṣ.+le (nefs-i ṣ.) 46a10

sa'īde (A): (bak. ṣa'īd)
s.+den (ṭā'ife-i s.) 35a12

sā'ir (A): başka, diğer.
s. 5b12, 14a7, 22b8, 25b3, 26b9, 31b15, 56b6
s.+i(iy.) 52b10
s.+inden 24b12
s.+lerüŋ 51b5

sā'ire (A): dolaşan, seyreden.
s.+de (kevākib-i s.) 28a9

sā'irīn (A): dolaşanlar, hareket edenler, seyredenler.
s. 13b14

ṣaḳın: yapmaktan çekin! aman! sakın!
ṣ. 29b3

ṣaḳın-: uzak tutmak, korumak, sakınmak.
ṣ.-maḳdur 21a8

s̱aḳīl (A): ağır.
s̱. (mānend-i ḥaml-i s̱.) 34b3

sākin (A): oturan, yerleşen, oturmuş, yerleşmiş.
s.-i miḥrāb-ı velāyet 25b10

saḳīṭ (A): düşülen yer (?).
s.-i refref 49b8, 50a3

sāḳiyye (A): su veren, su dağıtan.
s.+dür 35a4

ṣalaḥ (A): barış, barıştırma.
ṣ. 12b9

ṣalavāt (A): namaz.
ṣ.-ı 'aṣr 10a12
ṣ.-ı mefrūza 53a14

ṣ.-ı mefrūża (ḥaḳīḳat-ı s.) 53a9
ṣ.+dan 53a10

ṣalavātu'llahu te'ālā 'aleyhüm ecmā'īn (A): yüce Allah'ın salatı onların tümünün üzerine olsun.
ṣ. 14b5

sāl-be-sāl (F): yıldan yıla.
s. 33b14-15

sāl-ḫūrde (F): yıl yemiş: kocamış, yaşlanmış.
s. (pīrān-ı s.) 9a15

ṣāliḥ (A): uygun, elverişli; dinin emrettiği şeylere uygun hareket eden; (k.a.) Kur'an'da adı geçen ve Semud kavmine gönderilen bir peygamber, Hz. Salih.
ṣ. 3a4, 22b7
ṣ. (nebī-yi s.) 44b13
ṣ. (ḥażret-i ṣ.) 44b13

ṣāliḥ berberī (k.a.): bir din büyüğü, Salih Berberi.
ṣ. 53a15

ṣāliḥīn (A): günah işlemeyenler, salih kullar (bak. ṣuleḥā)
ṣ. (fırḳa-i evliyā-yı s.) 25a5

sālik (A): Allah'a ulaşma yolunda olan, bir tarikate girmiş bulunan; bir yola giren, bir yolda bulunan.
s. 42b7, 58a5
s.-i gümrāh 22b6
s.-i hidāyet-rehber 5a2
s. ol-: yola girmek 30a15
s.-ı mesālik-i rūḥ-ı muḥammedī 14a15
s.-i ṣāh-rāh-ı ḳurb ol-: Allah ile kul arasındaki kısa -Allah insana şah damarından daha yakındır- ve açık yolun yolcusu olmak, Allah'a yaklaşmak 5b4
s.+idür 40a6
s.+ler 46a2

sālikān (F, sālik A): bir tarikate girmiş olanlar, Allah yolunda olanlar, salikler.
s.-ı rāh-ı ḥaḳīḳat 25a3-4
s.-ı rūz-dīde 9a15-9b1
s.-ı ṭarīḳ-i ḥaḳ 53a8

sālikīn (A): salikler (bak. sālikān)
s. 13b13
s.+den (fırḳa-i s.) 64a9

sālim (A): eksiği olmayan, eksiksiz sağlam; kötü düşüncelerden uzak, kötü sanıların süzgecinden

geçmiş.
s. ol-: sağlam olmak, eksiği olmamak 55b5
s.+lerdür 38a8

s̱ālis̱ (A) (bak. s̱ālis̱e)
s̱.+üŋ (iḳlīm-i s̱.) 27b8

s̱ālis̱e (A): üçüncü.
s̱. (ḫaṣlet-i s̱.) 16a2
s̱. (ṭabaḳa-i s̱.) 7b8

ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem (A): Allah'ın salatı ve selameti onun üzerine olsun.
ṣ. 8b1, 10a11, 10b1-2, 11a7-8, 15b9-10, 20a12, 23a13, 32b11, 33a1, 36a12, 37a15, 55a4-5, 55b7, 59b1
ṣ.+e 20a11
ṣ.+den 6a10
ṣ.+üŋ 14b3

ṣalṣala (A): ses, gürültü.(?)
ṣ.+nuŋ 48a13

salṭanat (A): hükümdarlık, sultanlık.
s. (imāret ü s.) 4a5
s.+la 3a6

s̱āmin (A): sekizinci.
s̱.+üŋ (ḳuṭb-ı s̱.) 20b2

s̱āmine (A): (bak. s̱āmin)
s̱. (ḫaṣlet-i s̱.) 16a13

sāmiye (A): yüksek, yüce.
s. (mertebe-i s.) 55a14
s.+lerinde (ḥużūr-ı s.) 64b5-6

ṣan-: bir şey ya da bir kimse olduğunu düşünmek, zannetmek, sanmak.
ṣ.-urlar 52b13
ṣ.-ma 37a10

ṣanʿat (A): hüner, marifet, sanat.
ṣ. 23b14
ṣ.+i(iy.) 23b15
ṣ.+ine 35a6
ṣ.+le (terk-i s.) 3a9

ṣanāyiʿ (A): sanatlar.
ṣ.+den (erbāb-ı ṣ.) 35a6

s̱ānī (A): ikinci.
s̱. 52a1

s̱. (nev'-i s̱.) 14b11
s̱. (vech-i s̱.) 40a13
s̱.+ye (iḳlīm-i s̱.) 27b7

s̱ānīye (A): (bak. s̱ānī)
s̱. (ḫaṣlet-i s̱.) 16a1

s̱ānīyye (A): (bak. s̱ānī)
s̱. (ṭabaḳa-i s̱.) 7b8

ṣarf (A): tüketme, harcama.
ṣ.-ı başar ḳıl-: bakmak 2b11, 38b13
ṣ.-ı himmet eyle-: çaba göstermek, gayret etmek 6a12, 64b3
ṣ.-it-: harcamak, sarfetmek 7a8

ṣat-: bir şeyi birine para karşılığında vermek, satmak.
ṣ. -ı (ṣ. vir-) 12a11

sāṭı' (A): yükselen, yükseldikçe ortaya çıkan.
s. (ḥüccet-i s.) 33a10

ṣavt (A): ses.
ṣ.-ı 'ālī 6b12
ṣ.-ı ḥasen 12a11-12
ṣ. it- (ref'-i s): (bak. ref') 41a7
ṣ.+ını (ref'-i ṣ.) 41a3

sa'y (A): çalışma, gayret, emek.
s. 47a8

sāye (F): gölge.
s. 41b8

sāz (F): çalgı, müzik.
s. 48a15

seb'a (A): yedi.
s.-i seyyāre 27a9
s.-i seyyāre-vār 61a9-10
s.+ya (ṣıfāt-ı s.) 27b2
s.+nuŋ (eḳālīm-i s.) 27a7

sebbāḥ (A): suda yüzen, yüzücü.
s.+ı(iy.) 37b8

sefīne (A): gemi.
s.+ye 6b8

sehl (A): kolay.
s.+dür 10a8

sekiz: yediden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 8.
s. 42a7, 31a10
s.+i(iy.) 63b14
s.+inci 19b2, 31b11,

selām (A): sözle ya da işaretle iyi niyet ve nezaket gösterisinde bulunma, selām. 8a8
s. vir-: selamlamak 13b6
s. (redd-i s.) 13b7
s.+ın 8a7

selāmet (A): gelip geçici olmama, zevalsizlik.
s.+dür (maḳām-ı s.) 38a3-4

selāṭīn (A): sultanlar.
s.-i cihān (āl-i os̱mān ve's- s.) 3a4

selmān-ı fāris (k.a.): 656 yılında Medyen'de ölen, mutasavvıflarca Hz. Muhammet'in ölümünden sonra örnek kişilerden biri sayılan ve sahabenin en önde gelenlerinden biri.
s. 55a5-6

semā' (A): Mevlevi ayinlerinde tarikat mensuplarının cezbe haliyle ayakta dönmesi.
s. 7a3

semāvāt (A): gökler.
s. 34b2

semāvī (A): gökle ilgili, göksel.
s.+dür 44a9

s̱emer (A): meyve, yemiş.
s̱. 22b4

semt (A): taraf, cihet, yön; yer, bölge, semt.
s.-i cenūbī 63b15
s.-i iḥsān 50a2
s.-i inkār 43a1
s.-i şekvā 53b6
s.-i şimāl 63b5
s.+i(bel.) 61a7
s.+e 58b12, 61a3
s.+de 27b15
s.+den 61a3
s.+üŋ 27a2
s.+ini 11b2, 26a2
s.+ine 30a14
s.+inde 23b14, 45b14
s.+inden 43b14

s.+iyle 47a3
s.+leridür 34a11
s.+lere 53b15

sen: sen.
s. 12a2, 23a4

s̱enā-kār (F, s̱enā A): metheden, öven.
s̱. 58b2, 64b7

sene (A): 365 günlük zaman birimi, yıl, sene.
s. 8b13, 11b12
s.-i ātiye 34a5
s. (eyyām-ı s.) 59b13

sened (A): dayanılacak şey.
s.-i enbiyā: peygamberlerin dayanağı: Hz. Muhammet 55a4

seng (F): taş.
s.-i ḳubūr 32a4
s.-i ṭaʿn 42b5

seniyye (A): yüksek, yüce.
s.+lerine (südde-i s.) 3a8

ser (F): baş.
s.-i mūy 59a9
s. (çeşm-i s.) 13a8

serā-perde (F): padişah çadırı, otağ.
s.-ı velāyet (sirdār-ı s.) 3a12

ser-ber (F): baş alan, baş götüren.
s.+dür 42b10

serdār (F): yetkili, komutan.
s.-ı ricāl-i ṣāḥib-i kerāmet 3a12

serencām (F): başa gelen şey, olay.
s.-ı aḥvāl 59a2-3

sermed (F): daimi, sürekli.
s.+ini (saʿādet-i s.) 2b5

ser-menzil (F, menzil A): durak yeri.
s.-i ʿuḳbā 64b9
s.+idür 32a4

ser-rişte (F): ipucu, tutamak.
s.-i ʿibādet 59a1

ser-sebz (F): yeşil, yeşil renkli.
s. ü ḫażrā ḳıl-: yeşertmek, yeşillendirmek; canlandırmak 20a3-4
s. ü şād-āb ol-: sulanmak, yeşermek, canlanmak 36b6

ser-tāc (F): baş tacı olan, çok sevilen.
s. ol-: baş tacı olmak, çok sevilmek 48b4
s.-ı sulṭān-ı velāyet 30a5-6

serv (F): servi, selvi.
s.-i bālā 13a7

server (F): reis, baş, başkan.
s.-i ʿālem-i ıṭlāḳ 44a3
s.-i enbiyā: peygamberlerin başı: Hz. Muhammet 4a1, 8a5, 8b15, 59b1
s.+dür 48b4
s.+i 3b7

sev-: hoşlanmak, sevmek.
s.-er 11b7, 12a12

s̱evābit (A): seyretmeyen, yerinde durur gibi görünen gök cisimleri, yıldızlar.
s̱.+ḍen 29b11

sevād (A): bir şehrin çevresindeki karartı halinde görünen bahçeler, ağaçlık yerler.
s.-ı aʿẓam 16b6

sevdā (A): aşk, sevgi, sevda.
s.+sından (meveddet-i s.) 20b1

sevdir-: (bak. sevdür-)
s.-üp 20a11

sevdür-: sevmesini sağlamak, sevmek.
s.-di 20b6
s.-mesiyle 20b9

sevgü: sevgi ve bağlılık duyulan, sevgili.
s.+lüdür 17b7

seyāḥat (A): yolculuk, gezi, seyahat.
s. it-: yolculuk yapmak, gezmek, seyahat etmek 7b2
s.+i(bel.) 6a8

seyf (A): kılıç.
s.-i ḳāṭıʿ 33a10
s.-ü ḳalem 32a12
s. (ḥavārī-yi s.) 32b7
s.+le 15b8, 32a11

seyl (A): şiddetle akan su, sel.
s. ol-: çoşkuyla ve şiddetle akmak, sel olmak 11b3

seyr (A) hareket etme, yürüme, gezme, dönme.
s.-i celîl 61a2
s. it- 58a8, 64a1
s.+ini 63a4

seyyāh (A): yolcu, gezici, gezgin.
s.+a 7b8
s.+ı(iy.) 37b9

seyyār (A): gezen, dolaşan, dönen.
s. ol-: gezmek, dolaşmak, dönmek 61a6

seyyāre (A): güneşin etrafında dolaşan, gezegen.
s. 31a8
s.+den (kevākib-i s.) 29b11
s.+nüŋ 29b12
s.+si (sebʿa-i s.) 27a9
s.+ler 61a6

seyyāre-vār (F, seyyāre A): gezegen gibi (dönen).
s. (sebʿa-i s.) 61a9-10

seyyid (A) efendi, bey, baş, başkan.
s.-i enbiyā: peygamberlerin başı: Hz. Muhammet 8b5
s.-i mehter 3b8, 35b15
s. ü mevlā 57a15

sezā (F): uygun, yaraşır
s.+sıdur (lāyıḳ u s.) 61a12-13

ṣıdḳ (A): doğruluk gerçeklik; temiz yüreklilik.
s.-ı müddeʿā 33a1-2
s.+la (şeref-i ṣ.) 38b3

ṣıfat (A): şekil; vasıf, sıfat, özellik.
ṣ.-ı ʿabdiyye 10b13
ṣ.-ı celîle 28a15
ṣ.-ı ḥilm 38a2
ṣ.-ı ilāhiyye 28a12-13
ṣ.+ları 37b2, 47a11

ṣıfāt (A): vasıflar, özellikler, sıfatlar.
ṣ.-ı sebʿa 27b2

ṣıġ-: bir kaba veya bir kaba bütünüyle girebilmek; yeterli gelmek, sığmak.
ṣ.-acaḳ 7a1
ṣ.-maz 58a6
ṣ.-maz 19a6

şığış-: ancak sığmak, güçlükle sığmak, sığışmak.
ş.19a6

ṣıḥḥat (A): doğruluk, sağlamlık.
ṣ.-i ḫilāfet 23a12
ṣ.+ine 32b10

şıḳıl-: bıkmak, usanmak, sıkılmak.
ş.-mışdur 55b2

s̱ıḳlet (A): sıkıntı.
s̱.+e 34b2

ṣın(ı)f (A): bölük, takım, grup, sınıf.
ṣ. 60b7
ṣ.-ı āḫirī 60a10
ṣ.-ı nisā 26b11
ṣ.-ı rūḥānī 60b5
ṣ.+dur 60a5
ṣ.+uŋ 2b4, 54b2, 60a12
ṣ.+ı(iy.) 60a4, 60a6
ṣ.+ına 30b7

sır(r) (A): açıklanamayan, bilinmeyen şey; Allah'ın akıl ermeyen hikmeti, giz, sır.
s.-ı ġayb 52b2
s.-ı ḫafiyyāt 58a8
s.-ı ḫüdā 32a2, 45a11
s.-ı ma'ārif 22b4
s.-ı pāk-ı muṣṭafāvī (ḫātem-i s.) 36a6
s.-ı velāyet (noḳṭa-i dā'ire-i s.) 23a15
sırru'n-nebī (ṣāḥib-i s.) 8a13

ṣıyānet (A): koruma, korunma.
ṣ. 5b9
ṣ. eyle-: korumak 28a1
ṣ.+leri 26a11

sidre (A): meyve, kiraz.
s.+den 46b3

silsile (A): art arda gelen şeylerin oluşturduğu sıra, silsile.
s.+den 48a12

sin(n) (A): diş.
s.-i şerīf 8b14

sipihr (F): gök, sema.
s.-i hüviyyet (miḥver-i s.) 3a13
s.+ine 39a4

sirāyet (A): geçme.
s. it-: geçmek 48b13

sīret (A): bir kimsenin içi, tavrı, ahlakı.
s.-i şerife 7a10
s.+de 7a15
s.+ine 7a13
s.+inde 35b5
s.+lerini 7a14

sirdār (F): (bak. serdār)
s.-ı serā perde-i velāyet 3a12

ṣīt (A): çatırtı, ses.
ṣ. ü sadā-yı evrād ü eẕkār 30a7

sitte (A): altı sayısı.
s. (ṣihāt-ı s.): (bak. cihāt) 53b13
s. (ricāl-i eyyām-ı s.) 53b10
s.+de (cihān-ı s.) 45b15

sitte-nāzır (F, sitte, nāzır A): altı yöne bakan, altı yönü gözeten.
s. (cihāt-ı s.) 54b4

sitte vü ʿaşar ü sebʿā mi'ya (A): yedi yüz on altı sayısı.
s. 8b13

siyāb (A): giyecekler.
s.-ı fāḫire 9a8-9

siyādet (A): beylik, efendilik, seyitlik.
s.+i(iy.) 15b11

siz: siz.
s.+i(bel.) 10b3

ṣol: sol taraf, sol.
ṣ. 25a14, 53b14

ṣoŋra: sonra.
ṣ. 6a1, 8b7, 10a13, 11a8, 11b10, 12b12, 13b8, 14b12, 23a1, 33a1, 34b9, 34b10, 34b11, 34b14
ṣ.+da 17a10

ṣor-: öğrenmeye çalışmak, sormak.
ṣ.-an 63a4

sög-: kötü söz söylemek, küfretmek, sövmek.
s.-mek 12b6

söyle-: demek, söylemek.
s.-r 35a14, 60a8, 60a12
s.-rler 22a12, 40b8, 48a15
s.-rlerse 48a15
s.-di 10b12
s.-mişdi 55b12
s.-se 62b3
s.-dükçe 60b9
s.-dügi 49b14

söz: söylenen şey, kelam, söz.
s. 10b12
s.+i(iy.) 59b4, 62b2
s.+in 13a6
s.+lerini 40b8

su' (A): kötü, kötülük.
s.-i edeb: kötü terbiye, edepsizlik, terbiyesizlik 21a7, 21a8
s.-i ẓan: kötü sanış, düşünce kötülüğü 38a7

su'āl (A): sorma, sorulma, soru.
s. eyle-: sormak 13b9
s. olın-: sorulmak 26b13

subḥ (A): sabah.
s.ü mesā 51b10

ṣudūr (A): göğüs.
ṣ.+ında 38a6

ṣudūr (A): ortaya çıkma, olma.
ṣ.+ına 44b6

ṣūfī (A): tasavvuf ehli, mutasavvıf, sufi.
ṣ. 29b5, 42b3, 42b4, 60a2

ṣūfiyye (A): tasavvufçular, mutasavvıflar, sufiler. (bak. ṣūfiyyūn)
ṣ.+yi (ıṣṭılāhāt-ı ṣ.) 3b10, 30b15

ṣūfiyyūn (A): tasavvuf ehli olanlar, mutasavvıflar, sufiler (bak. ṣūfiyye)
ṣ. 7a13, 13b10
ṣ. (ṭā'ife-i ṣ.) 7a13
ṣ. +a (ṭarīḳ-i ṣ.) 20a15

ṣuleḳā (A): günah işlemeyen kimseler, salih kullar.
ṣ.+yı 41b1
ṣ.+dan (ʿāmme-i ṣ.) 5b7

sulṭān (A): padişah, hükümdar, sultan.
s. 17b1
s.-ı enbiyā: peygamberlerin sultanı: Hz. Muhammet 8a8, 14a3, 20a10, 20b7, 44b10
ṣulṭānü'l-ʿārifīn 2b6
sulṭānü'l-enbiyā: (bak. sulṭān-ı enbiyā) 4b13
s.-ı velāyet (ser-tāc-ı s.) 30a5-6
s.+dur 18a6
s.+ı(bel.) 54b7
s.+laruŋ 18a7

sulṭān murād ḫan (k.a.): Osmanlı Devleti'nde 1574-1595 yılları arasında hüküm sürmüş olan padişah, III. Murat.
s. 2b14

sulṭān selīm ḫan (k.a.): Osmanlı Devleti'nde 1566-1574 yılları arasında hüküm sürmüş olan padişah, II. Selim, Sarı Selim.
s. 2b15

sulṭān süleymān ḫan (k.a.): Osmanlı Devleti'nde 1520-1566 yılları arasında hüküm sürmüş olan padişah, Kanuni Sultan Süleyman.
s. 2b15

sumṭ (A): sessizlik.
s. (küşe-i s.) 34a15

sūr (F): düğün, şenlik.
s.+ı(bel.) (gül-i s.) 16b6
s.+ı(iy.) 16b6

ṣūr (A): boynuzdan yapılmış büyük boru.
ṣ.+ı(iy.) (naġme-i ṣ.) 16b4

sūre (A): Kur'an'ın 114 bölümünden her biri.
s. 15a15
s.-i baḳarā 19a5
s.-i berā'at 22b13, 22b15
s.-i enʿām 21b14, 21b15
s.-i iḫlāṣ 18b5
s.-i kehf 21a5
s.-i maḫsūṣa 16b8, 17a9, 17b14, 19a5, 21a5, 22b8
s.-i mezbūr 23a9-10
s.-i ṭāhā 22b8(2)
s.-i yāsīn 15a13
s.+dür 22b10
s.+ye 15a15
s.+nüŋ 19b3, 23b5
s.+si 16b8, 17b15D3, 19b3, 21b14, 23b4
s.+sidür 17a9, 17b15, 17b15D3, 23b5

s.+sini 23a3
s.+sine 15b4
s.+leri 18b4
s.+leridür 18b5

ṣūret (A): biçim, görünüş; tarz, yol
ṣ.-i bāṭın 58a7
ṣ.-i da'vā 55b15
ṣ.-i inkār 35b8
ṣ.-i intifā' bul-: fayda görmek, yararlanmak 17b4
ṣ.-i ma'nā 31a9
ṣ.-i ẓāhir 15b7, 47b14
ṣ.+de 47b9, 52b2
ṣ.+den 35b9
s.+inde 16b1, 35b4, 35b7, 59a3
s.+indedür 15a3

ṣūretā (A): görünüşte.
ṣ. 23b1, 37a7

ṣuver (A): görünüşler, biçimler, suretler.
ṣ.-i 'ālem 47b9

sübḥānī (A): Allah'a ait, Allah'la ilgili.
ṣ. (nev-rūz-ı muḥabbet-i s.) 33b1
ṣ.+de (ḥicāb-ı emr-i s.) 42a3
ṣ.+den (ḥicāb-ı emr-i s.) 41b11

sübḥāniyye (A): (bak. sübḥānī)
s. ('ulūm-ı 'aṭāyā-yı s.) 24a2-3

ṣübūt (A): ortaya çıkma, gerçekleşme.
ṣ.-ı muḥabbet-i ilāhiyye ('ilm-i ṣ.) 17b15

südde(A): kapı.
s.-i seniyye 3a8

sü'edā (A): kutsal, uğurlu kimseler.
s.-yı vāṣilīn (zümre-i s.) 25a5

süheyl (A): gökyüzünün güney yarım küresinde bulunan, parlak ve büyük bir yıldızın adı.
s. 14a7, 14a10

süleymān (k.a.): Hz. Davut'un oğlu olan ve hayvanlarla konuşabilmesi ile ünlü bir kral-peygamber, Hz. Süleyman.
s. 18b3

sülūk (A): Allah'a ulaşmak amacıyla bir tarikate girme.
s.-i ṭarīḳat-ı zülfā 22a14-15
s. (ehli's- s.): (bak. ehl) 3a6

s.+üŋ (ehl-i s.) 39a8

sünnet (A): Hz. Muhammet'in sözleri, davranışları ve işleri .
s. (ehl-i s.): (bak. ehl) 35b4
s.-i muṣṭafāviyye (mübāşir-i riʿāyet-i s.) 10a2
s. it- (riʿāyet-i s.): sünnet olan şeyleri yerine getirmek, Hz. Muhammet'in söz ve davranışlarına uygun hareket etmek 56b12
s.+lerüŋ 6a11

sür-: geçirmek, sürmek.
s.-miş (ʿömür s.): (bak. ʿöm(ü)r) 9b1

sürādiḳāt (A): padişah çadırları, otağlar.
s.-ı kerāmet ü velāyet 51a5

sürin-: bir şeye değerek hareket etmek, sürtmek, sürünmek.
s.-en 48a11

süver (A): sureler.
s.-i ḳur'āniyye 15a14

süveyda (A): kalbin ortasında bulunduğu sanılan ve insan vücudunun merkezi kabul edilen kara benek, gönül.
s.+mda 20b1

Ş

şa'bān (A): Araplarda kameri ayların sekizincisi ve Ramazan'dan önce gelen ay.
ş. (ġurre-i ş.) 34a1, 35a4

şād-āb (F): suya kanmış, sulu, taze.
ş. it-: sulamak, sudan doyurmak 33b6
ş. ol- (ser-sebz ü ş.) : (bak. ser-sebz) 36b6

şāh (F): padişah, hükümdar.
ş.-ı 'ādil 11b6
ş.-ı vāṣıl 21b11
ş.+a 25b13
ş.+ıdur 43b15

şāh-bāz (F): (bak. şeh-bāz)
ş.-ı 'irfān 39a10

şaḫ(ı)ṣ (A): kişi, kimse, şahıs.
ş. 3b11, 8a2, 28b3, 29a9, 29a10, 30b3, 31a10, 32a6, 50a10
ş.-ı 'ābid 53b8
ş.-ı āḫir 8a3
ş.-ı 'aliyyü'z-ẕāt 5a8
ş.-ı murtāż 42a7
ş.-ı nūrānī 58b8-9
ş.-ı riyāżet-pīşe 5a4
ş.-ı rūḥānī 29a1, 29a4
ş.-ı vāṣıl 50b8
ş.+ı(bel.) 28b1, 30b2
ş.+a 28a12, 39b12
ş.+uŋ 5b2, 22a7, 28b9

şāhid (A): gören, tanık, şahit.
ş.-i ḥāl 19a11
ş.-i müşāhede 55a1

şāh-rāh (F): şaşırılmış mümkün olmayan doğru ve açık yol.
ş.-ı ḳurb ol- (sālik-i şl): (bak. sālik) 5b4

şā'ibe (A): şüphe.
ş. 50a8
ş.+den 50a10

şaḳā'iḳ (A): şakayık.
şaḳā'ikü'r- ricāl 19b15

şaḳī (A): haydut, yol kesen.
ş. 38a14
ş.+midür 30b1

şākird (F): öğrenci, çırak.
ş. 9b11

şām (y.a.): Şam.
ş. 34a10
ş. (dimaşķı'ş- ş.) 45a5-6

şāmil (A): içine alan, kaplayan.
ş. (şāmilü'l-ʿaķl) 22a13
ş.+dür 11b4

şān (A): tabiat, yaratılış, huy; şöhret, ün, şan.
ş.-ı ʿacīb 47b13-14
ş.-ı laṭīf 40a1, 49a10
ş.-ı muʿallā 16b3
ş. (ʿaẓīmü'ş- ş.) 51b7
ş. (velī-yi kebīrü'ş- ş.) 52a5
ş. (ẕāt-ı ʿaẓīmü'ş- ş.) 48b5
ş. (ẕāt-ı kebīrü'ş- ş.) 49b7
ş.+uŋ (evliyā-yı ʿaẓīmü'ş- ş.) 27b1-2
ş.+dur (ʿazīz-i ʿaẓīmü'ş- ş.) 26a1
ş.+ı(iy.) 48b1
ş.+ı (ʿazm-i ş.) 49b8

şebnem (F): çiy.
ş.+ler 33b7

şecāʿat (A): yiğitlik, yüreklilik.
ş. virilmiş ol-: cesur olmak, yiğitçe davranmak 32a12
ş.+le 32b7, 33a9

şefīʿ (A): bir suçun bağışlanması için aracılık eden.
ş. ü dest-gīr ol-: bir suçun bağışlanması için uğraşmak 64b9-10

şefķat (A): acıma, bağışlama, yumuşak davranma.
ş. 43b8
ş. ķıl: acımak, bağışlamak, yumuşak davranmak 39b9
ş. ü merḥamet (kemāl-i ş.) 43b3
ş. (merḥamet ü ş.) 20b12
ş. eyle- (ümmīd-i merḥamet ü ş.): birinden merhamet ve şefkat ummak 64a13
ş.+dür (mülāyemet ü ş.) 39b7
ş.+leri 43a6

şehādāt (A): görünen şeyler, görünen dünya.
ş. (aṣḥāb-ı ş.) 53a11

şehādet (A): görerek doğruluğuna inanma, tanıklık.
ş. 6b13, 50b5
ş. bul- (mertebe-i ş.): görünen şeyleri kalpte hazır bulmak, görünen şeyleri algılamak 52a11

ş.+e (ʿālem-i ş.): (bak. ʿālem) 50b10
ş.+den (ʿālem-i ş.) 50b4
ş.+den (ehl-i ş.): (bak. ehl) 8a1, 8a3

şeh-bāz (F): yiğit, cesur; bir cins iri ve beyaz doğan.
ş. 39b1, 44a2

şehīr (A): namlı, ünlü.
ş. 2b9

şehr (F): kent, şehir.
ş. ü vilāyet 45b10
ş.+inden 42b1, 58b12

şeh-vār (F): iri veya iyi cins inci.
ş. (dürr-i ş.) 58b8

şek(k) (A): şüphe, kuşku, tereddüt.
ş. ü şübhe 50a8
ş. (reyb ü ş.) 38a4

şekker-vār (F): şeker gibi (tatlı).
ş. (şīr ü ş.) 48b6, 49a8

şeksiz (T, şekk A): kuşkusuz, şüphesiz, kesinlikle.
ş. 62b4

şekvā (A): hoşnutsuzluk, şikayet.
ş.+dan 53b6

şemʿ (A): mum.
ş.-i cemʿ 51b12

şems (A): güneş.
ş.-i ʿālem-gīr 42a5

şemsiyye (A): güneşle ilgili.
ş. (velāyet-i ş.) 14a13

şerʿ (A): din kuralları, şeriat.
ş.-i şerīf: İslam şeriatı 8a10, 21b1
ş.-i mübīn (nizāʿ-ı ş.) 32a13
ş.-i aḥmedī (vāriṣ-i ş.) 14a14
ş.+le (lisān-ı ş.) 59a10

şerāyiʿ (A): şeriat hükümleri, şeriat.
ş.-i nebeviyye (mütābiʿ-i ş.) 10a1-2
ş.-i münzile (ʿulūm-ı ş.) 30a11

şeref (A): yücelik, ululuk; üstünlük.
ş. 22b8, 47a6
ş.-i ḫidmet 5b9

ş.-i şıdḳ 38b3
ğ. ü imtiyaz bul-: başkalarından ayrı ve üstün tutulmak, ayrıcalık görmek 22b12

şerer (A): kıvılcımlar.
ş.-i şer 38a13-14

şerḥ (A): izah ederek anlatma, açıklama.
ş. olun-: izah edilerek anlatılmak, açıklanmak 62b7

şerīʿat (A): doğru yol; din kaideleri, şeriat.
ş.-ı muḥammediyye 10a5
ş.+üŋ (umūr-ı ş.) 57b4
ş.+le (te'yīd-i ş.) 23b9-10

şerīf (A): şerefli, kutsal; soylu, temiz.
ş. 22a6
ş. (duʿā-yı ş.) 62b7-8
ş. (ẕāt-ı ş.) 3b7, 3b14, 40a1, 49a10
ş.-i ʿilm 17a15
ş.+dür (vücūd-ı ş.) 35b10
ş.+e (ḥacc-ı ş.) 23a8
ş.+e (cemāʿat-i ş.) 13b5
ş.+e (şerʿ-i ş.) : (bak. şerʿ) 21b1
ş.+den (ẕāt-ı ş.) 35b11
ş.+üŋ (ḥadīs̱-i ş.) 7b12, 40a14-15
ş.+le (naṣṣ-ı ş.) 33b14
ş.+i(iy.) (naṣṣ-ı ş.) 40b11
ş.+i (sinn-i ş.) 8b14
ş.+ine (ism-i ş.) 42a11
ş.+ine (naṣṣ-ı ş.) 55b10
ş.+inde (naṣr-ı ş.) 11a1
ş.+inden (şerʿ-i ş.) 8a10
ş.+inüŋ (ḥadīs̱-i ş.) 56a12-13
ş.+inüŋ (naṣṣ-ı ş.) 26b2
ş.+iyle (naṣr-ı ş.) 18b8
ş.+leri (ṭabʿ-ı ş.) 20b8
ş.+leri ((ẕāt-ı ş.) 3a5-6

şerīfe (A): (bak. şerīf)
ş.+leri (sīret-i ş.) 7a10
ş.+lerini (esmā-yı ş.) 2b4

şer(r) (A): kötülük, fenalık.
ş. (şerer-i ş.) 38a13-14

şetm (A)ʿ: sövme, küfretme.
ş.-i ġalīẓ it-: kaba ve çirkin sözlerle sövme 12b5

şey (A): (bak. şey')
ş. 21b5

şey' (A): nesne, şey.
ş. 44b4, 58a1
ş.+e 48a15
ş.+üŋ 18a9

şeyḫ (A): bir tekke veya zaviyeye başkanlık eden ve müritleri bulunan kimse.
ş.-i ʿālim ü ʿārif 55a9
ş.-i şüyūḫ-ı kirāmī 40a7
ş.+üm 48a15

şeyḫ aḥmed (k.a.): (bak. şeyḫ aḥmed bin muḥamedi's-semnānī)
ş. 13b8

şeyḫ aḥmmedü's-sebtī (k.a.): 1145-1205 yılları arasında yaşamış, fazilet ve kerametleriyle tanınmış Faslı bir veli.
ş. 54a3-4

şeyḫ aḥmed bin muḥammedi's-semmnānī(k.a.): İran'ın Semnan kentinde doğmuş, İranlı bir şair-veli.
ş. 13b3-4

şeyḫ ebū ʿabdu'llāhi daḳḳāḳ (k.a.): rical-i kahr veya rical-i kuvvet denilen abdal grubundan Faslı bir veli.
ş. 42b1

şeyḫ ebū'l-ḳādir cīlī (k.a.): Muhyiddin Arabi'nin öğrencisi olduğu, Bağdatlı bir tarikat şeyhi.
ş. 48a15

şeyḫ ebū medyen (k.a.): 1198 yılında ölmüş, ünlü Endülüs mutasavvıfı.
ş. 41b15

şeyḫ ekber (bak. şeyḫ muḥyi'd-dīn ʿarabī) 42a15, 48a15, 54a6, 59a4
ş.-i ḥaḳīḳat-güvāh 47b15-48a1

şeyḫ-i ekber (bak. şeyḫ muḥyi'd-dīn ʿarabī)
ş. 45a4, 49b11, 51b11, 53b1-2, 59b7

şeyḫ muḥammed bin ḳā'idü'l-evānī (k.a.): bir din büyüğü.
ş. 59b4-5

şeyḫ muḥyi'd-dīn ʿarabī (k.a.): 1162'de Endülüs'te doğmuş, 1240'ta Şam'da ölmüş ve Hallac-ı Mansur'un "varlık birliği" görüşünü benimsemiş ünlü mutasavvıf.
ş. 3b9, 30b14, 61a1

şi'ā (A): Hz. Ali taraftarı.
ş.+dan 35b2

şiddet (A): fazlalık; sertlik, kabalık.
ş.-i ġażab 43b4
ş.+le 47a1

şikār (F): avlama.
ş. ol-: avlamak 39b1

şimāl (A): kuzey; sol, sol taraf.
ş. 26a6, 63aDA
ş. (cenūb ü ş.) 61a15
ş.+i(bel.) (semt-i ş.) 63b5
ş.+inde (yemīn ü ş.) 26a12

şimālī (A): kuzeyde olan, kuzeyde bulunan.
ş. (ḳuṭb-ı ş.) 14a11
ş.+dür 14a8

şīr (F): arslan; süt.
ş.-i ner 48a4
ş. ü şekker-vār 48b6, 49a8
ş.-ı peleng-intiḳām 32b1-2

şīrāz (y.a.): İran'ın güney kesiminde, Zağaros Dağları ile çevrili kent merkezi.
ş.+a 12b15

şol: şu, o.
ş. (zamir)
ş. deŋlü 42a13
ş. (sıfat) 17a15, 17b15D2, 18a3, 18a11, 32b13, 38a11, 46b8, 54a11, 55a14, 57a11, 57b13, 60a14

şöyle: şunun gibi, öyle, şöyle.
ş. 19a6, 22a11, 47a14, 50b12, 50b15

şu'ayb (k.a.): Kur'anda adı geçen ve adı, Hud, Salih ve Lut'tan sonra anılan Peygamberlerden biri, Hz. Şuayb.
ş. 23b3
ş. (ḥażret-i ş.) 44b12

şuhūd (A): vücut bulma, var olma, görünme.
ş. 16a12

şular: şunlar.
ş. 60a2

şu'ūr (A). anlama, anlayış.
ş. bul-: anlaşılmak 26b3-4

şübhe (A): kuşku, şüphe.
ş. 19b11
ş. (şekk ü ş.) 50a8

şübhesiz (Tr, şübhe A): kuşkusuz, kesinlikle, şüphesiz.
ş. 53a1, 62a11, 62b4

şükr (A): görülen iyiliğe karşı gösterilen minnettarlık, teşekkür, şükür.
ş.-i yezdān 53b7

şükūfe (F): çiçek.
ş.+lerini 19b15

şükūfe-zār (F): çiçek bahçesi.
ş. ü ezhār 33b2

şümūl (A): manevi olarak kaplama, içine alma, kaplam.
ş.+i 28b9

şü'ūn (A): hadiseler, olaylar.
ş.+la 18b14
ş.+ını 18b11
ş.+ına 18b10

şüyūḫ (A): şeyhler.
ş.-ı kirāmī (şeyḫ-i ş.) 40a7

T

tā (F): kadar, dek, değin.
t. 6a3, 10a4, 14b7, 15a7, 20a15, 24b6, 35a2, 36b3, 55b4, 64a2

ta'accüb (A): şaşma, şaşırma.
t. ü istiğrāb it-: şaşırmak, şaşakalmak 10a15-10b1

ta'alluḳ (A): ilişiği, ilgisi olma.
t. eyle-: ilişkin olmak, ilgili olmak, ilgilenmek 44b7
t.+ı(iy.) 38b8

ṭa'at (A): Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.
ṭ. ('ibādet ü ṭ.) 58b14
ṭ.+e (namāz ü ṭ.) 58a11
ṭ.+larında ('ibādet ü ṭ.) 56b10

ta'ayyün (A): meydana çıkma, belli olma, belirme.
t. bul-: mmeydana çıkmak, belli olmak, belirmek 24a13

tāb (F): ışık, parlaklık.
t.-ı tecellī (ḥayret-i t.) 41b6

ṭab' (A): huy, yaratılış.
ṭ.-ı şerīf 20b8
ṭ.-ı (luṭf-ı ṭ.) 24a4
ṭ.+ın (mir'āt-ı ṭ.) 18a15

ṭabaḳa (A): kat, katman, tabaka.
ṭ.-i abdāl 5b14, 6a1
ṭ.-i evvelī 7b7
ṭ.-i ḫāmise 7b9
ṭ.-i mürīdīn 13b13
ṭ.-i rābi'e 7b8-9
ṭ.-i sādise 7b9
ṭ.-i s̱ālis̱e 7b8
ṭ.-i s̱āniyye 7b8
ṭ.-i ṭākibīn 13b12
ṭ.-i 'ulyā 57b6
ṭ.+dan 61a10
ṭ.+muz 13b11
ṭ.+ları 24a13
ṭ.+larını 13b9

ṭabaḳāt (A): katmanlar, tabakalr.
ṭ. 7b11, 39a1, 59b9, 61a9
ṭ.-ı müte'addide 54a15-54b1
ṭ.+ını 2b1, 7b6
ṭ.+umuz 13b10

tāb-dār (F): parlak, ışıklı.
    t. ol-: parlamak, ışıldamak 61a11
    t. (gevher-i t.) 58b8

tābi' (A): bağlı kalan, boyun eğen.
    t. 42a5, 46a3

ṭabī'at (A): kainat, doğa.
    ṭ. 23b8

ṭabī'ī (A): olağan, doğal.
    ṭ. (ḥubb-ı ṭ.) 20b14
    ṭ. (müddet-i ecel-i ṭ.) 11a14

ṭabī'iyye (A): tabii bilimler, fen bilimleri.
    ṭ. 24a1

ta'bir (A): ifade etme, anlatma.
    t. eyle-: ifade etmek, anlatmak 18a14
    t. ḳılın-: ifade edilmek, anlatılmak 37a4
    t. olın-: ifade edilmek, anlatılmak 26a13-14

ta'cīl (A): çabuklaştırma, acele ettirme.
    t. (bi-ṭarīḳü'l-t.) 38b7

tācir (A): ticaretle uğraşan, tüccar
    t. 35a5

tafavvuḳ (A): üstün olma, üste çıkma.
    t. u tağallüb it-: üstün gelmek, galip olmak 47a3

tafṣīl (A): uzun uzadıya anlatma, açıklama.
    t. 2b8, 16a7
    t.-i bī- 'adīl 61a3-4
    t. it- 59a3
    t. olun- 7b11-12
    t.-i maḳāmāt-ı aḳṭāb 13a10-11
    t.+inde 3b2
    t.+idür ('ilm-i t.) 16a7
    t.+leri 54a13

tafżīl (A): güzel çzellik verme, faziletlendirme.
    t. 59a2

tağallüb (A): galip gelme, galip olma.
    t. it- (tafavvuḳ u t.): (bak.tafavvuḳ) 47a3

ṭağıt-: karıştırmak, dağıtmak.
    ṭ.-ur 511a8

tağyīr (A): değiştirme, bozma.
    t. it-: değiştirmek, bozmak 42b5

ṭāhā (A): Kur'an'ın 135 ayetlik yirminci suresi.
    ṭ. (süre-i ṭ.) 22b8
    ṭ.+dur 22b8
    ṭ. (süre-i t.) 22b8

taḥabbüb (A): sevme, sevgi.
    t.-i ilāhī 20b15

taḥaddī (A): meydan okuma.
    t.+dür 32b12

taḫayyül (A): canlandırma, hayal etme.
    t. it-: canlandırmak, hayal etmek 41a5, 46a13, 49a14

taḥḳīḳ (A): belki; doğru olup olmadığını araştırma, doğru olup olmadığını ortaya koyma.
    t. 4b14, 18b11
    t.-it-: araştırmak 2b3

taḥrīr (A): yazma, kaydetme.
    t. 2b8
    t. olın-: yazılmak, kaydedilmek 3b2
    t. olun-: (bak. taṭrīr olın-) 40a14
    t.+den (üslūb-ı t.) 24b13

taḥṣīl (A): eğitim görme, bilim öğrenme.
    t.-i ʿilm-i ḫāṣ 46a9
    t. it-: eğitim görmek, bilim öğrenmek 51b7, 60b10
    t.+inde 52a9, 52a12

taḫṣīṣ (A): bir şeri birine veya bir yere mahsus kılma, ayırma, bağlama.
    t. eyle-: ayırmak, bağlamak 45b5

taḫt (A): genellikle hükümdarların oturduğu büyük ve süslü koltuk, taht.
    t.-ı risālet 59b1

taḥt (A): alt, aşağı.
    t.-ı esfel (ricāl-i t.) 46b5
    t.+ındaki 57a2

taḥvīl (A): değiştirme çevirme, dönderme.
    t.+ini (naḳl ü t.) 61a33

ṭā'ife (A): bölük, takım, grup.
    ṭ.-i celīle 3b6, 45a5
    ṭ.-i cin 41a13
    ṭ.-i melāmiyye: ibadetin gizli tutulması, günahın gizlenmemesi ilkesini savunanlar, melametiler 55a14, 57b5
    ṭ.-i mezbūre 7a1, 61a4

ṭ.-i muḥaddişūn 60a4
ṭ.-i nisā 20a10, 20b6
ṭ.-i sa'īde 35a12
ṭ.-i ṣūfiyyūn 7a13
ṭ.-i ẕevi'l-kemāl 28b12
ṭ.+den 43b11
ṭ.+nüŋ 61b9
ṭ.+si 47a4
ṭ.+sindenüz 13b10

ṭā'irīn (A): uçucular, uçanlar.
ṭ. 13b14

taḳallüb (A): başka bir kalıba girme, değişme.
t. it- 47a2

taḳdīm (A): sunma, sunuş.
t. 25b8

taḳdīr (A): verme, değer verme; değerini, gereğini anlama.
t. eyle-: vermek 38a15-38b1
t. it-: vermek 5b2, 28a9
t.+ce 20b10, 64b4

taḳī (A): günahtan sakınan, dinine bağlı kimse.
t.-yi kerāmet-simāt 43a2-3

taḳlīb (A): tersine çeevirme, değiştirme.
t. it-: çevirmek, değiştirmek 7a6

taḳsīm (A): parçalara ayırma, bölümleme.
t.-i ka'be-i müşerrefe 26a2

taḳṣīr (A): kabahat, günah, suç.
t. (keşīrü't-t.) 2b9

ṭālib (A): öğrenci; isteme, istek.
ṭ. 62a13
ṭ.+lerinden 6b3

ṭālibīn (A): isteyenler, istekliler.
ṭ. (ṭabaḳa-i ṭ.) : tek amaçları Tanrı'ya ulaşmak olan veliler 13b12

ta'līm (A): öğrenme, öğretme.
t.+dür 25b9

talṭīfen (A): taltif yoluyla, kutfederek, lütfen.
t. 11a9

tām (A): eksiksiz, mükemmel, tam.
t. 22b8

t. (üns-i t.) 60b10
t.+dur 21b1
t.+dur (mümted-i t.) 49a12

ṭama' (A): doymazlık, açgözlülük.
t.-ı riyāset 57a4
t. it-: doymamak, çok istemek 57a3

tamām (A temām): ne eksik ne fazla; eksiksiz, tam, tamam.
t. 12b11, 20b5
t. ol-: tamamlanmak, bitmek 24a8-9, 54a13-14

ṭa'n (A): kınama, yerme.
ṭ.+uŋ (ehl-i ṭ.): (bak. ehl.) 42a12
ṭ.+ile (seng-i ṭ.) 42b5

ṭa'na (A) sövme, çekiştirme, yerme.
ṭ.+sı (ṭanz u ṭ.) 42a12

ṭanz (A): alay etme, eğlenme.
t. u ṭa'na 42a12

ṭar: içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, dar.
ṭ. 6b13

ṭaraf (A): yan, yön.
ṭ.+a 62a4, 62a14
ṭ.+ın 63b3
ṭ.+ına 26a4
ṭ.+ında 25a14
ṭ.+ından 20b4, 63b9

ṭarafeyn (A): iki taraf: sağ ve sol.
ṭ.+i(iy.)

taravvıż (A): ağaçlık, çimenlik hale getirme, ağaçlık, çimenlik.
t. 47b9

tārīḫ (A): tarih.
t.-i vefāt 11b12
t.+e 8b15

ṭarīḳ (A): yol; usul.
ṭ.-i 'aḳl 58a6
ṭ.-i ehl-i melāmet 55a12
ṭ.-i ḥaḳ 41b5, 42a13, 55a2
ṭ.-i ṣūfiyyūn 20a15
ṭ. (ehl-i ṭ.): (bak. ehl) 49a13
ṭ.-i ḥaḳ (sālikān-ı ṭ.) 53a8
ṭ.+den (aṣḥāb-ı ṭ.) 46a12

ṭ.+le 9a12, 22b12, 34b12, 35a13, 40b13, 60a7, 60a11
ṭ.+le (keşf-i ṭ.) 36a15
ṭ.+i(iy.) 60a12
ṭ.+ine 56a8, 58b14
ṭ.+inde 50b1
ṭ.+iyle 13b5

ṭarīḳat (A) : Allah'a ulaşmak isteğiyle tutulan yol, tasavvufi meslek.
ṭ. 31b10
ṭ. (ḳıdvet-i erbābü'ṭ- ṭ.) 13a12
ṭ. (müteʿaṭṭışān-ı bādiyye-i ṭ.) 25a4
ṭ.-ı zülfā (sülūk-i ṭ.) 22a14-15
ṭ.+de 59b3
ṭ.+inde (kişt-zār-ı ṭ.) 20a1

taṣarruf (A): idare ile kullanma, tutum.
ṭ.+ıdur 16a3

taṣavvur (A): zihinde şekillendirme, göz önüne getirme, kurma.
t.+ı(iy.) 20b11

taṣdīr (A): yazma, yazılma.
t. olun- (taṣvīr ü t.): (bak. taṣvīr) 54b13

tāsiʿ (A): dokuzuncu.
t.+üŋ (felek-i t.) 31b14

tāsiʿa (A): (bak. tāsiʿ)
t. 16a15

taṣṭīr (A): yazma, yazılma.
t. 2b8
t. olun-: yazılmak 25a7, 37a6
t.+inde 64b3

taṣvīr (A): yazıyla tarif etme.
t. ü taṣdīr olun-: yazmak, yazarak tarif etmek 54b13

ṭaş: kaya parçacığı, taş.
ṭ. 12b9
ṭ.+lar 12b7

taṭbīḳ (A): uygulama.
t.+ini 19b6

ṭavā'if (A): bölükler, takımlar, gruplar.
ṭ.-i beşer 38a10

ṭavīl (A): uzun.
ṭavīlü'l-ḳāme 9b14

ṭayan-: güç bir duruma katlanmak, dayanmak.
ṭ.-urlar 34b7

ṭāyife (A): (bak. ṭā'ife)
ṭ.+sinden 51a4

ta'yīn (A): atama.
t. eyle-: atamak 21a12-13
t.-i mertebe 24b14
t. it-: atamak 29a2

ṭay(y) (A): atlama, üzerinden hızla geçme.
ṭ. it-: atlamak, üzerinden hızla geçmek 52a15
ṭ.-ı mekān it-: bulunulan yeri atlarcasına geçmek, hızla yer değiştirmek 6b5

tażarru' (A): yalvarma.
t. u niyāz (envā'-ı t.) 62a6

tāze (A): genç; yaş, taze.
t. 11a11
t. ve muṭarrā ḳıl-: yeşertmek 20a1

ta'ẓīm (A): ululama, saygı gösterme, ikram etme.
t. 25b9
t. ü tekrīm 54a5

te'āla'llāh (A): Allah yüceltsin.
t. 17a5, 22b3, 39b2, 59a6

tebcīl (A): ululama, ağırlama.
t.+le (envā'-ı t.) 13b6

tebessüm (A): gülümseme.
t. eyle-: gülümsemek 10b11, 39b13
t. (basṭ ü t.) 39b7

tebevvül (A): tuvalet ihtiyacını giderme.
t.+leri (teġavvuṭ ü t.) 5b14

tebük (y.a.'ndan): Hz. Muhammet komutasındaki İslam ordusu ile Bizans ordusunun, Suriye'de Tebük denilen yerde 631 yılında yaptıkları savaş.
t. 10a11

ṭecdīd (A): yenileme.
t. it-: yenilemek 11a6

tecellī (A): görünme, belirme: Tasavvufta Allah'ın nurunun etkisiyle iyi kulların kalbinde, ilahi sırların çözülmesi.
t. 41a6

t. eyle-: görünmek, belirmek 57b3
t. ḳıl-: görünmek, belirmek 19a13
t.-yi raḥmānī: Allah tarafından varlıklara verilen vücut 8b3
t.-yi ülūhiyyet 8b1-2
t.-yi raḥmān (ġalebe-i t.) 40b9
t. (ḥayret-i tāb-ı t.) 41b6
t.+den (eşvāḳ-ı t.) 53a7
t.+sine 19a8

tecelliyāt (A): görünmeler, belirmeler, tecelliler.
t. (envāʿ-ı t.) 34b14
t.-ı nā-mütenāhiyye (ġalebāt-ı t.) 33a14-15
t.-ı cemāl (ḥāl ü ġalebāt-ı t.) 34a6

tecemmül (A): süsz süsleme, süslenme.
t. 44a3

tedārik (A): bulup buluşturma, edinme, tedarik.
t.+ini (t. gör-): gereksinimlerini bulmak, edinmek 6a14

tedbīr (A): bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare.
t.+idür 16a6

tedennī (A): aşağı inme, gerileme.
t. 16a5
t.+sini 16a4

tedḳīḳ (A): dikkatle araştırma, inceleme.
t. 2b8

teehhül (A): evlenme.
t.+leri (tezevvüc ü t.) 5b15

te'ennī (A): ilerisini düşünerek, acelesiz ve dikkatli davranma.
t. (ḥüsn-i t.) 47a12-13
t.+dür 16a1

tevāfüt (A): iki şey arasındaki fark, farklılık.
t.+leri 24a9

tefhīm (A): bildirme, anlatma, anlatılma.
t.+inde 54b13

tefriḳa (A): ayrılma, ayrılık.
t. 56a3

tefvīz (A): dağıtma, verme.
t. ḳıl-: dağıtmak, vermek 30a12

teğavvuṭ (A): tuvalet ihtiyacını giderme.
t. ü tebevvül 5b14

tekellüm (A): söyleme, konuşma.
t.+e 34b6, 34b11
t.+ine 60a7

tekrīm (A): ululama, saygı gösterme, ikram etme.
t.+ümde (ta'ẓīm ü t.) 54a5

tekrīt (y.a.): Irak'ta Bağdat ile Musul arasında Dicle nehrinin batısında bir kasaba.
t. 58b12

telebbüs (A): giyme, giyinme, delillendirme (?).
t. 18b14

te'līf (A): kitap, eser yazma
t. olın-: yazılmak 3a10

temām (A): (bak. tamām)
t. (kemāl ü t.) 21b15

temekkün (A): yerleşme.
t.+den 6a9

temennā (A): dileme, dilek, istek.
t.-yı muḥabbet 18b2

temkīn (A): ağırbaşlılık.
t. (ẕü vaḳār ü t.) 9b15

ten (F): vücut, beden.
t.-i 'uryān 37a9

tenezzül (A): aşağılama, alçaklık.
t. 44a1
t.+dür 43a15

tenhā (F): yalnız, ıssız.
t. 62a3

ter (F): taze, yaş.
t.+den (ḫüşk ü t.) 19a15

teraḥḥum (A): merhamet etme, acıma.
t. eyle-: merhamet etmek, acımak 39b15
t.-ı (rıfḳ u t.) 15b15-16a1

teraḳḳī (A): yükselme, ilerleme.
t. 16a4
t.+sini 16a4

tercīh (A): üstün tutma, daha çok beğenme.
t. it-: üstün tutmak, daha çok beğenmek 6a9, 53b7

terk (A): bırakma, vazgeçme.
t.-i da'vā-yı velāyet 53b5
t. eyle-: bırakmak, çağırmak 41a7
t.-i iḳtiżā-yı ḥuḳūḳ 56a5
t. it-: bırakmak, vazgeçmek 6a2, 18b1
t.-i ṣan'at 3a9
t.+i(iy.) 30a6

terreh (A): saçma sapan, önemsiz.
t. (berk-i t.) 22b2

tertīb (A): düzenleme, düzen.
t. 24a10, 30a1
t. buyur-: düzenlemek 7b10
t.-i 'aded 24b2
t.-i ezmān 24b1
t.-i rütbe 24b2
t.it-: düzenlemek 58a1
t.+ine 40a15

tesettüren (A): saklayarak, gizleyerek.
t. 12a14

te'ṡīr (A): içe işleme, etkileme.
t.+inde 42a14

te'ṡīrāt (A): etkilemeler, etkiler, tesirler.
t.-ı 'acībe 28b2
t.+ına (āṡār u t.) 29b10

tesmiye (A): adlanma, adlandırılma.
t. olın-: adlandırılmak, ismi verilmek 28b12, 59b6
t.+si 29a15

teşbīh (A): benzetme, beenzetilme.
t. ḳılın-: benzetmek 37a3-4

teşbihen (A): benzetme yoluyla, benzeterek.
t. 7a14

teşebbüṡ (A): girişme, el atma.
t. it-: girişmek, el atmak 50b9

teşrīfen (A): şeref vererek, gelerek, teşrif ederek.
t. 11a8

teşvīş (A): karıştırma, kargaşa, karışıklık.
t. (çirk-i t.) 17a7

tevābi' (A): bir merkeze bağlı olan yerler.
t.+inden 35a15

tevāżu' (A): alçakgönüllük gösterme.
t.+larını 56b4

teveccüh (A): güler yüz gösterme, yakınlık duyma.
t.+leri 45a2

tevellüd (A): doğma, doğum.
t. it-: doğmak 48b11-12

tevḥīd (A): Allah'ın birliğine inanma.
t.-i ḫāliṣ 24b5
t. eyle- (ġarḳa-i deryā-yı t.): (bak. ġarḳa) 59a8

te'vīl (A): söze başka bir anlam vermeye kalkışma.
t.-i ḳur'ān: Kur'an ayetlerini yanlış yorumlama, Kur'an ayetlerine yanlış anlam verme 21a1
t.+ile 19b10
t.+ini 19b5

te'vīlāt (A): sözü çevirmeler, yanlış anlamlandırmalar.
t.+uŋ 19b8

te'yīd (A): kuvvetlendirme, destekleme.
t.-i şerī'at 23b9-10

teysīr (A): kolaylaştırma, çözme.
t.-i kevākib 31b8

tezevvüc (A): evlenme.
t. ü teehhül 5b15

tezvīc (A): evlendirme.
t.+i(bel.) 11b7

tezyīn (A): süsleme.
t. it-: süslemek 55b2

ṭılısm (A): büyüler.
ṭ.-ı genc-i ẕāt ol-: her şeyin özü olan Allah'ın varlığındaki gizlerden büyülenmek 37a8

tırāş (F): yontma, yontulma.
t. 29b4

ticāret (A): alım satım, ticaret.
t.+ine 35a6

tīġ (F): kılıç
t.-i velāyet-i ḳabża 37b3

tilāl (A): tepeler.
t. ü cibāl 32b3

tilāvet (A): Kur'an'ı güzel sesle ve üslubuna göre okuma.
t. buyur-: Kur'anî güzel sesle ve üslubuna göre okumak 23a10
t.+le (iştiġāl-i t.) 15b2
t.+ine 15a13
t.+inde 22b13

tīşe (F): balta, keser.
t. 32b7

ṭoḳın-: değmek, dokunmak.
ṭ.-maz 6b15
ṭ.-up 12b9
ṭ.-mamaḳ 7a2

ṭoḳuz: sekizden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 8.
ṭ.+da 63a6
ṭ.+uncı 21a4, 31b12

ṭol-: bir yere iyice yayılmak, kaplamak, dolmak.
ṭ.-dı 13a8

ṭolaş-: gezmek, dolaşmak.
ṭ.-ur 63a5

ṭopṭolu: dopdolu.
ṭ. 6b14

ṭūbā (A): cennetde bulunan ve dalları bütün cenneti gölgeleyen ağaç.
t.+ları 46b3

ṭūfān (A): tufan.
ṭ.-ı ḥavādis (ḫīz-āb-ı ṭ.) 37b10

ṭur-: sabit kalmak, kalmak, bulunmak, durmak.
ṭ.-urken 58a15
ṭ.-urlar 39a13, 41b6
ṭ.-up 25a13, 25a14, 26a12
ṭ.-an 48a15

ṭurġur-: ortaya çıkarmak, göstermek.
ṭ.-maḳ 33a2

tut-: iş görebilmek; neredeyse olmak.
t.-maz 34b5
t. (yüz t.): bir şey olmak üzere olmak 5a12

ṭuyıl-: işitilmek, duyulmak.
ṭ.-ur 31a12

tüfeng-endāz (F): tüfek kullanan.
t. ol-: tüfek kullanmak 32b4

türkī (A, Türk T): Türk'e ait, Türk'le ilgili.
t. 3a9

tüvān-ger (F): zengin, paralı.
t.+dür (evliyā-yı t.) 41b10

U

u (F): ve (krş. ü)
    u. (maḳāmāt u ḥālāt) 2b1
    u. (a'ṣāb u 'urūḳ) 11a11
    u. (ḫalūḳ u cezīlü'l-'aṭā) 11a15
    u. (rıfḳ u teraḥḥum) 16a1
    u. (āsār u te'sīrāt) 29b10
    u. (ṭanz u ṭa'na) 42a12
    u. (muṭabbaḳ u mu'allā) 44b9
    u. (tafavvuḳ u. tağallüb it-) 47a3
    u. (ḫavf u bīm) 51b10, 60a3
    u. (ḥaṣr u 'aded) 54a14
    u. (lāyıḳ u sezā) 61a12
    u. (maşrıḳ u mağrib) 61a14
    u. (murād u maḳṣūd) 61b13, 64a7
    u. (envā'-ı tażarru' u niyāz) 62a6
    u. (ḥarb u ḳıtāl) 62a9

'ubūdiyyet (A): aşırı bağlılık; kulluk.
    'u. +den (dā'ire-i 'u.) 56b15
    'u.+le (māhiyyet-i 'u.) 58b2

uç-: (kuş vb. için) hareketli kanatlar yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak.
    u.-ar 45a9
    u.-maz 39a12

ufūl (A): yok olma, ölme.
    u.+e 5a11

uḫrevīye (A): ahirete ait, ahiretle ilgili.
    u.+müze (ẕahāyir-i u.) 64a10

'uḳalā (A). akıllılar, akıllı olanlar.
    'u.+dur 53a1

'uḳbā (A): öbür dünya, ahiret.
    'u.+da (ser-menzil-i 'u.) 64b9

'uḳūl (A): zihinler, akıllar.
    'u. 49b5

'ulā (A): şan ve şeref sahibi.
    'u. (me'āric-i 'u.) 46a7-8
    'u. (ricāl-i 'u.) 46a7

ulaş-: varmak, yetişmek, ermek, ulaşmak.
    u.-ur 60a15
    u.-mış 22b5

'ulemā (A): alimler, ilim sahipleri, bilginler.
    'u. 19b7, 30b8

ulū (A): sahipler.
u. (ulū'l-emr): emir sahibi: padişah vb. 4a10

ülūhiyyet (A): Allahlık, Tanrılık sıfatı.
ü. (mazhar-ı esrār-ı ü.) 3a13
ü. (tecellī-yi ü.) 8b1-2

ʿulūm (A): ilimler, bilgiler.
ʿu. 41a14
ʿu.-ı āṣār 30b7
ʿu.-ı ʿaṭāyā-yı sübḥāniyye 24a2-3
ʿu.-ı ġayb 60b5
ʿu.-ı keṣīre 17b8
ʿu.-ı keṣīre 22b11
ʿu.-ı külliyye vir-: Tanrı ile ilgili, sırlarla ilgili bilgilerle donatmak 22a2
ʿu.-ı manṭıḳiyye 23b15
ʿu.-ı şerāyiʿ-i münzile 30a11
ʿu. ü maʿārif 45b6
ʿu. ü maʿārif (ṣāḥib-i ʿu.) 9b15-10a1
ʿu.+a 23b6
ʿu.+dan 17a14
ʿu.+ı(iy.) 31b11

ʿulüvv (A): yükseklik, büyüklük, yücelik.
ʿu.-i mmerātib 44b9

ʿulvī (A): yüksek, yüce.
ʿu. (rūḥ-ı ʿu.) 50b13
ʿu.+nüŋ (rūḥ-ı ʿu.) 50b9, 51a1

ʿulyā (A): (daha, pek, çok, en) yüce.
ʿu. (himmet-i ʿu.) 42b3
ʿu. (ṭabaḳa-i ʿu.) 57b6
ʿu.+ları (himmet-i ʿu.) 46b2
ʿu.+larını (menzilet-i ʿu.) 55b2

ʿumdet (A): dayanılacak, güvenilecek kimse.
ʿumdetü'l-vāṣılīn 60b15

ʿummān (A): büyük deniz, okyanus.
ʿu. (deryā-yı ʿu.): (bak. deryā) 6b9, 27a14
ʿu.+ından 22b1

ʿummāniyye (A): okyanusla ilgili, okyanus gibi olan.
ʿu. (kerāmet-i ʿu.) 10a1

umūr (A): işler, maddeler, şeyler.
u. 28a9, 30b11
u.-ı dünyevī: dünyayla ilgili işler 64a10
u.-ı ḫalḳ 43a12
u.-ı şerīʿat 57b4

u. ü eṣbāb 57b14
u.-ı ʿālem (medār-ı u.) 15a6
u.+ı(bel.) 57b12
u.+ında 16a1

ʿunf (A): şiddet, sertlik, kabalık.
ʿu. ü ḳahr 47a1

ʿunṣūr (A): madde, eleman, öge.
ʿu.+dur 27a3

unudıl-: unutmak eylemi yapılmak, unutulmak.
u.-mazmış 10b12

ʿurūc (A): yukarı çıkma, yükselme.
ʿu. it-: yukarı çıkmak, yükselmek 46a10

ʿurūḳ (A): kökler, damarlar.
ʿu. (aʿṣāb u ʿu.) 11a11

ʿuryān (A): çıplak.
ʿu.+ile (ten-i ʿu.) 37a9

ʿuṣāt (A): asiler, zorbalar, günahkarlar.
ʿu.-ı mücrim 39b15

uṣūl (A): tarz, yol, düzen, usul.
u.-i nāy-ı ʿışḳ 16b4
u.+i(iy.) 30a8
u.+indendür 55b14

uy-: uygun gelmek, uyum göstermek, uymak.
u.-ar 49a13

uzat-: başı, kolları ya da bacakları bir yöne uzatmak.
u.-maz (el u.): (bak. el.) 23b13

ʿuẓm (A): ululanma.
ʿu.-i şān 49b8

ʿuẓmā (A): (daha, pek, çok, en) büyük.
ʿu. (ʿināyet-i ʿu.) 22a14
ʿu. (mertebe-i ʿu.) 57b8

ʿuẓemā (A): şeref ve mevki bakımından büyükler.
ʿu.+dan (abdāl-ı ʿu.) 28a12
ʿu.+dur 32a3
ʿu.+dur (ḥükemā-yı ʿu.) 57b11

Ü

ü (F): ve (krş. u.)

ü. 3a5, 3b3, 3b4, 4a5, 4b14, 5a12, 5b10, 5b11, 5b12, 5b14, 45b15, 6a2, 6a3(2), 6a7, 7a6, 7a9, 7a11, 7a12, 9a13, 9b13, 9b15, 10a1, 10b1, 11a2, 11a6, 11a12, 11b13, 12a13, 12b8, 13a5, 14b11, 15b5, 17a7, 17a11, 17a14, 18b12, 17b15D1(2), 18b6, 19a12, 19a15, 20a3, 20a8, 20b12, 21a3, 21a6, 21b15, 22a6, 22a7, 22b3, 22b8, 22b12, 23b1, 23b7, 23b11, 23b12, 25a2, 26a12, 27a8, 28a11, 29b5, 29b15, 30a7(2), 30a9, 30a13, 30b11, 31a12, 32a11, 32a12, 32a14, 32b3, 32b8, 32b14, 33b2, 33b4, 34a6, 34b4, 35a5, 36b5, 36b6(2), 38a4, 38a6, 39a10, 39b7(2), 39b14, 40b2, 40b4, 41a2, 41a4, 43b3, 44a6, 44b1, 45a10, 45a14, 45a15, 45b1, 45b2, 45b5, 45b6, 45b10, 46b15, 47a1, 47a5, 47a14, 47b7, 47b12, 48b6, 49a8, 49a9, 49b13, 50a8, 50a9, 51a5, 51b10, 52a9, 52a13, 52a15, 53a12, 54a5, 54b2, 54b10, 54b13, 55a9, 55a13, 55b6, 55b8, 55b12, 56a9(2), 56a11, 56b4, 56b5, 56b10, 57a2, 57a6, 57a12, 57a15, 57b13, 57b14, 58a6, 58a11, 58b3, 58b9, 58b14, 59b9, 61a3, 61a6, 61a11, 61a15, 62a9, 62b5, 63b3, 63b11, 64a6(2) ,64a9, 64a11, 64a13, 64b10

üç: ikiden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 3.

ü. 3a10, 5a6, 12b10, 34b11, 34b13, 39b4, 46b12, 48a5, 50b14
ü.+lerdür 39b5
ü.+de 63b4
ü.+üncı 17a8, 27b7, 34b8, 54b8
ü.+ünciden 24a12
ü.+üncisi 13b13, 44b2, 44b13, 47b10, 61a14,

üçler: tasavvufta kutup ile imameyn denilen iki yardımcısına verilen isimdir. Bunlar erenlerin en uluları olarak bilinirler (bak. ḳuṭ(u)b).
ü.+den 5a13, 5a14

üç yüz: iki yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 300.
ü. 4b15, 31a1, 36a9, 61b5
ü+den 5a6, 5b7

üç yüz altmış: üç yüz elli dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 360.
ü. 61b7

üç yüz altmış altı: üç yüz altmış beşten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 366.
ü. 59b14

üç yüz on üç: üç yüz on ikiden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 313.
ü. 14b4

ülfet (A): konuşma, görüşme.
ü. it-: konuşmak, görüşmek 46b10
ü. ü mücāleset 7a12
ü.+i 52b2

ülker (A): boğa burcunda yedi yıldızdan oluşan takım, Süreyya.
ü. 39a3

ümenā (A): içlerindeki ilahi sırrı ve ilahi gerçeği ehlinden başkasına kesinlikle söylemedikleri için kendilerine " emin kişiler" denilen bir ermiş grubu.
ü. 55a3, 61b9, 62b15
ü. (efrād ü ü.) 59b9

ümerā (A): emirler, önde gelenler.
ü.+sı 53a8

ümmet (A): bir peygambere inanıp bağlanan kimseler, taife.
ü.-i celīlü'l-himmet 14b12, 36a14
ü.-i muḥammed 5b8, 36b2

ümmīd (F): umma, umut, ümit.
ü.-i merḥamet ü şefḳat eyle-: merhamet ve şefkat ummak 64a13

üns (A): tasavvufta Allah görmenin kalpteki etkileri; alışma, alışkanlık, yakınlık.
ü.-i tām 60b10
ü. ü ittiṣāl 55b1
ü.+de (medīne-i ü.) 45a6

ünsī (A): alışılan, bilinen, yakın.
ü.+den (ḫākdān-ı ü.) 5a15

ünūs̱et (A): dişilik.
ü. 20a6
ü.+i (ẕükūret ü ü.) 20a8

üsbūʿ (A): hafta.
ü.+üŋ (eyyām-ı ü.) 27a9

üslūb (A): tarz, usul, üslup.
ü. 24b6
ü.-ı taḥrīr 24b13

üst: bir şeyin yukarı, göğe doğru bakan yanı, üst.
ü. 53b14

üstād (F): öğretmen, usta.
ü.+ına 9b11

üveysü'l-ḳaranî (k.a.): Hz. Muhammet döneminde yaşamış, Yemen'in Karen köyünden, Hırka-i saadet sahibi bir din büyüğü.
ü. 8a14

üzere: üzere (bak. üzre).
ü. 4a8, 5a3, 5a5, 5a5D1, 5a7, 6a5, 7b10, 7b13, 8b8, 12a15, 12b14, 15a12, 15b2, 15b10, 16b7, 17a8, 17b6, 17b13, 17b15D3, 18b4, 20a16, 20b13, 22b8, 23a8, 24a10, 24a12, 27b6, 27b8, 27b10, 28a4, 28a6, 28a7, 28b11, 30a1, 34a6, 34b7, 35a2, 35a7, 37a5, 37a6, 37a14, 37b14, 38a9, 40a3, 44b11, 44b12, 44b14, 44b15, 45a3, 56b13, 57a13, 57b15
ü.+dür 9b10, 16b15, 18b11, 19a1, 19a4, 19b3, 21a5, 21b14, 23b4, 24b7, 27b4, 36b13, 37a12, 47b12
ü.+dürler 9b13, 10a5, 36a10, 39a6, 40b7, 42b8, 42b12, 50b12

üzerine: üzerine.
ü. 3a10, 5a1, 5a10, 15a4, 15a10, 18a7, 23b9, 24b1, 28b5, 14a4
ü.+dür 14a5, 14b2, 39b5

üzerinde: üstünde, üzerinde.
ü. 16b12, 21a9, 48a10

üzerinden: üstünden, üzerinden.
ü. 6b6

üzerlerine: üstlerine, üzerlerine.
ü. 34b4

üzre: (bak. üzere)
ü. 53a2

V

vācib (A): zorunlu, gerekli.
vācibü'l-mevcūd: var olmaları, var edilmeleri Allah tarafından gerekli olan 38b14
vācibü'l-vücūd: varlığı gerekli olan, Allah 38b9

vādī (A): iki dağ arasındaki çukur, bir nehrin aktığı yer, uçsuz bucaksı, alan, bozkır.
v.+dür 49a7
v.+de 42a4
v.+lerine 11b2, 26a6
v.+lerinüŋ 37b9

vāfir (A): çok, bol, çok bol.
v. ol-: çok olmak, bol bulunmak 64b7

vaḥdet (A): birlik, teklik, Allah'ın varlığı ve tekliği.
v. 59b15

vāḥid (A): tek, bir.
v.+i(iy.) 24b4

vāhide (A): bir, birinci, önce gelen, önce olan.
v.+de (ḥālet-i v.) 51b1

vaḥ(i)y (A): bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi.
v.-i ilāhī 48a9, 4810
v.-i ḥaḳ 48a15(2)
v.+den 12b11

vaḥşet-ābād (F, vaḥşet A): korku ve ürkü veren yer, ıssız yer.
v.+uŋ (dehr-i v.) 60a3

vāḳı'a (A): gerçek, gerçekten.
v. 12a5, 13b5, 19b6, 30b4

vāḳı'a (A): Kur'an'ın doksan altı ayetlik 56. suresi.
v. 18b4

vāḳıf (A): bir şeyi elde eden, bir işten haberli olan.
v. ol-: bir işten haberli olan, bir şeyi bilen 30b7-8
v.+dur 30a3, 47b4
v.+lardur 28a11

vāḳi' (A): vuku bulan, meydana gelen, olan.
v. ol-: vuku bulmak, meydana gelmek, olmak 6a3-4, 6a5, 8a4, 9a1, 11b13, 12a6, 12b6, 13a1, 14b8, 16a8, 16a10, 16a12, 16b8, 17b2, 19a9, 19b5, 20b10, 26a7-8, 26a15, 27b15, 28b11, 30a10, 33b9, 34a11-12, 34b12,

35b1, 36a3, 45b8, 47b6, 48a12, 51a13-14, 57b5, 61b14
v.+dür 9a10, 37b14, 40a3, 48a15

vaḳt (A): zaman, vakit, süre, saat.
v.-i mevt 49a4
v.+üŋ 53a9
v.+inde 62a9

vaḳtā (A): bir vakit, o vakit, o zaman, olduğu zaman.
v. 8b9

vālī (A): bir vilayeti yöneten en yetkili kimse.
v. 43a15

va'llāhi (A): Allah için, Allah hakkı için.
v. 54b6

var: varlığı bilinen, mevcut, var.
v. 20a7, 35b2, 39b2, 42a3, 42a4, 42a6, 42b13, 42b14, 43a1, 46a15, 48a3, 48a4, 48a5, 48b14, 49b3, 59a8, 60b3
v.+mı 58b3
v.+dur 4a8, 4b15, 5a2, 5a5, 5a5D2, 5a6, 5a8, 7b4, 9b3, 14a6, 15a1, 15b13, 17b15D1, 22a5, 23b14, 29a7, 29a15, 31b9, 36a1, 36a9, 37a11, 37b13, 39a5, 39a10, 39b4, 40a2, 42a7, 42a14, 42b7, 43a3, 44a5, 45a12, 46a7, 46b5, 46b12, 48a6, 48a15, 48b5, 49a10, 49b7, 50a6, 51a11, 52a5, 52b3, 53a4, 53b9, 58a9, 58b11
v.-idi 11b13

var-: gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.
v.-urlar 6b2
v.-dı 55b9
v.-up 62a3
v.-ınca 20a16, 24b6, 36a3, 36b4, 49a4
v.-duḳda 12a2, 62b1

varā' (A): arka, geri, arkası, gerisi.
v.-i hicāb 34b15-35a1, 60b9

vārid (A): gelen, erişen; bir şey hakkında çıkan.
v. ol-: ortaya çıkmak, meydana gelen; erişmek, gelmek 34b15, 35b1, 36b15- 37a1

vāridāt (A): hatıra gelen, içe doğan şeyler.
v.+ı(bel.) 2b3
v.+ına (aḥkām-ı v.) 29b15

vāri̱s (A): kendisine miras düşen, mirasçı.
v.-i mu'cize 33a3
v.-ı şer'-i aḥmedī 14a4

vaṣf (A): bir kimsenin veya bir şeyin durumunu anlatarak tarif etme, tanıtma.
v. it-: bir kimsenin veya bir şeyin durumuna anlatarak tarif etmek, tanıtmak 10b3-4

vāṣıl (A): erişen, ulaşan, kavuşan; Allah'a ulaşan, ermiş.
v. ol-: erişmek, ulaşmak, kavuşmak 7b6-7, 8a7, 8b14, 17a3, 25a15-25b1, 42a1, 42b15, 43b14, 51a5, 59a14-15, 59b5, 60b2(2),62a13
v.-ı bār 45a11
v.-ı mümtāz 32a9
v. (merd-i v.) 5a5D2, 42b15
v. (ricāl-i v.): (bak. ricāl) 44a4
v. (şaḫṣ-ı v.) 50b8
v. (velī-yi v.) 46b12
v.+dur 44a6, 44b1
v.+dur (merd-i v.) 61b3
v.+dur (şāh-ı v.) 21b11
v.+lardur 43a13
v.+lardan 40a8

vāṣılīn (A): Allah'a, hakikate ve marifete erenler, ermişler.
v. 13b15
v. (ʿumdetü'l- v.) 60b15
v. (zümre-i v.): (bak. zümre) 64a8
v. (zümre-i sü'edā-yı v.) 25a5
v.+e 41a12

vāṣıta (A): iki şeyi birbirine yaklaştıran ya da ulaştıran üçüncü, araç, vasıta.
v. 28a13
v.-i ʿilm 19b7
v.+sıyla 28b5, 45b1, 45b9

vażʿ (A): koyma; tayin etme, yerleştirme.
v. eyle-: koymak 57b12
v. it-: tayin etmek, yerleştirmek 5a14
v. olın-: tayin olunmak, yerleştirilmek 29a10-11

vāżıḥ (A): kapalı olmayan, açık.
v.+dur (delīl-i v.) 23a14

ve (A): ve.
v. 2b1, 2b2, 2b3, 2b4(2), 2b5, 2b8(3), 2b10, 3a4(2), 3a6(2), 3a8, 3a10, 3a15, 3b3, 3b5(2), 3b6, 3b7, 3b12, 3b13(2), 4a6(2), 4a7(4), 4a8, 4a9, 4a11, 4a12, 5a2, 5a4(2), 5a5D2, 5a6, 5a7, 5a9, 5a11, 5a15, 5b5, 5b7, 5b9, 5b12, 5b13, 5b14, 6a1, 6a2(2), 6a4, 6a6, 6a7, 6a10, 6a12(2), 6b1, 6b4, 6b6, 6b8, 6b10, 6b12, 6b13, 6b14, 7a2, 7a3, 7a4(2), 7a5(2), 7a6, 7a8, 7a9, 7a11(3), 7a12, 7a14, 7a15, 7b1, 7b2, 7b3(2), 7b5,

7b6, 7b13, 8a2, 8a8, 8a9, 8a10, 9a4, 9a5, 9a6, 9a7(2), 9a8(2), 9a9(2), 9a11, 9a13, 9a14(2), 9a15, 9b1, 9b4, 9b5, 9b6(2), 9b10, 9b11, 9b15, 10a1, 10a2, 10a3, 10a6, 10a9, 10a10, 10a13, 10a14, 10b2, 10b4, 10b11, 10b12, 10b13, 10b14, 11a2, 11a3, 11a6, 11a6-7, 11a9, 11a11(2), 11b1, 11b2, 11b7, 11b10, 11b13, 11b14, 12a1, 12a5, 12a7(3), 12a8, 12a9, 12a10, 12a11, 12a14, 12a15, 12b1, 12b2, 12b3, 12b12, 12b14,13a9, 13a11, 13b3, 13b7, 13b9, 13b11(2), 14a4, 14a8, 14a10, 14a13, 14a14, 14a15 14b1, 14b10, 14b15, 15a6, 15a14, 15a15, 15b1, 15b5, 15b9, 15b11, 15b12(2), 15b15, 16a4, 16a9(3), 16a12(3), 16a14, 16a15, 16b9, 16b11, 16b15, 17a2, 17a3, 17a4, 17a10, 17a13, 17a15, 17b1(3), 17b2, 17b3, 17b5, 17b7, 17b15D1, 17b15(2), 18a2, 18a3, 18a5, 18a9, 18a10, 18a11, 18b4, 18b5(2), 18b617b9, 18b10, 18b11, 18b13, 18b15(3), 19a5, 19a7, 19a11, 19b3, 19b6, 20a1(2), 20a6(2), 20a7, 20a13, 20b1, 20b6, 20b12(2), 20b13, 21a6, 21a11, 21b6, 21b15, 22a4, 22a6, 22a9, 22a11, 22a13, 22a14(2), 22a15, 22b1, 22b8(2), 22b11, 23a3, 23a6, 23a7, 23a9, 23a11, 23a12, 23a14, 23b5, 23b6, 23b8, 23b9, 23b10, 23b13, 23b15, 24a1(3), 24a9, 24a10, 24a11, 24a15, 24b3, 24b8, 24b11 25a2, 25a4, 25a5, 25a9, 25a12, 25a14, 25a15(2), 25b1, 25b2, 25b14, 26a3, 26a4, 26a5, 26a7, 26a8, 26a10, 26a11, 26a13, 26b5, 26b8, 26b9, 26b15, 27a5, 27a7, 27a8, 27a9, 27a10, 27a11, 27a12, 27a14, 27a15, 27b11, 28a8, 28a9, 28a10, 28a11, 28a13, 28a15, 28b2, 28b3, 28b4, 28b8, 28b9(2), 28b12, 29a3, 29a4, 29a7, 29a14, 29b7, 29b8(2), 29b10, 29b11(2), 29b12, 29b13, 30a2, 30a5, 30a8, 30a12, 30a13(2), 30a14, 30b4, 30b5, 30b8, 30b10, 30b12, 30b13, 31a10, 31a11, 31a12, 31a14, 31b1, 31b2, 31b5, 31b7, 31b11(2), 32a6, 32a7, 32a9, 32a11, 32a12(3), 32a13, 32a14(3), 32a15, 32b1, 32b2, 32b3, 32b4, 32b5, 32b6, 32b7, 32b8, 32b9, 32b10, 33a12, 33a13, 33a15, 33b1, 33b2, 33b3, 33b5, 33b10, 33b12(2), 33b14, 34a1, 34a3, 34a4, 34a7(2), 34a9, 34a10(2), 34a11(2), 34a15, 34b1, 34b3, 34b4, 34b5 (2), 34b6, 34b8, 34b9, 34b10, 34b11, 34b13, 34b14, 34b15, 35a3, 35a6, 35a11, 35b4, 35b5, 35b6, 35b9, 35b11, 35b12, 35b14, 35b15, 35a11, 36b4, 36b5, 36b7, (2), 36b8, 36b11, 36b12, 36b13, 37a3, 37a5, 37b1, 37b4, 37b12, 37b14, 37b15, 38a3, 38a5(2), 38a8, 38a10, 38a12, 38b2, 38b3, 38b5, 38b7, 38b12, 38b14, 39a7, 39a8, 39a11, 39b6(2), 39b7, 39b9, 39b10, 39b11, 40a1, 40a4, 40a6(2), 40a11, 40b5, 40b7, 40b10, 40b11, 40b13, 40b14, 41a2, 41a4, 411a6, 41a9(2), 41a13, 41a14(2), 41b10, 41b12, 41b13, 42a8, 42a10, 42a12, 42a13, 42b11, 42b12, 43a2, 43a4, 43a8, 43a9, 43a10, (2), 43a11, 43a14, 43a15, 43b1, 43b3, 43b4, 43b6, 43b7, 43b8, 43b9, 43b10(2), 43b12(2), 43b13, 44a4, 44a5, 44a7(2), 44a9, 44a10(2), 44a11, 44b1(2), 44b6,

45a1(3), 45a2, 45a13, 45b10, 45b12(2), 45b15, 46a1, 46a8, 46a10, 46b4, 46b7(2), 46b9, 46b14(2), 46b15, 47a1(2), 47a2, 47a5, 47a6(2), 47a9, 47a11, 47a12, 47b1, 47b2, 47b4, 47b8, 47b13, 48a1, 48a6, 48a8(2), 48a15(4), 48b5, 48b6, 48b7, 48b8, 48b10, 48b12, 48b15, 49a10(2), 49a11, 49a15, 49b1, 49b7, 49b8, 49b9(2), 49b10, 49b13, 49b14, 50a8, 50a11, 50a12, 50a13, 50b1, 50b2, 50b3, 50b4, 50b5, 50b6, 50b8, 50b11, 51a3, 51a5, 51a13, 51b3, 51b5, 51b6, 51b9, 51b12, 51b13, 52a7, 52a9, 52a11, 52a12(2), 52b3, 52b5(2), 52b7, 52b10, 52b11, 52b12, 52b13, 52b14, 53a4, 53a8(2), 53a11, 53a15, 53b2, 53b8(2), 53b9, 53b10, 53b13, 53b15, 54a5, 54a8, 54a10, 54a13(2), 54b1(2), 54b2, 54b9, 54b10, 55a1, 55a2, 55a5(2), 55a6, 55a7(2), 55a12, 55a13, 55b1(2), 55b11, 55b15, 56a1, 56a2(2), 56a3, 56a5, 56a6, 56a7, 56a8, 56a10, 56a11, 56a15, 56b3, 56b5, 56b10, 56b11, 56b12, 56b14, 56b15, 57a2, 57a4, 57a5, 57a8, 57a9, 57a12, 57a14, 57b4, 57b6, 57b7(4), 57b8, 57b9(2), 57b10, 57b11, 57b12, 57b13(2), 57b15, 58a3, 58a10(2), 58a13, 58b3, 58b7, 58b8, 58b13, 58b15, 59a2, 59a11, 59a12, 59a13, 59b1, 59b2, 59b3, 59b6, 59b8, 59b11, 59b12(3), 59b13(2), 60a5(2), 60a10, 60a11, 60a13, 60a14, 60b1, 60b3, 60b4, 61a2, 61a6, 61a10, 61a15, 61b9, 61b12, 61b13, (3), 62a1, 62a3, 62a4(2), 62a7, 62a8(2), 62a9, 62a11, 62a12, 62a13, 62a15, 62b3, 62b7, 62b8, 63b4, 63b14, 64a5, 64a6, 64a7, 64a9, 64a10(2), 64a12, 65a14, 64b2, 64b5, 64b9(2)

vecd (A): kendini kaybedercesine ilahi aşka dalma.
v. ü ḥāl 12a13
v. ü ḥayret (ġirdāb-ı v.) 17b12

vech (A): vesile, neden, münasebet; tarz, üslup.
v. 4a8
v.-i evvel 40a12
v.-i s̱ānī 40a13
v.+le 6b15, 9a13, 11b15, 13b1, 16b11, 22a10, 22b8, 23b10, 24b12, 26a7, 26a11, 30b13, 32b14, 37a15, 38b1, 39b9, 40a12, 40b12, 43a1, 4815, 53b7, 55a13, 59a13, 60a13
v.+ledür 58a2
v.+i 26b14

veçh (A): (bak. vech)
v.+le 18a11

vedūd (A): çok şefkatli, müşfik.
v. (resūl-i v.) 44b14

vefā (A): kafi gelme, yetme.
v. it-: kafi gelmek, yetmek 29b14

vefāt (A): ölme, ölüm.
v. eyle-: ölmek 8a2-3, 25b6, 32a7
v. it-: ölmek 5a15, 5b2, 5b6, 8b7, 11b11
v. (tārīḫ-i v.) 11b12

veġā (A): kavga, savaş.
v.+da (deşt-i v.) 32b2

velāyet (A): velilik, ermişlik, Tanrı dostluğu; başkasına sözünü geçirme.
v. 11b6, 36b15, 39a4, 52b1
v.-i ʿāmme 36a3
v.-i ḳameriyye 14a14
v.-i muḥammediyye 35b13
v.-i şemsiyye 14a13
v.-i ẓāhire 4a5-6, 43a10
v. ü kerāmet 44a5-6
v. (envār-ı v.) 27a10
v.-i nebevī (ḫatm-i v.) 36a5
v. (kerāmet ü v.) 15b5-6, 33b4
v. bu- (rütbe-i kerāmet ü v.) 14b11
v. (saʿādet-i v.) 59a1
v. (sirdār-ı serā-perde-i v.) 3a12
v. (terk-i daʿvā-yı v.) 53b5
v-i ḳabża (tīġ-i v.) 37b3
v.+dür (noḳṭa-i dā'ire-i sırr-ı v.) 23a15
v.+dür (sākin-i miḥrāb-ı v.) 25b10
v.+e (ehl-i v.): (bak. ehl) 14b8
v.+e (sürādiḳāt-ı kerāmet ü v.) 51a5
v.+üŋ (āsār-ı v.) 13b11
v.+üŋ (ser-tāc-ı sulṭān-ı v.) 30a5-6
v.+le (berekāt-ı āsār-ı v.) 14b13
v.+le (ḳuvvet-i v.) 28a1-2
v.+i(iy.) 14a13(2), 27a7
v.+lerine (āsār-ı v.) 7a9

veled (A): çocuk, evlat.
v.+i(iy.) 11b10

veleh (A): yazık ki, ne yazık ki.
v. 6b3

ve'l-ḥāṣıl (A): sözün kısası, kısacası.
v. 28b7, 48a15, 54a7, 56b6

velī (F): ama, fakat.
v. 51a9, 58a8, 63b8

velī (A): ermiş, eren.
v. 7a2, 17b15D2
v.-yi berzaḫī 49a5

v.-yi ekber 46a6
v.-yi evlā 39b4, 51a11
v.-yi ferḫunde-aḫter 39a5
v.-yi hidāyet-resān 40b6-7, 50a5
v.-yi kāmil 44a4
v.-yi kebīrü'ş-şān 52a5
v.-yi kerāmet-perdāz 48a6
v.-yi lāzımü'l-iclāl 27a6
v.-yi mehter 37b12
v.-yi muṭlaḳ 45b8-9
v.-yi mücāhid 53b8
v.-yi müstetāb 14b15
v.-yi naḳī 14b10
v.-yi pāk-ẕāt 43a2
v.-yi rāh-ber 61b6
v.-yi vāṣıl 46b12
v.+dür 52a1
v.+de 29a6

veliyyu'llāh (A): Tanrı ereni.
v.+a 33a3

ve-likīn (F): amaz fakat, lakin.
v. 30b14, 36a13,44b6, 57a10

verem (A): şiş, şişme.
v.+ler (v. bağla-): şişmek 12b10

ves' (A): çokluk, genişlik, bolluk.
v.-i ḳudret göster-: kudreti çok olmak 19a15

vesī' (A): geniş.
v. 19a9

ve-yāhūd (A): veya, veyahut.
v. 6a14, 31a3, 48a14

vezān (F): esen, esici.
v. (bād-ı v.) 6b9

vezāret (A): yönetimde sorumluluk sahibi olma, vezirlik.
v.+leri 26a12

vezīr (A): padişah yardımcısı, padişah danışmanı.
v.+idür 25a11

vilāyet (A): (bak. velāyet)
v.+i (diyānet ü v.) 3a5

vilāyet (A): il, vilayet.
v.+de (şehr ü v.) 45b10
v.+inde 45b13

vir-: başkalarına iletmek, bildirmek; bağışlamak, sahip kılmak, vermek.
v.-ür (Alı v.) 12a10
v.-ür (ṣatı v.) 12a11
v.-ürler 6a15
v.-mezler (imtiyāz v.): (bak. imtiyāz) 56b7
v.-mezler (vücūd v.): (bak. vücūd) 38b14
v.-miş 22b3, 22b4
v.-miş (ḫaber v.): (bak. ḫaber) 22b6
v.-mişdür (ḫaberlerin v.) 36a13
v.-mişdür (ḫaber v.) 59b7
v.-mişdür (ʿulūm-ı külliye v.): (bak. ʿulūm) 22a2
v.-mişler (ḫaber v.) 51b14
v.-mişlerdür (cevāb v.): (bak. cevāb) 14a1
v.-mişlerdür (ḫaber v.) 4b13, 37b1
v.-e (ḥaḳların v.): (bak. ḥaḳ(ḳ)) 22a8-9
v.-e (arḳasın v.) 62a4
v. (arḳa v.): (bak. arḳa) 64a2
v.-üp 62b2
v.-üp (arḳa v.) 62a10
v.-üp (arḳasın v.) 62a14
v.-dükde (selām v.): (bak. selām) 13b6
v.-mesi (ḳuvvet v.): (bak. ḳuvvet) 16a13
v.-memesi (boyun v.): (bak. boyun) 48a15

vīrāne (F): kederli, üzgün.
v.+dür (hebb-i v.) 37a7

vird (A): belli zamanlarda okunması gelenek haline gelen Kur'an parçaları.
v. idin-: bir Kur'an parçasını okumayı gelenek haline getirmek 38a2-3

viril-: bağışlanmak, sahip kılınmak, verilmek.
v.-ür 5b5(2)
v.-miş (şecāʿat v. ol-): (bak. şecāʿat) 32a12
v.-mişdi 33a6
v.-mişdür 23b7
v.-memişdür 33a4
v.-üp 5b8
v.-en 39b11

vuḳūʿ (A): olma, oluş.
v. bul-: olmak, meydana gelen 28b6

vuḳūf (A): anlama, bilme; olduğu gibi kalma.
v. 20b5
v.+dan (keder-i v.) 60a14

vuṣlat (A): ulaşma, kavuşma.
v. gör-: ulaşmak, kavuşmak 60b8

vü (F): ve.
v. 11b3, 11b4

vücūd (A): bulunma, var olma, varlık.
v.-ı āsmān 27a8-9
v. bul-: var olmak, meydana gelmek 45b9
v.-ı eşyā 38b9
v.-ı pür-cūd 27a13-14
v.-ı şerīf 35b10
v. vir-: var etmek, mevcut kılmak 38b14
v. itmiş durur (ifnā-yı v.) 41b5
v. (merkez-i dā'ire-i v.) 15a5
v. (vācibü'l- v.) 38b9
v.+a (v. gel-): olmak, meydana gelmek 49a1
v.+la (dīde-i v.) 43a8
v.+ı(iy.) 53b4
v.+ı (v.-ı naḫl) 22b4
v.+ı (bīnā-yı v.) 51b9
v.+ın 42a6
v.+ını 10a6
v.+ından 188b2
v.+ıyla 18a9
v.+larına 38b8

vüd(d) (A): dostluk.
v.+ile (kemāl-i ḥubb ü v.) 20a3

vüṣūl (A): varma, ulaşma, erişme.
v. bul-: varmak, erişmek 26b12, 28b6, 47b8
v.+i(iy.) 28b11

vüzerā (A): vezirler.
v. 25b13
v.+sıdur 61a14

Y

yā (A): ey! hey!
y. 49a6, 49a7, 49a9, 49b3, 58b9, 60b7, 62b10, 62b11, 62b12(3), 62b13(3), 62b14(3), 62b15

yā (A): ya, ya da, veya.
y. 18a4

yād (F): hatırlama, anma
y. ḳıl-: hatırlamak, anmak 9a6
y. olun-: hatırlanmak, anılmak 64b6

yaḳın: az bir ara ile ayrılmış olan, yakın.
y.+dür 14a8

yaḳış-: uygun gelmek, yaraşmak, yakışmak.
y.-ur 43b8
y.-maz 19a7

yaḳīn (A): kesin olarak bilme, sağlam bilgi.
y. 52a12
y. (ʿayne'l-y.): (bak.ʿayn) 28b10
y.+e (ġayb ü y.) 52a9
y.+üŋ (ḫadeng-i ʿilm-i y.) 28b9-10

yaʿlemu'llāh (A): "Allah bilir" anlamında bir söz.
y. 24b9, 27b12, 36a11

yalŋuz: tek; sadece, yalnı,.
y. 17b8, 52b8

yan: taraf, yer, yan.
y.+ında 19b9
y.+larında 41a5, 52a11
y.+larından 6a15

yaŋı: güneydoğu (?)
y. 63aDA

yaʿnī (A): sözün kısası, doğrusu, yani.
y. 4b12, 5b4, 7a1, 9b1, 9b8, 13a14, 14b5, 15b14, 20a4, 31b2, 32a13, 32b12, 33a7, 37a4, 38b11, 39b8, 42b8, 43a11, 43b2, 44a10, 44b4, 44b7, 45a14, 47b7, 48a15, 48b9, 49a3, 51a15, 52b9, 53b14, 59b9, 60a7(2)

yapış-: sıkıca yakalamak, tutunup kalmak, yapışmak.
y.-mış 22b5

yap yap: yavaş yavaş, ağır ağır.
y. 40b8

yar-: derin yara açmak, yarmak.
y.-up 12b10

yaraş-: uygun gelmek, yakışmak, yaraşmak.
y.-ur 43b7

yardım: kendi gücünü ve olanaklarını bir başkasının iyiliği için kullanma, meded, yardım.
y. it-: kendi gücünü ve olanaklarını bir başkasının iyiliği için kullanmak, yardım yapmak, yardım etmek 56a6-77

yarıl-: bölünmek, ikiye ayrılmak, yarılmak.
y.-dı 58b7

yāsīn (A): Kur'an'ın 83 ayetlik otuz altıncı suresi.
y. 15b3
y. (sūre-i y.) 15a13

yaş: doğumdan sonra geçen ve yıl ile ölçülen zaman, yaş.
y.+ında 11b11

yazılu: yazılmış olan, yazılı.
y.+dur 62b9

yaz-: düşünceyi harflerle anlatmak, yaz.
y.-mışdum 10b9
y.-duḳı 7b13

yazıl-: yazmak eylemei yapılmak, yazılmak.
y.-mışdur 24b1, 31a3
y.+duḳları 24a10

yed (A): el.
y.-i beyżā: beyaz el: Hz. Musa'nın Firavun'a karşı, mucize olarak görünen parlak eli 57b8
y.-i müeyyed 30a12

yêdi: (bak. yidi)
y. 37b12, 46a6, 61b2

yêdiger: Büyükayı'yı oluşturan yedi yıldız.
y. 39a4

yektā (F): tek, eşsiz, benzersiz.
y. (gevher-i y.) 13a3
y.+sıdur (gevher-i y.) 21b9

yem (A): deniz.
y. (heft-i y.) 27a15

yemen (y.a.): Arap Yarımadası'nın güneybatı tarafını

oluşturan bölge, Yemen.
y. 34a10, 45b13

yemîn (A): sağ taraf.
y. ü şimâl 26a12

yeŋilen-: bir şeyin yerine yenisi konulmak, yenilenmek.
y.-ür (y. ol-): yenilenmek 11a10-11

yėr: (bak. yir)
y.+de 42b11

yėryüzi: (bak. yiryüzü)
y.+nde 44a10-11

yesrib (A): Medine'nin olduğu taraf: güneybatı.
y. 63aDA, 63b3

yevm (A): gün.
y.-i ḳıyâmet 14b13
y.-i ma'lûm 10a4

yezdân (F): Allah.
y.+ı (şükr-i y.) 53b7

yıl: 365 günlük zaman birimi, sene, yıl.
y. 7b2
y.+a 11a4, 20a16
y.+da 11a5, 11a10, 29b15

yi-: ağza bir şey alıp çiğnemek ve yutmak, yemek.
y.-rler 5b12
y.-üp 7a10

yidi: altıdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 7.
y. 5a4, 27a6, 37b15, 46a12, 63b12
y.+dür 13b10
y.+nci 19a4, 28a6
y.+ncisi 13b15, 61b5

yidiler: kutup ve üçlerden sonra gelen ve dünyanın idaresinde söz sahibi olan Tanrı erenleridir. Üçler ile dünyanın dört yanında bulunan erenler yedileri oluşturur.
y. 39a2
y.+e 5b5
y.+den 5b5

yigirmi: on dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 20.
y.+de 63b8

yigirmi altı: yirmibeşten sonra gelen sayı ve bu sayıyyı gösteren rakam, 26.
y.+sıdur 63b15

yigirmi bir: yirmiden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 21.
y. 46b4
y.+i 63b10

yigirmi biş: yirmi dörtten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 25.
y.+de 63b2

yigirmi dört: yirmiüçten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 24.
y. 45a12, 45b3
y.+de 63a6

yigirmi iki: yirmi birden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 22.
y. 63b12

yigirmi sekiz: yirmi yediden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam,28.
y.+i 63b10

yigirmi ṭoḳuz,: yirmi sekizden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 29 .
y. 63b12

yigirmi üç: yirmi ikiden sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 23.
y.+de 63b4

yigirmi yidi: yirmi altıdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 27.
y.+de 63b6

yine: gene, gine, yine de, yine.
y. 6b10, 6b12, 8a13, 11a3, 113a10, 19a3, 21b6, 22a15, 24b12, 34a4, 50b8, 51a2, 56b13, 62b2

yir: mahal, mekan; durum, konum, makam, yer.
y.+i(bel.) 17b12
y.+e 45b12
y.+de 6a8, 6b7, 6b11, 40b13, 51b1
y.+den 6b8, 26b7
y.+ini 5a13
y.+ine 5b1 ,8a4, 8b8, 8b11, 25b6, 29a8, 32a8, 57b12,
y.+lerine 52b7
y.+ler 42a4
y.+lerde 45a9

y.+lü 57b12

yiryüzi: dünya, yeryüzü.
y.+nde 14a1
y.+nüŋ 26a8

yit-: yeterli gelmek, yetmek.
y.-dükçe (güci y.): (bak. güç) 64a14

yitiş-: varmak, ulaşmak, erişmek, yetişmek.
y.-ürler 47a5
y.-di (nihāyete y.): (bak nihāyet) 64a7
y.-diler 23a6
y.-miş 52b15
y.-mişler 48a3
y.-üp 21b7

yitmiş altı: yetmiş beşten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 76.
y.+da 8b14

yoķ: bulunmayan, mevcut olmayan, yok.
y. 17b15D2, 39b1, 49a6, 49a7(2), 49a9
y.+dur 7a10, 11b10, 15b15, 17a4, 19a12, 28b3, 38a5, 52a1, 51b8, 54a9, 54b15, 58a13
y.+sa 30b1

yol: bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, yol.
y.+ı(bel.) 6b5

yuķaru: bir şeyin üst bölümü; aşama ve sınıf bakımından ileride olan, yukarı.
y. 31b3
y.+da 7b11, 40a10, 40a13

yum-: kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek, yummak.
y.-up 56b14

yusūf (k.a.): İsrailoğullarından Hz. Yakup'ın oğlu olan peygamber, Hz. Yusuf.
y. 28a3

yüce: ulu, yüksek, yüce.
y. 45a9, 47a10
y.+dür 57a9

yüksek: benzerleri arasında üstte olan, yüksek.
y. 57a10

yüri-: (bak. yürü-)
y.-yürek 6b7

y.-dükleri 40b13

yürü-: adım atarak ilerleyip gitmek; yol almak, ilerlemek, yürümek.
y.-r 6b7
y.-rler 40b13, 41b8
y.-rdüm 35a14

yüz: doksan dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 100.
y. 7a2

yüz: çehre, surat, yüz; (çıkma durumunda) nedeniyle.
y. döndür-: yardımını ve ilgisini kesmek, yüz çevirmek 48a15
y. tut-: olacak gibi olmak, olmak üzere olmak 5a12
y.+dendür 18a3, 47a11-12

yüz yigirmi: yüz on dokuzdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 120.
y. 11a10, 11a13

Z

żābit (A): sıkı tutan, tuttuğunu koparan kişi.
ż.-i kār 40b4

ẕahāyir (A): gerektiğinde harcanmak üzere saklanan yiyecek vb.
ẕ.-i uḫreviye 64a10

zāhid (A): hayatını katı şeriat kurallarına göre yaşayan, aşırı sofu, kaba sofu.
z. 29b3, 31a6, 33a8, 35a9, 37a10, 39a1, 42a3, 42b13, 53b4, 63b8

ẓāhir (A): açık, görünen, görünür, meydanda, belli.
ẓ. 20a14, 25b8, 32b9
ẓ. ol-: ortaya çıkmak 17b3, 29b15, 32a115, 40a9, 41b12, 55b13, 64b8
ẓ. ü bedīd 11a2
ẓ. ü bedīdār ol-: açığa çıkmak, görünmek, ortaya çıkmak 45b2
ẓāhirü'l-ḥikem ol-: hükmetleri görünmek, hikmetleri ortaya çıkmak 4a4
ẓ.(mu'īn ü ẓ.) 64b9
ẓ.+dür 20b15, 24a4
ẓ.+de 4a10, 37a7, 58a8
ẓ.+de (sūret-i ẓ.) 47b14
ẓ.+den (mir'āt-ı ẓ.) 58a7
ẓ.+le (ṣūret-i ẓ.) 15b7
ẓ.+i(iy.) 15b8
ẓ.+inde 55b12
ẓ.+lerinde 55b6, 55b14

ẓāhire (A): (bak. ẓāhir)
ẓ.+den 55b11
ẓ.+den (velāyet-i ẓ.) 43a10
ẓ.+si (velāyet-i ẓ.) 4a5-6

ẓāhiren (A): görünüşte, görünüşe göre.
ẓ. 14b9, 43b4, 58a12

ẓahr (A): kitap, kağıt vb. şeylerin arka tarafı.
ẓ.-ı kitāb 10b10
ẓ.+ına 10b9

zā'ide (A): gereksiz, llüzumsuz, fazla.
z. (ḥālet-i z.) 56b6

zā'il (A): sona eren, devamlı olmayan, biten.
z. it-: sona erdirmek 18a6
z. ol-: sona ermek, bitmek 18a4

z̲evī'l-kemāl (ṭā'ife-i z̲.) 28b12

z̲evḳ (A): haz, eğlence, zevk.
z̲.-i ilāhī 24a1-2
z̲.+e 43a13
z̲.+i 19a7
z̲.+ini 17a13
z̲.+leri 43a12

zihī (A): ne güzel, ne hoş.
z. 16b3, 16b5, 18a14

z̲ik(i)r (A):anma; bildirme.
z̲. it-: anmak; bildirmek 17b7, 30b9
z̲. olın-: (bak. z. olun-) 4a3, 5a13, 5b10-11, 10b5, 15a1
z̲. olun-: anılmak; bildirilmek 7a15, 15a14, 15b5, 24a10-11, 24b3, 26b8, 27b1, 27b11, 29a11-12, 36b1, 36b11, 37a3, 41a8, 59b8, 64a15
z̲. ü beyān 54b2
z̲. (sābıḳu'z̲- z̲.): (bak. sābıḳ) 27b11, 32b7
z̲.+i(iy.) 24a8

zinhār (F): sakın! asla! aman!
z. 63b9

zīrā (F): çünkü, şundan dolayı, zira.
z. 7a13, 9a10, 10a8, 12b6, 15b6, 18a5, 18b13, 19a7, 20b4, 21a2, 22a7, 22a13, 22b15, 24a13, 26b7, 26b14, 27a2, 27b13, 29a13, 37a14, 43a9, 43b5, 46a9, 53a15, 53b11, 55b13, 57b6,

ziyāde (A): çok, bol, fazla, ziyade.
z. 22b8, 25b9, 37a13, 43b7, 47a7, 56b11
z. eyle-: arttırmak 52a10
z. gör-: çok görmek, çok olduğunu düşünmek 56b5

żuʿafā (A): güçsüzler, zayıflar.
z.+ya 16a13

z̲uḫr (A): gerektiği zaman kullanılmak üzere alınan, sahip olunan veya saklanan şey ya da kimse.
z̲uḫrü'l-aṣḥāb 60a4

ẓuhūr (A): görünme, ortaya çıkma, başgösterme.
ẓ.-ı ās̲ār 17a15
ẓ. bul-: başgösternek, ortaya çıkmak 56a1
ẓ.-ı ḥaḳ 57b3
ẓ. it-: görünmek, ortaya çıkmak, başgöstermek 30a3, 33b15
ẓ.+a (ẓ. gel-): meydana gelmek 49b1
ẓ.+ı(iy.) 42a5

ẓālim (A): zulmeden, zalimlik eden, haksızlık yapan.
ẓ. 12b2
ẓ.+e 43b10
ẓ.+den (dest-i ẓ.) 11b5

zamān (A zemān): vakit, çağ, zaman.
z. 24a14, 25b15, 29b13, 36b4, 50a5
z.-ı ba'ṣ 49a4
z. ḳuṭbü'z-z. 2b13, 9a2-3, 25a10, 25b2, 40b1
z.+dur 58b13
z.+da 3b6, 25a9, 29b7, 31a10, 32a6, 37a12, 37b15, 39a7, 39b5, 40a2, 48b12, 49a15, 52a6, 53b9, 54a12,
z.+da (āḫirü'z- z.) 21b7
z.+da (ekṣerü'z- z.) 11a2
z.+uŋ (nesne-i z.) 16a3
z.+ı(iy.) 8b10
z.+ında 3b7, 3b11, 7b14, 8a6, 8a14, 8b15, 11a4, 11a8, 33a1, 33a5, 36a2
z.+larda 9b6

zamāne (F, zemān A): devir, çağ.
z. 16a4
z.+de 50a10

ẓan(n) (A): sanı, sanma.
ẓ. 38a8
ẓ. eyle-: sanmak 53a13
ẓ. it-: sanmak 29b3, 47a14
ẓ.+ından (sū'-i ẓ.): (bak. sū') 38a7

zār (F):ağlayan, inleyen.
z.+ı (maẓlūm-ı z.) 11b5

żarb (A): güç[lü], kuvvet[li].
ż. 29b3

ẓarf (A): kap, kılıf.
ẓ. 19a7

ẕāt (A): kişi, saygıdeğer kimse; kendi.
ẕ. 8a3, 27a4
ẕ.-ı 'aẓīmü'ş-şān 48b5
ẕ.-ı bārī 21a14, 42a6, 46b11
ẕ.-ı bāriyye 21b4
ẕ.-ı büzürg-vār 5a11
ẕ.-ı ḥaḳ 21b5
ẕ.-ı kebīrü'ş-şān 49b7
ẕ.-ı kerāmet-nişān 51b8
ẕ.-ı muṣaffā 16b5
ẕ.-ı pāk 22b3, 32a11, 35b12, 40a9, 48a15, 48b13
ẕ.-ı rab 51a13
ẕ.-ı şerīf 3a5-6, 3b7, 3b14, 35b11, 40a1, 49a10

z̲.-ı beyn (ıṣlāḥ-ı z̲.): (bak. ıṣlāḥ) 16b2
z̲. (şaḫṣ-ı ʿaliyyü'z̲- z̲.) 5a8
z̲. (ṭılısm-ı genc-i z̲.) 37a8
z̲.+uŋa 60b8
z̲.+ı(iy.) 21b9, 51a15
z̲.+ını 11b15, 12a14, 19a2, 21a12, 48b3
z̲.+ına 17b7, 17b10, 28b1
z̲.+ında 19a13, 20a6, 23b13
z̲.+ında (ḥadd-i z̲.): (bak. ḥad(d)) 15b14
z̲.+ında (mir'āt-ı z̲.) 15b7
z̲.+ındaki 18b1

zebān (F): lisan, dil.
z.+ın 18b1

zehre (A): çiçek.
z.+ler 33b2

zelzele (A): sarsıntı.
z.+de 51b10

zemān (A): (bak. zamān)
z. 36b5

zemen (A): (bak. zamān)
z. (duʿāt-ı z.) 41b15

zemīn (F): yer, yeryüzü.
z. ü zemān 36b5
z. (rūy-ı z.): (bak. rūy) 34a7

zencīr (F): zincir.
z.+üŋ 48a11

z̲erre (A): çok küçük parça, zerre.
z̲. 42a5
z̲.-i dünyā 19b1
z̲.+si 48a4

ẓevāhir (A): çiçekler.
ẓ.+lerini 55b3

zevāl (A): zail olma, sona erme.
z. ü nüzūl 5a12

z̲evāt (A): kişiler, kimseler.
z̲.-ı kibr 29b1
z̲.-ı kübrā 52b14, 61b2

z̲evī (A): sahipler.
z̲evī'l-iḥtişām 32a15
z̲evī'l-eclāl (ṣaḥābe-i z̲.) 7b14

z̤.+ını (ʿadem-i z̤.) 51b2
z̤.+ına 44b7
z̤.+ından 17b2
z̤.+ları 41b12

zübeyr bin ʿavām (k.a.): 586-656 yılları arasında yaşamış ve kimi kaynaklara göre ilk Müslümanların dördüncüsü, kimilerine göre de beşinci kabul edilen bir kişi.
z. 33a6

zühhād (A): kaba sofular, zahitler.
z.-ı riyāżet-perver 41b9
z. (ʿibād-ı ʿibbād ü z.) 4b14

z̲üküret (A): erkeklik.
z̲. 20a5
z̲. ü ünūs̲et 20a8

zülāl (A): saf, tatlı, soğuk, güzel su.
z.-ı fetḥ 46a5
z.-i ḥikmet 49a8

zülf (F): yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.
z.-i maʿşūḳ 22b5

z̲ülfā (A): yaklaşma, yakınlık.
z̲. 55b1
z̲. (sülūk-i ṭarīḳat-ı z̲.) 22a14-15
z̲.+ya (rāh-ı z.) 22b5

z̲ū (A): sahip.
z̲ü'l-ḳuvveti'l-metin 42a11
z̲.- vaḳār ü temkīn 9b15

züll (A): alçalma, alçaklık.
z. ü iftiḳār 57a2
z. ü inkisār 49b13

zümre (A): bölük, takım, topluluk, grup.
z. 63a5
z.-i ʿāliyye 25b14
z.-i eşirrā: kötüler, insanlara kötülük yapanlar 38a15
z.-i melā'ike 59a12
z.-i melāmiyye: ibdetin gizli tutulması ama, günahın gizlenmemesi ilkesini savunanlar, melametiler 54b15, 59b9
z.-i süʿedā-yı vāṣılīn 25a5
z.-i vāṣılīn: süluk ehlinden Tanrı'ya ulaşmayı dileyen ve bu dileklerine erişenler 64a8
z.+den 42b2, 54a4

z.+denüm 58b11
z.+dendür 60a5
z.+nüŋ 2b5, 31a7, 39b14, 61b3
z.+sinüŋ 3b1, 54b12
z.+sinden 17a2, 26b10, 30b8
z.+sindendür 18b9

